Ayn Rand

Revolta lui Atlas

VOLUMUL I

Noncontradicția

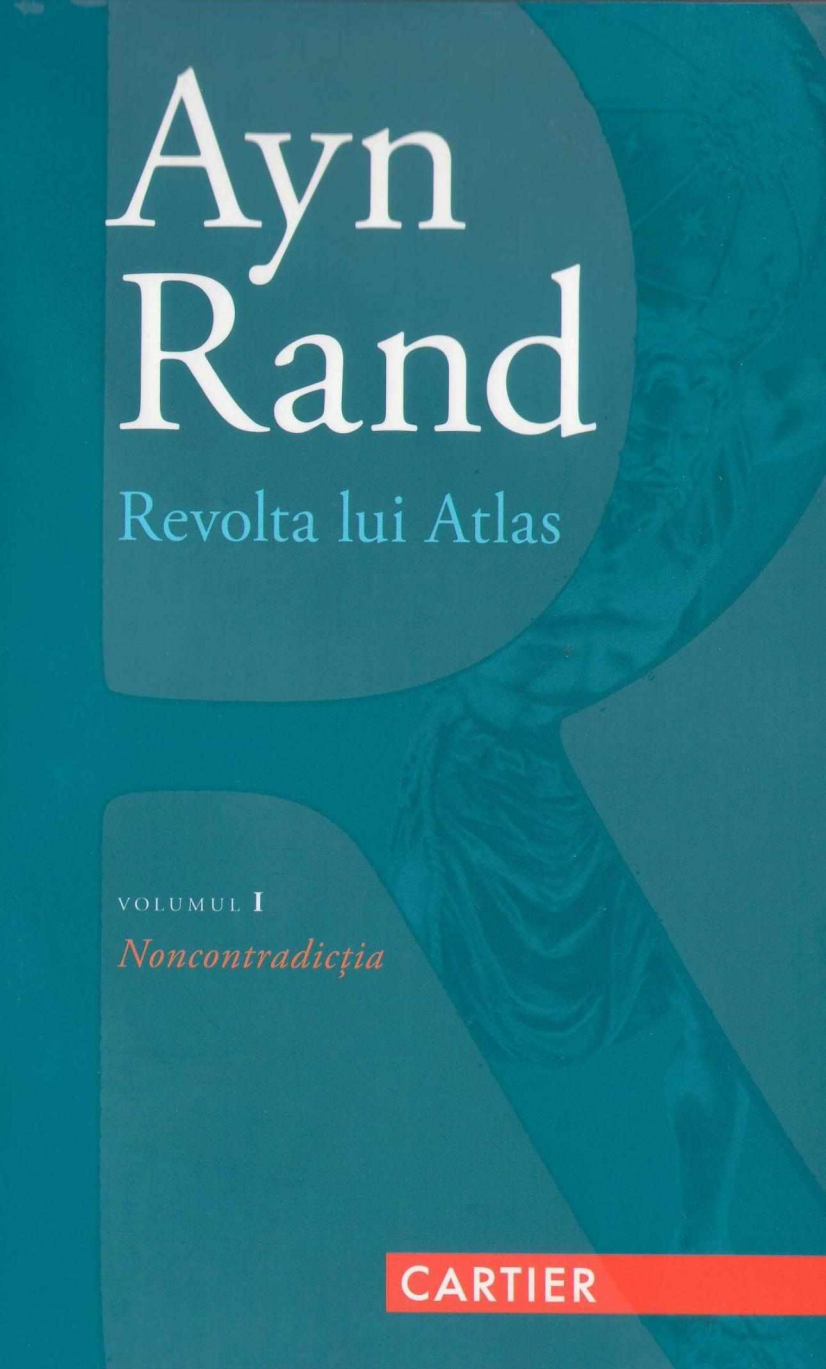

CARTIER

CARTIER
Editura Cartier, SRL, str. Bucureşti, nr. 68, Chişinău, MD2012.
Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, Bucureşti.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
Cartier & Roman LLC, Fort Lauderdale, SUA. E-mail: usa@cartier.md
Suport juridic: Casa de Avocatură *EuroLegal*
www.cartier.md

Cărţile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune din România şi Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBookstore.

LIBRĂRIILE CARTIER
Librăria din Centru, bd. Ştefan cel Mare, nr. 126, Chişinău. Tel./fax: 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. Bucureşti, nr. 68, Chişinău. Tel./fax: 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POŞTĂ
CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 Bucureşti, România
Tel/fax: (021) 210.80.51
E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md
Taxele poştale sunt suportate de edltură. Plata se face ramburs, la primirea coletului.

Colecţia *Cartier clasic* este coordonată de Dorin Onofrei
Editor: Gheorghe Erizanu
Lectori: Dorin Onofrei, Em.Galaicu Păun
Coperta seriei: Vitalie Coroban
Coperta: Vitalie Coroban
Design/Tehnoredactare: Tatiana Cunup
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Combinatul Poligrafic

Ayn Rand
ATLAS SHRUGGED
Penguin Books 2007

Ayn Rand
REVOLTA LUI ATLAS
Ediţia I, iunie 2014

Copyright © 1957 by Ayn Rand
© 2014, Editura Cartier pentru prezenta ediţie. Toate drepturile rezervate.
Cărţile Cartier sunt disponibile în limita stocului şi a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Rand, Ayn
Revolta lui Atlas : Roman: [în vol.] / Ayn Rand; trad. din engl. de Vlad Pojoga; cop.: Vitalie Coroban. – Chişinău: Cartier, 2014 (Combinatul Poligrafic). – (Colecţia „Cartier clasic" / coord. de Dorin Onofrei). –
ISBN 978-9975-79-885-3.
Vol. 1: Noncontradicţia. – 2014. – 424 p. – Tit. orig.: Atlas Shrugged.
ISBN 978-9975-79-886-0.
821.111-31=135.1
R 24

CARTIER CLASIC

Ayn RAND

Revolta lui Atlas

Roman

VOLUMUL I

Noncontradicția

Traducere din engleză de Vlad POJOGA

clasic
CARTIER

Cuprins

Capitolul I
Melodia 5

Capitolul II
Lanțul 36

Capitolul III
Deasupra și dedesubt 57

Capitolul IV
Motoarele imobile 82

Capitolul V
Apogeul familiei d'Anconia 112

Capitolul VI
Necomercial 160

Capitolul VII
Exploatatori și exploatați 203

Capitolul VIII
Linia John Galt 274

Capitolul IX
Sacrul și profanul 320

Capitolul X
Torța lui Wyatt 368

lui Frank O' Connor

Capitolul I

Melodia

— Cine e John Galt?

Lumina era slabă, iar Eddie Willers nu putea să distingă trăsăturile de pe fața vagabondului. Îi pusese întrebarea direct, fără să schițeze niciun gest. Dar câteva raze galbene din soarele care răsărea la capătul îndepărtat al străzii i-au luminat ochii, iar ochii aceia se uitau fix la Eddie Willers, sfidători și împietriți – ca și când întrebarea ar fi fost adresată chiar neliniștii fără cauză dinăuntrul lui.

— De ce-ai zice așa ceva? a întrebat Eddie Willers cu o voce încordată.

Vagabondul s-a sprijinit de tocul ușii; o prismă de sticlă, spartă, din spatele său a reflectat galbenul metalic al cerului.

— Ce te interesează pe tine? l-a întrebat.

— Nu mă interesează, a răspuns Eddie Willers foarte repede.

A băgat grăbit mâna în buzunar. Vagabondul i-a tăiat calea și i-a cerut un ban, iar după aceea și-a continuat tirada, ca și când ar fi vrut să termine episodul, să-l omoare și să amâne problemele pentru secvența următoare. Erau atâția oameni care cerșeau pe străzi mai nou, că nici nu mai era necesar să le asculți poveștile, iar el chiar n-avea nicio intenție să asculte amănuntele care alcătuiau disperarea acestui vagabond.

— Du-te și ia-ți o cafea, a zis el, întinzându-i o monedă umbrei fără față.

— Mulțumesc, domnule, a zis vocea, dezinteresată, iar capul s-a înclinat pentru un moment. Fața era înnegrită de vânt, brăzdată de liniile sfârșelii și ale resemnării clinice; ochii erau inteligenți.

Eddie Willers și-a continuat drumul, întrebându-se de ce avea senzația aceasta ciudată de teamă în fiecare zi, la aceeași oră. Nu, s-a gândit, nu teamă, n-are de ce să-mi fie frică, ci mai degrabă o imensă, difuză anxietate, fără vreun motiv sau obiect. Se obișnuise cu senzația, dar nu reușea să găsească nicio explicație pentru ea; cu toate acestea, vagabondul se comportase ca și când ar fi știut ce simțea Eddie, ca și când ar fi știut că el era cel care trebuia să simtă asta, ba mai mult: ca și când ar fi știut motivul.

Eddie Willers și-a îndreptat umerii încercând să-și impună o disciplină. Trebuia să pună punct, s-a gândit; începea să-și imagineze tot felul de lucruri. A fost așa dintotdeauna? Avea treizeci și doi de ani. A încercat să-și aducă aminte. Nu, nu fusese așa dintotdeauna; dar nu putea să-și aducă aminte când începuse. Senzația apărea din senin, la intervale arbitrare de timp, iar acum apărea mai des ca niciodată. E amurgul, s-a gândit; urăsc amurgul.

Norii și reflexiile lor în zgârie-nori aveau nuanțe de maro, precum o pictură veche în ulei, precum culoarea unei capodopere care începea să se scorojească. Dâre lungi de mizerie se prelingeau de pe turnuri de-a lungul pereților abrupți, în putrefacție. Sus, pe latura unui turn, era o gaură de forma unui fulger împietrit, lung cât zece etaje. Un obiect ascuțit tăia cerul deasupra acoperișurilor; era o jumătate de spirală, încă ținând înăuntrul ei strălucirea apusului; frunza aurie desprinsese deja coaja celeilalte jumătăți. Strălucirea era roșie și nemișcată, precum reflexia unui foc: nu un foc aprins, ci unul care se stingea și pe care nu-l mai puteai aprinde niciodată.

Nu, s-a gândit Eddie Willers, nu era nimic neobișnuit în felul în care arăta orașul. Totul era la fel ca întotdeauna.

A mers mai departe, aducându-și aminte că se grăbea să ajungă la birou. Nu-i plăcea sarcina pe care trebuia s-o îndeplinească la întoarcere, dar cineva trebuia s-o facă. Așa că n-a mai încercat să tragă de timp și a iuțit pasul.

A cotit pe o stradă lăturalnică. În spațiul îngust dintre siluetele întunecate ale unor clădiri, ca printr-o ușă întredeschisă, a văzut pagina unui calendar gigantic suspendat în aer.

Era calendarul pe care primarul New Yorkului îl înălțase anul trecut deasupra unei clădiri, ca cetățenii să știe ce zi a lunii era și cât era ceasul doar ridicând privirea către calendarul public. Un dreptunghi

alb atârna deasupra orașului, împărțindu-le oamenilor de pe străzile de dedesubt o dată oarecare, ca și cum ar fi împărțit niște pliante. În lumina ruginie a apusului din seara asta, dreptunghiul spunea: 2 septembrie.

Eddie Willers s-a uitat în altă parte. Niciodată nu-i plăcuse calendarul acela. Îl răvășea într-un anume fel pe care nu-l putea explica sau defini. Sentimentul părea să se îmbine perfect cu starea lui de disconfort; avea aceleași caracteristici.

Dintr-odată s-a gândit că era o frază, un fel de citat care exprima exact ce îi inspira acum calendarul. Dar nu putea să-și aducă aminte ce era. A mers mai departe, încercând să prindă o propoziție care atârna în mintea lui ca o o formă goală pe dinăuntru. Nu putea nici s-o umple, nici să și-o alunge din gânduri. S-a uitat iarăși la calendar. Dreptunghiul alb trona deasupra acoperișurilor, decretând cu fermitate: 2 septembrie.

Eddie Willers și-a întors privirea către stradă, înspre o tarabă cu legume de pe veranda unei case de cărămidă. A văzut o grămadă de morcovi portocalii și verdele proaspăt al cepelor. A văzut o perdea curată și albă în bătaia vântului, în spatele unui geam deschis. A văzut un autobuz, bine strunit, luând colțul. S-a întrebat de ce e din nou sigur pe el, iar după aceea, de ce a simțit nevoia bruscă și inexplicabilă ca toate astea să nu fie lăsate la vedere, neprotejate în fața spațiului gol de deasupra.

Când a venit pe Fifth Avenue, se uita mereu în vitrinele magazinelor pe lângă care trecea. Nu era acolo nimic din ce și-ar fi dorit sau ar fi avut nevoie să cumpere, dar îi plăcea să privească toată parada aceea de bunuri, orice bunuri, obiecte produse de oameni pentru a fi folosite de oameni. Îi plăcea imaginea unei străzi prospere, chiar dacă unul din patru magazine dăduse faliment, iar vitrinele lui erau întunecate și goale.

Nu știa de ce s-a gândit, dintr-odată, la stejarul ăla. Nu era nimic care să-i fi adus aminte de el. Dar s-a gândit la el și la verile din copilărie, de la conacul Taggart. Mare parte din copilărie și-o petrecuse alături de copiii familiei Taggart și acum lucra pentru ei, așa cum și tatăl și bunicul lui lucraseră pentru tatăl și bunicul lor.

Marele stejar era pe un deal de lângă Hudson, izolat într-o parte a curții conacului Taggart. Când avea șapte ani, lui Eddie Willers îi plăcea

să meargă acolo și să privească stejarul. Fusese acolo vreme de secole și el credea că va fi acolo mereu. Rădăcinile lui se strângeau înăuntrul dealului ca un pumn cu degetele îngropate în pământ și Eddie se gândea că, dacă un gigant ar fi vrut să-l smulgă din rădăcini, n-ar fi putut și ar fi smuls tot dealul și tot pământul odată cu el și-ar fi fost ca o minge la capătul unei sfori. Se simțea în siguranță în prezența stejarului; era ceva ce nu putea fi clintit sau amenințat de nimic; era un simbol al forței, era cel mai puternic lucru pe care-l întâlnise vreodată.

Într-o noapte, stejarul a fost lovit de un fulger. Eddie l-a văzut în dimineața următoare. Era rupt în două, iar el s-a uitat în trunchiul lui ca în gura de evacuare a unul tunel întunecat. Trunchiul fusese o carcasă goală; inima lui putrezise cu mult timp în urmă; nu mai era nimic înăuntru, doar un strat subțire de praf care se împrăștia la cea mai mică adiere a vântului. Forța vie fusese pierdută, iar forma pe care o lăsase în urmă nu putuse să supraviețuiască fără ea.

Mulți ani după aceea, auzise undeva că ar fi bine pentru copii să fie protejați de șoc, de prima lor întâlnire cu moartea, durerea sau frica. Dar lucrurile astea nu-i lăsaseră niciodată cicatrice; pentru el, șocul fusese mai degrabă momentul în care a privit în gaura neagră a trunchiului. Fusese o trădare imensă, cu atât mai teribilă cu cât nu putea să-și dea seama care anume era obiectul acestei trădări. Nu era el, știa, nici încrederea lui; era altceva. A stat acolo o vreme, fără să scoată un sunet, iar apoi a mers înapoi în casă. N-a vorbit cu nimeni despre asta niciodată.

Eddie Willers a dat din cap când cârâitul unui mecanism ruginit care schimba culoarea semaforului l-a oprit la marginea unei borduri. Era furios pe el însuși. Nu exista niciun motiv pentru care ar fi trebuit să-și aducă aminte de stejarul acela tocmai acum. Nu mai însemna nimic pentru el, doar o ușoară tristețe – și, undeva înăuntrul lui, o picătură de durere mișcându-se puțin și dispărând, precum un strop de ploaie pe suprafața unui geam, prelingându-se sub forma unui semn de întrebare.

Nu voia să lege clipele de tristețe de copilăria lui; își iubea amintirile: fiecare zi pe care și-o amintea părea inundată într-o lumină blândă și miraculoasă. Era ca și când – așa i se părea – câteva raze din lumina aceea treceau în prezentul lui: nu raze, mai mult niște puncte luminoase care dădeau o strălucire de moment slujbei sale, apartamentului său gol, cursului tăcut și meticulos al existenței lui.

S-a gândit la o zi de vară când avea zece ani. În ziua aceea, într-un luminiș, ființa cea mai dragă din întreaga lui copilărie îi spusese ce se vor face ei când vor fi mari. Cuvintele erau dure și scânteietoare, precum razele soarelui. A ascultat cu admirație și uimire. Când fusese întrebat ce vrea să se facă, a răspuns într-o clipă:

— Orice e bine, și a adăugat repede: tu trebuie să faci ceva grozav... Vreau să zic noi doi împreună.

— Ce? a întrebat ea.

El a zis:

— Habar n-am. De asta trebuie să ne dăm seama. Nu doar despre ce-ai zis tu. Nu doar despre afaceri și despre cum să-ți câștigi existența. Despre cum se câștigă bătăliile, despre cum se salvează oamenii din incendii, despre cum se escaladează munții.

— De ce? a întrebat ea.

El a zis:

— Preotul a zis duminica trecută că trebuie să descoperim tot ce-i mai bun înăuntrul nostru. Care crezi că-i lucrul cel mai bun dinăuntrul nostru?

— Nu știu.

— O să trebuiască să ne dăm seama.

Ea n-a răspuns; se uita în altă parte, de-a lungul căii ferate.

Eddie Willers a zâmbit. Acum douăzeci și doi de ani zisese că orice e bine. Deviza asta rămăsese neschimbată de atunci; celelalte întrebări se pierduseră în mintea lui; fusese prea ocupat să și le pună din nou. Dar încă i se părea firesc ca cineva să facă ce era bine; niciodată nu înțelesese cum oamenii ar putea să vrea să facă altceva; dar înțelesese că făceau altceva. Încă părea extrem de simplu și de neînțeles pentru el: simplu pentru că lucrurile ar trebui să fie bune și de neînțeles pentru că nu erau. Știa că nu erau. S-a gândit la asta când a luat colțul și a ajuns în fața clădirii imense a Taggart Transcontinental.

Clădirea era cea mai înaltă și mai impunătoare construcție de pe stradă. Eddie Willers zâmbea de fiecare dată când o vedea. Geamurile ei nu erau sparte, spre deosebire de cele ale vecinilor. Contururile ei brăzdau cerul, fără vreun colț care să stea să cadă sau vreo streașină spartă. Părea să fie undeva sus, deasupra timpului, neatinsă. O să fie pentru totdeauna aici, s-a gândit Eddie Willers.

De fiecare dată când intra în clădirea companiei Taggart, se simțea ușurat și în siguranță. Acesta era un loc al competenței și al puterii.

Podelele holurilor erau oglinzi din marmură. Dreptunghiurile înghețate ale instalațiilor electrice erau corpuri de lumină solidă. În spatele pereților de sticlă, coloane întregi de fete stăteau în fața unor mașini de scris, bătaia degetelor pe clape era precum sunetul roților trenului. Și, ca un ecou, o ușoară cutremurare cuprindea pereții din când în când, venind de undeva de sub clădire, din tunelurile marelui terminal, de unde trenurile porneau să străbată continentul și unde se opreau după ce îl străbăteau din nou, așa cum au pornit și s-au oprit generație după generație. Taggart Transcontinental, s-a gândit Eddie Willers, „De la un ocean la altul" – sloganul semeț al copilăriei sale, strălucind mult mai tare și fiind mai sfânt decât orice poruncă a Bibliei. „De la un ocean la altul, pentru totdeauna" – s-a gândit Eddie Willers, ca și cum ar fi reinaugurat-o, în timp ce mergea prin holurile curate lună către inima clădirii, spre biroul lui James Taggart, președinte al Taggart Transcontinental.

James Taggart stătea la birou. Arăta ca un bărbat de vârsta a doua, aproape de cincizeci de ani, care a intrat în viață direct din adolescență, fără a trece prin stadiul intermediar al tinereții. Avea o gură îngustă, încordată, și câteva fire de păr se țineau cu dinții de fruntea lui plesuvă. Avea o oarecare dezordine în mișcări, poziția lui era lipsită de centru de greutate, ca și când i-ar fi sfidat corpul înalt, zvelt, un corp de o eleganță firească pentru o poză aristocratică, dar, în același timp, transformată în stângăcia unui grobian. Pielea feței îi era palidă și fină. Ochii îi erau palizi și împăienjeniți, cu o privire care se deplasa încet, fără să se oprească vreodată cu adevărat, pendulând prin lucruri cu o ranchiună eternă îndreptată împotriva existenței lor. Părea bătrân și sleit. Avea treizeci și nouă de ani.

Și-a ridicat iritat capul când s-a deschis ușa.

— Nu mă deranja, nu mă deranja, nu mă deranja, a zis James Taggart.

Eddie Willers s-a îndreptat către birou.

— E important, Jim, a zis, fără să ridice vocea.

— Bine, bine, ce s-a-ntâmplat?

Eddie Willers s-a uitat la harta de pe peretele biroului. Culorile ei păliseră sub sticlă și se întreba câți președinți de la Taggart au stat în fața ei și pentru cât timp. Căile Ferate Taggart Transcontinental, rețeaua de linii roșii care brăzda corpul decolorat al țării, de la New York până la San Francisco, arăta precum un sistem de vase de sânge.

Arăta ca și când, cu mult timp în urmă, sângele își oprise singur cursul prin artera principală și, sub presiunea propriei abundențe, se dispersase în direcții arbitrare prin toată țara. O linie roșie își făcea loc din Cheyenne, Wyoming, până în El Paso, Texas, Linia Ferată Rio Norte a Taggart Transcontinental. Noi linii fuseseră adăugate recent, iar rețeaua roșie fusese extinsă la sud de El Paso, dar Eddie Willers s-a întors cu repeziciune când privirea i s-a oprit în acel loc.

S-a uitat la James Taggart și a zis:

— E vorba despre Linia Rio Norte. A observat expresia lui Taggart când se îndrepta înspre un colț al biroului. A mai fost un accident.

— Accidente feroviare se întâmplă în fiecare zi. Trebuia să mă deranjezi pentru atâta lucru?

— Știi ce vreau să zic, Jim. Linia Rio Norte e o ruină. Șinele sunt terminate. De la un capăt la celălalt.

— Facem șine noi.

Eddie Willers a continuat ca și când n-ar fi primit niciun răspuns:

— Șinele sunt terminate. N-are niciun sens să punem trenurile să meargă pe-acolo. Oamenii nu mai vor să urce în ele.

— Nu există nicio companie de transport feroviar în țara asta care să nu aibă câteva linii care să funcționeze cu probleme. Nu suntem singurii. E o problemă națională – o problemă națională temporară.

Eddie s-a uitat la el în tăcere. Ceea ce-i nu-i plăcea lui Taggart la Eddie Willers era obiceiul lui de a se uita fix în ochii oamenilor. Ochii lui Eddie erau albaștri, mari și întrebători; avea părul blond și o față pătrățoasă, complet lipsită de orice alte trăsături care să atragă atenția, în afară de fixitatea și de uimirea fățișe.

— Ce vrei? a izbucnit Taggart.

— Am venit să-ți spun ceva ce trebuia să știi, pentru că cineva trebuia să ți-o spună.

— Că nu ne permitem încă un accident?

— Că nu ne permitem să abandonăm linia Rio Norte.

James Taggart își îndrepta capul foarte rar; când se uita la oameni, o făcea ridicându-și sprâncenele și fixându-și privirea înainte chiar de sub fruntea lui pleșuvă.

— Cine a zis că o să abandonăm linia Rio Norte? a întrebat el. Nu s-a pus niciodată problema să abandonăm linia Rio Norte. Mă irită numai ideea că te-ai gândit la așa ceva. Mă irită foarte tare.

— Dar n-am ajuns la timp niciodată în ultimele șase luni. N-am făcut niciun drum fără vreo defecțiune, majoră sau minoră. Ne pierdem toți călătorii, unul după altul. Cât crezi c-o să mai rezistăm?

— Ești pesimist, Eddie. N-ai încredere. Oamenii ca tine fac să se prăbușească moralul unei organizații.

— Vrei să spui că n-o să facem nimic cu Rio Norte?

— N-am zis asta. De îndată ce primim șinele alea noi...

— Jim, n-o să fie nicio șină nouă. A văzut genele lui Taggart ridicându-se. Vin direct de la Associated Steel. Am vorbit cu Orren Boyle.

— Și ce-a zis?

— A vorbit o oră jumătate încontinuu și nu mi-a dat niciun răspuns concret.

— De ce l-ai deranjat? Mi se pare că prima comandă de șine trebuia să fie gata abia într-o lună.

— Și înainte de asta trebuia să fie gata acum trei luni.

— Circumstanțe neprevăzute. Peste puterile lui Orren.

— Și înainte de asta trebuia să fie gata acum șase luni. Jim, am așteptat ca Associated Steel să ne livreze șinele alea vreme de treisprezece luni.

— Și ce vrei să fac eu? Nu pot să-i conduc eu afacerea lui Orren Boyle.

— Vreau să înțelegi că nu mai putem aștepta.

Taggart a întrebat încet, cu vocea pe jumătate zeflemitoare, pe jumătate prudentă:

— Ce-a zis soră-mea?

— Nu se întoarce decât mâine.

— Și ce vrei să fac eu?

— Asta rămâne să hotărăști tu.

— Ei bine, orice urmează să zici, sunt sigur că o să-mi vorbești despre ceva – iar acel ceva e Rearden Steel.

Eddie n-a răspuns din prima, iar după aceea a zis încet:

— Bine, Jim, n-o să vorbesc despre Rearden Steel.

— Orren e prietenul meu.

N-a venit niciun răspuns.

— Mă irită atitudinea ta. Orren Boyle o să livreze șinele alea în cel mai scurt timp posibil. Și atâta timp cât el nu le livrează, nimeni nu poate să dea vina pe noi.

— Jim! Despre ce vorbești? Nu înțelegi că linia Rio Norte e făcută bucăți? – și dacă dă cineva vina pe noi, și dacă nu.

— Oamenii ar fi înghițit în sec – trebuia să înghită în sec – dacă nu erau ăștia de la Phoenix-Durango. A văzut cum fața lui Eddie se întunecă. Nimeni nu s-a plâns de Rio Norte până n-au apărut ăștia de la Phoenix-Durango.

— Phoenix-Durango face o treabă excelentă.

— Imaginează-ți o jucărie care se numește Phoenix-Durango concurând cu Taggart Transcontinental! Nu era decât o rută locală de lapte acum zece ani.

— Au preluat cea mai mare parte a transportului de marfă în Arizona, New Mexico și acum au intrat în Colorado. Taggart n-a răspuns. Jim, nu putem pierde Colorado. E ultima noastră speranță. E ultima speranță a tuturor. Dacă nu ne adunăm, o să pierdem toate companiile mari în favoarea celor de la Phoenix-Durango. Am pierdut sondele de petrol Wyatt.

— Nu înțeleg de ce vorbește toată lumea despre sondele de petrol Wyatt.

— Pentru că Ellis Wyatt e un copil-minune care...

— Să-l ia naiba pe Ellis Wyatt!

Oare puțurile alea de petrol, s-a gândit Eddie dintr-odată, nu aveau ceva în comun cu vasele de sânge de pe hartă? Nu era aceea direcția în care Taggart Transcontinental a curs de-a lungul țării, acum mulți ani, o soartă ce acum pare incredibilă? S-a gândit la puțurile de petrol scuipând un lichid negru care se scurgea de-a lungul continentului mai repede decât puteau trenurile de la Phoenix-Durango să-l transporte. Sonda aia de petrol fusese doar un petec stâncos în munții Colorado, despre care se spunea că secase cu mult timp în urmă. Tatăl lui Ellis Wyatt reușise să-și stoarcă un câștig modest din puțurile secate de petrol. Acum părea că cineva a făcut o injecție cu adrenalină în inima muntelui, iar inima începuse din nou să bată și sângele negru tâșnise printre stânci – bineînțeles că e sânge, s-a gândit Eddie Willers, pentru că sângele trebuie să hrănească, să dea viață, iar asta era ceea ce făcuse Wyatt Oil. Făcuse ca puțurile goale să fie iarăși gâlgâitoare, pusese temeliile unor orașe noi, centrale noi, fabrici noi într-o regiune pe care nici n-o văzuse cineva pe vreo hartă. Fabrici noi, s-a gândit Eddie Willers, într-un moment în care profiturile din livrare ale marilor companii petroliere scădeau văzând cu ochii, în fiecare an; o nouă sondă de petrol într-un moment în care pompele erau oprite în fiecare dintre marile sonde; o nouă regiune industrială

unde nimeni nu se aștepta la altceva decât la vaci și la sfeclă. Unui om îi reușise, și-i reușise în opt ani; asta, s-a gândit Eddie Willers, era ca în poveștile pe care le citise în cărțile de școală și în care nu crezuse cu adevărat niciodată, poveștile bărbaților care trăiau în zilele de început ale țării. Își dorea să-l întâlnească pe Ellis Wyatt. Se vorbea foarte mult despre el, dar puțini îl întâlniseră față-n față; venea foarte rar la New York. Se spunea că avea treizeci și trei de ani și că era iute la mânie. Descoperise o cale să reînvie puțurile de petrol secate și a început să le resusciteze.

— Ellis Wyatt e un ticălos nesătul, care nu umblă decât după bani, a zis James Taggart. Din punctul meu de vedere, sunt lucruri mai importante în viață decât să faci bani.

— Despre ce vorbești, Jim? Ce legătură are asta cu...

— Pe lângă asta, ne-a tras-o pe la spate. Am avut o colaborare excelentă cu sondele de petrol Wyatt ani buni. Pe vremea bătrânului Wyatt, rulam un tren de cisterne feroviare pe săptămână.

— Vremea bătrânului Wyatt a trecut, Jim. Phoenix-Durango rulează două trenuri de cisterne feroviare pe zi pe aceeași rută – și ajung la timp.

— Dacă ne-ar fi oferit timpul necesar să creștem odată cu el...

— N-are timp de pierdut.

— La ce se așteaptă? Să renunțăm la toți clienții noștri, să sacrificăm interesele întregii țări și să-i punem la dispoziție toate trenurile noastre?

— Nu. Nu se așteaptă la nimic. Tot ce face e să lucreze cu Phoenix-Durango.

— Eu cred că e doar un ticălos distructiv și lipsit de scrupule. Un neobrăzat iresponsabil care e supraestimat de toată lumea. Era surprinzător să auzi o asemenea patimă în vocea calmă a lui James Taggart. Nu sunt atât de sigur că sondele astea de petrol sunt o realizare chiar atât de benefică. Mi se pare că a dat peste cap toată economia țării. Nimeni nu se aștepta de la Colorado să devină un stat industrial. Cum putem să avem vreo siguranță și să planificăm ceva dacă mereu se schimbă totul?

— Doamne, Dumnezeule, Jim! El...

— Da, știu, știu, face bani. Dar, din punctul meu de vedere, nu ăsta e criteriul care dă valoarea unui om în societate. Și, în ceea ce privește petrolul, s-ar târî și el până la noi și și-ar aștepta rândul lângă

toți ceilalți și n-ar cere mai multe trenuri decât i se cuvin, dacă n-ar exista Phoenix-Durango. Nu-i nimic de făcut dacă avem în față o competiție atât de distrugătoare. Nimeni nu poate să dea vina pe noi.

Presiunea din pieptul și din tâmplele lui, s-a gândit Eddie Willers, era dovada efortului pe care-l făcea; se decisese să lămurească problema asta o dată pentru totdeauna, iar totul era atât de limpede, s-a gândit, că nimic n-ar fi putut să-i împiedice judecata lui Taggart, în afară de eșecul propriei sale prezentări. Chiar dacă încercase din răsputeri, demersul lui era sortit eșecului, așa cum fusese sortit eșecului în toate întrevederile lor; nu contează ce ar fi zis, niciodată nu păruseră să vorbească despre același lucru.

— Jim, despre ce vorbești? Ce contează dacă dă cineva vina pe noi când șinele se dezmembrează?

James Taggart a zâmbit; era un zâmbet scurt, amuzat și rece.

— E înduioșător, Eddie, a zis el. Devotamentul tău față de Taggart Transcontinental e înduioșător. Dacă n-ai grijă, o să te transformi într-unul din șerbii ăia din vremea feudalismului.

— Exact asta sunt, Jim.

— Dar pot să te întreb dacă e treaba ta să discuți lucrurile astea cu mine?

— Nu, nu e.

— Și atunci de ce nu pricepi odată că avem departamente care se ocupă de fiecare lucru în parte? De ce nu raportezi asta celor pe care-i interesează? De ce nu te duci să plângi pe umărul dragii mele surori?

— Uite care-i treaba, Jim, știu că nu eu trebuie să vorbesc cu tine. Dar îmi dau seama ce se întâmplă. Nu știu ce-ți zic ție consilierii tăi sau ce nu reușesc ei să te facă să înțelegi. Așa că m-am gândit că ar trebui să-ți spun eu.

— Țin la prietenia noastră din copilărie, Eddie, dar chiar crezi că asta ar trebui să-ți dea dreptul de a intra aici când vrei? Gândindu-ne la poziția pe care o ocupi, nu ar trebui oare să-ți aduci aminte că eu sunt președintele Taggart Transcontinental?

Era o cauză pierdută. Eddie Willers s-a uitat la el ca de obicei, fără să fie rănit, puțin șocat, și a întrebat:

— Deci n-ai de gând să faci nimic în legătură cu linia Rio Norte?

— N-am zis asta. Nici vorbă să fi zis asta. Taggart se uita la hartă, la linia roșie de la sud de El Paso. De îndată ce minele San Sebastián se pun în mișcare și filiala noastră mexicană începe să scoată profit...

— Hai să nu vorbim despre asta, Jim.

Taggart s-a întors, uimit de furia aceasta pe care nu o mai simțise vreodată în vocea lui Eddie.

— Ce s-a întâmplat?

— Știi ce s-a întâmplat. Sora ta a zis...

— S-o ia naiba și pe soră-mea! a zis James Taggart.

Eddie Willers nu s-a mișcat. N-a răspuns. A stat acolo, uitându-se drept înainte. Dar nu-l vedea nici pe James Taggart și nici vreun alt obiect din jurul său.

După un moment, s-a înclinat scurt și a ieșit din birou.

În anticameră, secretarii personali ai lui James Taggart stingeau luminile, pregătindu-se de plecare. Pop Harper, secretarul-șef, încă mai stătea la biroul lui, răsucind rotițele unei mașini de scris pe jumătate dezmembrată. Toată lumea din companie avea impresia că Pop Harper se născuse în colțul ăla, la masa aia și că n-avea niciodată de gând să se ridice de la ea. Fusese secretar-șef pentru tatăl lui James Taggart.

Pop Harper i-a aruncat o privire lui Eddie Willers când acesta a ieșit din biroul președintelui. Era o privire înțeleaptă, calmă; părea să spună că știa că vizita lui Eddie în partea asta a clădirii înseamna probleme pe rută, că știa că nu ieșise nimic bun din vizita asta și că faptul că știa îi era complet indiferent. Era indiferența cinică pe care Eddie Willers o văzuse în ochii vagabondului de la colțul străzii.

— Spune-mi, Eddie, știi de unde pot să-mi cumpăr niște flanele de lână? a întrebat el. Am căutat în tot orașul, dar nu am găsit nicăieri.

— Nu știu, a zis Eddie, oprindu-se. De ce mă întrebi pe mine?

— Întreb pe toată lumea. Poate cineva o să-mi spună.

Eddie s-a uitat stânjenit la fața goală, slăbită și la părul alb.

— E frig în colțul ăsta, a zis Pop Harper. O să fie frig la iarnă.

— Ce meștерești acolo? a întrebat Eddie, arătând spre fragmentele din mașina de scris.

— Hârbul ăsta s-a stricat din nou. N-are rost s-o trimit la reparat, data trecută a durat trei luni. Mă gândeam s-o repar eu. Nu pentru mult timp, bănuiesc. Și-a lăsat pumnul pe clape. Ești pregătită pentru lada de gunoi, bătrâno. Zilele tale sunt numărate.

Eddie s-a cutremurat. Ăsta era dictonul pe care încerca să și-l reamintească: „Zilele tale sunt numărate". Dar uitase în ce împrejurări încerca să și-l reamintească.

— N-are sens, Eddie, a zis Pop Harper.

— Ce n-are sens?

— Totul. Nimic.

— Ce s-a întâmplat, Pop?

— N-o să-mi cumpăr o altă mașină de scris. Cele noi sunt făcute din cositor. Când cele vechi se vor strica, acela o să fie sfârșitul scrisului la mașină. A fost un accident la metrou în dimineața asta, n-au prins frânele trenului. Du-te acasă, Eddie, dă drumul la radio și ascultă o formație bună de dans. Uită de toate astea, băiete. Problema ta e că n-ai avut niciodată un hobby. Cineva a furat din nou neoanele de pe casa scării unde locuiesc. Mă doare pieptul. N-am putut să cumpăr nicio pastilă de supt în dimineața asta, farmacia de la colțul străzii a dat faliment săptămâna trecută. Texas-Western Railroad a dat faliment luna trecută. Ieri au închis podul Queensborough pentru reparații. Ei bine, ce sens are? Cine-i John Galt?

***

Stătea la geam, cu capul lăsat pe spate, cu un picior întins pe scaunul gol din fața ei. Cadrul geamului tremura din cauza vitezei cu care se deplasau, partea extensibilă a geamului atârna într-un întuneric gol și puncte de lumină brăzdau sticla din când în când, ca niște raze.

Piciorul ei, modelat de sclipirea dresului, linia lui lungă și dreaptă care ajungea, trecând peste arcul gleznei, până în vârful unui pantof de lac cu toc, era de o eleganță feminină care nu se potrivea deloc cu vagonul murdar și complet inadecvat. Purta o haină din piele de cămilă, o haină strânsă pe corp – subțire și încordat –, o haină care fusese scumpă. Gulerul hainei era ridicat până la borul oblic al pălăriei. O șuviță de păr castaniu îi atârna în spate, aproape atingând linia umerilor. Fața ei era o alcătuire de planuri ascuțite, buzele proeminente, două buze senzuale lipite cu exactitate una de cealaltă. Își ținea mâinile în buzunarele hainei, nemișcate, ca și când ar fi fost iritată de imobilitate, și aproape masculin, ca și când nu ar fi fost conștientă că are un trup și că acel trup era unul de femeie.

Asculta muzica. Era o simfonie a triumfului. Notele se succedau, vorbeau despre victorie și erau însăși victoria, erau esența și forma mișcării ascendente, păreau să întrupeze fiecare acțiune umană și

fiecare gând al cărui motiv era ascensiunea. Era o explozie solară de sunete, ieșind din ascunzătoare și deschizându-și aripile. Avea aerul eliberării și tensiunea motivului. Curăța spațiul și nu lăsa în urmă nimic altceva decât bucuria unui efort fără obstacole. Doar un ecou slab dinăuntrul sunetelor vorbea despre locul din care muzica a evadat, dar vorbea cu uimirea descoperii că acolo nu era nici urât, nici durere și că nici nu fusese vreodată. Era cântecul salvării.

S-a gândit: pentru câteva clipe – atât cât durează simfonia – e în regulă să te lași complet dusă de val – să uiți de tot și să-ți lași corpul să simtă. S-a gândit: Lasă-te, renunță la control – acum e momentul.

Undeva, la periferia rațiunii, într-un strat de dedesubt, auzea sunetul roților trenului. Loveau într-un ritm constant, cu fiecare a patra lovitură accentuată, ca și când ar fi accentuat ceva conștient. Putea să se relaxeze pentru că auzea roțile. Asculta simfonia, gândindu-se: de asta trebuie ca roțile să continue să se rostogolească și ăsta e motivul pentru care continuă să se rostogolească.

Nu auzise simfonia niciodată până atunci, dar știa că fusese scrisă de Richard Halley. Recunoștea violența și intensitatea magnifică. Recunoștea stilul compoziției; era o melodie curată, complexă – într-o vreme când nimeni nu mai compunea melodii... Stătea acolo și se uita la tavanul vagonului, dar nu-l vedea și uitase unde era. Nu știa dacă auzea o întreagă orchestră simfonică sau doar melodia; poate orchestrarea era doar în mintea ei.

S-a gândit vag că existaseră ecouri premonitorii ale melodiei în toată opera lui Richard Halley, de-a lungul anilor în care el a dus bătălia aceea lungă, până în ziua aceea de la jumătatea vieții în care fusese lovit dintr-odată de faimă și pus la podea. Lucrul acesta – s-a gândit ea, ascultând simfonia – fusese scopul bătăliei. Își amintea încercările palide ale lui Halley, segmente de melodie care promiteau, părți rupte de melodie care începeau, dar nu ajunseseră niciodată în punctul acela; când Richard Halley compusese, el... S-a ridicat în picioare. Când a compus Richard Halley bucata asta?

În aceeași clipă, a realizat unde era și, pentru prima oară, s-a întrebat de unde venea muzica.

La câțiva pași distanță, în capătul vagonului, un frânar ajusta setările aerului condiționat. Era blond și tânăr. Fredona melodia unei simfonii. A realizat că o fluiera de ceva timp și că asta era tot ceea ce auzise.

L-a privit o vreme, sceptică, înainte să-și dreagă vocea ca să i se adreseze:

— Spune-mi, te rog, ce fredonezi?

Băiatul și-a întors capul către ea. A văzut un zâmbet larg, înflăcărat, ca și când tânărul ar fi schimbat câteva vorbe cu un prieten. I-a plăcut fața lui – avea trăsături subțiri și aspre, fără privirea aceea când mușchii feței se feresc de responsabilitatea unei forme concrete, așa cum se obișnuise să vadă pe fețele oamenilor.

— E Concertul lui Halley, a răspuns el, zâmbind.

— Care dintre ele?

— Al cincilea.

Ea s-a oprit pentru un moment, înainte de a spune, încet și cu foarte mare atenție:

— Richard Halley a compus doar patru concerte.

Zâmbetul a pierit de pe fața băiatului. Era ca și când ar fi fost readus cu picioarele pe pământ, exact așa cum fusese și ea cu câteva clipe în urmă. Era ca și când fusese apăsat un întrerupător și tot ceea ce rămăsese era o față fără nicio expresie, impersonală, indiferentă și goală.

— Da, bineînțeles, a zis el. Îmi pare rău, greșeala mea.

— Atunci ce era?

— Ceva ce am auzit undeva.

— Ce?

— Nu știu.

— Unde ai auzit-o?

— Nu-mi aduc aminte.

S-a oprit, deznădăjduită; băiatul s-a întors în cealaltă parte, fără să mai arate nici cel mai mic interes.

— Suna ca o melodie de Halley, a zis ea. Dar cunosc fiecare notă pe care-a scris-o și n-a scris așa ceva niciodată.

Nu era nicio expresie pe fața băiatului, doar o privire care sugera o atenție oarecare, nici când s-a întors către ea și a întrebat-o:

— Vă place muzica lui Richard Halley?

— Da, a răspuns ea. Îmi place foarte mult.

A măsurat-o cu privirea pentru un moment, ca și când ar fi ezitat, și apoi s-a întors cu spatele. Ea urmărea mișcările eficiente ale mâinilor lui experte, în timp ce se apucase din nou de lucru. Meșterea în tăcere.

Nu dormise de două nopți, dar nu-și putea permite să doarmă; avea prea multe probleme de analizat într-un timp prea scurt: trenul trebuia

să ajungă la New York a doua zi dimineața. Avea nevoie de timp și, totodată, voia ca trenul să meargă mai repede; dar era Cometa Taggart, cel mai rapid tren din țară.

A încercat să se gândească, dar muzica îi rămăsese acolo, la periferia conștiinței, și o auzea încontinuu, la intensitate maximă, ca pe niște pași implacabili, ceva care nu poate fi oprit... A dat din cap, nervoasă, și-a dat jos pălăria și și-a aprins o țigară.

N-o să dorm, s-a gândit, pot să mai rezist până mâine-noapte... Roțile trenului loveau într-un ritm accentuat. Era atât de obișnuită cu ele, încât nu le auzea conștient, iar sunetul se transformase, înăuntrul ei, într-un fel de pace... Când și-a stins țigara, a știut că avea nevoie de încă una, dar s-a gândit c-o să mai aștepte un minut, câteva minute până s-o aprindă...

A adormit și s-a trezit brusc, știind că ceva nu era în regulă, înainte să înțeleagă ce se petrecea cu adevărat: roțile se opriseră. Vagonul staționa mut și întunecat în lumina estompată a becurilor. S-a uitat la ceas: nu exista niciun motiv să se oprească acolo. S-a uitat pe geam: trenul era în mijlocul unor lanuri de grâu.

A auzit pe cineva mutând un scaun pe culoar și a întrebat:

— De cât timp ne-am oprit?

O voce de bărbat a răspuns indiferentă:

— De vreo oră.

Bărbatul s-a uitat după ea, uimit și somnoros, pentru că ea a sărit în picioare și a ieșit în trombă pe ușă.

Afară bătea un vânt rece, care străbătea o parcelă goală de pământ sub un cer gol. A auzit grâul foșnind în întuneric. Mult mai în față, a văzut siluetele câtorva bărbați care stăteau în jurul locomotivei – și, deasupra lor, spânzurată în aer, lumina roșie a unui semnal.

A mers cu pași mari înspre ei, pe lângă coloana nemișcată de roți. Nimeni nu a băgat-o în seamă când s-a apropiat. Echipajul și câțiva pasageri stăteau înghesuiți sub lumina roșie. Se opriseră din vorbit și păreau să aștepte cu o indiferență calmă.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat ea.

Mașinistul s-a întors uimit. Întrebarea ei sunase ca un ordin, nu ca diletanta curiozitate a unui pasager. Stătea acolo cu mâinile în buzunare, cu gulerul hainei ridicat, cu vântul care-i arunca șuvițele de păr pe chip.

— E roșu, doamnă, a zis el, arătând în direcția becului cu degetul.

— De cât timp e aprinsă?

— De o oră.

— Nu suntem pe linia principală, nu?

— Nu, nu suntem.

— De ce?

— Nu știu.

Conductorul a intervenit și el în discuție.

— Nu cred că aveam ce să căutăm pe o rută ocolitoare, semnalul ăla nu funcționa cum trebuie, iar ăsta nu funcționează deloc. A arătat către lumina roșie. Nu cred că semnalul o să se schimbe. Cred că-i stricat.

— Și atunci ce faceți aici?

— Așteptăm să se schimbe.

Fochistul a chicotit când ea a tresărit de enervare:

— Săptămâna trecută, spuma spumelor de la Atlantic Southern a rămas blocată pe o rută ocolitoare două ore – greșeala unui neica nimeni.

— Asta e Cometa Taggart, a zis ea. Cometa n-a întârziat niciodată.

— E singurul tren din țară care n-a făcut-o, a zis mașinistul.

— Există un început pentru toate, a zis fochistul.

— Nu știți nimic despre căi ferate, doamnă, a zis un pasager. Nu există niciun semnal luminos sau un dispecerat în țara asta care să merite două parale.

Ea nici măcar nu s-a întors către el și nici nu l-a băgat în seamă, ci a vorbit cu mașinistul:

— Dacă știi că semnalul e stricat, ce ai de gând să faci?

Nu-i plăcea tonul ei autoritar și nici nu putea să înțeleagă de ce și-l asuma atât de ușor. Arăta ca o tânără domnișoară, doar gura și ochii ei trădau faptul că era o femeie în toate firea, pe la vreo treizeci și ceva de ani. Ochii ei negru-închis erau pătrunzători și primejdioși, ca și când ar fi tăiat prin lucruri, dând tot ce era lipsit de importanță la o parte din calea ei. Femeia îi părea vag familiară, dar nu putea să-și aducă aminte unde o mai văzuse.

— Doamnă, n-am de gând să-mi pun gâtul la bătaie.

— Vrea să spună că treaba noastră e să așteptăm ordine de undeva, a zis fochistul.

— Treaba voastră e să conduceți trenul ăsta.

— Nu și dacă vedem o lumină roșie. Dacă lumina zice să ne oprim, ne oprim.

— O lumină roșie înseamnă pericol, doamnă, a zis pasagerul.

— Nu ne asumăm niciun risc, a zis mașinistul. Oricine-i responsabil pentru asta o să dea vina pe noi dacă ne punem în mișcare. Așa că nu ne punem în mișcare până nu ne spune cineva s-o facem.

— Și dacă nu vă spune nimeni s-o faceți?

— Cineva o să apară mai devreme sau mai târziu.

— Cât de mult aveți de gând să așteptați?

Mașinistul a dat din umeri:

— Cine-i John Galt?

— Vrea să spună, a zis pompierul, să nu puneți întrebări la care nu poate răspunde nimeni.

Ea s-a uitat la lumina roșie și la șinele care se pierdeau în zarea întunecată și neatinsă. A zis:

— Înaintați cu grijă până la următorul semnal. Dacă totul e în ordine, intrați pe ruta principală. După aceea, opriți-vă la primul birou feroviar care e deschis.

— Da? Cine zice să facem așa?

— Eu.

— Și cine ești dumneata?

A urmat cea mai scurtă pauză posibilă, un moment de uluire în fața unei întrebări la care nu se aștepta, dar mașinistul s-a uitat atent la ea și, în același timp cu răspunsul ei, a icnit:

— Doamne Dumnezeule!

Ea a răspuns, fără să se simtă cumva lezată, mai mult ca o persoană care nu aude întrebarea des:

— Dagny Taggart.

— Ei bine, eu o să-mi văd de..., a zis fochistul, și toată lumea a amuțit.

Ea a continuat, pe același ton autoritar, de neclintit:

— Înaintați pe ruta principală și opriți trenul pentru mine la primul birou feroviar deschis.

— Da, domnișoară Taggart.

— O să trebuiască să recuperați timpul pierdut. Aveți toată noaptea la dispoziție. Duceți Cometa la timp la destinație.

— Da, domnișoară Taggart.

Se întorcea să plece, când mașinistul a întrebat:

— Dacă întâmpinăm vreo problemă, o să vă asumați dumneavoastră responsabilitatea asupra deciziei, domnișoară Taggart?

— Da.

Conductorul a urmat-o înapoi în vagonul ei. Spunea, ca trăsnit:

— Dar... doar un loc într-un vagon de zi, domnișoară Taggart? Dar de ce? De ce nu ne-ați dat de știre?

Ea a zâmbit ușor:

— N-am avut timp de formalități. Mi-au legat propriul vagon de Numărul 22 în Chicago, dar m-am dat jos în Cleveland, iar Numărul 22 era în întârziere, așa că n-am mai avut timp să iau și vagonul. Cometa a fost următorul tren și l-am luat. Nu mai era niciun loc la vagonul de dormit.

Conductorul a dat din cap.

— Fratele dumneavoastră... el n-ar fi mers niciodată la clasa a doua.

Ea a râs:

— Nu, el n-ar fi mers.

Bărbații din jurul locomotivei au urmărit-o cum se îndepărta. Tânărul frânar era printre ei. El a întrebat, arătând cu degetul către ea:

— Cine e?

— Ea e cea care conduce Taggart Transcontinental, a zis mașinistul; respectul din vocea lui era autentic. Ea e vicepreședintele care administrează Operațiile. Când trenul s-a pus în mișcare, iar fluieratul lui se pierdea în lanurile de grâu, ea stătea la geam, aprinzându-și încă o țigară. S-a gândit: totul o ia razna, ca acum, în toată țara; poți să te aștepți la asta oricând, oriunde. Dar nu era nervoasă sau îngrijorată; n-avea timp să simtă nimic.

Asta era doar o altă problemă care să fie pusă în maldărul de probleme. Știa că superintendentul Diviziei Ohio nu era bun de nimic și că era prieten cu James Taggart. Nu insistase să-l dea afară până acum, pentru că nu avusese pe cine să pună în locul lui. Oamenii de calitate erau foarte greu de găsit. Dar va trebui să se descotorosească de el, s-a gândit, și o să-i dea postul lui Owen Kellogg, tânărul inginer care făcea o treabă foarte bună ca asistent al managerului terminalului Taggart din New York; Owen Kellogg era cel care conducea terminalul. Îi urmărea munca de ceva timp; tot timpul căutase sclipiri de competență, ca un căutător de diamante pe un tărâm pustiit. Kellogg era prea tânăr ca să poată fi făcut superintendent de divizie; vruse să-i mai dea încă un an, dar nu mai era timp de pierdut. Va trebui să vorbească cu el imediat ce se întoarce.

Fâșia de pământ, de-abia vizibilă dincolo de geam, se deplasa acum mai repede, amestecându-se cu un abur cenușiu. Și-a dat seama că avea

timp să simtă ceva printre planurile sterpe din mintea ei: era plăcerea dură, palpitantă a acțiunii.

***

La primul curent de aer care a șuierat când Cometa a pătruns în tunelurile terminalului Taggart de sub New York, Dagny Taggart s-a ridicat în picioare. De fiecare dată când trenul se afla în subteran, avea un sentiment de nerăbdare, speranță și exaltare secretă. Era ca și când existența obișnuită ar fi fost numai o fotografie a unor obiecte fără contur, în culori șterse și tot restul, o schiță realizată în câteva tușe groase, care făceau lucrurile să pară clare, cu greutate și care să le dea un sens.

Privea cum tunelele se succedă pe lângă ea: pereți goi de beton, o plasă de conducte și fire, o pânză de șine care intrau în găuri negre, unde lumini verzi și roșii stăteau suspendate în depărtare ca niște puncte de culoare. Nu mai exista nimic altceva, nimic care să dilueze totul, așa că putea să admire acest singur rost al lor – și ingenuitatea care stătea în spatele acestui labirint. S-a gândit la clădirea companiei Taggart, care acum se afla exact deasupra capului ei, înalt până la cer, și s-a gândit: astea sunt rădăcinile clădirii, rădăcinile scorburoase care se răsucesc pe sub pământ, hrănind orașul.

Când trenul s-a oprit, când ea s-a dat jos și a simțit betonul platformei sub tocuri, s-a simțit mai ușoară, revigorată, împinsă să acționeze. A început să meargă repede, ca și când viteza pașilor ei ar putea să materializeze tot ce simțea. S-au scurs numai câteva clipe până să realizeze că fredona o melodie și că melodia aceea era Concertul al Cincilea al lui Halley.

A simțit că cineva o urmărește cu privirea și s-a întors. Tânărul frânar o țintuia cu încordare.

***

Stătea pe brațul scaunului mare din fața biroului lui James Taggart, cu pardesiul descheiat peste un costum de călătorie reiat. Eddie Willers stătea în cealaltă parte a camerei, luând din când în când notițe.

Slujba lui era aceea de asistent special al vicepreşedintelui executiv, iar principala lui datorie era să fie garda ei de corp împotriva pierderilor de timp, oricât de nesemnificative ar fi fost ele. Îi cerea să fie prezent la astfel de întâlniri pentru ca, după aceea, să nu mai trebuiască să-i explice nimic. James Taggart stătea în spatele biroului, cu capul adâncit între umeri.

— Linia Rio Norte e o groapă de gunoi de la un capăt la altul, a zis ea. E mult mai rău decât am crezut. Dar o s-o salvăm.

— Bineînţeles, a zis James Taggart.

— O parte din linie mai poate fi salvată. O mică parte şi nu pentru mult timp. O să începem să construim o nouă linie în sectoarele montane, începând cu Colorado. O să avem noua linie în două luni.

— O, ţi-a zis Orren Boyle că...

— Am comandat şinele de la Rearden Steel.

Sunetul scurt, sugrumat, care venea dinspre Eddie Willers devenise un chicotit reţinut.

James Taggart nu a răspuns imediat. În sfârşit, a zis:

— Dagny, de ce nu vrei să te aşezi, aşa cum face toată lumea? Cu o voce iritată: Nimeni nu discută afacerile aşa.

— Eu o fac.

Dagny a aşteptat. Apoi, el a întrebat-o, fără s-o privească în ochi:

— Ai zis că ai comandat şine de la Rearden?

— Aseară. L-am sunat din Cleveland.

— Dar Consiliul n-a aprobat-o. Eu n-am aprobat. Nici măcar nu te-ai consultat cu mine.

S-a întins peste birou, a ridicat receptorul telefonului şi i l-a întins.

— Sună-l pe Rearden şi anulează, a zis.

James Taggart s-a adâncit în scaun.

— Nu asta am zis, a răspuns el, nervos. Nici vorbă să fi zis asta.

— Atunci totul e în ordine?

— N-am zis nici asta.

Întorcându-se, i-a replicat:

— Eddie, spune-le să redacteze contractul cu Rearden Steel. Jim o să-l semneze. A scos o bucată de hârtie mototolită din buzunar şi i-a aruncat-o lui Eddie. Aici sunt sumele şi termenii.

Taggart a zis:

— Dar Consiliul n-a...

— Consiliul n-are nicio legătură cu asta. Te-au autorizat pe tine să cumperi șine acum treisprezece luni. De unde le cumperi e treaba ta.

— Nu cred că e bine să luăm o asemenea decizie fără să-i oferim Consiliului șansa să-și dea cu părerea. Și nu știu de ce ar trebui să-mi asum eu responsabilitatea.

— Eu îmi asum responsabilitatea.

— Și care sunt costurile, având în vedere...

— Rearden pretinde o sumă mai mică decât Associated Steel al lui Orren Boyle.

— Da, și cu Orren Boyle ce facem?

— Am anulat contractul. Aveam dreptul să-l anulăm de acum șase luni.

— Când l-ai anulat?

— Ieri.

— Dar nu m-a sunat să-mi confirme.

— N-o să te sune.

Taggart s-a uitat în jos. Ea s-a întrebat de ce-i displăcea ideea de a face afaceri cu Rearden și de ce resentimentul lui avea o tentă atât de evazivă și de stranie. Rearden Steel fusese cel mai important furnizor al Taggart Transcontinental vreme de zece ani, tocmai de când fusese pus în funcțiune primul cuptor Rearden, pe timpul când tatăl lor era președintele companiei feroviare. Vreme de zece ani, majoritatea șinelor lor au venit de la Rearden Steel. Nu erau multe firme în țară care livrau ce era comandat atunci când era comandat. Rearden Steel era una dintre ele. Dacă era nebună, s-a gândit Dagny, ar fi spus că fratelui ei îi displăcea să facă afaceri cu Rearden pentru că Rearden își făcea treaba cu o eficiență superlativă; dar n-a spus-o, pentru că nu credea că un asemenea sentiment era în limitele posibilului uman.

— Nu-i corect, a zis James Taggart.

— Ce nu-i corect?

— Că facem tot timpul toate comenzile la Rearden. Mi se pare că ar trebui să le dăm și celorlalți o șansă. Rearden n-are nevoie de noi; e destul de mare și fără noi. Ar trebui să-i ajutăm pe cei mai mici să crească. Altfel, tot ce facem e să încurajăm monopolul pieței.

— Nu vorbi prostii, Jim.

— De ce trebuie să luăm de fiecare dată materiale de la Rearden?

— Pentru că le primim la timp.

— Nu-mi place de Henry Rearden.

— Mie-mi place. Dar ce importanță are dacă-mi place sau nu de el? Avem nevoie de șine și el e singurul care poate să ni le pună la dispoziție.

— Elementul uman e important. N-ai nicio înțelegere asupra factorului uman.

— Discutăm despre salvarea unei rute, Jim.

— Da, sigur, sigur, dar, totuși, n-ai nicio înțelegere asupra factorului uman.

— Nu, n-am.

— Dacă-i dăm lui Rearden o comandă atât de mare pentru șine de oțel...

— N-o să fie de oțel. O să fie de metal Rearden.

A evitat întotdeauna reacțiile afective, dar a fost forțată să-și încalce regula când a remarcat expresia de pe fața lui Taggart. A izbucnit în râs.

Metalul Rearden era un aliaj nou, produs de Rearden după zece ani de experimente. Îl lansase pe piață destul de recent. Nu primise nicio comandă și nu avusese niciun client.

Taggart nu putea înțelege trecerea lui Dagny de la râsete la tonul ăsta al vocii; glasul ei era rece și dur:

— Las-o moartă, Jim. Știu deja tot ce ai de gând să-mi spui. Nimeni nu l-a folosit până acum. Nimeni nu e de acord cu metalul Rearden. Nimeni nu e interesat de el. Nimeni nu-l vrea. Chiar și așa, șinele noastre o să fie din metal Rearden.

— Dar..., a zis Taggart, dar... dar nimeni nu l-a folosit până acum!

A observat satisfăcut că, de furie, ea tăcuse. Îi plăcea să observe emoțiile; erau ca niște lanterne roșii care urmăreau necunoscutul întunecat al personalității celuilalt și care-i însemnau fiecare punct vulnerabil. Dar cum putea cineva să aibă o reacție emotivă în legătură cu un aliaj de metal și ce indica o astfel de reacție era de neînțeles pentru el; așa că n-avea cum să folosească descoperirea asta a lui.

— Părerea generală a celor avizați în domeniul metalurgiei, a zis el, pare să fie una sceptică în ceea ce privește metalul Rearden, ei susținând că...

— Las-o moartă, Jim.

— Ei bine, pe a cui părere te bazezi?

— Eu nu cer păreri.

— Dar care e criteriul tău?

— Raţiunea.

— Ei bine, pe a cui judecată te bazezi?

— Pe a mea.

— Dar cu cine ai vorbit despre asta?

— Cu nimeni.

— Şi atunci ce naiba ştii tu despre metalul Rearden?

— Că e cel mai bun produs care a fost vreodată pus pe piaţă.

— De ce?

— Pentru că e mai dur decât oţelul, mai ieftin decât el şi va ţine mai mult decât orice alt metal.

— Dar cine zice asta?

— Jim, am studiat inginerie la facultate. Când înţeleg lucrurile, le înţeleg.

— Ce-ai înţeles?

— Formula lui Rearden şi testele pe care mi le-a arătat.

— Ei bine, dacă erau atât de bune cum zici tu, cineva le-ar fi folosit – şi nimeni nu le foloseşte. A observat clipa ei de furie şi a continuat, nervos: Cum poţi tu să ştii că-i bun? Cum poţi fi atât de sigură? Cum poţi să iei o asemenea decizie?

— Cineva ia decizii în ceea ce priveşte lucrurile astea, Jim. Cine?

— Ei bine, nu văd de ce ar trebui să fim noi primii. Chiar nu văd de ce.

— Vrei să salvăm linia Rio Norte sau nu? Nu i-a răspuns. Dacă ne-am putea permite, aş da la fier vechi toate şinele din sistemul nostru feroviar şi le-aş înlocui cu metal Rearden. Toate trebuie schimbate. Niciuna dintre ele n-o să mai reziste mult. Dar nu ne permitem. Trebuie să ieşim din impasul ăsta întâi. Vrei să trecem peste asta sau nu?

— Tot suntem cea mai bună companie feroviară din ţară. Ceilalţi o duc mult mai rău.

— Deci vrei să rămânem în impas?

— N-am zis asta! De ce trebuie de fiecare dată să generalizezi în felul ăsta? Şi, dacă eşti îngrijorată în privinţa banilor, nu înţeleg de ce vrei să-i cheltui pe Rio Norte când Phoenix-Durango ne-a furat toate afacerile în regiunea aia. De ce să cheltuim bani când n-avem nicio garanţie că investiţia noastră n-o să fie în zadar din cauza competiţiei?

— Pentru că Phoenix-Durango e o cale feroviară excelentă, dar eu am de gând să fac linia Rio Norte mai bună. Pentru că am de gând să-i înving pe Phoenix-Durango dacă-i nevoie – doar că n-o să fie nevoie, pentru că e destul loc pentru două sau trei companii feroviare care să facă o avere în Colorado. Pentru că aș ipoteca tot sistemul ca să construiesc o filială în orice district de lângă Ellis Wyatt.

— M-am săturat să aud de Ellis Wyatt.

Nu-i plăcea felul în care ochii ei s-au întors către el și au rămas ficși, luându-l la țintă pentru un moment.

— Nu văd de ce e nevoie să acționăm atât de repede, a zis el; părea ofensat. Spune-mi, ce crezi că e așa îngrijorător în situația actuală de la Taggart Transcontinental?

— Consecințele alegerilor tale, Jim.

— Care alegeri?

— Una la mână, experimentul de treisprezece luni cu Associated Steel. A doua la mână, catastrofa ta mexicană.

— Consiliul a aprobat contractul cu Associated Steel, a zis el repede. Consiliul a votat în favoarea construcției liniei San Sebastián. Pe lângă asta, nu știu de ce spui că-i o catastrofă.

— Pentru că guvernul mexican e pe punctul să-ți naționalizeze linia.

— Minciuni! James Taggart aproape urla. Astea sunt doar zvonuri malițioase! Știu din surse sigure că...

— Nu-ți arăta frica, Jim, a zis ea cu dispreț.

El n-a răspuns.

— N-are niciun sens să te panichezi acum, a zis ea. Tot ce putem face în clipa asta este să amortizăm pierderea. Va fi o pierdere uriașă. Patruzeci de milioane de dolari e o pierdere din care n-o să ne revenim ușor. Dar Taggart Transcontinental a trecut mai demult peste suficiente șocuri de felul ăsta. O să am grijă să treacă și de ăsta.

— Refuz să iau în calcul posibilitatea, refuz complet să iau în calcul posibilitatea ca linia San Sebastián să fie naționalizată.

— Bine, n-o lua în calcul.

Ea a tăcut. El a zis, pe un ton defensiv:

— Nu văd de ce ești atât de nerăbdătoare să-i dai o șansă lui Ellis Wyatt și, în același timp, ești total împotriva dezvoltării unei țări care n-a fost privilegiată și n-a avut niciodată o șansă.

— Ellis Wyatt nu cere nimănui șanse. Și nu e treaba mea să dau șanse. Administrez o companie feroviară.

— Mi se pare că asta e o viziune extrem de îngustă. Nu înțeleg de ce ar trebui să ajutăm un singur om în loc să ajutăm o națiune.

— Nu mă interesează să ajut pe nimeni. Mă interesează să fac bani.

— Asta e o atitudine inadecvată. Egoismul și foamea de bani sunt fenomene ale trecutului. E general acceptat faptul că interesele societății, ca un întreg, trebuie să primeze întotdeauna în raport cu orice afacere privată, care...

— Cât de mult mai ai de gând să vorbești ca să eviți subiectul, Jim?

— Care subiect?

— Comanda pentru metalul Rearden.

Nu i-a răspuns. A privit-o în tăcere. Corpul ei suplu, aproape să se prăbușească din pricina epuizării, se menținea drept printr-o linie corectă a umerilor, iar umerii i se păstrau drepți printr-un efort conștient al voinței. Puținor oameni le plăcea chipul ei: era mult prea rece, ochii erau mult prea intenși; nimic nu putea vreodată să-i dea farmecul gingășiei. Picioarele frumoase, care alunecau de pe brațul fotoliului direct în mijlocul imaginii pe care o avea, îl enerva el; anulau tot ceea ce apreciase până acum.

Ea a tăcut mâlc; au fusese forțat să întrebe:

— Te-ai decis s-o comanzi așa, într-un impuls de moment, prin telefon?

— M-am decis acum șase luni. Așteptam ca Hank Rearden să fie gata să dea drumul producției.

— Nu-i spune *Hank* Rearden. E vulgar.

— Așa îi spune toată lumea. Nu schimba subiectul.

— De ce l-ai sunat tocmai noaptea trecută?

— N-am putut să dau de el mai devreme.

— De ce n-ai așteptat să te întorci la New York și să...

— Pentru că am văzut linia Rio Norte.

— Ei bine, am nevoie de timp să mă gândesc la asta, să prezint ideea Consiliului, să-i consult pe cei mai buni...

— N-avem timp de asta.

— Nu mi-ai oferit șansa să-mi formez o opinie.

— Mă doare-n cot de opinia ta. N-o să mă cert cu tine, cu Consiliul tău sau cu profesioniștii tăi. Trebuie să faci o alegere și o s-o faci acum. Doar spune dacă da sau nu.

— Ăsta e un mod ridicol, arbitrar și peste mână de a...

— Da sau nu?

— Asta-i problema cu tine. Tot timpul e vorba de da sau nu. Lucrurile nu sunt niciodată așa, absolute. Nimic nu e absolut.

— Șinele de metal sunt. Alegerea de a le comanda e sau nu e.

A așteptat. James nu i-a răspuns.

— Ei bine? a întrebat ea.

— Îți asumi responsabilitatea?

— Da.

— Dă-i drumul, a zis el și a adăugat: Dar e riscul tău. N-o s-o anulez, dar nu-ți promit că n-o să le spun celor din Consiliu părerea mea.

— Spune-le ce vrei.

S-a ridicat să plece. El s-a aplecat în față, pe deasupra mesei, ezitând și fără să vrea să încheie conversația atât de abrupt.

— Realizezi că e nevoie de o procedură anevoioasă pentru ca toată povestea asta să funcționeze, nu? a întrebat el; cuvintele aproape că purtau în ele o urmă de speranță. Nu-i atât de simplu.

— O, sigur, a zis ea. O să-ți trimit un raport detaliat, pe care Eddie o să-l pregătească și pe care tu n-o să-l citești. Eddie o să te ajute să-l finalizezi. Eu plec la Philadelphia noaptea asta, să mă întâlnesc cu Rearden. Avem multă treabă de făcut. A adăugat: E atât de simplu, Jim.

Se întorsese să plece când el a vorbit din nou – și ceea ce a zis părea complet irelevant.

— Normal că e simplu pentru tine, pentru că tu ești norocoasă. Alții nu pot s-o facă.

— Să facă ce?

— Alții sunt umani. Sunt sensibili. Nu pot să-și dedice viața întreagă metalelor și motoarelor. Tu ești norocoasă – n-ai avut niciodată sentimente. N-ai simțit nimic niciodată.

În timp ce se uita la el, ochii ei negru-închis au trecut de la uluire la împietrire, apoi la o expresie ciudată, care semăna cu o privire dezgustată, doar că părea să se refere la ceva mai mult decât la momentul acesta.

— Nu, Jim, a zis ea încet, eu n-am simțit niciodată nimic.

Eddie Willers a urmat-o în biroul ei. De fiecare dată când ea se întorcea i se părea că lumea devenea mai clară, mai simplă, mai ușor de înfruntat – și-și uita momentele de anxietate monstruoasă. Era singura persoană care găsea firesc faptul că ea era vicepreședintele executiv al unei mari companii feroviare, chiar dacă era o femeie. Ea îi spusese, când aveau zece ani, că va administra compania într-o zi.

Nu-l uimea nici acum, așa cum nu-l uimise nici atunci, în ziua aia, într-un luminiș din pădure.

Când au intrat în birou, când a văzut-o că se așază și se uită la bilețelele pe care i le-a lăsat, s-a simțit la fel cum se simțea când se așeza la volan, pornea motorul și roțile se puneau în mișcare.

Era gata să iasă din birou când și-a adus aminte de o chestiune pe care nu i-o spusese.

— Owen Kellogg de la Divizia terminalului mi-a cerut să stabilesc o întâlnire cu tine, a zis el.

Și-a ridicat privirea, uluită.

— Asta-i amuzant. Urma să trimit pe cineva după el. Spune-i să urce. Vreau să discut cu el... Eddie, a adăugat dintr-odată, înainte să încep, spune-le să-mi facă legătura cu Ayers de la Casa de Discuri Ayers.

— De la Casa de Discuri? a întrebat el șovăitor.

— Da, e ceva ce vreau să-l întreb.

Când vocea domnului Ayers, plină de curtoazie și energică, a întrebat-o cum poate să-i fie de folos, ea l-a întrebat:

— Puteți să-mi spuneți dacă Richard Halley a compus un nou concert de pian, al cincilea?

— Un al *cincilea* concert, domnișoară Taggart? Nu, sigur că nu a compus așa ceva.

— Sunteți sigur?

— Foarte sigur, domnișoară Taggart. Nu a mai compus nimic de opt ani.

— Mai e în viață?

— Da, adică, nu pot să spun sigur, a ieșit complet din viața publică, dar sunt sigur că am fi auzit dacă ar fi murit.

— Dar ați fi aflat dac-ar mai fi compus ceva?

— Bineînțeles. Noi am fi fost primii care ar fi știut. Noi îi imprimăm piesele. Dar nu mai compune.

— Înțeleg. Mulțumesc.

Când Owen Kellogg a intrat în biroul ei, l-a privit cu satisfacție. Era mândră să vadă că avusese dreptate când își reamintise vag înfățișarea lui – fața lui avea aceleași trăsături cu ale tânărului frânar din tren, chipul acelui tip de bărbat cu care putea să colaboreze.

— Ia loc, domnule Kellogg, a zis ea, dar el a rămas în picioare în fața biroului.

— M-ați rugat cândva să vă dau de știre dacă decid să-mi schimb locul de muncă, domnișoară Taggart, a zis el. Așa că am venit să vă spun că-mi dau demisia.

Se așteptase la orice altceva în afară de asta; i-a luat ceva timp până să întrebe, încet:

— De ce?

— Dintr-un motiv personal.

— Ai nemulțumiri în ceea ce privește compania?

— Nu.

— Ai primit o ofertă mai bună?

— Nu.

— La ce companie feroviară te duci?

— Nu mă duc la nicio companie feroviară, domnișoară Taggart.

— Atunci ce slujbă o să ai?

— Nu m-am hotărât încă.

Ea l-a studiat, simțindu-se puțin inconfortabil. Nu era nicio urmă de ostilitate pe fața lui; se uita direct în ochii ei, răspundea simplu, direct; vorbea ca cineva care nu are nimic de ascuns sau de demonstrat; privirea lui era politicoasă și goală.

— Atunci de ce vrei să-ți dai demisia?

— E o problemă personală.

— Ești bolnav? E vorba despre sănătatea ta?

— Nu.

— Pleci din oraș?

— Nu.

— Ai primit o moștenire care îți permite să te pensionezi?

— Nu.

— Ai de gând să continui să lucrezi?

— Da.

— Dar nu mai vrei să lucrezi pentru Taggart Transcontinental.

— Nu.

— În cazul acesta, ceva trebuie să se fi întâmplat care să te fi determinat să iei o astfel de decizie. Ce?

— Nimic, domnișoară Taggart.

— Mi-ar plăcea să-mi spui. Am motive să vreau să știu.

— Mă credeți pe cuvânt, domnișoară Taggart?

— Da.

— Nicio persoană, niciun fapt și niciun eveniment care are legătură cu slujba mea de aici nu a avut vreo influență asupra deciziei mele.

— Nu ai nicio obiecție cu privire la politica Taggart Transcontinental?

— Niciuna.

— Atunci poate că o să reanalizezi problema când vei asculta ce vreau să-ți spun.

— Îmi pare rău, domnișoară Taggart. Nu pot.

— Pot să-ți spun ce aveam în minte?

— Da, dacă doriți.

— Mă crezi pe cuvânt că m-am decis să-ți ofer postul pe care am de gând să ți-l ofer dinainte să vii să mă vezi? Vreau să știi asta.

— O să vă cred întotdeauna pe cuvânt, domnișoară Taggart.

— E postul de director al Diviziei Ohio. E al tău dacă-l vrei.

Pe fața lui nu se vedea nicio reacție, ca și când cuvintele nu aveau mai mult înțeles pentru el decât pentru un sălbatic care nu auzise niciodată de trenuri.

— Nu-l vreau, domnișoară Taggart.

După un moment, ea a zis, cu vocea încordată:

— Scrie-ți contractul, Kellogg. Zi-mi prețul tău. Vreau să rămâi. Orice ofertă ai avea de la orice companie feroviară, pot să-ți dau mai mult.

— Nu o să lucrez la o altă companie feroviară.

— Credeam că-ți iubești munca.

Acesta a fost primul semn de emoție pe care l-a lăsat să se vadă, doar o ușoară mărire a ochilor și o accentuare ciudată și tăcută a vocii lui când a răspuns:

— O iubesc.

— Atunci spune-mi ce trebuie să fac ca să rămâi la noi!

Propunerea fusese atât de involuntară și sinceră, încât el s-a uitat la ea ca și când l-ar fi atins, în sfârșit.

— Poate că e nedrept să vin aici să vă spun că-mi dau demisia, domnișoară Taggart. Știu că m-ați rugat să vă spun, fiindcă doreați să aveți șansa să-mi prezentați o contraofertă. Așa că, dacă am venit, v-am dat impresia că sunt deschis la negocieri. Dar nu sunt. Am venit doar pentru că... pentru că am vrut să mă țin de cuvânt.

Pauza aia din vocea lui a fost ca un fulger neașteptat, care-i demonstra cât de mult însemnase pentru el interesul și cererea ei și că decizia lui nu fusese deloc luată cu ușurință.

— Kellogg, nu există nimic ce ți-aș putea oferi?

— Nimic, domnișoară Taggart. Nimic.

S-a întors să plece. Pentru prima dată în viață, se simțea neajutorată și învinsă.

— De ce? a întrebat, fără să i se adreseze lui.

El s-a oprit. A dat din umeri și a zâmbit – se trezise la viață pentru un moment și fusese cel mai straniu zâmbet pe care îl văzuse vreodată: avea în el o satisfacție secretă și o inimă sfâșiată și o tristețe fără margini. I-a răspuns:

— Cine-i John Galt?

Capitolul II

Lanțul

A început cu câteva luminițe. Trenul Taggart rula către Philadelphia când câteva luminițe difuze, scânteietoare au apărut în întuneric; păreau să nu aibă un rost anume pe întinderea câmpului pustiu, dar erau, în același timp, mult prea puternice să nu aibă niciun scop. Pasagerii le urmăreau alene, fără interes.

A urmat silueta neagră a unei construcții, de-abia vizibilă pe cer, apoi o clădire imensă, apropiată de șină; clădirea era întunecată, iar reflexiile farurilor trenului se înlănțuiau pe sticla solidă a pereților ei.

Un marfar bloca vederea, dând geamurilor un efect ciudat, ca și când ar fi emanat zgomote. Într-o apariție subită deasupra vagoanelor plate, pasagerii au văzut construcții îndepărtate sub o strălucire neclară, roșiatică, profilată pe cer; strălucirea se deplasa ca un spasm, fără regularitate, ca și când construcțiile ar fi respirat.

Când marfarul a trecut, au văzut clădiri unghiulare învelite în spirale de abur. Razele câtorva lumini puternice decupau fascicule drepte prin spirale. Aburul era roșu. Cerul era roșu.

Construcția care a urmat nu semăna cu o clădire, ci mai degrabă cu o carcasă de sticlă striată care cuprindea grinzi, macarale și suspensoare într-o dispersie de flăcări – solidă, orbitoare, portocalie.

Pasagerii nu puteau percepe complexitatea a ceea ce părea să fie un oraș întins pe câteva mile, care fremăta fără să ofere vreun semn al prezenței umane. Au văzut turnuri care păreau să fie zgârie-nori contorsionați, poduri care atârnau în aer și răni scuipând flăcări din pereții solizi. Au văzut o coloană de cilindri strălucitori rulând în noapte; cilindrii erau dintr-un metal incandescent.

O clădire de birouri a apărut aproape de șine. Firma mare de neon de pe acoperișul ei a luminat interiorul vagoanelor când acestea au trecut pe lângă ea. Scria: REARDEN STEEL.

Unul dintre pasageri, care era profesor de economie, i-a spus însoțitorului său:

— Ce importanță are individul în reușitele titanice ale erei industriale?

Altul, care era jurnalist, și-a făcut o însemnare pe care s-o folosească mai târziu într-unul din articolele lui: Hank Rearden este genul de om care își scrie numele pe tot ce atinge. Puteți, din acest simplu fapt, să vă formați o opinie despre caracterul lui Hank Rearden.

Trenul înainta cu viteză în întuneric când o explozie roșie a izbucnit spre cer, din spatele unei construcții. Pasagerii n-au băgat-o în seamă; turnarea unei noi șarje de oțel era un eveniment.

Era prima șarjă din prima comandă pentru metal Rearden.

Pentru oamenii de la supapa de evacuare a cuptorului din interiorul fabricii, prima erupție a metalului lichid din cuptor a dat o senzație ciudată, ca și cum o nouă zi ar fi început. Metalul încins care se scurgea lent în spațiu avea culoarea pură a luminii solare. Spirale negre de abur pluteau deasupra și scântei roșii izbucneau din ele. Fântâni de scântei care erupeau în spasme regulate, ca dintr-o arteră perforată. Aerul părea să se preschimbe în calcar, reflectând o flacără calcaroasă care nu era acolo, pete roșii unduindu-se și deplasându-se prin spațiu, ca și cum n-ar fi fost parte din construcția aceea făcută de om, ca și când erau pe punctul de a înghiți coloanele, grinzile, macaralele de deasupra. Dar metalul lichid n-avea nimic de a face cu violența. Era o curbă albă și lungă cu textura satinului, ca un zâmbet care radiază prietenie. Se scurgea ascultător printr-un ajutaj de ceramică, cu două margini casante care îl țineau în frâu, și ajungea, de la o înălțime de douăzeci de picioare, într-o cuvă de turnare de două sute de tone. O ghirlandă de stele atârna deasupra șuvoiului, țâșnind din suprafața lui netedă și părând delicată ca dantelăria și nevinovată ca tumbele copiilor. Doar la o privire mai atentă se putea observa că satinul alb fierbea. Din când în când, câțiva stropi erau împroșcați și ajungeau pe pământul de jos: erau de metal și, răcindu-se când atingeau pământul, izbucneau în flăcări.

Două sute de tone de metal care trebuia să fie mai tare decât oțelul, lichefiindu-se la o temperatură de patru sute de grade, puteau să

distrugă orice zid al construcției și pe oricine lucra în fabrică. Dar fiecare centimetru din cursul lui, fiecare atmosferă din presiunea lui și formula fiecărei molecule erau controlate și produse cu un scop precis și conștient, la care se lucrase vreme de zece ani.

Legânându-se în întunericul fabricii, lumina orbitoare brăzda încontinuu fața unui bărbat care stătea într-un colț îndepărtat; se sprijinise de o coloană și privea. Lumina a făcut, pentru o secundă, un arc până la ochii lui, care aveau culoarea și proprietățile gheții palide și albastre, după aceea, de-a lungul coloanei negre și de-a lungul șuvițelor lui de păr blond-cenușiu, iar apoi, de-a lungul curelei de la trenciul său și de-a lungul buzunarelor în care-și afundase mâinile. Era înalt și uscățiv; tot timpul fusese mult prea înalt pentru oamenii din jurul său. Fața lui era reliefată de doi obraji proeminenți și de câteva linii ascuțite; nu erau ridurile bătrâneții, le avusese întotdeauna: îl făceau să arate bătrân la douăzeci de ani și tânăr acum, la patruzeci și cinci. Dintotdeauna i se spusese că are o față urâtă, pentru că era nemiloasă și de neînduplecat, pentru că era inexpresivă. Rămăsese inexpresivă și acum, când se uita la metal. Era Hank Rearden.

Metalul ajungea la gura cuvei de turnare și se scurgea mai departe cu o abundență arogantă. Apoi, picăturile albe, orbitoare, deveneau maro, iar mai târziu, într-o secundă, erau țurțuri negri de metal, care începeau să se sfărâme. Scoria începea să prindă, pe margini, o crustă groasă, maro, care semăna cu scoarța pământului. Când crusta devenea din ce în ce mai groasă, câteva cratere se spărgeau, iar lichidul alb încă mai fierbea înăuntru.

Un om a apărut în cabina unei macarale, deasupra capului lui Rearden. A tras de o manetă cu o mișcare firească: cârlige de oțel au coborât pe un lanț, au prins mânerele cuvei de turnare, au ridicat-o cu grijă, ca pe o oală cu lapte, și două sute de tone de metal au traversat aerul înspre un șir de forme care abia așteptau să fie umplute.

Hank Rearden s-a lăsat pe spate, închizându-și ochii. A simțit coloana tremurând sub forța macaralei. Totul e în regulă, s-a gândit.

Un muncitor l-a văzut și a zâmbit larg, ca și când i-ar fi dat de înțeles că simte același lucru, ca un complice în timpul unei mari sărbători, care știa de ce silueta aceea înaltă, cu păr blond, trebuia să fie prezentă acolo în noaptea asta. Rearden i-a zâmbit înapoi: era singurul salut pe care îl primise. S-a întors apoi în biroul său, devenind din nou aceeași figură inexpresivă.

Era târziu când Hank Rearden a plecat din birou în noaptea aceea ca să ajungă de la fabrică acasă. Era un drum de câteva mile printr-un câmp gol, dar simțea nevoia să meargă pe jos, fără vreun motiv concret.

A mers cu o mână în buzunar, cu degetele strânse în jurul unei brățări. Era din metal Rearden și avea forma unui lanț. Degetele i se mișcau, mângâindu-i din când în când suprafața. Îi luase zece ani să facă brățara aia. Zece ani, s-a gândit el, înseamnă mult timp.

Drumul era întunecat, mărginit de copaci. Dacă se uita în sus, putea să vadă câteva frunze pe suprafața stelelor; frunzele erau încovoiate și uscate, gata să cadă. Se vedeau câteva lumini îndepărtate în geamurile caselor, care se împrăștiau pe drum; dar luminile făceau ca drumul să pară și mai rupt de lume.

Se simțea singur doar atunci când era fericit. Se întorcea, din când în când, să privească înapoi, la strălucirea roșie a cerului deasupra fabricii.

Nu se gândise la cei zece ani care trecuseră. Ce rămăsese din ei acum, în seara aceasta, era numai o senzație pe care nu o putea defini, nimic în afara faptului că era tăcută și solemnă. Senzația era un cumul, iar el nu voia să adune din nou părțile care o compuneau. Dar ele, chiar dacă nu voia să și le reamintească, erau acolo, înăuntrul senzației. Erau nopțile petrecute în fața cuptoarelor aprinse din laboratoarele de cercetare ale fabricii...

...nopțile petrecute în atelierul de la el de acasă, aplecat deasupra hârtiilor pe care le umplea cu formule și apoi le rupea cu furia eșecului...

...zilele în care tinerii cercetători din mica echipa pe care o alesese să-i vină în ajutor așteptau instrucțiuni, ca niște soldați care sunt gata de o bătălie deja pierdută, care-și epuizaseră ingenuitatea, încă perseverenți, dar tăcuți, cu propoziția pe care niciodată n-o spuneau și care le stătea pe limbă, plutind în aer: „Domnule Rearden, nu are cum să existe așa ceva"...

...mesele, întrerupte și abandonate la fiecare gând fulgerător, la fiecare gând care putea fi pus în practică, încercat, testat, asupra căruia se putea lucra luni de zile și care era, în final, catalogat ca un nou eșec...

...clipele în care fugea de conferințe, de contracte, de obligațiile celui care administra cele mai bune fabrici de oțel din țară, clipele în care fugea aproape vinovat, ca și când ar fi fugit la o iubire secretă...

...unicul gând care a dominat imuabil un răstimp de zece ani, luând în stăpânire tot ce făcea și tot ce vedea, gândul care era suspendat în

mintea lui atunci când privea clădirile unui oraș, șinele unei căi ferate, lumina din ferestrele unei ferme îndepărtate, cuțitul din mâna unei femei frumoase care tăia un fruct la un banchet, gândul la un aliaj de metal care să facă mai mult decât a făcut oțelul vreodată, un metal care va fi pentru oțel ceea ce oțelul a fost pentru fier...

...mustrările pe care și le făcea sieși când anula o speranță sau o mostră, nelăsându-și creierul să admită că trupul îi era obosit, fără să-și acorde timp să simtă, și trecând de nenumărate ori prin torturile chinuitoare ale lui „nu-i destul de bun... nici acum nu-i destul de bun..." și mergând mai departe mânat de un singur gând: acela că are cum să existe așa ceva...

...după aceea, ziua în care existase așa ceva și acel ceva fusese denumit metal Rearden...

...acestea erau lucrurile care deveniseră o căldură albă, care se topiseră și fuzionaseră înăuntrul lui, iar aliajul *lor* era o senzație stranie, tăcută, care îl făcea să zâmbească pe drumul din întuneric și să se întrebe de ce fericirea putea să doară.

După o vreme, a realizat că se gândea la trecutul lui, ca și când anumite zile de demult i se deschideau înainte, cerând să fie revăzute. N-a vrut să se uite la ele; disprețuia amintirile și le credea o slăbiciune fără sens. Dar apoi a înțeles că se gândise la ele în seara asta în cinstea acelei bucăți de metal din buzunarul său. Abia atunci a dat frâu liber amintirilor.

Și-a amintit ziua când stătea pe un tăpșan pietros și a simțit un șiroi de transpirație scurgându-i-se de la tâmplă până pe gât. Avea paisprezece ani și era prima lui zi de lucru în minele de fier din Minnesota. Încerca să învețe să respire cu toată durerea acută din piept. S-a ridicat în picioare, blestemându-se, pentru că-și propusese să nu fie obosit. După o vreme, s-a întors la munca lui; se hotărâse că durerea nu era un motiv bun ca să se oprească.

A văzut ziua când stătea la geamul biroului său și privea minele; din dimineața aia, erau ale lui. Avea treizeci de ani. Ce se întâmplase în anii de dinainte nu conta, tot așa cum nici durerea nu conta. Lucrase în mine, în uzine, în fabricile de oțel din nord, avansând, încet-încet, către scopul pe care și-l alesese. Tot ce-și amintea din vremea când fusese în slujbele astea era că oamenii din jurul lui nu păreau să știe vreodată ce au de făcut, în vreme ce el știuse întotdeauna. Își amintea cum se întrebase de ce atâtea mine de fier se închid, așa cum și acestea

fuseseră pe punctul de a se închide înainte de a le prelua el. S-a uitat la pragurile stâncoase din depărtare. Muncitorii puneau un nou semn deasupra porții de la începutul drumului: „Minereuri Rearden".

Și-a amintit o seară în care stătea întins pe masa din birou. Era târziu și oamenii lui plecaseră, așa că putea să stea acolo întins fără să-l vadă nimeni. Era obosit. Se simțea ca și când ar fi alergat într-o cursă în care adversar îi era propriul corp, iar toată epuizarea de peste ani, pe care refuzase s-o creadă, îl prinsese din urmă și îl țintuise de masa aia. Nu simțea nimic în afară de dorința de a nu se mișca. Nu avea energia necesară să simtă – nici măcar să sufere. Arsese tot ce era de ars în el, consumase atât de multe impulsuri de a începe proiecte noi și se întreba dacă exista cineva care ar fi putut să-i dea impulsul de care avea nevoie, acum, când se simțea incapabil să se ridice de-acolo. S-a întrebat cine îl făcuse așa cum era și cine îl împinsese de la spate tot timpul. Și-a ridicat apoi capul. Încet, cu cel mai mare efort pe care-l făcuse vreodată, și-a ridicat corpul până a reușit să se sprijine de masă cu o mână tremurătoare. Nu și-a mai pus întrebarea asta niciodată.

Și-a amintit ziua când se afla pe un deal și se uita la pustiul murdar alcătuit din construcții, care fuseseră odată o fabrică de oțel. Era închisă și abandonată. O cumpărase cu o noapte în urmă. Vântul bătea tare și o lumină gri se vedea din spatele norilor. În lumina aceea, a văzut un roșu maroniu de rugină, precum sângele închegat, pe oțelul macaralelor gigantice, și buruieni verde-deschis, ca niște canibali crescând îmbuibați peste grămăjoarele de sticlă spartă de la baza zidurilor, care erau niște schelete exterioare goale. La o poartă, în depărtare, a văzut siluetele negre ale oamenilor. Erau șomerii din cocioabele putrezite a ceea ce cândva fusese un oraș prosper. Așteptau în tăcere, privind mașina strălucitoare pe care el o lăsase la poarta fabricii; se întrebau dacă bărbatul de pe deal era acel Hank Rearden despre care vorbea toată lumea și dacă era adevărat că fabrica urma să fie redeschisă. Un ziar scria: „Ciclul istoric al producției de oțel din Pennsylvania e pe o pantă descendentă, iar experții consideră că aventura lui Henry Rearden în industria metalurgică e sortită eșecului. Veți fi, în curând, martorii senzaționalului eșec al senzaționalului Henry Rearden".

Asta se întâmplase cu zece ani în urmă. În noaptea asta, vântul rece care-i șfichiuia fața părea același vânt de atunci. S-a întors, a privit înapoi. Strălucirea roșie a fabricii respira înspre cer. Era o imagine ce-ți dădea același sentiment de renaștere pe care ți-l dă un răsărit.

Astea fuseseră opririle lui, stațiile la care ajunsese trenul și stațiile din care plecase. Nu-și aducea aminte nimic concret din anii petrecuți între ele; totul era în ceață, ca și când ar fi trecut în viteză.

Orice ar fi fost, s-a gândit el, oricare ar fi fost efortul și oricât de mare durerea, meritase, pentru că ele îl făcuseră să ajungă în acel moment – ziua în care prima șarjă a primei comenzi de metal Rearden fusese turnată pentru a deveni șine ale Taggart Transcontinental.

A atins brățara din buzunar. O făcuse din primele grame de metal care fuseseră turnate. Era pentru soția lui.

În timp ce o atingea, a realizat, dintr-odată, că se gândise la o abstracțiune numită soția lui – nu la femeia cu care era căsătorit. A simțit o urmă de regret, dorindu-și să nu fi făcut brățara, după aceea, un val de reproșuri pentru că simțise regretul.

A clătinat din cap. Nu era acum momentul pentru aceleași vechi îndoieli. A simțit că poate ierta orice, oricum, pentru că fericirea era cel mai puternic agent purificator. Era convins că fiecare ființă îi dorește binele în noaptea asta. A vrut să se întâlnească cu cineva, să dea nas în nas cu primul străin, să stea în fața lui dezarmat și complet deschis și să zică: „Uită-te la mine". Oamenii, s-a gândit el, erau la fel de flămânzi să vadă imaginea fericirii cum fusese și el – măcar o întrerupere în pânza acelui sac de suferință, cenușiu, care părea atât de inexplicabil și inutil. Niciodată nu fusese capabil să înțeleagă de ce oamenii trebuie să fie nefericiți.

Drumul întunecat urcase imperceptibil un deal. S-a oprit și s-a întors. Strălucirea roșiatică era o bandă îngustă, departe, în vest. Deasupra ei, mărunte, la câteva mile distanță, cuvintele unei firme de neon erau scrise pe întunericul cerului: REARDEN STEEL.

Și-a îndreptat umerii, ca și când ar fi fost în fața unui juriu. S-a gândit că în întunericul nopții mai multe semne erau aprinse în țară: Minereuri Rearden – Cărbune Rearden – Calcar Rearden. S-a gândit la zilele care trecuseră. Și-a dorit să fi fost cu putință să aprindă deasupra lor o firmă, care să lumineze: Viața Rearden.

S-a întors dintr-odată și a mers mai departe. Când drumul se apropia din ce în ce mai mult de casa lui, și-a dat seama că pașii îi erau mai lenți și că, puțin câte puțin, fericirea lui dispărea. A simțit un dram de repulsie la gândul că o să intre în casă, repulsie pe care nu voia s-o simtă. Nu, s-a gândit, nu în noaptea asta; o să înțeleagă în noaptea asta. Dar nu știa, niciodată nu definise ce anume voia ca ei să înțeleagă.

Când s-a apropiat de casă, a văzut luminile aprinse în sufragerie. Se afla pe o coastsă de deal, înălțându-se în fața lui ca un corp alb; părea goală, cu câteva coloane care vădeau lipsa de interes pentru ornamente; avea aerul nudității care nu merită dezvăluită.

Nu a fost sigur dacă soția lui îl observase când a intrat în sufragerie. Stătea lângă șemineu, vorbind, curba pe care o desena mâna ei plutea ca o accentuare grațioasă a cuvintelor. A perceput o pauză scurtă în vocea ei și s-a gândit că îl văzuse, dar nu și-a ridicat privirea și și-a continuat propoziția, așa că nu putea fi sigur.

— E doar o problemă: aceea că un om de cultură e plictisit de presupusele minuni ale ingenuității materiale, zicea ea. El refuză pur și simplu să fie fascinat de instalații.

După aceea și-a întors capul, s-a uitat la Rearden, care stătea în umbră, în cealaltă parte a camerei lungi, și brațele i s-au deschis cu grație, de parcă ar fi avut două gâtlejuri de lebădă în locul lor.

— Dar, dragule, a zis ea, pe un ton amuzat, nu e cam devreme să ajungi acasă? N-ai găsit ceva gunoi pe care să-l măturі sau vreo conductă pe care s-o lustruiești?

S-au întors cu toții către el – mama lui, fratele lui, Philip, și Paul Larkin, vechiul lor prieten.

— Îmi pare rău, a răspuns el, știu c-am întârziat.

— Nu spune că-ți pare rău, a zis mama lui. Puteai să dai un telefon. El s-a uitat la ea, încercând să-și amintească vag ceva. Ai promis că o să ajungi la cină în seara asta.

— O, așa e, ai dreptate, am promis. Îmi pare rău. Dar azi, la fabrică, am turnat... S-a oprit; nu știa ce-l făcuse incapabil să spună singurul lucru pe care voia să-l spună; a adăugat doar: Am... uitat.

— Asta vrea să spună și mama, a zis Philip.

— O, lăsați-l să-și pună ordine în gânduri, încă n-a ajuns aici, e tot la fabrică, a zis soția lui, veselă. Poți să-ți dai jos haina, Henry.

Paul Larkin se uita la el cu ochii devotați ai unui câine descumpănit.

— Salut, Paul, a zis Rearden. Când ai ajuns?

— O, tocmai m-am dat jos din cinci-trei-cinciul care a venit de la New York. Larkin zâmbea, recunoscător pentru atenția care îi fusese acordată.

— Ceva probleme?

— Cine n-are probleme în vremurile astea? Zâmbetul lui Larkin a devenit resemnat, sugerând că remarca era doar una filosofică. Dar nu, nicio problemă anume de data asta. M-am gândit doar să trec să te văd.

Soția lui a râs.

— L-ai dezamăgit, Paul. S-a întors către Rearden: E un complex de inferioritate sau de superioritate, Henry? Crezi că nu vrea nimeni să te vadă doar ca să te vadă sau crezi că nu există nimeni care să se poată descurca fără ajutorul tău?

A vrut să nege cu tărie, dar ea îi zâmbea ca și cum fusese numai o glumă, iar el nu era capabil de conversații care nu se presupunea că ar fi serioase, așa că n-a răspuns. A stat acolo, uitându-se la ea, gândindu-se la toate lucrurile pe care nu fusese niciodată capabil să le înțeleagă.

Lillian Rearden era considerată, în general, o femeie frumoasă. Avea un corp zvelt și grațios, de felul celor care arătau bine în rochiile cu talie înaltă, stil Empire, pe care-și făcuse un obicei să le poarte. Trăsăturile ei splendide semănau cu cele ale unui medalion din aceeași perioadă: pure și mândre. Iar buclele șaten-deschis, lucioase ale părului ei, purtate cu o simplitate clasică, sugerau o frumusețe imperială, austeră. Dar când se întorcea cu fața, oamenii aveau un ușor sentiment de dezamăgire. Chipul nu-i era frumos. Ochii erau problema: erau aproape palizi, nici gri, nici maro, fără viață, cu totul inexpresivi. Rearden se întrebase de ce, deși era amuzată atât de des, pe fața ei nu se citea nici măcar o tentă de veselie.

— Ne-am mai întâlnit, dragule, a zis ea, răspunzându-i la privirea cercetătoare, chiar dacă nu pari să fii sigur de asta.

— Ai mâncat ceva la cină, Henry? l-a întrebat maică-sa; era o nerăbdare plină de reproș în vocea ei, ca și cum foamea lui ar fi fost o insultă la adresa ei.

— Da..., nu..., nu mi-a fost foame.

— Atunci ar fi bine să le spun să-ți...

— Nu, mamă, nu acum, n-are importanță.

— Tot timpul am avut problema asta cu tine. Nu se uita la el, ci recita cuvintele uitându-se în gol. N-are niciun sens ca cineva să facă ceva pentru tine, pur și simplu nu-ți pasă. Niciodată n-am reușit să te fac să mănânci cum trebuie.

— Henry, lucrezi prea mult, a zis Philip. Nu-ți face bine.

Rearden a râs:

— Îmi place.

— Îți induci plăcerea. E o formă de nevroză și asta, să știi. Când un om se scufundă în muncă, înseamnă că încearcă să scape de ceva. Ar trebui să-ți găsești un hobby.

— O, Phil, pentru numele lui Dumnezeu! a zis el, regretând instantaneu iritarea din voce.

Philip avusese întotdeauna o sănătate precară, cu toate că doctorii nu găsiseră nimic în neregulă în corpul său deșucheat, lăbărțat. Avea treizeci și opt de ani, dar oboseala lui cronică îi făcea pe oameni să creadă, uneori, că era mai bătrân decât fratele lui.

— Ar trebui să te distrezi și tu puțin, a zis Philip. Altfel o să devii închistat și limitat. Știi tu, îngust la minte. Ar trebui să ieși din cochilia aia și să arunci și tu o privire lumii. N-ai vrea să-ți pierzi viața cum o faci acum.

Luptându-se cu furia, Rearden și-a spus că ăsta era modul lui Philip de a-și exprima îngrijorarea. Și-a spus că ar fi nedrept să aibă resentimente: ei toți au încercat să-și exprime îngrijorările în ceea ce-l privea, iar el își dorea ca nu astea să fie lucrurile care-i îngrijorau.

— M-am simțit destul de bine azi, Phil, a răspuns el, zâmbind, și s-a întrebat de ce Philip nu l-a întrebat de ce.

Își dorea ca unul din ei să-l întrebe. Îi era greu să se concentreze. Imaginea cu metalul care se scurgea încă era încastrată în mintea lui, umplându-i conștiința, nelăsând loc niciunui alt lucru.

— Puteai să-ți ceri scuze, doar că știu bine că nu am cum să mă aștept la asta. Era vocea mamei lui; el s-a întors: se uita la el cu privirea aia rănită care proclamă răbdarea nemărginită a unui animal lipsit de apărare.

— Doamna Beacham a fost aici la cină, a zis ea, plină de reproș.

— Cine?

— Doamna Beacham. Prietena mea, doamna Beacham.

— Și?

— Ți-am spus despre ea, ți-am spus de nenumărate ori despre ea, dar tu niciodată nu ești atent la ce spun. Doamna Beacham a fost atât de nerăbdătoare să te cunoască, dar a trebuit să plece după cină, n-a putut aștepta, doamna Beacham e o persoană foarte ocupată. A vrut atât de mult să îți spună cât de importantă e munca pe care o facem în școala noastră regională și să vorbească cu tine despre cursurile de modelare a metalului pe care le ținem; și despre clanțele pe care copilașii săraci le fac de unii singuri.

A fost nevoie de toată puterea lui de apreciere pentru a putea răspunde, pe un ton neutru:

— Îmi pare rău dacă te-am dezamăgit, mamă.

— Nu-ți pare rău. Puteai să fii aici dacă făceai un efort. Dar când ai făcut tu vreun efort pentru altcineva în afară de tine? Nu te interesează ce se întâmplă cu niciunul dintre noi și nimic din ce facem. Ai impresia că dacă tu plătești facturile e de ajuns, nu? Bani! Asta-i tot ce știi. Și tot ce ne oferi sunt banii. Ne-ai oferit vreodată puțin din timpul tău?

Dacă asta însemna că-i era dor de el, s-a gândit, atunci însemna afecțiune, și dacă însemna afecțiune, era nedrept ca el să treacă printr-o stare grea, ca smoala, care îl făcea să tacă pentru ca vocea lui să nu-i trădeze dezgustul.

— Nu-ți pasă, a zis ea cu o voce pe jumătate scuipând, pe jumătate implorând. Lillian avea nevoie de tine pentru o problemă importantă astăzi, dar i-am spus că n-are niciun rost să aștepte să vorbească cu tine.

— O, mamă, nu-i important! a zis ea. Nu pentru Henry.

El s-a întors către ea. Stătea în mijlocul camerei, cu trenciul pe el, ca și când ar fi fost captiv într-o irealitate care nu avea să devină reală niciodată.

— Nu-i important deloc, a zis Lillian, pe un ton glumeț; nu își putea da seama dacă vocea ei era defensivă sau emfatică. Nu sunt afaceri. Sunt lucruri care nu se pot comercializa.

— Despre ce-i vorba?

— E doar o petrecere pe care am de gând s-o dau.

— O petrecere?

— Nu te speria, nu e mâine-seară. Știu că ești foarte ocupat, dar e în trei luni și vreau să fie un eveniment foarte, foarte special, așa că îmi promiți să fii aici în noaptea aia și nu în Minnesota sau Colorado sau California?

Se uita la el într-un mod ciudat, vorbind mult prea deschis și prea la subiect dintr-odată, zâmbetul ei accentuând aerul ăla de inocență și sugerând ceva asemănător cu un as în mânecă.

— Peste trei luni? a zis el. Dar știi că nu pot să-mi dau seama ce treburi urgente o să apară până atunci și o să necesite prezența mea.

— O, știu! Dar nu puteam să fac o programare oficială la biroul tău, din timp, așa cum fac directorii companiilor feroviare, producătorii de mașini sau vânzătorii de rahat – vreau să zic fier – vechi, nu? Se spune că nu ratezi niciodată o întâlnire. Sigur, te las pe tine să alegi o dată potrivită. Se uita în sus, la el, iar privirea ei dobândise acele ca-

lități speciale ale farmecului feminin, așa cum săgeta dinspre fruntea ei aplecată deasupra feței sale; a întrebat, puțin prea relaxată și puțin prea prudentă: Data pe care o aveam în minte e zece decembrie, dar ai prefera cumva nouă sau unsprezece?

— Nu contează.

Ea a continuat apoi, delicat:

— Pe zece decembrie e aniversarea nunții noastre, Henry.

Toți se uitau la el; dacă se așteptau la o privire vinovată, ceea ce au văzut, în schimb, era un ușor zâmbet amuzat. Nu putea să se fi gândit că asta ar fi fost o capcană bună, pentru că putea s-o evite atât de ușor refuzând să-și asume vreo vină pentru memoria lui scurtă și lăsând-o fără replică; știa că sentimentele lui pentru ea erau singura ei armă. Mobilul ei, s-a gândit el, era o încercare indirectă de a-i testa sentimentele și de a și le mărturisi pe ale ei. O petrecere nu era modul în care celebra el, dar era modul în care sărbătorea ea. Nu însemna nimic pentru el; pentru ea, însemna cea mai importantă ofrandă pe care i-o putea oferi lui și mariajului lor. Trebuia să-i respecte intenția, s-a gândit, chiar dacă nu avea aceleași standarde, chiar dacă nu știa dacă încă îi mai păsa de orice formă de ofrandă pe care ar fi primit-o de la ea. Trebuia s-o lase să câștige, s-a gândit el, pentru că era la mila lui.

A zâmbit, era un zâmbet deschis, fără resentimente, care-i recunoștea victoria.

— Bine, Lillian, a zis el încet, îți promit să fiu aici în noaptea de zece decembrie.

— Mulțumesc, dragule. Zâmbetul ei părea închis, misterios; el s-a întrebat de ce a avut o impresie de moment că atitudinea lui îi dezamăgise pe toți.

Dacă avea încredere în el, s-a gândit, dacă sentimentele ei pentru el erau încă vii, atunci el nu-i va trăda încrederea. Trebuia s-o spună: cuvintele erau o lentilă pentru minte, iar el nu putea să folosească un cuvânt pentru orice altceva în seara asta.

— Îmi pare rău c-am întârziat, Lillian, dar în seara asta, la fabrică, am turnat prima șarjă de metal Rearden.

A urmat un moment de tăcere. După aceea, Philip a zis:

— E bine, asta e bine.

Ceilalți n-au zis nimic. Și-a băgat mâna în buzunar. Când a atins-o, duritatea materială a brățării a aruncat toate celelalte lucruri în întuneric; se simțea ca atunci când metalul lichid se scurgea în fața lui.

— Ți-am adus un cadou, Lillian.

Nu știa că avea spatele drept și că gestul pe care-l făcea era acela al unui cruciat care se întorcea acasă și care oferea prada de război iubirii sale când a dat drumul unui mic lanț de metal la ea în poală.

Lillian Rearden a ridicat lanțul, l-a prins între buricele a două degete drepte și l-a îndreptat spre lumină. Pietrele erau grosolane, iar metalul strălucitor avea o tentă ciudată, era verde-albăstriu.

— Ce e asta? a întrebat ea.

— Primul obiect făcut din prima șarjă a primei comenzi de metal Rearden.

— Vrei să spui, a zis ea, că e la fel de valoros ca o bucată de șină?

S-a jucat cu brățara, făcând-o să strălucească în lumină.

— Henry, e atât de frumoasă! Câtă originalitate! O să fiu senzația New Yorkului purtând bijuterii făcute din același material cu podurile, basculantele, rafturile de bucătărie, mașinile de scris și – despre ce vorbeai acum câteva zile, dragule? – polonicele de supă?

— Dumnezeule, Henry, câtă îngâmfare! a zis Philip.

Lillian a râs.

— E un sentimental. Toți bărbații sunt. Dar, dragule, apreciez gestul. Nu e vorba despre cadou, ci despre intenție, înțeleg.

— Intenția e egoism pur, dacă mă întrebi pe mine, a zis mama lui Rearden. Alt bărbat ar fi cumpărat o brățară cu diamante dacă ar fi vrut să-i facă soției sale un cadou, pentru că s-ar gândi la ce i-ar plăcea ei, nu lui. Dar Henry crede că, doar pentru că el a creat un metal nou, el trebuie să fie mai prețios decât diamantele, doar pentru că el e cel care l-a creat. Așa a fost el de când avea cinci ani – cel mai îngâmfat copil pe care îl puteai vedea – și am știut de atunci că o să crească și o să ajungă cea mai egoistă creatură de pe fața pământului.

— Nu, e drăguț, a zis Lillian. E fermecător.

A dat drumul brățării pe masă. S-a ridicat în picioare, și-a pus mâinile în jurul umerilor lui Rearden și, ridicându-se pe vârfuri, l-a sărutat pe obraz și i-a șoptit:

— Mulțumesc, dragule.

El nu s-a mișcat și nici nu și-a aplecat capul către ea.

După o vreme, s-a întors, și-a dat jos haina și s-a așezat lângă șemineu, departe de ei. N-a simțit nimic în afara unei imense epuizări.

Nu a ascultat ce vorbeau. I s-a părut că Lillian se ceartă, apărându-l în fața mamei lui.

— Îl cunosc mai bine decât îl cunoști tu, a zis maică-sa. Hank Rearden nu e interesat de oameni, animale sau buruieni, dacă nu au cumva legătură cu el și cu munca lui. Doar asta îl interesează. Am încercat din răsputeri să-l învăț ce-nseamnă modestia, l-am învățat toată viața și n-am reușit.

Îi oferise mamei sale posibilități infinite, îi spusese că poate locui unde și cum voia; se întreba de ce a insistat că voia să locuiască aici. Succesul lui, se gândise, însemna ceva pentru ea, iar dacă însemna, atunci era o oarecare legătură între ei, singurul tip de legătură pe care el o percepea. Dacă voia un loc în casa fiului ei prosper, nu putea să i-l refuze.

— Nu are niciun sens să crezi că poți face un sfânt din Henry, mamă, a zis Philip. N-are compoziție de sfânt.

— Dar, Philip, te înșeli! a zis Lillian. Te înșeli atât de rău! Henry are toate însușirile de bază ale unui sfânt. Asta-i problema.

Unde voiau să ajungă? — s-a gândit Rearden — ce voiau de la el? Nu-i rugase niciodată nimic; ei voiau să-l țină lângă ei, ei erau cei care pretindeau că e al lor, iar pretențiile lor păreau să aibă o formă de afecțiune în ele, dar era o formă de afecțiune pe care el o accepta mai greu decât orice fel de ură. Disprețuia afecțiunea fără motiv, așa cum disprețuia și averea nedobândită. Ei îl iubeau pentru un motiv necunoscut și refuzau să ia în calcul toate lucrurile pentru care-și dorea să fie iubit. S-a întrebat ce reacție se așteptau să primească de la el în felul ăsta – dacă răspunsul lui era acela pe care-l voiau ei. Și era, s-a gândit el; dacă nu, ce rost ar fi avut nemulțumirile lor constante, acuzațiile neîntrerupte în ceea ce privește indiferența lui? De ce aveau încontinuu suspiciuni, ca și când s-ar fi așteptat să fie răniți? Niciodată nu avusese de gând să-i rănească, dar le simțise întotdeauna atitudinea defensivă, simțise întotdeauna cum de-abia așteptau să-i reproșeze ceva; păreau răniți de tot ce spunea el, nu conta ce, păreau aproape... aproape lezați de simpla lui existență. Nu te gândi la prostii, își spunea din când în când, luptându-se cu ghicitoarea asta și având cea mai exactă percepție a dreptății pe care o putea avea. Nu putea să-i condamne fără să înțeleagă perfect; și nu putea să înțeleagă perfect.

Îi plăcea de ei? Nu, s-a gândit; voia să-i placă de ei, ceea ce nu era același lucru. Voia să facă asta în numele unei perspective fără nume, pe care se aștepta s-o găsească în orice om. Nu simțea nimic pentru ei acum, nimic în afară de vidul nemilos al indiferenței, nici măcar regretul unui lucru pe care-l pierzi. Avea nevoie de alți oameni în

viața lui? Îi era dor de ceea ce voia să simtă? Nu, s-a gândit. Îi lipsise vreodată? Da, s-a gândit, în tinerețe; acum nu-i mai lipsea.

Epuizarea lui atingea cote maxime; a realizat că este, de fapt, plictiseală. Le era dator să n-o arate, s-a gândit – și a stat acolo, fără să facă o mișcare, luptându-se cu o nevoie de somn care se transforma în durere trupească.

Ochii i se închideau când a simțit două degete fine, umede atingându-i mâna. Paul Larkin își trăsese un scaun lângă al lui și se aplecase deasupra lui pentru o discuție particulară.

— Nu-mi pasă ce se spune în industrie despre tine, Hank, metalul Rearden e un produs minunat, minunat, o să-ți aducă o avere, ca toate celelalte lucruri pe care le-ai atins.

— Da, a zis Rearden, o să-mi aducă.

— Eu sper... sper să n-ai probleme.

— Ce probleme?

— O, nu știu..., știi tu cum stau acum lucrurile..., sunt oameni care..., dar cum ai putea să știi?... Orice se poate întâmpla...

— Ce probleme?

Larkin stătea aplecat, uitându-se în sus cu ochii lui blânzi și rugători. Silueta lui scundă, îndesată părea mereu neprotejată și incompletă, ca și când avea nevoie de o carcasă în care să se refugieze din când în când. Ochii lui visători și zâmbetul lui pierdut, neajutorat, implorator erau un substitut pentru carcasa aceea. Zâmbetul era dezarmant, precum cel al unui băiat care se lasă la mila unui univers de nepătruns.

— Relațiile tale cu oamenii nu sunt prea bune, Hank, a zis el. Tot timpul ai avut presa împotriva ta.

— Și ce?

— Nu ești popular, Hank.

— N-am primit nicio plângere de la vreunul dintre clienții mei.

— Nu asta vreau să spun. Ar trebui să-ți angajezi un agent bun de presă, care să știe cum să te prezinte publicului.

— De ce? Vând oțel, nu pe mine.

— Dar nu vrei să ai oamenii împotriva ta. Opinia publică, știi că opinia publică înseamnă mult.

— Nu cred că oamenii sunt împotriva mea. Și nu cred că are vreo relevanță dacă sunt sau nu.

— Ziarele sunt împotriva ta.

— Ei au timp de pierdut, eu n-am.

— Nu-mi place chestia asta, Hank. Nu e bine deloc.

— Ce?

— Ce scriu despre tine.

— Ce scriu despre mine?

— Știi tu, toate lucrurile alea. Că ești dificil. Că n-ai scrupule. Că nu asculți pe nimeni când vine vorba de fabricile tale. Că singurul tău scop e să faci oțel și să faci bani.

— Dar ăla e singurul meu scop.

— Dar n-ar trebui să-l spui așa pe față.

— De ce nu? Ce se presupune că trebuie să spun?

— O, nu știu..., dar fabricile tale...

— Sunt fabricile mele, nu?

— Da, dar... dar nu ar trebui să le aduci oamenilor aminte de asta foarte des... Știi cum se pune problema acum... Ei cred că atitudinea ta e antisocială.

— Mă doare-n cot ce cred ei.

Paul Larkin a înghițit în sec.

— Care-i treaba, Paul? Unde vrei să ajungi?

— Niciunde... niciunde. Doar că nu poți să știi ce se poate întâmpla în vremuri ca astea... Trebuie să ai grijă...

Rearden a chicotit.

— Nu te îngrijorezi pentru mine, nu, Paul?

— Sunt prietenul tău, Hank. Sunt prietenul tău. Știi cât de mult te admir.

Paul Larkin nu avusese niciodată noroc. Nimic din ceea ce atingea el nu mergea bine, nu mergea nici bine, nici rău. Era un om de afaceri, dar nu reușea să rămână mai mult timp într-o afacere. Acum se lupta cu o uzină modestă, care fabrica echipament pentru mineri.

Se agățase de Rearden ani de zile, admirându-l necondiționat. Îi cerea sfaturi, îi cerea împrumuturi din când în când, dar nu des; împrumuturile nu erau substanțiale și le plătea întotdeauna, chiar dacă nu tot timpul la timp. Interesul lui în relația asta părea să fie cel al unui anemic care primește o transfuzie de viață când are în față o imagine sălbatică și plină de vitalitate.

— Sunt prietenul tău, Hank.

Rearden s-a uitat la el, intrigat.

Larkin și-a aruncat privirea în altă parte, ca și când ar fi cântărit ceva. După o vreme, a întrebat prudent:

— Cum e omul tău din Washington?

— Bine, bănuiesc.

— Trebuie să fii sigur de asta. E important. S-a uitat la Rearden și a repetat apăsat, ca și când și-ar fi luat de pe inimă o piatră morală care apăsa necontenit. Hank, e foarte important.

— Bănuiesc.

— De fapt, de asta am venit aici, ca să te avertizez.

— Asupra a ceva în mod deosebit?

Larkin a stat pe gânduri o clipă și apoi a decis că datoria fusese îndeplinită.

— Nu, a zis el.

Lui Rearden nu-i plăcea subiectul. Știa că era necesar să aibă un om care să-l protejeze de oamenii puternici; toți industriașii trebuiau să aibă astfel de oameni. Dar nu dăduse niciodată prea multă atenție acestui aspect al afacerii sale; nu putea să se convingă pe sine însuși că era necesar. Un dezgust inexplicabil, o nevoie de a face mofturi și o oarecare plictiseală îl opriseră de fiecare dată când se gândise s-o ia în calcul.

— Problema e, Paul, a zis el, gândind cu voce tare, că oamenii pe care ar trebui să-i aleg pentru astfel de servicii fac parte dintr-o categorie de cea mai joasă speță.

Larkin s-a uitat în altă parte.

— Așa e viața, a zis el.

— Să mă ia naiba dacă știu de ce. Poți să-mi spui de ce? Ce se întâmplă cu lumea?

Larkin a dat din umeri, supărat.

— De ce pui întrebări fără răspuns? Cât de adânc e oceanul? Cât de înalt e cerul? Cine e John Galt?

Rearden și-a îndreptat spatele.

— Nu, a zis el, categoric. Nu. Nu există niciun motiv să trebuiască s-o iei așa.

S-a ridicat în picioare. Epuizarea dispărea când vorbea despre afacerile lui. A simțit, dintr-odată, un val de revoltă, o nevoie de a regăsi și de a le reaminti, sfidător, viziunea lui despre toate lucrurile astea, percepția aceea pe care o avuse când venea acasă, în seara asta, și care acum părea amenințată de ceva necunoscut.

Energia îi revenise, străbătea camera în lung și în lat. S-a uitat pe rând la cei din familia lui. Erau niște copilași derutați și triști – s-a gândit el –, toți, până și maică-sa, și era atât de absurd să fie intrigat de inepțiile lor; nu veneau dintr-o răutate interioară, ci mai degrabă din neputință. El era cel care trebuia să-i înțeleagă pe ei, pentru că el era cel care avea atât de multe de oferit, pentru că ei nu erau niciodată capabili să-i împărtășească sentimentul de putere nemărginită.

Se uita la ei din cealaltă parte a camerei. Maică-sa și Philip erau prinși într-o conversație înflăcărată; dar el a observat că nu erau chiar înflăcărați, erau mai degrabă nervoși. Philip stătea pe un taburet, cu burta în față, toată greutatea lui concentrându-se în șolduri, de parcă disconfortul evident al poziției nu era altceva decât o pedeapsă pe care o primeau cei din jurul său.

— Care-i treaba, Phil? a întrebat Rearden, apropiindu-se de el. Pari terminat.

— Am avut o zi grea, a zis Philip, ursuz.

— Nu ești singurul care lucrează din greu, a zis mama lui. Și alții au probleme – chiar dacă nu sunt probleme de miliarde-de-dolari, trans-super-continentale, așa, ca ale tale.

— Asta e bine. Tot timpul am zis că Philip ar trebui să-și găsească ceva de făcut.

— Bine? Vrei să spui că-ți place să-l vezi pe fratele tău dându-și sufletul? Te amuză, nu-i așa? Am știut mereu că te amuză.

— Nu, mamă. Mi-ar plăcea să-l ajut.

— Nu trebuie să-l ajuți. Nu trebuie să simți nimic pentru niciunul dintre noi.

Rearden n-a știut niciodată ce făcea fratele său sau ce voia să facă. Îl trimisese pe Philip la facultate, dar Philip nu fusese capabil să se hotărască ce voia să facă. Ceva nu era în regulă, după standardele lui Rearden, cu un om care nu încerca să obțină o slujbă importantă, dar nu îl judeca pe Philip după standardele lui; își permitea să-l întrețină pe fratele său fără prea mari eforturi. Lasă-l să facă ce vrea, și-a zis Rearden ani de zile, dă-i șansa să-și aleagă cariera fără să pui presiune pe el, fără să fie nevoit să se lupte ca să-și câștige existența.

— Ce-ai făcut azi, Phil? a întrebat el, răbdător.

— Nu te-ar interesa.

— Mă interesează. De asta întreb.

— A trebuit să mă văd cu douăzeci de oameni diferiți peste tot, de aici până la Redding și Wilmington.

— De ce a trebuit să te vezi cu ei?

— Încerc să strâng niște bani pentru Prietenii Progresului Global.

Rearden n-a fost niciodată capabil să țină socoteala nenumăratelor organizații în care se înscrisese Philip și nici să-și facă vreo idee despre lucrurile cu care se ocupau. Îl auzise pe Philip vorbind vag despre asta în ultimele șase luni. Părea să organizeze un fel de cursuri gratuite de psihologie, muzică folk și agricultură cooperatistă. Rearden disprețuia grupurile de felul ăsta și nu vedea niciun motiv pentru care ar fi trebuit să se intereseze mai mult de activitățile lor.

A rămas tăcut. Philip a adăugat, fără să-l întrebe nimeni:

— Avem nevoie de zece mii de dolari pentru un program crucial, dar strânsul banilor e treabă de martir. Nu mai există nici măcar o urmă de spirit civic în oameni. Când mă gândesc la înfumuratii plini de bani pe care i-am văzut azi – gândește-te că-și cumpără orice rahat cu tone de bani, dar n-am putut să scot de la ei nici măcar o sută de dolari. N-au nicio urmă de spirit cetățenesc, nu... De ce râzi? a întrebat el, tăios. Rearden stătea în fața lui, rânjind.

Era atât de evident, s-a gândit Rearden, atât de infantil și de grosolan: aluzia și jignirea, la un loc. Îi era atât de ușor să-l strivească pe Philip întorcându-i vorba, s-a gândit, dar să-l fi jignit și el ar fi fost letal, pentru că era adevărat, dar nu a reușit să se convingă s-o facă. Sigur, s-a gândit el, săracul de el știe că e la mila mea, știe că poate fi rănit, așa că nu e nevoie s-o fac și a nu-l jigni e cel mai bun răspuns al meu și n-o să poată să ignore așa ceva. În ce mizerie trăiește, dacă se înjosește în felul ăsta?

Și după aceea, Rearden s-a gândit dintr-odată că ar putea să-l scoată pe Philip din nefericirea lui cronică dacă i-ar da un impuls de plăcere, dacă i-ar oferi gratificarea neașteptată a unei dorințe fantasmagorice. S-a gândit: de ce m-ar interesa ce-și dorește? e dorința lui, așa cum metalul Rearden a fost dorința mea – trebuie să însemne pentru el ce a însemnat metalul pentru mine; hai să-l fac fericit, măcar o dată, poate o să învețe ceva din asta; o să însemne atât de mult pentru el și atât de puțin pentru mine.

— Philip, a zis el zâmbind, sun-o pe domnișoara Ives de la biroul meu mâine. O să aibă un cec de zece mii de dolari pregătit pentru tine.

Philip s-a uitat pierdut la el; nu era nici șoc, nici plăcere în privirea aia; era doar o privire pierdută a unor ochi sticloși.

— O, a zis Philip, și a adăugat repede: O să ne ajute foarte mult. Nu se simțea nimic în vocea lui, nici măcar lăcomia.

Rearden nu putea înțelege ce simțea: era ca și când ceva greu și gol se prăbușea înăuntrul lui, simțea în același timp greutatea și golul. Știa că era dezamăgirea, dar se întreba de ce era atât de mohorâtă și de urâtă.

— E foarte frumos din partea ta, Henry, a zis Philip. Sunt surprins. Nu mă așteptam la asta de la tine.

— Nu înțelegi, Phil? a zis Lillian, cu o voce neobișnuit de clară și ritmică. Henry și-a turnat metalul azi. S-a întors către Rearden. Ar trebui să declarăm ziua de azi o sărbătoare națională, dragule?

— Ești un om bun, Henry, a zis mama lui și a adăugat repede: Dar nu destul de des.

Rearden se uita la Philip, ca și când ar fi așteptat ceva.

Philip s-a uitat în altă parte, după aceea și-a ridicat privirea și s-a uitat în ochii lui Rearden, ca și când l-ar fi cercetat și el.

— Nu te interesează să-i ajuți pe cei bătuți de soartă, nu? a întrebat Philip și, lui Rearden nu-i venea să creadă, tonul vocii sale era plin de reproș.

— Nu, Phil, nu mă interesează absolut deloc. Am vrut doar să fii tu fericit.

— Dar banii ăia nu sunt pentru mine. Nu-i strâng pentru mine. Nu am absolut niciun interes egoist. Vocea lui era rece, cu o notă de mândrie proprie.

Rearden s-a întors cu spatele. I se făcuse scârbă: nu pentru că era ipocrit, ci pentru că spunea adevărul; Philip chiar crezuse ce zicea.

— A, apropo, Henry, a adăugat Philip, te deranjează dacă o rog pe domnișoara Ives să-mi dea banii în numerar? Rearden s-a întors cu fața la el, nedumerit. Vezi tu, Prietenii Progresului Global sunt un grup progresist și au susținut întotdeauna că tu și cei ca tine reprezentați cel mai negru element al regresiei sociale din țară, așa că ar fi o rușine pentru noi să avem numele tău pe lista donațiilor, pentru că cineva ar putea să ne acuze că suntem pe lista de plată a lui Hank Rearden.

A vrut să-i dea o palmă lui Philip. Dar un dispreț care aproape că-i dădea greață l-a făcut să-nchidă ochii.

— Bine, a zis el încet, ia-i în numerar.

A mers până la geamul cel mai depărtat de ei și a stat acolo, uitându-se la strălucirea din zare a fabricii.

A auzit vocea lui Larkin lamentându-se în spatele lui.

— La naiba, Hank, nu trebuia să-i dai banii!

După aceea s-a auzit vocea lui Lillian, rece și veselă:

— Greșești atât de tare, Paul, atât de tare! Ce s-ar întâmpla cu capriciile lui Henry, dacă n-ar putea să ne arunce în față câte ceva de pomană? Ce s-ar întâmpla cu puterea lui, dacă nu i-ar domina pe oamenii mai slabi? Ce s-ar întâmpla cu el, dacă nu ne-ar ține în jurul lui, ca pe dependenți? E normal, nu-l critic, e o constantă a firii umane.

A ridicat brățara de metal și a ținut-o în lumină, lăsând-o să scli-pească.

— Un lanț, a zis ea. E perfect, nu? E lanțul cu care ne leagă pe toți.

Capitolul III

Deasupra și dedesubt

Tavanul era ca unul de pivniță, atât de dur și de scund, încât oamenii se aplecau când treceau prin camera aceea, ca și când greutatea bolții ar fi apăsat pe umerii lor. Canapelele circulare de piele roșie erau încastrate în zidurile de piatră, care arătau roase de ani și igrasie. Nu erau geamuri, doar petece de lumină albastră strălucind din deschizăturile zidăriei, lumina albastră, difuză, care ieșea la iveală când erau pene de curent. În locul acesta se ajungea pe niște trepte înguste care păreau să coboare foarte adânc sub pământ. Era cel mai scump bar din New York și fusese construit pe acoperișul unui zgârie-nori.

Patru bărbați stăteau la masă. Înălțați cu șaizeci de etaje deasupra orașului, nu vorbeau tare, așa cum se întâmplă de obicei la asemenea înălțimi, când în fața ta e libertatea aerului și a spațiului; își păstraseră vocile joase, ca și când ar fi fost într-o pivniță.

— Probleme și circumstanțe, Jim, a zis Orren Boyle. Probleme și circumstanțe care ne depășesc. Aveam totul gata ca să facem șinele alea, dar s-au petrecut niște întâmplări neașteptate, pe care nimeni nu le putea prevedea. Dacă ne-ai fi dat o șansă, Jim.

— Dezbinarea, a zis tărăgănat James Taggart, pare să fie motivul principal al tuturor problemelor sociale. Soră-mea are o anumită influență asupra anumitor persoane dintre acționarii noștri. Acțiunile lor distructive nu pot fi înfrânte de fiecare dată.

Taggart a sorbit din băutură și a așezat paharul înapoi pe masă.

— Mi-ar plăcea să-l dea afară pe barmanul ăla, a zis.

— De exemplu, uită-te la Associated Steel. Avem cea mai modernă fabrică din țară și cea mai bună organizare. Lucrul ăsta mi se pare

indubitabil, având în vedere că am luat Premiul pentru Eficiență Industrială al revistei *Globe* anul trecut. Așa că putem spune că facem tot ce ne stă în putință și nimeni nu ne poate acuza. Dar n-avem ce face dacă situația minereului de fier e o problemă națională. N-am putut să ajungem la minereu, Jim.

Taggart n-a zis nimic. Stătea cu coatele pe masă. Masa era foarte mică, iar mâinile lui îi făceau pe tovarășii săi să se simtă și mai inconfortabil, dar ei nu păreau să-i conteste dreptul ăsta.

— Nimeni nu mai poate să ajungă la minereu, a zis Boyle. Epuizarea resurselor naturale din mine și învechirea echipamentului, lipsa de materiale și dificultățile de transport și alte probleme inevitabile.

— Industria mineritului e-ntr-o rână. Și, din cauza asta, și afacerile cu echipament minier sunt tot într-o rână, a zis Paul Larkin.

— S-a dovedit că orice afacere depinde de toate celelalte afaceri, a zis Orren Boyle. Așa că fiecare dintre noi ar trebui să ia pe umerii săi din povara celuilalt.

— Cred că ceea ce spui e adevărat, a zis Wesley Mouch. Dar nimeni nu-l băga niciodată în seamă pe Wesley Mouch.

— Scopul meu, a zis Orren Boyle, e menținerea unei economii libere. E o apreciere generală că, acum, economia liberă e într-o perioadă de probă. Dacă nu-și arată valoarea socială și dacă nu-și asumă responsabilitățile sociale, oamenii nu o vor susține. Dacă nu dezvoltă un spirit civic, puteți să-i puneți cruce, băgați de seamă ce vă spun.

Orren Bolye apăruse de niciunde cu cinci ani în urmă și de atunci era pe coperta tuturor revistelor naționale de știri. Începuse cu o sută de mii de dolari ai lui și cu un împrumut de două sute de milioane de dolari de la guvern. Acum conducea un consorțiu imens, care înghițise mai multe companii mici. Asta dovedea, așa cum îi plăcea lui să zică, faptul că abilitatea individului încă mai avea șanse de succes în lume.

— Singura justificare a proprietății private, a zis Orren Boyle, e serviciul comunitar.

— Asta e dincolo de orice îndoială, cred eu, a zis Wesley Mouch.

Orren Boyle a făcut un zgomot, sorbind din băutură. Era o matahală de om cu mișcări largi, virile; toate trăsăturile lui în afară de fantele negre ale ochilor păreau să sugereze că e plin de viață.

— Jim, a zis el, metalul Rearden pare să fie jaf la drumul mare.

— Îhî, a zis Taggart.

— Am auzit că nu există niciun expert care să-i fi făcut vreun raport favorabil.

— Nu, niciunul.

— Am îmbunătățit șinele de oțel vreme de generații mărindu-le greutatea. Spune-mi, e adevărat că șinele din metal Rearden sunt mai ușoare decât cel mai ieftin tip de oțel?

— Da, așa e, a zis Taggart, mai ușoare.

— Dar e ridicol, Jim. E fizic imposibil. Pentru ruta ta de mare viteză și de mare tonaj?

— Da.

— Dar e ca și când ai chema dezastrul.

— Soră-mea îl cheamă.

Taggart a învârtit piciorul paharului încet, cu două degete. A urmat un moment de tăcere.

— Consiliul Național al Industriei metalurgice, a zis Orren Boyle, a aprobat o hotărâre prin care va forma o echipă care să studieze proprietățile metalului Rearden, având în vedere c-ar putea fi un pericol public.

— În opinia mea, asta nu poate fi decât bine, a zis Wesley Morch.

— Când toată lumea e de acord, Taggart și-a ascuțit dintr-odată vocea, când toți oamenii gândesc la fel, cum poate unul singur să fie diferit? Cu ce drept? Asta vreau să știu – cu ce drept?

Ochii lui Boyle s-au oprit în dreptul feței lui Taggart, dar lumina estompată a camerei făcea imposibilă o atentă cercetare a fețelor: a văzut doar o pată palidă, albăstrie.

— Când ne gândim la resursele naturale, la niște vremuri critice când ele lipsesc, a zis Boyle încet, când ne gândim la materia primă care e irosită în experimente private iresponsabile, când ne gândim la minereul...

Nu și-a terminat propoziția. S-a uitat din nou la Taggart. Dar Taggart părea să știe că Boyle aștepta și părea să-i placă tăcerea lui.

— Oamenii au pus la bătaie prea mult în ceea ce privește resursele naturale ca minereul de fier, Jim. Oamenii nu pot rămâne indiferenți la risipa egoistă și nesăbuită a unui individ antisocial. Până la urmă, proprietatea privată nu e decât o epitropie a beneficiului societății ca întreg.

Taggart s-a uitat la Boyle și a zâmbit; zâmbetul era cu subînțeles, părea să spună că ceva în cuvintele lui era un răspuns la ceva din cuvintele lui Boyle.

— Băutura asta de aici este o poșircă. Bănuiesc că ăsta-i prețul pe care trebuie să-l plătim ca să nu fim înconjurați de tot soiul de gunoaie. Dar mi-ar plăcea să înțeleagă că au de a face cu experți. Dacă eu dau banii, mă aștept să primesc în schimb ceva care să merite banii pe care-i dau și care să-mi placă.

Boyle n-a răspuns; fața lui devenise ursuză.

— Ascultă, Jim..., a început el, în forță.

Taggart a zâmbit.

— Ce? Ascult.

— Jim, cred că ești de acord că nu e nimic mai primejdios decât un monopol.

— Da, a zis Taggart, pe de o parte. Pe de altă parte, există calamitatea competiției de neoprit.

— Asta așa e. Categoric că e așa. Calea care trebuie urmată e, de fiecare dată, undeva la mijloc. Așa că e, zic eu, de datoria societății să scape de extreme, nu crezi?

— Da, a zis Taggart, așa e.

— Să luăm situația afacerilor cu minereu de fier. Producția națională pare să scadă la cote inimaginabile. Asta amenință întreaga industrie a oțelului. Fabricile de oțel se închid în toată țara. Există o singură companie minieră care e îndeajuns de norocoasă să nu fie afectată de problemele generale. Producția pare să fie promițătoare și întotdeauna gata să fie livrată la timp. Dar cine câștigă din asta? Nimeni în afară de patronul ei. Tu numești asta corectitudine?

— Nu, a zis Taggart, nu-i corect.

— Cei mai mulți dintre noi nu avem mine de fier. Cum am putea oare să concurăm cu un om care are un colț de rai plin de resurse? E de mirare că el poate să livreze oțelul la timp de fiecare dată, în vreme ce noi trebuie să ne luptăm și să așteptăm și să ne pierdem clienții și să dăm faliment? E în interesul public să lăsăm un singur om să distrugă o întreagă industrie?

— Nu, a zis Taggart, nu e.

— Mi se pare că politicile naționale ar trebui direcționate înspre nevoia de a oferi fiecăruia o șansă la partea lui de minereu de fier, punându-se accentul pe salvarea industriei ca un întreg. Ce zici?

— Da, ai dreptate.

Boyle a oftat. După aceea, prevăzător, a zis:

— Dar bănuiesc că nu sunt mulți oameni în Washington capabili să înțeleagă o politică socială progresistă.

Taggart a zis lent:

— Sunt. Nu mulți și nu foarte ușor de abordat, dar sunt. Aș putea să vorbesc cu ei.

Boyle a pus mâna pe pahar și l-a dat pe gât dintr-o înghițitură, ca și când auzise tot ce ar fi vrut să audă.

— Că veni vorba de politici progresiste, Orren, a zis Taggart, ar trebui să te întrebi dacă, în vremurile astea în care transporturile sunt în criză, când atât de multe companii feroviare dau faliment și regiuni întregi sunt lăsate fără transport feroviar, e în interesul public să fie tolerate dublarea serviciilor și competiția distructivă, sălbatică a nouveniților în teritorii unde companiile consacrate au prioritate istorică.

— Ei bine, a zis Boyle binevoitor, asta pare o problemă de luat în considerare. Aș putea s-o discut cu câțiva prieteni din Alianța Națională a Căilor Ferate.

— Prieteniile, a zis Taggart, pe un ton absent, sunt mai valoroase decât aurul. S-a întors pe neașteptate către Larkin: Nu crezi, Paul?

— Mda, a zis Larkin uluit. Da, bineînțeles.

— Contez pe ale tale.

— Poftim?

— Contez pe numeroasele tale prietenii.

Cu toții știau de ce Larkin n-a răspuns dintr-odată; umerii lui păreau să se aplece, erau din ce în ce mai aproape de masă.

— Dacă toată lumea ar avea o cauză comună, atunci nimeni nu ar trebui să fie rănit! s-a smiorcăit el dintr-odată, pe un ton de disperare ridicolă; l-a văzut pe Taggart uitându-se la el și a adăugat, parcă implorându-l: Mi-aș dori să nu trebuiască să fie nimeni rănit.

— Asta e o atitudine antisocială, a tărăgănat Taggart. Oamenii cărora le e frică să sacrifice pe cineva nu au loc în discuțiile despre o cauză comună.

— Dar eu studiez istoria, a zis Larkin în grabă. Recunosc necesitatea istorică.

— Foarte bine, a zis Taggart.

— Nu vă puteți aștepta de la mine să cânt placa pe care o cântă toată lumea, nu? Larkin părea să implore pe cineva, chiar dacă nu pe vreunul dintre ei. Nu?

— Nu, domnule Larkin, a zis Wesley Mouch. Tu și cu mine nu putem fi criticați dacă...

Larkin și-a întors capul; era aproape o senzație de greață; nu era capabil să-l privească pe Mouch.

— Te-ai simțit bine în Mexic, Orren? a întrebat Taggart, pe o voce ridicată. Toți păreau să înțeleagă că scopul întâlnirii fusese atins și orice vruseră să-și transmită fusese deja transmis.

— Mexicul e un loc minunat, a răspuns Boyle fericit. Te energizează și te pune pe gânduri. Mâncarea lor e groaznică, în schimb. Mi s-a făcut rău. Dar lucrează din greu să pună țara pe picioare.

— Cum merg lucrurile acolo?

— Minunat, cred eu, minunat. În momentul ăsta totuși sunt cam... Dar ei se gândesc la viitor. Statul Popular al Mexicului are un viitor măreț. O să fie mai buni ca noi în câțiva ani.

— Ai fost până la minele San Sebastián?

Cele patru siluete de la masă s-au încordat dintr-odată; toți investiseră masiv în acțiunile de la minele San Sebastián.

Boyle n-a răspuns din prima, așa că vocea lui a părut să fie ciudat și neașteptat de ridicată când a izbucnit:

— O, sigur, bineînțeles, cel mai mult am vrut să văd minele.

— Și?

— Și ce?

— Cum merge treaba?

— Minunat. Minunat. Trebuie să aibă, în interiorul muntelui ăluia, cele mai mari depozite de cupru de pe Pământ.

— Păreau să aibă de lucru?

— N-am văzut în viața mea un loc mai agitat.

— Ce făceau de aveau așa de mult de lucru?

— Ei bine, știi și tu, au superintendentul ăla hispanic, așa că n-am înțeles nici jumătate din ce zicea, dar păreau foarte ocupați.

— A fost vreo... problemă?

— Problemă? Nu la San Sebastián. E o proprietate privată, ultima proprietate privată din Mexic, iar diferența asta pare să se vadă.

— Orren, a întrebat Taggart prudent, ce-ai auzit de zvonurile cum că ar plănui să naționalizeze minele San Sebastián?

— Bârfe, a zis Boyle nervos, bârfe răutăcioase și total neadevărate. Știu din surse sigure. Am luat cina cu Ministrul Culturii și prânzul cu ceilalți băieți.

— Ar trebui să fie o lege împotriva bârfelor iresponsabile, a zis Taggart dintr-odată. Hai să mai bem un pahar.

I-a făcut niște semne agitate unui chelner. Acolo, într-un colț întunecos al încăperii, se afla un bar micuț, unde un barman bătrân și zbârcit stătea minute întregi fără să se miște. Când era solicitat, avea o lentoare în mișcări care-ți dădea de gândit. Treaba lui era să le ofere relaxare și plăcere oamenilor, dar felul în care o făcea era acela al unui vraci iritat, care administra un leac împotriva unei boli rușinoase.

Cei patru bărbați au așteptat în tăcere până când chelnerul a venit cu băuturile lor. Paharele pe care le-a așezat pe masă erau patru pete de strălucire albastră, fadă, în semiîntuneric, precum patru brichete cu gaz. Taggart s-a întins după paharul lui și a zâmbit dintr-odată.

— Să bem pentru sacrificiile în numele unor necesități istorice! a zis el, uitându-se la Larkin.

A urmat un moment de liniște; într-o cameră luminată ar fi fost o luptă a ochilor; aici însă era o luptă a scobiturilor ochilor. După aceea Larkin și-a ridicat paharul.

— Fac eu cinste, băieți, a zis Taggart în timp ce-și sorbeau băuturile.

Nimeni n-a avut altceva de zis până când Boyle a spus, cu o curiozitate indiferentă:

— Jim, voiam să te întreb ce naiba se întâmplă cu serviciile companiei tale de pe linia San Sebastián?

— Ce vrei să spui? Ce se întâmplă cu ele?

— Ei bine, nu știu, dar să ai doar un tren de pasageri pe zi e...

— Un tren?

— ...e o alegere proastă, cred eu, și ce mai tren! Cred c-ai moștenit vagoanele alea de la străbunicul tău și trebuie ca el să le fi folosit destul de mult. Și de unde mama naibii ai găsit locomotiva aia pe lemne?

— Locomotivă pe lemne?

— Da, asta am zis, locomotivă pe lemne. N-am văzut așa ceva până acum, poate doar în poze. Din ce muzeu ai scos-o? Hai, nu te face că nu știai și zi-mi care-i poanta.

— Normal că știam, a zis Taggart repede. Doar că... S-a întâmplat să călătorești exact în săptămâna în care am avut unele probleme cu motoarele – cele noi sunt pe drum, dar a fost o mică întârziere – știi și tu cum stau lucrurile cu producătorii de locomotive în ziua de azi – dar e doar temporar.

— Bineînțeles, a zis Boyle. N-ai ce să faci dacă sunt întârzieri. Chiar și așa, tot e cel mai ciudat tren cu care am mers vreodată. Aproape mi-am vărsat mațele de la zdruncinături.

Câteva minute mai târziu, și-au dat seama că Taggart devenise tăcut. Părea preocupat de alte lucruri. Când s-a ridicat dintr-odată să plece, și ei s-au ridicat, luând gestul lui ca pe un semnal.

— Reformele sociale sunt lente, a zis Taggart rece. E de preferat să rămânem răbdători și prudenți. Pentru prima dată, s-a întors către Wesley Mouch: Ce-mi place la tine, Mouch, e că nu vorbești prea mult.

Wesley Mouch era omul lui Rearden din Washington.

Încă persistau ultimele urme ale apusului pe cer când Taggart și Boyle au ieșit împreună în strada de dedesubt. Tranziția era destul de neașteptată pentru ei – barul întunecat, ermetic îți lăsa senzația că afară e miezul nopții. Conturul unei clădiri înalte se vedea pe cer, ascuțit și impunător ca o sabie scoasă din teacă. În spațiul din spatele ei stătea suspendat calendarul.

Taggart și-a aranjat, iritat, gulerul pardesiului, încheindu-și nasturii până sus ca să se protejeze de frigul din stradă. Nu avea de gând să se întoarcă la birou în seara asta, dar trebuia s-o facă. Trebuia să vorbească cu sora lui.

— ...Avem în față un demers dificil, Jim, zicea Boyle, un demers dificil, cu atâtea pericole și complicații și cu o miză atât de mare.

— Totul e, a răspuns încet James Taggart, să cunoști oamenii care pot face lucrurile să meargă... Asta e tot ce trebuie să știi – cine face lucrurile să meargă.

***

Dagny Taggart avea nouă ani când a decis că ea o să fie cea care, într-o bună zi, o să conducă compania feroviară Taggart Transcontinental. Și-o promisese sie însești atunci când stătea singură pe calea ferată, uitându-se la cele două linii drepte de oțel, care se apropiau din ce în ce mai mult în depărtare până când se uneau într-un punct. Simțea o plăcere arogantă când vedea șinele făcându-și drum prin pădure: nu făceau parte din peisajul ăsta, nu aveau ce să caute în mijlocul copacilor ăstora preistorici, între ramuri verzi care atârnau până jos, unde era o iarbă verde, și între tufele singuratice de buruieni – și totuși erau acolo.

Cele două linii de oțel străluceau în lumina soarelui, iar traversele negre arătau ca treptele unei scări pe care ea trebuia s-o urce.

Nu era o decizie subită, ci mai degrabă o pecete din cuvinte asupra a ceva ce știuse cu multă vreme în urmă. Într-o înțelegere tacită, ca și cum s-ar fi supus unui jurământ pe care nu trebuise niciodată să-l facă, ea și Eddie Willers și-au închinat viețile, din prima zi a copilăriei lor, companiei feroviare.

Lumea din jur îi era complet indiferentă și plictisitoare, iar adulții și ceilalți copii la fel. Lua ca pe un accident nefericit, care urma să fie suportat ca o povară măcar o vreme, faptul că se întâmplase să fie prizonieră printre cretini. Apucase să vadă o altă lume și știa că ea există undeva acolo, lumea care crease trenurile, podurile, firele de telegraf și semnalele luminoase care-i făceau cu ochiul în noapte. Trebuia să aștepte, s-a gândit ea, și să crească cu gândul la lumea aia.

Niciodată nu încercase să-și explice de ce-i plăceau căile ferate. Orice ar fi simțit ceilalți, știa că asta era o trăire pentru care ei nu aveau echivalent sau replică. Simțea același lucru și la școală, la orele de matematică, singurele care-i plăceau. Învățând matematica, îi venea pur și simplu să spună: „Cât de minunați au fost oamenii care au inventat matematica" și „Ce bine că sunt atât de bună la matematică". Era bucuria aceea pe care ți-o dă admirația, dar care coexista cu propria capacitate de a fi bună la ceva. Credea același lucru și despre căile ferate: venera ingenuitatea celor care o inventaseră, ingenuitatea unei minți limpezi și raționale, și venera cu un zâmbet în colțul gurii gândul că ea o să știe, cândva, cum să le ducă la un alt nivel. Hoinărea printre șine și prin depouri ca un student modest, dar modestia avea o nuanță de mândrie viitoare, o mândrie care va trebui câștigată.

Una dintre cele două propoziții pe care le auzea în copilărie, chiar dacă nu vorbea niciodată despre cunoștințele și abilitățile ei, era: „Ești extrem de încrezătoare în propriile forțe". Cealaltă era: „Ești egoistă". Întrebase ce vor să spună cu asta, dar nu primise niciodată niciun răspuns. Se uita la adulții ăia și se întreba cum își puteau imagina că ea s-ar simți vinovată pentru niște lucruri pe care nici măcar nu le definiseră înainte.

Avea doisprezece ani când i-a spus lui Eddie Willers că o să conducă întreaga companie când o să fie mare. Avea cincisprezece ani când și-a dat seama că femeile nu conduceau companii feroviare și că oamenii

ar putea avea obiecții. Să se ducă dracului, s-a gândit – și nu a mai preocupat-o chestiunea niciodată.

Și-a început munca pentru Taggart Transcontinental la șaisprezece ani. Tatăl ei îi dăduse voie: era puțin amuzat și puțin curios. A început ca operator pe timp de noapte la o gară mică, de țară. A trebuit să lucreze noaptea în primii ani, pentru că ziua frecventa cursurile unei facultăți de inginerie.

James Taggart și-a început cariera în companie în același timp; el avea douăzeci și unu de ani. Prima lui slujbă a fost în Departamentul de Relații Umane.

Ascensiunea lui Dagny între oamenii care lucrau la Taggart Transcontinental fusese rapidă și necontestată. Prelua poziții de responsabilitate pentru că nu era nimeni altcineva care să le preia. Erau câțiva oameni de un rar talent în jurul ei, dar deveneau din ce în ce mai puțini pe zi ce trecea. Șefilor ei, care aveau autoritatea în mână, le era frică să o exercite, își petreceau timpul evitând să ia orice fel de decizie, așa că ea le spunea oamenilor ce să facă și ei făceau. La fiecare treaptă a ascensiunii ei, făcea deja munca aferentă postului cu mult înainte de a fi promovată în acel post. Era precum ar fi mers prin camere pustii. Nimeni nu i se opunea și nimeni nu-i recunoștea progresul.

Tatăl ei părea uluit și mândru de ea, dar n-a zis niciodată nimic și în ochii lui se putea citi tristețea când o vedea în biroul său. Avea douăzeci și nouă de ani când el a murit.

— Tot timpul va fi un Taggart la conducerea companiei, fuseseră ultimele cuvinte pe care el i le spusese. Se uita la ea cu o privire ciudată: o privire care conținea, în același timp, mândrie și compasiune.

Pachetul majoritar de acțiuni de la Taggart Transcontinental îi revenise lui James Taggart. Avea treizeci și patru de ani când devenise președinte al căilor ferate. Dagny se așteptase ca el să fie ales de Consiliul director, dar nu înțelesese niciodată de ce o făcuseră cu atâta înflăcărare. Vorbeau de tradiție, de faptul că președintele fusese întotdeauna cel mai mare fiu al familiei Taggart; l-au ales pe James Taggart ca și când ar fi refuzat să meargă pe sub o scară – pentru a împăca același tip de frică. Vorbeau despre darul lui de a face căile ferate populare, despre presa bună de care se bucura, despre abilitatea de a face relații la Washington. Părea extrem de priceput în a obține favoruri de la legislativ.

Dagny nu știa nimic despre domeniul de expertiză al „abilității Washington" sau ce implica ea. Dar părea necesară, așa că o lăsase în plata Domnului, gândindu-se că erau atâtea lucruri jignitoare, dar necesare, precum curățarea canalelor; cineva trebuia s-o facă, iar lui Jim părea să-i placă.

Niciodată nu aspirase la funcția de președinte; Departamentul de operații era singura ei grijă. Când mergea pe rute, bătrânii oameni din gări, care îl urau pe Jim, spuneau:

— Tot timpul va fi un Taggart la conducerea companiei, uitându-se la ea exact așa cum se uitase la ea și tatăl ei.

Îl lăsa pe Jim în pace din convingerea că nu era îndeajuns de inteligent să facă prea mult rău căilor ferate și că ea va fi întotdeauna capabilă să-i îndrepte greșelile.

La șaisprezece ani, așezată la birou și uitându-se la geamurile strălucitoare ale trenurilor Taggart trecându-i prin față, se gândise că intrase într-o lume care-i aparținea. În anii care trecuseră de atunci, învățase că asta era fals. Adversarii cu care se vedea pusă față în față nu meritau nici atenția ei, nici să fie înfrânți de ea; nu era un sentiment înălțător, prin care ar fi găsit o anumită onoare în competiție; era neputința – o pătură gri de bumbac care părea fină și fără contur, care nu putea să reziste în fața nimănui, dar în același timp reușea să fie o barieră în calea ei. Era dezarmată în fața ideii de a descopri obiectul care putea face posibil acest lucru. Nu avea niciun răspuns.

Doar în primii ani începea să urle în tăcere, din când în când, după o scânteie de înzestrare în oameni, o singură scânteie de competență curată, dură și radiantă. Tânjea atât de mult după un prieten sau după un competitor cu o minte mai bună decât a ei. Dar asta a trecut. Avea o treabă de dus la bun sfârșit. Nu avea vreme să o doară; nu destulă.

Primul pas al politicii pe care James Taggart o propunea companiei era construcția liniei ferate San Sebastián. Mulți bărbați erau responsabili pentru ea; dar în ceea ce o privea pe Dagny, un singur nume era scris pe proiectul ăla, un nume care le șterge pe celelalte fără să conteze unde îl vedea. Trona acolo, deasupra a cinci ani de eforturi, deasupra a kilometri întregi de șină pierdută în zadar, deasupra foilor pline cu cifre care înregistrau pierderile Taggart Transcontinental, precum firicele de sânge care se scurgeau dintr-o rană care nu se mai vindeca – ca benzile de telegraf ale fiecărei burse din lume; ca fumul

care ieșea din furnalele unde se topea cuprul; ca titlurile scandaloase; ca bucățile de pergament care duceau povara nobilimii din istorie; precum cartonașele care erau puse în buchetele de flori din budoarele risipite pe trei continente.

Numele era Francisco d'Anconia.

La douăzeci și trei de ani, când își moștenise averea, Francisco d'Anconia era cunoscut ca regele cuprului din întreaga lume. Acum, la treizeci și șase de ani, era cunoscut ca cel mai bogat om și ca cel mai spectaculos și inutil playboy de pe fața pământului. Era ultimul membru al uneia dintre cele mai nobile familii din Argentina. Avea cirezi de vaci, plantații de cafea și cele mai multe dintre minele de cupru din Chile. Deținea cam jumătate din America de Sud și câteva mine de toate felurile împrăștiate de-a lungul Statelor Unite.

Când Francisco d'Anconia a cumpărat dintr-odată mile întregi de munți în Mexic, umbla vorba că găsise acolo depozite vaste de cupru. Nu făcuse niciun efort să vândă acțiunile în interesul lui; ele fuseseră luate pur și simplu din mâinile sale, iar el pur și simplu îi alesese pe cei de care îi plăcea lui pentru a le vinde. Talentul lui financiar era considerat unul ieșit din comun; nimeni nu îl învinsese vreodată la o negociere – își mărea averea incredibilă de fiecare dată când bătea palma cu cineva – și la fiecare pas pe care îl făcea, când se deranja să-l facă. Cei care-l blamaseră cel mai tare erau primii care navigau cu barca lui, vrând să ia și ei o bucățică din noua lui descoperire. James Taggart, Orren Boyle și prietenii lor erau printre oamenii cu cele mai multe acțiuni la proiectul pe care Francisco d'Anconia îl numise Minele San Sebastián.

Dagny nu reușise niciodată să afle cine-l convinsese pe James Taggart să construiască o linie ferată din Texas până în sălbăticia din San Sebastián. Părea să n-o știe nici el: ca un câmp fără paravânturi, părea să fie luat de fiecare curent, iar rezultatul final era arbitrar. Câțiva dintre membrii Consiliului de la Taggart Transcontinental nu fuseseră de acord cu proiectul. Compania avea nevoie de toate resursele ei ca să reconstruiască linia Rio Norte; nu putea să le facă pe amândouă. Dar James Taggart era noul președinte. Era primul an în care conducea compania. A câștigat.

Republica Populară Mexic a fost nerăbdătoare să coopereze și a semnat un contract care garanta, într-o țară în care nu exista drept de

proprietate, că Taggart Transcontinental avea drepturi de proprietate asupra liniei ferate vreme de două sute de ani. Francisco d'Anconia obținuse aceleași garanții pentru minele lui.

Dagny s-a opus construcției liniei San Sebastián. S-a opus din toate puterile și le-a spus asta tuturor celor care o băgau în seamă; dar ea era doar un asistent în Departamentul de operații, prea tânără, fără autoritate, așa că nimeni n-a ascultat-o.

Nu a fost capabilă să înțeleagă nici atunci și nici până acum care au fost motivele celor care au construit linia. Privind la toate acestea ca un spectator neputincios, ca un membru al minorității, la una dintre întâlnirile Consiliului, a simțit că aerul din cameră era evaziv, că fiecare discurs era evaziv, că fiecare argument era evaziv, ca și când motivul real al deciziei lor nu fusese niciodată proclamat cu adevărat, dar era evident pentru toată lumea în afară de ea.

Vorbeau despre importanța unor viitoare tranzacții cu Mexicul, despre un val imens de marfare, despre câștigurile imense care vor ieși dintr-o mină cu o rezervă infinită de cupru. Dovedeau toate lucrurile astea vorbind despre realizările din trecut ale lui Francisco d'Anconia. Nu menționau niciun fapt mineralogic despre Minele San Sebastián. Puține lucruri erau certe; informațiile pe care d'Anconia le prezentase publicului larg nu erau foarte clare; dar ei nu păreau să aibă nevoie de informații.

Vorbeau foarte mult despre sărăcia mexicanilor și despre nevoia lor disperată de căi ferate. „N-au avut niciodată vreo șansă." „E de datoria noastră să ajutăm o națiune neprivilegiată să se dezvolte. O țară trebuie să-și ajute vecinii."

Ea stătea acolo, asculta și se gândea la rutele pe care Taggart Transcontinental le abandonase; câștigurile marii companii feroviare erau în cădere liberă în ultimii ani. S-a gândit la nevoia presantă de reparații, neglijată cu indolență în fiecare segment de cale ferată. Politica lor în ceea ce privea mentenanța nu era o politică, ci un joc cu un elastic de care trăgeau un pic, iar apoi mai trăgeau un pic.

„Mexicanii par să fie oameni harnici, distruși de economia lor primitivă. Cum pot să treacă prin procesul de industrializare, dacă nimeni nu le întinde o mână?" „Când luăm în calcul o investiție, trebuie, în opinia mea, să mizăm pe factorul uman mai mult decât am miza pe factorul pur material."

S-a gândit la o locomotivă care putrezea într-un șanț de lângă linia Rio Norte pentru că se rupsese un racord. S-a gândit la cele cinci zile în care traficul feroviar a fost oprit pe linia Rio Norte pentru că un parapet se prăbușise, lăsând tone de pietre să se rostogolească pe șine.

S-a gândit la un afacerist nou pe piață, Ellis Wyatt, pe care oamenii începeau să-l urmărească, pentru că activitatea lui era prima șarjă dintr-un torent de materiale care erau pe punctul de a ieși la iveală din zona moartă Colorado. Linia Rio Norte era lăsată să putrezească tocmai acum, când era nevoie de ea la eficiență maximă.

„Aviditatea de bani nu e totul. Există și idei imateriale care trebuie luate în considerare." „Mărturisesc că mă încearcă un sentiment de rușine când mă gândesc că noi deținem o rețea imensă de căi ferate, în vreme ce mexicanii nu au decât una sau două linii ferate." „Vechea teorie a economiei autonome a dispărut în urmă cu mult timp. E imposibil ca o țară să prospere în mijlocul unei lumi care moare de foame."

S-a gândit că, pentru a face Taggart Transcontinental ceea ce fusese cândva, cu mult înainte de a se naște ea, avea nevoie de fiecare șină, de fiecare cui și de fiecare dolar disponibil – și cât de puține din toate acestea îi mai rămăseseră.

Vorbeau, în același timp, în exact aceleași discursuri, și despre eficiența guvernului mexican, care deținea complet controlul asupra tuturor lucrurilor. Mexicul avea un viitor strălucit, ziceau ei, și avea să devină un competitor extrem de periculos în anii următori. „Mexicul are disciplină", au continuat să trâncănească oamenii din Consiliu, cu o notă de invidie în voce.

James Taggart lăsase să se înțeleagă – prin propoziții neterminate și aluzii nedefinite – că prietenii lui din Washington, pe care nu îi numea niciodată ca atare, voiau să vadă o linie ferată construită în Mexic și că o asemenea linie ferată ar fi de un mare ajutor în problemele diplomatice internaționale, că bunătatea opiniei publice va răsplăti cu vârf și îndesat investiția Taggart Transcontinental.

Au votat să construiască linia San Sebastián cu treizeci de milioane de dolari.

Când Dagny a ieșit din sala de ședințe și s-a plimbat prin aerul rece și curat al străzilor, a auzit două cuvinte care se repetau clar și insistent în golul amorțit al minții ei: „Ieși afară... Ieși afară... Ieși afară".

A ascultat înfricoșată. Gândul de a părăsi Taggart Transcontinental nu făcea parte din cele pe care le considera cu putință să și le imagineze.

S-a simțit terorizată nu de gândul acela, ci de motivele care o făcuseră să gândească asta. A dat din cap nervoasă; și-a spus că Taggart Transcontinental avea nevoie de ea acum mai mult ca oricând.

Doi membri ai Consiliului au demisionat; la fel a făcut și vicepreședintele care se ocupa de operații. Fusese înlocuit de un prieten de-al lui James Taggart.

Șine de oțel au fost montate prin deșertul mexican – în timp ce fuseseră date ordine ca viteza trenurilor de pe linia Rio Norte să fie redusă, pentru că șinele erau avariate. O gară de beton armat, cu coloane de marmură și oglinzi fusese construită în mijlocul unei piețe nepavate și pline de praf dintr-un sat mexican – în timp ce un tren cu vagoane-cisternă care conțineau petrol a deraiat și a aterizat pe o grămadă de gunoaie pentru că o șină se rupsese în două pe linia Rio Norte. Ellis Wyatt n-a mai așteptat ca justiția să decidă dacă accidentul era o calamitate naturală, așa cum pretindea James Taggart. Și-a transferat toate transporturile de petrol la Phoenix-Durango, o companie obscură, care era mică și se lupta să supraviețuiască, dar supraviețuia. Ăsta a fost impulsul care i-a pus pe cei de la Phoenix-Durango pe drumul cel bun. Începând de atunci, au crescut în același ritm cu Wyatt Oil, în același timp cu fabricile din văile din împrejurimi, în același timp cu un ansamblu de șine și de traverse care prindea contur la viteza de două mile pe lună prin câmpurile haotice de porumb mexican.

Dagny avea treizeci și doi de ani când i-a spus lui James Taggart că-și va da demisia. Administrase Departamentul de operații în ultimii trei ani, fără funcție, credit sau autoritate. Era învinsă de disprețul pentru orele, zilele, nopțile pe care trebuia să le piardă ca să se țină departe de interferența cu prietenul lui Jim, care ocupa funcția de vicepreședinte-administrator al operațiilor. Omul n-avea nicio treabă cu ce se întâmpla și fiecare decizie pe care o lua era a ei, dar o lua numai după ce făcea toate eforturile necesare să o facă imposibil de aplicat. Ce-i dăduse fratelui ei era, de fapt, un ultimatum. El a oftat:

— Dar, Dagny, ești femeie! O femeie ca vicepreședinte executiv? N-am mai auzit așa ceva! Consiliul n-o să accepte!

— Atunci eu am terminat aici, a răspuns ea.

Nu se gândise la ce urma să facă cu restul vieții ei. Să plece de la Taggart Transcontinental era ca și cum ar fi așteptat să-i fie amputate picioarele; s-a gândit că va aștepta să vadă ce se întâmplă și apoi va culege firimiturile de pe jos.

Niciodată nu înțelesese de ce Consiliul director votase în unanimitate s-o promoveze la funcția de vicepreședinte care administrează operațiile.

Ea le-a oferit, într-un final, mult dorita rută San Sebastián. Când a preluat lucrările, linia era în construcție de trei ani; o treime din șine fuseseră deja turnate; costurile depășeau suma alocată până în acest punct al lucrărilor. I-a concediat pe prietenii lui Jim și a găsit o companie care a rezolvat lucrările într-un an.

Linia San Sebastián era acum pusă în funcțiune. Nici măcar un singur vagon cu bunuri de comercializat nu trecuse granița, cum nu trecuse granița niciun tren plin de cupru. Câteva vagoane se clătinau de-a lungul munților dinspre San Sebastián la intervale lungi de timp. Minele, zicea Francisco d'Anconia, erau încă în proces de dezvoltare. Cursul descendent al Taggart Transcontinental nu fusese oprit.

Acum stătea așezată la biroul ei, cum stătuse în atâtea seri, încercând să-și dea seama ce regiuni putea sistemul să salveze și în câți ani.

Linia Rio Norte, când va fi terminată, va amortiza pierderile celorlalte. În timp ce se uita la foile cu cifre care anunțau pierderi peste pierderi, nu s-a gândit la lunga și absurda agonie a aventurii mexicane. S-a gândit la o convorbire telefonică. „Hank, poți să ne salvezi? Poți să ne oferi șine în cel mai scurt timp și cu cel mai lung termen de creditare?" O voce liniștită și sigură pe ea a răspuns: „Sigur".

Gândul ăsta era un punct de sprijin. S-a aplecat peste documentele de pe biroul ei, iar acum se putea concentra mult mai bine. Exista măcar un singur lucru pe care putea conta ca să nu se prăbușească la nevoie.

James Taggart a trecut prin anticamera biroului lui Dagny cu aceeași încredere în sine pe care o avusese cu prietenii lui, în bar, cu jumătate de oră în urmă. Când a deschis ușa, încrederea i s-a risipit. A traversat camera înspre biroul ei precum un copil care fusese chemat să fie pedepsit și care avea să-și păstreze resentimentele pentru tot restul vieții.

A văzut un cap aplecat deasupra unor foi de hârtie, lumina unei veioze oprindu-se pe șuvițe de păr ciufulit, o cămașă albă și largă agățându-se de șolduri, sugerând subțirimea corpului ei.

— Ce-i, Jim?

— Ce șmecherii crezi că faci pe linia San Sebastián?

Și-a ridicat capul.

— Șmecherii? Ce?

— Ce program avem în zona aia și ce fel de trenuri rulăm acolo?

Ea a râs; râsul era strident și puțin plictisit.

— Ar trebui să citești din când în când rapoartele trimise la biroul președintelui, Jim.

— Ce vrei să spui?

— Rulăm trenurile alea și programul ăla pe ruta San Sebastián de trei luni.

— Un tren de pasageri pe zi?

— Dimineața. Și un marfar în fiecare noapte.

— Doamne Dumnezeule! Pe o rută atât de importantă ca aia?

— Ruta aia importantă nu e capabilă să finanțeze nici măcar trenurile alea două.

— Dar mexicanii așteaptă un alt fel de servicii de la noi!

— Sunt sigură că așteaptă.

— Au nevoie de trenuri!

— Pentru ce?

— Pentru... pentru a-i ajuta să-și dezvolte industriile locale. Cum te aștepți să evolueze dacă nu le oferim transport?

— Nu mă aștept să evolueze.

— Asta e doar opinia ta personală. Nu văd cu ce drept ai schimbat tu de capul tău programul. Numai transportul de cupru o să ne acopere investiția.

— Când?

S-a uitat la ea; fața lui avea satisfacția unei persoane care era pe cale să spună ceva care avea puterea să provoace durere.

— Nu pui la îndoială succesul acelor mine de cupru, nu? – nu atunci când ele sunt administrate de Francisco d'Anconia. El a accentuat numele, uitându-se la ea.

Ea a zis:

— Poate o fi el prietenul tău, dar...

— Prietenul meu? Am crezut că e prietenul tău.

Ea a răspuns cu fermitate:

— Nu în ultimii zece ani.

— Ce păcat, nu? Chiar și așa, e unul dintre cei mai inteligenți oameni de afaceri de pe pământ. Nu a pierdut niciodată o posibilitate de profit și a băgat milioane din propriii lui bani în minele alea, așa că putem să ne bazăm pe judecata lui.

— Când o să-ți dai seama că Francisco d'Anconia s-a transformat într-un nenorocit care nu e bun de nimic?

El a chicotit.

— Eu tot timpul am crezut că e un nenorocit care nu e bun de nimic – în ceea ce privește caracterul lui. Tu n-ai fost de acord cu mine. Opinia ta era diferită. O, Doamne, cât de diferită! Cu siguranță îți aduci aminte clinciurile pe care le-am avut pe tema asta. Ar trebui să citez câteva dintre lucrurile pe care tu le-ai *zis* despre el? Pot doar să presupun câteva dintre lucrurile pe care le-ai *făcut*.

— Vrei să discutăm despre Francisco d'Anconia? De asta ai venit?

Pe fața lui era întipărită furia eșecului – pentru că pe a ei nu era întipărit nimic.

— Știi foarte bine de ce-am venit aici, a izbucnit el. Am auzit câteva lucruri incredibile despre trenurile noastre din Mexic.

— Ce lucruri?

— Ce fel de locomotivă folosești acolo?

— Cea mai proastă pe care am putut s-o găsesc.

— Recunoști lucrul ăsta?

— L-am pus pe hârtie în rapoartele pe care ți le-am trimis.

— E adevărat că folosești locomotive pe lemn?

— Eddie le-a găsit într-un depou abandonat din Louisiana. Nici măcar nu a putut să vadă bine numele companiei feroviare care le deținuse.

— Și asta rulezi tu pe șinele Taggart?

— Da.

— Și ce mama dracului vrei să demonstrezi cu asta? Ce se întâmplă aici? Vreau să știu ce se întâmplă!

Ea a vorbit pe un ton calm, uitându-se direct în ochii lui:

— Dacă vrei să știi, n-am lăsat decât gunoaie pe linia San Sebastián și, chiar și așa, cât mai puține gunoaie posibile. Am mutat tot ce putea fi mutat – locomotive, unelte, chiar și mașini de scris și oglinzi – din Mexic.

— De ce Dumnezeu?

— Pentru ca hoții să nu aibă ce fura când naționalizează linia.

El a sărit în picioare.

— N-o să scapi cu toate astea! De data asta n-o să scapi! Să ai tupeul să dai asemenea ordine de cea mai joasă speță, mi-e și rușine să vorbesc despre asta... doar pentru că ai auzit niște nenorocite de zvonuri, când avem un contract pe două sute de ani și...

— Jim, a zis ea încet, nu există niciun vagon, locomotivă sau tonă de cărbune pe care să le putem pierde acolo.

— N-o să permit așa ceva, n-o să permit nici în ruptul capului o asemenea atitudine strigătoare la cer față de niște oameni prietenoși, care au nevoie de ajutorul nostru. Lăcomia de bani nu e totul. Până una-alta, există și considerente nemateriale, chiar dacă tu nu ești capabilă să le înțelegi.

A tras o foaie de hârtie în fața ei și a ridicat creionul.

— Bine, Jim. Câte trenuri vrei să rulez pe linia San Sebastián?

— Ce?

— Pe care dintre trenurile noastre vrei să le transfer și de pe ce rută – ca să le putem da mexicanilor locomotive cu motoare Diesel și vagoane de oțel?

— Nu vreau să transferi niciun tren!

— Atunci de unde să iau echipamentul necesar pentru Mexic?

— Tu trebuie să-ți dai seama. Asta-i treaba *ta*.

— Nu sunt capabilă s-o fac. Va trebui să decizi.

— Asta e șmecheria ta obișnuită – să arunci responsabilitatea pe mine!

— Aștept ordine, Jim.

— N-o să te las să mă încolțești așa!

Dagny a lăsat creionul să-i cadă.

— Atunci programul de pe San Sebastián o să rămână așa cum e.

— Așteaptă doar până la următoarea întâlnire a Consiliului, de săptămâna viitoare. O să cer o decizie care să stabilească odată pentru totdeauna cât de departe poate să meargă Departamentul de operații și până unde se întinde autoritatea lui. Va trebui să răspunzi pentru asta.

— O să răspund pentru asta.

Când ușa s-a închis în urma lui James Taggart, Dagny se întorsese deja la munca ei.

Când a terminat, a pus foile deoparte și și-a ridicat privirea; cerul era negru în spatele geamului, iar orașul devenise o întindere luminiscentă de sticlă, fără zidărie. S-a ridicat fără niciun chef. Îi displăcea profund mica înfrângere care e oboseala, dar recunoștea că, în seara aceea, era cu adevărat obosită.

Biroul de afară era întunecat și gol; oamenii ei plecaseră acasă. Numai Eddie Willers mai era acolo, la biroul lui, în anexa lui înconjurată de sticlă, care arăta ca un cub de lumină în colțul unei încăperi imense. I-a făcut cu mâna când a plecat.

Nu a coborât cu liftul până în holul de la parter, ci până în sala principală din terminalul Taggart. Îi plăcea să se plimbe pe acolo în drum către casă.

Tot timpul i se păruse că stația aglomerată arăta ca un templu. Uitându-se în sus, înspre tavanul îndepărtat, a văzut arcade întunecate susținute de coloane gigantice de granit și sticla geamurilor mari emailată de întuneric. Arcada avea în ea pacea solemnă a unei catedrale și se închidea ca o carapace protectoare deasupra agitației oamenilor de dedesubt.

Dominând sala, dar ignorată de călători din obișnuință, trona statuia lui Nathaniel Taggart, fondatorul companiei feroviare. Dagny era singura care încă observa statuia și nu fusese niciodată capabilă să treacă pur și simplu pe lângă ea. Faptul că putea să privească statuia de fiecare dată când trecea prin stație era sigura formă de rugăciune pe care o percepea.

Nathaniel Taggart fusese un aventurier fără un șfanț, care venise de undeva din New England și construise căi ferate pe un întreg continent, pe vremea primelor șine de oțel. Ele erau încă acolo; eforturile lui de a construi se transformaseră în legendă, pentru că oamenii alegeau să nu înțeleagă sau să nu creadă că un asemenea lucru e posibil.

El fusese un om care nu acceptase niciodată că alții aveau dreptul să-l oprească. Și-a fixat obiectivul și s-a apropiat de el pe un drum la fel de lin ca șinele lui. Niciodată n-a căutat să obțină împrumuturi, obligațiuni, finanțări, terenuri sau favoruri legislative de la guvern. Obținea bani de la oamenii care conduceau guvernul, mergând din ușă în ușă – de la ușile din mahon ale bancherilor la ușile de scândură ale fermelor. Niciodată nu a vorbit despre binele public. Pur și simplu, le spunea oamenilor că o să scoată un profit gras de pe urma căilor lui ferate, le spunea că urmau să existe profituri și le dădea motivele. Avea motive bune. De-a lungul generațiilor care au urmat, Taggart Transcontinental a fost una dintre puținele companii feroviare care n-au dat faliment și singura în care pachetul de acțiuni majoritar a rămas în mâinile descendenților fondatorului.

În vremea vieții lui, numele Nat Taggart nu era faimos, ci notoriu; era repetat nu ca un omagiu, ci cu o curiozitate invidioasă; și dacă cineva îl admira, era acea admirație pe care i-o porți unui bandit de succes. Cu toate astea, nici măcar un cent din averea lui nu fusese obținut prin forță fizică sau prin fraudă; nu era vinovat de nimic în afara faptului

că își făcuse singur averea și nu uita niciodată că era a lui.

Circulau multe povești despre el. Se spunea că în pustietățile din vest omorâse un legiuitor care încercase să anuleze un act care îi dădea dreptul să construiască o cale ferată, când calea ferată fusese deja finalizată în jumătate de stat; câțiva legiuitori plănuiau să facă o avere din acțiunile Taggart, vrând să le subevalueze. Nat Taggart fusese acuzat de crimă, dar nu putuseră niciodată să-i dovedească vinovăția. Nu a mai avut nicio problemă cu oamenii statului începând din acel moment.

Se spunea că Nat Taggart își pusese viața la bătaie pentru compania feroviară de multe ori; dar odată a făcut mai mult de atât. Disperat să găsească fonduri și cu construcția uneia dintre liniile sale suspendată, a împins pe scări un distins domn care-i oferise un împrumut de la guvern. Iar după aceea o dăduse pe soția lui ca zălog pentru un împrumut unui milionar pe care-l ura și care admira frumusețea ei. I-a plătit înapoi la timp și nu a trebuit să-i cedeze zălogul. Înțelegerea fusese făcută cu permisiunea soției lui. Ea era o mare frumusețe și se trăgea din cea mai nobilă familie a unui stat sudit și fusese dezmoștenită pentru că fugise cu Nat Taggart, când acesta era doar un aventurier zdrențăros.

Dagny regreta uneori că Nat Taggart era străbunul ei. Ceea ce simțea pentru el nu făcea nicidecum parte din categoria sentimentelor pe care le-ai avea pentru familia ta, a sentimentelor pe care nu alegi să le simți. Nu voia ca sentimentul ei să fie sentimentul ăla pe care îl ai pentru un unchi sau bunic. Era incapabilă să iubească fără să aleagă și disprețuia profund când ceilalți îi cereau asta. Dar, dacă era posibil pentru ea să aleagă un străbun, l-ar fi ales pe Nat Taggart, într-un omagiu voluntar pe care i l-ar fi oferit cu mândrie.

Statuia lui Nat Taggart era copiată după o schiță a unui artist, singura reproducere a înfățișării lui care mai rămăsese peste ani. Trăise mult, dar nimeni nu se putea gândi la el ca la un bătrân – toți îl vedeau exact cum era în schița aia: un om tânăr. În copilărie, statuia lui fusese pentru Dagny prima manifestare a exaltării. Când era trimisă la biserică sau la școală și auzea oamenii folosind cuvântul ăla, se gândea, amintindu-și statuia, că știe exact la ce se refereau.

Statuia era aceea a unui bărbat tânăr, cu un corp înalt, uscățiv și cu un cap pătrățos. Își ținea capul ca și când ar fi fost în fața unei bătălii pe care o aștepta cu bucurie. Tot ce voia Dagny în viață era conținut de dorința de a-și ține capul ca el.

În seara asta, s-a uitat la statuie când a traversat sala. Era liniștea unui moment; era ca și când o povară pe care nu o putea numi îi era ridicată de pe umeri și un curent ușor de aer îi atingea fruntea.

Într-un colț al sălii, lângă intrarea principală, era un mic chioșc de ziare. Patronul, un om bătrân, tăcut și politicos, cu un aer de lord, stătuse în spatele tejghelei vreme de douăzeci de ani. Avusese o fabrică de țigări la un moment dat, dar dăduse faliment și se retrăsese în obscuritatea singuratică a micuțului său chioșc din mijlocul unui vârtej de străini. Nu mai avea familie sau prieteni. Avea un hobby care era singura lui distracție: aduna țigări din toate colțurile lumii pentru colecția lui personală; știa fiecare marcă de țigări care era produsă sau fusese produsă vreodată.

Lui Dagny îi plăcea să se oprească la chioșcul lui de ziare pe drumul către ieșire. Părea să fie o parte din terminalul Taggart, era ca un câine de pază bătrân, mult prea plăpând ca să stea de pază, dar care inspira siguranță prin loialitatea lui, manifestată prin simpla prezență. Îi plăcea s-o vadă oprindu-se acolo, pentru că-l amuza faptul că numai el cunoștea cu adevărat importanța femeii cu jachetă sport și pălărie așezată câș, care venea grăbindu-se, anonimă, prin mulțime.

S-a oprit și în seara asta, ca de obicei, să-și cumpere un pachet de țigări.

— Cum merge cu colecția? a întrebat ea. Vreo marcă nouă?

El a zâmbit trist și a dat din cap.

— Nu, domnișoară Taggart. Nu se mai fac alte mărci niciunde în lume. Până și vechile mărci dispar una câte una. Mai sunt doar vreo cinci sau șase tipuri pe piață. La un moment dat, erau zeci. Oamenii nu mai fac nimic nou zilele astea.

— O să facă. Totul e temporar.

El i-a aruncat o privire și n-a răspuns. După aceea a zis:

— Îmi plac țigările, domnișoară Taggart. Îmi place să mă gândesc că focul poate să fie în mâna unui om. Focul, o forță periculoasă, îmblânzită de vârful degetelor lui. Mă întreb deseori la ce se gândesc oamenii când stau singuri, privind fumul unei țigări. Mă întreb câte dintre toate ideile mărețe au apărut astfel. Când un om gândește, există o flacără în mintea lui și e firesc ca flacăra aceea să aibă ca obiect punctul de ardere al unei țigări.

— Oare se gândesc vreodată? a întrebat ea involuntar și s-a oprit; întrebarea era tortura ei personală și nu voia să discute despre ea.

Bătrânul s-a uitat ca și când ar fi sesizat pauza subită și o înțelegea; dar nu a început să discute despre asta; a zis:

— Nu-mi place ce se întâmplă cu oamenii, domnișoară Taggart.

— Cum adică?

— Nu știu. Dar i-am privit vreme de douăzeci de ani și am văzut că s-au schimbat. Obișnuiau să se grăbească pe aici și era minunat să-i privești, era graba unor oameni care știau unde se duc și abia așteptau să ajungă acolo. Acum se grăbesc pentru că le e frică. Nu sunt împinși de la spate de un scop, ci de frică. Nu se mai duc niciunde, evadează. Și nu cred că știu de unde vor să evadeze. Nu se uită unul la altul. Sunt deranjați dacă cineva se ciocnește de ei. Zâmbesc prea mult, dar e un mod urât de a zâmbi: nu e fericire, e implorare. Nu știu ce se întâmplă cu lumea. A dat din umeri. Ei bine, cine e John Galt?

— E doar o frază care nu-nseamnă nimic!

Era uimită de vocea ei tăioasă și a adăugat, ca o justificare:

— Nu-mi place fraza asta de argou. Ce înseamnă? De unde-a apărut?

— Nu știe nimeni, a răspuns el lent.

— De ce o tot folosesc oamenii? Nimeni nu pare să fie capabil să explice ce înseamnă, dar toată lumea o folosește ca și când ar ști care-i sensul ei.

— De ce vă deranjează? a întrebat el.

— Nu-mi place ce par să spună când o zic.

— Nici mie, domnișoară Taggart.

***

Eddie Willers lua cina la cantina angajaților de la terminalul Taggart. Era un restaurant și în clădire, frecventat de executivii de la Taggart, dar lui nu-i plăcea. Cantina părea să fie parte din calea ferată și el se simțea mai acasă aici.

Cantina era sub pământ. Era într-o cameră mare cu ziduri de gresie albă, care străluceau în reflexiile luminii electrice și păreau ca un brocart de argint. Avea un tavan înalt, scăpărând de sticlă și crom, care făcea încăperea spațioasă și luminoasă.

Aici, la cantină, era și un muncitor la căile ferate pe care Eddie Willers îl întâlnea din când în când. Lui Eddie îi plăceau trăsăturile lui. Se intersectaseră la un moment dat și începuseră o conversație, iar apoi devenise un obicei să ia cina împreună de fiecare dată când se întâlneau.

Eddie uitase dacă îl întrebase vreodată pe muncitor cum îl cheamă sau cu ce se ocupa; presupunea că nu era mare lucru, pentru că hainele bărbatului erau neîngrijite și pătate cu unsoare. Bărbatul nu însemna, pentru el, o persoană, ci era, mai degrabă, o prezență tăcută, cu un enorm interes pentru singurul lucru care dădea sens vieții lui Eddie: Taggart Transcontinental.

La adăpost, în colțul lor, Eddie se simțea în largul lui, relaxându-se după o zi grea de muncă. Putea să vorbească așa cum nu vorbea în niciun alt loc, fiind de acord cu lucruri pe care nu le-ar fi mărturisit nimănui, gândind cu voce tare, uitându-se în ochii atenți ai muncitorului din cealaltă parte a mesei.

— Linia Rio Norte e ultima noastră speranță, a zis Eddie Willers. Dar ne va salva. O să avem cel puțin un traseu în bune condiții și în locul unde avem cea mai mare nevoie, iar asta o să ne ajute să le salvăm pe celelalte... E amuzant, nu-i așa? – să vorbesc despre ultima speranță a Taggart Transcontinental. Iei în serios pe cineva care-ți spune că un meteorit o să distrugă Pământul?... Nici eu... „De la un ocean la altul, pentru totdeauna" – ăsta e singurul lucru pe care l-am auzit, ea și cu mine, în întreaga noastră copilărie. Nu, ei nu ziceau pentru totdeauna, dar asta voiau să spună... Știi că nu sunt un mare om, eu n-aș fi putut să construiesc căi ferate. Dacă treaba se duce pe copcă, n-o să fiu niciodată capabil s-o iau de la început. Va trebui să mă duc și eu cu ea... Nu mă băga în seamă. Nu știu de ce vorbesc despre lucruri de-astea. Bănuiesc că sunt un pic obosit în seara asta... Da, am lucrat peste program. Nu m-a rugat, dar era o lumină sub ușa ei mult după ce toți ceilalți plecaseră... Da, a plecat acasă acum... Probleme? O, mereu sunt probleme la birou. Dar ea nu-i îngrijorată. Știe că putem trece și peste asta... Bineînțeles, e destul de rău. Avem mult mai multe accidente decât cele despre care auziți voi. Iar am pierdut două locomotive Diesel săptămâna trecută. Una pentru că se învechise, dar pe cealaltă am pierdut-o într-o coliziune frontală... Da, am comandat locomotive Diesel de la United Locomotive, dar le așteptăm de doi ani. Nu știu dacă o să le mai primim vreodată sau nu... Dumnezeule, câtă nevoie avem de ele! Forța motrice – nu-ți imaginezi cât de importantă e forța motrice. Forța motrice e miezul tuturor lucrurilor... De ce zâmbești?... Ei bine, cum spuneam, e rău. Dar măcar linia Rio Norte e pe cale să se rezolve. Primul transport de

șine va ajunge acolo în câteva săptămâni. Într-un an o să rulăm primul tren pe noua linie. Nimic n-o să ne oprească de data asta... Sigur, știu cine o să pună șinele. McNamara din Cleveland. El e constructorul care a terminat linia San Sebastián pentru noi. Măcar e un om care știe ce face. Așa că suntem în siguranță. Putem să ne bazăm pe el. Nu mai sunt prea mulți constructori pe care să te poți baza... Suntem foarte grăbiți, dar îmi place. Vin la birou cu o oră mai devreme decât de obicei, dar ea vine și mai devreme. De fiecare dată e acolo prima... Ce spui?... Nu știu ce face noaptea. Nimic important, bănuiesc... Nu, nu iese în oraș cu nimeni. Stă acasă și ascultă muzică cea mai mare parte a timpului. Ascultă discuri de vinil... Ce te interesează pe tine ce discuri? Richard Halley. Iubește muzica lui Richard Halley. Pe lângă căile ferate, e singurul lucru pe care îl iubește.

Capitolul IV

Motoarele imobile

Forța motrice – s-a gândit Dagny, uitându-se în sus, către clădirea Taggart – era cea mai presantă nevoie; forța motrice va ține clădirea aceea în picioare; mișcare ca s-o țină nemișcată. Ea nu era susținută de stâlpi sculptați din granit; era susținută de motoarele care funcționau pe un întreg continent.

Avea o stare ciudată de anxietate. Se întorsese dintr-o călătorie făcută la uzina United Locomotive din New Jersey, unde se dusese să-l vadă pe însuși președinele companiei. Nu aflase nimic: nici motivul întârzierilor și nici vreo informație cu privire la data când locomotivele Diesel urmau să fie terminate. Președintele companiei vorbise cu ea vreme de două ore, dar niciunul dintre răspunsurile lui n-avea nicio legătură cu vreuna dintre întrebările ei. Felul în care răspundea la întrebări avea o notă distinctă de reproș condescendent de fiecare dată când ea încerca să readucă întreaga lor discuție la subiect, ca și când ea ar fi dat dovadă de proastă creștere încălcând niște reguli nescrise pe care toată lumea le cunoștea.

Pe drum spre uzină, a văzut o mașinărie enormă într-un colț al curții. Cândva fusese o mașină-unealtă de mare precizie, o mașină cum nu mai găseai acum niciunde. Nu se învechise, putrezise pentru că nimeni n-o unsese, ea fiind mâncată de rugină și de petele negre de ulei murdar. S-a întors cu spatele la ea. O astfel de imagine o orbea de fiecare dată pentru câteva secunde, din pricina unei izbucniri necontrolate de furie violentă. Nu știa de ce, nu putea defini senzația asta; știa doar că exista, în ea, un urlet de protest la adresa nedreptății și că era o reacție care depășea cu mult imaginea unei mașinării vechi.

Restul angajaților ei plecaseră când a intrat în anticamera biroului ei, dar Eddie Willers era încă acolo, așteptând-o. A știut dintr-odată că ceva se întâmplase din felul în care el se uita la ea și din felul în care a urmat-o tăcut în biroul ei.

— Ce s-a întâmplat, Eddie?

— McNamara a dispărut.

S-a uitat la el stupefiată.

— Cum adică a dispărut?

— A plecat. S-a retras. A ieșit din afaceri.

— McNamara, constructorul nostru?

— Da.

— Dar asta e imposibil!

— Știu.

— Ce s-a întâmplat? De ce?

— Nu știe nimeni.

Făcând o pauză deliberată, și-a descheiat haina, s-a așezat pe scaunul de la birou și a început să-și scoată mănușile. După aceea a zis:

— Începe cu-nceputul, Eddie. Stai jos.

El a vorbit încet, dar a continuat să stea în picioare.

— Am vorbit cu inginerul-șef la telefon. A sunat din Cleveland să ne spună. Asta-i tot ce mi-a zis. Nu știa nimic altceva.

— Ce a zis?

— Că McNamara și-a luat catrafusele și a plecat.

— Unde?

— Nu știe. Nu știe nimeni.

Și-a dat seama că strângea într-o mână două degete goale ale mănușii de la cealaltă mână, o mănușă pe jumătate scoasă și abandonată. A scos-o și i-a dat drumul pe masă.

Eddie a zis:

— A lăsat în urmă o grămadă de contracte cu care putea face o avere. Avea o listă de așteptare care putea să-l susțină în următorii trei ani... Ea n-a zis nimic. El a adăugat cu o voce joasă: Nu aș fi atât de speriat dacă aș putea să-l înțeleg... Dar e un lucru care nu are, aparent, nicun motiv... Ea n-a zis nimic. Era cel mai bun constructor din țară.

S-au uitat unul la altul. Ce voia să spună era: „Dumnezeule, Eddie!". În loc de asta, cu o voce normală, a spus:

— Nu-ți face griji. O să găsim un alt constructor pentru linia Rio Norte.

Era târziu când a plecat de la birou. Afară, pe trotuarul din fața ușii unei clădiri, s-a oprit, uitându-se la străzi. S-a simțit dintr-odată sleită de energie, de scop, de dorință, ca și când s-ar fi stricat un motor.

O strălucire palidă izbucnea din spatele clădirilor până pe cer, reflexia a mii de lumini necunoscute, respirația electrică a orașului. Trebuia să se odihnească. Să se odihnească și să găsească ceva ce-i plăcea.

Nu avea nevoie de altceva în afară de munca ei. Dar erau momente când, ca în seara asta, simțea golul acela straniu, care nu era un gol, ci tăcerea, nu disperarea, ci imobilitatea, ca și când nimic dinăuntrul ei nu era distrus, ci totul împietrise. După aceea, a simțit dorința să descopere o fericire de câteva clipe undeva afară, dorința de a fi spectatorul unei opere sau a unei imagini a măreției. Nu s-o construiască, ci s-o accepte; nu s-o înceapă, ci să-i răspundă; nu s-o creeze, ci s-o admire. Trebuie să merg mai departe, s-a gândit ea, pentru că fericirea e un combustibil pentru ființa umană.

Tot timpul fusese – și-a închis ochii cu un zâmbet amuzat și îndurerat – forța motrice a propriei ei fericiri. Măcar o dată, voia să se lase în seama forței motrice a realizărilor altcuiva. Așa cum oamenilor din preerii le plăcea să vadă geamurile luminate ale unor trenuri trecând pe lângă ei – realizările ei, imaginea forței și a scopului, care le oferea o oarecare siguranță în mijlocul milelor pustii și al nopții – și ea voia să zărească, pentru un moment, un salut fugar, o singură imagine trecătoare, căreia să-i fluture din mână și să-i spună: „Cineva e pe drumul acesta...".

A început să meargă încet, cu mâinile în buzunarele pardesiului, cu umbra pălăriei căzându-i pe față. Clădirile din jurul ei erau atât de înalte, încât privirea ei nu putea să găsească cerul. S-a gândit: „A costat atât de mult să se construiască orașul ăsta, ar trebui să aibă și el atât de multe lucruri de oferit".

Deasupra ușii unui magazin, forma neagră a unei boxe radio făcea sunetele să explodeze în stradă. Erau sunetele unui concert simfonic pe care cineva îl susținea undeva în oraș. Era un scrâșnit îndelung, diform, ca și când bucăți de material și de carne erau spintecate la întâmplare. Erau împrăștiate pe străzi fără a fi melodice sau armonice, fără vreun ritm care să le țină în frâu. Dacă muzica era emoție și emoția venea din gânduri, atunci acesta era urletul haosului, al iraționalului, al neputinței, al abandonului de sine.

A mers mai departe. S-a oprit în fața vitrinei unei librării. În vitrină era aranjată o piramidă de prisme îmbrăcate în coperte maro-violet, pe care scria: *Vulturul năpârlește*. Pe o pancartă scria: „Romanul secolului. Studiul uluitor al lăcomiei unui om de afaceri. O revelație neînfricată a depravării umane".

A trecut apoi pe lângă un cinematograf. Luminile lui parcă ștergeau din imagine jumătate de clădire, concentrându-se pe o fotografie imensă și pe câteva litere suspendate în aer. Fotografia înfățișa o femeie tânără care zâmbește; uitându-te la fața ei, aveai acea senzație de suprasaturație, chiar dacă o vedeai pentru prima dată. Literele erau: „...într-o dramă spectaculoasă care oferă răspunsul unei probleme presante: Ar trebui o femeie să vorbească?"

A trecut pe lângă ușa unui club de noapte. Un cuplu a ieșit, clătinându-se, și a intrat într-un taxi. Fata avea ochii împăienjeniți, o față pe care curgea transpirația, o pelerină de hermină și o superbă rochie de seară care îi căzuse de pe un umăr așa cum i-ar cădea halatul unei casnice, lăsând la vedere prea mult din piept, nu într-un chip provocator, ci într-unul indiferent. Însoțitorul ei o susținea, apucând-o de umărul gol; nu avea expresia unui om care se pregătea de o aventură amoroasă, ci mai degrabă privirea pișicheră a unui puști care a ieșit să scrie obscenități pe garduri.

„Ce voia să descopere?" – s-a gândit ea, mergând mai departe. Erau lucruri cu care oamenii trăiau, forme ale spiritului, ale culturii, ale plăcerilor lor. Nu văzuse nimic altceva de câțiva ani buni.

La colțul străzii ei, a cumpărat un ziar și s-a îndreptat către casă.

Apartamentul ei avea două camere și se afla la ultimul etaj al unui zgârie-nori. Foițele de sticlă din geamul de pe colț al camerei de zi o făcea să semene cu prova unei nave în mișcare, iar luminile orașului păreau niște scântei fosforescente în valurile negre de oțel și piatră. Când a aprins lampa, triunghiuri mari de umbre au brăzdat pereții goi, în forme geometrice de raze luminoase întrerupte de câteva mobile colțuroase.

S-a oprit în mijlocul camerei, între cer și oraș. Exista un singur lucru care îi putea oferi senzația prin care voia să treacă în seara aceea; era singura formă de plăcere pe care o găsise. S-a întors către gramofon și a pus un disc cu Richard Halley.

Era concertul al patrulea, ultimul pe care îl scrisese. Primele lui note i-au distras atenția de la imaginea străzilor. Concertul era un mare

plânset al revoluției. Era un NU fluturat în fața unui vast proces de tortură, un refuz al suferinței, un refuz care purta în el agonia dorinței de a fi liber. Sunetele erau ca o voce care spunea: durerea nu e necesară – de ce, atunci, prin cea mai grea durere trec tocmai cei care nu o acceptă? noi, cei care deținem secretul iubirii și al fericirii, ce sentință ne-a condamnat să plătim pentru asta și de către cine pronunțată?... Sunetele acelea ale torturii deveneau sfidare, agonia devenea imnul unui vis îndepărtat, pentru care merita să înduri orice, până și asta. Era cântecul revoluției – și al unei misiuni disperate.

A stat acolo cu ochii închiși, ascultând.

Nimeni nu știa ce se întâmplase cu Richard Halley. Povestea vieții lui era un rezumat scris pentru a blama măreția și pentru a arăta care este prețul ce trebuie plătit pentru ea. Era suma anilor petrecuți în mansarde și în pivnițe, ani care luaseră ceva din nuanța cenușie a zidurilor care întemnițau un om în a cărui muzică se aflau valuri violente de culoare. Fusese cenușiul unei lupte împotriva șirurilor lungi de scări de pe holurile întunecoase ale imobilelor de închiriat, împotriva instalațiilor sparte, împotriva prețului unui sandvici într-un magazin urât mirositor de delicatese, împotriva oamenilor care ascultau melodia cu ochi goi. Fusese o luptă fără violență, fără conștiința că există un dușman concret, doar cu un zid de care să te izbești, un zid cu o perfectă izolare fonică: indiferența aceea care înghițea bangurile, corzile și urletele – o bătălie a liniștii pentru un om care putea să dea sunetelor mai mult sens decât avuseseră vreodată – liniștea obscurității, a singurătății, a nopților când o orchestră cânta una dintre compozițiile lui și el privea în întuneric, știind că sufletul îi era purtat, în cercuri tremurătoare din megafoanele orașului prin aerul orașului, dar nimeni nu-l asculta.

„Muzica lui Richard Halley e eroică. Vremurile noastre au trecut de eroism", a zis un critic. „Muzica lui Richard Halley nu e în concordanță cu vremurile noastre. Are o dimensiune extatică. Cui îi mai pasă astăzi de extaz?" a zis un altul.

Viața lui era un rezumat al vieților tuturor bărbaților a căror recompensă e un monument într-un parc public cu o sută de ani mai târziu decât e nevoie – doar că Richard Halley n-a murit destul de repede. A trăit să vadă noaptea pe care, conform regulilor comune ale istoriei, nu trebuia s-o vadă. Avea patruzeci și doi de ani și era

premiera operei *Phaeton*, pe care o scrisese când avea douăzeci și patru de ani. Modificase miturile antice grecești pentru a-i sluji scopului propriu: Phaeton, tânărul fiu al lui Helios, care a furat carul tatălui său și, într-un acces de obrăznicie ambițioasă, a încercat să conducă soarele de-a lungul cerului, nu murea, așa cum murea în mit; în opera lui Halley, Phaeton triumfa. Opera fusese reprezentată o singură dată, acum nouăsprezece ani, fiind primită cu fluierături și huiduieli. În noaptea aceea, Richard Halley s-a plimbat pe străzile orașului până la răsărit, încercând să găsească răspunsul unei întrebări pe care nu reușea s-o formuleze.

În noaptea în care opera fusese iarăși reprezentată, nouăsprezece ani mai târziu, ultimele note ale concertului au fost urmate de cele mai multe aplauze care s-au auzit în sala operei. Zidurile vechi nu reușiseră să le suporte, așa că ovațiile fericite au evadat pe holuri, pe scări, pe străzi, până la bărbatul care umblase pe străzile alea cu nouăsprezece ani în urmă.

Dagny fusese în public în noaptea aceea. Era una dintre puținii care cunoșteau muzica lui Richard Halley dinainte; dar nu-l văzuse niciodată. Atunci a observat cum oamenii îl împingeau pe scenă și își deschideau larg brațele, și îl strângeau în brațe, și el se vedea printre aceste brațe și printre zâmbetele lor. Stătea nemișcat, era un om slăbit, cu părul încărunțindu-se. Nu a făcut plecăciuni, nu a zâmbit; a stat pur și simplu acolo, uitându-se la mulțime. Pe fața lui se putea vedea privirea calmă, pătrunsă a unui om care dăduse nas în nas cu o dilemă.

„Muzica lui Richard Halley aparține umanității. E un produs al măreției omului", a scris un critic în dimineața următoare. Un reverend zicea: „O lecție înălțătoare, viața lui Richard Halley. A trecut prin lucruri groaznice, dar ce mai contează acum? E indicat, e nobil să înduri suferința, injustiția, abuzurile pe care ți le fac frații tăi, pentru a le îmbogăți viețile și pentru a-i învăța să ofere adevărata valoare frumuseții din muzică".

La o zi după concert, Richard Halley s-a retras.

Nu a dat nicio explicație. Pur și simplu, le-a zis celor de la casa de discuri că viața lui profesională s-a încheiat. Le-a vândut drepturile de autor pe o sumă modestă, chiar dacă știa că-i vor aduce o avere acum. Apoi a dispărut fără să lase vreo adresă. Se întâmpla acum opt ani; nimeni nu-l mai văzuse de atunci.

Dagny asculta concertul al patrulea cu capul pe spate și cu ochii închiși. Stătea pe jumătate întinsă, în colțul canapelei, cu corpul relaxat și nemișcat; dar energia îi făcea buzele să tremure.

După o vreme a deschis ochii. A aruncat o privire înspre ziarul pe care-l lăsase pe canapea. S-a întins indiferentă după el, numai ca să-și ia imediat din fața ochilor titlurile lipsite de importanță. Ziarul a căzut deschis. A văzut o fotografie cu cineva cunoscut și titlul unui articol. A închis repede ziarul și l-a aruncat pe jos.

Era o fotografie a lui Francisco d'Anconia. Titlul spunea că ajunsese în New York. Și ce dacă? s-a gândit ea. N-o să se vadă cu el. Nu-l mai văzuse de ani de zile.

A stat acolo și s-a uitat la ziarul de pe jos. Nu-l citi, s-a gândit ea; nu te uita la el. Dar fața nu i se schimbase deloc, s-a gândit ea. Cum se putea ca fața să-i rămână la fel când toate celelalte lucruri se schimbaseră? Își dorea să nu-l fi fotografiat când zâmbea. Felul acela de a zâmbi nu trebuia să apară în ziare. Era zâmbetul unui om care poate să vadă, să cunoască și să creeze o existență glorioasă. Era zâmbetul zeflemitor și arogant al unei inteligențe fără pereche. Nu-l citi, s-a gândit ea; nu acum – nu pe muzica asta – o, nu pe muzica asta!

S-a întins după ziar și l-a deschis.

Articolul spunea că señor Francisco d'Anconia dăduse presei un interviu din apartamentul său de la hotelul Wayne-Falkland. A zis că venise la New York având două motive extrem de importante: o garderobieră de la Cub Club și lebărvurstul de la Moe's Delicatessen de pe Third Avenue. Nu avea nimic de spus despre divorțul dintre domnul și doamna Gilbert Vail. Doamna Vail, o doamnă de origine nobilă și de o delicatețe aparte, îl atacase pe distinsul ei soț acum câteva luni, declarând public că vrea să scape de el ca să poată să fie împreună cu iubitul ei, Francisco d'Anconia. A oferit presei detalii picante din aventura ei secretă, ba chiar și o descriere amănunțită a nopții de Anul Nou, pe care o petrecuse la vila lui d'Anconia din Andes. Soțul ei trecuse peste atac și ceruse divorțul. Ea a ripostat cu un proces pentru jumătate din milioanele lui și cu un recital din viața lui privată, care spunea ea, o făcea să pară mic copil. Toate astea fuseseră pe prima pagină a ziarelor săptămâni la rând. Dar señor d'Anconia nu avea nimic de zis de fiecare dată când reporterii îl întrebau despre asta. L-au întrebat dacă neagă povestea doamnei Vail, iar el a zis: „Nu

neg niciodată nimic". Reporterii fuseseră uluiți de sosirea lui subită în oraș; se gândiseră că nu voia să fie aici tocmai când scandalul era pe cale să ajungă la apogeu. Dar greșiseră. Francisco d'Anconia adăugase un alt mic motiv al venirii sale. „Am vrut să fiu aici în timpul farsei", a zis el.

Dagny a lăsat ziarul să alunece pe podea. A stat acolo, aplecată, cu capul în mâini. Nu s-a mișcat, dar firele ei de păr, atârnându-i până la genunchi, tremurau din când în când spasmodic.

Muzica lui Halley se auzea în continuare, acoperind camera, trecând prin geamurile de sticlă, explodând în întreg orașul. Asculta muzica. Era misiunea ei, plânsul ei.

***

James Taggart a scrutat cu privirea livingul apartamentului, întrebându-se cât era ceasul; nu se simțea în stare să și-l caute. Stătea în fotoliu, îmbrăcat într-o pijama șifonată, desculț; trebuia să depună prea mult efort ca să-și găsească papucii de casă. Îl dureau ochii de la lumina gri-deschis a cerului, care trecea prin geamuri; încă nu se dezmeticise. A simțit, înăuntrul craniului, acea senzație apăsătoare care e pe cale să se transforme într-o durere de cap. S-a întrebat de ce se târâse până în living. O, da, și-a amintit: să vadă cât era ceasul.

S-a întins într-o parte, peste un braț al fotoliului, și a văzut un ceas pe o clădire îndepărtată: era douăsprezece și douăzeci.

De dincolo de ușa deschisă a dormitorului o auzea pe Betty Pope spălându-se pe dinți în baia din spate. Corsetul ei era pe jos, lângă un scaun pe care erau celelalte haine ale ei; corsetul era roz și avea bretelele de cauciuc rupte.

— Grăbește-te, bine? a zis el iritat. Trebuie să mă îmbrac.

Ea n-a răspuns. Lăsase ușa de la baie deschisă, iar el putea să audă clipocitul apei.

„De ce fac lucrurile astea?", s-a gândit el, amintindu-și de noaptea trecută. Dar erau prea multe probleme ca să le găsească acum un răspuns.

Betty Pope a venit în living, legându-și cordonul neglijeului a cărui combinație de culori violet-portocaliu îl făcea să pară un costum de clovn. Arăta groaznic în neglijeu, s-a gândit Taggart; arăta mult mai bine în haine de stradă, în fotografiile din paginile mondene ale ziarelor. Avea niște membre lungi și subțiri, numai piele și os, și avea

niște articulații care îi făceau mișcările să pară complet artificiale. Avea o față comună, un ten urât și o privire care avea în ea condescendența impertinentă datorată faptului că aparținea unei familii din înalta societate.

— La dracu'! a zis ea, fără să se refere la nimic în mod particular, întinzându-se ca să se învioreze. Jim, unde e forfecuța ta de unghii? Trebuie să-mi tai unghiile de la picioare.

— Nu știu. Mă doare capul. Taie-ți-le acasă.

— Arăți groaznic în dimineața asta, a zis ea, indiferentă. Arăți ca un melc.

— Nu vrei să taci din gură?

Se plimba fără rost prin cameră.

— Nu vreau să merg acasă, a zis ea, fără să aibă vreun ton anume. Urăsc dimineața. Uite încă o zi și uite cum nici azi n-o să fac nimic. Am o întâlnire în după-amiaza asta, beau un ceai la Liz Blane. Ei, s-ar putea să fie interesant, pentru că Liz e o curvă. A ridicat paharul și a dat pe gât băutura stătută care rămăsese în el. De ce nu-ți repari aerul condiționat? Locul ăsta miroase.

— Ai terminat în baie? a întrebat el. Trebuie să mă îmbrac. Am lucruri importante de rezolvat azi.

— Du-te. Nu mă supăr. O să împart baia cu tine. Nu-mi place să mă grăbesc.

În timp ce el se bărbierea, a văzut-o îmbrăcându-se în fața ușii deschise a băii. I-a luat foarte mult timp să se strecoare în corset, să-și lege portjartierul de ciorapi și să-și pună pe ea un costum de tweed foarte scump. Neglijeul de clovn, cumpărat după o reclamă care apăruse în cea mai populară revistă de modă, era ca o uniformă pe care știa că trebuie să o poarte în anumite momente, pe care o purtase cu supunere numai ca să-și atingă scopul și apoi o aruncase.

Exact la fel era și relația lor. Nu era niciun fel de pasiune între ei, nicio dorință, niciun fel de plăcere, nici măcar rușine. Pentru ei, sexul nu era nici fericire, nici păcat. Nu însemna nimic. Auziseră că bărbații și femeile trebuie să se culce unul cu altul, așa că o făceau.

— Jim, nu vrei să mă duci la restaurantul armenesc în seara asta? a întrebat ea. Îmi place șiș-kebabul de mor.

— Nu pot, a răspuns el iritat, printr-un strat de spumă de ras. Am o zi plină.

— De ce nu anulezi?

— Ce?

— Orice ai face.

— E foarte important, draga mea. E ședința Consiliului director.

— O, nu face pe deșteptul cu compania ta feroviară. E plictisitor. Urăsc oamenii de afaceri. Sunt neinteresanți.

El n-a răspuns.

Ea s-a uitat la el, pișicheră, iar vocea ei deveni mult mai energică în clipa în care a zis:

— Jock Benson a zis că oricum n-ai nicio treabă acolo, pentru că soră-ta e cea care conduce compania.

— A zis, normal c-a zis.

— Eu cred că soră-ta e groaznică. Cred că e dezgustător – o femeie care se poartă ca o maimuță transpirată și vrea să fie nu știu ce mare director. E atât de masculin. Cine naiba crede că e?

Taggart a venit până în prag și s-a sprijinit de tocul ușii, uitându-se la Betty Pope. Era un ușor zâmbet pe fața lui, sarcastic și încrezător. Aveau, se gândea el, măcar ceva în comun.

— Poate te-ar interesa să afli, draga mea, a zis el, că o pun pe soră-mea la respect în după-amiaza asta.

— Serios? a zis ea, părând interesată.

— De asta e atât de importantă întrunirea Consiliului.

— Chiar o s-o dai afară?

— Nu. Așa ceva nu e necesar sau potrivit. O s-o pun, pur și simplu, la locul ei. E șansa pe care o așteptam.

— O ai cu ceva la mână? Vreun scandal?

— Nu, nu. N-ai cum să înțelegi. Pur și simplu, a mers mult prea departe și o s-o aduc cu picioarele pe pământ. A luat o decizie care nu poate fi scuzată, fără să se consulte cu nimeni. E o ofensă serioasă adusă vecinilor noștri mexicani. Când Consiliul o să audă de asta, o să dea niște reguli noi pentru Departamentul de operații, care o vor face pe soră-mea puțin mai ușor de controlat.

— Ești deștept, Jim, a zis ea.

— Ar trebui să mă-mbrac. Părea mulțumit. S-a întors din nou cu fața la chiuvetă, zicând fericit: „Poate o să te scot la șiș-kebab în seara asta."

Sună telefonul.

A ridicat receptorul. Operatorul a anunțat o convorbire internațională, din Ciudad de Mexico.

Vocea isterică din receptor era aceea a politicianului său din Mexic.

— N-am avut ce să fac, Jim, bombănea vocea. N-am avut ce să fac!... Nu ne-a zis nimeni nimic, jur pe ce-am mai sfânt, nimeni nu s-a gândit la asta, nimeni n-a prezis asta, am făcut tot ce-am putut, nu poți să dai vina pe mine, Jim, e o lovitură total neașteptată! Decretul a venit în dimineața asta, acum cinci minute, și, pur și simplu, ni l-au aruncat în față, fără nicio înștiințare sau ceva! Guvernul Republicii Populare Mexic a naționalizat minele San Sebastián și Calea Ferată San Sebastián.

***

— ...și, astfel, pot să asigur Consiliul că nu există niciun motiv de panică. Anunțul din dimineața asta este unul regretabil, dar sunt încrezător – mai ales având la dispoziție informațiile pe care le am din interior cu privire la politica externă pe care o practică Washingtonul – că guvernul nostru o să negocieze un aranjament echitabil cu guvernul Republicii Populare Mexic și că o să primim compensații complete și juste pentru investiția noastră.

James Taggart stătea la capătul unei mese lungi, adresându-se Consiliului director. Vocea lui era precisă și monotonă; dădea tuturor un sentiment de siguranță.

— Chiar și așa, sunt bucuros să vă informez că am luat în calcul posibilitatea unui astfel de deznodământ și am luat toate măsurile de precauție pentru a proteja interesele Taggart Transcontinental. Cu câteva luni în urmă, am dat ordin Departamentului nostru de operații să schimbe programul de pe linia San Sebastián și să ruleze doar un tren pe zi, să scoată de pe șine cele mai bune locomotive și vagoane pe care le aveam, precum și orice echipament care putea fi transportat. Guvernul mexican nu a putut să confișteze decât câteva vagoane de lemn și o locomotivă preistorică. Decizia mea a salvat compania de o pagubă de câteva milioane de dolari – vă voi trimite cifrele exacte în curând. Cu toate acestea, sunt de părere că acționarii noștri o să se simtă nedreptățiți dacă cei care poartă pe umeri responsabilitatea acestei afaceri nu ar suferi consecințele aferente. Așa că propun să-i cerem demisia domnului Clarence Eddington, consultantul nostru economic, care a recomandat construcția căii ferate San Sebastián, și domnului Jules Mott, reprezentantul nostru de la Ciudad de México.

Bărbații stăteau în jurul mesei lungi, ascultând. Nu s-au gândit la ce urma să fie făcut, ci doar la ce vor trebui să le spună oamenilor pe care îi reprezentau. Discursul lui Taggart le-a oferit informațiile de care aveau nevoie.

***

Când Taggart s-a întors în biroul lui, Orren Boyle îl aștepta. De îndată ce au fost singuri, atitudinea lui Taggart s-a schimbat. S-a încovoiat, sprijinindu-se pe birou, cu o față palidă.

— Ei bine? a întrebat el.

Boyle a întins brațele a neputință.

— Am verificat, Jim, a zis. E așa cum am zis: d'Anconia a pierdut cinșpe milioane de dolari în minele alea. Nu, nu e nimic dubios în afacerea asta, n-a făcut niciun fel de truc, și-a pus banii la bătaie și acum i-a pierdut.

— Și ce are de gând să facă în sensul ăsta?

— Habar n-am. Nimeni nu știe.

— N-o să permită jaful ăsta, nu? E mult prea deștept pentru asta. Trebuie să aibă un as în mânecă.

— Sper să aibă.

— A fost mai deștept decât cele mai odioase combinații cu cei mai zgârciți oameni de pe Pământ. O să fie pus la podea de o șleahtă de javre mexicane cu un decret în mână? Trebuie să-i aibă cu ceva la mână, trebuie să aibă ultimul cuvânt, iar noi trebuie să fim siguri de asta!

— Asta e treaba ta, Jim. Tu ești prieten cu el.

— Prieten pe dracu'. Îl urăsc.

A apăsat un buton care chema secretarul. Secretarul a intrat nedumerit, părând trist; era un bărbat tânăr, dar nu foarte tânăr, cu o față palidă, bine-crescut, trăind într-o sărăcie mondenă.

— Mi-ai aranjat o întâlnire cu Francisco d'Anconia? a izbucnit Taggart.

— Nu, domnule.

— Dar, dracu' s-o ia de treabă, ți-am spus să suni la...

— N-am reușit, domnule. Am încercat.

— Ei bine, încearcă din nou.

— Vreau să spun că n-am reușit să aranjez întâlnirea, domnule Taggart.

— De ce?

— A refuzat.

— Vrei să spui că a refuzat să mă vadă?

— Da, domnule, asta vreau să spun.

— Nu a vrut să mă vadă?

— Nu, domnule, nu a vrut.

— Ai vorbit cu el?

— Nu, domnule, am vorbit cu secretara lui.

— Și ce-a zis? Zi-mi exact ce a zis. Tânărul a ezitat și a părut și mai trist. Ce a zis?

— A zis că señor d'Anconia a spus că-l plictisiți, domnule Taggart.

***

Proiectul pe care îl adoptaseră era cunoscut sub numele de „Regula împotriva competiției sălbatice". Când o votaseră, membrii Asociației Naționale a Căilor Ferate se aflau într-o sală mare, sub lumina profundă a unui asfințit tomnatic, și nu vorbeau unul cu celălalt.

Asociația Națională a Căilor Ferate era o organizație formată, se spunea, pentru a proteja bunăstarea industriei feroviare. Acest lucru urma să fie realizat prin dezvoltarea unor metode de cooperare în vedera unui interes comun; pentru aceasta era nevoie de promisiunea fiecărui membru că va pune propriile sale interese mai jos decât cele ale industriei ca un întreg; interesele industriei ca un întreg trebuiau să fie determinate, în viitor, printr-un vot majoritar și fiecare membru era obligat să se supună oricărei decizii luate de cei mai mulți.

Membrii aceluiași domeniu sau ai aceleiași industrii ar trebui să fie uniți, au spus inițiatorii Asociației. Avem, cu toții, aceleași probleme, aceleași interese, aceiași dușmani. Ne epuizăm energia luptându-ne unul cu celălalt în loc să facem front comun. Putem să creștem și să prosperăm împreună dacă ne unim forțele.

— Împotriva cui este această Asociație? a întrebat un sceptic.

Răspunsul a fost:

— Ei bine, nu e împotriva nimănui. Dar, dacă vreți să puneți problema în felul acesta, e împotriva celor care transportă sau a celor care produc materie transportabilă și care încearcă să profite de noi. Împotriva cui este o uniune, de obicei?

— Asta mă întreb, a spus scepticul.

Supunerea Regulii împotriva competiției sălbatice votului membrilor din Asociația Națională a Căilor Ferate, la întâlnirea anuală, a fost și prima ei mențiune publică. Dar toți membrii auziseră de ea; statutul ei fusese discutat în particular o lungă perioadă de timp, cu precădere în ultimele câteva luni. Oamenii care stăteau în sala mare a evenimentului erau președinții companiilor feroviare. Nu le plăcea Regula împotriva competiției sălbatice; speraseră să nu fie supusă votului niciodată. Dar când a fost propusă, au votat-o.

Nicio companie feroviară nu fusese numită în discursurile care au precedat votul. Discursurile aveau în vedere doar bunăstarea publică. Se spunea că, în timp ce bunăstarea publică era periclitată de lipsa transporturilor, companiile feroviare se distrugeau una pe alta prin crearea unei competiții înverșunate, prin o politică brutală de tipul care pe care. În timp ce existau regiuni năpăstuite, unde serviciul feroviar era oprit, existau, în același timp, multe regiuni unde două sau mai multe companii feroviare se luptau pentru un trafic care putea hrăni cel mult una. Se spunea că erau mari posibilități pentru companiile feroviare noi în zonele năpăstuite. Chiar dacă era adevărat că astfel de regiuni ofereau puține avantaje economice la început, se spunea că e mult mai important să pui la dispoziție mijloace de transport pentru locuitorii năpăstuiți, dat fiind faptul că principalul scop al unei companii feroviare era serviciul public, nu profitul.

Mai mult, se spunea că sistemele feroviare mari, împământenite, erau esențiale bunăstării publice, iar prăbușirea uneia dintre ele ar însemna o catastrofă națională; și dacă un astfel de sistem trecea printr-o perioadă de pierderi majore, după ce încercase să cultive spiritul civic contribuind la bunăstarea internațională, avea dreptul la sprijin public pentru a fi ajutată să treacă peste perioada de criză.

Nicio companie feroviară nu fusese numită. Dar, când președintele adunării ridicase mâna, ca semnal solemn pentru începerea votului, toată lumea s-a uitat la Dan Conway, președintele de la Phoenix-Durango.

Erau doar patru disidenți care au votat împotriva ei. Cu toate acestea, când președintele a anunțat că regula a fost promulgată, nu fuseseră aplauze, nu fuseseră ovații, nicio mișcare, nimic în afara unei tăceri apăsătoare. Toată lumea a sperat până în ultima clipă că cineva îi va salva.

Regula împotriva competiției sălbatice era descrisă ca o măsură de „autoreglare voluntară" cu intenția de „a aplica mai bine" legile

promulgate de guvernul țării. Regula spunea că membrilor Asociației Naționale a Căilor Ferate le era interzis să se antreneze în ceea ce ei numeau „competiție destructivă"; că, în regiunile care fuseseră restricționate, numai o companie feroviară avea permisiunea să opereze; că, în asemenea regiuni, monopolul revenea celei mai vechi companii feroviare care opera acum în acea zonă și că noii veniți, care acaparaseră zona prin practici injuste, își vor suspenda operațiunile într-un termen de nouă luni de la data atenționării lor; că numai Comitetul executiv al Asociației Naționale a Căilor Ferate era împuternicit să decidă, după propriile criterii, care dintre regiuni urmau să fie restricționate.

Când întâlnirea s-a terminat, oamenii s-au grăbit să plece. Nu au fost discuții private și nici discuții amicale. Marea sală s-a golit într-un timp record. Nimeni nu a vorbit cu Dan Conway și nimeni nici măcar nu s-a uitat la el.

În holul clădirii, James Taggart s-a întâlnit cu Orren Boyle. Nu se înțeleseseră să se întâlnească, dar Taggart a văzut umbra unei siluete mătăhăloase pe un perete de marmură și a știut imediat cine era. S-au apropiat unul de celălalt și Boyle a zis, cu un zâmbet mai puțin liniștitor decât de obicei:

— Eu mi-am făcut treaba. E rândul tău, Jimmy.

— Nu trebuia să vii aici. De ce-ai venit? a zis Taggart supărat.

— O, doar ca să mă distrez, doar ca să mă distrez, a zis Boyle.

Dan Conway stătea singur în mijlocul câtorva șiruri de scaune goale. Încă era acolo când femeia de serviciu a venit să curețe sala. Când s-a apropiat de locul lui, el s-a ridicat supus și s-a grăbit înspre ușă. Trecând pe lângă ea, a căutat prin buzunare și i-a întins tăcut, pe furiș, fără să se uite la ea, o bancnotă de cinci dolari. Nu părea să știe ce face; se purta de parcă era într-un loc în care generozitatea îi cerea să lase bacșiș înainte de a pleca.

Dagny era încă la biroul ei când ușa s-a deschis repede și James Taggart a dat buzna înăuntru. Era prima dată când intra în biroul ei în felul ăsta. Avea o privire emoționată.

Nu-l mai văzuse de la naționalizarea liniei San Sebastián. El nu vruse să discute despre asta cu ea, iar ea nu zisese nimic despre asta. Totul îi dăduse dreptate atât de clar, se gândise, încât comentariile erau complet inutile. Un sentiment care era pe jumătate curtoazie, pe jumătate milă o oprise să-i arunce în față concluziile la care se ajungea după toată afacerea. Rațional, era o singură concluzie la care el putea să ajungă.

Auzise despre discursul lui din Consiliul director. Dăduse din umeri, amuzată; dacă îl ajuta la ceva, orice ar fi fost acel ceva, să-și însușească realizările ei, atunci, pentru binele lui, dacă nu din alte motive, o va lăsa să facă tot ce vrea să facă de acum înainte.

— Crezi că ești singura care face ceva pentru compania asta?

Ea s-a uitat la el derutată. Vocea lui era stridentă; stătea în fața biroului ei, entuziasmat ca un copil.

— Crezi că am dus compania la sapă de lemn, nu? a strigat el. Și că acum tu ești singura care poate să ne salveze! Crezi că eu nu pot să fac nimic să-mi iau revanșa după tragedia mexicană?

Ea a întrebat încet:

— Ce vrei?

— Vreau să-ți spun niște lucruri. Îți aduci aminte de propunerea împotriva competiției sălbatice a Asociației Căilor Ferate, despre care ți-am spus acum câteva luni? Nu ți-a plăcut ideea. Nu ți-a plăcut deloc.

— Îmi aduc aminte. Ce-i cu ea?

— A fost promulgată.

— Ce a fost promulgată?

— Regula împotriva copetiției sălbatice. Acum câteva minute. La adunare. În nouă luni n-o să mai existe nicio cale ferată Phoenix-Durango în Colorado!

O scrumieră de sticlă a căzut pe podea când ea a sărit în picioare.

— Nenorociți împuțiți ce sunteți!

El a rămas nemișcat. Zâmbea.

Știa că tremura în fața lui, fără nicio apărare de suprafață, și asta era o imagine care lui îi plăcea, dar nu-l interesa. După aceea i-a văzut zâmbetul – și, dintr-o dată, furia orbitoare a dispărut. Nu a mai simțit nimic. A studiat zâmbetul acela cu o curiozitate rece, impersonală.

Stăteau unul în fața celuilalt. Părea că, pentru prima dată, nu-i era frică de ea. O sorbea din ochi. Decizia asta însemna pentru el mai mult decât distrugerea unui competitor. Nu era o victorie în fața lui Dan Conway, ci era o victorie în fața ei. Nu știa de ce sau în ce fel, dar avea sentimentul că el știa asta.

Pentru o fracțiune de secundă s-a gândit că aici, în fața ei, în James Taggart și în lucrul care îl făcea să zâmbească era un secret pe care ea nu-l văzuse niciodată și era extrem de important să-l afle. Dar gândul a apărut și a trecut la fel de repede.

S-a dus înspre un dulap și și-a luat din mers pardesiul.

— Unde te duci? s-a auzit vocea lui Taggart; părea dezamăgit și puțin îngrijorat.

Ea nu i-a răspuns. A ieșit în grabă.

***

— Dan, trebuie să te lupți cu ei. O să te ajut. O să mă lupt alături de tine cu tot ce am mai bun.

Dan Conway a dat din cap.

Stătea la biroul lui, cu un registru deschis în față; o lampă lumina anemic într-un colț al încăperii. Dagny o zbughise direct la sediul central al companiei Phoenix-Durango. Conway era acolo și încă ședea la fel cum îl găsise. Zâmbise când Dagny a intrat în birou și i-a spus: „E amuzat, m-am gândit eu c-o să vii", cu o voce blândă și lipsită de viață. Nu se cunoșteau foarte bine, dar se întâlniseră de câteva ori în Colorado.

— Nu, a zis el, n-are niciun sens.

— Vrei să spui că n-are niciun sens din cauza înțelegerii pe care ai semnat-o cu Asociația? N-o să țină. Asta e expropriere. Nicio instanță n-o s-o valideze. Și dacă Jim încearcă să se ascundă sub sloganul obișnuit al hoțomanilor din ziua de azi, al bunăstării publice, o să vin la proces și o să jur că Taggart Transcontinental nu poate să se descurce cu tot traficul din Colorado. Și dacă orice curte decide împotriva ta, poți să faci apel încontinuu pentru următorii zece ani.

— Da, a zis el, aș putea... Nu sunt sigur c-aș câștiga, dar aș putea să încerc și aș putea să țin cu dinții de compania feroviară pentru încă vreo câțiva ani, dar... Nu, nu mă gândesc la problemele de ordin legal, oricare ar fi ele. Nu despre asta e vorba.

— Dar ce e?

— Nu vreau să mă lupt cu ei, Dagny.

S-a uitat la el uluită. Era singura propoziție pe care nu o zisese niciodată până atunci, Dagny era sigură de asta; un bărbat nu poate da înapoi atât de târziu în viață.

Dan Conway se apropia de cincizeci de ani. Avea mai degrabă fața solidă, pătrățoasă și încăpățânată a unui mașinist dur de marfar decât fața unui președinte de companie; fața unui luptător, cu tenul bronzat și părul aproape cărunt. Cumpărase o companie feroviară mică

și șubredă în Arizona, o companie ale cărei câștiguri nete erau mai mici decât cele ale unui aprozar, și o transformase în cea mai bună companie feroviară din sud-vest. Vorbea puțin, citea foarte rar, nu fusese la facultate. Toată gama de acțiuni umane, cu o excepție, îl lăsa rece; nu avea nicio treabă cu ceea ce oamenii numeau cultură. Dar se pricepea la căi ferate.

— De ce nu vrei să lupți?

— Pentru că aveau dreptul să facă asta.

— Dan, a întrebat ea, ți-ai pierdut mințile?

— Nu am retractat niciodată în viața mea, a zis el. Nu-mi pasă ce decid completele de judecată. Am promis să mă supun majorității. Trebuie să mă supun.

— Te așteptai ca majoritatea să-ți facă așa ceva?

— Nu. Apăruse o convulsie ușoară pe fața inexpresivă. Vorbea încet, fără să se uite la ea, cu uluirea neputincioasă cuprinzându-i și acum toată ființa. Nu, nu mă așteptam. I-am auzit vorbind despre asta de un an, dar n-am crezut niciodată că o s-o facă. Nici când au votat nu-mi venea să cred.

— La ce te așteptai?

— M-am gândit... Au zis că o să punem pe primul loc binele tuturor. Am crezut că ce-am făcut în Colorado a fost bine. Bine pentru toată lumea.

— O, lua-te-ar naiba de naiv! Nu vezi că de asta te pedepsesc – pentru că era bine?

El a dat din cap.

— Nu înțeleg, a zis. Dar nu văd nicio ieșire din asta.

— Le-ai promis că o să fii de acord să te autodistrugi?

— Asta nu pare să fie alegerea oricăruia dintre noi.

— Ce vrei să spui?

— Dagny, întreaga lume e într-o stare groaznică acum. Nu știu ce se întâmplă cu ea, dar se întâmplă ceva foarte, foarte rău. Oamenii trebuie să se unească și să găsească o cale de ieșire. Dar cine decide care e calea dacă nu majoritatea? Bănuiesc că asta e singura metodă corectă de a lua decizii, nu văd alta. Bănuiesc că cineva trebuie sacrificat. Dacă sunt eu ăla, n-am niciun drept să mă plâng. Dreptatea e de partea lor. Oamenii trebuie să se unească.

A făcut un efort să fie calmă; tremura de nervi.

— Dacă ăsta e prețul prin care se unesc oamenii, atunci să mă ia dracu' dacă vreau să trăiesc pe aceeași planetă cu oricare alți oameni! Dacă toți ceilalți pot supraviețui doar dacă ne distrug, atunci de ce ar trebui să vrem ca ei să supraviețuiască? Nimic nu poate să facă din sacrificiul de sine o soluție acceptabilă. Nimic nu poate să le dea dreptul de a transforma oamenii în animale de sacrifciu. Nimic nu e moral în distrugerea celor mai buni. Nu se poate ca cineva să fie pedepsit pentru că e bun la ce face. Nu poți fi penalizat pentru capacitatea de a face lucrurile bine. Dacă asta e drept, atunci ar fi mai bine să începem să ne măcelărim unul pe celălalt, pentru că nu există niciun fel de dreptate în lume.

El n-a răspuns. S-a uitat neputincios la ea.

— Dacă lumea e așa, cum putem trăi în ea? a întrebat ea.

— Nu știu..., a șoptit el.

— Dan, tu chiar crezi că e în regulă? Sincer, în adâncul tău, crezi că e corect?

A închis ochii.

— Nu, a zis el. După aceea s-a uitat la ea, iar ea l-a văzut frământându-se pentru prima dată. Asta încerc să înțeleg. Știu că trebuie să cred că e corect, dar nu pot. E ca și cum limba mea s-ar împletici când ar trebui s-o spună. Văd încontinuu fiecare traversă, fiecare semnal luminos, fiecare pod, fiecare noapte pe care am petrecut-o când... Și-a lăsat capul în mâini. O, Doamne, e atât de nedrept!

— Dan, a zis ea cu dinții încleștați, luptă-te cu ei.

Și-a ridicat capul. Ochii lui erau goi.

— Nu, a zis el. Ar fi o greșeală. Sunt doar egoist.

— Dă-le dracului de prostii! Știi că nu e așa.

— Nu știu... Vocea lui era foarte obosită. Am stat aici, încercând să mă gândesc la asta... Nu mai știu ce e corect și ce nu... A adăugat: Și nici nu cred că-mi pasă.

A știut, dintr-odată, că orice alte cuvinte erau de prisos și că Dan Conway n-o să mai fie niciodată un om de acțiune. Nu știa ce o făcea să fie atât de sigură. A zis:

— Niciodată n-ai clacat înaintea unei lupte.

— Nu, cred că nu... În vocea lui era o uluire tăcută, indiferentă. M-am luptat cu furtunile, și inundațiile, și alunecările de teren, și fisurile șinelor... Știam cum să fac asta și-mi plăcea s-o fac... Dar asta e o luptă pe care nu pot s-o port.

— De ce?

— Nu știu. Cine știe de ce lumea e așa cum e? O, cine-i John Galt?

Ea a tresărit.

— Atunci ce ai de gând să faci?

— Nu știu...

— Vreau să spun... Dagny s-a oprit.

El știa ce voia să spună.

— O, mereu există ceva de făcut... Vorbea fără convingere. Bănuiesc c-o să restricționeze doar Colorado și New Mexico. Rămân cu Arizona. A adăugat: Ca acum douăzeci de ani... Ei bine, o să mă țină ocupat. Am obosit, Dagny. Nu cred că m-am gândit vreodată la asta, dar am obosit.

Ea n-a mai fost capabilă să zică ceva.

— N-o să construiesc o cale ferată printr-una dintre zonele lor defavorizate, a zis el, cu aceeași voce indiferentă. Asta au vrut să-mi dea ca premiu de consolare, dar mi se pare o tâmpenie. Nu poți construi o cale ferată într-un loc unde, pe sute de mile, nu există decât câțiva fermieri care abia au ce să mănânce. Nu poți să construiești un drum și să-l faci profitabil. Dacă nu-l faci profitabil, cine o să-l facă? N-are niciun sens, din punctul meu de vedere. Pur și simplu, habar n-aveau despre ce vorbeau.

— Să le ia dracu' de zone defavorizate! Eu vorbesc de tine.

— Trebuia s-o spună.

— Ce o să faci cu tine?

— Nu știu... Sunt atâtea lucruri pe care n-am avut timp să le fac. Să pescuiesc, de exemplu. Tot timpul mi-a plăcut să pescuiesc. Poate o să mă apuc de citit, tot timpul am vrut să fac asta. Bănuiesc c-o s-o iau pas cu pas. Cred c-o să mă duc la pescuit. Sunt câteva locuri frumoase în Arizona, unde e liniște și pace și nu vezi țipenie de om pe kilometri întregi... Și-a ridicat privirea și a adăugat: Uită de asta. De ce te îngrijorezi pentru mine?

— Nu e vorba despre tine, e... Dan, a zis ea dintr-odată, sper că știi că am vrut să te ajut să lupți nu pentru tine.

El a zâmbit; era un zâmbet șters și prietenos.

— Știu, a zis.

— Nu e din milă, sau din compasiune, sau din alt motiv meschin de felul ăsta. Uite, aveam de gând să-ți ofer războiul vieții tale în Colorado. Aveam de gând să-ți fac praf afacerea, să te înghesui într-un colț și să te scot de pe piață dacă era nevoie.

El a chicotit ușor, o aprecia.

— Ai fi fost un oponent pe măsură, să știi, a zis el.

— Doar că nu credeam c-o să fie necesar. M-am gândit că e destul loc pentru amândoi.

— Da, a zis el, e.

— Chiar și așa, dacă aș fi văzut că nu e, m-aș fi luptat cu tine și, dac-aș fi putut să-mi fac calea ferată mai bună decât a ta, te-aș fi învins și m-ar fi durut în cot ce s-ar fi întâmplat cu tine. Dar așa ceva... Dan, nu cred că vreau să mă uit la linia Rio Norte acum... O, Doamne, Dan, nu vreau să fiu o hoață!

El s-a uitat la ea un moment, în tăcere. Era o privire ciudată, ca și când s-ar fi uitat la ea de la mare distanță. A zis încet:

— Ar fi trebuit să te naști acum o sută de ani, puștoaico. Atunci ai fi avut o șansă.

— La dracu' cu rahatul ăsta. Am de gând să-mi creez propria șansă.

— Asta am vrut și eu la vârsta ta.

— Ai reușit.

— Chiar așa?

Asta a împietrit-o dintr-odată.

El s-a ridicat în picioare și a vorbit tăios, de parcă ar fi dat ordine:

— Ar fi bine să rezolvi linia aia a ta, Rio Norte, și ar fi bine s-o faci repede. Rezolv-o până plec eu de-acolo, pentru că, dacă n-o faci, ăla o să fie sfârșitul lui Ellis Wyatt și al celor de-acolo, și ei sunt cei mai buni oameni care au rămas în țara asta. Totul depinde de tine acum. N-are sens să încerci să-i explici fratelui tău că o să fie mult mai greu pentru voi acolo după ce n-o să mai fiu eu. Dar noi doi știm asta. Așa că dă-i drumul. Orice ai face, n-o să fii o hoață. Nicio hoață nu ar putea să administreze o companie feroviară în regiunea aia și să reziste. Orice ai face acolo, e după puterile tale. Păduchii ca frate-tău nu contează, oricum. E rândul tău.

A stat acolo, uitându-se la el, și s-a întrebat: ce învinsese un om de felul lui? știa că nu James Taggart.

L-a văzut uitându-se la ea, ca și când și el s-ar fi luptat cu o întrebare. După aceea, a zâmbit și ea a văzut un zâmbet de îndoială, care avea în el tristețe și milă.

— N-ar trebui să-ți pară rău pentru mine, a zis el. Cred că, dintre noi doi, tu ești cea pentru care urmează o perioadă de foc. Și cred c-o să te lovească mai tare decât m-au lovit pe mine.

***

Telefonase la fabrică și stabilise o întâlnire cu Hank Rearden în după-amiaza aceea. Tocmai pusese receptorul în furcă și se apleca deasupra hărților desfășurate pe birou, cu linia Rio Norte, când ușa s-a deschis. Dagny și-a ridicat privirea, uimită; nu se aștepta ca ușa biroului să se deschidă fără ca cineva să bată.

Omul care intrase era un necunoscut. Era tânăr, înalt și avea ceva agresiv în el, chiar dacă Dagny nu reușea să-și dea seama ce, pentru că prima trăsătură pe care o observai la el era un nivel de autocontrol care părea aproape arogant. Avea ochi întunecați, părul răvășit și hainele lui erau scumpe, dar le purta ca și când nu-i păsa sau nu știa ce poartă.

— Ellis Wyatt, a zis el, prezentându-se.

Ea a sărit, involuntar, în picioare. Înțelegea de ce nimeni nu putuse să-l oprească și nici nu-l oprise în anticameră.

— Luați loc, domnule Wyatt, a zis ea zâmbind.

— N-o să fie necesar. El n-a zâmbit. Nu vorbesc foarte mult.

Încet, lăsând să se înțeleagă că știe ce face, s-a așezat la loc și s-a lăsat pe spate, uitându-se la el.

— Ei bine?

— Am venit să vă văd pentru că am înțeles că sunteți singura care are ceva creier în clădirea asta în putrefacție.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră?

— Puteți să ascultați un ultimatum. Vorbea rar, dând fiecărei silabe o claritate ieșită din comun. Mă aștept ca, în nouă luni, Taggart Transcontinental să ruleze trenuri prin Colorado în ritmul necesar afacerii mele. Dacă dumneavoastră credeți că această scamatorie pe care ați făcut-o ca să scoateți din joc Phoenix-Durango o să vă scutească de efort, sunt aici pentru a vă spune că n-o să scăpați atât de ușor. Nu v-am cerut nimic când nu ați fost capabili să-mi oferiți serviciile de care aveam nevoie. Am găsit pe cineva care era capabil. Acum vreți să mă forțați să lucrez cu voi. Vă așteptați să fiți cei care dictează termenii înțelegerii, lăsându-mă fără soluții. Vă așteptați să cobor ștacheta afacerii mele la nivelul incompetenței dumneavoastră. Sunt aici ca să vă spun că v-ați făcut calculele greșit.

Ea a vorbit rar, făcând eforturi:

— Doriți să vă spun ce avem de gând să facem cu linia noastră din Colorado?

— Nu. Nu mă interesează discuțiile și intențiile. Mă aștept la transporturi. Ce și cum faceți dumneavoastră ca să mi le oferiți e problema dumneavoastră, nu a mea. Eu, pur și simplu, vă dau un avertisment. Cei care vor să facă afaceri cu mine o vor face conform termenilor mei sau nu o vor face deloc. Nu cad la învoială cu incompetența. Dacă vă așteptați să câștigați bani transportând petrolul pe care îl extrag eu, trebuie să fiți la fel de buni la ce faceți cum sunt eu. Vreau ca acest lucru să fie clar.

Ea a zis încet:

— Înțeleg.

— Nu o să pierd timp demonstrându-vă de ce ar trebui să-mi luați ultimatumul în serios. Dacă aveți inteligența necesară pentru a face această organizație coruptă să funcționeze, aveți și inteligența necesară pentru a judeca asta singură. Știm amândoi că, dacă Taggart Transcontinental va rula trenuri în Colorado așa cum o făcea acum cinci ani, o să mă ruinați. Știu că asta e intenția voastră. Vă așteptați să vă hrăniți de pe urma mea cât puteți și apoi să găsiți pe altul să-l mulgeți după ce terminați cu mine. Asta e politica pe care o adoptă majoritatea oamenilor în zilele noastre. Așa că acesta e ultimatumul meu: aveți puterea de a mă distruge; poate va trebui să mă prăbușesc, dar, dacă o să mă prăbușesc, fiți sigură că o să vă trag pe toți după mine.

Undeva înăuntrul ei, sub amorțeala care o ținea în chingi ca să primească șarja de acuzații, era un punct de durere, durere care semăna cu fierberea. Voia să-i spună câți ani își petrecuse căutând oameni ca el cu care să lucreze; voia să-i spună că dușmanii lui erau și ai ei, că ea ducea aceeași bătălie ca și el; voia să-i urle în față: „Nu sunt una dintre ei!" Dar știa că nu era în stare de așa ceva. Trebuia să-și asume responsabilitatea pentru Taggart Transcontinental și pentru tot ce se făcea în numele companiei; nu avea niciun drept să se justifice acum.

Cu spatele drept și cu o privire la fel de sigură și deschisă ca a lui, a răspuns, pe un ton egal:

— O să primiți transporturile de care aveți nevoie, domnule Wyatt.

A văzut o urmă palidă de uluire pe fața lui; nu asta era atitudinea sau răspunsul la care se aștepta; poate că ceea ce nu spusese îl uluia cel mai tare: nu fusese deloc defensivă, nu încercase să găsească nicio scuză. A studiat-o un moment în tăcere. După aceea a spus, cu o voce nu la fel de tăioasă:

— Foarte bine. Vă mulțumesc. O zi bună.

Ea și-a aplecat scurt capul. El a făcut o plecăciune și a ieșit din birou.

***

— Așa stau lucrurile, Hank. Am lucrat la un program aproape imposibil ca să pot termina linia Rio Norte în douăsprezece luni. Acum trebuie s-o termin în nouă. Trebuia să ne dai șinele într-un an. Poți s-o faci în nouă luni? Dacă există vreo posibilitate să faci asta, fă-o. Dacă nu, va trebui să găsesc alt mod în care s-o rezolv.

Rearden stătea în spatele biroului. Ochii lui reci, albaștri erau două tăieturi orizontale pe o față suptă; au rămas orizontali, pe jumătate închiși; i-a zis cu o voce egală, fără a accentua ceva:

— O s-o fac.

Dagny s-a adâncit în scaunul ei. Propoziția scurtă era un șoc pentru ea. Nu era, pur și simplu, o povară în minus: era perceperea subită a faptului că nimic altceva nu mai era necesar ca să i se garanteze că șinele o să ajungă la timp; nu avea nevoie de dovezi, de întrebări, de explicații; o problemă complexă putea să fie rezolvată foarte ușor de trei silabe rostite de un om care știa ce vorbește.

— Nu-mi arăta piatra pe care ți-am luat-o de pe inimă. Vocea lui era zeflemitoare. Nu așa evident. Ochii lui îngustați o priveau misterios. Aș putea crede că am Taggart Transcontinental la degetul mic.

— Deja știi asta.

— Da, știu. Și am de gând să te fac să plătești pentru asta.

— Mă aștept. Cât de mult?

— Cu douăzeci de dolari în plus pe tonă la materialul care a mai rămas de livrat începând de azi.

— Cam piperat prețul, Hank. E tot ce-mi poți oferi?

— Nu. Dar asta e ceea ce o să-ți ofer. Aș putea cere de două ori mai mult și ai plăti.

— Da, aș plăti. Și ai putea. Dar n-o s-o faci.

— De ce n-aș face-o?

— Pentru că trebuie să construim linia Rio Norte și pentru tine. E prima ieșire din fabrică a metalului Rearden.

El a chicotit.

— Așa e. Îmi place să negociez cu cineva care nu-și face iluzii că primește favoruri.

— Știi ce m-a făcut să mă simt în siguranță când ai decis să profiți de asta?

— Ce?

— Că negociez, măcar o dată, cu cineva care nu pretinde că face favoruri.

Zâmbetul lui avea ceva distinct acum: era desfătarea.

— Tot timpul joci cu cărțile pe față, nu? a întrebat el.

— Nu mi s-a părut niciodată că tu ai juca altfel.

— Am crezut că eu sunt singurul care-și permite să facă asta.

— Nu sunt terminată, nu în sensul ăla, Hank.

— Cred c-o să te termin eu într-o zi – în sensul ăla.

— De ce?

— Tot timpul am vrut s-o fac.

— N-ai destui lași în jurul tău?

— De asta mi-ar plăcea să încerc – pentru că tu ești excepția. Deci tu crezi că e corect ca eu să storc fiecare bănuț de la tine doar pentru că ești într-o situație critică?

— Absolut. Nu sunt o proastă. Nu faci afaceri pentru bunăstarea mea.

— N-ai fi vrut să fac?

— Nu-s o șmecheră, Hank.

— N-o să fie greu pentru tine să plătești?

— Asta-i problema mea, nu a ta. Vreau șinele alea.

— La douăzeci de dolari în plus pe tonă?

— Da, Hank.

— Bine. O să-ți primești șinele. Iar eu o să-mi primesc profitul exorbitant – sau Taggart Transcontinental o să se prăbușească înainte să-l primească.

Ea a zis, fără să zâmbească:

— Dacă nu construiesc linia aia în nouă luni, Taggart Transcontinental o să se prăbușească.

— N-o să se prăbușească atâta timp cât e condusă de tine.

Când nu zâmbea, fața lui părea împietrită, doar ochii îi rămâneau vii, activi, plini de o claritate ciudată și rece, care vine din conștientizare. Dar nimănui nu-i era permis să știe ce-l făceau aceste conștientizări să simtă, poate nici chiar lui, s-a gândit ea.

— Au făcut tot ce-au putut ca să-ți fie din ce în ce mai greu, nu? a zis el.

— Da. Mă bazam pe Colorado pentru salvarea întregului sistem Taggart. Acum eu trebuie să salvez Colorado. În nouă luni, Dan Conway o să oprească traficul feroviar. Dacă linia mea nu e gata până atunci, nu mai are niciun rost s-o facem. Nu poți să-i lași pe oamenii

ăia fără transport nici măcar o zi, ce să mai vorbim de o săptămână sau o lună. La ritmul în care cresc, nu poți să-i oprești dintr-odată și să te aștepți să meargă mai departe. E ca și cum ai pune o frână bruscă unei locomotive care merge cu două sute de mile la oră.

— Știu.

— Pot să conduc o companie feroviară bună. Nu pot s-o conduc pe un continent de arendași care nu-s în stare să crească nici măcar napi. Am nevoie ca oameni precum Ellis Wyatt să producă ceva care să umple trenurile pe care le rulăm noi. Așa că trebuie să-i pun la dispoziție un tren și o linie în nouă luni chiar dacă va trebui să mergem toți în iad pentru asta.

El a zâmbit, amuzat:

— Ești destul de serioasă cu chestia asta, nu?

— Ce, tu nu ești?

El n-a răspuns, a continuat să zâmbească.

— Nu ești îngrijorat în ceea ce privește operațiunea asta? a întrebat ea, aproape nervoasă.

— Nu.

— Nu realizezi care e miza?

— Realizez că o să laminez șinele în nouă luni și tu o să le instalezi tot în nouă luni.

Ea a zâmbit relaxat, obosit și puțin vinovat.

— Da, știu că o s-o facem. Știu că e inutil să mă enerveze oameni ca Jim și ca prietenii lui. N-avem timp pentru asta. Pentru început, trebuie să repar ce-au făcut. Iar după aceea – s-a oprit, a dat din cap și din umeri – după aceea, ei n-o să mai conteze.

— Așa e. N-o să mai conteze. Mi s-a făcut rău când am auzit de prostia aia împortiva competiției sălbatice. Dar nu-ți face griji în privința nenorociților acelora odioși. Cele trei cuvinte au fost șocant de violente, pentru că privirea și vocea lui rămâneau calme. Tu și cu mine o să fim mereu aici ca să salvăm țara de consecințele acțiunilor lor. S-a ridicat în picioare; a zis, plimbându-se prin birou: Colorado n-o să fie ruinat. O să rezolvi lucrul ăsta. După aceea, Dan Conway o să se întoarcă, el și mulți alții. Toată nebunia asta e temporară. N-are cum să dureze. E o demență generală, așa că trebuie să se autodistrugă la un moment dat. Va trebui ca tu și cu mine să lucrăm puțin mai mult o vreme, asta-i tot.

S-a uitat la silueta lui înaltă cum străbate biroul. Biroul i se potrivea; nu erau acolo decât câteva mobile de care avea o nevoie imediată, toate reduse la scopul lor primar, toate extrem de scumpe și de elegante prin calitatea materialului și a designului. Camera arăta ca un motor – un motor ținut într-o carcasă de sticlă. Dar ea văzuse un detaliu uluitor: un vas de jad care stătea pe un dulap de acte. Vasul era o piatră verde-închis sculptată în suprafețe plane; textura lui genera o dorință irezistibilă de a-l atinge. Părea să iasă în evidență în biroul ăla, într-o opoziție totală față de sobrietatea din jur: era o dâră de senzualitate.

— Colorado e un loc minunat, a zis el. Va fi cel mai important din țară. Te îndoiești că mă interesează? Statul ăla devine unul dintre cei mai mari clienți ai mei, așa cum ar trebui să știi dacă ai citi rapoartele cu traficul marfarelor din zonă.

— Știu. Le citesc.

— Mă gândeam să construiesc o fabrică acolo în câțiva ani. Să-i scutesc de cheltuielile de transport. S-a uitat la ea. O să pierzi o grămadă de marfare pline cu oțel dacă fac asta.

— Dă-i drumul. Îmi ajunge să-ți transport materia primă, alimentele pentru muncitori și marfa celor care o să te urmeze acolo – și poate că n-o să am când să-mi dau seama că am pierdut oțelul tău... De ce râzi?

— E minunat.

— Ce?

— Că nu reacționezi cum o fac toți ceilalți.

— Cu toate astea, trebuie să admit că, pentru moment, ești cel mai important client al Taggart Transcontinental.

— Nu crezi că știu asta?

— Așa că nu-nțeleg de ce Jim... s-a oprit.

— ...face tot ce-i stă în puteri să-mi distrugă afacerea? Pentru că fratele tău, Jim, e un idiot.

— E. Dar mai e ceva în afară de asta. E ceva mai rău decât prostia în ceea ce-l privește pe el.

— Nu-ți pierde timpul încercând să-ți dai seama ce. Lasă-l în pace. Nu reprezintă niciun pericol real pentru nimeni. Oamenii ca James Taggart există doar ca să dea lumea peste cap.

— Bănuiesc.

— Chiar așa, ce-ai fi făcut dac-aș fi zis că nu-ți pot livra șinele mai repede?

— Aș fi dezmembrat niște rute ocolitoare sau aș fi închis o linie periferică, orice linie periferică, și aș fi folosit șinele ca să termin Rio Norte la timp.

El a chicotit.

— De asta nu-mi fac griji pentru Taggart Transcontinental. Dar nu trebuie să iei șinele de pe rute vechi. Nu atâta timp cât eu sunt aici.

Dintr-odată s-a gândit că greșea cu privire la lipsa lui de emotivitate: tonul ascuns din vocea lui era unul fericit. A realizat că tot timpul avusese o stare de relaxare caldă în prezența lui și știa că și el. Era singurul bărbat pe care-l cunoștea și cu care putea să vorbească fără mari eforturi sau constrângeri. Asta, s-a gândit ea, era o minte pe care o respecta, un adversar care merita atenția ei. Cu toate astea, mereu fusese un soi de distanță ciudată între ei, precum o ușă închisă; era o tentă impersonală în postura lui, ceva înăuntrul lui la care nu puteai ajunge.

Se oprise la geam. A stat acolo o clipă, uitându-se afară.

— Știi că prima încărcătură de șine o să-ți fie livrată astăzi? a întrebat el.

— Bineînțeles că știu.

— Vino aici.

Ea s-a apropiat de el. El a arătat cu degetul, în tăcere. În depărtare, în spatele fabricilor, a văzut un șir de vagoane-platformă așteptând pe o linie de garaj. Brațul unei macarale brăzda cerul deasupra lor. Macaraua se mișca. Magnetul ei imens atrăgea o serie de șine lipite de un disc prin simpla putere a contactului. Nu era nici urmă de soare în spatele norilor cenușii, dar, chiar și așa, șinele sclipeau, ca și când metalul își lua lumina din spațiu. Metalul era verde-albăstriu. Lanțul imens s-a oprit deasupra unui vagon, a coborât, a scos un sunet strident și a dat drumul șinelor. Macaraua s-a mișcat înapoi cu o indiferență maiestuoasă; arăta ca desenul gigantic al unei teoreme geometrice care se mișcă deasupra oamenilor și deasupra pământului.

Stăteau la geam, uitându-se în tăcere, cu atenție. Ea n-a zis nimic până când alte câteva bucăți de metal verde-albăstriu nu s-au pus în mișcare. După aceea, primele cuvinte pe care le-a rostit n-au fost despre căi ferate, șine sau o comandă livrată la timp. A spus, ca și când ar fi vorbit despre un fenomen nou al naturii:

— metalul Rearden...

El și-a dat seama ce zisese, dar nu i-a răspuns nimic. S-a uitat la ea și apoi s-a întors către geam.

— Hank, e minunat.

— Da.

A zis-o simplu, deschis. Nu era nicio plăcere măgulită în vocea lui, dar nici modestie. Știa că ăsta era un tribut pe care i-l aducea ei, cel mai mare pe care cineva îl putea plăti: libertatea de a recunoaște meritele cuiva, înțelegându-le.

Ea a zis:

— Când mă gândesc ce poate să facă metalul ăsta, câte posibilități o să deschidă... Hank, e cel mai important lucru care se întâmplă în lume și nimeni nu știe asta.

— Noi știm.

Nu s-au uitat unul la altul. Au stat acolo, uitându-se la macara. Pe fața locomotivei îndepărtate putea să distingă literele TT. Putea să distingă șinele celei mai uzate ramuri industriale a sistemului Taggart.

— Imediat ce găsesc o uzină care să le poată face, a zis ea, o să comand locomotive Diesel făcute din metal Rearden.

— O să ai nevoie de ele. Cât de repede merg trenurile tale pe linia Rio Norte?

— Acum? Avem noroc dacă prind douăzeci la oră.

El a arătat către vagoane.

— Când șina aia o să fie fixată, o să poți să rulezi trenuri cu două sute cincizeci de mile pe oră dacă vrei.

— Da, în câțiva ani, când o să avem vagoane din metal Rearden, care o să cântărească de două ori mai puțin decât cele din oțel și vor fi de două ori mai sigure.

— Va trebui să ai grijă cu companiile aeriene. Lucrăm la un avion din metal Rearden. O să cântărească mai nimic și o să poată transporta orice. O să trăiești vremurile traficului aerian de mare tonaj.

— M-am gândit la ce îmbunătățiri o să aducă metalul ăsta motoarelor, oricare ar fi ele.

— Te-ai gândit ce ar putea să facă pentru gardurile de sârmă? Pur și simplu, gardurile de sârmă făcute din metal Rearden o să coste câțiva dolari pe milă și o să țină două sute de ani. Și vesela, care o să fie vândută la magazinele ieftine și transmisă apoi din generație în generație. Și pacheboturile care nu vor fi nici măcar zgâriate de o torpilă... Ți-am spus că fac teste pentru linii de comunicații din metal Rearden? Fac atât de multe teste, că n-o să reușesc niciodată să le arăt oamenilor ce se poate face cu el și cum.

Au vorbit despre metal și despre posibilitățile infinite pe care acesta le oferea. Era ca și când ar fi stat în vârful unui munte, având în față un spațiu nelimitat și drumuri care duceau în toate direcțiile. Dar ei, pur și simplu, vorbeau de cifre, greutăți, presiuni, rezistențe, costuri.

Uitase de fratele ei și de asociația lui națională. Uitase de orice problemă, persoană și eveniment din afara camerei aleia; fuseseră tot timpul încețoșate în mintea ei, mereu gata să fie aruncate, să fie ocolite, niciodată finale, niciodată reale. Asta era realitatea, perceperea unor contururi clare, a unui scop, a luminii, a speranței. Ăsta era felul în care voia să trăiască – nu mai voia să-și petreacă nici măcar o secundă cu lucruri care înseamnă mai puțin.

S-a uitat la el exact în aceeași clipă în care el s-a întors să se uite la ea. Au stat așa, foarte aproape unul de altul. A văzut în ochii lui că și el se simțea la fel ca ea. Dacă fericirea e scopul și esența existenței, s-a gândit, și dacă ceea ce are puterea de a oferi cuiva fericire este întotdeauna ascuns ca cel mai mare secret, atunci ei erau complet dezbrăcați în clipa aia.

El a făcut un pas înapoi și a zis, pe un ton ciudat de uimire imperturbabilă:

— Suntem doi ticăloși, nu?

— De ce?

— N-avem nicio ambiție sau înclinație spirituală. Tot ce urmărim sunt lucrurile materiale. Doar de asta ne pasă.

Ea s-a uitat la el, incapabilă să înțeleagă ceva. Dar el se uita pe lângă ea, la macaraua îndepărtată. Și-a dorit ca el să nu fi spus asta. Acuzația n-o deranja, niciodată nu se gândise la ea astfel și era complet incapabilă de a simți orice fel de vinovăție. Dar simțea că înțelege vag ceva, ceva care nu putea fi definit, avea senzația că exista o consecință gravă a lucrului care-l făcuse să spună asta și, orice ar fi fost el, era periculos pentru Hank. Nu o zisese pe un ton normal. Dar nu fusese nici patos, nici regret și nici rușine în vocea lui. O zisese indiferent, ca pe o afirmație sau ca pe un adevăr general.

După aceea, în timp ce se uita la el, senzația a dispărut. El se uita la fabricile lui din spatele geamului; nu era nicio urmă de vinovăție pe fața lui, nicio urmă de îndoială, nimic – doar încredere în el însuși, calmă și de nepătruns.

— Dagny, a zis el, orice am fi, noi suntem cei care pun lumea în mișcare și noi suntem cei care-o scoatem la liman.

Capitolul V

Apogeul familiei d'Anconia

Ziarul a fost primul lucru pe care l-a văzut. Eddie îl ținea strâns în mână când a intrat în biroul ei. Și-a ridicat privirea către fața lui: era tensionată și zăpăcită.

— Dagny, ești ocupată?

— De ce?

— Știu că nu vrei să vorbești despre el. Dar cred c-ar trebui să vezi asta.

Ea și-a întins mâna după ziar, în tăcere.

Articolul de pe prima pagină anunța că, în momentul preluării minelor San Sebastián de către guvernul Republicii Populare Mexic, s-a descoperit că nu erau bune de nimic – absolut și evident de nimic. Nu era nimic acolo care să justifice cei cinci ani de muncă și milioanele cheltuite; nimic în afara unor excavații goale, făcute cu grijă. Cele câteva urme de cupru nu meritau nici măcar să fie extrase. Nu exista și nici nu se aștepta nimeni să existe acolo vreun mare depozit de metal și nu erau niciun fel de dovezi care să facă pe cineva să creadă asta. Guvernul Republicii Populare Mexic ținea ședințe de urgență despre noua lor descoperire, într-o atmosferă generală de indignare; simțeau că fuseseră trași pe sfoară.

Uitându-se la ea, Eddie a știut că Dagny stătea acolo, cu privirea ațintită pe ziar, chiar dacă terminase de mult de citit. Știa că avusese dreptate când simțise o frică ciudată, chiar dacă nu putea să spună exact ce-l sperie din povestea aia.

A așteptat. Ea și-a ridicat capul. Nu s-a uitat la el. Se uita în gol, ca și când ar fi încercat să descopere ceva care era la mare distanță.

El a zis, încet:

— Francisco nu-i prost. Poate oricine să spună orice, nu contează cât de depravat ar fi – și am obosit să-mi dau seama de ce e depravat, dar nu e prost. Nu putea să facă o greșeală de felul ăsta. Nu e posibil. Nu înțeleg.

— Eu încep să înțeleg.

S-a ridicat în picioare, împinsă parcă de la spate de o energie ciudată care trecea prin corpul ei ca un cutremur. A zis:

— Sună-l la Wayne-Falkland și spune-i nenorocitului că vreau să-l văd.

— Dagny, a zis el, cu o voce în care se auzea reprosul, e Frisco d'Anconia.

— Era.

***

Mergea pe străzile acoperite de lumina răsăritului către hotelul Wayne-Falkland.

— A zis să te duci când vrei, îi spusese Eddie.

Primele lumini apăreau în câteva geamuri, la înălțime, chiar sub nori. Zgârie-norii păreau faruri abandonate care trimiteau semnale palide, aproape moarte, într-o mare goală, unde nicio barcă nu mai plutea. Câțiva fulgi de zăpadă pluteau către ea, în fața vitrinelor întunecate ale magazinelor goale, și se topeau când era să atingă asfaltul. Un șir de lanterne roșii brăzdau strada, pierzându-se în depărtare.

Se întreba de ce se simțea ca și când ar fi vrut să fugă, că ar trebui să fugă; nu, nu pe strada asta; pe un deal verde de lângă Hudson, acoperit de un soare arzător, la marginea Conacului Taggart. Așa alerga de fiecare dată când Eddie urla la ea:

— E Frisco d'Anconia! și amândoi zburdau pe dealul ăla către mașina care se apropia pe drumul de la baza lui.

El era singurul musafir a cărui sosire era într-adevăr un eveniment în copilăria lor, cel mai important eveniment al copilăriei lor. Fuga asta unul spre celălalt devenise deja aproape o întrecere între ei trei. Era un mesteacăn pe dealul ăla, la jumătatea distanței dintre drum și conac; Dagny și Eddie încercau să ajungă la copac înaintea lui Francisco. În toate zilele alea, în toate verile alea, ei nu ajunseseră niciodată primii la mesteacăn, iar Francisco era acolo cu mult înaintea lor. Francisco câștiga de fiecare dată, așa cum câștiga orice altceva de fiecare dată.

Lui Francisco i se părea natural ca acești copii Taggart să fie prietenii lui: erau moștenitorii companiei Taggart Transcontinental, așa cum el era moștenitorul companiei d'Anconia Copper.

— Noi suntem singura aristocrație rămasă în lume – aristocrația banilor, îi zisese lui Dagny odată, când el avea paișpe ani. Ar fi singura aristocrație adevărată, dacă oamenii ar înțelege ce înseamnă ea, dar n-o fac.

Avea un sistem propriu al păturilor sociale: pentru el, copiii Taggart nu erau Jim și Dagny, ci Dagny și Eddie. Rareori îl băga în seamă pe Jim. Eddie l-a întrebat odată:

— Francisco, tu ești un fel de mare nobil, nu?

El a răspuns:

— Nu încă. Motivul pentru care familia mea a rezistat atât de mult timp e faptul că niciunuia dintre noi nu i s-a dat voie să creadă că se naște un d'Anconia. De la noi se așteaptă să devenim un d'Anconia.

Își pronunța numele ca și când s-ar fi așteptat ca interlocutorul lui să fie pur și simplu knockout la auzul lui.

Sebastian d'Anconia, strămoșul lui, părăsise Spania cu secole în urmă, într-o vreme când Spania era cea mai puternică țară din lume, iar el era una dintre figurile proeminente ale Spaniei. A plecat pentru că șeful Inchiziției nu era de acord cu felul lui de a aborda problemele și a sugerat, la un banchet al curții, să și-l schimbe. Sebastian d'Anconia i-a aruncat, în momentul ăla, paharul cu vin în față și a fugit înainte să poată fi imobilizat. A lăsat în urmă averea, domeniul, palatul de marmură și fata pe care o iubea – și a navigat către Lumea Nouă.

Prima lui casă în Argentina a fost o cabană de lemn la poalele Anzilor. Soarele lumina ca un far blazonul argintiu al familiei d'Anconia, țintuit pe ușa cabanei, în vreme ce Sebastian d'Anconia săpa după cuprul din prima lui mină. A petrecut ani de zile cu târnăcopul în mână, spărgând pietre de dimineață până seara cu ajutorul câtorva fugari neîndemânatici: dezertori, criminali, indieni muritori de foame.

La cincisprezece ani după ce plecase din Spania, Sebastian d'Anconia a trimis după fata pe care o iubea; ea îl așteptase. Când a ajuns, a găsit blazonul argintiu deasupra intrării într-un palat de marmură, a găsit grădinile unui domeniu imens și munții brăzdați de cratere pline cu minereu roșu din depărtare. A dus-o în brațe peste pragul casei lui. Arăta mai tânăr decât atunci când îl văzuse ultima oară.

— Strămoșul meu și strămoșul tău, i-a zis Francisco lui Dagny, s-ar fi înțeles de minune.

De-a lungul copilăriei ei, Dagny a trăit în viitor – într-o lume pe care se aștepta s-o găsească, într-o lume unde nu va mai fi nevoită să disprețuiască sau să se plictisească. Dar, în fiecare an, o lună era liberă. Timp de o lună, putea trăi în prezent. Când fugea pe dealul ăla să-l întâlnească pe Francisco d'Anconia, simțea că evadează din închisoare.

— Salut, Slug!

— Salut, Frisco!

Amândoi detestaseră poreclele astea la început. Ea îi zisese nervoasă:

— Ce vrei să zici cu asta?

El îi răspunsese:

— Dacă nu știi, „slug" înseamnă o flacără puternică în cuptorul locomotivei.

— De unde-ai scos-o pe asta?

— De la domnii de pe liniile Taggart.

Francisco vorbea cinci limbi, printre care și engleza, pe care o vorbea fără accent – era o engleză precisă, cultă, amestecată deliberat cu jargon. Ea se răzbunase zicându-i Frisco. El râsese, amuzat și enervat.

— Dacă voi, barbarilor, a trebuit să stâlciți numele unui mare oraș de-al vostru, ai putea măcar să te abții de la a-l stâlci pe al meu.

Cu timpul se obișnuiseră cu poreclele.

Totul începuse în a doua vară pe care o petreceau împreună, când el avea doisprezece ani, iar ea zece. În vara aceea, Francisco începuse să dispară în fiecare dimineață și nimeni nu știa de ce. Pleca pe bicicletă înainte de răsărit și se întorcea exact când trebuia pentru a prinde prânzul așezat pe masa albă, de cristal, de pe terasă. Părea, pur și simplu, prea punctual și nevinovat. Râdea, refuzând să răspundă, de fiecare dată când Dagny și Eddie îl întrebau ce face. Au încercat să-l urmărească odată prin întunericul rece al dimineții, dar s-au lăsat păgubași; nimeni nu putea să se țină după el dacă el nu voia să-l lase.

După o vreme, doamna Taggart a început să se îngrijoreze și a cercetat îndeaproape problema. Niciodată n-a reușit să înțeleagă cum putuse Francisco să fenteze toate reglementările împotriva muncii juvenile – cel mai probabil, făcând o înțelegere cu dispecerul –, dar îl găsise lucrând la o divizie a Taggart Transcontinental de la zece

mile distanță. Era băiat de serviciu. Dispecerul fusese stupefiat când ea se înființase acolo; habar n-avuse că băiatul lui de serviciu era un musafir al familiei Taggart. Toată lumea-l cunoștea drept Frankie, iar doamna Taggart a preferat să nu le spună care era adevăratul lui nume. Le-a explicat doar că lucra fără permisiunea părinților lui și că trebuia să demisioneze îndată. Dispecerului îi părea rău să-l piardă; zicea că Frankie fusese cel mai bun băiat de serviciu pe care-l avuse vreodată.

— Mi-ar plăcea să-l țin aici. Nu putem ajunge la o înțelegere cu părinții lui? a sugerat el.

— Mi-e teamă că nu, a zis doamna Taggart cu un nod în gât.

Când l-a adus acasă, l-a întrebat:

— Francisco, ce ar zice tatăl tău despre asta dacă ar afla?

— Tatăl meu m-ar întreba dacă am făcut o treabă bună sau nu. Ăsta e singurul lucru care l-ar interesa.

— Lasă prostiile, vorbesc serios.

Francisco se uita politicos la ea, iar în felul lui de-a fi puteai să vezi secolele de bună-creștere și prezență în saloane elegante; dar ceva în ochii lui părea s-o facă pe doamna Taggart să se îndoiască de politețea lui.

— Iarna trecută, a răspuns el, am plecat în larg pe un vas care transporta cupru d'Anconia. Tatăl meu m-a căutat trei luni, dar, când am ajuns acasă, m-a întrebat un singur lucru.

— Deci așa îți petreci tu iernile? a zis Jim Taggart. Zâmbetul lui Jim avea o notă de triumf – în sfârșit găsise un motiv pentru a-l disprețui pe Francisco.

— Doar iarna asta, a răspuns Francisco politicos, fără a se schimba ceva în tonul lui nevinovat, natural. Acum două ierni am fost la Madrid, la ducele de Alba.

— De ce ai vrut să lucrezi la o cale ferată? a întrebat Dagny.

Stăteau acolo și se uitau unul la altul: ea avea o privire plină de admirație, a lui era zeflemitoare – dar nu zeflemitoare în sensul negativ – era, mai degrabă, un onor.

— Ca să văd cum e, Slug, și ca să pot să mă laud c-am avut o slujbă la Taggart Transcontinental înaintea ta.

Dagny și Eddie își petreceau iernile încercând să învețe câte ceva spectaculos, la care să-l poată bate pe Francisco. Niciodată nu le ieșea. Când i-au arătat cum se lovește o minge cu o bâtă, un joc pe care nu-l mai jucase niciodată până atunci, el i-a privit câteva minute și apoi a zis:

— Cred că m-am prins cum stă treaba. Hai să jucăm.

A luat bâta și a lovit mingea, trimițând-o peste un șir de stejari de la marginea câmpului.

Când Jim a primit o barcă cu motor de ziua lui, stăteau cu toții la malul râului, uitându-se cum un instructor îi explica lui Jim cum s-o manevreze. Niciunul dintre ei nu manevrase o barcă cu motor până atunci. Barca albă, strălucitoare, în formă de proiectil, se clătina destul de periculos, tremurând din toate mădularele, motorul i se sufoca, în vreme ce instructorul, care stătea chiar lângă Jim, îi tot lua maneta din mână. Din senin, Jim și-a întors capul către Francisco și a urlat la el:

— Ce, crezi că te pricepi tu mai bine?

— Da.

— Să te văd.

Când barca a tras la mal și cei doi pasageri s-au dat jos, Francisco a sărit în ea și a preluat controlul.

— Stai o clipă, i-a zis el instructorului, care a rămas la mal. Lasă-mă să mă uit puțin la asta.

După aceea, înainte ca instructorul să aibă timp să reacționeze, barca era la mijlocul râului, ca și când ar fi fost o săgeată țâșnind dintr-un arc. Era atât de departe, iar ei nici măcar nu-și dădeau seama ce se întâmpla. Imaginea bărcii se micșora pe măsură ce înainta, până când Dagny nu mai vedea decât trei linii: siajul, motorul și omul care era la cârmă.

A văzut expresia ciudată de pe fața tatălui ei când privea scenele astea. Nu zicea nimic; pur și simplu, stătea acolo și privea. Și-a adus aminte că-l mai văzuse așa odată, când inspectase un sistem de scripeți pe care îl făcuse Francisco la doisprezece ani, niște scripeți care să urce un ascensor până pe creasta unei stânci; îi învăța pe Dagny și Eddie cum să sară de pe stânca aia direct în Hudson. Calculele lui Francisco încă erau împrăștiate pe jos; tatăl ei le-a ridicat, s-a uitat la ele și apoi a întrebat:

— Francisco, câți ani de algebră ai făcut?

— Doi.

— Cine te-a învățat să faci asta?

— O, am dedus cum se face.

Ea nu știa atunci că ceea ce ținea taică-său în mână era versiunea brută a unei ecuații diferențiale.

Moștenitorii lui Sebastian d'Anconia fuseseră toți bărbați care știau cum să-i poarte numele. Era o tradiție a familiei ca bărbatul care arunca

rușinea asupra numelui să fie acel moștenitor care murea lăsând averea nici mai mare, nici mai mică decât o primise. De-a lungul generațiilor, rușinea asta nu venise. O legendă argentiniană spunea că mâna unui d'Anconia avea puterea miraculoasă a sfinților – doar că nu era o putere tămăduitoare, ci o putere productivă.

Moștenitorii numelui d'Anconia fuseseră oameni cu abilități ieșite din comun, dar niciunul dintre ei nu părea să fie capabil să se ridice la nivelul la care promitea Francisco d'Anconia să se ridice. Era ca și când toate secolele alea nu făcuseră altceva decât să treacă toate însușirile printr-o sită fină, să dea la o parte lucrurile neimportante, inconsistente, slăbiciunile și să nu mai lase nimic să treacă în afara talentului pur; ca și cum arbitrarul generase în sfârșit o entitate fără accidental în ea.

Francisco putea să facă tot ce-și propunea, putea s-o facă mai bine ca oricine altcineva și putea s-o facă fără prea mari eforturi. Nu era nimic lăudăros în felul în care o făcea sau în conștiința lui, nu se gândea niciodată să fie mai bun ca ceilalți. Atitudinea lui nu era de tipul: „Sunt mai bun ca tine", ci de tipul: „Pot să fac asta". Iar prin a face el înțelegea a face perfect.

Nu conta de cât de multă disciplină era nevoie ca să parcurgă planurile de educație pe care i le pregătise tatăl său, nu conta ce materie trebuia să studieze, Francisco o învăța într-un timp record și cu cele mai mici eforturi. Tatăl lui îl adora, dar ascundea lucrul ăsta foarte bine, așa cum ascundea foarte bine și mândria că fiul lui era exponentul strălucitor al unui arbore genealogic strălucitor. Se spunea că Francisco era apogeul familiei d'Anconia.

— Nu știu ce motto au cei din familia d'Anconia pe blazon, a zis odată doamna Taggart, dar sunt sigură că Francisco o să-l schimbe în „de ce?".

Era prima întrebare pe care o punea de fiecare dată când îi era propus să facă ceva – și nimic în afara unui răspuns plauzibil nu-l putea face să acționeze. Zbura prin zilele de vară ca o rachetă, dar, dacă cineva îl oprea în mijlocul zborului, putea de fiecare dată să spună de ce zbura. Două lucruri erau imposibile pentru el: să stea degeaba sau să se miște degeaba.

„Hai să vedem ce se-ntâmplă" era motivul pe care i-l dădea lui Dagny sau lui Eddie de fiecare dată când făcea ceva. Sau: „Hai s-o facem". Astea erau singurele lui moduri de-a se distra.

— Pot s-o fac, a zis când construia ascensorul, agățat de un capăt al stâncii și băgând bucățele de metal în piatră, cu brațele mișcându-i-se în ritmul unui expert și cu o picătură de sânge care-i curgea de sub bandajul de pe încheietură. Nu, nu putem să facem cu rândul, Eddie, încă nu ești destul de mare ca să bați cu ciocanul. Dă buruienile la o parte și fă-mi loc. O să fac eu restul... Ce sânge? O, nu-i nimic, m-am tăiat ieri. Dagny, dă o fugă până-n casă și adu-mi un bandaj curat.

Jim se uita la ei. Îl lăsau în pace, dar îl vedeau destul de des uitându-se la Francisco din depărtare, cu o ardoare ciudată în ochi.

Vorbea foarte rar în prezența lui Francisco. Dar o încolțea mereu pe Dagny și-i zâmbea ironic, zicând:

— Toate aerele astea pe care le ai, făcând pe mica domnișoară de fier! Ești o cârpă fără coloană vertebrală, nimic mai mult. E dezgustător felul în care-l lași pe mucosul ăla închipuit să te controleze. Te joacă pe degete. N-ai niciun pic de mândrie. Uită-te cum o iei la fugă când fluieră și cum îl aștepți! De ce nu-i lustruiești papucii?

— Pentru că nu mi-a zis să-i lustruiesc papucii, răspundea ea.

Francisco putea să câștige orice joc și să participe la orice concurs. Niciodată nu intra însă în competiții. Ar fi putut să fie cel mai tare din parcare la clubul lor. Dar nici măcar nu se apropia de locul ăla, ignorându-le de fiecare dată încercările de a-l aduce lângă ei pe cel mai faimos moștenitor din toată lumea. Dagny și Eddie erau singurii lui prieteni. Nu-și puteau da seama nici ei dacă Francisco era al lor sau dacă ei erau ai lui Francisco; oricum, nu conta: oricum ar fi fost, erau fericiți.

Cei trei plecau în fiecare dimineață în câte-o aventură. Odată, un profesor bătrân de literatură, prieten al doamnei Taggart, i-a văzut în vârful unei grămezi de gunoi, dezmembrând carcasa unui automobil. S-a oprit, a dat din cap și i-a zis lui Francisco:

— Un tânăr cu posibilitățile tale ar trebui să-și petreacă timpul în biblioteci, asimilând culturile lumii.

— Ce credeți că fac? i-a răspuns Francisco.

Nu era nicio fabrică în cartier, dar Francisco îi învățase pe Dagny și Eddie să se furișeze în trenurile Taggart și să ajungă în orașe îndepărtate, unde săreau gardul în curțile fabricilor sau stăteau pe pervazuri înalte, uitându-se la mașinării exact așa cum alți copii se uitau la filme. „Când o să conduc Taggart Transcontinental...", zicea Dagny din când în când. „Când o să conduc d'Anconia Copper...",

zicea Francisco. Niciodată nu era nevoie să spună mai mult; știau ce voia să facă celălalt și de ce.

Conductorii îi prindeau, din când în când. După aceea, un șef de gară de la o sută de mile depărtare ar fi sunat-o pe doamna Taggart:

— Avem trei puști care zic c-ar fi...

— Da, ar fi oftat doamna Taggart, sunt. Vă rog să-i puneți într-un tren de întoarcere.

— Francisco, îl întrebase Eddie odată, când stăteau pe șinele unei gări Taggart, ai fost aproape peste tot în lume. Care-i cel mai important lucru de pe Pământ?

— Asta, a zis Francisco, arătând către emblema TT de pe o locomotivă. A adăugat: Mi-ar fi plăcut să-l întâlnesc pe Nat Taggart.

A văzut privirea pe care i-a aruncat-o Dagny. N-a mai zis nimic altceva. Dar, la câteva minute după aceea, când se plimbau prin pădure de-a lungul unei cărări deasupra căreia răzbătea soarele, a zis:

— Dagny, tot timpul mă voi apleca în fața unui blazon. O să venerez întotdeauna simbolurile nobiliare. Nu se presupune că sunt un aristocrat? Doar că mie nu-mi pasă de turnuri mâncate de molii și de unicorni la mâna a zecea. Blazoanele zilelor noastre sunt pe panourile publicitare și în anunțurile din reviste.

— Ce vrei să zici? a întrebat Eddie.

— Mărcile industriale, Eddie, a răspuns el.

Francisco avea cinșpe ani în vara aia.

„Când o să conduc d'Anconia Copper..."; „Studiez mineritul și mineralogia pentru că trebuie să fiu pregătit să conduc d'Anconia Copper..."; „Studiez ingineria electrică pentru că furnizorii de energie sunt cei mai buni clienți ai d'Anconia Copper..."; „O să studiez filosofia pentru că trebuie să protejez d'Anconia Copper...".

— Nu te gândești la nimic altceva în afară de d'Anconia Copper? l-a întrebat Jim odată.

— Nu.

— Mi se pare că mai sunt și alte lucruri în lume.

— Lasă-i pe alții să se gândească la ele.

— Nu ești egoist dacă faci asta?

— Ba da.

— Ce vrei totuși?

— Bani.

— N-ai destui?

— De-a lungul vieții sale, fiecare dintre strămoșii mei a mărit producția de la d'Anconia Coppercu aproximativ zece la sută. Eu am de gând s-o măresc cu sută la sută.

— *Pentru ce*? a zis Jim, imitând sarcastic vocea lui Francisco.

— Când o să mor, sper să ajung în rai – orice-ar fi raiul – și, când ajung în rai, vreau să pot plăti intrarea.

— Virtutea e prețul biletului, a zis Jim arogant.

— Asta vreau să spun, James. Vreau să fiu pregătit să am cea mai mare virtute dintre toate – aceea că am fost un om care-a făcut bani.

— Orice pungaș poate să facă bani.

— James, o să descoperi cândva că toate cuvintele astea înseamnă ceva.

Francisco a zâmbit; era un zâmbet batjocoritor. Uitându-se la ei, Dagny s-a gândit, dintr-odată, la diferența dintre Francisco și fratele ei, Jim. Amândoi aveau un zâmbet ironic. Dar Francisco părea să ia lucrurile în glumă pentru că vedea ceva în spatele lor, ceva mult mai mare. Jim râdea ca și când n-ar fi vrut să lase nimic măreț în urma lui.

A văzut într-o noapte, din nou, acel ceva aparte din zâmbetul lui Francisco atunci când a stat cu el și cu Eddie în jurul unui foc de tabără pe care îl făcuseră într-o pădure. Strălucirea focului îi închidea, cumva, într-o aură de fâșii mișcătoare, care îi despărțea de trunchiuri, ramuri și stele. Se simțea ca și când nu ar fi fost nimic în spatele aurei, nimic în afara unui gol negru cu o potențialitate care-ți tăia respirația, o promisiune înfricoșătoare... viitorul. Dar viitorul, s-a gândit ea, era zâmbetul lui Francisco, acolo era cheia, în el era avertismentul pe care îl dădea firea lui – în privirea lui sub ramurile de pin, lângă un foc de tabără – și dintr-odată a simțit cum o năpădește fericirea, o fericire aproape insuportabilă, insuportabilă pentru că era prea intensă, iar ea nu știa cum s-o arate. S-a uitat cu ochi mari la Eddie. El se uita la Francisco. Știa că, pe undeva, și el se simțea la fel ca ea.

— De ce-ți place de Francisco? l-a întrebat ea, la câteva săptămâni după ce Francisco plecase.

Eddie părea uluit; niciodată nu crezuse că îl poate întreba cineva asta. A zis:

— Mă face să mă simt în siguranță.

Ea a zis:

— Pe mine mă face să mă simt în pericol.

În vara următoare – Francisco împlinea șaisprezece ani – se aflau, într-o zi, doar ea cu el în vârful unei culmi de lângă râu. Îți rupseseră tricourile și pantalonii în timpul cățărării. Priveau Hudsonul; auziseră că în zilele senine se putea vedea New Yorkul de acolo. Dar în depărtare ei vedeau doar o pâclă formată din trei lumini: râul, cerul și soarele.

Ea a îngenuncheat pe o piatră, lăsându-se în față, încercând să vadă măcar puțin din orașul ăla, iar din cauza vântului părul îi intrase în ochi. S-a uitat peste umăr și a văzut că Francisco nu se uita în depărtare: se uita la ea. Era o privire ciudată, încordată. Ea a rămas împietrită pentru un moment, cu palmele pe piatra aia, cu brațele încordate, susținându-i trupul; inexplicabil, privirea lui o făcuse să înțeleagă toată scena, să înțeleagă că tricoul ei rupt îi dezvelea umărul, să înțeleagă că picioarele ei lungi, zgâriate, arse de soare tocmai au sărit de pe piatră înapoi pe pământ. S-a ridicat furioasă și a făcut câțiva pași în spate. Și, în timp ce-și îndrepta mândră capul, iar revolta din ochii ei se întâlnea cu asprimea din ochii lui, chiar dacă era sigură că asta era o privire ostilă, s-a auzit întrebându-l pe un ton sfidător:

— Ce-ți place la mine?

El a râs; ea s-a întrebat ce o făcuse să spună asta. El a răspuns arătând spre șinele strălucitoare ale gării Taggart care se vedea la orizont:

— Asta-mi place la tine.

— Nu-s ale mele, a zis ea, dezamăgită.

— Ce-mi place e că o să fie ale tale.

Ea a zâmbit, recunoscându-i victoria prin entuziasmul deschis. Nu știa de ce se uitase la ea atât de straniu, dar simțea că fusese un soi de legătură pe care n-o putea înțelege încă între corpul ei și ceva dinăuntru care o să-i dea posibilitatea să conducă, într-o zi, compania.

El a adăugat, dintr-odată:

— Hai să vedem dacă putem vedea New Yorkul, și a tras-o de mână până la marginea stâncii. S-a gândit că el nu-și dădea sema că i-a prins mâna într-un mod straniu, ținând-o cumva lângă el; erau lipiți unul de celălalt, iar ea simțea căldura soarelui pe picioarele lor. S-au uitat în depărtare, dar nu au văzut nimic în afara unui strat gros de lumină.

Când Francisco a plecat, în vara aia, s-a gândit că plecarea lui era precum trecerea unei frontiere a copilăriei: trebuia să înceapă facultatea în toamna aia. Va veni și rândul ei. Era nerăbdătoare și cumva entuziasmată, dar entuziasmul ăsta venea din frică, ca și când pe el

l-ar fi amenințat un pericol iminent. Era ca acum câțiva ani când îl văzuse sărind de pe o stâncă direct în Hudson, îl văzuse dispărând sub apa neagră și stătuse acolo știind că el va ieși în curând de sub apă și va fi rândul ei să sară.

A trecut repede peste frică; pericolele erau, pentru Francisco, doar o altă șansă de a fi magnific; nu erau bătălii pe care el ar fi putut să le piardă, nu erau dușmani care să-l poată învinge. Iar după aceea s-a gândit la ceva ce auzise cu câțiva ani în urmă. Era o remarcă stranie – și era straniu că acele cuvinte îi rămăseseră în minte, chiar dacă tot timpul avusese impresia că nu însemnau nimic. Cel care le spusese era un bătrân profesor de matematică, un prieten de-al tatălui ei, care venise în casa lor de la țară o singură dată. Îi plăcea chipul lui și încă mai putea să vadă tristețea ciudată din ochii lui când i-a spus tatălui ei, într-o seară, pe terasă, sub o lumină fadă, arătând cu degetul către silueta lui Francisco:

— Băiatul ăla e vulnerabil. Îi place prea mult să se bucure. Ce va face cu bucuria asta într-o lume unde nu mai e loc pentru ea?

Francisco a mers la o mare școală americană pe care tatăl său i-o alesese cu mult timp în urmă. Era cea mai distinsă instituție educațională din lume, Universitatea Patrick Henry din Cleveland. Nu venise s-o vadă la New York iarna aia, chiar dacă era la doar o noapte distanță. Nu-și scriau, nu-și scriseseră niciodată. Dar ea știa că va veni înapoi în vara aceea.

Fuseseră iarna câteva momente în care simțise că înțelege ceva nedefinit: cuvintele profesorului îi reveneau în minte, ca un avertisment pe care nu-l putea înțelege. Nu lua în seamă asta. Când se gândea la Francisco simțea siguranța aia că va avea încă o lună ca un avantaj în fața viitorului, ca o dovadă că lumea pe care ea o vedea mai departe era reală, chiar dacă nu era lumea celor din jurul ei.

— Salut, Slug.

— Salut, Frisco.

Stând acolo, pe deal, doar la câteva clipe după ce-l văzuse din nou, dintr-odată a înțeles natura lumii pe care ei, împreună, o aveau. Era doar o străfulgerare de-o clipă, a simțit fusta de bumbac atingându-i genunchii în bătaia vântului, a simțit soarele pe pleoape și o descătușare atât de puternică, încât și-a înfipt sandalele în iarbă de teamă să n-o ia vântul.

Era un sentiment ciudat de libertate și siguranță – pentru că înțelesese că nu știa nimic despre lucrurile din viața lui, nu știuse niciodată și nici nu avea nevoie să știe. Lumea șansei – a familiilor, a cinelor, a școlilor, a oamenilor, a oamenilor care trăgeau după ei rușinea – nu era a lor, nu putea să-l schimbe, nu avea cum să conteze. Ei doi nu vorbiseră niciodată despre lucrurile care li se întâmplaseră, ci doar despre ce credeau ei și despre ce vor face ei... Ea s-a uitat la el în tăcere, ca și când o voce dinăuntrul ei spunea: „Nu e vorba despre lucrurile care există, ci despre lucrurile pe care le vom crea... Nimic nu ne poate opri... Iartă-mă că m-am temut că ei mi te-ar putea lua; iartă-mi nesiguranța, n-o să ajungă niciodată la tine; n-o să-mi mai fie niciodată frică pentru tine...".

El s-a uitat la ea pentru o clipă, iar ei i se părea că nu e doar o simplă privire aruncată cuiva pe care nu l-ai văzut de mult, ci privirea cuiva care s-a gândit la ea în fiecare zi a anului care-a trecut. Nu putea să fie sigură de asta, fusese doar o clipă, atât de scurtă, că el deja se întorcea să arate către mesteacănul din spatele lui și să spună, ca și când totul ar fi fost din nou un joc:

— Mi-ar plăcea să alergi mai repede. De fiecare dată trebuie să te aștept.

— Și nu m-aștepți? a răspuns ea veselă.

— Întotdeauna, a răspuns el, fără să zâmbească.

În timp ce urcau dealul către casă, el a vorbit cu Eddie, în vreme ce ea a mers tăcută lângă el. A simțit cum o reticență nouă prinde rădăcini între ei, care, straniu, era un nou fel de intimitate.

Nu-l întrebase nimic despre universitate. Câteva zile după aceea îl întrebase dacă-i plăcea.

— E mult balast în anii ăștia, a răspuns el, dar sunt câteva cursuri care-mi plac.

— Ți-ai făcut vreun prieten acolo?

— Doi.

Nu i-a zis nimic altceva.

Jim se apropia de ultimul an la o universitate din New York. Studiile lui acolo îi dăduseră un aer ciudat, de ostilitate, ca și când ar fi găsit o nouă armă. Odată l-a abordat pe Francisco – fără să fi fost provocat – pe un ton agresiv, în mijlocul peluzei:

— Cred că acum, dacă tot ai intrat la facultate, ar trebui să înveți și tu ceva despre idealuri. E vremea să termini cu lăcomia ta egoistă

și să te gândești puțin la responsabilitățile tale sociale, pentru că eu cred că toate milioanele astea pe care o să le moștenești nu sunt doar pentru plăcerile tale, ci sunt un fond pentru neprivilegiați și pentru săraci, iar eu cred că cine nu-nțelege lucrul ăsta e cea mai depravată ființă din câte există.

Francisco i-a răspuns politicos:

— Nu e indicat, James, să dai oamenilor sfaturi când ei nu ți le cer. Ai fi surprins să vezi cât de puțin contează pentru ceilalți.

Dagny l-a întrebat, în timp ce se îndepărtau:

— Sunt mulți oameni ca Jim în lume?

Francisco a râs:

— Foarte mulți.

— Nu te deranjează?

— Nu. N-am nicio legătură cu ei. De ce întrebi?

— Pentru că am impresia că sunt periculoși în felul lor... Nu știu cum...

— Doamne Dumnezeule, Dagny! Te aștepți să-mi fie frică de unul ca James?

Câteva zile după aceea, când erau singuri, plimbându-se prin pădurea de pe malul râului, ea l-a întrebat:

— Francisco, care-i cel mai depravat tip de ființă?

— Omul fără un scop.

Ea se uita la siluetele ferme ale copacilor care stăteau în fața spațiului luminos, imens din spatele lor. Pădurea era întunecată și rece, dar ramurile din afară captau razele fierbinți, argintii din apă. S-a întrebat de ce-i plăcea atât de mult peisajul ăsta când ea nu realizase niciodată frumusețea naturii din jurul ei; de ce era atât de conștientă de mișcările ei, de trăirile ei, de corpul ei în mișcare. Nu voia să se uite la Francisco. I se părea că prezența lui părea mult mai reală când nu se uita la el, ca și cum încordarea asta a simțurilor ei venea de la el, precum razele din apă.

— Ai impresia că ești bună, nu? a întrebat el.

— Tot timpul am avut-o, a răspuns ea sfidător, fără să se întoarcă.

— Ei bine, abia aștept să văd ce-o să faci. Abia aștept să văd cât de departe o să duci Taggart Transcontinental. Nu contează cât de bună ești, o să mă aștept să bagi în joc tot ce ai și, după ce ai băgat tot ce ai, să vrei să fii mai bună. Și, când ai făcut tot ce ți-ai propus, mă aștept să-ți propui altceva.

— De ce ai impresia că vreau să-ți demonstrez ceva? a întrebat ea.

— Vrei să-ți răspund la asta?

— Nu, a șoptit ea, cu ochii fixați pe malul celălalt al râului.

L-a auzit chicotind și, după ceva timp, el a adăugat:

— Dagny, nu-i nimic important în viață, în afară de felul în care-ți faci treaba. Nimic. Doar asta. Orice altceva ai fi, de-acolo o să vină. E singura măsură a valorii umane. Toate codurile alea etice pe care o să încerce să ți le bage pe gât sunt bani falși pe care șarlatanii i-au băgat pe piață ca să fraierească pe toată lumea. Codul competenței e singurul sistem moral adevărat. După ce crești, o să înțelegi ce vreau să spun.

— Înțeleg de acum. Dar... Francisco, de ce suntem noi singurii care părem să știm asta?

— De ce ți-ar păsa de ceilalți?

— Pentru că-mi place să înțeleg lucruri și e ceva în oameni ce nu pot înțelege.

— Ce?

— Întotdeauna am fost antipatizată la școală și niciodată nu mi-a păsat, dar acum am descoperit și motivul. E unul imposibil. Nu le place de mine nu pentru că fac lucrurile rău, ci pentru că le fac bine. Nu le place de mine pentru că am avut mereu cele mai bune note din clasă. Nici nu trebuie să învăț. Tot timpul iau 10. Crezi c-ar trebui să iau un 4, doi, ca să se schimbe ceva și să ajung cea mai populară fată din școală?

Francisco s-a oprit, s-a uitat la ea și i-a dat o palmă.

Tot ce-a simțit a durat o singură secundă, în vreme ce pământul vibra sub picioarele ei, a fost un singur val emoțional. Știa că ar fi omorât orice altă persoană ar fi atins-o; simțea furia violentă care i-ar fi oferit puterea pentru asta – și plăcerea violentă că a făcut-o Francisco. A simțit plăcerea în durerea din obrazul ei și în firicelul de sânge din colțul gurii. A fost plăcut să înțeleagă cine era și de ce făcuse asta.

Și-a încordat picioarele ca să-i treacă amețeala, și-a îndreptat capul și l-a privit, fiind deodată conștientă de noua putere pe care-o avea, simțindu-se egala lui pentru prima dată, uitându-se la el cu un zâmbet batjocoritor, triumfător pe față.

— Atât de tare te-am rănit? a întrebat ea.

El părea uluit; întrebarea și zâmbetul nu erau ale unui copil. A răspuns:

— Da, dacă te face să te simți mai bine.

— Mă face.

— Să nu mai faci asta niciodată. Nu-i amuzant.

— Nu fi fraier. Ce naiba te-a făcut să crezi că vreau să fiu populară?

— După ce o să crești, o să-nțelegi ce prostie ai zis.

— Înțeleg de-acum.

El s-a întors dintr-odată, și-a scos batista și a înmuiat-o în apa râului.

— Vino încoace, i-a poruncit.

Ea a râs, făcând un pas înapoi.

— O, nu. Vreau să rămână așa. Sper să se umfle groaznic. Îmi place.

S-a uitat lung la ea. A zis încet, sincer:

— Dagny, ești minunată.

— Mă gândeam eu că mereu ai crezut asta, a răspuns ea.

Când a venit acasă, i-a zis maică-sii că s-a tăiat după ce s-a lovit de o piatră. Fusese singura minciună pe care o spusese vreodată. N-o făcuse ca să-l protejeze pe Francisco; o făcuse pentru că simțea, dintr-un motiv pe care nu putea să și-l explice, că întâmplarea era, pur și simplu, prea importantă ca să fie împărtășită cu cineva.

În următoarea vară când a venit Francisco, ea împlinise șaisprezece ani. A început să alerge pe deal, către el, dar s-a oprit dintr-odată. El a văzut-o, s-a oprit și au stat nemișcați pentru o clipă, uitându-se unul la celălalt de la distanță, peste dealul verde. El a fost cel care-a venit către ea foarte, foarte încet, în vreme ce ea-l aștepta.

Când a ajuns, ea a zâmbit nevinovat, ca și când n-ar fi fost vorba de niciun concurs și nimeni n-ar fi câștigat.

— Poate ți-ar plăcea să afli, a zis ea, că am o slujbă în companie. Operator de noapte la Rockdale.

El a râs.

— Bine, Taggart Transcontinental, de-acum ne-ntrecem. Hai să vedem cine-și va cinsti strămoșul mai bine, tu – pe Nat Taggart, sau eu – pe Sebastian d'Anconia.

Vara aia și-a transformat viața în ceva la fel de simplu ca un desen geometric: câteva linii drepte – de la facultatea de inginerie în oraș și din oraș la facultatea de inginerie, de la slujba ei de noapte în oraș și înapoi – și cercul închis al camerei ei, o cameră plină de diagrame cu motoare, schițe cu structuri de oțel și orare de trenuri.

Doamna Taggart o privea pe fiica ei cu o consternare tristă. Putea să-i ierte orice, mai puțin faptul că Dagny nu părea să fie interesată absolut deloc de bărbați, nu părea să aibă nimic romantic în ea. Doamna Taggart nu era de acord cu extremele; fusese pregătită să se descurce

cu cealaltă extremă, cu cea a relațiilor romantice; ajunsese să creadă că asta era mai rău. Îi era rușine că fata ei, la șaptesprezece ani, nu avea niciun admirator.

— Dagny și Francisco d'Anconia? zicea ea, zâmbind amar, de fiecare dată când o întreba cineva. O, nu, nu-i o relație de felul acela. E un cartel industrial internațional. Numai de asta pare să le pese.

Doamna Taggart îl auzise într-o seară pe James zicând, în prezența unor musafiri, cu un ton straniu de satisfacție în voce:

— Dagny, chiar dacă ai fost botezată după prima Dagny Taggart, frumoasa soție a lui Nat Taggart, e clar că arăți mai mult ca el decât ca ea.

Doamna Taggart nu știa ce-o enerva mai tare: faptul că James zisese asta sau faptul că Dagny o luase ca pe un compliment.

Niciodată nu avusese șansa, s-a gândit doamna Taggart, să-și facă o părere despre fiica ei. Dagny era doar o siluetă care intra și ieșea din apartament, o figură subțirică într-o jachetă de piele, cu gulerul ridicat, o fustă scurtă și cu picioare lungi. Mergea, brăzdând camera, cu un avânt masculin, dar avea o grație ciudată, o grație încordată și extrem de feminină.

Din când în când, privirile li se intersectau și atunci doamna Taggart vedea o expresie facială pe care n-o prea putea defini: nu era o simplă bună dispoziție acolo, era privirea unei fericiri pure, neatinse, pe care ea o găsea anormală: nicio tânără nu putea fi atât de insensibilă încât să nu fi descoperit tristețea vieții. Fata ei, concluzionase ea, era incapabilă de empatie.

— Dagny, a întrebat-o ea odată, tu nu vrei niciodată să te distrezi, pur și simplu?

Dagny s-a uitat la ea, sceptică, și a răspuns:

— Ce crezi că fac?

Doamna Taggart se gândise foarte mult timp înainte de a lua decizia să-i facă lui Dagny un bal de debut în societate. Nu știa dacă urma s-o prezinte lumii din New York pe domnișoara Dagny Taggart din *Social Register* sau pe operatoarea de noapte de la gara Rockdale; înclina să creadă că pe cea din urmă și era sigură că Dagny ar fi refuzat o astfel de ocazie festivă. A fost uluită când Dagny a acceptat totul cu un entuziasm ciudat, aproape ca un copil.

A fost uluită, din nou, când a văzut-o pe Dagny îmbrăcată pentru petrecere. Era prima rochie feminină pe care o purtase – o rochie de pânză albă care plutea ca un nor. Doamna Taggart se așteptase ca ea să

fie tocmai la extrema cealaltă. Dagny era o frumusețe. Părea, în același timp, mai mare și mai inocentă decât era de obicei; își ținea capul în fața oglinzii exact cum și l-ar fi ținut soția lui Nat Taggart.

— Dagny, a zis doamna Taggart, plină de reproș, vezi cât de frumoasă poți fi dacă vrei?

— Da, a zis Dagny, fără nicio urmă de surprindere în voce.

Sala de petreceri de la hotelul Wayne-Falkland fusese decorată așa cum dorise doamna Taggart; avea gusturi de artistă, iar pregătirile pe care le făcuse pentru seara aceea erau capodopera ei.

— Dagny, sunt lucruri pe care aș vrea să începi să le observi, a zis ea, lumini, culori, flori, muzică. Nu sunt neglijabile, așa cum ai tu impresia.

— Niciodată n-am avut impresia că sunt neglijabile, a răspuns Dagny fericită.

Pentru prima dată, doamna Taggart simțea că între ele e o legătură. Dagny o privea cu încrederea recunoscătoare a unui copil.

— Astea sunt lucrurile care fac viața frumoasă, a zis doamna Taggart. Vreau ca seara asta să fie cea mai frumoasă seară a ta, Dagny. Primul bal e cel mai romantic eveniment din viața cuiva.

Cea mai mare surpriză pe care a avut-o doamna Taggart a venit în momentul în care a văzut-o pe Dagny stând în lumina reflectoarelor, uitându-se la oamenii de acolo. Nu era un copil, nu era o fetiță, ci o femeie care avea o putere atât de periculoasă și de încrezătoare, încât doamna Taggart a privit-o cu o admirație șocată. Într-o epocă a rutinei banale, cinice, indiferente a oamenilor care credeau despre ei că sunt metal, nu carne, postura lui Dagny părea aproape indecentă, pentru că acesta era felul în care o femeie ar fi privit o sală plină cu secole în urmă, când a te afișa cu jumătate de corp dezgolit pentru a fi admirată de bărbați era un act de curaj, când însemna ceva, ceva ce toată lumea recunoștea ca fiind aventura supremă. Iar asta – s-a gândit doamna Taggart zâmbind – era fata despre care ea crezuse că nu are nicio înclinație înspre sexualitate. A simțit, dintr-odată, că i se ia o piatră de pe inimă, iar apoi a fost puțin amuzată că o descoperire de genul acesta îi poate lua o piatră de pe inimă.

Lucrul ăsta a durat doar câteva ore. La sfârșitul serii, a văzut-o pe Dagny într-un colț al salonului, stând pe o balustradă ca pe un gard, bălăngănindu-și picioarele pe sub rochia de pânză de parc-ar fi purtat pantaloni. Vorbea cu câțiva tineri, iar fața ei era complet inexpresivă.

Nici Dagny și nici doamna Taggart n-au zis niciun cuvânt pe drumul către casă. Dar, la câteva ore după aceea, dintr-un impuls brusc, doamna Taggart a mers în camera fiicei ei. Dagny stătea la geam, încă mai purta rochia albă de seară; arăta ca un norișor pe un corp care acum părea prea slab pentru ea, un corp micuț cu umerii lasați. În spatele geamului, la primele ore ale dimineții, norii erau cenușii.

Când Dagny s-a întors, doamna Taggart a văzut doar neputință pe chipul ei; privirea îi era calmă, dar ceva din ea o făcea pe doamna Taggart să-și dorească să fi luat înapoi momentele în care vruse ca fiica ei să descopere tristețea.

— Mamă, de ce lumea judecă mereu pe de-a-ndoaselea? a întrebat ea.

— Ce? a întrebat doamna Taggart consternată.

— Lucrurile despre care vorbeai tu. Luminile și florile. Se așteaptă ca lucrurile astea să-i facă pe ei să fie romantici și nu invers?

— Ce vrei să spui, scumpo?

— N-a fost absolut nicio persoană acolo căreia să-i placă, a zis ea cu voce stinsă, sau care să creadă sau să simtă ceva, orice. Se mișcau de colo colo și spuneau aceleași lucruri pe care le spun mereu. Bănuiesc că aveau impresia că luminile făceau totul să pară minunat.

— Scumpo, iei lucrurile astea prea în serios. Oamenii nu trebuie să fie inteligenți la un bal. Oamenii trebuie să fie veseli la un bal.

— Cum? Comportându-se prostește?

— Uite, nu ți-a plăcut să vorbești cu bărbații ăia tineri?

— Ce bărbați? Pot să strivesc zece bărbați ca fiecare dintre ăia care-au fost acolo în seara asta.

Câteva zile după aceea, stând în biroul ei de la gara Rockdale și simțindu-se oarecum acasă, s-a gândit la bal și a dat din umeri – era un reproș disprețuitor la adresa propriei dezamăgiri. S-a uitat pe geam: era primăvară și ramurile din întunericul de afară erau deja pline de frunze; aerul era calm și cald. S-a întrebat la ce se așteptase de la balul ăla. Nu știa. Dar simțea același lucru și acum, stând aplecată peste masa uzată din birou, privind întunericul: era o așteptare fără obiect, care creștea în trupul ei încet, ca un lichid călduț. S-a prăbușit leneșă peste birou; nu era nici obosită, dar nici nu mai avea chef de lucru.

Când a venit Francisco, în vara aia, i-a zis despre bal și despre dezamăgirea ei. El a ascultat-o în tăcere, uitându-se pentru prima dată la ea cu privirea aia de superioritate împietrită pe care le-o arunca celorlalți,

o privire care părea să înțeleagă mult prea mult. Se simțea ca și când el ar fi înțeles, din cuvintele ei, mai mult decât îi spusese.

A văzut aceeași expresie în ochii lui și în seara în care ea a plecat de lângă el mult prea repede. Erau singuri pe malul râului. Mai avea o oră până când trebuia să ajungă la Rockdale. Pe cer erau fâșii lungi de foc, iar pe suprafața apei pluteau scântei roșii. El tăcuse destul de mult timp când ea s-a ridicat dintr-odată și i-a zis că trebuia să plece. N-a încercat s-o oprească; s-a dat pe spate, s-a lăsat în coate pe iarbă și s-a uitat la ea fără să se miște; din privirea lui puteai să deduci că știa motivul. Urcând dealul în grabă, nervoasă, s-a întrebat ce o făcuse să plece; nu știa; fusese o nebunie spontană care venea dintr-un sentiment prin care nu mai trecuse până acum: se aștepta la ceva.

În fiecare noapte conducea cinci mile de la conac până la Rockdale. Se întorcea la răsărit, dormea câteva ore și se trezea odată cu restul oamenilor din casă. Nu avea nevoie de somn. Schimbându-se în pijama sub primele raze ale soarelui, simțea o nerăbdare tensionată, veselă să trăiască ziua următoare.

A văzut din nou privirea aia sfidătoare a lui Francisco peste fileul terenului de tenis. Nu-și amintea începutul meciului; jucau destul de des tenis, iar el câștigase de fiecare dată. Nu știa când hotărâse că de data asta o să câștige ea. Când și-a dat seama de asta, nu mai era o decizie sau o dorință, ci mai degrabă o furie tăcută care creștea înăuntrul ei. Nu știa de ce trebuia să câștige, nu știa de ce părea atât de crucial, de necesar; știa doar că trebuia să câștige și că o să câștige.

Îi era foarte ușor să joace; era ca și când pierduse controlul și cineva juca în locul ei. S-a uitat la Francisco – era înalt, bine făcut, iar brațele lui bronzate ieșeau în evidență de sub tricoul alb cu mâneci scurte. A simțit o plăcere arogantă când a văzut cu câtă măiestrie se mișca, pentru că ăsta era lucrul pe care avea să-l învingă, măiestria lui, așa că fiecare mișcare perfectă a lui devenea victoria ei, iar coordonarea incredibilă a corpului său devenea triumful corpului ei.

A simțit cum durerea epuizării crește în ea – fără să știe că era durere, simțind doar câte-o înțepătură neașteptată într-o parte a corpului, într-o secundă, doar ca să treacă peste ea în următoarea: articulația brațului – arcul umărului – șoldurile, cu șortul alb lipit de piele – mușchii picioarelor, în timp ce se avânta să ajungă mingea, dar fără să-și amintească dacă a atins sau nu, din nou, pământul – pleoapele,

când deodată cerul a devenit de un roșu întunecat, iar mingea ajungea acum la ea, învârtindu-se, prin întuneric, ca o flacără albă – firul fierbinte, subțire care-i țâșnea din gleznă, din spate și care trimitea mingea, într-un pasaj drept prin aer, direct în fața lui Francisco... Simțea plăcerea triumfului, pentru că fiecare împunsătură de durere care se năștea în trupul ei trebuia să se termine în al lui, pentru că și el trebuia să fie la fel de obosit ca și ea – ce-și provocase ei, trebuia să-i fi provocat și lui, asta era ceea ce simțea, în punctul ăsta îl adusese – nu durerea ei o simțea, nu trupul ei, ci pe al lui.

În clipa în care i-a zărit chipul, a văzut că râdea. Se uita la ea ca și cum ar fi înțeles. Juca nu ca să câștige, ci numai ca să facă totul mai dificil pentru ea – trimițându-i lovituri sălbatice numai ca s-o facă să alerge, pierzând puncte numai ca s-o vadă răsucindu-și corpul într-un chinuitor revers, stând liniștit și făcând-o să creadă c-o să rateze lovitura, numai ca să-i permită brațului să izbească mingea firesc, în ultimul moment, și trimițând mingea înapoi cu asemenea forță încât ea simțea c-o s-o rateze. Se simțea ca și cum nu s-ar mai fi putut niciodată mișca, absolut niciodată, și era surprinsă să se descopere în cealaltă parte a terenului și lovind mingea la timp, izbind-o ca și cum ar fi vrut s-o sfărâme în bucățele, ca și cum și-ar fi dorit ca mingea să fie figura lui Francisco.

Încă o singură dată, i-a trecut prin minte, chiar dacă următoarea lovitură ar face să-i crape oasele brațului... Numai o singură dată, chiar dacă aerul pe care se forța să-l facă să treacă prin orificiile înguste și tumefiate ale gâtului s-ar fi oprit cu desăvârșire... Nu mai simțea nimic atunci, nicio durere, nici mușchii nu și-i mai simțea, nimic altceva în afara gândului că trebuia să-l învingă, să-l vadă extenuat, să-l vadă prăbușindu-se, și-apoi, în chiar clipa următoare, ar fi putut să moară și ea.

A câștigat. Poate că, de data asta, râsul l-a făcut să piardă. În timp ce ea încă stătea nemișcată, el s-a îndreptat către fileu, și-a aruncat racheta peste el, la picioarele ei, ca și cum ar fi știut că asta era ceea ce-și dorea. A ieșit de pe teren și s-a lăsat pe iarba gazonului, prăbușindu-se, cu capul sprijinit pe braț.

S-a apropiat încet de el. Stătea în picioare lângă el și se uita în jos la corpul întins la picioarele ei, se uita la tricoul lui ud leoarcă și la șuvițele lui de păr risipite de-a lungul brațului. Și-a ridicat capul. Privirea i s-a mișcat ușor în sus, pe linia picioarelor, până la cea a șortului, cea a trico-

ului și până la ochii ei. Era o privire sfidătoare, care părea să-i pătrundă direct prin haine și prin gânduri. Și părea să-i spună că el a câștigat.

Stătea la biroul ei din Rockdale, în noaptea aceea, singură în clădirea veche a gării, uitându-se pe fereastră spre cer. Era momentul ei preferat din zi, ora când ochiurile de sus ale geamului străluceau mai tare, iar prin cele de jos se vedeau șinele căii ferate de afară, care deveneau acum niște striații de argint întunecat. A stins lampa și s-a uitat îndelung la legănarea tăcută și imensă a luminii deasupra pământului aceluia împietrit. Materia era nemișcată, nicio singură frunză nu tremura pe crengi, în vreme ce bolta-și pierdea ușor culoarea și se transforma într-o suprafață care semăna cu un val de apă scânteietoare.

Telefonul tăcea la ora asta, ca și cum aproape orice mișcare s-ar fi oprit în întreaga rețea. Auzi deodată pași venind de afară, aproape de ușă. A intrat Francisco. Niciodată nu mai venise acolo până atunci, dar nu era uimită să-l vadă.

— Ce faci aici la ora asta? l-a întrebat.

— Nu prea-mi era somn.

— Cum ai venit? Nu ți-am auzit mașina.

— Am venit pe jos.

Au trecut momente bune până să-și dea seama că nu l-a întrebat de ce a venit și nici nu voia să afle.

A umblat de colo colo prin încăpere, uitându-se la vrafurile de documente de transport care atârnau pe pereți și la un calendar cu o fotografie a Cometei Taggart surprinse în timp ce se apropia în plină viteză de privitor. Părea să se simtă ca acasă, ca și cum ar fi fost încredințat că locul le aparține, așa cum simțea mereu oriunde ar fi mers împreună. Dar nu părea să vrea să vorbească. A întrebat-o câteva lucruri despre munca ei, apoi s-a adâncit în tăcere.

Cu cât creștea lumina afară, cu atât scădea agitația pe linie, iar telefonul începu să sune în tăcerea din jur. Dagny s-a reîntors la munca ei. El a rămas așezat în colțul lui, cu un picior aruncat peste un braț al fotoliului, așteptând.

Lucra cu rapiditate și-și simțea capul cu desăvârșire limpede. Îi făcea plăcere să-și vadă mâinile lucrând alert și cu îndemânare. Se concentra asupra sunetului ascuțit și clar al telefonului, asupra cifrelor din numerele trenurilor, vagoanelor, comenzilor. Nu mai era conștientă de nimic altceva.

Însă când o foaie de hârtie, străvezie, i-a căzut pe duşumea, iar ea s-a plecat s-o ridice, a devenit acut conştientă, în chiar acel moment, de ea însăşi şi de gestul ei. Şi-a văzut fusta gri de pânză, mâneca suflecată a bluzei gri şi braţul gol întinzându-se în jos după hârtie. A simţit că inima i se opreşte fără niciun motiv, ca un gol care se cască în clipele de aşteptare. A luat hârtia şi s-a întors la birou.

Se luminase aproape pe deplin. Un tren a trecut prin staţie fără să oprească. În lumina clară a dimineţii, acoperişurile vagoanelor, un şir prelung, se amestecau într-o coloană argintată, iar trenul părea suspendat deasupra pământului, aproape fără să-l atingă, depărtându-se prin aer. Podeaua gării s-a cutremurat, iar sticla de la geamuri a zăngănit. A privit cum trece trenul cu un zâmbet de încântare. S-a uitat apoi la Francisco: se uita la ea, cu acelaşi zâmbet pe chip.

Când a sosit operatorul de zi, i-a trecut lui îndatoririle, iar ei au ieşit în aerul dimineţii. Soarele nu răsărise încă, însă aerul părea să scânteieze. Nu se simţea obosită. Era ca şi cum abia s-ar fi trezit.

S-a îndreptat înspre maşină, dar Francisco i-a spus:

— Hai să mergem pe jos. O să venim mai târziu după maşină.

— Bine.

Nu o mirase propunerea şi nici nu o irita perspectiva de a merge pe jos opt kilometri. Era ceva firesc; firesc pentru realitatea acelui moment neobişnuit, care era cât se poate de limpede, dar atât de diferit de orice altceva, palpabil, dar rupt, ca o insulă strălucitoare ascunsă de un perete de ceaţă, realitatea aceea multiplicată pe care nu o poţi pune la îndoială, pe care o simţi când eşti beat.

Drumul ducea prin pădure. Părăsiseră şoseaua şi apucaseră pe o cărare veche, care mergea câţiva kilometri de pământ neatins, răsucindu-se printre copaci. Nu era nici urmă de civilizaţie în jurul lor. Poteci părăsite, acoperite cu iarbă făceau ca oamenii să li se pară şi mai departe, adăugând distanţei de kilometri distanţe în ani. O pâclă incertă rămăsese agăţată deasupra pământului, însă în spaţiile dintre trunchiurile copacilor se vedeau frunze care atârnau ca nişte petice de un verde strălucitor şi păreau să lumineze pădurea. Frunzele erau nemişcate. Mergeau numai ca să existe o mişcare în spaţiul împietrit. Deodată, ea şi-a dat seama că nu mai rostiseră niciun cuvânt de multă vreme.

Ajunseseră într-un luminiş. Era o văioagă la capătul unei scobituri în coasta unui deal stâncos şi abrupt. Un pârâiaş îşi făcea drum prin

iarbă, iar crengile copacilor se aplecau ușor deasupra pământului, ca o perdea de verde fluid. Susurul apei tulbura liniștea. Tăietura îndepărtată a cerului deschis făcea ca locul să pară și mai ascuns. Deasupra, în depărtare, un copac de pe culmea dealului era acum luminat de primele raze de soare.

S-au oprit uitându-se unul la celălalt. Abia când a făcut-o, ea și-a dat seama că știa că o va face. El a apucat-o în brațe, și-a simțit buzele captive în gura lui, i-a simțit brațele răspunzându-i și strângându-l cu putere și, pentru prima dată, a știut cât de tare-și dorise ca el să facă asta.

Pentru o secundă a avut un sentiment de revoltă și o scânteie de teamă. A îmbrățișat-o și s-a împins cu tot corpul asupra ei, cu o insistență încordată și hotărâtă, cu palma trecându-i peste sâni, ca și cum ar fi învățat o nouă intimitate de proprietar, care implica trupul ei, o tulburătoare intimitate care nu avea nevoie de niciun consimțământ din partea ei, de niciun accept. Ea a încercat să-l respingă, dar nu a reușit decât să se desfacă puțin din brațele lui, atât cât să-i vadă chipul și zâmbetul, zâmbetul care-i spunea că-i dăduse permisiunea cu mult timp în urmă. S-a gândit că trebuie să scape; dar, în loc să se întâmple asta, ea a fost cea care l-a tras înapoi ca să-i găsească iarăși gura.

Știa că frica nu-i este de niciun folos, că el va face ce vrea, că decizia fusese luată, că nu-i mai lăsase nimic de ales – cu excepția acelui lucru pe care și-l dorea cel mai mult: să se supună. Nu conștientiza pe deplin care e scopul lui, din minte i se șterse orice vagă informație despre asta, nu avea forță s-o înțeleagă, acum, cu limpezime, să creadă asta despre ea, nu știa decât că-i era teamă – ce simțea acum era ca și cum i-ar fi strigat: „Nu-mi cere – o, nu mă-ntreba – fă-o!"

Pentru o clipă, și-a strâns picioarele ca să-i țină piept, dar gura lui era lipită de a ei și au căzut la pământ împreună, fără ca buzele să li se dezlipească. Stătea liniștită – ca obiectul la început imobil, apoi vibrând al unui act pe care el îl făcea cu simplitate, fără să ezite, ca și cum ar fi fost un drept al lui, ca și cum ar fi avut dreptul la toată acea plăcere insuportabilă pe care ea i-o dădea.

A rezumat tot ce a însemnat asta pentru fiecare dintre ei în primele cuvinte pe care le-a rostit după aceea. A spus:

— Trebuia s-o învățăm unul de la celălalt.

S-a uitat la corpul prelung; care stătea în iarbă alături de ea, era îmbrăcat cu niște pantaloni negri și cu un tricou negru, ochii i s-au oprit

la cureaua strânsă peste talia subțire și a simțit o împunsătură de emoție care era ca un icnet de mândrie, mândrie a posesiunii asupra acelui trup. Stătea întinsă pe spate, se uita în sus la cer, fără să vrea să se miște sau să gândească sau să afle că timpul încă există dincolo de acel moment.

Când a ajuns acasă, când s-a întins în pat, dezbrăcată, fiindcă trupul îi devenise o proprietate nefamiliară, prea prețioasă pentru atingerea unei cămăși de noapte, fiindcă îi făcea plăcere să stea goală și să se simtă ca și cum așternuturile albe de pe pat ar fi fost atinse de corpul lui Francisco, atunci s-a gândit că n-ar trebui să doarmă, pentru că nu voia să se odihnească și să piardă ceva din acea uimitoare oboseală pe care niciodată nu o mai cunoscuse. Ultimul ei gând a fost atunci când voia să exprime – dar nu găsea nicio cale s-o facă – brusca și fulgerătoarea înțelegere a unui sentiment mai intens decât fericirea, sentimentul de a fi cel mai binecuvântat om de pe fața pământului, sentimentul de a fi îndrăgostit de faptul că celălalt există chiar și într-o astfel de lume; s-a gândit că ceea ce cunoscuse acum era felul în care se exprima el. Nu știa dacă acesta era un gând de cea mai mare importanță; nimic nu putea să fie cu adevărat important într-un univers în care conceptul de durere fusese șters; n-a mai ajuns la vreo concluzie, a adormit, cu un vag zâmbet pe chip, într-o cameră tăcută, luminoasă, scăldată în razele dimineții.

În vara aceea s-a întâlnit cu el în pădure, în cotloanele ascunse de pe malul râului, pe dușumeaua unei colibe părăsite, în pivnița casei. Astea au fost singurele momente când a învățat să capteze un anume sens al frumosului – uitându-se în sus la grinzile vechi de lemn sau la placa de oțel a unui aparat de aer condiționat care bâzâia înverșunat și ritmic deasupra capetelor lor. Era îmbrăcată cu pantaloni sau cu rochii de vară din stambă, cu toate astea niciodată nu mai fusese atât de feminină ca atunci când stătea alături de el, strânsă în brațele lui, lăsându-se pradă voinței lui și încuviințându-i deschis puterea de a o reduce la stadiul de ființă lipsită de apărare prin plăcerea pe care putea să i-o dăruiască. A învățat-o toate chipurile senzualității pe care le putea descoperi.

— Nu e absolut minunat că trupurile ne pot oferi atâta plăcere? a întrebat-o, simplu, odată.

Erau foarte fericiți și radiau de nevinovăție. Niciunul nu era capabil să-și imagineze că toată bucuria aceea era un păcat.

Au păstrat secretul față de ceilalți, nu dintr-o vinovăție rușinoasă, ci ca pe un lucru care era – neatins – al lor, departe de posibilitatea

ca cineva să-și exprime opinia despre asta sau să-și dea acordul. Știa care era concepția generală despre sex, opinie îmbrățișată de oameni într-un fel sau altul, opinia că sexul este o slăbiciune monstruoasă, generată de natura ușuratică a bărbatului și care poate fi cu greu trecută cu vederea. Trăia un sentiment al castității care o făcea să bată în retragere, nu față de dorințele din trupul ei, ci față de orice contact cu mințile care îmbrățișau această credință.

În iarna aceea, Francisco venea să o întâlnească la New York la intervale de timp greu de prevăzut. Zbura de la Cleveland, fără niciun avertisment, de două ori pe săptămână, sau se făcea nevăzut pentru luni întregi. Stătea așezată pe pardoseala din camera ei, înconjurată de hărți și de planuri de execuție și auzea o bătaie în ușă și spunea scurt:

— Sunt ocupată!

Și auzea apoi o voce surâzătoare care spunea:

— Ești? și sărea în picioare să deschidă ușa și-l găsea pe el stând acolo. Mergea apoi cu el într-un apartament pe care acesta îl închiriase în oraș, un apartament mic într-un cartier liniștit.

— Francisco, l-a întrebat ea odată, brusc uimită, sunt iubita ta sau nu sunt?

El a râs.

— Ești.

A simțit mândria pe care se presupune că ar trebui s-o simtă o femeie când i se garantează titlul de soție.

În multele luni de absență a lui, nu s-a întrebat niciodată dacă-i este credincios sau nu; știa că-i este. Știa, chiar dacă era prea tânără să cunoască motivul, că dorința întâmplătoare și indulgența fără scrupule erau posibile numai în cazul celor care vedeau în sex și în ei înșiși o lucrătură malefică.

Cunoștea puține despre viața lui Francisco. Era în ultimul an de facultate; vorbea când și când despre asta, iar ea nu-l întreba nimic niciodată. Bănuia că muncește prea mult, pentru că văzuse, câteodată, o strălucire neobișnuită pe chipul lui, expresia aceea de euforie care apare pe fața celui care-și stoarce energia dincolo de limite. A râs odată de el, mândrindu-se că ea e deja un vechi angajat al Taggart Transcontinental, în vreme ce el nici măcar nu a început să-și câștige o pâine. I-a răspuns:

— Tatăl meu nu-mi permite să lucrez pentru d'Anconia Copper până când nu-mi termin studiile.

— Când ai învățat să fii așa de ascultător?

— Trebuie să-i respect dorința. El este proprietarul d'Anconia Copper... Oricum, nu este proprietarul tuturor companiilor de cupru din lume.

În zâmbetul lui era o urmă de veselie secretă.

Nu a aflat toată povestea decât toamna următoare, după ce el a absolvit studiile și s-a reîntors la New York, nu înainte de a-și fi vizitat tatăl la Buenos Aires. Atunci i-a spus că a urmat în paralel două serii de studii în ultimii patru ani: una la Patrick Henry University și cealaltă la o topitorie de la periferia Clevelandului.

— Îmi place să învăț lucruri de unul singur, i-a spus.

A început să muncească acolo ca încărcător de furnal, pe când avea șaisprezece ani – iar acum, la douăzeci, era proprietarul ei. Și-a obținut primul titlu de proprietate – printr-o inexactitate referitoare la vârsta pe care o avea – chiar în ziua în care și-a primit și diploma de la universitate și i le-a trimis pe amândouă tatălui lui.

I-a arătat o fotografie a topitoriei lui. Era un loc murdar și meschin, urât și distrus de timp, distrus de anii de încleștare perdantă; deasupra porții de acces, ca un nou steag pe un catarg de epavă, stătea prins semnul: d'Anconia Copper.

Funcționarul care se ocupa de relațiile publice de la biroul tatălui său din New York a mormăit indignat:

— Dar, don Francisco, nu puteți face așa ceva! Ce va crede lumea? Numele *acesta* pe o așa coșmelie?

— Este numele meu, i-a răspuns Francisco.

Când a intrat în biroul din Buenos Aires al tatălui său, o încăpere imensă, sobră și modernă ca un laborator, cu fotografii ale proprietăților d'Anconia Copper ca singurele ornamente de pe pereți – fotografii ale celor mai mari mine, ale bazinelor de minereu și ale topitoriilor din toată lumea – a văzut, la loc de cinste, chiar în fața biroului tatălui său, fotografia topitoriei din Cleveland cu stema cea nouă arborată deasupra porții.

Privirea tatălui său s-a mutat de pe fotografie înspre chipul lui Francisco, care stătea în fața biroului.

— Nu e puțin cam devreme? l-a întrebat tatăl său.

— Nu puteam să stau patru ani fără să fac altceva în afară de cursuri.

— De unde ai luat banii pentru prima plată pentru proprietate?

— Din speculații la bursa din New York.

— Poftim? Cine te-a învățat?

— Nu e greu să-ți dai seama care acțiuni industriale vor avea succes și care nu.

— De unde ai luat bani ca să joci?

— Din banii pe care mi i-ai trimis și din leafă.

— Și când ai avut timp să urmărești bursa de valori?

— În timp ce-mi scriam o teză despre influența – după sistemele metafizice subsecvente – teoriei lui Aristotel despre Primul Motor[1].

Șederea lui Francisco la New York a fost scurtă în toamna aceea. Tatăl său l-a trimis în Montana, ca asistent al directorului unei mine a companiei d'Anconia.

— Ei bine, i-a spus el lui Dagny zâmbind, tatăl meu nu crede c-ar fi bine pentru mine să mă lase să cresc prea repede. N-o să-i cer să mă creadă pe cuvânt. Dacă vrea o demonstrație pe viu, o să-i fac pe plac.

În primăvară, Francisco s-a reîntors – ca șef al biroului din New York al d'Anconia Copper.

În următorii doi ani nu l-a văzut foarte des. Nu știa niciodată unde e, în ce oraș sau pe ce continent, nici măcar a doua zi după ce se întâlnise cu el. Se întorcea mereu la ea pe neașteptate – și ei îi plăcea, pentru că asta îl transforma într-o prezență continuă în viața ei, ca o rază ascunsă de lumină, care-ar fi putut-o lumina oricând.

De fiecare dată când îl vedea în biroul lui, se gândea la mâinile lui ca atunci când le-a văzut pe cârma bărcii cu motor: își conducea afacerea cu aceeași îndemânatică, lină și primejdioasă viteză. Un singur incident șocant îi rămăsese în memorie: nu i se potrivea. Îl văzuse stând, într-o seară, la fereastra biroului și uitându-se la apusul sumbru, de iarnă, care înghițea orașul. Nu s-a clintit mult timp. Chipul lui era sever și încruntat; avea o expresie neobișnuită pe care i-o dădea un anume sentiment pe care niciodată nu l-ar fi crezut cu putință în el: o furie amară, neputincioasă. I-a spus:

— E ceva greșit în lumea asta. Întotdeauna a fost. Ceva ce nimeni nu a numit și nici nu a explicat încă.

---

1 Mișcătorul nemișcat (*ho ou kinoúmenon*) este un concept fundamental al filosofiei lui Aristotel, care definește cauza primară a tuturor mișcărilor din Univers. (n. tr.)

Nu i-a spus ce.

Când l-a văzut data următoare nu mai rămăsese nimic din incidentul acela în felul lui de a fi. Era primăvară și au stat amândoi pe terasa unui restaurant de pe acoperișul unei clădiri, iar mătasea ușoară a rochiei ei de seară flutura în vânt pe lângă silueta lui înaltă îmbrăcată într-un costum negru, sobru. Se uitau la oraș. În sala de mese, în spatele lor, sunetele muzicii care se auzea erau dintr-un studiu de concert al lui Richard Halley; numele lui Richard Halley nu le era multora cunoscut, dar ei îl descoperiseră și iubeau muzica lui. Francisco a spus:

— Nu trebuie să mai căutăm zgârie-norii din depărtare, nu-i așa? I-am atins deja.

Ea i-a zâmbit și i-a spus:

— Cred că i-am depășit deja... Mi-e aproape teamă... Suntem într-un fel de ascensor de mare viteză.

— Firește. Teamă de ce? Lasă-l să accelereze. De ce ar trebui să fie acolo vreo limită?

Avea douăzeci și trei de ani când tatăl său a murit, iar el a plecat la Buenos Aires să preia proprietățile d'Anconia, acum ale lui. Nu l-a mai văzut trei ani.

Întâi i-a scris, la intervale neregulate. Îi scria despre d'Anconia Copper, despre piața de consum, despre probleme care afectau interesele Taggart Transcontinental. Scrisorile lui erau scurte, scrise de mână, de obicei noaptea.

Nu era nefericită în absența lui. Și ea făcea primii pași înspre dominația unui viitor regat. Printre liderii industriei, prieteni ai tatălui ei, a auzit spunându-se odată că e nevoie de mare grijă cu tânărul moștenitor d'Anconia; dacă această companie de cupru fusese cândva măreață, avea să înghită totul sub ceea ce promitea să ajungă acum managementul ei. A zâmbit fără să fie uimită. Erau momente când simțea un dor neașteptat și violent, dar era numai nerăbdare, nu durere. Îl lăsase să plece cu încrezătoarea conștiință că amândoi munceau pentru un viitor care avea să le aducă tot ce-și doreau, inclusiv pe unul altuia. Atunci, scrisorile lui au încetat să mai vină.

Avea douăzeci și patru de ani când telefonul de pe biroul ei din sediul Taggart a sunat.

— Dagny, a spus un glas pe care l-a recunoscut imediat, sunt la Wayne-Falkland. Vino să iei cina cu mine în seara asta. La șapte.

I-a vorbit fără nicio introducere, ca și cum numai ieri s-ar fi despărțit. Pentru că i-a trebuit o secundă să-și recapete suflul, și-a dat seama pentru prima dată ce înseamnă vocea aceea pentru ea.

— Bine... Francisco, i-a răspuns.

Nu mai era nevoie să spună nimic altceva. S-a gândit, în timp ce punea receptorul în furcă, la faptul că reîntoarcerea lui era firească și se întâmplase așa cum întotdeauna se așteptase, cu excepția unui singur lucru – că nu se așteptase la acea nevoie bruscă de a-i rosti numele și nici la junghiul de fericire pe care a simțit-o în timp ce-l pronunța.

Când a intrat în camera lui de hotel, în seara aceea, s-a oprit pentru o secundă. El se afla în mijlocul camerei, uitându-se la ea, și i-a văzut zâmbetul involuntar – era ca și când își pierduse capacitatea de a zâmbi și era acum uluit că o face din nou. A privit-o neîncrezător, aproape că nu-i venea să creadă ce era ea acum sau ce simțea el. Privirea lui era imploratoare, ca plânsul unui bărbat care nu putuse niciodată să plângă. Când a intrat, el a început cu vechiul lor salut, începuse să spună: „Bună...", dar nu a mai încheiat. În loc de asta, după un moment, a adăugat: „Ești frumoasă, Dagny". A spus-o ca și cum l-ar fi rănit.

— Francisco, eu...

A clătinat din cap, nepermițându-i să pronunțe cuvintele pe care nu și le-au spus niciodată unul celuilalt, deși știau că amândoi le spuseseră și le auziseră în clipa aceea.

El s-a apropiat, i-a luat mâinile în ale sale, a sărutat-o și a ținut-o în brațe mult. Când s-a uitat în sus la chipul lui, el zâmbea către ea încrezător și ironic. Era un zâmbet care spunea că are controlul asupra lui însuși, asupra ei, asupra a orice și care-i poruncea să uite tot ce văzuse în primul moment.

— Bună, Slug, i-a spus.

Fără să mai fie sigură de nimic altceva în afară de faptul că nu trebuie să pună întrebări, i-a zâmbit și i-a răspuns:

— Bună, Frisco.

Ar fi putut fi capabilă să înțeleagă orice schimbare, dar nu lucrurile pe care le-a văzut. Nu era nicio scânteie de viață pe chipul lui, nicio urmă de veselie; expresia lui devenise implacabilă. Implorarea din primul lui zâmbet nu fusese o implorare născută din slăbiciune; dobândise un aer de hotărâre care părea să fie neiertător. Se comporta ca un bărbat care rămăsese în picioare sub apăsarea unei incredibile

poveri. A văzut ceea ce nu ar fi crezut niciodată posibil: că fața lui era brăzdată de riduri de amărăciune și că părea să se frământe.

— Dagny, să nu fii uimită de nimic din ce fac, i-a spus, și nici de ce-aș putea face în viitor.

Asta a fost singura explicație pe care i-a dat-o, apoi a început să se poarte ca și cum nu era nimic de explicat.

Nu putea să simtă nimic altceva în afară de o ușoară neliniște; îi era imposibil să-i fie frică pentru el sau când el se afla în preajmă. Când a început să râdă, a crezut că sunt iarăși în pădurea de la Hudson: nu se schimbase și niciodată n-ar fi putut s-o facă.

Cina le-a fost servită în camera lui. I s-a părut amuzant să stea în fața lui la o masă așezată cu rigoarea rece aferentă costurilor exorbitante, într-o cameră de hotel împodobită ca un palat european.

Wayne-Falkland era hotelul cel mai elegant dintre cele care mai rămăseseră pe orice continent. Stilul său de un lux nepăsător, cu draperii violete, cu lambriuri sculptate și cu sfeșnice era în contradicție voluntară cu funcționalitatea lui: nimeni nu-și putea permite să apeleze la ospitalitatea lui în afară de cei care veneau la New York cu afaceri, să pună la punct tranzacții care priveau pământul întreg. Remarcase faptul că felul în care chelnerii le serveau masa sugera o politețe cu totul aparte față de acest client special, dar și că Francisco nu o observase. El era oriunde acasă. Trecuse multă vreme de când se obișnuise să fie señor d'Anconia de la d'Anconia Copper.

I se părea însă ciudat că nu vorbea despre munca lui. Se așteptase ca acesta să fie unicul lui interes, primul lucru pe care ar fi vrut să-l împărtășească cu ea. Nici măcar nu a amintit. A îndemnat-o pe ea să vorbească, în schimb, despre slujba ei, despre progresul pe care-l face și despre ce simte față de Taggart Transcontinental. Vorbea despre asta așa cum îi vorbise întotdeauna, cu încredințarea că el era singurul care i-ar fi putut înțelege abnegația neabătută. El nu făcea niciun comentariu, dar o asculta cu atenție.

Unul dintre chelneri a dat drumul la un radio din care ieșeau ritmuri calde; nu le dăduseră nicio atenție. Dar, deodată, o jerbă de sunete a țâșnit în cameră, aproape ca și cum o explozie subterană ar fi izbit zidurile și le-ar fi făcut să trepideze. Șocul a venit nu din intensitate, ci din calitatea sunetelor. Era noul concert al lui Halley, de curând compus, al patrulea.

Au rămas în tăcere, ascultând declarația de revoltă – imnul de victorie al victimelor măreț care au refuzat să accepte durerea. Francisco asculta privind orașul.

Fără niciun pasaj și fără niciun avertisment, a întrebat cu un glas în mod ciudat lipsit de orice emoție:

— Dagny, ce-ai spune dacă ți-aș cere să părăsești Taggart Transcontinental și să-l lași să se ducă dracului, așa cum s-ar întâmpla când ar ajunge pe mâna fratelui tău?

— Ce-aș spune dacă mi-ai cere părerea despre ideea de a mă sinucide? i-a răspuns furioasă.

El a tăcut.

— De ce ai zice asta? s-a răstit ea. Nu cred că ai glumit. Nu e genul tău.

Nu era nicio urmă de umor pe chipul lui. I-a răspuns de îndată, cu sobrietate:

— Nu. Firește. Nu aș face-o.

Și-a amintit să-l întrebe despre munca lui. El i-a răspuns, fără să-i spună nimic. I-a reamintit comentariile industriașilor despre perspectivele luminoase ale d'Anconia Copper sub conducerea lui.

— E adevărat, i-a spus, cu un glas lipsit de entuziasm.

Cu o neașteptată neliniște, fără să-și dea seama ce a împins-o, l-a întrebat:

— Francisco, de ce ai venit la New York?

I-a răspuns încet:

— Să mă întâlnesc cu un prieten care mi-a telefonat.

— Afaceri?

Uitându-se prin ea, ca și cum și-ar fi răspuns unei întrebări a lui, cu un vag surâs de veselie amară pe chip, dar cu o voce ciudat de slabă și de tristă, i-a răspuns:

— Da.

Era mult după miezul nopții când s-a trezit în pat lângă el. Niciun sunet nu răzbătea dinspre orașul de sub ei. Nemișcarea din cameră făcea ca viața să pară suspendată pentru un timp. Destinsă de fericire și cu desăvârșire extenuată, și-a întors leneșă privirile către el. Stătea întins pe spate, sprijinit într-o rână pe o pernă. I-a văzut profilul în strălucirea încețoșată a cerului de noapte care se zărea prin fereastră. Nu dormea, stătea cu ochii deschiși. Avea buzele strânse ca un om cufundat în resemnare de o durere insuportabilă și care și-o asumă în întregime, fără să încerce să și-o ascundă.

Îi era prea teamă să facă vreo mișcare. I-a simțit privirile și s-a întors înspre ea. L-a trecut un frison, a aruncat de pe el pătura, s-a uitat la trupul ei gol, apoi s-a năpustit peste ea și și-a îngropat fața între sânii ei. I-a cuprins umerii, prinzându-se de ea convulsiv. I-a auzit cuvintele, înăbușite, pentru că gura îi era lipită de pielea ei:

— Nu pot să renunț! Nu pot!

— La ce? i-a șoptit.

— La tine.

— De ce-ar trebui...

— Și la totul.

— De ce-ar trebui să renunți?

— Dagny! Ajută-mă să rămân. Să refuz. Chiar dacă așa e corect!

În cele din urmă, a întrebat:

— Ce să refuzi, Francisco?

Nu i-a răspuns, ci și-a apăsat cu și mai mare putere fața pe ea.

Stătea aproape nemișcată, fără să-și dea seama de nimic altceva decât de nevoia supremă de precauție. Cu capul lui pe piept, cu mâna trecându-i ușor și ritmic prin păr, se uita la tavanul camerei, la ornamentele sculptate, abia vizibile în întuneric, și aștepta împietrită de groază.

A murmurat:

— Așa e corect, dar e așa de greu! O, Doamne, e așa de greu!

După un timp, și-a înălțat capul. S-a ridicat. Nu mai tremura.

— Ce e, Francisco?

— Nu pot să-ți spun. Glasul lui era clar, deschis, fără nicio încercare să-și ascundă durerea, dar acum era o voce care i se supunea.

— Nu ești pregătită să auzi.

— Vreau să te ajut.

— Nu poți.

— Ai spus că vrei să te ajut să refuzi.

— Nu pot să refuz.

— Lasă-mă atunci să fiu alături de tine.

A dat din cap.

Stătea uitându-se în jos la ea, ca și cum și-ar fi cântărit cuvintele. Apoi a dat iar din cap, răspunzându-și sieși.

— Nu sunt sigur dacă pot să fac eu față – iar inflexiunea nouă din vocea lui era tandrețe –, cum ai putea tu?

A rostit cuvintele acestea încet, cu dificultate, abținându-se să strige:

— Francisco, trebuie să știu.

— O să mă ierți? Știu că ți-e teamă și că e crud. Dar o să faci tu asta pentru mine – o să lași să treacă, o să lași doar să treacă... și n-o să mă întrebi nimic?

— Eu...

— E tot ce poți să faci pentru mine. Vrei?

— Da, Francisco.

— Să nu-ți fie teamă pentru mine. Numai de data asta s-a întâmplat. N-o să mi se mai întâmple niciodată. O să-mi fie mult mai ușor... mai târziu.

— Dac-aș putea...

— Nu. Culcă-te, draga mea.

Era prima dată când folosea cuvintele astea.

Dimineața, a înfruntat-o deschis, fără să-i evite privirea neliniștită, dar fără să mai spună nimic. Deslușea atât ușurare, cât și durere în calmul chipului lui, o expresie asemănătoare unei grimase de durere, chiar dacă niciun mușchi nu i se mișca. Bizar, dar îl făcea să pară mai tânăr. Nu mai arăta ca un bărbat care-și acceptă suferința, ci ca unul care înțelege pentru ce merită să îndure durerea.

Nu l-a întrebat nimic. L-a întrebat numai, înainte să plece:

— Când o să te mai văd?

I-a răspuns:

— Nu știu. Nu mă aștepta, Dagny. Data următoare când o să ne vedem, n-o să vrei să mă întâlnești. Am însă un motiv pentru toate lucrurile pe care le fac, dar nu-ți pot spune motivul și o să ai dreptate să mă înjuri. N-o să-ți cer ceva demn de tot disprețul – să mă crezi pe cuvânt, de exemplu. Tu trebuie să trăiești după cum crezi și după cum gândești tu. O să mă blestemi. O să fii rănită. Încearcă să nu lași să te doară prea tare. Să-ți amintești că ți-am spus și că asta era tot ce am putut să-ți spun.

Nu a mai auzit nimic de la el sau despre el vreme de un an. Când a început să audă bârfe și să citească articole de ziar, nu a crezut la început că ele se referă la Francisco d'Anconia. După o vreme, a fost nevoită să creadă.

A citit o relatare despre o petrecere pe care a dat-o pe iahtul lui, în portul Valparaiso; invitații purtau costume de baie și o ploaie artificială de șampanie și de petale de flori curgea fără încetare peste punte, pe toată întinderea nopții.

A citit o relatare despre o petrecere pe care a dat-o într-o stațiune din deșertul algerian; a ridicat acolo un pavilion din pereți subțiri de gheață și fiecărei femei invitate i-a dăruit o pelerină de hermină, ca un cadou pe care trebuie să-l poarte cu acest prilej, cu condiția ca fiecare să renunțe la propria pelerină, apoi la rochia de seară, apoi la toate celelalte, în timp ce pereții de gheață se topeau.

A citit despre bilanțurile și acțiunile afacerilor pe care le prelua la intervale îndelungate; acțiunile erau spectaculos de profitabile și-i falimentau pe ceilalți concurenți, dar se implica în speculații ca într-un sport ocazional, inițiind câte un raid surprinzător și dispărând apoi pentru un an sau doi, lăsând d'Anconia Copper în grija angajaților.

A citit un interviu în care spunea: „De ce ar trebui să vreau să fac bani? Am destui cât să-mi permit ca trei generații de descendenți să trăiască la fel de bine pe cât trăiesc eu".

L-a văzut o dată, la o recepție dată de un ambasador la New York. I-a făcut o plecăciune curtenitoare, i-a zâmbit și a privit-o ca și cum trecutul nici n-ar fi existat. L-a luat deoparte. Nu i-a spus decât:

— De ce, Francisco?

— De ce – ce? a întrebat-o.

Ea i-a întors spatele.

— Te-am avertizat, i-a spus el.

Nu a mai încercat să-l mai vadă vreodată.

A trecut peste asta. Era capabilă să treacă peste asta, pentru că nu credea în durere. Înfrunta cu o indignare uimită reversul meschin al durerii și a refuzat să-i dea vreo valoare. Suferința era un accident lipsit de orice sens, nu era o parte a existenței – așa cum o percepea ea. Nu i-a permis durerii să devină ceva important. Nu avea niciun nume o rezistență de felul celei pe care o opunea, sentimentul din care venea o astfel de rezistență; dar cuvintele care-i stăteau în minte ca un echivalent al ei erau: „Nu contează, nu e nimic de luat în serios". Știa că astea erau cuvintele, chiar și în momentele în care nu mai era nimic altceva înăuntrul ei decât urletul și când și-ar fi dorit să fi pierdut facultatea de a fi conștientă și ca ea să nu-i spună că ceea ce nu putea să fie adevărat era adevărat. Nu e nimic de luat în serios – o certitudine statornică, pe care nu înceta să și-o repete – durerea și urâțenia nu trebuie niciodată luate în serios.

A luptat cu ea. Și-a revenit. Anii au ajutat-o să ajungă la momentul când își putea înfrunta amintirile cu indiferență, apoi la momentul

când nu a mai simțit nicio nevoie să le înfrunte. Se terminase totul și nici nu mai era de vreun interes pentru ea.

Nu mai fusese niciun bărbat în viața ei. Nici nu știa dacă asta o făcuse nefericită. Nu avusese timp să-și dea seama. Își descoperise sensul existenței – limpede, strălucitor – în muncă. Odată, Francisco îi dăduse același sens, sentimentul că aparține muncii și lumii ei. Bărbații pe care-i întâlnise de atunci erau asemenea bărbaților de la primul ei bal.

Ieșise învingătoare din lupta ei împortiva amintirilor. Dar o anumită formă de durere rămăsese, neștirbită de trecerea anilor, tortura întrebării „de ce?".

Cu orice tragedie ar fi dat piept, de ce alesese oare Francisco cea mai urâtă cale de ieșire, la fel de vulgară ca aceea a unui alcoolic de nimic? Băiatul pe care-l cunoscuse ea nu putea să fi devenit un laș lipsit de orice valoare. O minte fără pereche ca a lui nu ar fi putut să-și transforme ingenuitatea în săli de bal care se topesc. Totuși, asta se întâmplase și nu exista nicio explicație care s-o poată face lesne de conceput și care să-i permită să-l uite pe de-a-ntregul. Nu putea să se îndoiască de ceea ce fusese el; nu putea să se îndoiască de ceea ce devenise; totuși, una o făcea imposibilă pe cealaltă. Câteodată, aproape că se îndoia de propria ei rațiune sau chiar de orice rațiune, oriunde altundeva; dar era o îndoială pe care nu o permitea nimănui altcuiva. Totuși, nu exista nicio explicație, niciun motiv, nicio cale spre descoperirea niciunei cauze plauzibile – în niciuna dintre zilele celor zece ani în care nu găsise niciun indiciu al vreunui posibil răspuns.

Nu, i-a trecut prin minte când se plimba printr-un amurg cenușiu, prin fața vitrinelor unor magazine lăsate în paragină, înspre hotelul Wayne-Falkland, nu, nu putea să existe niciun răspuns. N-ar mai trebui să-l caute. Nu mai conta acum.

În frânturile acelea de revoltă, emoția care creștea în ea ca un tremur ușor nu era pentru bărbatul pe care urma să-l vadă; era un plâns de protest împotriva unui sacrilegiu, împotriva distrugerii a ceea ce fusese cu adevărat sublim.

În spațiul care se deschidea între două clădiri a zărit turnurile hotelului Wayne-Falkland. A simțit o ușoară izbitură – în plămâni și în picioare –, care a făcut-o, pentru o clipă, să se oprească. Apoi, în cele din urmă, și-a continuat drumul.

În timp ce trecea prin holul de marmură înspre lift, apoi când păşea pe holurile tăcute, pustii, acoperite cu mochetă moale ale hotelului, nu simţea nimic altceva în afară de o furie rece care creştea înăuntrul ei, tot mai rece cu fiecare pas.

Când a bătut la uşă, era deja convinsă de această furie. I-a auzit vocea răspunzându-i:

— Intră.

A deschis uşa şi a intrat.

Francisco Domingo Carlos Andres Sebastián d'Anconia stătea pe podea şi se juca cu nişte bile.

Nimeni nu se întrebase vreodată dacă Francisco d'Anconia era un bărbat frumos sau nu; părea să fie irelevant; când intra într-o încăpere, era imposibil să te uiţi la altcineva. Silueta lui înaltă şi zveltă emana un aer de distincţie, prea autentică pentru a fi modernă, şi mergea ca şi cum ar fi purtat o pelerină care i-ar fi fluturat în vânt. Oamenii îl defineau spunând despre el că avea vitalitatea unui animal sănătos, dar cumva ştiau că nu e adevărat. Avea vitalitatea unui om sănătos, un lucru atât de rar, încât nimeni nu putea să-l identifice corect. Avea puterea pe care ţi-o dă siguranţa de sine.

Nimeni nu l-ar fi descris fizic ca latin, totuşi, cuvântul care i se aplica, nu în sensul lui actual, ci în acela originar, nu trimitea la Spania, ci la Roma antică. Trupul lui părea sculptat ca un exerciţiu asupra consistenţei stilului, un stil alcătuit din emaciere, din muşchi fini, picioare lungi şi mişcări iuţi. Trăsăturile lui aveau precizia fină a sculpturii. Părul lui era negru şi drept, pieptănat pe spate. Bronzul pielii îi intesifica uimitoarea culoare a ochilor: erau de un albastru curat şi limpede. Chipul îi era deschis, rapidele modificări ale expresiei reflectau tot ceea ce simţea, ca şi cum n-ar fi avut nimic de ascuns. Ochii lui albaştri erau însă liniştiţi şi cuminţi şi niciodată nu dădeau niciun indiciu despre ceea ce gândea.

Stătea pe podeaua salonului, îmbrăcat într-o pijama de mătase neagră, subţire. Bilele împrăştiate pe covor în jurul lui erau făcute din pietre semipreţioase care se găseau în ţara lui natală: carneol şi cristal de stâncă. Nu s-a ridicat când a intrat Dagny. Stătea şi se uita în sus la ea şi o bilă de cristal i-a căzut ca o lacrimă din mână. I-a zâmbit, acelaşi zâmbet neschimbat, insolent, strălucitor din copilăria lui.

— Bună, Slug!

S-a auzit răspunzându-i, irezistibil, neputincios, fericită:

— Bună, Frisco!

Se uita la chipul lui; era chipul pe care-l cunoștea. Nu era brăzdat de nicio urmă a vieții pe care o dusese și de nicio urmă a ultimei lor nopți împreună. Nu era acolo niciun semn al vreunei tragedii, nici amărăciune, nici tensiune – numai un umor radiant, maturizat și tensionat, expresia unui umor impredictibil și primejdios și o seninătate a spiritului care e lipsit de orice vinovăție. Dar asta, i-a trecut prin cap, era cu totul imposibil; asta era mai șocant decât orice altceva.

Ochii lui o studiau: haina boțită pe care o purta descheiată, pe jumătate alunecându-i de pe umeri, și trupul subțire, într-un costum cenușiu, care aducea a uniformă de funcționar.

— Dac-ai venit îmbrăcată așa ca să nu văd cât de drăguță ești, i-a spus, ai judecat prost. Ești încântătoare. Vreau să-ți spun ce ușurare e să văd o față inteligentă, chiar dacă e a unei femei. Dar nu vrei să auzi asta. Nu de asta ai venit aici.

Cuvintele astea erau atât de nepotrivite, erau totuși spuse cu atâta ușurătate, încât au adus-o repede înapoi la realitate, la furia și la rostul vizitei ei. A rămas în picioare, uitându-se în jos la el, cu chipul inexpresiv, refuzându-și orice recunoaștere a intimității, chiar și puterea lui de a o răni. I-a spus:

— Am venit să-ți pun o întrebare.

— Spune.

— Când le-ai spus reporterilor acelora că ai venit la New York să fii martor la o farsă, la ce farsă te refereai?

A izbucnit în râs, ca un om care foarte rar găsește un motiv să fie luat prin surprindere.

— Asta-mi place la tine, Dagny. În New York trăiesc în momentul de față șapte milioane de oameni. Din cele șapte milioane de oameni, numai tu te-ai fi putut gândi că nu e vorba despre scandalul cu divorțul din familia Vail.

— Despre ce era vorba?

— Ce alternativă ți se pare plauzibilă?

— Dezastrul San Sebastián.

— E mult mai amuzant decât divorțul din familia Vail, nu-i așa?

I-a replicat cu solemnitate, pe tonul lipsit de milă al unui procuror:

— Ai făcut-o conștient, cu sânge rece și cu premeditare.

— Nu crezi c-ar fi mai bine să-ți scoți haina și să te așezi?

Știa că făcuse greșeala să-și trădeze prea marea implicare. S-a întors rece, și-a scos haina și a aruncat-o deoparte. Nu s-a ridicat s-o ajute. S-a așezat într-un fotoliu. El a rămas pe podea, la o distanță oarecare, dar era ca și cum ar fi stat la picioarele ei.

— Ce am făcut cu premeditare? a întrebat-o.

— Toată șarlatania aceea de la San Sebastián.

— Și care a fost premeditarea?

— Asta vreau să știu și eu.

A chicotit ca și cum i-ar fi cerut să explice într-o simplă discuție o știință complexă, care necesita o viață întreagă de studiu.

— Știai că minele San Sebastián nu valorau nicio lețcaie, i-a spus. Știai dinainte să începi toată afacerea aceea abjectă.

— Și-atunci de ce am început-o?

— Nu începe să-mi spui că n-ai avut nimic de câștigat. Știu. Știu că ai pierdut cincisprezece milioane de dolari din banii tăi. Așa că totul a avut un scop.

— Poți să găsești un motiv pentru care aș fi făcut asta?

— Nu. E de neînțeles.

— Este? Presupui că am o minte extraordinară, o inteligență uimitoare și o capacitate productivă ieșită din comun, așa orice întreprind trebuie să aibă succes. Și pretinzi apoi că nu aș avea nici cea mai mică dorință de a depune nici cel mai mic efort pentru Republica Populară Mexic. E de neînțeles, nu-i așa?

— Știai, de dinainte de a cumpăra proprietatea aceea, că Mexicul e în mâinile unui guvern de tâlhari. N-ar fi trebuit să începi nici cel mai neînsemnat proiect minier pentru ei.

— Nu, n-ar fi trebuit.

— N-ai dat nici cea mai mică importanță guvernului mexican, într-un fel sau altul, pentru că...

— Greșești... pentru că știai că ei o să naționalizeze minele acelea mai devreme sau mai târziu. Tu umblai, de fapt, după acționarii americani.

— Corect.

Se uita drept în ochii ei, nu zâmbea, fața îi părea pătrunsă de cuvintele ei. A adăugat:

— Asta e doar o parte din adevăr.

— Care e restul?

— Nu numai după asta am umblat.

— După mai ce?

— Tu trebuie să-ți dai seama.

— Am venit aici pentru că am vrut să știi că încep să-mi dau seama care este scopul tău.

I-a zâmbit:

— Dacă ți-ai fi dat seama, n-ai mai fi venit aici.

— E-adevărat. Nu înțeleg și probabil că niciodată n-o să înțeleg. Abia încep să văd o parte din el.

— Care parte?

— Ai epuizat orice altă formă de depravare și ai căutat o distracție nouă trăgând pe sfoară indivizi ca Jim și prietenii lui, numai ca să-i vezi zvârcolindu-se. Nu știu ce soi de decădere ar putea face pe cineva să exulte la așa ceva, dar pentru asta ai venit la New York, să privești partea cea mai bună.

— Fără îndoială că mi-au asigurat un spectacol al zvârcolirii de cel mai înalt nivel. Mai ales fratele tău, James.

— Sunt niște nebuni duși pe copcă, dar, de data asta, singura lor vină a fost c-au avut încredere în tine. Au avut încredere în numele și în cinstea ta.

I-a zărit din nou seriozitatea și și-a dat din nou seama că era nefalsificată când i-a spus:

— Da. Au avut. Știu.

— Și ți se pare amuzant?

— Nu, nu mi se pare deloc amuzant.

A continuat să se joace cu bilele, absent, indiferent, lovindu-le din când în când. A remarcat deodată acuratețea desăvârșită a țintelor, îndemânarea mâinilor. Abia dacă-și mișca încheietura să lovească bila pe care o trimitea, de-a lungul covorului, să atingă ușor o alta. S-a gândit la copilăria lui și la predicțiile că orice ar face, ar fi făcut perfect.

— Nu, i-a răspuns, nu mi se pare amuzant. Fratele tău James și prietenii lui nu știau nimic despre industria mineritului de cupru. Nu știau nimic despre cum se fac banii. Nici nu au crezut vreodată c-ar fi necesar să învețe. Au considerat știința inutilă și judecata neesențială. Nu au văzut decât unde sunt eu și că mi-am făcut un titlu de glorie din a ști. Au crezut că se pot baza pe buna mea credință. Nu se trădează o încredere de felul ăsta, nu?

— Și-atunci ai trădat-o cu bună știință?

— Asta tu trebuie să hotărăşti. Tu ai fost cea care a pomenit de încrederea lor şi de buna mea credinţă. Eu nu mai gândesc în astfel de termeni...

A ridicat din umeri, adăugând:

— Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie de fratele tău, James, sau de prietenii lui. Teoria lor nu era deloc nouă, funcţionează de secole întregi. Dar nu era ceva lipsit de primejdii. Este un singur lucru pe care l-au scăpat din vedere. Ei au crezut că e sigur să se urce călare pe creierul meu, pentru că au presupus că ţinta călătoriei mele era averea. Toate calculele lor au rămas la premisa că nu vreau decât să fac bani. Dar dacă nu asta-i ce-am vrut?

— Şi dacă nu asta ai vrut, ce ai vrut, de fapt?

— Niciodată nu m-au întrebat. Păi, să nu se informeze asupra intenţiilor, asupra motivelor sau asupra dorinţelor mele e o parte esenţială a teoriei lor.

— Dacă nu ai vrut să faci bani, ce alt posibil motiv ai fi putut să ai?

— Orice altceva. Pentru moment, să-i cheltuiesc.

— Să cheltuieşti pe un eşec sigur, total?

— De unde era să ştiu că minele alea erau un eşec sigur şi total?

— La ce te-ar fi ajutat să ştii?

— Destul de simplu. Nu m-aş mai fi gândit.

— Ai început un proiect fără să gândeşti?

— Nu, nu chiar. Dar cred că mi-a scăpat. Sunt un simplu om. Am făcut o greşeală. Am eşuat. Am făcut o treabă proastă.

Şi-a mişcat încheietura; a lovit o bilă de cristal, strălucitoare, care s-a rostogolit pe covor şi a lovit cu putere o bilă maro din celălalt capăt al camerei.

— Nu cred, i-a răspuns.

— Nu?

— Dar oare eu nu am dreptul să fiu ceea ce se numeşte acum om? Trebuie să plătesc pentru greşelile tuturor şi să nu-mi fie permis niciodată să fac şi eu una?

— Nu te caracterizează.

— Nu?

S-a întins cât era de lung pe covor, leneş, odihnindu-se.

— Ai vrut să aflu că, dacă tu crezi că am făcut-o intenţionat, atunci încă ai crede că am avut un scop? Încă nu eşti capabilă să accepţi că sunt un târâie-brâu?

Și-a închis ochii. L-a auzit râzând; era cel mai vesel sunet din lume. A deschis repede ochii, dar nu era nicio urmă de cruzime pe fața lui, numai râsul.

— Motivul meu, Dagny? Nu crezi că e cel mai simplu dintre toate – impulsul momentului?

Nu, s-a gândit ea, nu e adevărat; nu dacă râdea în felul acela și nu dacă arăta așa cum arăta. Capacitatea lui de a se bucura fără nicio umbră de tristețe, s-a gândit, nu e una a nebunilor iresponsabili; pacea de netulburat a sufletului nu e a unui pierde-vară oarecare; să fii capabil să râzi în felul acela e rezultatul celei mai profunde, celei mai solemne chibzuințe.

Aproape imperturbabilă, uitându-se la silueta întinsă pe covor la picioarele ei, și-a dat seama că întreaga ei memorie se întorsese: pijamaua neagră, strânsă de-a lungul liniilor corpului său, gulerul descheiat, care lăsa să se vadă o piele arsă de soare, netedă și tânără – și s-a gândit la silueta cu pantaloni negri și tricou întinsă alături de ea, în iarbă, la răsărit. Se simțise mândră atunci, mândră să știe că trupul acela îi aparținea; încă se mai simțea mândră. Și-a amintit deodată, cu exactitate, gesturile excesive ale intimității lor; memoria ei trebuia să fie năvalnică acum, dar nu era. Era încă mândră, lipsită de regret sau de speranță, un sentiment care nu avea puterea să ajungă la ea și pe care nu avea puterea să-l distrugă.

Inexplicabil, printr-o asociere cu acest sentiment care o surprinsese, și-a amintit ce o făcuse, de curând, să aibă aceeași senzație de fericire deplină ca a lui.

— Francisco, s-a auzit șoptind moale, amândoi iubeam muzica lui Richard Halley.

— Încă îmi place.

— L-ai întâlnit vreodată?

— Da. De ce?

— Știi cumva dacă a compus cumva un al cincilea concert?

A rămas cu desăvârșire nemișcat. Credea că e cu totul de nezdruncinat; nu era. Dar nu reușea să înțeleagă de ce, dintre toate lucrurile pe care le spusese, ăsta trebuie să fi fost singurul care ajunsese până la el. Nu a fost decât o singură clipă; apoi, în cele din urmă, a întrebat:

— Ce te face să crezi că a mai compus?

— Deci a făcut-o?

— Știi că nu există decât patru concerte ale lui Halley.

— Da, dar mă întrebam dacă a mai compus vreunul.

— Nu, s-a oprit.

— Știu.

— Și-atunci ce te-a făcut să mă întrebi?

— Un gând prostesc doar. Cu ce se ocupă acum? Unde e?

— Nu știu. Nu l-am mai văzut de mult timp. Ce te-a făcut să crezi că există un al cincilea concert?

— Nu am spus că există. Abia dacă mi-am pus întrebarea asta.

— Și de ce te-ai gândit la asta tocmai acum?

— Pentru că – a simțit cum autocontrolul i se zdruncină puțin – pentru că mintea mea nu poate să treacă foarte ușor de la muzica lui Richard Halley la... doamna Gilbert Vail.

A râs ușurat:

— O, de asta?... Că veni vorba, dacă mi-ai urmărit presa, nu ai remarcat niște mici și simpatice inadvertențe în povestea doamnei Gilbert Vail?

— Nu citesc așa ceva.

— Ar trebui. A făcut o descriere așa de frumoasă a revelionului trecut, pe care l-am petrecut împreună, în vila mea din Andes. Lumina lunii pe culmile munților și florile roșii ca sângele, care atârnau pe vițe la ferestrele deschise. Nu vezi nimic greșit în tabloul ăsta?

I-a răspuns încet:

— Eu ar trebui să te întreb asta, dar n-o s-o fac.

— O, nu văd nimic greșit – cu excepția faptului că, de revelionul trecut, eram în El Paso, Texas, și prezidam inaugurarea liniei San Sebastián a companiei Taggart Transcontinental, după cum trebuie să-ți și amintești, chiar dacă ai ales să nu fii prezentă cu ocazia asta. Am o fotografie în care stau cu brațele trecute peste umerii fratelui tău James și ai lui señor Orren Boyle.

Ea a oftat, amintindu-și că era adevărat și amintindu-și și ce spunea povestea din presă a doamnei Vail.

— Francisco, ce... ce înseamnă toate astea?

A chicotit.

— Trage singură concluziile... Dagny – și chipul lui era serios – de ce te-ai gândit că Richard Halley ar fi compus un al cincilea concert? De ce nu o simfonie sau o operă? De ce exact un concert?

— De ce te frământă asta?

— Nu mă frământă. Apoi a adăugat moale:

— Încă sunt îndrăgostit de muzica lui, Dagny. După aceea, a vorbit din nou nepăsător:

— Dar aparține unei alte vârste. Era noastră furnizează un alt fel de distracție.

S-a întors pe spate și și-a pus brațele cruciș sub cap, privind în sus ca și cum s-ar fi uitat la scene dintr-un film de comedie proiectat pe tavan.

— Dagny, nu ți-a făcut plăcere spectacolul comportamental al Republicii Populare Mexic în ceea ce privește minele San Sebastián? Ai citit discursurile din guvern și editorialele din presă? Spuneau că sunt un trișor lipsit de scrupule, care i-a escrocat. Se așteptau să aibă de naționalizat un concern minier profitabil. Nu aveam niciun drept să-i dezamăgesc în felul ăsta. Ai citit despre funcționărașul ăla mizerabil care voia să mă dea în judecată?

Râdea stând întins pe spate; brațele îi erau întinse de-o parte și de cealaltă pe covor, desenând, împreună cu trupul lui, o cruce; părea dezarmat, liniștit și tânăr.

— A meritat, oricât de mult m-a costat. Mi-am putut permite prețul unui spectacol ca ăsta. Dacă l-aș fi pus în scenă intenționat, aș fi bătut recordul împăratului Nero. Ce înseamnă a da foc unui oraș – în comparație cu a ridica vălul de pe infern și a-i lăsa pe oameni să-l vadă?

S-a ridicat, a luat câteva bile în mână și stătea săltându-le absent în mâini; zornăiau cu un sunet moale, limpede, de piatră sănătoasă. Și-a dat seama deodată că faptul că se juca cu bilele acelea nu era simplă și deliberată afectare din partea lui; era neliniște, nu putea să stea locului prea mult timp.

— Guvernul Republicii Populare Mexic a dat o proclamație, i-a spus, cerând poporului să aibă răbdare și să îndure dificultățile încă puțin. Se pare că averea din cuprul din minele San Sebastián era o parte a planului administrației centrale. Trebuia să crească nivelul de trai al tuturor și să asigure o halcă de friptură de porc în fiecare duminică pentru orice femeie, bărbat, copil și avorton din Republica Populară Mexic. Acum, cei care au pus planul la cale îi cer poporului să nu-i acuze pe ei, ci corupția bogăției, pentru că s-a dovedit că aș fi un playboy iresponsabil, în loc să fiu capitalistul lacom care se așteptau să fiu. De unde aveau ei să știe – întreabă-te – c-o să-i las cu buzele umflate? Ei bine, e destul de aproape de adevăr. De unde aveau să știe?

A remarcat felul în care mângâia bilele de cristal din palmă. Nu era conștient de asta, se uita aiurea la o depărtare oarecare, dar ea știa cu

siguranță că gestul era o ușurare pentru el, poate ca o contrapondere. Degetele i se mișcau încet, pipăind textura pietrelor cu o desfătare senzuală. În loc să i se pară un gest imatur, i s-a părut, straniu, atrăgător – ca și cum, i-a trecut deodată prin minte, senzualitatea nu ar fi fost deloc fizică, ci ar fi venit dintr-o aproape indiscernabilă mobilitate a spiritului.

— Și asta nu e tot ce n-au știut, a continuat. Trebuie să mai afle câte ceva. Mai există și acel cartier de locuințe pentru muncitorii din San Sebastián. Costă opt milioane de dolari. Case cu armătură de oțel, cu instalație de apă și canalizare, cu electricitate și sisteme de răcire. De asemenea, o școală, o biserică, un spital și un cinema. Un cartier ridicat pentru oameni care trăiseră în colibe făcute din lemn de esență moale și foi de tablă subțire. Recompensa pe care am obținut-o ca urmare a contrucției a fost privilegiul de a-mi scăpa pielea, o concesie specială pentru nefericitul accident de a nu mă fi născut mexican. Cartierul muncitoresc a fost, de asemenea, parte a acestui plan. Un exemplu de urmat pentru planul progresiv al statului în ceea ce privește locuințele. Ei bine, casele acelea cu structură de oțel sunt dintr-un carton vopsit cu o imitație foarte bună de șelac. N-or să mai reziste încă un an. Conductele de canalizare – ca și cea mai mare parte din echipamentul nostru minier – au fost cumpărate de la vânzători a căror principală sursă erau demolările din Buenos Aires și Rio de Janeiro. Canalizării îi mai dau cinci luni, iar sistemului de electrificare, cam șase. Șoselele minunate pe care le-am construit la patru mii de metri în stâncă pentru Republica Populară Mexic n-or să reziste mai mult de câteva ierni: sunt din ciment ieftin, fără fundație, iar întăriturile din curbele periculoase nu-s altceva decât draniță vopsită. Așteaptă numai o alunecare de pământ de pe munte. Biserica, așa cred, va rămâne în picioare. Or să aibă nevoie de ea.

— Francisco, a șoptit ea, ai făcut-o intenționat?

Și-a ridicat capul; era înspăimântată să vadă pe fața lui o expresie de infinită scârbă.

— Chiar dacă am făcut-o intenționat, i-a răspuns, sau din neglijență, sau din prostie, nu înțelegi că nu înseamnă nimic? Același element era cel care lipsea.

Dagny tremura. Cu toate hotărârile pe care le luase, cu tot autocontrolul, i-a strigat:

— Francisco! Dacă vezi ce se întâmplă în lume, dacă înțelegi toate lucrurile pe care le-ai spus, nu poți să râzi! Tu, dintre toți oamenii, tu ar fi trebuit să te lupți cu ei!

— Cu cine?

— Cu prăduitorii și cu cei care fac să existe lumea asta de jaf. Mexicanii care pun la cale planuri și toți cei de teapa lor.

Zâmbetul lui avea o linie primejdioasă.

— Nu, draga mea. Cu tine trebuie să lupt.

L-a privit deconcertată.

— Ce vrei să spui?

— Spun că opt milioane de dolari costă cartierul muncitoresc din San Sebastián, i-a răspuns accentuând ușor și cu voce puternică. Prețul plătit pentru casele acelea de carton era prețul cu care s-ar fi putut cumpăra structuri de oțel. La fel s-a întâmplat și cu prețurile oferite pentru fiecare dintre celelalte materii. Banii s-au dus la oameni care se îmbogățesc prin asemenea metode. Oameni ca ăștia nu rămân bogați pentru mult timp. Banii se duc pe apa sâmbetei, nu către cel mai productiv, ci spre cel mai corupt. După standardele vremurilor noastre, cel care are cel mai puțin de oferit este cel care câștigă. Banii sunt înghițiți în proiecte ca minele San Sebastián.

Cu greu, l-a întrebat:

— Asta ai urmărit?

— Da.

— Asta ți se pare ție amuzant?

— Da.

— Mă gândesc la numele tău, i-a spus, în timp ce o parte a minții ei îi striga că reproșurile nu sunt de niciun folos. Era o tradiție în familia ta ca un d'Anconia să lase întotdeauna o avere și mai mare decât cea pe care o primise.

— O, da, înaintașii mei au avut o remarcabilă capacitate să facă lucrul potrivit la momentul potrivit – și să facă plasamentele cele mai bune. Desigur, „plasament" este un termen relativ. Depinde ce urmărești să atingi. Pentru moment, uită-te la San Sebastián. M-a costat cincisprezece milioane de dolari, dar aceste cincisprezece milioane au absorbit patruzeci de milioane aparținând Taggart Transcontinental, treizeci și cinci de milioane de la acționari ca James Taggart și Orren Boyle și sute de milioane care vor fi pierdute prin repercusiuni colaterale. Nu e un profit slab pentru o investiție, nu-i așa, Dagny?

Rămăsese nemișcată.

— Tu îți dai seama ce spui?

— O, da, pe deplin. Să continui și să-ți spun care sunt consecințele pe care urmează să mi le reproșezi? În primul rând, nu cred că Taggart Transcontinental o să-și revină în urma pierderilor de pe absurda linie San Sebastián. Tu crezi că o să-și revină, dar nu-i așa. În al doilea rând, San Sebastián l-a ajutat pe fratele tău James să distrugă Phoenix-Durango, care era aproape singura cale ferată bună rămasă.

— Așa crezi tu?

— Și o chestiune încă și mai importantă.

— Tu – nu știa de ce trebuie să o spună, în afară de amintirea chipului cu ochi adânci și violenți care păreau să o fixeze – îl cunoști pe Ellis Wyatt?

— Firește.

— Știi ce-ar putea să i se întâmple din cauza asta?

— Da. El o să fie următorul care iese din joc.

— Și... ți se pare... amuzant?

— Mult mai amuzant decât planurile mexicane.

Dagny s-a ridicat. Ani buni îl numise depravat; s-a temut, s-a gândit, a încercat să uite și să nu se mai gândească niciodată; dar nu bănuise niciodată cât de departe mersese depravarea.

Nu se mai uita la el; nu știa dacă o spunea cu voce tare, citându-i cuvintele de demult: „...cine o să facă mai mare cinste, tu – lui Nat Taggart, sau eu – lui Sebastián d'Anconia...".

— Dar nu-ți dai seama că am numit minele alea în cinstea marelui meu înaintaș? Cred că este un tribut care i-ar fi plăcut.

I-a trebuit un moment să-i revină vederea; nu știuse niciodată ce înseamnă blasfemia sau ce simte cineva când se confruntă cu ea; acum știa.

Francisco se ridicase și stătea curtenitor, zâmbindu-i; era un zâmbet rece, impersonal și misterios.

Dagny tremura, dar nu avea nicio importanță. Nu-i păsa ce vede el, sau ce intuiește, sau de ce râde.

— Am venit aici pentru că voiam să știu care e motivul pentru care ai făcut ce-ai făcut cu viața ta, i-a spus cu voce joasă, lipsită de orice furie.

— Ți-am spus care e motivul, i-a răspuns cu seriozitate, dar nu ai vrut să mă crezi.

— Încă te văd așa cum erai. Eu nu pot să uit. Și nici că ai devenit ceea ce-ai devenit – asta nu poate fi rațional conceput.

— Nu? Dar lumea așa cum o vezi în jurul tău poate?

— Tu nu ești omul care să fie sfărâmat de niciun fel de lume.

— Adevărat.

— Și-atunci – de ce?

A ridicat din umeri.

— Cine e John Galt?

— O, nu folosi vorbe de mahala!

S-a uitat la ea. Pe buzele lui stătea o urmă de zâmbet, dar ochii îi era ficși, serioși și, pentru o secundă, uimitor de pătrunzători.

— De ce? a repetat Dagny.

I-a răspuns la fel cum i-a răspuns în noaptea aceea, în același hotel, cu zece ani în urmă:

— Nu ești pregătită să auzi.

Nu a condus-o până la ușă. Pusese deja mâna pe clanță când s-a întors și s-a oprit. El stătea în cealaltă parte a camerei, uitându-se la ea; era o privire care o cuprindea pe de-a-ntregul; știa ce înseamnă și a lăsat-o încremenită.

— Vreau încă să fac dragoste cu tine, i-a spus. Dar nu sunt un bărbat destul de fericit ca să pot să fac asta.

— Nu ești destul de fericit? a repetat ea, cu desăvârșire consternată.

Francisco a râs.

— E firesc ca ăsta să fie primul lucru pe care l-ai spune? A așteptat, dar ea rămânea în continuare tăcută. Vrei și tu, nu-i așa?

Era cât pe ce să răspundă „nu", dar și-a dat seama că adevărul e și mai urât.

— Da, i-a răspuns cu răceală, dar nu-mi pasă că vreau.

Francisco a zâmbit, cu fățișă considerație, dându-și seama câtă putere i-a trebuit ca s-o spună.

Dar nu mai zâmbea când i-a spus, pe când ea deschidea ușa să plece:

— Ai mult curaj, Dagny. Într-o zi, ai să te saturi de asta.

— Să mă satur de ce? De curaj?

Nu i-a răspuns.

Capitolul VI

Necomercial

Rearden stătea cu fruntea lipită de oglindă și încerca să nu se gândească la nimic.

Ăsta era singurul mod prin care putea să treacă prin asta. S-a concentrat asupra suprafeței reci a oglinzii, întrebându-se cum se simte cineva dacă mintea lui e absorbită de o gaură neagră, mai ales după o viață trăită după axioma conform căreia funcția cea mai limpede, constantă și evidentă a rațiunii sale era îndatorirea lui fundamentală. S-a întrebat de ce nimic nu-l făcuse să pară neputincios, dar acum nu era în stare nici măcar să înfigă butonii negri strălucitori în mânecile cămășii.

Era aniversarea nunții sale și știuse de trei luni că petrecerea va avea loc în seara aceea, așa cum își dorise Lillian. Îi promisese – bazându-se pe faptul că evenimentul era destul de departe în timp – că o să fie acolo când va veni vremea, așa cum era la fiecare întâlnire de afaceri din agenda lui extrem de încărcată. După aceea, de-a lungul celor trei luni cu optsprezece ore zilnice de lucru, uitase – până acum jumătate de oră când, deși trecuse cu mult de ora cinei, secretara intrase în biroul său și zisese cu autoritate:

— Petrecerea dumneavoastră, domnule Rearden.

El scosese un țipăt scurt sărind în picioare:

— Doamne Dumnezeule!

Alergase acasă, urcase în grabă scările, aproape își rupsese hainele de pe el și apoi începuse să se îmbrace, conștient doar de faptul că trebuia să se grăbească, nu și de motivul pentru care trebuia să se grăbească. Când a înțeles cu adevărat de ce o face, gândul ăsta l-a lovit drept în coșul pieptului și s-a oprit.

„Nu-ți pasă de nimic altceva în afară de afacerile tale." Auzise asta toată viața, aproape ca pe un verdict al damnării sale. Știuse dintotdeauna că afacerile erau la fel de private ca un soi de cult secret și rușinos, în care nimeni nu implica oameni nevinovați, că oamenii priveau afacerile ca pe o necesitate murdară, necesitate care nu trebuia niciodată menționată, iar dacă vorbeai despre afaceri, jigneai sensibilitățile superioare, că, așa cum cineva se spală pe mâini ca să dea jos unsoarea motoarelor înainte de a veni acasă, exact la fel trebuia el să se spele de orice afaceri din minte înainte să intre într-un salon. Niciodată nu se condusese după acest principiu, dar acceptase că familia sa trebuia să adere la el. Lua exact așa cum era – fără să pună întrebări, ca pe ceva ce înveți în copilărie și nu mai pui niciodată la îndoială – faptul că-și dedica întreaga viață, ca un martir al unei religii misterioase, unei activități pe care o iubea cu toată ființa lui, dar pentru care oamenii, de al căror respect nu avea nevoie, îl considerau un paria.

Acceptase că era de datoria lui să-i ofere soției sale o manifestare a vieții care nu avea nicio legătură cu afacerile. Dar niciodată nu găsise mijloacele prin care s-o facă și niciodată nu se simțise vinovat din cauza asta. Nu putea nici să se schimbe cu forța și nici să dea vina pe ea când îl blama.

Nu îi oferise lui Lillian nicio secundă din timpul său luni de zile – nu, s-a gândit, ani de zile – în toți cei opt ani de căsătorie. Nu-l interesau absolut deloc lucrurile care o interesau pe ea, nici măcar în măsura în care ar fi putut ști care sunt alea. Ea avea un cerc larg de prieteni, iar el auzise că oamenii ăștia erau nucleul cultural al țării, dar niciodată nu avusese timp să se întâlnească cu ei sau să-i recunoască după lucrurile pe care le-au făcut, oricare ar fi fost ele. Știa doar că numele lor apăreau destul de des pe prima pagină a revistelor de la chioșcurile de ziare. Dacă Lillian era ofensată de atitudinea lui, s-a gândit el, avea tot dreptul să fie. Dacă ea se opunea manierei sale de a aborda lucrurile, el o merita. Dacă familia lui îi spunea că n-are suflet, aveau dreptate.

Niciodată nu se menajase în vreun fel. Când apărea o problemă la fabrică, prima lui grijă era să descopere care era cauza acestei probleme; nu căuta niciodată greșeala altcuiva, își căuta mereu propria greșeală; se aștepta la perfecțiune doar din partea lui. Nu urma să-și acorde niciun pic de clemență acum, toată vina era a lui. Dar la fabrică, lucrul ăsta

activa un impuls interior care îl împingea imediat să rezolve problema; acum nu avea niciun efect... Încă vreo câteva minute, s-a gândit el, sprijinindu-și capul de oglindă, cu ochii închiși.

Nu putea să oprească lucrul ăla ciudat din mintea lui care îl bombarda încontinuu cu cuvinte; era ca și când ar fi încercat să cupleze cu mâna goală un hidrant stricat. Valuri de înțepături, cuvinte, imagini, toate astea nu conteneau să se arunce asupra creierului său... Ore, s-a gândit, ore pe care o să le petrec privind ochii invitaților care se plictisesc dacă încă mai sunt treji sau uitându-se în gol, într-o stare complet imbecilă, dacă nu mai sunt, și o să mă prefac că nu văd nici una, nici alta și o să mă chinui să le spun câte ceva când n-am nimic să le spun – dar, de fapt, el avea nevoie de ore întregi de cercetări și analize ca să determine cine e cea mai potrivită persoană pentru preluarea postului de superintendent al fabricilor sale, pentru că cel dinainte își dăduse demisia pe neașteptate, fără nicio explicație; trebuia să facă asta cât mai repede posibil – oamenii de felul acela erau atât de greu de găsit – și, dacă se întâmpla ceva care să rupă ritmul fabricilor... Ei bine, produceau șinele Taggart... Și-a adus aminte de reproșul tăcut, de privirea dură, plictisită și disprețuitoare pe care o vedea de fiecare dată în ochii familiei lui când prindeau din mers măcar puțin din pasiunea lui pentru muncă și de inutilitatea tăcerii lui, a speranței lui că ei nu vor crede că oțelul Rearden însemna pentru el atât de mult – ca un alcoolic care vrea ca băutura să-i pară indiferentă în mijlocul unor oameni care-l privesc cu disprețul amuzat al oamenilor care îi cunosc secretul murdar...

— Azi-noapte ai ajuns la două, unde ai fost? îl întreba maică-sa la cină, iar Lillian răspundea:

— La fabrică, bineînțeles! așa cum altă soție ar fi spus: „La barul de la colț, bineînțeles"...

Sau Lillian întrebându-l cu o jumătate de zâmbet pe buze:

— Ce-ai făcut ieri la New York?

— A fost o întâlnire cu băieții.

— Afaceri?

— Da.

— Sigur că da, și Lillian se întorcea cu spatele la el și nu mai rămânea decât cu faptul, rușinos de altfel, că el aproape sperase ca ea să fi crezut că s-a destrăbălat la o petrecere...

Un mineralier se scufundase într-o furtună pe lacul Michigan, cu mii de tone de minereu Rearden în el; bărcile alea se dezmembrau pe zi ce

trecea – dacă nu lua problema în mâini și dacă nu-i ajuta să obțină lucrurile de care aveau nevoie, proprietarii liniei de transport ar fi dat faliment și nu mai era nicio altă companie care să opereze pe lacul Michigan...

— Aranjamentul ăla? a zis Lillian, arătând cu degetul către niște măsuțe de cafea și către niște scăunele din salon. Nu, Henry, nu-i chiar nou, dar bănuiesc că ar trebui să mă simt flatată de faptul că ți-a luat doar trei săptămâni să le vezi. E o copie a unui salon dintr-un faimos palat francez, făcută chiar de mine – dar lucrurile astea n-au cum să te intereseze pe tine, dragule, nu sunt înscrise la bursă și nici n-au valoare de piață...

Comanda de cupru pe care o făcuse cu șase luni în urmă nu fusese livrată, iar data livrării fusese amânată de trei ori – „N-avem ce face, domnule Rearden"; trebuia să găsească o altă companie cu care să lucreze, pentru că aprovizionarea cu cupru devenise din ce în ce mai dificilă... Philip nu zâmbea când și-a ridicat dintr-odată privirea în timp ce îi ținea un discurs unui prieten de-al maică-sii despre o organizație în care tocmai se înscrisese, dar era ceva în mușchii feței lui care sugera un zâmbet de superioritate când a zis:

— Nu, pe tine n-ar avea cum să te intereseze asta, Henry, nu sunt afaceri, nu sunt deloc afaceri, sunt treburi strict necomerciale...

Constructorul ăla din Detroit care trebuia să refacă o fabrică imensă avea de gând să folosească în fundație metal Rearden; ar trebui să zboare până la Deroit și să vorbească cu el – putea s-o fi făcut în seara asta...

— Nu asculți deloc, a zis mama lui la micul dejun, când el se gândea la fluctuațiile prețurilor de pe piața cărbunelui, în timp ce ea-i povestea un vis pe care-l avusese noaptea trecută. Niciodată n-ai ascultat ce au oamenii de zis. Nu te interesează nimic altceva în afară de tine. Nu-ți pasă nici cât negru sub unghie de oameni, de nicio ființă de pe Pământul ăsta...

Paginile pline de text de pe biroul lui erau un raport despre testele care fuseseră făcute pe un avion din metal Rearden – poate, dintre toate lucrurile de pe Pământ, ceea ce voia cel mai mult era să citească raportul ăsta; stătea acolo, pe biroul lui, de trei zile și nu avusese timp de el – de ce nu l-ar fi citit acum și...

A dat violent din cap, deschizându-și ochii și făcând un pas înapoi.

A încercat să apuce butonii. Și-a văzut, în schimb, mâna întinzându-se către teancul de scrisori de pe măsuța de toaletă. Era corespondență pe care scria „urgent", trebuia citită în seara asta, dar el nu avusese

timp s-o citească la birou. Secretara lui îi băgase scrisorile în buzunar pe drumul de plecare. Le aruncase acolo când se dezbrăcase.

Un fragment de ziar a zburat și a aterizat pe podea. Era un editorial pe care secretara lui îl încercuise cu o carioca roșie. Se numea „Egalitatea șanselor". Trebuia să-l citească: se vorbise mult prea mult, obsedant de mult, despre problema asta în ultimele trei luni.

L-a citit în timp ce, pe fundal, de la parter, se auzeau voci și râsete forțate, aducându-i aminte că musafirii ajunseseră, că petrecerea începuse, iar el va da în curând nas în nas cu privirile amare, pline de reproș ale familiei lui când va coborî.

Editorialul spunea că, în vremurile astea, în care producția se diminuează, piața se restrânge și posibilitățile de câștig ale oamenilor sunt din ce în ce mai puține, nu era corect să i se permită unui om să dețină mai multe afaceri, în vreme ce alții nu aveau nici măcar una; era dăunător să li se permită unora să monopolizeze resursele, nelăsându-le celorlalți nicio șansă; competiția era esențială în societate și era de datoria societății să nu lase niciun competitor să câștige prea mult teren în fața celorlalți. Editorialul prevedea aprobarea unei legi care fusese propusă, o lege care nu dădea voie niciunei persoane să dețină mai mult de un concern.

Wesley Mouch, omul lui de la Washington, îi spusese lui Rearden că n-are de ce să-și facă griji; lupta va fi una pe viață și pe moarte, dar legea n-o să treacă. Rearden nu înțelegea nimic despre soiul ăsta de jocuri de culise. O lăsa în seama lui Wesley și a staffului său. De-abia avea timp să frunzărească rapoartele lor și să semneze cecurile de care Mouch spunea că aveau nevoie pentru a duce lupta asta.

Rearden nu credea că legea o să fie aprobată. Nu putea să creadă așa ceva. Pentru că toată viața se ocupase de realitatea curată a metalelor, a tehnologiei și a producției, ajunsese să fie convins că oamenii trebuie să fie guvernați de rațional, nu de fantasmagoric, că omul trebuia să caute și să găsească ce era corect, pentru că răspunsul corect era, de fiecare dată, cel câștigător; că ce era greșit, injust, monstruos n-avea cum să funcționeze în lumea asta, pentru că, de fiecare dată, se înfrângea pe sine. A lupta împotriva unei astfel de legi părea ridicol și rușinos pentru el, ar fi fost ca și când el ar fi concurat, dintr-odată, cu un om care calcula compoziția oțelului cu formulele numerologiei.

Își zisese că problema era delicată și periculoasă. Dar urletul disperat al celui mai isteric editorialist n-avea cum să aibă vreun efect asupra

lui, în vreme ce o variație a unei zecimale din metalul Rearden într-un raport de laborator îl făcea să sară în picioare de nerăbdare sau de entuziasm. Nu avea energie pentru lucrurile astea.

A mototolit editorialul și l-a aruncat la coșul de gunoi. A simțit cum e cuprins de o epuizare de care nu era niciodată cuprins la birou, epuizarea aia care pare să aștepte după el și să-l prindă din urmă de fiecare dată când își ocupă timpul cu alte lucruri. Se simțea incapabil de orice altceva în afara unui somn lung.

Și-a spus că trebuia neapărat să meargă la petrecere; că familia lui avea dreptul să-i ceară asta, că învățase și el să agreeze tipul ăsta de plăcere, mai mult de dragul lor decât de al lui.

Se întreba de ce asta nu era de ajuns ca să-l împingă de la spate. De-a lungul întregii lui vieți, de fiecare dată când era convins că găsise drumul de urmat, nevoia de a păși pe el venea de la sine. Ce se întâmpla cu el? s-a întrebat. Conflictul era atât de ciudat; ceva îl ținea de la a face ce credea că e bine să facă – nu era asta o axiomă a răului? Să recunoști vina cuiva, dar să nu simți altceva decât o indiferență crasă, rece – nu era asta o trădare a ceea ce fusese mereu motorul vieții și al mândriei sale?

Nu s-a mai gândit la asta. S-a îmbrăcat repede, necruțător.

Și-a îndreptat spatele, figura lui înaltă pășea cu alura încrezătoare, liniștită a autorității, iar albul unei batiste îi ieșea din buzunarul de la piept. A coborât scările care duceau în salon, arătând – spre satisfacția pe care au avut-o matroanele alea care de-abia așteptau să-l vadă – ca un mare industriaș.

A văzut-o pe Lillian la picioarele scărilor. Liniile patriciene ale unei rochii galbene de seară, o rochie Empire, se pliau perfect pe corpul ei grațios, iar ea stătea acolo ca o ființă care avea control complet asupra trecutului ei. El a zâmbit; îi plăcea s-o vadă fericită; în felul ăsta avea o oarecare justificare pentru petrecere.

S-a apropiat de ea și s-a oprit. De fiecare dată avusese gusturi excelente când își alegea bijuteriile, niciodată nu purta ceva prea strident. Dar, în seara asta, totul era ostentativ: un lanț cu diamante, cercei cu diamante, inele cu diamante și agrafe cu diamante. În contrast, mâinile ei erau extrem de goale. La încheietura dreaptă avea doar brățara din metal Rearden. Pietrele strălucitoare o făceau să pară un kitsch cumpărat de la un magazin de cartier.

Când și-a mutat privirea de pe încheietură pe față, ea se uita la el. Ochii ei erau îngustați și nu putea să înțeleagă ce-i transmiteau; era o privire care părea, în același timp, ascunsă și la vedere, privirea a ceva ascuns care se lăuda cu capacitatea de a nu fi detectat.

A vrut să-i rupă brățara de la încheietură. În loc să facă asta, s-a înclinat în fața doamnei care o însoțea, fiind parcă teleghidat de vocea fericită care o prezenta și având o față inexpresivă.

— Omul? Ce e omul? E doar o combinație de elemente chimice care au iluzia măreției, le-a zis dr. Pritchett unui grup de oaspeți din cameră.

Dr. Pritchett a luat un aperitiv de pe un vas de cristal, l-a ținut câteva clipe cu două degete și l-a băgat pe tot în gură.

— Pretențiile metafizice ale oamenilor, a zis el, sunt ridicole. Un calup de protoplasmă abjectă, plin de idei groaznice și de emoții egoiste – și își imaginează că e important! Serios, asta e sursa tuturor problemelor lumii.

— Dar care idei nu sunt groaznice sau egoiste, profesore? a întrebat o matroană zeloasă al cărei soț avea o fabrică de automobile.

— Niciuna, a zis dr. Pritchett. Niciuna de care să fie capabil omul.

Un tânăr a întrebat, ezitant:

— Dar dacă nu avem nicio idee bună, atunci cum putem ști că cele pe care le avem sunt groaznice? Care e sistemul de valori?

— Nu există un sistem de valori.

Asta a redus audiența la tăcere.

— Filosofii trecutului au fost superficiali, și-a continuat dr. Pritchett șarada. A rămas de datoria secolului nostru să redefinească scopul filosofiei. Scopul filosofiei nu e acela de a ajuta oamenii să găsească sensul vieții, ci acela de a le demonstra oamenilor că nu există un sens al vieții.

O tânără atrăgătoare, al cărei tată avea o mină de cărbune, a întrebat indignată:

— Cine spune asta?

— Eu încerc să spun asta, a zis dr. Pritchett. În ultimii trei ani fusese șeful Departamentului de Filosofie de la Universitatea Patrick Henry.

Lillian Rearden s-a apropiat, cu bijuteriile strălucindu-i în lumină. Expresia de pe fața ei avea urma ușoară a unui zâmbet calculat bine, la fel ca buclele din părul ei.

— E insistența omului asupra sensului cea care îl face atât de dificil, a zis dr. Pritchett. Odată ce înțelege că el nu este absolut deloc important în marea ecuație a universului, că niciun fel de posibile semnificații nu pot fi atașate faptelor lui, că nu contează absolut deloc dacă trăiește sau moare, o să devină mult mai... docil.

A dat din umeri și s-a întins după încă un aperitiv. Un om de afaceri a zis, stânjenit:

— Ceea ce vă întrebasem eu, profesore, era ce părere aveți despre Legea egalității de șansă?

— O, despre aia? a întrebat dr. Pritchett. Dar aveam impresia că a fost destul de clar că sunt în favoarea ei, pentru că sunt în favoarea unei economii libere. O economie liberă nu poate exista fără competiție. Așadar, oamenii trebuie forțați să intre în competiție. Așadar, trebuie să controlăm oamenii pentru a-i forța să fie liberi.

— Dar nu e asta un fel de contradicție?

— Nu într-un sens filosofic. Trebuie să începi să vezi mai departe de definițiile rigide ale gândirii învechite. Nimic nu e rigid în univers. Totul e fluid.

— Dar rațiunea spune că...

— Rațiunea, dragul meu prieten, este cea mai naivă dintre superstiții. Cel puțin ăsta e un fapt general acceptat în zilele noastre.

— Dar nu înțeleg cum putem să...

— Suferi de deziluzia generală conform căreia lucrurile pot fi înțelese. Nu poți percepe faptul că universul e o contradicție perpetuă.

— O contradicție a cui? a întrebat matroana.

— O contradicție a lui însuși.

— Cum... Cum e asta?

— Draga mea doamnă, datoria gânditorilor nu e aceea de a explica, ci de a demonstra că nimic nu poate fi explicat.

— Da, desigur... doar că...

— Scopul filosofiei nu e acela de a cunoaște, ci acela de a demonstra că această cunoaștere nu este posibilă.

— Dar, după ce vom dovedi asta, a întrebat tânăra, ce o să mai rămână?

— Instinctul, a zis dr. Pritchett respectuos.

În cealaltă parte a camerei, un grup îl asculta pe Balph Eubank. Stătea drept pe un braț al unui fotoliu, pentru a contrabalansa aparența pe care o lăsa figura lui, aceea de relaxare.

— Literatura trecutului, a zis Balph Eubank, a fost o escrocherie superficială. Muşamaliza viaţa pentru a-i mulţumi pe oligarhii pe care îi slujea. Moralitatea, liberul arbitru, realizările, finalurile fericite şi omul eroic sunt toate lucruri care astăzi ne fac să râdem. Vremurile noastre au oferit pentru prima dată profunzime literaturii, punând în evidenţă adevărata esenţă a vieţii.

O fată foarte tânără, într-o rochie albă de seară, a întrebat, timidă:

— Care e adevărata esenţă a vieţii, domnule Eubank?

— Suferinţa, a zis Balph Eubank. Înfrângerea şi suferinţa.

— Dar... dar de ce? Oamenii sunt fericiţi... câteodată... nu?

— Asta e o iluzie a celor ale căror emoţii sunt superificiale.

Fata s-a făcut roşie în obraji. O femeie bogată care moştenise o rafinărie de petrol a întrebat, vinovată:

— Ce ar trebui să facem pentru a îmbunătăţi gusturile literare ale oamenilor, domnule Eubank?

— Asta este o gravă problemă socială, a zis Balph Eubank. Toată lumea vorbea despre el ca despre liderul generaţiei literare de atunci, dar el nu scrisese niciodată o carte care să se vândă în mai mult de trei mii de exemplare. Eu personal cred că, dacă am aplica Legea egalităţii de şansă şi literaturii, am putea găsi în ea o soluţie.

— Credeţi că Legea este una benefică pentru industrie? Nu sunt sigură ce să spun despre asta.

— Cu siguranţă asta cred. Cultura noastră s-a scufundat într-un bazin imens de materialism. Oamenii şi-au pierdut toate valorile spirituale în încercarea lor oarbă de a căuta dezvoltarea tehnologică. Sunt mult prea delăsători. Se vor întoarce la o viaţă mai nobilă dacă îi învăţăm ce înseamnă lipsa. Aşa că trebuie să punem o barieră în faţa aviditătii lor materiale.

— Nu m-am gândit la asta, a zis femeia.

— Dar cum ai de gând să faci o Lege a egalităţii şanselor pentru literatură, Ralph? a întrebat Mort Liddy. E ceva nou pentru mine.

— Numele meu e Balph, a zis Eubank nervos. Şi e ceva nou pentru tine pentru că e ideea mea.

— Bine, bine, nu mă cert cu nimeni. Întreb doar. Mort Liddy a zâmbit. Îşi petrecea majoritatea timpului zâmbind forţat. Era un compozitor care scria piese de modă veche pentru filme şi simfonii moderne pentru o mână de oameni.

— Ar funcționa foarte simplu, a zis Balph Eubank. Ar trebui să fie o lege care să limiteze tirajul la zece mii de exemplare. Asta ar deschide piața literară pentru noi talente, noi idei și scrieri noncomerciale. Dacă oamenilor le-ar fi interzis să cumpere un milion de copii din același căcat, ei ar fi forțați să cumpere cărți mai bune.

— Nu-i rău ce zici tu, a spus Mort Liddy. Dar n-ar fi ăsta un atac la conturile bancare ale scriitorilor?

— Cu atât mai bine. Doar cei al căror scop nu sunt banii ar trebui să aibă voie să scrie.

— Dar, domnule Eubank, a întrebat tânăra în rochie albă, ce s-ar întâmpla dacă mai mult de zece mii de oameni ar vrea să cumpere aceeași carte?

— Zece mii de cititori sunt de ajuns pentru orice carte.

— Nu asta vreau să spun. Vreau să spun ce se întâmplă dacă o vor?

— Asta e irelevant.

— Dacă o carte spune o poveste bună, care...

— Povestea e o vulgaritate primitivă în literatură, a zis Balph Eubank disprețuitor.

Dr. Pritchett, trecând pe lângă ei în drumul lui către bar, s-a oprit să zică:

— Cam așa ceva. Așa cum și logica este o vulgaritate primitivă în filosofie.

— Așa cum melodicitatea e o vulgaritate prmitivă în muzică, a zis Mort Liddy.

— Ce-i cu toată gălăgia asta? a întrebat Lillian Rearden, strălucind de undeva de lângă ei.

— Lillian, îngerul meu, a tărăgănat Balph Eubank, ți-am spus că-ți dedic următoarea mea carte?

— Mulțumesc, dragule.

— Cum se numește noua ta carte? a întrebat femeia bogată.

— „Inima e un lăptar".

— Despre ce e?

— Frustrare.

— Dar, domnule Eubank, a întrebat tânăra în rochie albă, înroșindu-se din cap până în picioare, dacă totul e frustrare, de ce ar mai trebui să trăim?

— Iubirea frățească, a zis Balph Eubank cu îndârjire.

Bertram Scudder se sprijinea de bar. Fața lui slabă, lungă arăta ca și când s-ar fi surpat, cu excepția gurii și a globilor săi oculari, care erau proeminenți ca trei sfere fine. Era editorul unei reviste numite *Viitorul* și scrisese un articol despre Hank Rearden care se numea „Caracatița".

Bertram Scudder și-a ridicat paharul gol și l-a întins în tăcere către chelner, pentru încă un rând. A luat o înghițitură din noua lui băutură, a văzut paharul gol din fața lui Philip Rearden, care stătea lângă el, și a ridicat un deget către chelner, făcându-i semn. A ignorat paharul gol din fața lui Betty Pope, care stătea de cealaltă parte a lui Philip.

— Uite, amice, a zis Bertram Scudder, cu ochii fixați în direcția lui Philip, chiar dacă-ți place sau nu, Legea egalității șanselor reprezintă un mare pas înainte.

— Ce v-a făcut să credeți că nu-mi place, domnule Scudder? a întrebat Philip umil.

— O să doară puțin, nu? Brațul lung al societății încearcă să abroge măcar puțin legea *hors d'œuvres* pe care o vezi pe-aici. A arătat cu mâna către restul barului.

— De ce presupuneți că nu sunt de acord cu asta?

— Ești de acord cu ea? a întrebat Bertran Scudder, fără vreo urmă de curiozitate în glas.

— Da! a zis Philip repede. Tot timpul am pus binele public înaintea oricăror considerații personale. Am contribuit cu timp și bani la Prietenii Progresului Global și la cruciada lor pentru Legea Egalității de Șansă. Consider că e complet nedrept ca un singur om să dețină totul și să nu le lase nimic celorlalți.

Bertram Scudder s-a uitat la el gânditor, dar fără un real interes.

— Ei bine, asta e ciudat de frumos din partea ta, a zis el.

— Unii oameni iau în serios problemele de morală, domnule Scudder, a zis Philip cu o mândrie ciudată în voce.

— Despre ce vorbește, Philip? a întrebat Betty Pope. Nu știm pe nimeni care deține mai mult de o afacere, nu?

— O, las-o mai moale! a zis Bertram Scudder cu o voce plictisită.

— Nu văd de ce se face atâta caz de Legea egalității de șansă, a zis Betty Pope cu agresivitate, pe tonul unui expert în economie. Nu înțeleg de ce oamenii de afaceri sunt împotriva ei. E în avantajul lor. Dacă toată lumea e săracă, ei nu vor avea cui să-și vândă mărfurile. Dar dacă încetează să mai fie egoiști și le dau și celorlalți o bucățică din ce au ei, vor avea șansa de a lucra din greu și de a avea mai mult.

— Nu înțeleg de ce industriașii ar trebui luați în seamă oricum, a zis Scudder. Când masele sunt sărace lipite și încă mai există bunuri pe piață, e cretin să te aștepți ca oamenii să fie opriți de o bucată de hârtie numită act de proprietate. Drepturile de proprietate sunt o superstiție. Cel care are o proprietate o are tocmai din bunăvoința celor care nu pun, pur și simplu, mâna pe ea. Oamenii pot pune mâna pe ea în orice clipă. Dacă pot, de ce n-ar face-o?

— Ar trebui s-o facă, a zis Claude Slagenhop. Au nevoie de ea. Nevoia e singurul lucru demn de luat în considerare. Dacă oamenii au nevoie, trebuie să pună întâi mâna pe lucruri și să vorbească după aia.

Claude Slagenhop s-a apropiat și a reușit cumva să se înghesuie între Philip și Scudder, dându-l pe Scudder la o parte aproape imperceptibil. Slagenhop nu era înalt sau gras, dar avea un corp masiv, pătrățos și un nas spart. Era președintele Prietenilor Progresului Global.

— Foamea nu stă după nimeni, a zis Claude Slagenhop. Ideile sunt doar aer cald. O burtă goală e un fapt cert. Am spus în toate discursurile mele că nu e necesar să vorbim atât de mult. Societatea suferă din lipsa posibilităților de afaceri în momentul ăsta, așa că avem dreptul să punem mâna pe posibilitățile care se ivesc. Drept e orice e bun pentru societate.

— N-a săpat singur după minereul ăla, nu? s-a smiorcăit Philip dintr-odată, cu o voce stridentă. A trebuit să angajeze sute de muncitori. Ei au făcut-o. De ce se crede atât de important?

Cei doi bărbați s-au uitat la el, Scudder cu o sprânceană ridicată, Slagenhop fără nicio expresie.

— O, Doamne! a zis Betty Pope, aducându-și aminte.

Hank Rearden stătea la un geam dintr-un colț întunecat al salonului. Spera că nimeni n-o să-l observe măcar pentru câteva minute. Tocmai scăpase din ghearele unei femei de vârsta a doua, care îi povestise despre experiențele ei paranormale. Stătea acolo, uitându-se pe geam. În depărtare, strălucirea roșie a Rearden Steel se vedea pe cer. A privit-o și a trăit o clipă de liniște.

S-a întors cu fața către salon. Niciodată nu-i plăcuse casa lui; totul fusese alegerea lui Lillian. Dar, în seara asta, culorile amestecate ale rochiilor de seară puneau în plan secund aspectul camerei și îi dădeau un aer de veselie strălucitoare. Îi plăcea să vadă oamenii voioși, chiar dacă nu înțelegea felul acesta de a se simți bine.

S-a uitat la flori, la scânteierile de lumină din paharele de cristal, la brațele și umerii dezgoliți ai femeilor. Afară bătea un vânt rece, măturând petice goale de pământ. A văzut ramurile subțiri ale unui copac cum se încovoaie, ca niște brațe care se mișcă disperat să ceară ajutor. Copacul se vedea în strălucirea fabricii.

Nu putea să denumească acel sentiment straniu. Nu avea cuvinte pentru a-i materializa cauza, trăsăturile, înțelesul. Ceva din el era voioșie, dar era solemn ca o decapitare – nu știa a cui.

Când s-a întors în mulțime, zâmbea. Dar zâmbetul s-a risipit dintr-odată când a văzut un nou oaspete intrând pe ușă: era Dagny Taggart.

Lillian s-a grăbit să o întâmpine, studiind-o curioasă. Se mai întâlniseră înainte, cu unele ocazii, și i se părea ciudat s-o vadă pe Dagny Taggart purtând o rochie de seară. Era o rochie neagră cu un corsaj care trecea numai peste un umăr, lăsându-l pe celălalt dezgolit; umărul dezgolit era singurul accesoriu al rochiei. Văzând-o numai în costumele pe care le purta, nimeni nu se putea gândi la corpul lui Dagny Taggart. Rochia neagră părea să arate mult prea mult, pentru că era uluitor să descoperi că trăsăturile umărului ei erau fragile și frumoase și că brățara cu diamante de pe încheietura ei era o dovadă supremă a feminității: era dovada faptului că ești în lanțuri.

— Domnișoară Taggart, e o surpriză să vă văd aici, a zis Lillian Rearden, cu mușchii feței forțându-se să se încordeze sub forma unui zâmbet. Nu sperasem că o invitație din partea mea o să vă facă să lăsați deoparte treburile mult mai importante pe care le aveți. Permiteți-mi să mă simt flatată.

James Taggart intrase cu sora lui. Lillian i-a zâmbit precum un post-scriptum grăbit, de parcă atunci l-ar fi zărit pentru prima dată.

— Bună, James. Ăsta e dezavantajul popularității – oamenii tind să perceapă prezența ta în plan secund când sunt surprinși de prezența surorii tale.

— Nimeni nu poate fi la fel de popular ca tine, Lillian, a răspuns el, cu un zâmbet vag pe față. Sau să te piardă din ochi.

— Pe mine? O, dar eu sunt destul de resemnată cu locul din umbra soțului meu. Sunt conștientă că soția unui mare om trebuie să fie mulțumită cu gloria din umbră – nu credeți, domnișoară Taggart?

— Nu, a zis Dagny, nu cred.

— Este acesta un compliment sau un reproș, domnișoară Taggart?

Dar iertați-mă dacă recunosc că sunt neajutorată. Pe cine aș putea să vă prezint? Mă tem că nu pot să vă ofer decât chelneri și artiști, iar ei nu v-ar interesa, sunt sigură.

— Mi-ar plăcea să-l găsesc pe Hank și să-l salut.

— Bineînțeles. James, îți aduci aminte că ai zis că vrei să-l întâlnești pe Balph Eubank? – o, da, e aici – o să-i spun că i-ai lăudat ultimul roman la cina doamnei Whitcomb!

Străbătând camera, Dagny s-a întrebat de ce a zis că voia să-l găsească pe Hank Rearden, ce o oprise să spună că-l văzuse din momentul în care intrase în salon?

Rearden stătea la celălalt capăt al camerei mari, uitându-se la ea. A privit-o apropiindu-se, dar nu a făcut niciun pas pentru a-i ieși în întâmpinare.

— Bună, Hank.

— Bună seara.

El a făcut o plecăciune politicoasă, impersonală, iar mișcările corpului său erau în concordanță cu hainele lui sobre, distinse. Nu a zâmbit.

— Mulțumesc pentru invitația din seara asta, a zis ea veselă.

— Nu o să mă prefac că eram la curent cu asta.

— A? Atunci mă bucur că doamna Rearden s-a gândit la mine. Am vrut să fac o excepție.

— O excepție?

— Nu prea merg la petreceri.

— Sunt bucuros că această petrecere este excepția. Nu adăugase „domnișoară Taggart", dar sunase ca și când ar fi adăugat.

Formalitatea compartimentului lui era atât de neașteptată, încât Dagny nu era capabilă să se adapteze.

— Am vrut să sărbătoresc, a zis ea.

— Să sărbătorești aniversarea nunții mele?

— O, e aniversarea nunții tale? N-am știut. Felicitări, Hank.

— Ce aveai de gând să sărbătorești?

— Mă gândeam că o să fac o pauză. Propria mea sărbătoare – în onoarea ta și a mea.

— Pentru ce?

Ea s-a gândit la noua linie din Munții Stâncoși din Colorado, care prindea contur încet-încet și se apropia din ce în ce mai mult de scopul ei: sondele de petrol Wyatt. Vedea strălucirea verde-albăstrie a șinelor

pe pământul înghețat, printre buruienile uscate, printre bolovanii golași, printre cocioabele în putrefacție ale așezărilor pe jumătate moarte de foame.

— În onoarea primelor șaizeci de mile de șine din metal Rearden, a răspuns ea.

— Apreciez. Tonul vocii lui era unul care s-ar fi potrivit mai mult dacă el ar fi spus: „N-am auzit niciodată de așa ceva".

Nu mai avea ce să spună. Se simțea ca și când ar fi vorbit cu un străin.

— Domnișoară Taggart! o voce energică le-a spart tăcerea. Asta vreau să spun când spun că Hank Rearden poate face miracole!

Un om de afaceri pe care ei îl cunoșteau se apropiase, zâmbind către ea cu o uluire încântată. Ei trei ținuseră destul de des conferințe de ultimă oră în ceea ce privea transportul de marfă și livrările de oțel. Acum, el se uita la ea și doar fața lui era un întreg discurs pe tema schimbării înfățișării ei, schimbare pe care, s-a gândit ea, Rearden n-o observase.

Ea a râs, răspunzând la salutul bărbatului, nedându-și timp să perceapă foarte bine bruma neașteptată de dezamăgire, gândul trecut sub tăcere că ar fi vrut să vadă privirea asta pe fața lui Rearden. A schimbat câteva fraze cu bărbatul acela. Când s-a întors, Rearden plecase.

— Deci aia e faimoasa ta soră? i-a zis Balph Eubank lui James Taggart, uitându-se la Dagny.

— Nu știam că sora mea e faimoasă, a zis Taggart, înțepându-l puțin.

— Dar, dragul meu, ea e un fenomen neașteptat în domeniul economiei, așa că trebuie să te aștepți ca oamenii să vorbească despre ea. Sora ta e ca un simptom al bolii secolului nostru. Un produs decadent al erei mașinilor. Mașinile au distrus umanitatea din om, l-au îndepărtat de pământ, i-au furat artele naturale, i-au ucis sufletul și l-au transformat într-un robot insensibil. Ăsta e un exemplu perfect – o femeie care conduce o companie feroviară în loc să croșeteze și să facă copii.

Rearden s-a mișcat printre oaspeți, încercând să nu fie prins în conversația asta. S-a uitat prin cameră; nu era nimeni cu care să fi vrut să vorbească.

— Deci, Hank Rearden, nu ești un om atât de rău când cineva te cunoaște aici, în cușca leului. Dacă ai face câte o conferință de presă din când în când, ne-ai avea de partea ta.

Rearden s-a întors și s-a uitat sceptic la cel care a spus asta. Era un tânăr ziarist din sfera jerpeliților, care lucra la un tabloid radical. Familiaritatea excesivă a abordării lui părea să implice faptul că alesese să fie obraznic pentru că știa că Rearden nu s-ar fi asociat niciodată cu un astfel de om.

Rearden nu i-ar fi dat voie să intre în fabricile lui; dar bărbatul era oaspetele lui Lillian; s-a abținut; l-a întrebat sec:

— Ce vrei?

— Nu ești atât de rău. Ai talent. Talent tehnologic. Bine, normal că nu sunt de acord cu metalul tău Rearden.

— Nu am nevoie de aprobarea ta.

— Ei bine, Bertram Scudder a zis că politicile tale..., a început bărbatul cu avânt, arătând către bar, dar s-a oprit, ca și când ar fi trecut o limită pe care nu avea de gând să o treacă.

Rearden s-a uitat la bărbatul neîngrijit care se sprijinea de bar. Lillian le făcuse cunoștință, dar nu fusese atent la nume. S-a întors cu spatele și a plecat, într-o manieră care nu îi permitea puștiului să se țină după el.

Lillian s-a uitat direct în ochii lui când Rearden a întrerupt-o dintr-o conversație pe care o avea în mijlocul unui grup și, fără să zică un cuvânt, s-a retras într-un loc unde nu puteau fi auziți.

— Ăla e Scudder de la *Viitorul*? a întrebat el, arătând cu mâna.

— Da.

S-a uitat la ea în tăcere, fără să fie capabil să-și creadă urechilor, fără să fie capabil măcar să înceapă să înțeleagă. Ochii ei îl urmăreau.

— Cum ai putut să-l inviți aici? a întrebat el.

— Henry, nu fi ridicol. Nu ai vrea să creadă lumea că ești îngust la minte, nu? Trebuie să înveți să tolerezi opiniile celorlalți și să le respecți dreptul la replică.

— În casa mea?

— Hai, nu fi arțăgos!

El n-a mai zic nimic, deoarece în mintea lui nu erau afirmații coerente, ci două imagini care păreau să se holbeze la el. A văzut articolul „Caracatița", de Bertram Scudder, care nu era o prezentare a unor idei, ci mai degrabă o găleată de rahat golită în public – un articol care nu conținea niciun fapt, nici măcar unul inventat, ci arunca un amalgam de șicane și adjective în care nu era nimic clar în afara răutății mârșave

de a denunța fără a considera că e nevoie de dovezi. Și a văzut trăsăturile de pe fața lui Lillian, puritatea mândră în care a crezut atunci când s-a căsătorit cu ea.

Când a văzut-o din nou, a înțeles că asta era numai în mintea lui, pentru că ea era față în față cu el, privindu-l. Într-o secundă subită în care a revenit la realitate, el s-a gândit că tot ce a văzut în ochii ei era plăcere. Dar în următoarea secundă și-a adus aminte că era întreg la cap și că așa ceva nu era posibil.

— E prima dată când l-ai invitat pe... a folosit un cuvânt obscen cu o precizie insensibilă – în casa mea. Și ultima.

— Cum îndrăznești să folosești un asemenea...

— Nu te certa cu mine, Lillian. Dacă începi, o să-l dau afară chiar acum.

I-a oferit un moment pentru a răspunde, pentru a obiecta, pentru a urla dacă asta voia. Ea a rămas tăcută, fără să se uite la el, doar obrajii ei erau puțin supți, ca și când cineva i-ar fi dezumflat.

Mergând la întâmplare printre spiralele de lumină, voci și parfumuri, a simțit o teamă rece. Știa că trebuia să se gândească mai mult la Lillian și să găsească un răspuns la ghicitoarea caracterului ei, pentru că asta fusese o revelație pe care nu o putea ignora; dar el nu s-a gândit la ea și a simțit teama asta pentru că știa că răspunsul nu mai conta de mult pentru el.

S-a oprit dintr-odată. În pragul ușii, în celălalt capăt al încăperii, a văzut o siluetă înaltă, arogantă a unui bărbat care s-a oprit pentru o clipă înainte de a intra. Nu-l întâlnise niciodată pe bărbatul ăsta, dar dintre toate fețele notorii care erau pe primele pagini ale ziarelor, pe asta o disprețuia cel mai tare. Era Francisco d'Anconia.

Rearden nu băgase niciodată în seamă prea mult oamenii precum Bertram Scudder. Dar în fiecare oră a vieții sale, cu mândria și efortul fiecărui moment, când mușchii sau mintea lui erau epuizate, la fiecare pas pe care îl făcuse ca să se ridice din minele Minnesotei și să-și transforme efortul în aur, cu tot respectul său profund pentru bani și pentru sensul lor, îl disprețuia pe risipitorul ăsta, care nu știa cum să se bucure de marele dar al averii moștenite. În fața lui, s-a gândit, era cel mai demn de dispreț exemplar din specia lui.

L-a văzut pe Francisco d'Anconia intrând, făcând o plecăciune în fața lui Lillian și apoi mergând către ceilalți ca și când camera aia ar

fi fost a lui, cu toate că nu intrase niciodată acolo. Toate privirile s-au întors către el, ca și când i-ar fi controlat ca pe niște păpuși.

Apropiindu-se încă o dată de Lillian, Rearden a zis, fără a fi nervos, cu un dispreț care se transforma în amuzament:

— Nu știam că-l cunoști.

— L-am întâlnit la câteva petreceri.

— E și el unul dintre prietenii tăi?

— Categoric nu! Resentimentul tăios era autentic.

— Atunci de ce l-ai invitat?

— Nu poți să dai o petrecere – o petrecere care să însemne ceva – când el e în țară și să nu-l inviți. E o bătaie de cap dacă vine, dar o bilă neagră dacă nu vine.

Rearden a râs. O prinsese cu garda jos – nu recunoștea lucrurile de genul ăsta de obicei.

— Uite, a zis el plictisit, nu vreau să-ți stric petrecerea. Dar ține-l departe de mine. Nu te apuca să ne faci cunoștință. Nu vreau să-l cunosc. Nu știu cum o să faci asta, dar ești o gazdă expertă, așa că fă-o.

Dagny stătea nemișcată când l-a văzut pe Francisco apropiindu-se. A făcut o plecăciune scurtă când a trecut pe lângă ea. Nu s-a oprit, dar ea știa că se oprise un moment, măcar în mintea lui. L-a văzut zâmbind ușor, ca și când ar fi vrut să arate că înțelegea și nu voia să recunoască. Ea s-a întors cu spatele. Spera să-l evite pentru tot restul serii.

Balph Eubank se alăturase grupului din jurul doctorului Pritchett și spunea, vizibil enervat:

— ...nu, nu poți să te aștepți ca oamenii să înțeleagă țelurile înalte ale filosofiei. Cultura ar trebui să fie luată din mâinile avarilor. Avem nevoie de o indemnizație de la stat pentru literatură. E dezgustător ca artiștii să fie tratați ca vânzătorii ambulanți și arta să trebuiască să fie vândută ca săpunul.

— Vrei să spui că problema ta e că nu se vând ca săpunul? a întrebat Francisco d'Anconia.

Nu îl văzuseră apropiindu-se; conversația s-a oprit, ca și când cineva ar fi apăsat pe un buton; majoritatea lor nu-l întâlnise niciodată, dar l-au recunoscut imediat cu toții.

— Voiam să spun..., a început Balph Eubank nervos și a închis dintr-odată gura; a văzut interesul de pe fața interlocutorilor lui, dar nu mai era interes pentru filosofie.

— Salutare, profesore! a zis Francisco, făcând o plecăciune în fața lui dr. Pritchett.

Nu era niciun fel de plăcere pe fața doctorului Pritchett când a răspuns la salut și a făcut câteva prezentări.

— Discutam un subiect extrem de interesant, a zis matroana zeloasă. Dr. Pritchett ne spunea că nimicul înseamnă totul.

— Ar trebui ca el să știe asta mai bine ca oricine, a zis Francisco serios.

— Nu credeam că îl cunoașteți pe dr. Pritchett atât de bine, señor d'Anconia, a zis ea și s-a întrebat de ce profesorul părea deranjat de remarca ei.

— Sunt un absolvent al școlii la care dr. Pritchett lucrează în prezent, Universitatea Patrick Henry. Dar am studiat cu unul dintre predecesorii săi – Hugh Akston.

— Hugh Akston! a icnit frumoasa tânără. Dar n-aveați cum, señor d'Anconia! Sunteți mult prea tânăr. Am crezut că el e unul dintre marile nume ale... secolului precedent.

— Poate în spirit, madame. Nu în fapt.

— Dar am crezut că a murit cu mulți ani în urmă.

— Poftim? Nu. Încă e în viață.

— Atunci de ce nu mai auzim nimic despre el?

— S-a retras acum nouă ani.

— Nu e asta ciudat? Când un politician sau un star de cinema se retrage, citim povești despre asta pe prima pagină. Dar când un filosof se retrage, oamenii nici măcar nu bagă de seamă.

— Până la urmă bagă de seamă.

Un bărbat tânăr a zis, uluit:

— Am crezut că Hugh Akston a fost unul dintre clasicii aceia pe care nimeni nu îi mai studiază acum, poate doar la istoria filosofiei. Am citit recent un articol care se referea la el ca la ultimul mare adept al rațiunii.

— Ce vă spunea Hugh Akston? a întrebat matroana zeloasă.

Francisco a răspuns:

— Ne spunea că totul înseamnă ceva.

— Loialitatea dumneavoastră față de profesorul dumneavoastră e lăudabilă, señor d'Anconia, a zis dr. Pritchett sec. Am putea să considerăm că dumneavoastră sunteți un exemplu al rezultatelor practice ale cursurilor sale?

— Da.

James Taggart se apropiase de grup și așteptase să fie băgat în seamă.

— Bună, Francisco.

— Salut, James.

— Ce coincidență, să ne întâlnim tocmai aici! De-abia așteptam să vorbesc cu tine.

— Asta e ciudat. Nu ai fost așa întotdeauna.

— Acum glumești, ca pe vremuri. Taggart se îndepărta încet, ca și când nu și-ar fi dat seama, de grup, sperând să-l atragă pe Francisco după el. Știi că nu e nicio persoană în camera asta care să nu adore să vorbească cu tine.

— Serios? Aș fi tentat să spun tocmai opusul. Francisco îl urma ascultător, dar s-a oprit la o distanță destul de mică de ceilalți, care încă îi puteau auzi.

— Am încercat în toate modurile posibile să dau de tine, a zis Taggart, dar... dar circumstanțele nu au fost de partea mea.

— Încerci să ascunzi faptul că eu n-am vrut să mă văd cu tine?

— Ei bine... asta e... vreau să spun, de ce ai refuzat?

— Nu aveam nicio idee despre ce am putea noi să vorbim.

— Minele San Sebastián, desigur! Taggart a ridicat puțin vocea.

— Ce-i cu ele?

— Dar... Uite, Francisco, asta e o problemă serioasă. E un dezastru, un dezastru fără precedent, și nimeni nu pare să înțeleagă ce naiba s-a întâmplat. Nu știu ce să cred. Nu înțeleg nimic. Am dreptul să știu.

— Dreptul? Nu ești cam de modă veche, James? Ce anume vrei să știi?

— Ei bine, în primul rând, naționalizarea – ce ai de gând să faci cu privire la asta?

— Nimic.

— Nimic?!

— Cu siguranță nu vrei ca eu să fac ceva în direcția aia. Minele mele și calea ta ferată au fost confiscate la dorința poporului. Nu ai vrea ca eu să mă opun voinței poporului, nu?

— Francisco, nu-i de glumă cu asta!

— Nu m-am gândit niciodată că-i de glumă.

— Am dreptul la o explicație! Le datorezi acționarilor tăi o explicație a șaradei ăsteia! De ce ai ales o mină care nu e bună de nimic? De ce ai pierdut toate milioanele alea? Ce fel de escrocherie parșivă a fost asta?

Francisco stătea acolo și îl privea cu o uluire politicoasă.

— James, a zis el, am crezut c-o să fii de acord cu asta.

— Să fiu de acord?

— Am crezut că o să fii de părere că minele San Sebastián sunt produsul practic al unui ideal moral. Gândindu-mă la felul în care tu și cu mine ne-am contrazis în trecut, m-am gândit că o să fii fericit când o să vezi că acționez în concordanță cu principiile tale.

— Despre ce vorbești?

Francisco a dat din cap cu tristețe.

— Nu știu de ce îmi numești comportamentul parșiv. M-am gândit că o să vezi în asta o practică a politicilor pe care le predică o întreagă lume. Nu e toată lumea de părere că egoismul e cel mai mare rău? Am fost complet altruist cu proiectul San Sebastián. Nu e diabolic să urmărești propriile tale interese? Nu am avut absolut niciun interes personal în toată afacerea asta. Nu e diabolic să lucrezi pentru profit? N-am lucrat pentru profit – am pierdut. Nu e toată lumea de acord că scopul și justificarea unui complex industrial nu este producția, ci bunăstarea angajaților lui? Minele San Sebastián au fost cea mai de succes investiție din istoria industriei: n-au produs cupru deloc, dar au oferit mijloace de întreținere pentru mii de oameni care nu ar fi putut să câștige nici măcar într-o viață cât au primit peĥtru o zi de muncă, muncă pe care nu au fost în stare s-o facă. Nu e agreat de toată lumea faptul că un proprietar este un parazit și un exploatator, că angajații fac toată munca și creează produsul respectiv? Nu am exploatat pe nimeni. Nu am îngreunat minele San Sebastián cu prezența mea, le-am lăsat în mâinile oamenilor care contează. Nu am judecat valoarea proprietății respective. I-am oferit-o unui specialist în minerit. Nu era un specialist foarte bun, dar avea nevoie neapărat de slujba aia. Nu e general acceptat că, atunci când angajezi un om pentru o slujbă, nevoia lui e pe primul loc, nu abilitățile lui? Nu crede toată lumea că, pentru a primi bunurile, tot ce trebuie să faci e să ai nevoie de ele? Am pus în aplicare fiecare principiu moral al vremurilor noastre. Mă așteptam la mulțumiri și la o recunoaștere a intențiilor. Nu pricep de ce sunt atacat din toate părțile.

În tăcerea celor care au ascultat, singurul comentariu a fost un chicotit subit, strident al lui Betty Pope: ea nu înțelesese nimic, dar vedea privirea de furie neputincioasă de pe fața lui James Taggart.

Oamenii se uitau la Taggart și așteptau un răspuns. Nu îi interesa deloc problema, dar erau distrați de spectacolul ăsta, în care cineva era stingherit. Taggart a afișat un zâmbet superior.

— Te aștepți să iau asta în serios? a întrebat el.

— Era o vreme, a răspuns Francisco, când nu credeam că cineva ar putea să ia în serios așa ceva. M-am înșelat.

— E strigător la cer! Vocea lui Taggart era din ce în ce mai ridicată. E pur și simplu strigător la cer să tratezi responsabilitățile publice cu o asemenea frivolitate! S-a întors și a plecat repede de acolo.

Francisco a ridicat din umeri, desfăcându-și mâinile:

— Vezi? Știam că nu vrei să vorbești cu mine.

Rearden stătea singur, în capătul celălalt al camerei. Philip l-a văzut, s-a apropiat de el și i-a făcut un semn cu mâna lui Lillian, chemând-o acolo.

— Lillian, nu cred că Henry se simte bine aici, a zis el, zâmbind; nu-ți puteai da seama dacă zâmbetul lui batjocoritor era pentru Lillian sau pentru Rearden. Ce putem face în privința asta?

— O, prostii! a zis Rearden.

— Mi-ar plăcea să știu ce pot face în privința asta, Philip, a zis Lillian. Tot timpul mi-am dorit ca Henry să poată să se relaxeze. E atât de serios de fiecare dată. E un puritan atât de rigid. Tot timpul am vrut să-l văd beat, măcar o dată. Dar m-am dat bătută. Ai vreo idee?

— O, nu știu! Dar n-ar trebui să stea aici singur.

— Las-o moartă, a zis Rearden. Chiar dacă nu voia să le rănească sentimentele, nu s-a putut abține să adauge: Nu știți cât de tare am încercat să fiu lăsat singur.

— Uite, vezi? i-a zâmbit Lillian lui Philip. Să te bucuri de viață și de oameni nu-i așa de simplu ca turnarea unei tone de oțel. Nu poți să ai țeluri intelectuale la piață.

Philip a chicotit.

— Nu pentru țelurile intelectuale sunt eu îngrijorat. Cât de sigură ești de chestiile alea puritane, Lillian? Dacă eram în locul tău, nu-l lăsam să studieze terenul. Sunt prea multe femei frumoase aici în seara asta.

— Henry să aibă gânduri infidele? Îl flatezi, Philip. Îi supraestimezi curajul.

I-a zâmbit rece lui Rearden pentru un moment și după aceea a plecat.

Rearden s-a uitat la fratele lui.

— Ce naiba crezi că faci?

— O, termină cu rahaturile astea puritane! Nu poți să guști o glumă?

Plimbându-se fără țintă prin mulțime, Dagny se întreba de ce acceptase invitația la petrecerea asta. Răspunsul o uluia: era pentru că vruse să-l vadă pe Hank Rearden. Uitându-se la el așa, în mijlocul oamenilor, realizase pentru prima dată contrastul. Figurile celorlalți păreau agregate de trăsături interschimbabile, fiecare încercând din răsputeri să intre în anonimitate, să semene cu celălalt, și toate arătau de parcă s-ar fi topit. Fața lui Rearden, cu trăsăturile ei ascuțite, cu ochii lui albaștri, cu părul lui blond-cenușiu, avea duritatea gheții; claritatea fermă a liniilor ei îl făcea să pară ca și când ar fi fost lovit în plin de o rază de lumină.

Ochii ei se întorceau la el involuntar. Niciodată nu li se intersectaseră privirile. Nu putea să creadă că o evita intenționat – nu putea să aibă niciun motiv pentru asta; cu toate astea, știa sigur că o făcea. Voia să-l abordeze și să se convingă că greșea. Ceva o oprea; nu putea să înțeleagă ezitarea asta.

Rearden purta o conversație cu mama lui și cu două doamne pe care ea voia ca el să le distreze cu povești din tinerețe, din vremurile zbuciumate. El s-a supus, spunându-și că era mândră de el în felul ei. Dar se simțea ca și când ceva în maniera ei sugera încontinuu că ea îl ghidase în drumul său și că ea era singurul motiv al succesului său. A fost fericit când l-a lăsat să plece. După aceea s-a refugiat din nou la adăpostul geamului.

A stat acolo o vreme, sprijinindu-se de acea senzație de intimitate ca și cum ar fi fost un suport fizic.

— Domnule Rearden, a zis o voce calmă din spatele lui, permiteți-mi să mă prezint. Numele meu e d'Anconia.

Rearden s-a întors, uluit; vocea lui d'Anconia avea în ea un ton de respect autentic pe care îl întâlnise foarte rar.

— Bună seara, a răspuns el. Vocea lui era răstită și seacă, dar răspunsese.

— Am observat că doamna Rearden a evitat să mă prezinte și pot doar să ghicesc motivul. Ați prefera să plec din casa dumneavoastră?

Faptul că a spus lucrurilor pe nume în loc să le evite era atât de diferit de modul în care se comportau bărbații pe care îi cunoștea, îi luase pur și simplu o piatră de pe inimă, așa că Rearden a rămas tăcut pentru un moment, studiindu-i fața lui d'Anconia. Francisco fusese atât de

direct, nu i-o zisese nici ca pe un reproș, nici ca pe o cerere, ci o zisese într-o manieră care îi respecta demintatea atât lui Rearden, cât și lui.

— Nu, a zis Rearden, n-am spus niciodată asta.

— Vă mulțumesc. În cazul ăsta, îmi veți permite să discut cu dumneavoastră.

— De ce ați dori să discutați cu mine?

— Motivele mele nu au cum să prezinte interes în momentul ăsta.

— Iar conversația mea e de tipul aceleia care cu siguranță nu v-ar interesa deloc pe dumneavoastră.

— Greșiți cu privire la unul dintre noi, domnule Rearden, sau cu privire la amândoi. Am venit la această petrecere doar ca să vă întâlnesc.

Fusese un ton ușor de amuzament în vocea lui Rearden de până atunci; acum se transformase în dispreț.

— La început ați jucat cu cărțile pe față. Faceți-o în continuare.

— O fac.

— De ce ați vrut să mă întâlniți? Ca să mă faceți să pierd niște bani?

Francisco s-a uitat direct în ochii lui.

— Da... la un moment dat, da.

— Ce e de data asta? O mină de aur?

Francisco a dat încet din cap; faptul că mișcarea fusese conștientă, deliberată îi dădea un aer de tristețe.

— Nu, a zis el. Nu vreau să vă vând nimic. De fapt, nici lui James Taggart n-am încercat niciodată să-i vând mina de cupru. El a venit la mine. Dumneavoastră n-o să veniți.

Rearden a râs pe înfundate.

— Dacă înțelegeți asta, avem o bază solidă de conversație. Continuați în direcția asta. Dacă nu aveți vreo investiție extravagantă în minte, de ce ați vrut să vă întâlniți cu mine?

— Pentru a vă cunoaște.

— Ăsta nu-i un răspuns. E doar un alt mod de a spune același lucru.

— Nu chiar, domnule Rearden.

— Doar nu vă referiți cumva la câștigarea încrederii mele?

— Nu. Nu-mi plac oamenii care vorbesc sau gândesc pentru a câștiga încrederea cuiva. Dacă acțiunile unui individ sunt oneste, el nu are nevoie de încrederea celorlalți, doar de gândirea lui rațională. Persoana care are nevoie de o gratificare morală de acest tip are intenții mincinoase, fie că recunoaște asta sau nu.

Privirea uimită a lui Rearden se îndrepta spre el ca un reflex involuntar al mâinii care se prinde de un punct de sprijin în timpul căderii. Privirea trăda dorința lui Rearden de a afla mai multe despre omul pe care credea că îl vede. După aceea, Rearden a strâns încet din ochi, aproape închizându-i, anulând imaginea și nevoia. Fața lui era dură; avea o expresie severă, o severitate interioară direcționată către propria persoană; părea sobră și singură.

— Bine, a zis el. Ce vreți, dacă nu încrederea mea?

— Vreau să vă înțeleg.

— De ce?

— Pentru un motiv personal care nu vă privește acum.

— Ce vreți să înțelegeți din mine?

Francisco s-a uitat în tăcere la întunericul din spatele geamului. Focul fabricii se stingea încet. Mai era doar o dâră subțire de roșu la marginea pământului, îndeajuns însă pentru a contura norii în vâltoarea furtunii de pe cer. Forme neclare se mișcau prin aer și dispăreau, forme de ramuri care păreau să fie însăși furia furtunii.

— E o noapte groaznică pentru orice animal prins fără apărare pe câmpul ăsta, a zis Francisco d'Anconia. E unul din momentele în care oamenii ar trebui să aprecieze că sunt oameni.

Rearden n-a răspuns imediat; apoi a zis, ca și când ar fi vorbit singur, cu o urmă de uluire în voce:

— Interesant...

— Ce?

— Mi-ați citit gândurile...

— Chiar așa?

— ...da, mă gândeam exact la asta, dar nu reușeam s-o pun în cuvinte.

— Ar trebui să vă spun restul cuvintelor?

— Dați-i drumul.

— Stăteați aici și priveați furtuna cu cea mai mare mândrie pe care o poate avea cineva – pentru că puteți avea flori de vară și femei pe jumătate dezbrăcate în casa dumneavoastră într-o noapte ca asta; ce dovadă mai clară a victoriei în fața furtunii ar putea exista? Și dacă nu erați dumneavoastră, majoritatea oamenilor de aici ar fi fost neajutorați, undeva în mijlocul acelui câmp, la mila vântului.

— De unde ați știut asta?

Când a pus întrebarea, Rearden a realizat că omul ăsta nu-i spusese ce gândește, ci îi identificase cel mai ascuns și intim sentiment, și că el, care nu ar fi recunoscut nimănui asta, o recunoscuse imediat. A văzut o străfulgerare în ochii lui Francisco, o străfulgerare precum un zâmbet sau o bifă.

— Ce ați putea dumneavoastră să știți despre un asemenea sentiment de mândrie? a întrebat Rearden tăios, ca și când disprețul acestei întrebări putea cumva să șteargă confidența pe care i-o făcuse mai devreme.

— Am simțit și eu asta cândva, când eram tânăr.

Rearden s-a uitat la el. Nu era nici aroganță, nici compătimire pe fața lui Francisco; trăsăturile frumoase, ca sculptate, și ochii albaștri, limpezi aveau în ei ceva tăcut; fața era sinceră, gata să încaseze orice lovitură.

— De ce vreți să vorbiți despre asta? a întrebat Rearden, împins de la spate de o compasiune de-o clipă.

— Să spunem că din recunoștință, domnule Rearden.

— Recunoștință pentru mine?

— Dacă o acceptați.

Vocea lui Rearden a devenit fermă:

— Nu am cerut recunoștință. N-am nevoie de ea.

— N-am spus că aveți nevoie de ea. Dar dintre toți cei pe care îi salvați de furtună în noaptea asta, eu sunt cel care v-o oferă.

După un moment de tăcere, Rearden a întrebat cu o voce joasă, care semăna cu o amenințare:

— Ce credeți că faceți?

— Vă atrag atenția asupra oamenilor pentru care munciți.

— E nevoie de un om care n-a muncit o zi în viața lui pentru a gândi sau a spune așa ceva. Disprețul din vocea lui Rearden avea o urmă de liniște; fusese dezarmat de greșeala pe care crezuse că o făcuse cu privire la caracterul interlocutorului său; acum era sigur din nou. N-ați înțelege dacă v-aș spune că omul muncește pentru el, chiar dacă trage după el o întreagă cohortă de oameni ca dumneavoastră. Acum o să ghicesc eu la ce vă gândiți: dați-i drumul, spuneți că e dizgrațios, că sunt egoist, vanitos, fără inimă, crud. Sunt. Nu vreau niciun cuvânt din porcăria aia cu oamenii pentru care muncesc eu. Nu muncesc pentru nimeni.

Pentru prima dată a văzut o privire care trăda o reacție personală, o privire care trăda tinerețea și dorința.

— Singurul lucru greșit în ceea ce ați spus, a răspuns Francisco, e acela că permiteți oamenilor să numească ceea ce faceți dizgrațios. În tăcerea sceptică a lui Rearden, Francisco a arătat către mulțimea din cameră și a întrebat: De ce îi trageți după dumneavoastră?

— Pentru că sunt o mulțime de copii triști care se luptă disperat pentru supraviețuire, în timp ce eu, eu nici măcar nu simt povara.

— De ce nu le spuneți asta?

— Ce?

— Că munciți pentru dumneavoastră, nu pentru ei.

— Ei știu asta.

— Da, o știu. Fiecare persoană din camera asta o știe. Dar au impresia că dumneavoastră n-o știți. Și unicul lor scop e să nu aflați.

— De ce ar trebui să mă intereseze ce gândesc ei?

— Pentru că e o luptă în care trebuie să alegeți o tabără.

— O luptă? Ce luptă? Biciul e la mine. Nu lupt cu cei care n-au nicio armă.

— Chiar n-au nicio armă? Au o armă împotriva dumneavoastră. E singura lor armă, dar e o armă teribilă. Gândiți-vă cândva la asta.

— Ce vă face să spuneți asta?

— Faptul că sunteți atât de nefericit.

Rearden putea să accepte orice formă de reproș, abuz, orice jignire pe care cineva alegea să i-o arunce; singura reacție umană pe care n-o putea accepta era mila. Primise lovitura în plin; o furie rece, de nestăpânit îl cuprinsese dintr-odată și îl adusese înapoi în camera aceea. A zis, luptându-se din răsputeri să nu scoată la iveală senzația prin care trecea.

— Ce fel de nerușinare-i asta? De ce ați spune una ca asta?

— Să zicem că vreau să vă ofer cuvintele de care veți avea nevoie la un moment dat.

— De ce ați dori să vorbiți cu mine despre un asemenea lucru?

— Pentru că sper să vă amintiți de asta.

Ce simțea în clipa aia, s-a gândit Rearden, era furia împotriva propriei persoane, pentru că se lăsase dus de valul conversației și îi plăcuse. Se simțea trădat și avea impresia că e în fața unui pericol iminent.

— Vă așteptați să uit cine sunteți? a întrebat el, știind că ăsta era lucrul de care făcuse abstracție.

— Mă aștept să nu vă gândiți deloc la mine.

Sub acea furie, sentimentul pe care Rearden nu recunoștea că îl încearcă era o ușoară durere. Dacă recunoștea că el există, atunci știa că o să audă mereu vocea lui Francisco zicând: „Sunt singurul care vă oferă asta... acceptați sau nu?...". A auzit cuvintele și tonul neobișnuit, solemn al vocii liniștite și un răspuns inexplicabil al său, ceva dinăuntrul lui care voia să accepte plângând, să spună da, să-i spună omului ăstuia că acceptă, că avea nevoie de asta, chiar dacă nevoia lui nu putea fi numită, nu era recunoștință, iar el știa că omul ăsta nu vruse să spună recunoștință.

Cu voce tare, el a zis:

— Nu am vrut să vorbesc cu dumneavoastră. Dar ați vrut să auziți asta și o să o auziți. Pentru mine există o singură formă de depravare – omul fără un scop.

— Asta e adevărat.

— Pot să-i iert pe toți ceilalți, ei nu sunt vicioși, ci mai degrabă neajutorați. Dar dumneavoastră... pe dumneavoastră nu pot să vă iert.

— Despre pericolele iertării voiam să vă avertizez.

— Ați avut cel mai mare noroc în viață. Ce ați făcut cu el? Dacă sunteți capabil să înțelegeți toate lucrurile pe care le-ați spus, cum puteți să vorbiți cu mine? Cum mai puteți să priviți în ochi pe oricine după distrugerea pe care ați împrăștiat-o în jurul dumneavoastră odată cu afacerea mexicană?

— E dreptul dumneavoastră să mă condamnați pentru asta, dacă doriți.

Dagny stătea lângă geam, în colț, ascultându-i. Nu o observaseră. Îi văzuse împreună și se apropiase, atrasă de un impuls pe care nu putea să-l explice și căruia nu putea să-i reziste; părea extrem de important pentru ea să știe ce își spuneau acești doi bărbați.

Auzise ultimele câteva propoziții. Nu crezuse niciodată că o să-l vadă pe Francisco în corzi, încasând. Putea să-și distrugă adversarul în orice fel de luptă. Cu toate astea, era cu garda jos. Știa că nu era indiferență; îl cunoștea îndeajuns de bine ca să-și dea seama ce eforturi făcea pentru a rămâne calm – a văzut linia subțire a unui mușchi încordat pe obrazul lui.

— Dintre toți cei care trăiesc pe spinarea altora, a zis Rearden, dumneavoastră sunteți singurul parazit.

— V-am dat destule motive să credeți asta.

— Atunci ce drept aveți dumneavoastră să vorbiți cu mine despre ce înseamnă să fii bărbat? Dumneavoastră sunteți cel care a trădat bărbăția.

— Îmi pare rău dacă sunteți ofensat, dar ar trebui să considerați acele lucruri supoziții.

Francisco a făcut o plecăciune scurtă și a dat să plece. Rearden a zis, involuntar, fără să știe că întrebarea îi nega complet furia, că era o încercare de a-l opri pe omul ăsta și de a-l ține acolo:

— Ce ați vrut să înțelegeți cu privire la persoana mea?

Francisco s-a întors. Expresia de pe fața lui nu se schimbase; pe ea se putea citi același respect nemărginit.

— Am înțeles, a zis el.

Rearden l-a privit cum se pierde în mulțime. Silueta unui majordom și cea a lui dr. Pritchett, care s-a întins după încă un aperitiv, l-au acoperit pe Francisco. Rearden s-a uitat înapoi pe geam; nu era nimic de văzut acolo în afara vântului.

Dagny a făcut un pas înainte când el s-a întors; a zâmbit, sperând să înfiripe astfel o conversație. El s-a oprit. I se părea că se oprise fără tragere de inimă. Ea a vorbit repede, ca să rupă tăcerea.

— Hank, de ce sunt atâția intelectuali cu convingeri îndoielnice aici? Eu nu i-aș fi primit în casa mea.

Nu asta voia să-i spună. Dar nu știa ce voia să-i spună; niciodată până atunci prezența lui nu o lăsase fără cuvinte.

L-a văzut strângând din pleoape precum o ușă care se închidea.

— Nu văd niciun motiv pentru care n-ar trebui să-i inviți la o petrecere, a zis el rece.

— O, n-am vrut să critic felul în care îți alegi oaspeții. Dar... Ei bine, încerc să nu mă uit după Bertram Scudder. Dacă îl văd, o să-i dau două palme. Dagny a încercat să pară firească. Nu vreau să fac o scenă, dar nu cred c-o să mă pot abține. Nu mi-a venit să cred când cineva mi-a spus că doamna Rearden l-a invitat.

— *Eu* l-am invitat.

— Dar... Tonul ei a scăzut dintr-odată. De ce?

— Evenimentele de acest tip n-au nicio relevanță pentru mine.

— Îmi pare rău, Hank. Nu știam că ești atât de tolerant. Eu nu sunt.

El n-a zis nimic.

— Știu că nu-ți plac petrecerile. Nici mie. Dar uneori mă întreb... poate că noi suntem singurii care ar trebui să putem să ne bucurăm de ele.

— Mi-e teamă că nu pot.

— Nu de asta. Dar tu crezi că vreunul din oamenii ăştia se simte cu adevărat bine? Se forţează să fie mai insensibili şi mai pierduţi ca de obicei. Vor să fie degajaţi şi neimportanţi... Ştii, cred că numai dacă cineva e extrem de important poate să se simtă cu adevărat degajat.

— N-am de unde să ştiu asta.

Nu putea să-şi adapteze cuvintele la maniera lui formală de conversaţie; pur şi simplu, nu-i venea să creadă. Tot timpul fuseseră atât de familiari în biroul lui. Acum părea un bărbat în cămaşă de forţă.

— Hank, uită-te în jurul tău. Dacă nu i-ai fi cunoscut pe niciunul dintre oamenii ăştia, nu-i aşa că ar fi părut frumos? Candelabrele şi hainele şi toată imaginaţia de care a fost nevoie ca să facă lucrurile astea posibile... Dagny se uita la ei. Nu văzuse că el n-o urmărea. El se uita la umbrele de pe umărul ei dezgolit, la umbrele albastre, fine pe care le făcea lumina care cădea prin părul ei. De ce le-am lăsat totul proştilor ăstora? Ar fi trebuit să fie al nostru.

— Ce vrei să spui?

— Nu ştiu... Tot timpul am crezut că petrecerile trebuie să fie interesante şi strălucitoare, precum nişte băuturi vechi. Ea a râs; era un soi de tristeţe în râsul ăla. Dar eu nici măcar nu beau. Ăsta e doar un alt simbol care nu înseamnă ce ar trebui să însemne. El era tăcut. Ea a adăugat: Poate că e ceva care ne scapă nouă.

— Nu îmi dau seama ce ar putea fi.

Pentru o secundă dezolantă, goală, a fost fericită că el nu înţelesese şi nu răspunsese, simţind că a lăsat prea mult la vedere, chiar dacă nu ştia ce anume lăsase la vedere. A dat din umeri, iar mişcarea a părut o convulsie.

— E doar o mai veche iluzie de-a mea, a zis ea indiferentă. Doar o senzaţie care vine din când în când. Arată-mi cea mai recentă listă a preţurilor pentru oţel şi-mi trece.

Nu ştia că ochii lui au urmărit-o când s-a îndepărtat.

Se mişca încet prin cameră, fără să se uite la cineva anume. A văzut un mic grup înghesuindu-se lângă şemineul stins. În cameră nu era frig, dar ei păreau să se simtă mai bine stând acolo.

— Nu ştiu de ce, dar începe să-mi fie frică de întuneric. Nu, nu acum, doar când sunt singur. Nopţile mă înspăimântă. Noaptea în sine.

Cea care vorbise era o celibatară bătrână cu un aer de bună-creştere şi deznădejde. Cele trei femei şi cei doi bărbaţi din grup erau bine îm-

brăcați, pielea feței le era bine îngrijită, dar aveau o doză de precauție încordată care le făcea vocile să fie mai joase decât în mod normal și anula diferențele de vârstă, făcându-i să pară cumva din trecut. Privirile lor erau exact ca acelea pe care le vedeai la grupurile respectabile. Dagny s-a oprit și a ascultat.

— Dar, draga mea, a întrebat unul dintre ei, de ce te sperie?

— Nu știu, a zis celibatara. Nu mi-e frică de borfași sau de jafuri sau de lucruri de genul ăsta. Dar nu pot să dorm toată noaptea. Adorm doar când văd cerul cum devine albastru. E straniu. În fiecare seară, când se întunecă, am impresia că, de data asta, se întunecă de tot, că lumina n-o să revină niciodată.

— Vărul meu, care trăiește pe coasta Mainului, mi-a scris același lucru, a zis una dintre femei.

— Noaptea trecută, a zis celibatara, am stat trează din cauza focurilor de armă. Se auzeau salve de tun în larg, pe mare. Nu erau scântei. Nu era nimic. Doar bufniturile astea, la intervale lungi, undeva în ceața Atlanticului.

— Am citit ceva despre ele în ziarul de azi. Antrenament al Pazei de Coastă.

— O, nu, a zis celibatara indiferentă. Toată lumea care trăiește în zonă știe ce-a fost. Era Ragnar Danneskjöld. Și Paza de Coastă încercând să pună mâna pe el.

— Ragnar Danneskjöld în Delaware Bay? a icnit o femeie.

— O, da. Se zice că nu e prima dată aici.

— L-au prins?

— Nu.

— Nimeni nu poate să-l prindă, a zis unul dintre bărbați.

— Republica Populară a Norvegiei a pus o recompensă de un milion de dolari pe capul lui.

— E o sumă imensă pentru un pirat.

— Dar cum am putea noi să avem vreo siguranță sau să ne facem planuri de viitor cu un pirat care ajunge unde vrea el, când vrea el?

— Știi ce a capturat aseară? a zis celibatara. Vasul ăla mare cu ajutoarele pe care le trimiseseră Republicii Populare Franceze.

— Cum vinde bunurile pe care le fură?

— Ah, nimeni nu știe asta.

— Am întâlnit odată un marinar care fusese pe una din navele atacate de el și îl văzuse. Zicea că Ragnar Danneskjöld are părul auriu și fața cea

mai înfricoșătoare de pe pământ, o față care nu trădează nicio emoție. Dacă s-a născut vreodată un om fără inimă, el e ăla, a zis marinarul.

— Un nepot de-al meu a văzut vasul lui Ragnar Danneskjöld într-o noapte, pe coasta Scoției. Mi-a scris că nu-și putea crede ochilor. Zicea că era mai bun decât orice vas din flota Republicii Populare Engleze.

— Se spune că se ascunde într-unul din fiordurile norvegiene unde nici Dumnezeu, nici vreun om nu-l vor găsi vreodată. Acolo se ascundeau și vikingii în Evul Mediu.

— Și Republica Populară a Portugaliei oferă o recompensă pe capul lui. Ba chiar și Republica Populară a Turciei.

— Se spune că e un scandal național în Norvegia. Se trage din una dintre cele mai nobile familii ale lor. Și-au pierdut averea cu generații în urmă, dar numele încă e faimos. Ruinele castelului lor încă mai există. Tatăl lui e episcop. L-a dezmoștenit și l-a excomunicat. Dar asta n-a schimbat nimic.

— Știați că Ragnar Danneskjöld a fost la școală în țara asta? Da, în țara asta. Universitatea Patrick Henry.

— Glumești.

— Nu. Verifică dacă nu mă crezi.

— Ceea ce mă frământă pe mine e... Știi tu, pur și simplu nu-mi place. Nu-mi place că apare aici, în apele noastre. M-am gândit că lucruri de genul ăsta se pot întâmpla doar în ținuturi pustii. Doar în Europa. Dar un asemenea tâlhar să fie tocmai în Delaware în vremurile noastre!

— A fost văzut și în Nantucket. Și la Bar Harbor. Ziarele au fost rugate să nu scrie despre asta.

— De ce?

— Nu vor ca oamenii să știe că marina nu poate să-l țină în frâu.

— Nu-mi place deloc. E foarte ciudat. Parc-ar fi un scenariu desprins din Evul Mediu.

Dagny și-a ridicat privirea. L-a văzut pe Francisco d'Anconia la câțiva pași depărtare. O privea cu un soi de curiozitate nervoasă; ochii lui erau zeflemitori.

— Lumea în care trăim e stranie, a zis celibatara cu o voce joasă.

— Am citit un articol, a zis una dintre femei. Scria acolo că vremurile tulburi sunt bune pentru noi. E un lucru bun că oamenii sunt din ce în ce mai săraci. E moral să-ți accepți soarta.

— Bănuiesc, a zis altă femeie, fără convingere.

— Nu trebuie să ne îngrijorăm. Am auzit un discurs în care se vorbea despre cum nu are sens să ne îngrijorăm sau să dăm vina pe cineva. Fiecare face ceea ce face, iar ceea ce face îl face pe om. Nu putem face nimic. Trebuie să învățăm să trăim cu asta.

— Ce sens are oricum? Ce e destinul? Nu a fost mereu vorba despre a spera, dar a nu-ți împlini visurile? Un om înțelept e acela care nu încearcă să spere.

— Asta e atitudinea corectă.

— Nu știu... Nu mai știu ce e corect... Cum ar putea să știe cineva?

— Ei bine, cine-i John Galt?

Dagny s-a întors brusc și a plecat de lângă ei. Una dintre femei a mers după ea.

— Dar chiar știu, a zis femeia, cu tonul misterios cu care împărtășești un secret.

— Ce știi?

— Știu cine e John Galt.

— Cine? a întrebat Dagny tensionată, oprindu-se.

— Cunosc un bărbat care l-a întâlnit pe John Galt. Bărbatul ăsta e un vechi prieten al unei strămătuși de-ale mele. A fost acolo și a văzut totul. Știți legenda Atlantidei, domnișoară Taggart?

— Poftim?

— Atlantida.

— Ăăă... vag.

— Insulele Fericiților. Așa le numeau grecii cu mii de ani în urmă. Se spunea că Atlantida era un loc unde spiritele eroice trăiau într-o fericire care nu le era accesibilă muritorilor. Un loc unde numai spiritele eroilor puteau intra, fără a muri însă, pentru că aveau în ele secretul vieții. Atlantida era pierdută pentru umanitate încă de atunci. Dar grecii știau că ea exista. Au încercat s-o găsească. Unii dintre ei spuneau că e în subteran, ascunsă în inima pământului. Dar cei mai mulți dintre ei spuneau că era o insulă. O insulă strălucitoare în Oceanul din Vest. Poate că se gândeau la America. Niciodată n-au găsit-o. După aceea, vreme de secole, oamenii au crezut că fusese doar o legendă. Nu au crezut în Atlantida, dar au căutat-o în continuare, pentru că știau că trebuie să o găsească.

— Ei bine, și ce-i cu John Galt?

— El a găsit-o.

Dagny tocmai își pierduse interesul.

— Cine a fost bărbatul ăsta?

— John Galt a fost un milionar, un om cu o avere inestimabilă. Naviga cu iahtul său într-o noapte, în largul Atlanticului, luptându-se cu cea mai mare furtună care se abătuse asupra Pământului, când a găsit-o. A văzut-o undeva în depărtare, unde se scufundase ca oamenii să nu poată ajunge la ea. A văzut turnurile Atlantidei strălucind pe fundul oceanului. Era o privelişte atât de cutremurătoare, că, odată ce ai fost pus faţă în faţă cu ea, nu-ţi mai venea să te întorci niciodată la restul Pământului. John Galt şi-a scufundat iahtul şi a coborât în adâncuri cu tot echipajul său. Fusese alegerea tuturor. Prietenul meu e singurul care a supravieţuit.

— Ce interesant.

— Prietenul meu a văzut totul cu ochii lui, a zis femeia, ofensată. S-a întâmplat acum mulţi ani. Dar familia lui John Galt a muşamalizat povestea.

— Şi ce s-a întâmplat cu averea lui? Nu-mi aduc aminte să fi auzit despre o moştenire a familiei Galt.

— S-a dus la fund odată cu el. Femeia a adăugat cu ardoare: Nu trebuie să mă credeţi.

— Domnişoara Taggart nu vă crede, a zis Francisco d'Anconia. Eu vă cred.

S-au întors către el. Le urmărise şi stătea acolo, uitându-se la ele cu insolenţa unei priviri mult prea serioase.

— Aţi crezut vreodată în ceva, señor d'Anconia? a întrebat femeia, nervoasă.

— Nu, madame.

El a chicotit la plecarea ei bruscă. Dagny a întrebat rece:

— Ce-i aşa amuzant?

— Femeia aia nesăbuită e amuzantă. Habar n-are că îţi spunea adevărul.

— Te aştepţi să cred povestea asta?

— Nu.

— Şi atunci ce-i aşa amuzant?

— O, multe lucruri de aici. Nu crezi?

— Nu.

— Ei bine, *ăsta* e unul din lucrurile care mi se par amuzante.

— Francisco, nu vrei să mă laşi în pace?

— Dar te las în pace. Nu vezi că tu ești cea care a deschis discuția?

— De ce mă urmărești?

— Din curiozitate.

— Ce te face curios?

— Reacția ta față de lucrurile care nu ți se par amuzante.

— De ce ți-ar păsa ție de reacțiile mele?

— Ăsta-i felul meu de a mă simți bine, lucru care ție nu ți se întâmplă, nu-i așa, Dagny? Pe lângă asta, ești singura femeie de aici care merită urmărită.

Stătea sfidător de calmă, pentru că felul în care se uita la ea merita o reacție nervoasă, bruscă. Stătea exact așa cum stătea mereu, cu spatele drept, încordată, cu bărbia ridicată. Era postura unui director, postură care n-avea nimic feminin în ea. Dar umărul ei gol trăda fragilitatea de sub rochia neagră, iar poziția ei o făcea să pară o femeie în adevăratul sens al cuvântului. Forța ei mândră devenise o provocare pentru forța superioară a altcuiva, iar fragilitatea ei întărea faptul că această provocare putea să fie inegală. Ea nu era conștientă de asta. Nu întâlnise pe nimeni care să fie capabil s-o vadă.

El a zis, scrutând-o cu privirea:

— Dagny, ce risipă magnifică!

Trebuia să se întoarcă și să scape de-acolo. A simțit cum îi roșesc obrajii pentru prima dată după mulți ani – se înroșea pentru că realizase: acea propoziție era exact ceea ce simțise ea toată seara.

A fugit, încercând să nu se gândească la asta. Muzica a oprit-o. Era o explozie neașteptată care venea dinspre radio. L-a văzut pe Mort Liddy, care îl pornise, dând din mâini către un grup de prieteni și țipând:

— Asta e! Asta e! Vreau să ascultați asta!

Explozia minunată de sunete era preludiul Concertului al Patrulea al lui Halley. Se ridica precum un triumf în fața agoniei, aducând cu el negarea durerii, dedicându-și ritmurile unei viziuni îndepărtate. După aceea, notele au erupt. Era ca și cum un pumn de țărână și noroi fusese aruncat în muzică, iar ceea ce urma era sunetul scurgerii și al căderii. Era Concertul lui Halley adaptat într-o melodie populară. Melodia lui Halley era plină de gropi, iar gropile astea erau pline de sughițuri. Marele festin al fericirii devenise chicotitul unui bar. Cu toate astea, rămășițele melodiei lui Halley reușeau să-i dea o formă; melodia lui Halley susținea totul precum o coloană vertebrală.

— Destul de bine? le-a zâmbit Mort Liddy prietenilor lui, mândru și impacientat. Destul de bine, nu? Cea mai bună coloană sonoră a anului. Am primit un premiu. Am primit un contract pe termen lung. Da, asta a fost coloana sonoră pe care am făcut-o pentru „Raiul e la tine în curte".

Dagny stătea acolo, uitându-se cu ochi mari prin cameră, ca și când un simț ar putea să-l înlocuiască pe altul, ca și când vederea putea să anuleze complet auzul. Și-a rotit încet privirea, încercând să-și găsească un punct de sprijin. L-a văzut pe Francisco sprijinindu-se pe o coloană, cu brațele încrucișate; o urmărea atent; râdea.

Nu tremura în halul ăsta, s-a gândit ea. Pleacă de-aici. Sentimentul ăsta era cel al unei furii pe care nu o putea controla. S-a gândit: nu spune nimic. Mergi. Ieși afară.

Începuse cu grijă, încet să pună un picior în fața celuilalt. A auzit cuvintele pe care le zisese Lillian și s-a oprit. Lillian le spusese de multe ori în seara aceea, răspunzând la aceeași întrebare, dar era prima dată când Dagny le auzea.

— Asta? zicea Lillian, întinzându-și mâna cu brățara de metal pentru a putea fi examinată îndeaproape de două femei grizonate. Nu, nu-i dintr-un magazin de unelte, e un cadou special de la soțul meu. O, da, bineînțeles că e hidoasă. Dar nu înțelegeți? Se presupune că e de o valoare inestimabilă. Bineînțeles, aș înlocui-o oricând cu o brățară obișnuită cu diamante, dar se pare că nimeni n-o să-mi ofere așa ceva la schimb, chiar dacă brățara mea e foarte, foarte valoroasă. De ce e valoroasă? Draga mea, e primul obiect făcut vreodată din metal Rearden.

Dagny nu mai vedea camera. Nu mai auzea muzica. Pe timpanele ei apăsa cu putere liniștea. Nu mai știa ce fusese înainte de asta sau ce urma după. Nu știa cine era acolo, nu știa dacă ea era acolo, dacă Lillian era acolo, dacă Rearden era acolo și nu știa ce trebuia să însemne totul. Era o clipă care, pur și simplu, nu-și avea locul nicăieri. Auzise. Se uita la brățara din metalul verde-albăstrui.

A simțit cum ceva i se desface de la încheietură, și-a auzit propria voce spunând, în liniștea completă, într-un ritm liniștit, o voce rece ca un schelet:

— Dacă nu ești atât de lașă cum cred eu că ești, facem schimb.

În palmă își ținea propria brățară cu diamante, pe care i-o întindea lui Lillian.

— Doar nu vorbiți serios, domnișoară Taggart! a zis o voce de femeie.

Nu era vocea lui Lillian. Ochii lui Lillian erau ațintiți înspre ea. Îi văzuse. Lillian știa că Dagny vorbea serios.

— Dă-mi brățara aia, a zis Dagny, ridicând palma pe care strălucea brățara cu diamante.

— E oribil! s-a plâns o femeie. Era ciudat că lamentările ei se auzeau atât de distinct. După aceea, Dagny și-a dat seama că se adunaseră oameni în jurul lor și că toți urmăreau în tăcere scena. Acum auzea totul, până și muzica; pe fundal era concertul contorsionat al lui Halley.

A văzut fața lui Rearden. Părea ca și când ceva dinăuntrul lui era contorsionat, ca muzica; nu știa ce. El le privea.

Mușchii gurii lui Lillian s-au încordat și au produs ceea ce părea a fi un zâmbet. Și-a dat jos brățara de metal, a așezat-o în palma lui Dagny și a luat brățara cu diamante.

— Mulțumesc, domnișoară Taggart, a zis ea.

Degetele lui Dagny s-au strâns în jurul brățării. O simțea; nu mai simțea nimic altceva.

Lillian s-a întors, pentru că Rearden se apropiase de ea. I-a luat brățara cu diamant din mână. I-a așezat-o în jurul încheieturii, i-a ridicat mâna către buzele lui și a sărutat-o.

Nu s-a uitat la Dagny.

Lillian a râs, readucând buna dispoziție în cameră.

— Putem face schimbul înapoi, domnișoară Taggart, dacă vă răzgândiți, a zis ea.

Dagny s-a întors cu spatele. Era calmă și liberă. Presiunea dispăruse. Nevoia de a exploda dispăruse.

Și-a așezat brățara de metal pe încheietură. Îi plăcea felul în care greutatea brățării apăsa pe pielea ei. Inexplicabil, simțea un soi de ciudată vanitate feminină, așa cum nu mai simțise niciodată: voia ca oamenii să o vadă purtând accesoriul ăsta.

De la distanță, a auzit voci care spuneau indignate: „Cel mai jignitor gest pe care l-am văzut vreodată... A fost, pur și simplu, răutăcios... Mă bucur că Lillian i-a acceptat provocarea... Așa-i trebuie dacă vrea să arunce câteva mii de dolari pe geam...".

Pentru restul serii, Rearden a rămas lângă soția lui. A participat la conversațiile ei, a râs cu prietenii ei. Era, dintr-odată, soțul devotat, atent și plin de admirație.

Străbătea camera cu o tavă pe care erau niște băuturi cerute de prietenii lui Lillian în brațe – un lucru pe care nu îl mai făcuse niciodată – când Dagny s-a apropiat de el. S-a oprit și s-a uitat la el ca și când ar fi fost singuri în biroul lui. Dagny avea postura unui director. El s-a uitat în jos, la ea. Nu putea să vadă nimic altceva în afara brățării de metal.

— Îmi pare rău, Hank, a zis ea, dar a trebuit s-o fac.

Ochii lui au rămas impasibili. Cu toate astea, ea era sigură că știa ce se petrecea înăuntrul lui: voia, pur și simplu, să-i dea o palmă.

— Nu era necesar, a răspuns el rece și a mers mai departe.

***

Era foarte târziu când Rearden a intrat în dormitor. Lillian încă era trează. Pe noptieră era aprinsă o veioză.

Ea stătea întinsă în pat, sprijinită pe niște perne de pânză verde-deschis. Cămașa ei de noapte era dintr-un satin verde-deschis, iar ea o purta cu grația și perfecțiunea unui model din vitrinele magazinelor; arăta de parcă încă nici nu fusese despachetată. Lumina de culoarea merilor înfloriți cădea pe o măsuță unde erau o carte, un pahar cu suc de portocale și accesorii de baie argintii, care străluceau ca instrumentele din tăvița unui chirurg. Mâinile ei păreau de porțelan. Pe buzele ei era o urmă palidă de ruj roz. Nu arăta ca și când ar fi fost epuizată de petrecere – nu avea ce să fie epuizat în ea. Părea să fie camera de prezentare a unui designer cu titlul „Doamnă pregătită de culcare".

El încă mai purta hainele de petrecere; cravata îi era desfăcută și o șuviță de păr îi atârna peste față. Ea s-a uitat la el fără a fi uimită, ca și când ar fi știut ce s-a întâmplat în ultima oră în camera lui.

El s-a uitat la ea în tăcere. Nu intrase în camera ei de multă vreme. Stătea acolo, dorindu-și să nu fi intrat nici acum.

— Nu ar trebui să vorbim, Henry?

— Dacă vrei.

— Mi-ar plăcea să-l trimiți pe unul dintre experții tăi de la fabrică să arunce o privire cuptorului nostru. Știi că s-a stins în timpul petrecerii și Simons s-a chinuit foarte tare să-l reaprindă?... Doamna Weston zice că cel mai de preț lucru al nostru e bucătarul – i-au plăcut la nebunie bruschetele... Balph Eubank a zis un lucru foarte amuzant despre tine, a zis că ești un războinic, iar sabia ta e fumul furnalelor... Mă bucur că nu-ți place de Francisco d'Anconia. Nu pot să-l suport.

Nu încerca să explice de ce era acolo și nici să-și ascundă înfrângerea sau măcar să o recunoască plecând de lângă ea. Dintr-odată, nu a mai contat pentru el ce credea sau simțea ea. S-a dus până la geam și s-a uitat în depărtare.

De ce se căsătorise cu el? s-a gândit. Nu își pusese întrebarea asta în ziua nunții lor, cu opt ani în urmă. De atunci, într-o singurătate chinuitoare, se gândise la asta de multe ori. Nu știa ce să creadă.

Nu fusese pentru poziția socială, s-a gândit el, și nici pentru bani. Se trăgea dintr-o familie veche care le avea pe amândouă. Numele alor ei nu era dintre cele mai distinse, iar averea lor era modestă, dar amândouă ajungeau pentru ca ei să fie primiți în cercurile înaltei societăți din New York, unde se și întâlniseră. Cu nouă ani în urmă, el apăruse în New York ca o explozie, prin prisma succesului pe care îl avea Rearden Steel, succes care fusese preconizat ca imposibil de experții din oraș. Indiferența lui îl făcea o atracție. Habar n-avea că lumea credea că el o să-și cumpere un loc în societate și de-abia așteptau să-l refuze. N-avea timp să le observe dezamăgirea.

Mergea, uneori, la serate, unde era invitat de oameni care voiau să-i intre în grații. Chiar dacă el nu-și dădea seama, ei știau că politețea lui princiară era un atac condescendent la adresa oamenilor care de-abia așteptaseră să-l refuze, la adresa oamenilor care credeau că vremurile când realizările erau puse pe primul loc trecuseră.

Ce îl atrăsese la Lillian era sobrietatea ei – sau, mai bine zis, conflictul dintre sobrietatea ei și comportamentul ei. Lui niciodată nu îi plăcuse de nimeni și nu se așteptase să fie plăcut de cineva. Era prins în mrejele unei femei care alerga atât de evident după el, dar cu o atât de evidentă ezitare, ca și când ar fi făcut-o împotriva voinței ei, ca și când s-ar fi luptat cu o dorință pe care o disprețuia. Ea aranjase o întâlnire și apoi tot ea fusese rece la întâlnirea aia, ca și când nu i-ar fi păsat că el știa asta. Vorbea puțin; avea un aer misterios care îi dădea de înțeles că niciodată n-o să fie capabil să treacă de scutul ei de detașare mândră și un aer ușor amuzant, care nu lua toate lucrurile alea în serios.

Nu cunoscuse multe femei. Avansase încet-încet către scopurile lui, dând la o parte tot ce nu avea nicio legătură cu lumea lui. Devotamentul lui pentru muncă fusese precum unul dintre focurile cu care se lupta deseori, un foc care ardea orice element mai slab, orice

impuritate din albul unui singur metal. Era incapabil să se dedea unor interese banale. Dar erau momente când avea accese spontane de nevoie primară, atât de violente că nu puteau fi catalogate ca întâmplări. Nu li se împotrivise în cele câteva ocazii când le avuse, de-a lungul anilor, cu femei pe care credea că le place. Fusese de fiecare dată lăsat acolo, cu o furie goală în el – pentru că el căutase, de fapt, un triumf, chiar dacă nu știa de ce natură, dar singurul lucru pe care îl primise din partea unei femei era plăcerea ocazională, iar el știa prea bine că lucrul ăsta nu însemna absolut nimic. De fiecare dată rămânea nu cu sentimentul unei adevărate realizări, ci cu sentimentul propriei sale degradări. A ajuns să-și urască pornirile. Să se lupte cu ele. A ajuns să creadă în faptul că nevoile lui erau pur fizice, nevoi nu ale conștiinței, ci ale materialului, iar el se împotrivea complet gândului că numai carnea lui era liberă să aleagă, iar această alegere nu depindea deloc de mintea lui. Își trăise toată viața în mine și fabrici, modelând materia exact așa cum voia el, cu simpla acțiune a minții, și considera intolerabil faptul că era incapabil să controleze materia propriului său corp. S-a luptat cu ea. A câștigat fiecare bătălie pe care o purtase cu natura neanimată, dar asta era o bătălie pe care o pierduse.

Pe Lillian ajunsese să o dorească pentru că era impenetrabilă. Părea să fie o femeie care nu se aștepta la nimic și care merita un piedestal; asta îl făcea să vrea s-o aibă la el în pat. S-o aibă, astea erau cuvintele la care se gândea, iar ele îi ofereau o plăcere întunecată, îl făceau să creadă că asta era o izbândă care-și merita efortul.

Nu putea înțelege – s-a gândit că era un conflict obscen, semnul unei acute depravări interne – de ce simțea, în același timp, o mândrie puternică la gândul de a o numi, la un moment dat, pe acea femeie soția sa. Sentimentul era atât de solemn și de strălucitor, era ca și când ar fi simțit că vrea să onoreze o femeie posedând-o. Lillian părea să fie proiecția a ceva ce el nu știa că există, nu vruse vreodată să știe că există; el vedea grația, mândria, puritatea, restul era înăuntrul lui; nu știa că privea doar o reflexie.

Își aducea aminte ziua în care Lillian a venit din New York la biroul său, de impulsul ei ciudat de a-l ruga să îi arate fabricile. A auzit o voce joasă, calmă, aproape amuțită – o voce admirativă – când ea îl întreba despre munca lui și privea mașinăriile din jurul ei. El privea, la rândul său, silueta ei grațioasă mișcându-se pe fundalul flăcărilor

din cuptoare, călcătura nesigură a picioarelor ei în pantofi cu toc peste straturile de zgură de pe jos, în timp ce ea se ținea mândră lângă el. Privirea din ochii ei când a văzut o șarjă de oțel care tocmai era turnată era exact ceea ce simțea el și nu știa cum s-o arate. Când ochii ei i-au fixat chipul, el a văzut aceeași privire, dar dusă la un asemenea nivel că o făcea să pară neajutorată și împietrită. La cină, în seara aia, a cerut-o în căsătorie.

După aceea, i-a luat ceva timp să admită că mariajul ăsta era o tortură. Încă își mai amintea noaptea când realizase totul, când își spusese – venele încheieturilor îi erau proeminente, stând acolo, lângă pat, uitându-se la Lillian – că merita tortura asta și că o s-o îndure. Lillian nu se uita la el, își aranja părul.

— Pot să mă duc la culcare acum? a întrebat ea.

Nu obiectase niciodată, nu îi refuzase nimic niciodată, se supunea de fiecare dată când el voia asta. Se supunea în felul acela de a ceda în fața regulii prestabilite de a deveni, din când în când, un obiect inanimat folosit de soț.

Nu îl critica niciodată. Îi spusese clar că știa că bărbații aveau instincte degradante care costituiau partea secretă și urâtă a căsătoriei. Era groaznic de tolerantă. Zâmbea, cu un dezgust amuzat, la intensitatea trăirilor lui.

— E distracția cea mai lipsită de demnitate din câte cunosc, i-a spus cândva, dar niciodată nu am avut iluzia că bărbații sunt mai buni decât animalele.

Dorința lui de a o avea se risipise în prima săptămână a mariajului lor. Ce rămăsese era doar o nevoie pe care nu era capabil să o distrugă. Niciodată nu intrase într-un bordel; s-a gândit, uneori, că disprețul pentru propria persoană pe care l-ar avea dacă ar intra acolo nu putea fi mai mare decât cel pe care-l avea când intra în dormitorul soției lui.

Cel mai adesea o găsea citind o carte. Ea o punea atunci deoparte, cu o panglică albă pe post de semn de carte. Când el stătea întins acolo, epuizat, încă respirând sacadat, ea aprindea lumina, lua cartea de pe noptieră și citea în continuare.

Își spunea că merita tortura asta, pentru că nu mai voia să o atingă niciodată și nu era capabil să facă lucrul ăsta. Se disprețuia. Disprețuia o nevoie care acum nu mai avea în ea nicio urmă de fericire sau însemnătate, care devenise simpla nevoie a unui corp de femeie, un corp

anonim care aparținea unei femei pe care trebuia s-o uite atunci când o ținea în brațe. A ajuns să fie convins că nevoia asta era depravare.

N-o condamna pe Lillian. Pentru ea avea un respect indiferent, aproape trist. Ura lui pentru propria sa nevoie îl făcuse să accepte opinia conform căreia femeile erau pure și o femeie pură era una incapabilă de plăcere fizică.

În agonia tăcută a mariajului său, existase un singur lucru la care nu se putuse gândi: infidelitatea. Își dăduse cuvântul. Avea de gând să și-l țină. Nu era vorba de loialitate pentru Lillian; nu era vorba despre a proteja persoana lui Lillian, despre a nu o dezonora – ci despre soția sa.

Se gândea la asta acum, stând la geam. Nu vruse să intre în camera ei. Se luptase cu dorința asta. Se luptase cu mai multă forță cu faptul că știa motivul pentru care nu va fi capabil să îi reziste în seara asta. După aceea, văzând-o, știuse imediat că n-o va atinge. Motivul pentru care venise aici în seara asta era exact motivul care făcea imposibil acest lucru.

Stătea acolo, nemișcat, nemaiavând nicio nevoie, simțindu-se, pentru prima dată, liber, indiferent față de corpul său, de camera asta, ba chiar și de prezența lui acolo. Se întorsese cu spatele la ea pentru a nu-i admira castitatea. Credea că trebuie s-o respecte, dar, de fapt, simțea numai repulsie.

— ... dar dr. Pritchett a zis că până și cultura noastră moare, pentru că universitățile depind de pomana măcelarilor, a strungarilor și a furnizorilor de cereale pentru micul dejun.

De ce se căsătorise cu el? s-a gândit. Vocea aia strălucitoare, precisă nu vorbea degeaba. Știa de ce venise el aici. Știa ce însemna pentru el s-o vadă luând o pilă de argint și vorbind veselă în timp ce își aranja unghiile. Vorbea despre petrecere. Dar nu-l menționa pe Bertram Scudder – sau pe Dagny Taggart.

Ce interes avuse când se căsătorise cu el? Simțea prezența unui scop rece, clar înăuntrul ei, dar nu putea să condamne asta. Niciodată nu încercase să se folosească de el. Niciodată nu-i ceruse nimic. Nu găsea nicio satisfacție în prestigiul forței industriale – o zicea pe față –, prefera mereu cercul ei de prieteni. Nu avea nevoie de bani – cheltuia foarte puțin –, nu-i păsa de extravaganțele pe care el și le putea permite. Nu avea niciun drept s-o acuze, s-a gândit el, și nici măcar să rupă legătura asta. Ea era partea onorabilă a mariajului lor. Nu avea nevoie de nimic material de la el.

S-a întors și s-a uitat la ea, plictisit.

— Data viitoare când dai o petrecere, a zis el, invită-i doar pe prietenii tăi. Nu-i invita și pe ăia pe care tu-i consideri prietenii mei. Nu vreau să-i văd.

Ea a râs, uimită și mulțumită.

— Nu dau vina pe tine, dragule, a zis.

El a ieșit din cameră fără să spună nimic altceva.

Ce voia de la el? s-a gândit. Ce urmărea? În universul ăsta, pe care-l cunoștea el, nu exista niciun răspuns.

Capitolul VII

Exploatatori și exploatați

Șinele se ridicau printre stânci spre sondele de petrol, iar sondele de petrol se înălțau spre cer. Dagny stătea pe pod și se uita în sus, înspre culmea dealului, unde soarele arunca o strălucire metalică peste vârful celui mai înalt amplasament. Semăna cu o torță albă, aprinsă deasupra zăpezii de pe coronamentele de la Wyatt Oil.

Până la primăvară, s-a gândit, calea ferată ar trebui să se unească cu linia care venea dinspre Cheyenne. A urmărit cu privirea șinele verzi-albăstrui, care începeau de la sonde, coborau, treceau peste pod și mergeau în spatele ei. A întors capul să le urmărească de-a lungul kilometrilor de aer limpede, să le vadă cum continuau în curbe uimitoare, agățate pe versanții munților, până departe, la capătul liniei celei noi, unde un vagon-macara, ca un braț dezgolit, numai oase și nervi, se mișca încordat pe fundalul cerului.

Un tractor a trecut pe lângă ea, încărcat cu crampoane verde-albăstrui. Zgomotele burghielor veneau ca un freamăt neîntrerupt de undeva de dedesubt, unde oamenii răsuceau cabluri metalice, decupând piatră cubică din peretele canionului ca să întărească pilonii podului. În josul drumului, putea să vadă cum munceau oamenii, cu brațele încordate și cu mușchii tensionați când apucau strâns manetele compactoarelor electrice.

— Mușchii, domnișoară Taggart, i-a spus Ben Nealy, contractorul – mușchii sunt tot ce-ți trebuie ca să construiești ceva pe pământul ăsta.

Nu părea să existe în lume un contractor la fel ca McNamara. Luase ce găsise mai bun. Niciun inginer din echipa Taggart nu putea să fie de încredere, așa încât să supravegheze activitatea; toți erau sceptici cu privire la metalul nou.

— Cinstit, domnișoară Taggart, i-a zis inginerul-șef, de vreme ce e un experiment pe care nimeni nu l-a mai făcut înainte, atunci nu cred că e drept să-mi asum eu responsabilitatea.

— Responsabilitatea e a mea, i-a răspuns Dagny.

Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, care încă păstra atitudinea degajată din universitatea pe care o absolvise. Cândva, Taggart Transcontinental avusese un inginer-șef, un bărbat tăcut, grizonat, autodidact, care nu putea fi înlocuit pe nicio cale ferată. Demisionase cu cinci ani în urmă.

S-a uitat în jos peste pod. Stătea pe o bară subțire de oțel deasupra unui defileu tăiat în munte până la adâncimea de cinci sute de metri. Departe, la fund, putea să deslușească liniile estompate ale unei albii secate, ale bolovanilor șlefuiți de apă și ale copacilor răsuciți de secole. S-a întrebat dacă stâncile, trunchiurile de copaci și mușchii ar fi putut vreodată să acopere canionul. S-a întrebat de ce i-a trecut deodată prin cap că oamenii cavernelor au trăit pe fundul acelui canion, goi, milenii întregi.

S-a uitat apoi în sus, la platformele petroliere Wyatt. Șoseaua se rupea în câteva ramificații printre puțuri. Vedea discurile mici ale macazurilor care pătau zăpada. Erau macazuri metalice, de felul celor împrăștiate cu miile, nevăzute, peste tot prin țară – dar acestea sclipeau în soare, iar scânteile lor erau verzui-albăstrui. Ele îi vorbeau despre durata nesfârșită a conversațiilor domoale, uniforme, răbdătoare, în încercarea de a atinge o țintă lipsită de centru de greutate, care era persoana domnului Mowen, președintele companiei Amalgamated Switch and Signal, Inc., din Connecticut.

— Dar, domnișoară Taggart, dragă domnișoară Taggart! Compania mea a servit comania dumneavoastră timp de generații, bunicul dumneavoastră a fost primul client al bunicului meu, așa că nu puteți pune la îndoială zelul nostru de a produce orice ne cereți, dar ați spus macazuri din metal Rearden?

— Da.

— Dar, domnișoară Taggart! Vă rog să luați în considerare ce ar însemna să lucrăm cu asemenea metal. Știți că metalul nu se topește la temperaturi mai mici de patru mii de grade?... Extraordinar? Ei bine, poate că e extraordinar pentru constructorii de motoare, dar perspectiva mea este că asta înseamnă un nou tip de furnal, un întreg

nou proces, oameni care trebuie instruiți, termene date peste cap, reguli de muncă modificate, totul întors pe dos și numai Dumnezeu știe dac-o să iasă bine sau nu!... De unde știți, domnișoară Taggart? Cum puteți să știți, dacă niciodată n-a mai fost făcut așa ceva?... Ei bine, nu pot să spun dacă metalul ăsta e bun și nici nu pot să spun că e prost... Așa că, nu, nu pot să spun nici dacă e un produs genial, așa cum spui dumneata, sau numai încă o înșelătorie, după cum spun mulți oameni serioși, domnișoară Taggart, foarte mulți... Ei bine, nu, nu pot să spun că ar conta într-un fel sau altul, pentru că cine sunt eu să-mi asum o responsabilitate ca asta?

Dublase prețul comenzii. Rearden a trimis doi metalurgiști să-i instruiască pe oamenii lui Mowen, să-i învețe, să le arate, să le explice fiecare etapă a procesului și le-a plătit salariile angajaților lui Mowen cât timp erau instruiți.

S-a uitat la crampoanele din șina de sub picioarele ei. Și-a adus aminte de noaptea în care a auzit că acea Summit Casting din Illinois, singura companie care a acceptat să facă crampoane din metal Rearden, a dat faliment, cu o jumătate din comandă nelivrată încă. A zburat în noaptea aceea la Chicago, a sculat din pat trei avocați, un judecător și un reprezentant legal al statului, i-a mituit pe doi dintre ei și i-a băgat în sperieți pe ceilalți, a obținut un document ce era un permis de urgență a cărui legalitate nu o putea contesta nimeni, a făcut ca ușile ferecate de la Summit Casting să fie deschise, iar o mulțime amestecată, pe jumătate îmbrăcată, muncea la cuptoare încă înainte ca geamurile să devină cenușii sub lumina zilei. Echipele de muncitori rămăseseră la muncă, sub coordonarea unui inginer de la Taggart și a unui metalurgist de la Rearden. Reconstrucția liniei Rio Norte nu a fost sistată.

Asculta zbârnâitul burghielor. Activitatea fusese oprită o dată, când săpăturile pentru pilonii podului încetaseră.

— N-am putut să fac nimic, domnișoară Taggart, i-a spus Ben Nealy, jignit. Știți cât de repede se defectează capetele burghielor. Le comandasem, dar Incorporated Tool a intrat în niște mici dificultăți, nu m-au putut ajuta, Associated Steel aveau întârzieri în livrarea oțelului către ei, așa că nu avem nimic altceva de făcut decât să așteptăm. N-are niciun rost să vă supărați, domnișoară Taggart, fac tot ce-mi stă în putință.

— Te-am angajat să-ți faci treaba, nu să faci ce-ți stă în putință, orice ar însemna asta.

— Amuzant ce spuneți. E o atitudine nepopulară, domnișoară Taggart, tare nepopulară.

— Lasă-i în pace pe Incorporated Tool. Dă-l naibii de oțel. Fă comandă de capete de foraj făcute din metal Rearden.

— Nu eu. Am avut destulă bătaie de cap cu drăcia asta la linia aia a dumneavoastră. N-am de gând să-mi distrug echipamentul.

— Un cap de burghiu făcut din metal Rearden o să țină cât trei din oțel.

— Poate.

— Îți zic să faci comanda.

— Cine o să le plătească?

— Eu.

— Și cine o să găsească pe cineva să le facă?

I-a telefonat lui Rearden. A găsit el o fabrică de piese, care își încetase de mult activitatea. Într-o oră, o și cumpărase de la rudele ultimului proprietar. Într-o zi, fabrica fusese redeschisă. Într-o săptămână, capetele de burghiu făcute din metal Rearden au fost livrate la podul din Colorado.

Se uita la pod. Era o problemă destul de prost rezolvată, dar trebuia s-o ia ca atare. Podul, o mie două sute de metri de oțel care treceau pe deasupra unui hău negru, fusese construit în timpul vieții fiului lui Nat Taggart. Depășise de mult stadiul de siguranță; fusese cârpit cu grinzi de oțel, apoi de fier, apoi de lemn; abia dacă mai merita să fie cârpit. Se gândea la un pod nou, făcut din metal Rearden. Îi ceruse inginerului-șef să propună un proiect și să facă o estimare de costuri. Proiectul pe care-l concepuse era schița unui pod prost raportat la puterea extraordinară a noului metal; costurile au făcut ca proiectul să fie imposibil de luat în considerare.

— Îmi pare rău, domnișoară Taggart, i-a spus, rănit, nu înțeleg ce vreți să spuneți cu faptul că nu m-am folosit de metal. Proiectul este o adaptare a celor mai bune poduri existente. La ce v-ați fi așteptat?

— La o nouă metodă de construcție.

— La ce vă referiți prin o nouă metodă?

— Mă refer la faptul că, atunci când oamenii au avut oțel pentru structură, nu l-au folosit ca să construiască niște copii ale podurilor din lemn. Și a adăugat apoi, obosită: Fă-mi o estimare asupra necesarului ca să facem vechiul pod să mai reziste cinci ani.

— Da, domnișoară Taggart, i-a spus el cu voioșie, dacă-l întărim cu oțel...

— O să-l întărim cu metal Rearden.

— Da, domnișoară Taggart, i-a răspuns cu răceală.

S-a uitat la munții pe jumătate acoperiți de zăpadă. Munca ei i se părea dificilă, din când în când, la New York. Se oprise de câteva ori, în momente de zăpăceală, în mijlocul biroului, paralizată de disperare față de rigiditatea timpului, care nu putea fi dilatat mai mult, într-o zi în care întâlnirile urgente se succedaseră una după cealaltă, când vorbise despre motoare Diesel distruse, despre vagoane de marfă ruginite, despre sisteme de semnalizare care făceau erori, despre câștiguri în scădere, când se gândea la ultimele urgențe legate de construcția liniei Rio Norte, când continua să vorbească în timp ce prin cap îi fulgera imaginea clară a două bare de metal verde-albăstrui, când și-a întrerupt toate discuțiile, dându-și seama deodată de ce un anumit subiect de știri o tulburase, și a ridicat receptorul ca să sune la mare depărtare, să-l sune pe contractorul ei și să-i spună:

— De unde cumperi alimentele pentru oamenii tăi?... Așa m-am gândit și eu. Ei bine, Barton and Jones din Denver au dat faliment ieri. Mai bine găsești de îndată un alt furnizor, dacă nu vrei să ai de-a face cu o foamete.

Își construia linia de la biroul din New York. Părea dificil. Dar acum se uita la linie. Creștea. Avea să fie gata la timp.

A auzit pași apăsați și grăbiți și s-a întors. Pe calea ferată se apropia un bărbat. Era tânăr și înalt, cu capul gol și cu părul negru în vântul rece, era îmbrăcat muncitorește cu o jachetă de piele, dar nu arăta ca un muncitor, era prea multă aroganță și prea multă siguranță de sine în felul în care călca. Nu i-a putut recunoaște chipul decât atunci când s-a apropiat mai mult. Era Ellis Wyatt. Nu-l mai văzuse de la acel unic interviu din biroul ei.

S-a apropiat, s-a oprit, s-a uitat la ea și a zâmbit.

— Bună, Dagny, i-a spus.

Dintr-un singur val de emoție, a știut tot ce intenționau cuvintele acelea două să-i spună. Era iertare, înțelegere, aprobare. Era un salut adevărat.

A râs ca un copil de fericire că lucrurile pot să fie așa de bune pe cât erau.

— Bună, i-a spus, întinzându-i mâna.

Mâna lui a reținut-o pe a ei o clipă mai mult decât o strângere de mână normală. Era semnătura lor sub o înțelegere parafată și consfințită.

— Spune-i lui Nealy să mai pună parazăpezi pe doi kilometri la pasul Granada, i-a spus. Cele vechi au putrezit. N-or să mai reziste la următoarea furtună. Trimite-i un plug rotativ. Ce are el e o rablă care nu poate să curețe nici măcar o curte. Zăpezile cele mari pot să cadă oricând de acum.

L-a privit cu luare aminte o clipă.

— Cât de des ai făcut asta?

— Ce?

— Să vii să supraveghezi activitatea.

— Din când în când. Când am timp. De ce?

— Erai aici când s-a întâmplat alunecarea de pământ?

— Da.

— Am fost surprinsă cât de repede și de bine au eliberat calea ferată când am primit raporturile referitoare la eveniment. M-a făcut să mă gândesc că Nealy e un om mai priceput decât aș fi crezut.

— Nu e.

— Tu ai fost cel care a organizat sistemul de deplasare pentru aprovizionarea zilnică în josul liniei?

— Bineînțeles. Oamenii lui își petreceau jumătate din timp vânând. Spune-i să aibă grijă de rezervoarele de apă. O să-i înghețe într-una dintre nopțile astea. Vezi dacă nu reușești să-i faci rost de un excavator nou. Nu-mi place deloc cum arată ăsta de acum. Să-i verifice sistemul de cablaj.

S-a uitat la el un moment.

— Mulțumesc, Ellis, i-a spus.

I-a zâmbit și a plecat mai departe. L-a urmărit cum merge peste pod și cum își începe lungul urcuș către sonde.

— Se crede proprietar, nu-i așa?

S-a întors surprinsă. Ben Nealy s-a apropiat de ea; degetul lui arăta înspre Ellis Wyatt.

— Peste ce?

— Peste calea ferată, domnișoară Taggart. Peste calea ferată a dumneavoastră. Sau poate peste întreaga lume. Asta crede el.

Ben Nealy era un om greoi, cu o față posacă și moale. Ochii lui erau încăpățânați și goi. În lumina albăstruie a zăpezii, pielea lui căpătase o nuanță untoasă.

— Ce-l ține aici? a întrebat. Ca și cum nimeni în afară de el n-ar ști cum merge treaba. Un fandosit și-un îngâmfat. Cine se crede?

— Lua-te-ar naiba, i-a spus Dagny în cele din urmă, fără să ridice vocea.

Nealy n-ar fi putut niciodată să știe ce a făcut-o să spună asta. Dar ceva din el, într-un anumit fel al lui, o știa; lucrul cel mai uimitor pentru ea era că el nu era uimit. N-a mai spus nimic.

— Să mergem la vagonul tău, i-a spus plictisită, arătând spre un vagon de pasageri vechi de pe o linie ferată terminus, aflată la o oarecare distanță. Să fie cineva acolo care să facă însemnări.

— Și-acum, despre traversele alea, domnișoară Taggart, a zis el grăbit îndată ce au pornit, domnul Coleman de la birou de la dumneavoastră le-a avizat. N-a pomenit nimic c-ar fi prea multă cherestea. Nu văd de ce vă gândiți că...

— Am spus că o să le înlocuiești.

Când a ieșit din vagon, extenuată de două ore de eforturi să fie răbdătoare, să instruiască, să explice, a zărit o mașină parcată pe drumul întortocheat și noroios de dedesubt, o mașină neagră, cu două locuri, nouă și strălucitoare. O mașină nouă era o apariție surprinzătoare oriunde, pentru cineva care nu era obișnuit cu ele.

S-a uitat de jur împrejur și a tresărit la vederea unei siluete înalte, care stătea la picioarele podului. Era Hank Rearden; nu se aștepta să-l întâlnească în Colorado. Părea absorbit de calcule, cu creionul și cu agenda în mână. Hainele lui atrăgeau atenția, ca și mașina – și din același motiv: purta un trenci simplu și o pălărie cu boruri lăsate, dar erau de o atât de bună calitate, atât de evident scumpe, încât păreau ostentative printre veșmintele ponosite ale mulțimii din jur și cu atât mai ostentative pentru că erau purtate cu naturalețe.

Și-a dat deodată seama că alerga înspre el; îi dispăruse orice urmă de oboseală. Atunci și-a amintit că nu-l mai văzuse de la petrecere. S-a oprit.

Rearden a observat-o, i-a făcut un semn cu mâna în semn de încântare, un salut surprins, și a înaintat să-i vină în întâmpinare. Zâmbea.

— Bună, i-a spus. Prima călătorie la locul faptei?

— A cincea, în trei luni.

— N-am știut c-ai fost aici. Nu mi-a spus nimeni.

— M-am gândit eu c-o să fii copleșit într-o bună zi.

— Să fiu copleșit?

— E destul să vii și să vezi asta. Aici e metalul tău. Îți place?

S-a uitat în jur.

— Dacă te hotărăști cândva să renunți la afacerile feroviare, să mă anunți.

— Ai o slujbă pentru mine?

— Oricând.

S-a uitat la el o secundă.

— Glumești numai pe jumătate, Hank. Cred că ți-ar plăcea să mă vezi cerându-ți o slujbă. Să mă ai ca angajat în loc de client. Să-mi dai ordine cărora să mă supun.

— Da. Mi-ar plăcea.

I-a spus, cu chipul impenetrabil:

— Nu renunța la afacerile cu oțel. Eu nu-ți pot promite o slujbă la căile ferate.

A râs.

— Nu încerca.

— Ce?

— Să câștigi o luptă ale cărei reguli le fixez eu.

Nu i-a răspuns. Era șocată de ceea ce o făcuseră acele cuvinte să simtă; nu era o emoție, ci o senzație fizică de plăcere, pe care nu o putea nici numi, nici înțelege.

— Apropo, nu e prima mea vizită. Am fost aici și ieri.

— Ai fost? De ce?

— O, am venit în Colorado cu niște afaceri ale mele, așa că m-am gândit să vin să arunc o privire și aici.

— Ce te interesează?

— Ce te face să crezi că mă interează ceva?

— Nu ai pierde timpul venind aici numai ca să te uiți. Nu de două ori.

A izbucnit în râs.

— Ai dreptate.

A arătat înspre pod.

— Ăsta mă interesează.

— Ce e cu el?

— E un morman de fiare vechi.

— Crezi că nu știu?

— Am văzut specificațiile pentru comanda privitoare la părțile componente din metal Rearden pentru podul ăla. Îți cheltuiești banii de pomană. Diferența dintre ceea ce intenționezi să cheltui pentru o improvizație care o să țină câțiva ani și costurile unui nou pod din metal Rearden e atât de mică, încât nu văd de ce te deranjezi să conservi piesa asta de muzeu.

— M-am gândit la un pod nou din metal Rearden. I-am pus pe inginerii mei să-mi facă o estimare.

— Și ce ți-au spus?

— Două milioane de dolari.

— Doamne Dumnezeule!

— Tu ce spui?

— Opt sute de mii.

L-a privit cu atenție. Știa că nu vorbește niciodată fără rost. L-a întrebat încercând să pară calmă:

— Cum?

— Așa.

I-a arătat agenda. A văzut notațiile disparate pe care le-a făcut, foarte multe desene, câteva schițe rapide. Înțelesese care era schema lui înainte să-i termine de explicat. Nu și-a dat seama că se așezaseră, că stăteau pe o stivă de lemne înghețate, că picioarele i se sprijineau de niște scânduri nefinisate și că frigul îi pătrunsese prin ciorapii subțiri. Erau uniți prin câteva bucăți de hârtie care puteau să facă în așa fel ca mii de tone de mărfuri să treacă printr-un sector de spațiu gol. Vocea lui suna aspru și limpede în timp ce vorbea despre piloni, tracțiune, încărcături, presiunea vântului. Podul urma să fie un arc unic, de o mie două sute de picioare. Concepuse un nou tip de suspensor. Nu mai fusese făcut niciodată înainte și nici nu putea fi făcut altfel decât cu elemente care aveau rezistența și greutatea metalului Rearden.

— Hank, l-a întrebat, ai inventat asta în două zile?

— Ei, pe naiba. L-am „inventat" cu mult înainte de metalul Rearden. Mi-am dat seama de asta în timp ce produceam oțel pentru poduri. Aveam nevoie de un metal cu care cineva ar putea să facă și așa ceva, printre altele. Am venit aici numai ca să văd cu ochii mei cazul tău particular.

A chicotit când a văzut mișcarea înceată a mâinii mergând înspre ochi și cuta de amărăciune din expresia gurii ei, ca și cum ar fi încercat să șteargă acele lucruri împotriva cărora dusese o atât de obositoare, de tristă luptă.

— Asta e numai o schiță făcută pe fugă, i-a spus, dar cred că-ți dai seama ce se poate face.

— Nu pot să-ți spun tot ce văd, Hank.

— Nu te deranja. Știu.

— Salvezi Taggart Transcontinental pentru a doua oară.

— Obișnuiai să fii un psiholog mult mai bun de-atât.

— Ce vrei să spui?

— De ce mi-ar păsa mie de salvarea lui Taggart Transcontinental? Nu știi că vreau să am un pod din metal Rearden ca să-l arăt țării întregi?

— Da, Hank. Știu.

— Sunt prea mulți oameni care scheaună că șinele din metal Rearden nu sunt sigure. Așa că m-am gândit să le dau ceva adevărat despre care să scheaune. Lasă-i să vadă un pod din metal Rearden.

S-a uitat la el și a început să râdă tare, cu o adevărată plăcere.

— Ce mai e acum? a întrebat-o.

— Hank, nu cunosc pe nimeni, absolut pe nimeni pe pământ care să se gândească la un asemenea răspuns pentru ceilalți, în asemenea circumstanțe – cu excepția ta.

— Dar tu? Ți-ar plăcea să elaborezi răspunsul ăsta alături de mine și să înfrunți același strigăt?

— Știi că aș vrea.

— Da. Știam.

Și-a mutat privirea către ea, cu ochii ficși; el nu râdea, așa cum făcea ea, dar privirea lui era un sinonim.

Și-a amintit deodată ultima lor întâlnire, de la petrecere. Memoria părea incredibilă. Naturalețea dintre ei doi – sentimentul ciudat, strălucitor, care includea înțelegerea faptului că era singurul semn de naturalețe a lor, aceeași, pe care n-ar putea-o găsi niciunde în altă parte – făcea imposibil orice gând de ostilitate. Știa totuși că petrecerea avusese loc; el se comporta ca și cum nu s-ar fi întâmplat niciodată.

S-au plimbat până la buza canionului. S-au uitat împreună la hăul întunecat, la înălțimea stâncii din fața lor, la soare, sus, pe sondele de la Wyatt Oil. Dagny stătea cu picioarele depărtate pe pietrele înghețate, împotrivindu-se cu strășnicie vântului. Putea să simtă, fără să o atingă, linia pieptului lui în spatele umărului. Vântul îi flutura haina, lovindu-o de picioarele lui.

— Hank, crezi că putem să-l construim la timp? Nu au mai rămas decât șase luni.

— Bineînțeles. O să fie nevoie de mai puțin timp și de mai puțin efort decât pentru orice alt tip de pod. Lasă-mi timp să lucreze și inginerii mei asupra schiței de bază și ți-o trimit și ție s-o analizezi. Nicio obligație din partea ta. Aruncă doar o privire să vezi dacă o să ți-o poți permite. O să poți. Și-apoi lasă-i pe puștanii tăi cu diplome să se ocupe de detalii.

— Dar în legătură cu metalul?

— O să fac metalul laminat chiar dacă va trebui să renunț la toate celelalte comenzi din fabrică.

— O să-l faci într-un timp așa de scurt?

— Te-am lăsat vreodată baltă cu vreo comandă?

— Nu. Dar, după cum merg lucrurile în ziua de azi, e posibil să nu ai de ales.

— Cu cine crezi că vorbești – cu Orren Boyle?

Dagny a început să râdă.

— Perfect. Trimite-mi schițele în cel mai scurt timp. O să mă uit și o să te anunț în patruzeci și opt de ore. Cât despre puștanii mei, ei...

S-a oprit, încruntându-se:

— Hank, de ce e așa de greu să găsești oameni buni pentru orice slujbă în zilele noastre?

— Nu știu...

S-a uitat înspre conturul munților care brăzdau cerul. Un fuior subțire de fum se ridica dintr-o vale din depărtare.

— Ai văzut orașele noi și fabricile din Colorado? a întrebat-o.

— Da.

— E minunat, nu-i așa? să vezi ce fel de oameni au strâns aici din toate colțurile țării. Toți tineri, toți începând să-și câștige o pâine din mutarea munților.

— Ce munte te-ai hotărât să muți?

— De ce?

— Ce faci în Colorado?

A zâmbit.

— Caut o proprietate minieră.

— De ce fel?

— Cupru.

— Doamne Dumnezeule, nu ai destule de făcut?

— Știu că e o treabă complicată. Dar aprovizionarea cu cupru începe să devină complet lipsită de orice garanție. Pare să nu existe nicio

companie de primă mână rămasă în țara asta și nu vreau să am de-a face cu d'Anconia Copper. Nu am încredere în playboy-ul ăla.

— Nu te învinovățesc, i-a răspuns, uitându-se în depărtare.

— Așa că, dacă nu mai există nicio persoană competentă care să se ocupe de asta, o să-mi extrag singur cuprul, la fel cum îmi extrag propriul minereu de fier. Nu-mi pot asuma riscul să fiu lăsat baltă de toți tâlharii și ratații. Am nevoie de o afacere bună cu cupru pentru Rearden metal.

— Ai cumpărat mina?

— Nu încă. Mai sunt câteva probleme de rezolvat. Să aduc oamenii, echipamentul, transporturile.

— O...! a chicotit ea. Urmează să-mi vorbești despre construcția unei linii secundare?

— Posibil. Nu există nicio limită pentru ce e posibil în statul ăsta. Știi că au toate felurile de resurse naturale aici, așteptând neatinse? Și în ce ritm cresc fabricile lor! Mă simt cu zece ani mai tânăr când vin aici.

— Eu nu. Se uita către est, pe deasupra munților. Mă gândesc la reversul medaliei, la tot restul rețelei Taggart. Acolo e mai puțin de transportat, tot mai puțin tonaj produs cu fiecare an. E ca și cum... Hank, ce e greșit în țara asta?

— Nu știu.

— Mă tot gândesc la ce ni s-a spus la școală despre soarele care-și pierde energia, devenind tot mai rece pe an ce trece. Îmi amintesc că mă întrebam, atunci, cum ar fi în ultimele zile ale Pământului. Cred că ar fi... așa. Făcându-se tot mai frig și oprindu-se totul.

— Nu am crezut niciodată povestea asta. M-am gândit atunci că, dacă soarele ar fi epuizat, oamenii ar găsi o soluție.

— Da? Amuzant. Și eu m-am gândit la asta.

A arătat înspre coloana de fum.

— Acolo e noul tău răsărit. O să hrănească tot restul.

— Dacă nu va fi oprit.

— Crezi că poate fi oprit?

S-a uitat la șinele de sub picioarele ei.

— Nu, a spus.

El i-a răspuns cu un zâmbet. S-a uitat și el în jos, către șine, apoi a urmărit cu privirea întinderea căii ferate, până sus, pe versanții munților, până la macaralele din depărtare. Dagny a remarcat două lucruri, ca și cum, pentru un moment, cele două ar fi fost singurele

elemente din câmpul ei vizual: conturul profilului lui și cablul verde-albăstrui care se desfășura prin aer.

— Am reușit, nu-i așa? a întrebat.

Ca răsplată pentru fiecare moment, pentru fiecare noapte nedormită, pentru fiecare lovitură dată disperării, momentul acesta era tot ce și-a dorit.

— Da, am reușit.

S-a uitat în depărtare, a văzut o macara veche pe o linie secundară și i-a trecut prin minte că toate cablurile erau deteriorate și că ar trebui schimbate: era limpezimea adevărată a unui fel de a fi dincolo de orice sentiment, după răsplata de a fi simțit tot ce poate cineva să simtă. Ceea ce obținuseră, s-a gândit ea, și un moment al confirmării faptului că ei amândoi erau posesorii – ce altă intimitate mai adâncă putea să existe între ei doi? Acum era deschisă spre cele mai simple, cele mai comune trebuințe ale momentului, pentru că, din punctul ei de vedere, nimic nu putea să fie fără însemnătate.

S-a întrebat ce o făcuse să fie sigură că și el a simțit ceea ce a simțit ea. Hank s-a întors brusc și s-a pornit spre mașină. Dagny l-a urmat. Nu s-au uitat unul la celălalt.

— Trebuie să plec în Est într-o oră, i-a spus el.

Arătând înspre mașină, Dagny a continuat:

— De unde ai luat-o?

— De aici. E un Hammond. Hammond din Colorado – ei sunt ultimii oameni care continuă să facă mașini bune. Abia am cumpărat-o, în timpul acestei vizite.

— Ai făcut o treabă bună.

— Da, nu-i așa?

— O să conduci până la New York?

— Nu. O s-o îmbarc. Am venit cu avionul meu până aici.

— O, ai zburat? Eu am condus de la Cheyenne – trebuia să văd linia –, dar sunt nerăbdătoare să ajung acasă cât mai repede cu putință. Mă iei cu tine? Pot să zbor înapoi cu tine?

Nu i-a răspuns imediat. A remarcat momentul vid, de pauză.

— Îmi pare rău, i-a răspuns – s-a întrebat dacă și-a imaginat nota de abrupteţe din glasul lui –, nu zbor înapoi la New York. Mă duc în Minnesota.

— Ei bine, atunci o să încerc să iau o cursă de linie, dacă pot să găsesc una astăzi.

A văzut cum mașina lui se face nevăzută pe drumul șerpuit. O oră mai târziu, conducea către aeroport. Locul era un platou îngust, la capătul unei văi în lanțul de munți sterpi. Pe pământul arid, cavernos erau petice de zăpadă. De o parte era fixată o baliză de semnalizare, cu cablurile rupte la pământ; celelalte balize fuseseră distruse de o furtună.

Un supraveghetor singuratic venise în întâmpinarea ei.

— Nu, domnișoară Taggart, i-a spus cu un glas plin de regret, nu e niciun avion până poimâine. Există numai o rută transcontinentală la două zile, știți, iar cea de azi a fost reținută la sol, mai jos, în Arizona. Probleme la motor, ca de obicei. Și a adăugat: Păcat că n-ați ajuns puțin mai devreme. Domnul Rearden a decolat către New York, cu avionul său particular, cu foarte puțin timp în urmă.

— Nu zbura către New York, nu-i așa?

— Dar de ce? Ba da. El a zis...

— Ești sigur?

— A spus că are o întâlnire acolo diseară.

S-a uitat la cer, înspre est, fără niciun gând, fără să se miște. Nu avea niciun posibil motiv, nimic care s-o tragă de mânecă, nimic cu ajutorul căruia să cântărească sau să alunge sau să înțeleagă.

***

— Dracu' să le ia de străzi! a izbucnit James Taggart. O să întârziem.

Dagny se uita înainte, peste umerii șoferului. Prin cercul pe care-l desena ștergătorul pe sticla înghețată a parbrizului, vedea mașinile negre, vechi, strălucitoare, înșiruite într-un rând nemișcat. Departe, în față, pata unui semafor roșu marca lucrările care se făceau la șosea.

— E câte ceva stricat pe fiecare stradă, a spus Taggart nervos. De ce nu le repară cineva?

S-a lăsat pe spate pe scaun, strângându-și nodul eșarfei. Se simțea obosită la capătul unei zile pe care și-o începuse la birou, la șapte dimineața; o zi pe care o lăsase suspendată, în care nu dusese nimic până la capăt, grăbindu-se să ajungă acasă și să se schimbe, pentru că-i promisese lui Jim că va vorbi la banchetul dat de New York Business Council.

— Vor să le facem o prezentare despre metalul Rearden, i-a spus el. Tu poți s-o faci mai bine decât mine. Este foarte important să facem

o pledoarie rezonabilă. E o așa mare controversă în ceea ce privește metalul Rearden.

Stând acum alături de el în mașină, regreta că fusese de acord. Se uita la străzile New Yorkului și se gândea la competiția dintre metal și trecerea timpului, dintre șinele de pe linia Rio Norte și scurgerea zilelor. Se simțea de parcă nervii i-ar fi fost striviți de imobilitatea mașinii și de vinovăția de a pierde o seară când nu-și putea îngădui nici măcar pierderea unei ore.

— Cu toate atacurile acelea asupra lui Reardean despre care auzi peste tot, i-a spus James, poate c-ar avea nevoie de niște prieteni.

Dagny i-a aruncat o privire neîncrezătoare.

— Vrei să spui că intenționezi să-i fii alături?

Nu i-a răspuns imediat; a întrebat-o, cu un glas rece:

— Ce crezi despre raportul comitetului special al Consiliului Național al Industriilor metalurgice?

— Știi ce cred despre el.

— Ei spun că metalul Rearden e un pericol la adresa siguranței publice. Spun că e greșită compoziția chimică a metalului, că e casant, că se descompune la nivel molecular, că cedează imediat, fără niciun avertisment...

S-a oprit ca și cum ar fi implorat un răspuns. Ea nu spunea nimic. El a întrebat-o neliniștit:

— Nu ți-ai schimbat părerea, nu-i așa?

— Despre ce?

— Despre metal.

— Nu, Jim, nu mi-am schimbat părerea.

— Sunt experți, deși... cei din comitet... Experți de vârf... metalurgiști-șefi la cele mai mari corporații, cu un vraf de diplome de la universități de peste tot din țară...

Rostea cuvintele cu tristețe, ca și cum ar fi rugat-o să-l facă să se îndoiască de oamenii aceia și de verdictul lor.

Ea îl privea nedumerită; nu părea el însuși.

Mașina a țâșnit înainte. A trecut încet pe lângă o barieră de lemn, depășind spărtura pe care o făcuse un hidrant defectat. A văzut noua conductă înlocuită de excavații; conducta avea gravată o siglă: Stockton Foundry, Colorado. Și-a mutat privirea; i-ar fi plăcut să nu i se fi reamintit de Colorado.

— Nu pot să înțeleg..., i-a spus K Taggart, sfârșit. Cei mai buni experți din Consiliul Național al Industriilor metalurgice...

— Cine este președintele Consiliului Național al Industriilor metalurgice, Jim? Orren Boyle, nu-i așa?

Taggart nu s-a întors înspre ea, dar bărbia i s-a lăsat în jos.

— Dacă nătărăul ăla gras crede că poate să..., a început, dar s-a oprit fără să-și ducă gândul până la capăt.

S-a uitat în sus la stâlpul de iluminare de la colțul străzii. Era un glob de sticlă incandescent. Stătea prins, la adăpost de furtună, luminând vitrine acoperite și trotuare crăpate, ca și cum ar fi fost singurul lor paznic. La capătul străzii, dincolo de râu, la lumina strălucitoare a unei fabrici, a văzut conturul neclar al unei centrale electrice. Un camion trecea pe acolo, acoperindu-i imaginea. Camionul era de felul celor care alimentau centrala – un camion blindat, imprimat de curând cu cuvintele pe care zloata nu le putea acoperi: *Wyatt Oil, Colorado.*

— Dagny, ai auzit despre discuția aceea de la întâlnirea din Detroit a organizației muncitorilor în oțelărie structurală?

— Nu. Ce discuție?

— A fost peste tot în ziare. Au discutat dacă membrilor lor ar trebui sau nu să li se permită să lucreze cu metal Rearden. Nu au ajuns la nicio concluzie, dar a fost destul pentru contractorul care urma să-și asume riscul cu metalul Rearden. Și-a anulat comanda, și încă repede!... Ce se întâmpla dacă... dacă toată lumea decidea împotriva lui?

— Lasă-i să decidă.

Un punct de lumină se ridica în linie dreaptă către vârful unui turn invizibil. Era ascensorul unui mare hotel. Mașina înainta pe aleile cartierului. Niște bărbați cărau o piesă de echipament, grea, ambalată, dintr-un camion înspre pivniță. A citit numele de pe ambalaj: *Nielsen Motors, Colorado.*

— Nu-mi convine rezoluția pe care a adoptat-o adunarea profesorilor de școală primară din New Mexico, i-a spus James Taggart.

— Ce rezoluție?

— Au ajuns la concluzia că, în opinia lor, copiilor n-ar trebui să li se permită să călătorească pe noua linie Rio Norte de la Taggart Transcontinental, când va fi terminată, fiindcă nu este sigură... Au specificat: noua linie de la Taggart Transcontinental. S-a scris în toate ziarele. E o publicitate îngrozitoare pentru noi... Dagny, crezi că ar trebui să le dăm o replică?

— Să rulăm primul tren pe noua linie Rio Norte.

Taggart a rămas tăcut mult timp. Arăta complet abătut. Dagny nu putea să înțeleagă de ce: nu era fericit, nu folosise împotriva ei opiniile autorităților lui preferate, părea să se roage pentru o reconfirmare.

O mașină a trecut fulgerător pe lângă ei; a avut o strălucire puternică a acelui moment – o mișcare ușoară și plină de încredere, o siluetă luminoasă. Știa cine fabricase mașina: Hammond, Colorado.

— Dagny, o să... o să avem linia terminată... la timp?

Era ciudat să audă o nuanță de emoție deplină în glasul lui, simpla inflexiune a unei frici animalice.

— Dumnezeu să ajute orașul ăsta dacă n-o facem noi, i-a răspuns.

Mașina a virat după un colț. Deasupra acoperișurilor orașului, a văzut pagina de calendar, lovită deodată de lumina albă a unui reflector. Spunea: 29 ianuarie.

— Dan Conway e un ticălos!

Cuvintele astea au țâșnit deodată, ca și cum nu și le-ar mai fi putut reține.

S-a uitat la el nedumerită.

— De ce?

— A refuzat să ne vândă linia Phoenix-Durango din Colorado.

— Doar nu ai...

Trebuia să se oprească. A luat-o de la capăt, păstrându-și vocea egală ca să nu țipe.

— L-ai abordat în legătură cu asta?

— Bineînțeles că da.

— Și te-ai așteptat... să ți-o vândă... ție?

— De ce nu? Îi revenise felul acela de a vorbi, isteric și ofensiv. I-am oferit mai mult decât oricine altcineva. Nu am fi avut lichiditățile necesare s-o dezmembrăm și s-o transportăm de acolo, am fi folosit-o așa cum este. Și ar fi fost o publicitate excelentă pentru noi – aceea că renunțăm la metalul Rearden, plecându-ne urechea la opinia publică. Ar fi meritat și ultimul bănuț, cu puțină bunăvoință! Dar ticălosul naibii a refuzat. Ba chiar a declarat că niciun metru din șina lui nu va fi vândut către Taggart Transcontinental. Vinde bucată cu bucată la orice colț de stradă, la linii ferate ca vai de ele din Arkansas sau din Dakota de Nord, vinde în pierdere, cu mult sub ce i-am oferit eu, nenorocitul! Nici măcar să obțină profit nu vrea! Și-ar trebui să vezi

cum se îngrămădesc asupra lui uliii ăia! Știu că n-ar avea nicio șansă să obțină șine nicăieri în altă parte!

Dagny stătea cu capul plecat. Nici nu putea să se uite la el.

— Cred că vine în contradicție cu intențiile Regulii împotriva competiției sălbatice haleşte-câinele, i-a spus el nervos. Cred că intenția și scopul Alianței Naționale a Căilor Ferate erau să protejeze sistemele principale, nu fundăturile din Dakota de Nord. Dar nu pot să fac Alianța să voteze acum, pentru că toți sunt acolo, licitând unul împotriva celuilalt pentru linia aia!

I-a spus încet, ca și cum și-ar fi dorit să poată purta mănuși ca să mânuiască acele cuvinte:

— Acum înțeleg de ce vrei să apăr metalul Rearden.

— Nu înțeleg ce...

— Taci, Jim, i-a spus cu glas scăzut.

Pentru un moment, James n-a mai spus nimic. Apoi și-a lăsat capul pe spate și i-a aruncat cu obrăznicie:

— Mai bine ai face treabă bună cu apărarea metalului Rearden, pentru că Bertram Scudder poate să fie destul de caustic.

— Bertram Scudder?

— O să fie unul dintre cei care or să vorbească în seara asta.

— Unul dintre cei... Nu mi-ai spus că or să mai fie și alți vorbitori.

— Ei bine... Eu... Ce schimbă asta? Nu ți-e frică de el, nu-i așa?

— New York Business Council... și cu tine l-au invitat?

— De ce nu? Nu crezi că e o mișcare deșteaptă? Nu are niciun resentiment față de oamenii de afaceri, chiar deloc. A acceptat invitația. Vrea să fie deschis și să asculte ambele tabere și poate îl câștigăm de partea noastră... Ei, la ce te uiți? O să-l poți convinge, nu-i așa?

— ...Să-l conving?

— La radio. O să fie o emisiune la radio. O să ai o dezbatere alături de el pornind de la întrebarea: „Este metalul Rearden produsul letal al lăcomiei?".

S-a aplecat în față. A deschis geamul despărțitor al scaunului din față și a strigat:

— Oprește mașina!

Nu a auzit ce-i spunea Taggart. Abia dacă i-a auzit glasul care crescuse în intensitate până aproape să urle:

— Ne așteaptă!... Cinci sute de oameni la dineu și o alianță națională!... Nu poți să-mi faci așa ceva! A apucat-o de braț și i-a urlat: De ce?

— Tâmpitul naibii, crezi că eu consider că este ceva ce trebuie dezbătut?

Mașina s-a oprit, ea a coborât și a fugit.

Primul lucru pe care l-a remarcat după un timp a fost încălțămintea. Mergea încet, firesc și era bizar să simtă piatra înghețată sub talpa subțire a sandalelor negre din satin. Și-a dat părul de pe frunte și a simțit cum i se topesc în palmă picături de zloată.

Era liniștită acum, furia oarbă îi trecuse; nu simțea nimic altceva în afară de o silă cenușie. O durea puțin capul, și-a dat seama că-i era foame și și-a amintit că urma să ia cina la dineul de la Business Council. A continuat să meargă. Nu voia să mănânce. S-a gândit că ar putea să bea o cafea undeva, iar apoi să ia un taxi până acasă.

S-a uitat în jur. Nu vedea niciun taxi. Nu cunoștea cartierul. Nu părea să fie un cartier bun. A zărit un teren viran peste drum, un parc abandonat, împrejmuit cu sârmă ghimpată, care începea de la zgârie-norii din depărtare și cobora până la coșurile fabricii; vedea câteva lumini aprinse la ferestrele caselor abandonate, câteva magazine mici și mizerabile, închise peste noapte, și ceața de pe East River la două străzi distanță.

S-a întors către centrul orașului. Forma neagră a unei ruine se înălța în fața ei. Fusese, cu mult timp în urmă, o clădire de birouri; zărea cerul prin schelăria de oțel, dezvelită, și prin rămășițele ascuțite ale cărămizilor care căzuseră. În umbra ruinii, ca un fir de iarbă care se încăpățânează să crească la rădăcinile unui uriaș mort, se afla un restaurant micuț. Geamurile lui alcătuiau o bandă strălucitoare de sticlă și lumină. A intrat.

Înăuntru era o tejghea curată, având pe margine o bandă de crom sclipitoare. Se afla acolo și un boiler de metal și mirosea a cafea. Câțiva declasați stăteau la bar, o matahală de bătrân stătea în spatele lui, cu mânecile tricoului alb suflecate până la coate. Aerul cald a făcut-o să-și dea seama, recunoscătoare, că înghețase. Și-a dat jos pardesiul de catifea neagră, care-i stătea strâns pe corp, și s-a așezat la bar.

— O ceașcă de cafea, vă rog.

Bărbatul s-a uitat la ea fără curiozitate. Nu părea uimit să vadă o femeie îmbrăcată în haine de seară intrând într-un restaurant de

duzină; astăzi, nimic nu mai uimește pe nimeni. Proprietarul s-a întors impasibil să-i îndeplinească dorința; era, în apatia lui nepăsătoare, un soi de compasiune care nu pune nicio întrebare.

Nu putea să-și dea seama dacă cei patru de la tejghea erau cerșetori sau muncitori; astăzi, nici hainele, nici comportamentul nu se mai deosebesc. Proprietarul i-a pus în față ceașca de cafea. A prins-o cu ambele mâini, bucurându-se de fierbințeala ei.

S-a uitat în jur și s-a gândit, în obișnuitele ei calcule profesionale, ce minunat e că se poate cumpăra atât de mult cu un preț atât de mic. Privirea i s-a mutat de la cilindrul de oțel curat al cafetierei la tava de fontă, la rafturile de sticlă, la chiuveta emailată, la lamele cromate ale mixerului. Proprietarul făcea un toast. Îi făcea plăcere să urmărească firescul unei curele care se mișca încet, purtând feliile de pâine peste grilele electrice incandescente. Apoi a descifrat numele ștanțat pe toaster: *Marsh, Colorado.*

Capul i s-a lăsat pe brațul așezat pe tejghea.

— N-are niciun rost, i-a spus vagabondul bătrân de alături.

A trebuit să ridice capul. A trebuit să zâmbească veselă – lui și ei înseși.

— Nu are? a întrebat.

— Nu. Uită. Nu faci decât să te păcălești singură.

— În legătură cu ce?

— Că ar conta ceva. Toate-s praf, doamnă, praf și sânge. Nu crede iluziile pe care ți le-au băgat pe gât și n-o să fii rănită.

— Ce iluzii?

— Poveștile pe care ți le spun când ești tânăr despre sufletul omenesc. Nu există niciun suflet. Omul nu-i nimic altceva decât un animal de cea mai joasă speță, lipsit de inteligență, fără inimă, fără calități și fără valori morale. Un animal cu numai două capacități: să mănânce și să se înmulțească.

Fața lui sfrijită, cu ochi ficși și cu trăsăturile boțite, care, odată, fuseseră delicate, mai păstra încă o urmă de distincție. Arăta ca un apostol uriaș sau ca un profesor de estetică ce-și va fi petrecut ani întregi în contemplație în muzee obscure. S-a întrebat ce-l făcuse să se prăbușească, ce eroare de evoluție putea să aducă un om în asemenea stare.

— Treci prin viață căutând frumusețe, măreție, niște produse sublime, i-a spus, și ce găsești? O grămadă de mașinării de carnaval care fabrică automobile capitonate și divanuri.

— Ce e așa de greșit în divanuri? a întrebat un bărbat care arăta a șofer de camion. Nu-l băgați în seamă, doamnă. Îi place să se audă vorbind. Nu vrea să facă niciun rău nimănui.

— Singurul talent al omului este îndemânarea lui vulgară de a-și satisface nevoile trupești, a continuat vagabondul. Nu trebuie nicio urmă de inteligență pentru așa ceva. Să nu crezi poveștile despre rațiunea umană, despre spirit, despre idealurile lui, despre rostul ambițiilor lui fără margini.

— Eu nu cred, a spus un băiat care stătea la capătul tejghelei. Purta o haină care-i stătea agățată de un umăr; gura lui pătrățoasă părea să fie tăiată de o viață întreagă de amărăciune.

— Spirit? a adăugat vagabondul. Nu e niciun spirit implicat în manufactură sau în sex. Totuși, astea sunt principalele preocupări ale omului. Materia – asta e tot ce cunoaște omul și tot ce contează pentru el. Despre asta vorbesc marile noastre industrii – marea izbândă a așa-numitei noastre civilizații – consolidate de materialiști vulgari cu scopurile, cu interesele și cu simțul moral al unor tâlhari. Nu există nicio moralitate în a construi un camion de zece tone pe o bandă de producție.

— Ce înțelegi prin moralitate? l-a întrebat.

— Capacitatea de a distinge binele de rău, posibilitatea de a vedea adevărul și curajul, de a acționa în funcție de acestea, pasiunea pentru ceea ce e bun, integritatea de a sta de partea binelui cu orice preț. Dar unde să găsești așa ceva?

Tânărul a scos un sunet care era jumătate dispreț și jumătate bucurie:

— Cine-i John Galt?

Și-a băut cafeaua, fără a fi preocupată de nimic altceva în afara plăcerii pe care i-o dădea lichidul fierbinte trezindu-i din nou arterele la viață.

— Pot să-ți spun eu, a zis un alt vagabond, scund și scofâlcit, care purta o glugă trasă până peste ochi, eu știu.

Nimeni nu l-a auzit și nici nu l-a băgat în seamă. Tânărul se uita la Dagny cu o intensitate feroce și fără obiect.

— Nu ți-e teamă, i-a spus deodată, fără nicio explicație, o declarație neutră, cu o voce aspră și lipsită de viață, care avea o nuanță de mirare.

S-a uitat înspre el.

— Nu, i-a spus, nu mi-e teamă.

— Știu cine e John Galt, i-a spus vagabondul. E secret, dar eu știu.

— Cine e? a întrebat fără cea mai mică urmă de curiozitate.

— Un explorator, i-a răspuns vagabondul. Cel mai mare explorator care a trăit vreodată. Omul care a descoperit fântâna tinereții.

— Mai dă-mi o ceașcă, Black, a zis vagabondul bătrân, împingându-și cana pe tejghea.

— John Galt a petrecut ani buni căutând-o. A trecut oceane, a trecut deșerturi și a intrat în mine părăsite, la kilometri sub pământ. Dar a găsit-o în vârful unui munte. I-a luat zece ani să urce pe muntele acela. Și-a rupt fiecare oscior din corp, și-a sfâșiat pielea de pe mâini, l-a făcut să-și piardă casa, numele, iubirea. Dar l-a urcat. A găsit fântâna tinereții, pe care a vrut s-o aducă jos, oamenilor. Numai că nu s-a mai întors niciodată.

— De ce nu s-a mai întors? l-a întrebat.

— Pentru că a aflat că nu poate fi adusă jos.

***

Bărbatul care stătea în fața biroului lui Rearden avea trăsături șterse și un fel de a fi complet lipsit de orice emfază, așa că nimeni nu-și putea face vreo imagine limpede despre el sau să intuiască pricipiile primare ale acestui om. Singurul element care-l diferența de ceilalți părea să fie nasul umflat, puțin prea mare în comparație cu restul; atitudinea lui era blajină, dar exprima și ceva absurd, indiciul unei frici conștient ținute ascunse, dar cu intenția totuși de a fi recunoscută de ceilalți. Rearden nu înțelegea care e scopul acestei vizite. Era dr. Potter, care ocupa o poziție oarecare la Institutul Științific de Stat.

— Ce dorești? l-a întrebat Rearden pentru a treia oară.

— Există un aspect social pe care aș vrea să-l iei în considerare, domnule Rearden, i-a spus moale bărbatul. Te îndemn să bagi de seamă ce vremuri trăim. Economia noastră nu e pregătită pentru asta.

— Pentru ce?

— Economia noastră se găsește într-un stadiu de echilibru precar. Așa că trebuie să punem toți umărul să o salvăm de la prăbușire.

— Ei bine, și ce vrei să fac eu?

— Acestea sunt aprecierile pe care îți cer să le ai în vedere. Sunt de la Institutul Științific de Stat, domnule Rearden.

— Ai mai spus asta. Dar de ce ai vrut să ai o întâlnire cu mine?

— Institutul Științific de Stat nu are o părere foarte bună despre metalul Rearden.

— Și asta ai mai spus o dată.

— Nu crezi că e un factor pe care ar trebui să-l iei în considerare?

— Nu.

Lumina scădea imperceptibil în spatele ferestrelor largi ale biroului. Zilele erau scurte. Rearden i-a văzut umbra neregulată a nasului pe obraz și ochii lipsiți de culoare fixându-l; privirea era indistinctă, însă direcția ei era clară.

— Institutul Științific de Stat reprezintă cele mai bune creiere din țară, domnule Rearden.

— Așa mi s-a spus.

— Sigur nu vrei să-ți încerci puterile cu ei?

— Ba da.

Bărbatul se uita la Rearden ca și cum l-ar fi implorat să-l ajute, ca și cum Rearden ar fi spart un cod nescris care cerea să fi fost de mult înțeles. Rearden nu-i întindea nicio mână de ajutor.

— E tot ce voiai să știu? l-a întrebat.

— E numai o chestiune de timp, domnule Rearden, a zis conciliant bărbatul. O amânare temporară. Doar atât cât să-i dea economiei noastre o șansă să se stabilizeze. Dac-ai mai putea aștepta câțiva ani...

Rearden a râs vesel, disprețuitor.

— Deci de asta ai venit? Vrei să scot metalul Rearden de pe piață? De ce?

— Numai pentru câțiva ani, domnule Rearden. Numai până când...

— Uite, i-a spus Rearden. O să-ți pun acum o întrebare: au decis oamenii dumitale de știință că metalul Rearden nu e ceea ce pretind eu că este?

— Nu ne-am putut asuma o asemenea responsabilitate.

— Au decis că nu e bun?

— Impactul social al produsului trebuie luat în considerare. Noi gândim în termenii unei țări ca întreg, suntem preocupați de binele public și de criza teribilă din momentul prezent, care...

— Metalul Rearden e bun sau nu?

— Dacă privim imaginea din punctul de vedere al creșterii alarmante a șomajului, care, în prezent...

— E bun metalul Rearden?

— Într-un timp în care avem o insuficiență acută de oțel, nu ne putem îngădui să permitem extinderea unei companii producătoare de oțel care furnizează prea mult, pentru că asta ar însemna să alun-

găm din afaceri companii care produc prea puțin, ceea ce ar crea o economie dezechilibrată, care...

— Ai de gând să-mi răspunzi la întrebare?

Bărbatul a ridicat din umeri.

— Problema legată de valoare e relativă. Dacă metalul Rearden nu e bun, e un pericol fizic pentru public. Dacă e bun – e un pericol social.

— Dacă ai de gând să-mi spui ceva despre pericolul fizic al metalului Rearden, spune-o. Renunță la restul. Repede. Nu vorbesc prea bine altă limbă.

— Dar, sigur, chestiunile legate de binele public...

— Las-o baltă.

Bărbatul părea nedumerit și pierdut, ca și cum i-ar fi fugit pământul de sub picioare. Imediat, a întrebat neajutorat:

— Dar care e principiul tău de bază?

— Piața.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Există o piață pentru metalul Rearden și intenționez să trag toate foloasele din asta.

— Nu e piața asta cumva ipotetică? Răspunsul public față de metalul tău nu a fost încurajator. Cu excepția comenzii de la Taggart Transcontinental, nu ai obținut niciuna majoră...

— Ei bine, dacă crezi că publicul n-o să umble după el, de ce ești îngrijorat?

— Dacă publicul n-o să-l vrea, o să suferi niște pierderi importante, domnule Rearden.

— Asta e grija mea, nu a dumitale.

— Având asta în vedere, dacă adopți o atitudine mai cooperantă și ești de acord să mai aștepți câțiva ani...

— Ce ar trebui să aștept?

— Dar am crezut că m-am făcut înțeles asupra faptului că Institutul Științific de Stat nu este de acord cu apariția metalului Rearden pe piața metalurgică acum.

— Și de ce ar trebui să-mi pese mie de asta?

Bărbatul a oftat.

— Ești un om foarte dificil, domnule Rearden.

Cerul după-amiezi înaintate începea să se îngreuneze, ca și cum s-ar fi lovit de sticla geamurilor. Contururile chipului acelui bărbat păreau să se dizolve într-o bulă printre planele ascuțite, drepte ale mobilelor.

— Ți-am oferit această întâlnire, i-a spus Rearden, pentru că mi s-a zis că vrei să vorbești cu mine ceva de cea mai mare importanță. Dacă asta e tot ce aveai să-mi spui, o să te rog să mă scuzi acum. Sunt foarte ocupat.

Bărbatul s-a sprijinit de spătarul scaunului.

— Cred că ai petrecut zece ani să cercetezi pentru a obține metalul Rearden, i-a spus. Cât te-a costat?

Rearden și-a ridicat privirea; nu putea să înțeleagă încotro bate întrebarea, deși era în vocea bărbatului o oarecare motivație. Glasul i-a devenit mai apăsat.

— Un milion și jumătate de dolari, i-a răspuns Rearden.

— Cât vrei pe el?

Rearden a lăsat să se scurgă un moment. Nu-i venea să creadă.

— Pe ce? a întrebat cu voce joasă.

— Pentru toate drepturile asupra metalului Rearden.

— Cred că ar fi bine să ieși afară, i-a spus Rearden.

— N-are niciun rost atitudinea asta. Ești om de afaceri. Îți propun o afacere. Poți să-mi spui care e prețul tău.

— *Drepturile* asupra metalului Rearden nu sunt de vânzare.

— Mă aflu în poziția de a vorbi despre sume mari. Bani *guvernamentali.*

Rearden stătea nemișcat, cu mușchii de pe obraz încordați; însă privirea îi era indiferentă, iar concentrarea îi era păstrată numai de un ușor interes curios.

— Ești om de afaceri, domnule Rearden. Este o propunere pe care nu-ți permiți s-o ignori. Pe de o parte, joci împotriva unor sorți potrivnici, te confrunți cu o opinie publică nefavorabilă, ai toate șansele să pierzi și ultimul bănuț pe care l-ai băgat în metalul Rearden. Pe de altă parte, noi te putem scăpa de risc și de responsabilitate, cu un profit impresionant, cu un profit imediat, mult mai mare decât ai putea să obții din vânzarea metalului în următorii douăzeci de ani.

— Institutul Științific de Stat este o organizație științifică, nu una comercială, i-a răspuns Rearden. De ce le este așa de teamă?

— Folosești cuvinte urâte și inutile, domnule Rearden. Încerc să sugerez că ar trebui să menținem discuția la un nivel amical. Problema e serioasă.

— Încep să remarc asta.

— Îți oferim un cec în alb pentru ceea ce este – îți dai seama – un beneficiu nelimitat. Ce altceva mai poți să vrei? Spune un preț.

— Vânzarea drepturilor asupra metalului Rearden nu este deschisă discuțiilor. Dacă mai ai ceva de spus, spune, te rog, și pleacă.

Bărbatul s-a lăsat pe spate, s-a uitat la Rearden neîncrezător și l-a întrebat:

— Ce urmărești?

— Eu? La ce te referi?

— Ai intrat în afaceri ca să faci bani, nu?

— Da.

— Vrei să faci un profit cât se poate de mare, nu?

— Da.

— Și-atunci de ce vrei să te zbați ani întregi, reducându-ți câștigurile la dimensiunile a câtorva centime pe tonă, mai degrabă decât să accepți o întreagă avere în schimbul metalului Rearden? De ce?

— Pentru că e al meu. Înțelegi cuvântul?

Bărbatul a oftat și s-a ridicat în picioare.

— Sper să nu ai niciun motiv să-ți regreți decizia, domnule Rearden, i-a spus; tonul vocii lui sugera contrariul.

— O zi bună îți doresc, i-a spus Rearden.

— Cred că trebuie să-ți spun că Institutul Științific de Stat ar putea să emită o declarație oficială prin care să condamne metalul Rearden.

— Este privilegiul lor.

— O astfel de declarație ar face lucrurile mult mai dificile pentru dumneata.

— Fără îndoială.

— Cât despre viitoarele consecințe...

Bărbatul a ridicat din umeri:

— Acestea nu sunt vremuri în care oamenii să refuze să coopereze. În timpuri ca astea, oamenii au nevoie de prieteni. Dumneata, domnule Rearden, nu ești un om popular.

— Ce vrei să spui?

— Înțelegi, desigur.

— Nu, nu înțeleg.

— Societatea e o structură complexă. Există atât de multe probleme care-și așteaptă decizia, atârnând de un fir de păr. Nu se poate niciodată spune când este luată o astfel de decizie și care poate fi facorul decisiv în această delicată balanță. M-am făcut înțeles?

— Nu.

Flacăra roșie a oțelului topit a fulgerat prin lumina asfințitului. O strălucire portocalie, culoarea adâncă a aurului, a lovit zidul din spatele biroului lui Rearden. Strălucirea a trecut ușor peste fruntea lui. Chipul său avea o seninătate impenetrabilă.

— Institutul Științific de Stat e o organizație *guvernamentală*, domnule Rearden. Există anumite proiecte de legi în Legislativ care pot fi trecute în orice moment. Oamenii de afaceri sunt peste măsură de vulnerabili în zilele noastre. Sunt sigur că mă înțelegi.

Rearden s-a ridicat în picioare. Zâmbea. Arăta de parcă s-ar fi detensionat.

— Nu, doctore Potter, i-a spus, nu înțeleg. Dac-aș fi înțeles, te-aș fi omorât.

Bărbatul s-a îndreptat către ușă, s-a oprit și s-a uitat înspre Rearden într-un fel în care, pentru prima dată, nu era decât simplă curiozitate omenească. Rearden rămăsese nemișcat cu spatele la strălucirea mobilă de pe perete; stătea ca de obicei, cu mâinile în buzunar.

— Vrei să-mi spui, i-a cerut bărbatul, numai pentru mine, e doar o curiozitate personală – de ce faci asta?

Rearden i-a răspuns încet:

— O să-ți spun. N-ai înțelege. Vezi, cum stau lucrurile – pentru că metalul Rearden e bun.

***

Dagny n-a putut înțelege motivul domnului Mowen. Amalgamated Switch și Signal Company au anunțat-o dintr-odată că n-o să-i termine comanda. Nu se întâmplase nimic, nu putea să găsească niciun motiv, iar ei nu i-ar fi dat nicio explicație.

S-a grăbit spre Connecticut, să-l întâlnească pe domnul Mowen în persoană, însă singurul rezultat al întrevederii fusese o și mai grea, și mai cenușie nedumerire. Domnul Mowen a susținut că el nu va mai continua să facă macazuri din metal Rearden. Singura explicație pe care i-a dat-o, evitându-i ochii, a fost că „prea multor oameni nu le e pe plac".

— Ce? metalul Rearden sau tu producând macazurile?

— Amândouă, cred... Oamenilor nu le e pe plac... Eu nu vreau probleme.

— Ce fel de probleme?

— De niciun fel.

— Ai auzit măcar un singur cuvânt împotriva metalului Rearden care să fie adevărat?

— Of, cine mai știe ce e adevărat?... Rezoluția aceea pe care a dat-o Consiliul Național al Industriilor metalurgice spunea...

— Uite, ai lucrat cu metalele toată viața ta. În ultimele patru luni ai lucrat cu metal Rearden. Nu știi că e cel mai minunat lucru pe care l-ai avut vreodată în mână?

Nu i-a răspuns.

— Nu știi?

Se uita în altă parte.

— Nu mai știi care-i adevărul?

— La naiba, domnișoară Taggart, fac afaceri. Sunt un pește mic. Vreau să fac bani.

— Și cum crezi că se fac?

Dar știa că era inutil. Uitându-se la chipul domnului Mowen, la ochii pe care nu-i putea prinde, se simțea așa cum se simțise odată pe un sector izolat de linie, când furtuna culcase la pământ firele de telefonie: comunicațiile fuseseră oprite, iar cuvintele deveniseră sunete care nu transmiteau nimic.

S-a gândit că era inutil să se certe și să-și pună întrebări asupra unor oameni care nu erau capabili nici să combată un argument, nici să-l accepte. Stând neliniștită în tren, pe drumul de întoarcere către New York, și-a spus că domnul Mowen nu avea nicio însemnătate, că nimic nu mai conta acum, cu excepția faptului că trebuia să găsească pe altcineva care să-i fabrice macazurile. Se lupta cu o listă de nume pe care le avea în minte, întrebându-se cine ar fi mai ușor de convins, de implorat sau de mituit.

Știa, din momentul în care intrase în anticamera biroului ei, că se întâmplase ceva. A remarcat nefireasca liniște, cu toate fețele din echipă întoarse către ea ca și cum intrarea ei era tot ce așteptaseră, tot ce speraseră și tot ce-i înspăimântase.

Eddie Willers s-a ridicat în picioare și s-a pornit spre ușa de la biroul ei, ca și cum ar fi știut că ea l-ar înțelege și l-ar urma. Îi văzuse expresia. S-a gândit că orice ar fi fost, și-ar fi dorit să nu-l fi durut chiar așa de tare.

— Institutul Științific de Stat, i-a spus încet când erau singuri în birou, a făcut publică o declarație prin care avertizează populația asupra folosirii metalului Rearden. Și a adăugat: A fost la radio. E în ziarele de după-amiază.

— Ce au spus?

— Dagny, nu au spus!... Nu au spus pe de-a dreptul, totuși, uite este uite nu-i. Asta e cu adevărat monstruos.

Eforturile lui se concentrau pe încercarea de a-și păstra tonul scăzut; cuvintele nu și le putea controla. Cuvintele erau împinse dinăuntrul lui de indignarea nedumerită, neîncrezătoare a unui copil care țipă, la prima lui întâlnire cu răul, refuzând să creadă ce vede.

— Ce au spus, Eddie?

— Ei... Trebuie să citești.

A arătat către ziarul pe care i-l lăsase pe birou.

— Nu au spus că metalul Rearden e rău. Nu au spus că nu e sigur. Ce au făcut e că...

Și-a desfăcut brațele și le-a lăsat în jos într-un gest de zădărnicie.

A văzut dintr-o singură privire ce făcuseră. A văzut propozițiile: „Este posibil ca, după o perioadă de folosire intensă, să apară o fisură neașteptată, deși lungimea acestei perioade nu poate fi prevăzută... Posibilitatea unei reacții moleculare, necunoscută în prezent, nu poate fi în totalitate ignorată... Chiar dacă rezistența la întindere a metalului este în mod cert demonstrabilă, anumite aspecte în ceea ce privește comportamentul său în situații neobișnuite nu trebuie trecute cu vederea. ...Chiar dacă nu există nicio dovadă care să susțină punctul de vedere potrivit căruia folosirea metalului ar trebui interzisă, un studiu ulterior al proprietăților metalului ar fi de interes..."

— Nu putem să luptăm. Nu le putem răspunde, a spus Eddie încet. Nu putem să cerem o retractare. Nu le putem arăta testele noastre și nici să le demonstrăm ceva. Nu au spus nimic. Nu au spus niciun lucru care să poată fi combătut sau care să le pună la îndoială profesionalismul. E o treabă de ticălos asta. Te-ai fi așteptat la așa ceva din partea unui șantajist sau a unui escroc. Dar, Dagny! E Institutul Științific de Stat!

Dagny a încuviințat din cap, tăcută. Stătea cu ochii ațintiți asupra unui punct dincolo de fereastră. La capătul unei străzi întunecate, becurile unui semnalizator electric se tot stingeau și se aprindeau, ca și cum ar fi clipit malițios către ea.

Eddie și-a adunat puterile și i-a spus pe tonul unui raport militar:

— Activele Taggart s-au prăbușit. Ben Nealy a demisionat. National Brotherhood of Road și Track Workers le-au interzis membrilor lor să lucreze la linia Rio Norte. Jim a plecat din oraș.

Și-a scos pălăria și paltonul, a mers de-a lungul încăperii și, încet, foarte stăpână pe sine, s-a așezat la birou.

A văzut un plic mare, maro, care stătea în fața ei; purta antetul de la Rearden Steel.

— A venit prin curier special, imediat după ce ai plecat, i-a spus Eddie.

Și-a pus mâna pe plic, dar nu l-a deschis. Știa ce conținea: schițele podului.

După un timp, a întrebat:

— Cine a emis declarația?

Eddie s-a uitat la ea și i-a zâmbit scurt, amar, dând din cap.

— Nu, i-a răspuns, și eu m-am gândit la asta. Am sunat interurban Institutul și i-am întrebat. A fost emis de biroul doctorului Floyd Ferris, coordonatorul lor.

Dagny nu a spus nimic.

— Și totuși! Doctorul Stadler e șeful Institutului. El *este* Institutul. Trebuie să fi știut. A permis asta. Dacă s-a făcut, s-a făcut în numele lui... Dr. Robert Stadler... Îți amintești... Când eram la facultate... cum obișnuiam să vorbim despre cele mai importante nume ale lumii... despre oamenii rațiunii pure... și alegeam numele lui ca fiind unul dintre ele și...

S-a oprit.

— Îmi pare rău, Dagny. Știu că n-are niciun rost să spun ceva. Doar că...

Stătea cu mâna pe plicul maro.

— Dagny, a întrebat-o, cu voce scăzută, ce se întâmplă cu oamenii? De ce a trecut declarația? E o așa de evidentă lucrătură, așa de evidentă și de infectă. Te gândești că o ființă decentă ar fi aruncat-o direct în ghenă. Cum au putut – glasul lui se spărgea într-o furie moale, disperată, revoltată –, cum au putut să accepte? Nu au citit-o? Nu au văzut? Nu s-au gândit? Dagny! Ce zace în oameni de le permite să facă așa ceva și cum pot să trăiască așa?

***

— Taci, Eddie, i-a spus, taci. Nu-ți fie frică.

Clădirea Institutului Științific de Stat se ridica deasupra unui râu din New Hampshire, pe o coastă de deal izolată, la jumătatea drumului

dintre râu și cer. De la distanță, arăta ca un monument solitar într-o pădure virgină. Copacii erau plantați cu grijă, drumurile erau amenajate ca într-un parc; la câțiva kilometri depărtare, într-o vale, puteau fi văzute vârfurile acoperișurilor unui orășel. Dar nu era permis ca vreun obiect să fie dispus prea aproape și să diminueze impresia de austeritate a construcției.

Marmura albă a zidurilor îi conferea o grandoare clasică; dispunerea corpurilor rectangulare dădea aerul de acuratețe și de frumusețe al unei instalații moderne. Era o structură inspirată. De dincolo de râu, oamenii priveau cu respect și se gândeau la clădire ca la un monument al unui om viu, al cărui caracter avea noblețea liniilor ei. Deasupra intrării era sculptat în marmură: „Minților lipsite de teamă. Adevărului neștirbit". Într-o aripă liniștită a clădirii, pe un coridor pustiu, o plăcuță mică de bronz, ca atâtea alte plăcuțe cu nume de pe celelalte uși, anunța: Dr. Robert Stadler.

La douăzeci și șapte de ani, dr. Robert Stadler scrisese o lucrare despre razele cosmice, care răsturnase cele mai multe dintre teoriile îmbrățișate de oamenii de știință de dinaintea lui. Cei care l-au urmat i-au plasat teoria, cumva, la baza oricărei cercetări pe care au întreprins-o. La vârsta de treizeci de ani, a fost recunoscut ca fiind cel mai important fizician al vremii. La treizeci și doi de ani, a devenit șeful Catedrei de fizică a Universității Patrick Henry, în perioada în care marea universitate încă își merita faima. Despre dr. Robert Stadler un scriitor spusese următoarele: „Poate că, printre fenomenele universului pe care le studiază, niciunul nu este atât de minunat ca însuși creierul doctorului Robert Stadler". Doctorul Robert Stadler fusese cel care-l corectase odată pe un student: „Cercetare științifică independentă? Ultimul adjectiv e redundant".

La patruzeci de ani, doctorul Robert Stadler s-a adresat națiunii, stabilind statutul Institutului Științific de Stat. „Să facem știința independentă de dominația dolarului" – pentru asta a pledat. Problema a rămas în suspensie; un grup obscur de oameni de știință au împins un proiect de lege pe coridoarele lungi ale Legislativului; au existat o oarecare ezitare publică asupra petiției, anumite dubii, o anumită neliniște pe care nimeni nu putea s-o definească. Numele doctorului Robert Stadler acționa asupra întregii țări asemenea razelor cosmice pe care le studiase: spărgea orice barieră. Națiunea a ridicat clădirea

din marmură albă ca un cadou personal pentru unul dintre cei mai măreți oameni ai ei.

Biroul de la Institut al doctorului Stadler era o mică încăpere care arăta ca biroul unui contabil de la o firmă fără faimă. Înăuntru se afla un birou ieftin, din stejar galben, un fișet, două scaune și o tablă împânzită de formule matematice scrise cu cretă. Așezată pe un scaun pus lângă perete, Dagny s-a gândit că biroul avea o aparență de ostentație și de eleganță, deopotrivă: ostentație deoarece părea că intenția era aceea de a sugera că proprietarul era îndeajuns de mare ca să-și permită un asemenea aranjament; eleganță, pentru că într-adevăr nu mai avea nevoie de nimic.

Îl întâlnise pe doctorul Stadler în câteva rânduri, la dineuri date de oameni de afaceri de vază sau de mari societăți de inginerie, în cinstea câte unei cauze solemne. Participase la ele la fel de în silă ca și el și-i dat seama că-i făcea plăcere să vorbească cu ea.

— Domnișoară Taggart, i-a spus odată, nu m-am așteptat să dau peste cineva inteligent. Să-l întâlnesc aici e chiar o uimitoare ușurare!

A venit la biroul lui amintindu-și fiecare propoziție. Stătea și-l analiza ca un om de știință: fără să presupună ceva, eliberată de sentimente, încercând numai să observe și să înțeleagă.

— Domnișoară Taggart, i-a spus el fericit, sunt curios în legătură cu dumneata. Sunt curios de fiecare dată când se întâmplă ceva fără precedent. De regulă, vizitatorii sunt pentru mine o sarcină grea. Sunt uimit că pot să simt o plăcere atât de mare să te văd aici. Știi dumneata cum e să simți deodată că se poate vorbi cu cineva fără să încerci, cu efort, să obții ceva înțelegere dintr-un vid?

Stătea la un capăt al biroului, în felul său amuzant informal. Nu era înalt, iar subțirimea îi dădea un aer de energie tinerească, un farmec aproape băiețesc. Fața fină era aproape fără vârstă; era un chip comun, însă fruntea înaltă și ochii mari, cenușii aveau în sine o atât de captivantă inteligență, că nimeni nu mai vedea nimic altceva. Avea riduri de amuzament în colțurile ochilor și linii subțiri de amărăciune la colțurile gurii. Nu arăta ca un bărbat de cincizeci și ceva de ani; numai părul încărunțit ușor era singurul indiciu al vârstei.

— Spune-mi mai multe despre dumneata, a rugat-o. Am vrut întotdeauna să te întreb ce cauți într-o așa de neobișnuită carieră cum e industria grea și cum îi suporți pe oamenii ăia.

— Nu pot să abuzez prea mult de timpul dumitale, doctore Stadler.

Vorbea cu o exactitate politicoasă și impersonală.

— Iar problema despre care am venit să dicutăm este extrem de importantă.

El a izbucnit în râs.

— Acesta este un indiciu asupra omului de afaceri – să-și dorească să ajungă de îndată la subiect. Ei bine, cum să nu! Dar nu-ți face griji în legătură cu timpul meu – e la dispoziția dumitale. Așa, ce spuneai că vrei să discuți cu mine? O, da. Despre metalul Rearden. Nu e chiar un subiect asupra căruia să fiu foarte informat, dar, dacă e ceva ce pot face pentru dumneata...

Mâna i s-a mișcat într-un gest de invitație.

— Cunoști declarația emisă de Institut în ceea ce privește metalul Rearden?

S-a încruntat ușor.

— Da, am auzit despre ea.

— Ai citit-o?

— Nu.

— Urmărea să atenționeze asupra folosirii metalului Rearden.

— Da, da, atâta lucru am reușit să pricep.

— Poți să-mi spui de ce?

Și-a desfăcut brațele; erau niște brațe atrăgătoare – lungi și osoase, frumoase, emanând energie nervoasă și forță.

— N-aș avea de unde să știu. Acesta este teritoriul doctorului Ferris. Sunt sigur că a avut motivele lui. Vrei să vorbești cu doctorul Ferris?

— Nu. Ești familiarizat cu natura metalurgică a metalului Rearden, doctore Stadler?

— De ce? Da, puțin. Dar spune-mi de ce te preocupă?

Un licăr de uimire a crescut și a pierit în ochii ei; a continuat fără nicio modificare în tonul impersonal al glasului:

— Construiesc un sector de linie cu șine din metal Rearden, pe care...

— O, firește! Am auzit ceva în legătură cu asta. Trebuie să renunți. Iartă-mă, nu citesc ziarele cu atâta regularitate pe cât ar trebui. Compania ta de transport feroviar construiește noul sector, nu-i așa?

— Existența companiei mele de transport feroviar depinde de finalizarea acestui sector – și, cred, în cele din urmă, existența țării acesteia va depinde, de asemenea, de ea.

Expresia amuzată i s-a adâncit în ridurile din jurul ochilor.

— Poți să faci o asemenea declarație cu toată încrederea, domnișoară Taggart? Eu n-aș putea.

— În cazul ăsta?

— În niciun caz. Nimeni nu poate spune care ar putea să fie cursul viitor al acestei țări. Nu e o chestiune legată de direcții calculabile, ci despre un subiect haotic, aflat sub auspiciile momentului, în care orice este posibil.

— Crezi că producția este necesară existenței unei țări, doctore Stadler?

— De ce? Da, da, bineînțeles.

— Construcția sectorului nostru de linie a fost sistată ca urmare a declarației pe care a făcut-o Institutul.

Nu a zâmbit și nici nu i-a răspuns.

— Declarația reprezintă concluziile voastre asupra naturii metalului Rearden? l-a întrebat.

— Am spus deja că nu l-am citit.

În glasul lui se simțea un fel de asprime tăioasă.

Și-a deschis poșeta, a scos o tăietură dintr-un ziar și i-a întins-o.

— Vrei să citești și să-mi spui dacă asta e o limbă pe care ar trebui s-o vorbească știința?

S-a uitat peste decupaj, a zâmbit disprețuitor și l-a azvârlit deoparte cu un gest de aversiune.

— Dezgustător, nu-i așa? a întrebat-o. Dar la ce poți să te aștepți când ai de-a face cu oamenii?

S-a uitat la el fără să înțeleagă.

— Nu ești de acord cu declarația aceasta?

El a ridicat din umeri.

— Aprobarea sau dezaprobarea mea ar fi irelevantă.

— Ți-ai făcut o părere personală despre metalul Rearden?

— Ei bine, metalurgia nu e tocmai – cum s-o spun? – specialitatea mea.

— Ai făcut vreodată o analiză în legătură cu metalul Rearden?

— Domnișoară Taggart, nu văd unde vrei să ajungi cu întrebarea asta.

Glasul lui părea ușor neliniștit.

— Mi-ar plăcea să aud verdictul dumitale asupra metalului Rearden.

— În ce scop?

— Ca să-l pot da presei.

Stadler s-a ridicat în picioare.

— E aproape imposibil.

Cu vocea deformată de efortul de a înțelege, i-a spus:

— O să-ți trimit toate informațiile necesare ca să-ți formezi o vedere globală.

— Nu pot să emit nicio declarație publică în această privință.

— De ce nu?

— Situația e mult prea complexă ca să poată fi explicată într-o discuție oarecare.

— Dar dacă ai putea să afli că metalul Rearden este, de fapt, un produs extrem de valoros, care...

— Chestiunea aceasta e în afara subiectului.

— Valoarea metalului Rearden e în afara subiectului?

— Sunt și alte aspecte implicate, pe lângă elementele concrete.

Aproape fără să-i vină să creadă că a auzit bine ce a spus, l-a întrebat:

— De care alte aspecte este preocupată știința, pe lângă elementele concrete?

Liniile de amărăciune din jurul gurii i s-au preschimbat într-un fel de zâmbet.

— Domnișoară Taggart, dumneata nu înțelegi problemele oamenilor de știință.

Ca și cum i-ar fi trecut aievea prin fața ochilor, odată cu cuvintele, i-a spus:

— Cred că știi ce înseamnă, de fapt, metalul Rearden.

A ridicat din umeri.

— Da. Știu. Din informațiile pe care le-am văzut, pare să fie un lucru remarcabil. O împlinire extraordinară – în ceea ce privește tehnologia.

Măsura neliniștit camera dintr-un colț în celălalt.

— De fapt, aș vrea să comand într-o zi un motor special pentru laborator, care să reziste la aceleași temperaturi înalte precum cele suportate de metalul Rearden. Mi-ar fi de foarte mare ajutor în raport cu anumite fenomene pe care mi-ar plăcea să le analizez. Am aflat că, atunci când particulele sunt accelerate până la o viteză care se apropie de viteza luminii...

— Doctore Stadler, l-a întrebat rar, știi care e adevărul și totuși nu vrei să-l afirmi public?

— Domnișoară Taggart, folosești un termen abstract, când noi ne confruntăm cu o realitate concretă.

— Ne confruntăm cu o problemă științifică.

— Științifică? Nu cumva dumneata faci o confuzie între standardele implicate? Numai în domeniul pur al științei adevărul e un criteriu absolut. Când avem de-a face cu știința aplicată, cu tehnologia, ne confruntăm cu oameni. Și, când ne confruntăm cu oameni, intră în discuție alte considerații în afară de adevăr.

— Ce fel de considerații?

— Nu sunt un om al tehnologiei, domnișoară Taggart. Nu am niciun talent sau poftă să am de-a face cu oamenii. Nu pot să mă implic în așa-numitele chestiuni practice.

— Declarația a fost emisă în numele dumitale.

— Nu am avut nimic de-a face cu ea!

— Numele acestui Institut este responsabilitatea dumitale.

— Aceasta este o afirmație nefondată.

— Oamenii cred că cinstea numelui dumitale este garanția din spatele oricărei acțiuni a acestui Institut.

— Nu știu ce cred oamenii – dacă cred totuși ceva!

— Au acceptat declarația dumitale. Era o minciună.

— Cum poate ceva să fie adevărat când are de-a face cu publicul?

— Nu te înțeleg, i-a spus foarte repede.

— Problemele legate de adevăr nu se asimilează cu chestiunile sociale. Niciun principiu nu a avut vreodată niciun efect asupra societății.

— Și atunci ce ghidează acțiunile oamenilor?

Doctorul a ridicat iarăși din umeri.

— Ingerințele de moment.

— Doctore Stadler, i-a spus, cred că trebuie să-ți spun ce înseamnă și care sunt consecințele faptului că finalizarea sectorului meu de cale ferată este sistată. Sunt împiedicată să continui, în numele siguranței publice, pentru că folosesc cele mai bune șine care au fost fabricate vreodată. În șase luni, dacă nu termin linia aceea, cel mai bun sector industrial al țării va fi lăsat fără transport. Va fi distrus, pentru că a fost cel mai bun și pentru că au existat niște oameni care s-au gândit în treacăt să pună mâna pe o bucățică din bogăția lui.

— Ei bine, asta ar putea să fie corupt, nedrept, dezastruos, dar așa e viața în societate. Cineva trebuie să fie întotdeauna sacrificat, ca o regulă nedreaptă; nu există nicio altă cale de a trăi printre oameni. Ce poate să facă un singur om?

— Poți să susții adevărul despre metalul Rearden.

Doctorul nu i-a răspuns.

— Te-aș putea implora să o faci numai ca să mă salvezi. Te-aș putea implora s-o faci pentru a evita un dezastru național. Dar n-o s-o fac. Se poate ca astea să nu fie argumente solide. Nu există decât un singur motiv: trebuie s-o spui, pentru că ăsta e adevărul.

— Nu am fost consultat în legătură cu declarația!

Strigătul a țâșnit aproape involuntar.

— Nu l-aș fi aprobat! Nici mie nu-mi place mai mult decât îți place dumitale! Dar nu pot să emit o retractare publică!

— Nu ai fost consultat? Atunci nu ar trebui să descoperi care sunt argumentele din spatele acestei declarații?

— Nu pot să distrug Institutul acum!

— Nu ar trebui să descoperi argumentele?

— Cunosc argumentele! Nu mi le vor spune, dar le cunosc. Și nici nu pot spune că-i acuz de ceva.

— Nu mi le spui?

— Ți le spun dacă vrei. Vrei adevărul, nu-i așa? Doctorul Ferris nu poate să țină piept dacă imbecilii care aprobă fondurile pentru Institut insistă asupra a ceea ce ei numesc rezultate. Sunt incapabili să conceapă un lucru ca știința abstractă. Nu pot gândi decât în termenii celui mai nou gadget produs pentru ei. Nu știu cum a reușit doctorul Ferris să mențină în viață Institutul, nu pot decât să mă minunez în fața abilităților lui practice. Nu cred să fi fost vreodată un om de știință de primă mână – dar ce valoros valet al științei! Știu că s-a confruntat în ultima vreme cu o problemă serioasă. M-a ținut departe de ea, m-a scutit de așa ceva, dar am auzit niște zvonuri. Oamenii au criticat Institutul, pentru că, spuneau ei, nu am produs suficient. Opinia publică a cerut economie. În timpuri ca acestea, când micul lor confort îndestulat e amenințat, poți fi sigur că știința va fi primul lucru pe care-l vor sacrifica. Aceasta este singura instituție care a mai rămas. Practic, nu mai există nicio organizație de cercetare privată. Uită-te la tâlharii lacomi care ne conduc industriile. Nu te poți aștepta de la ei să sprijine știința.

— Cine vă sprijină acum? a întrebat cu voce scăzută.

A ridicat din umeri.

— Societatea.

A spus, făcând un efort:

— Urma să-mi spui care erau motivele din spatele acelei declarații.

— Nu m-aș fi gândit că o să ți se pară greu de dedus. Dacă iei în considerare faptul că Institutul a avut timp de treisprezece ani un departament de cercetare metalurgică, care a costat mai mult de douăzeci de milioane de dolari și n-a produs nimic în afară de o substanță pentru curățarea argintului și un nou preparat anticoroziv, care, cred eu, nu e la fel de bun ca cele vechi, îți dai seama care ar fi reacția publică dacă o persoană privată iese cu un produs care revoluționează întreaga știință a metalurgiei și care se vădește a fi extraordinar de bun!

Dagny și-a lăsat capul în piept. Nu mai spunea nimic.

— Nu dau vina pe departamentul nostru metalurgic! a spus nervos. Știu că rezultatele de acest fel nu sunt ceva care să poată prezenta o oarecare previzibilitate. Dar publicul n-o să înțeleagă. Și-atunci ce ar trebui să sacrificăm? O excelentă bucată de topitură sau ultimul centru al științei care a mai rămas pe pământ și tot viitorul cunoașterii umane? Astea sunt alternativele.

Stătea cu capul plecat. După un timp, Dagny i-a spus:

— Perfect, doctore Stadler. N-o să mă cert cu dumneata.

A văzut-o căutându-și poșeta, ca și cum ar fi încercat să-și amintească mișcările automate necesare să se ridice.

— Domnișoară Taggart, i-a spus încet.

Era aproape o rugăminte. Ea l-a privit. Chipul ei era liniștit și gol.

Stadler s-a apropiat; s-a aplecat sprijinindu-se cu o mână pe peretele din spatele ei, aproape ca și cum ar fi vrut s-o țină înăuntrul cercului brațelor lui.

— Domnișoară Taggart, i-a spus, cu un ton de persuasiune tandră și amară în glas, sunt mai bătrân decât dumneata. Crede-mă, nu există nicio altă cale să poți trăi pe pământ. Oamenii nu sunt permeabili la adevăr și la rațiune. Nu pot să fie atinși de un argument rațional. Mintea e lipsită de putere în fața lor. Totuși trebuie să avem de-a face cu ei. Dacă vrem să realizăm ceva, trebuie să-i ducem de nas să ne lase să realizăm. Sau să-i obligăm. Nu pricep nimic altceva. Nu ne putem aștepta la sprijinul lor pentru un simplu demers al intelectului, pentru o finalitate spirituală. Nu sunt nimic altceva decât niște animale ticăloase. Sunt lacomi, mediocri, vânători feroce de bani, care...

— Eu sunt unul dintre vânătorii feroce de bani, doctore Stadler, i-a spus slab.

— Dumneata ești un copil minunat, ieșit din comun, care n-a gustat destul din viață ca să-și dea seama de întreaga măsură a prostiei umane. Cu ea m-am luptat întreaga viață. Sunt foarte obosit...

Sinceritatea vocii lui era nefalsificată. S-a îndepărtat ușor de ea.

— A fost o vreme când mă uitam la toată dezordinea asta tragică pe care au făcut-o pe pământ și îmi venea să urlu, să-i implor să mă asculte – i-aș fi putut învăța să trăiască mult mai bine decât au făcut-o –, dar nu era nimeni care să mă asculte, nu aveau cu ce să mă asculte... Inteligență? E o scânteie așa de rară și de fragilă, care sclipește un moment în mijlocul oamenilor și se face nevăzută. Nimeni nu poate să spună care e natura sau care e viitorul ei... sau sfârșitul...

Dagny a schițat un gest de a se ridica.

— Nu pleca, domnișoară Taggart, aș vrea să înțelegi.

Și-a înălțat fața înspre el, cu o indiferență supusă. Chipul ei nu era palid, însă trăsăturile lui se reliefaseră cu o stranie și fățișă exactitate, ca și cum pielea și-ar fi pierdut orice nuanță.

— Ești tânără, i-a spus. La vârsta ta, aveam aceeași încredere în puterea nemăsurată a rațiunii. Aceeași viziune strălucitoare a omului ca ființă cugetătoare. Am văzut atât de multe de atunci. Am fost atât de des dezamăgit... Aș vrea să-ți spun o poveste numai.

S-a așezat la fereastra biroului. Afară se înnoptase. Întunericul părea să se ridice din tăietura neagră a râului, departe, dedesubt. În apă tremurau câteva lumini de printre dealurile de pe celălalt mal. Cerul era încă de culoarea intens albastră a serii. O stea singuratică, joasă, deasupra pământului, părea nefiresc de mare și făcea ca cerul să pară și mai întunecat.

— Când eram la Universitatea Patrick Henry, i-a spus, aveam trei studenți. Înainte, avusesem atâția studenți străluciți, însă aceștia păreau să fie acel fel de recompensă pentru care orice profesor se roagă. Dacă vreodată ți-ai dori să primești un dar de la intelectul omenesc în ceea ce are el mai bun și mai proaspăt și să-ți fie trimis ție pentru coordonare, ei reprezentau acel dar. Tipul lor de inteligență era acela care te aștepți ca, în viitor, să schimbe evoluția lumii. Veniseră din medii foarte diferite, dar erau prieteni nedespărțiți. Făcuseră alegeri bizare în ceea ce privește studiile. Se concentraseră asupra a două obiecte – al meu și al lui Hugh Akston. Fizică și filosofie. Nu e o combinație de interese pe care s-o întâlnești în zilele noastre. Hugh Akston era un om

excepțional, o minte strălucită... departe de creatura neverosimilă pe care Universitatea a pus-o acum în locul lui... Akston și cu mine eram puțin geloși unul pe celălalt în ceea ce-i privește pe cei trei studenți. Era un fel de competiție între noi doi, un fel de competiție amicală, pentru că ne înțelegeam unul pe celălalt. L-am auzit pe Akston spunând într-o zi că-i privea ca pe fiii lui. Am fost puțin iritat... pentru că mă gândeam la ei ca la fiii mei...

S-a întors și s-a uitat la ea. Liniile amare ale vârstei erau acum vizibile, brăzdându-i obrajii. A continuat:

— Când am aprobat statutul acestui Institut, unul dintre cei trei m-a înjurat. Nu l-am mai văzut de atunci. Obișnuia să mă deranjeze, la fiecare câțiva ani. M-am întrebat, din când în când, dacă nu cumva avusese dreptate... A încetat să mă mai supere, cu mult timp în urmă.

A zâmbit. Nu mai era nimic altceva acum în afară de amărăciune în zâmbetul de pe fața lui.

— Acești trei bărbați, aceștia trei care adunau întreaga speranță pe care darul inteligenței l-a oferit vreodată, aceștia trei din partea cărora ne-am așteptat la un viitor magnific... Unul dintre ei era Francisco d'Anconia, care a ajuns un playboy depravat. Celălalt era Ragnar Danneskjöld, care a ajuns un bandit la drumul mare. Numai atât pentru promisiunile rațiunii omenești.

— Cine era al treilea? l-a întrebat.

A ridicat din umeri.

— Cel de-al treilea nu a obținut nici măcar acest fel de excelență notorie. A dispărut fără urmă în marele necunoscut al mediocrității. Este, probabil, asistent secund al vreunui contabil, pe undeva.

***

— E o minciună! Nu am fugit! a strigat James Taggart. Am venit aici fiindcă s-a întâmplat să fiu bolnav. Întreabă-l pe doctorul Wilson. E o formă de gripă. O să-ți dovedească. Și de unde ai știut că eram aici?

Dagny stătea în mijlocul camerei; pe gulerul hainei și pe borurile pălăriei ei se topeau fulgii de zăpadă. S-a uitat în jur, simțind o emoție care ar fi putut fi tristețe dacă ar fi avut timp să-și dea seama.

Era o cameră din casa de pe vechea proprietate Taggart de pe Hudson. Jim o moștenise, dar venea arareori aici. În copilăria lor,

aceasta fusese camera de lucru a tatălui lor. Acum, avea aerul dezolant al unei încăperi încă folosite, deși nelocuite. Se aflau aici cearșafuri întinse peste toate mobilele, excepție făcând două scaune, un șemineu înghețat și căldura posacă a unui calorifer electric cu un fir care se răsucea de-a lungul podelei, un birou, cu suprafața de sticlă goală.

Jim stătea întins pe canapea, cu un prosop înfășurat ca un fular în jurul gâtului. Dagny a văzut pe un scaun lângă el o scrumieră veche, plină, o sticlă de whisky, un pahar de carton înmuiat și un ziar vechi de două zile, zdrențuit, pe dușumea. Un portret în picioare al bunicului lor, cu un pod feroviar care se pierdea în spatele lui, era agățat deasupra șemineului.

— Nu am vreme de ceartă, Jim.

— A fost ideea ta! Sper să recunoști în fața Consiliului că a fost ideea ta. Asta e ce ne-a făcut nenorocitul ăla de metal Rearden! Dacă l-am fi așteptat pe Orren Boyle...

Obrazul lui nebărbierit era schimonosit de un amestec de emoții: panică, oroare, o nuanță de triumf, ușurarea de a striga la o victimă – și expresia slabă, precaută, imploratoare a celui care întrezărește speranța de a fi ajutat.

S-a oprit într-o doară, dar ea nu i-a răspuns. Stătea uitându-se la el, cu mâinile în buzunarele hainei.

— Nu se mai poate face nimic acum! a mormăit el. Am încercat să sun la Washington, să-i conving să pună mâna pe Phoenix-Durango și să ne-o transmită nouă, în cel mai scurt timp, dar nici măcar nu vor să discute despre așa ceva! Obiectează prea mulți, spun ei, temându-se că s-ar crea un precedent periculos sau altceva!... Am obținut de la National Alliance of Railroads suspendarea termenului-limită de predare și permisiunea pentru Dan Conway să opereze pe calea lui ferată încă un an – asta ne-ar fi dat timp –, dar el a refuzat s-o facă! Am încercat să dau de Ellis Wyatt și de grupul lui de apropiați din Colorado să-i rog ca Washingtonul să-i ceară lui Conway să-și continue operațiunile, dar toți, Wyatt și tot restul ticăloșilor ălora, au refuzat! Sunt siguri că mai curând o să se ducă pe apa sâmbetei pielea lor decât a noastră, dar au refuzat!

Dagny a zâmbit scurt, dar nu a făcut niciun comentariu.

— Acum nu ne-a mai rămas nimic de făcut! Suntem înțepeniți. Nu putem să renunțăm la sectorul ăla și nici nu putem să-l terminăm. Nici nu ne putem opri, nici nu putem merge mai departe. Bani nu

mai avem. Toată lumea o să ne țină la distanță! Ce ne-a mai rămas fără linia Rio Norte? Dar nu putem s-o terminăm. Am fost boicotați. Am fost puși la index. Sindicatul muncitorilor feroviari o să ne dea în judecată. O s-o facă, există o lege pentru asta. Nu putem să terminăm linia! Hristoase! Ce-o să facem?

Dagny a așteptat.

— Deci, Jim? l-a întrebat cu răceală. Dacă ești gata, o să-ți spun ce o să facem.

Jim a tăcut, uitându-se la ea pe sub pleoapele grele.

— Nu e o propunere, Jim. E un ultimatum. Numai ascultă și fii de acord. O să termin construcția liniei Rio Norte. Eu personal, nu Taggart Transcontinental. O să-mi iau o pauză din funcția de vicepreședinte. O să-mi înființez o companie pe numele meu. Consiliul tău o să-mi cedeze mie linia Rio Norte. O să funcționez ca propriul meu contractor, o să-mi folosesc propria finanțare. O să-mi asum toată responsabilitatea și sarcina în întregime. O să termin linia la timp. După ce o să vezi cum rezistă șinele din metal Rearden, o să transfer linia înapoi la Taggart Transcontinental și eu o să mă întorc la treaba mea. Asta-i tot.

Se uita la ea în tăcere, legănând un papuc de casă pe vârful piciorului. N-a crezut niciodată că speranța poate să arate așa de urât pe fața unui om, dar așa era: era amestecată cu viclenie. Și-a luat ochii de pe el, întrebându-se cum era posibil ca primul gând al unui om în asemenea moment poate să fie acela de a căuta ceva prin care s-o tragă pe sfoară.

Atunci, fără nicio noimă, primul lucru pe care l-a spus, cu o voce anxioasă, a fost:

— Și cine o să conducă Taggart Transcontinental în timpul ăsta?

Dagny a chicotit; sunetul a uimit-o, părea să fi îmbătrânit în amărăciune. I-a răspuns:

— Eddie Willers.

— O, nu! N-ar putea!

Ea a izbucnit în râs, în același fel năvalnic și melancolic.

— Credeam că ești mai deștept decât mine în legătură cu lucruri de felul ăsta. Eddie o să-și asume titlul de vicepreședinte executiv. O să ocupe biroul meu și o să stea la biroul meu. Dar cine presupui că o să conducă Taggart Transcontinental?

— Dar nu văd cum...

— O să navetez zilnic cu avionul între biroul lui Eddie și Colorado. De asemenea, există telefoane disponibile. O să fac exact ce am făcut și până acum. Nu se va schimba nimic, cu excepția teatrului pe care o să-l joci în fața prietenilor tăi... și a faptului că o să-mi fie puțin mai greu.

— Ce teatru?

— Mă înțelegi, Jim. Nu am nici cea mai mică idee în ce fel de jocuri ești tu băgat, tu și tot Consiliul director. Nu știu pe câte extreme jucați împotriva centrului și unul împotriva celuilalt sau câte aparențe aveți de păstrat și în câte direcții opuse. Nu știu și nici nu-mi pasă. Vă puteți cu toții ascunde în spatele meu. Dacă tuturor vă este frică, pentru că ați făcut înțelegeri cu prieteni cărora le e frică de metalul Rearden – ei bine, asta este șansa ta să începi să-i asiguri că nu ești implicat, că nu tu faci asta, ci eu. Poți să le dai o mână de ajutor să mă înjure și să mă blameze. Puteți sta cu toții acasă, să nu riscați nimic și să nu vă faceți dușmani. Numai nu-mi sta în cale.

— Ei..., a spus încetișor, bineînțeles, problemele care implică politica unui sistem feroviar extins sunt complexe... în timp ce o companie mică, o companie independentă, care acționează în numele unei persoane, și-ar putea permite să...

— Da, Jim, da, știu toate astea. În clipa în care o să anunți că-mi cedezi mie linia Rio Norte, acțiunile Taggart or să crească. Ploșnițele n-or să se mai cațere de prin toate colțurile murdare, de vreme ce n-or să mai aibă interesul să se alimenteze dintr-o mare companie. Înainte să se hotărască cum să procedeze cu mine, o să termin linia. Cât despre mine, nu vreau decât ca tu și Consiliul tău să nu-mi cereți socoteală, nici să vă contraziceți cu mine, să trebuiască să vă cer acceptul. Nu e timp pentru așa ceva, dacă intenționez să fac treaba asta care se impune făcută. Așa c-o s-o fac singură.

— Și dacă o să eșuezi?

— Dacă dau greș, o să mă duc singură la fund.

— Îți dai seama că, într-o astfel de situație, Taggart Transcontinental n-o să poată să te ajute în vreun fel?

— Îmi dau seama.

— N-o să te bazezi pe noi?

— Nu.

— O să sistezi orice legătură oficială cu noi, așa încât activitățile tale n-o să se răsfrângă asupra reputației noastre?

— Da.

— Cred c-ar trebui să ne înțelegem asupra aspectului, în caz de eșec sau de scandal public... demisia ta temporară o să devină permanentă... asta e, n-o să te aștepți să te întorci pe postul de vicepreședinte.

Și-a închis ochii pentru o clipă.

— Desigur, Jim. În cazul ăsta, n-o să mă întorc.

— Înainte să-ți cedăm ție linia Rio Norte, va trebui să avem o înțelegere scrisă prin care se stabilește că o s-o transferi înapoi la noi, împreună cu toate acțiunile controlate, în cazul în care linia o să devină profitabilă. Altfel, ai putea încerca să ne strângi cu ușa pentru un profit de achiziție, din moment ce avem nevoie de linia aceea.

În ochii ei a fost numai un fulger scurt de uimire, dar apoi a spus cu indiferență, iar cuvintele sunau ca și cum i-ar fi aruncat o pomană:

— Negreșit, Jim. Să scriem înțelegerea.

— Cât despre succesorul tău temporar...

— Da?

— Nu vrei cu adevărat să fie Eddie Willers, nu-i așa?

— Ba da. Vreau.

— Dar nu ar putea nici măcar să se *prefacă* vicepreședinte! Nu are nici aparența, nici comportamentul, nici...

— Își cunoaște treaba și o cunoaște pe a mea. Știe ce vreau. Am încredere în el. O să pot să lucrez cu el.

— Nu crezi că ar fi mai bine să alegem pe unul dintre oamenii noștri tineri, care se disting, pe cineva dintr-o familie bună, cu o oarecare greutate socială și...

— O să fie Eddie Willers, Jim.

Jim a oftat.

— Bine. Numai că... numai că trebuie să avem grijă... Nu vrem ca oamenii să suspecteze că tu ești cea care conduce în continuare Taggart Transcontinental. Nimeni nu trebuie să știe.

— Toată lumea o să știe, Jim. Dar, de vreme ce nimeni n-o să recunoască asta deschis, toată lumea o să fie satisfăcută.

— Dar trebuie să păstrăm aparențele.

— O, firește! Poți să te faci că nu mă recunoști pe stradă dacă vrei. Poți să spui că nu m-ai văzut niciodată și eu o să spun că n-am auzit niciodată de Taggart Transcontinental.

A rămas tăcut, încercând să se gândească și uitându-se fix la dușumea.

Dagny s-a întors să se uite la pământurile de dincolo de fereastră. Cerul avea paloarea egală, cenușiu-albicioasă a iernii. În depărtare, pe malul fluviului Hudson, a zărit drumul pe care obișnuia să privească mașina lui Francisco, a văzut costișa de deasupra râului, pe care s-au urcat să se uite la turnurile New Yorkului și, undeva dincolo de păduri, erau liniile care duceau la gara Rockdale. Pământul era acum acoperit cu zăpadă, iar ceea ce rămăsese semăna cu scheletul a ceea ce-și amintea ea despre peisajul acesta rural – o schiță neclară, făcută din crengi despuiate, ridicându-se din zăpadă înspre cer. Totul era gri și negru, ca într-o fotografie, o fotografie moartă, pe care cineva o păstrează încrezător că-i poate reaminti, dar care nu mai are puterea de a-i aduce ceva înapoi.

— Cum ai de gând s-o numești?

S-a întors nedumerită.

— Ce?

— Cum o să-ți numești compania?

— O... De ce? Dagny Taggart Company, presupun.

— Dar... Crezi că-i înțelept? Poate să fie greșit interpretat. Acel Taggart poate fi interpretat ca...

— Ei bine, și cum ai vrea să-i spun? a replicat, copleșită de furie. Domnișoara Nimeni? Madam X? John Galt?

S-a oprit. A zâmbit deodată – un zâmbet rece, strălucitor, primejdios.

— Așa o să-i spun: linia John Galt.

— O, Doamne, nu!

— Ba da.

— Dar e... e o expresie ieftină de argou!

— Da.

— Nu poți să glumești cu un astfel de proiect serios!... Nu poți să fii așa de vulgară și de... nedemnă!

— Oare?

— Dar – pentru numele lui Dumnezeu – de ce?

— Pentru că o să-i șocheze pe toți ceilalți la fel cum te-a șocat pe tine.

— Nu te-am văzut niciodată să cauți efecte teatrale.

— De data asta, da.

— Dar...

Vocea lui scăzuse până să devină aproape un sunet superstițios:

— Știi, Dagny, îți dai seama, e... poartă ghinion... Asta presupune...

S-a oprit.

— Ce presupune?

— Nu știu... Dar felul în care îl folosesc oamenii, par să-l spună mereu din...

— Frică? Disperare? Zădărnicie?

— Da... Da, așa ceva.

— Asta vreau să le arunc în față!

Furia strălucitoare, aprinsă din ochii ei, prima ei privire entuziasmată, l-a făcut să înțeleagă că trebuia să păstreze tăcerea.

— Strânge toată documentația și toată tipicăria birocratică pentru linia John Galt, i-a spus.

El a oftat:

— Ei, e linia *ta*.

— Poți s-o mai spui o dată.

S-a uitat la ea, uimit. Renunțase la manierele și la stilul de vicepreședinte; părea să se relaxeze fericită printre găștile din curtea școlii și printre echipele de muncitori.

— Pe lângă documente și partea legală a chestiunii, i-a spus el, ar mai putea să fie niște dificultăți. Ar trebui să cerem permisiunea...

S-a întors cu fața către el. Ceva din expresia violentă și strălucitoare îi rămăsese pe chip. Dar nu era fericită și nici nu zâmbea. Privirea ei avea acum o calitate primitivă, bizară. Când a văzut-o, a sperat să nu o mai vadă niciodată.

— Ascultă, Jim, i-a răspuns ea; nu mai auzise niciodată tonul acela într-o voce omenească. Există un singur lucru pe care îl poți face ca parte a ta din înțelegere și ai face bine să te ocupi de asta: ține-i pe băieții tăi de la Washington deoparte. Fă în așa fel încât să-mi dea toate aprobările, autorizațiile, actele constitutive și toată hârțogăraia pe care legile pe care ei le-au dat le pretind. Nu-i lăsa să încerce să mă oprească. Dacă încearcă... Jim, oamenii spun că înaintașul nostru, Nat Taggart, a ucis un politician care a încercat să-i refuze o aprobare pe care nu ar fi trebuit niciodată să i-o ceară. Nu știu dacă Nat Taggart a făcut-o sau nu. Dar îți spun asta: știu ce-a simțit dacă a făcut-o. Dacă nu a făcut-o, s-ar putea să fac eu treaba pentru el, să desăvârșesc legenda de familie. Vorbesc serios, Jim.

***

Francisco d'Anconia ședea în fața biroului ei. Fața lui era inexpresivă. Rămăsese inexpresivă în timp ce Dagny îi explica, pe un tonul limpede și impersonal al întrevederilor de afaceri, alcătuirea și scopul companiei ei feroviare. Ascultase cu atenție. Nu rostise niciun cuvânt.

Nu mai văzuse niciodată pe fața lui acea expresie de pasivitate goală. Nu era acolo nici persiflare, nici amuzament, nici opoziție; era ca și cum nu ar fi fost viu în acele momente și ca și cum n-ar fi putut fi nicicum atins de nimic. Totuși, ochii o urmăreau cu atenție; păreau să vadă mai mult decât și-ar fi putut ea imagina; o făceau să se gândească la geamurile fumurii: lăsau să pătrundă toate razele, dar nu lăsau niciuna să iasă.

— Francisco, ți-am cerut să vii aici pentru că am vrut să mă vezi în biroul meu. Nu l-ai văzut niciodată. Odată, ar fi însemnat ceva pentru tine.

Privirea i s-a plimbat ușor peste birou. Pereții erau goi, cu excepția a trei lucruri: o hartă a rețelei Taggart Transcontinental, pictura originală a lui Nat Taggart, care servise ca model pentru statuia lui, și un mers al trenurilor uriaș, în culori vii și puternice, de felul celor împărțite în fiecare an, cu o modificare a ilustrației, în fiecare stație de-a lungul căilor ferate Taggart, de felul celui care stătuse agățate la primul ei loc de muncă din Rockdale.

S-a ridicat și i-a spus încet:

— Dagny, de dragul tău și – era o abia perceptibilă ezitare – în numele oricărei compasiuni pe care ai simți-o pentru mine, nu-mi cere ceea ce urmează să-mi ceri. Te rog. Lasă-mă să plec acum.

Nu suna ca el și ca nimic din ce s-ar fi așteptat să audă din partea lui. După un moment, l-a întrebat:

— De ce?

— Nu pot să-ți răspund. Nu pot să răspund la nicio întrebare. Ăsta e unul dintre motivele pentru care cel mai bine e să nu discutăm.

— Știi ce urmează să-ți cer?

— Da.

Felul în care l-a privit era o atât de disperată și de evidentă întrebare, încât el a trebuit să adauge:

— Știu că va urma să refuz.

— De ce?

I-a zâmbit cu tristețe, depărtându-și brațele, ca și cum i-ar fi arătat că asta era ceea ce prevăzuse și încercase să evite.

I-a spus încet:

— Trebuia să încerc, Francisco. Trebuia să-ți cer asta. Asta e treaba mea. Ce vei face tu în legătură cu asta e treaba ta. Dar o să știu că am făcut tot ce se putea.

El rămăsese în picioare, dar își aplecase puțin capul, în semn de îngăduință, și i-a spus:

— O să te ascult dacă o să te ajute.

— Am nevoie de cincisprezece milioane de dolari ca să termin linia Rio Norte. Am obținut șapte milioane de dolari în urma acțiunilor Taggart pe care le posed, libere de obligații. Nu mai pot să fac rost de nimic altceva. Voi emite titluri de garanție în numele noii mele companii, în contul a opt milioane de dolari, te-am chemat aici să te rog să cumperi aceste titluri.

El nu i-a răspuns.

— Sunt, pur și simplu, o cerșetoare, Francisco, și te implor să-mi dai banii ăștia. Am crezut întotdeauna că nimeni nu imploră în afaceri. Am crezut că se urmărește beneficiul a ceea ce are de oferit cineva și că se obține valoare contra valoare. Nu mai este așa, deși nu înțeleg cum putem să acționăm după orice altă regulă și să continuăm să supraviețuim. Judecând în funcție de toate elementele obiective, linia Rio Norte are toate șansele să devină cea mai bună cale ferată din țară; judecând în funcție de orice standard cunoscut, este cea mai bună investiție cu putință. Și asta e ceea ce mă condamnă. Nu pot să obțin bani oferindu-le oamenilor o afacere bună dar care comportă anumite riscuri: faptul că e bună îi face pe oameni să o respingă. Nu există nicio bancă dispusă să cumpere titluri de garanție de la compania mea. Așa că nu pot să cer valori. Pot doar să cer.

Glasul ei pronunța cuvintele cu o precizie impersonală. S-a oprit în așteptarea unui răspuns. El rămânea în continuare tăcut.

— Știu că nu am nimic să-ți ofer, i-a spus ea. Nu pot să-ți vorbesc în termeni de investiție. Nu urmărești să faci bani. Proiectele industriale au încetat să te mai intereseze cu mult timp înainte. Așa că nu pretind că este un schimb cinstit. E doar cerșetorie.

Și-a recăpătat răsuflarea și a spus:

— Dă-mi banii aceștia ca atare, fiindcă nu înseamnă nimic pentru tine.

— Nu, i-a spus, cu voce scăzută.

Nu putea spune dacă sunetul straniu al vocii trăda durere sau furie; ochii lui priveau în pământ.

— O să faci asta, Francisco?

— Nu.

După o clipă, ea i-a spus:

— Te-am chemat nu pentru că am crezut că vei fi de acord, ci pentru că erai singurul care ar putea înțelege ce spun. Așa că a trebuit să încerc.

Vocea ei devenea din ce în ce mai joasă, ca și cum spera ca ea să-i facă emoția mai greu de detectat.

— Înțelegi, nu-mi vine să cred ce se întâmplă cu adevărat... pentru că știu că ești capabil încă să mă auzi. Felul în care trăiești este depravat. Dar felul în care te comporți nu este. Chiar și felul în care vorbești despre asta nu e... Trebuia să încerc... Dar nu mă mai pot chinui să te înțeleg mai departe.

— O să-ți dau un indiciu. Nu există contradicții. De fiecare dată când te gândești că te confrunți cu o contradicție, verifică-ți premisele. Vei vedea că una dintre ele este greșită.

— Francisco, i-a șoptit, de ce nu-mi spui ce ți s-a întâmplat?

— Pentru că, acum, răspunsul te-ar răni mai mult decât îndoiala.

— Poate să fie atât de îngrozitor?

— E un răspuns pe care trebuie să-l descoperi pentru tine.

Ea a dat din cap.

— Nu știu ce să-ți ofer. Nu mai știu ce este de preț pentru tine. Nu vezi că până și un cerșetor are ceva de oferit în schimb, are de oferit câteva motive pentru care ai vrea să-l ajuți?... Ei bine, m-am gândit... la un moment dat, pentru tine însemna mult succesul. Succesul industrial. Îți amintești cum obișnuiam să vorbim despre asta? Erai foarte aspru. Aveai așteptări foarte mari din partea mea. Spuneai că aș face bine să mă ridic la înălțimea lor. M-am ridicat. Te-ai întrebat cât de sus mă voi ridica cu Taggart Transcontinental.

Și-a mișcat brațul, arătând către birou:

— Atât de departe m-am ridicat... De aceea, m-am gândit... dacă memoria a ceea ce au fost principiile tale mai are vreo importanță, dacă numai ca simplă distracție sau ca o tristețe de moment, sau ca și

cum ai pune flori pe un mormânt... poate că ai vrea să-mi dai banii aceștia... în numele a ceea ce ți-am spus.

— Nu.

I-a spus cu greutate:

— Banii aceștia nu înseamnă nimic pentru tine – ai cheltuit atât de mult pe petreceri fără nicio noimă, ai cheltuit mult mai mult pe minele San Sebastián...

Și-a ridicat ochii. A privit-o țintă și a zărit o primă scânteie de răspuns viu în ochii lui, o privire care era strălucitoare, necruțătoare și, de necrezut, mândră: ca și cum asta ar fi fost o acuzație care i-a dat putere.

— O, da, i-a zis încet, ca și cum ar fi răspuns gândului lui, îmi dau seama. Te-am înjurat pentru minele acelea, te-am acuzat, ți-am aruncat disprețul meu în toate felurile cu putință, iar acum mă reîntorc la tine – pentru bani. Ca Jim, ca orice găinar pe care l-ai întâlnit vreodată. Știu că e o victorie pentru tine, știu că poți să-mi râzi în față și, pe drept cuvânt, să mă disprețuiești. Ei bine, poate că asta pot să-ți ofer. Dacă vrei amuzament, dacă te-ai distrat privindu-i pe Jim și pe proiectanții mexicani târându-se – nu te-ar amuza să mă zdrobești? Nu ți-ar face plăcere? Nu ai vrea să mă auzi acceptând faptul că m-ai învins? Nu vrei să mă vezi târându-mă la picioarele tale? Spune-mi ce formă de răsplată vrei și o să mă supun.

Francisco s-a mișcat cu asemenea iuțeală, că Dagny n-a putut să observe cum a început; i se părea doar că prima lui mișcare a fost un frison. A venit lângă birou, i-a luat mâna și i-a dus-o la buze. A început ca un gest de adânc respect, ca și cum scopul lui ar fi fost acela de a-i da putere; dar, din felul cum își ținea buzele, din expresia feței lui apăsată pe mâna ei, știa că el căuta putere pentru el.

I-a dat drumul la mână, s-a uitat în jos la chipul ei, la fixitatea înspăimântată a ochilor ei, i-a zâmbit, fără să încerce să ascundă că zâmbetul lui închide în el suferință, furie și tandrețe.

— Dagny, vrei să te târăști? Tu nu știi ce înseamnă cuvântul ăsta și niciodată nu vei ști. Nimeni nu se târăște acceptând asta cu atâta onestitate. Nu crezi că știu că cererea ta a fost cel mai curajos lucru pe care l-ai putut face? Dar... Nu-mi cere asta, Dagny.

— În numele a orice aș fi însemnat vreodată pentru tine..., i-a șoptit, a orice a mai rămas înăuntrul tău...

În clipa în care a crezut că a mai văzut o dată privirea aceea, că acela era felul în care privea în noaptea scânteietoare a orașului când stătea în pat lângă ea pentru ultima dată – i-a auzit strigătul, felul acela de strigăt pe care nu i-l mai auzise vreodată:

— Dragostea mea, nu pot!

Atunci, așa cum se uitau unul la celălalt, amândoi reduși la tăcere de uimire, a văzut schimbarea de pe chipul lui. Era atât de tăioasă și de crudă, ca și cum ar fi acționat un comutator. A râs, s-a îndepărtat de lângă ea și i-a spus, cu un glas zguduitor de ofensator tocmai prin faptul că era complet obișnuit:

— Iartă-mi, te rog, amestecul de registre lingvistice. Am fost silit să spun asta atâtor femei, dar în situații într-un anume fel diferite.

Bărbia i s-a lăsat în piept, stătea ghemuită, fără să-i pese că el o vede.

Când și-a ridicat capul, s-a uitat la el cu indiferență.

— Bine, Francisco. Ai jucat perfect. Te-am crezut, dacă ăsta a fost felul de amuzament pe care ți l-am putut oferi, ți-a reușit. N-o să-ți mai cer nimic.

— Te-am avertizat.

— Nu știu cărei tabere îi aparții. Nu părea să fie posibil, dar e tabăra lui Orren Boyle, a lui Bertram Scudder și a fostului tău profesor.

— Fostul meu profesor? a întrebat brusc.

— Doctorul Robert Stadler.

A chicotit, ușurat.

— O, acela? El e tâlharul care crede că scopul lui justifică acapararea mijloacelor mele. A adăugat: Știi, Dagny, mi-ar plăcea să-ți reamintesc de ce parte sunt, într-o zi, o să-ți aduc aminte de asta și o să te întreb dacă vrei să repet.

— N-o să trebuiască să-mi amintești.

S-a întors să plece. Și-a fluturat mâna într-un salut convențional și i-a spus:

— Dacă poate fi construită, îți doresc succes cu linia Rio Norte.

— O să fie construită. Și o să se numească linia John Galt.

— *Cum*?

A fost un adevarat țipăt; ea a chicotit zeflemitor.

— Linia John Galt.

— Dagny, pentru numele lui Dumnezeu, de ce?

— Nu-ți place?

— Cum s-a întâmplat să alegi numele ăsta?

— Sună mai bine decât Domnul Nemo sau Domnul Zero, nu-i așa?

— Dagny, de ce numele ăsta?

— Pentru că te înspăimântă.

— Ce crezi că transmite?

— Imposibilul. Intangibilul. Și toți sunteți înspăimântați de linia mea la fel cum te înspăimântă pe tine numele.

A început să râdă. A râs fără să se uite la ea, iar ea s-a simțit în mod straniu sigură că el a uitat de ea, că era foarte departe, că râdea – dintr-o exaltare furioasă sau din amărăciune – de ceva din care ea nu făcea parte.

Când s-a întors către ea, i-a spus cu seriozitate:

— Dagny, nu aș face-o dac-aș fi în locul tău.

Ea a ridicat din umeri:

— Nici lui Jim nu i-a plăcut.

— Ce-ți place la numele ăsta?

— Îl urăsc! Urăsc colapsul pe care-l așteptați cu toții, resemnarea și întrebarea asta fără niciun sens care sună întotdeauna ca un strigăt de ajutor. Mi-e greață să tot aud apeluri la John Galt. O să mă lupt cu el.

I-a spus încet:

— Deja o faci.

— O să construiesc o cale ferată pentru el. Lasă-l să vină și s-o revendice!

I-a zâmbit trist și a încuviințat:

— O să vină.

***

Strălucirea oțelului topit a curs peste tavan și s-a risipit pe unul dintre pereți. Rearden stătea la biroul lui, la lumina unei singure lămpi. Dincolo de aura ei, întunericul din birou se amesteca cu întunericul de afară. Se simțea ca și cum acolo ar fi fost un spațiu vid, în care razele pe care le arunca topitoria păreau să se miște sub impulsul unei voințe proprii; ca și cum biroul ar fi fost o barcă plutind prin aer, ținând alături doi oameni prinși în intimitate. Dagny stătea în fața biroului lui.

Ea își scosese haina și stătea țeapănă, un trup subțire, încordat, într-un costum cenușiu, așezat pe diagonală într-un fotoliu uriaș. În lumină îi era numai mâna, la capătul biroului; în afara cercului

luminos, Rearden vedea schița palidă a chipului ei, albul unei bluze și triunghiul unui guler descheiat.

— Perfect, Hank, i-a spus ea, mergem înainte cu un nou pod din metal Rearden. Aceasta este comanda oficială din partea proprietarului oficial al liniei John Galt.

El i-a zâmbit, uitându-se peste proiectele podului, împrăștiate în lumina de pe birou.

— Ai reușit să te uiți peste proiectul pe care l-am aprobat?

— Da. Nu ai nevoie de comentariile mele sau de complimente. Comanda spune totul.

— Foarte bine. Mulțumesc. O să încep să torn metalul.

— Nu vrei să afli dacă linia John Galt se găsește pe poziția de a plasa comenzi sau de a funcționa?

— Nu trebuie. Faptul că ai venit e de ajuns.

Ea a zâmbit.

— Într-adevăr. Totul e aranjat, Hank. Asta am venit să-ți spun și să punem la punct detaliile legate de pod față în față.

— Perfect, sunt curios: cine sunt acționarii liniei John Galt?

— Nu cred că vreunul dintre ei și-ar putea permite. Cu toții au întreprinderi în dezvoltare. Toți aveau nevoie de bani pentru propriile concerne. Dar aveau nevoie de linie și nu au cerut nimănui ajutorul.

Dagny a scos din geantă o hârtie.

— Ai aici John Galt, Inc., i-a spus, înmânându-i documentul peste birou.

El cunoștea marea majoritate a numelor de pe listă: Ellis Wyatt, Wyatt Oil, Colorado. Ted Nielsen, Nielsen Motors, Colorado. Lawrence Hammond, Hammond Cars, Colorado. Andrew Stockton, Stockton Foundry, Colorado. Din alte state erau puțini; a citit numele: Kenneth Danagger, Danagger Coal, Pennsylvania. Sumele subscripțiilor lor variau, de la sume cu cinci cifre la sume cu șase cifre.

Și-a luat stiloul și a scris la finalul listei: Henry Rearden, Rearden Steel, Pennsylvania – 1. 000. 000 $, și i-a înapoiat-o.

— Hank, i-a spus încet, nu vreau să te bagi în asta. Ai investit atât de mult în metalul Rearden, încât e mai dificilă situația ta decât pentru oricare dintre noi. Nu-ți mai poți permite încă un risc.

— Nu accept niciodată favoruri, i-a răspuns cu răceală.

— Ce vrei să spui?

— Nu le cer oamenilor să-și asume riscuri mai mari decât mine. Dacă e un joc, îmi imaginez că fiecare își asumă un risc. Nu tu ai spus că linia asta a fost prima mea ieșire la rampă?

Și-a înclinat capul și i-a spus cu seriozitate:

— În regulă. Îți mulțumesc.

— Apropo, nu mă aștept să pierd banii ăștia. Știu care sunt condițiile prin care titlurile acestea pot să se convertească în acțiuni aflate la dispoziția mea. Așa că mă aștept să realizez un profit nemăsurat – și tu o să-l obții pentru mine.

Dagny a râs:

— Doamne, Hank, am vorbit cu atâția măscărici, încât aproape m-am molipsit de ideea că linia o să fie o pierdere irecuperabilă! Îți mulțumesc că mi-ai reamintit. Da, cred că am să-ți obțin profitul acela nemăsurat.

— Dacă nu erau măscăricii, n-ar fi fost nici cel mai mic risc implicat. Dar trebuie să ne luptăm cu ei. O s-o facem.

S-a întins după două telegrame din mulțimea de hârtii de pe birou.

— Mai sunt vreo doi oameni vii.

A desfăcut telegramele.

— Cred că ai vrea să vezi astea.

Pe una dintre ele a citit: „Am avut intenția să-l experimentez peste doi ani, dar declarația de la Institutul Științific de Stat m-a convins să trec imediat la treabă. Consideră asta un angajament pentru construcția unei conducte cu circumferința de 12 inchi din metal Rearden, 600 mi, Colorado – Kansas City. Detalii curând. Ellis Wyatt".

Pe cealaltă scria: „Cu privire la discuția anterioară despre comandă. Începe. Ken Danagger".

A adăugat, ca explicație:

— Nu era pregătit să înceapă imediat nici el. E vorba despre opt mii de tone de metal Rearden. Laminate. Pentru minele de cărbune.

S-au uitat unul la celălalt și și-au zâmbit. Nu mai aveau nevoie de niciun comentariu.

Și-a lăsat privirea în jos și i-a întins telegramele înapoi. Pielea mâinilor ei părea transparentă în lumină, la marginea biroului, o mână de femeie tânără, cu degete lungi și fine, acum relaxate, lipsite de apărare.

— Stockton Foundry din Colorado, i-a spus, urmează să-și finalizeze comanda pentru mine – cea de care au fugit Amalgamated Switch și Signal Company. Urmează să ia legătura cu tine în ce privește metalul.

— Au făcut-o deja. Ce ai făcut în legătură cu echipele de muncitori?

— Au rămas inginerii lui Nealy, cei mai buni, de ei am nevoie. Și cei mai mulți dintre șefii de echipă, de asemenea. N-o să fie prea greu să-i țin în continuare. Nealy nu a fost de prea mare ajutor, oricum.

— Dar cu forța de muncă?

— Mai multe cereri decât pot să angajez. Nu cred că sindicatul o să se bage. Cei mai mulți dintre solicitanți își dau nume false. Sunt membri de sindicat. Au nevoie disperată de slujbă. O să am nevoie de câțiva paznici pe linie, dar nu mă aștept la probleme.

— Dar Consiliul director al fratelui tău Jim?

— Se bat să facă declarații în presă în ceea ce privește faptul că nu au nicio legătură, de niciun fel, cu linia John Galt și cât de reprobabil cred ei că este un astfel de demers. Au fost de acord cu tot ce le-am cerut.

Linia umerilor ei părea foarte încordată, deși erau ușor împinși spre spate, ca și cum s-ar fi pregătit pentru zbor. Tensiunea părea ceva obișnuit pentru ea, nu ca semn al anxietății, ci al bucuriei; tensiune a întregului ei trup, sub costumul gri, abia vizibil în întuneric.

— Eddie Willers s-a instalat în biroul de vicepreședinte executiv, i-a spus. Dacă ai nevoie de ceva, ia legătura cu el. Plec în seara asta spre Colorado.

— În seara asta?

— Da. Trebuie să recuperăm timpul. Am pierdut o săptămână.

— Zbori cu avionul tău?

— Da. O să mă întorc în aproximativ zece zile. Intenționez să fiu în New York o dată sau de două ori pe lună.

— Unde o să locuiești acolo?

— Pe șantier. În vagonul meu – adică vagonul lui Eddie, pe care l-am împrumutat.

— O să fii în siguranță?

— În siguranță față de ce? a întrebat, apoi a râs, uimită. De ce, Hank? E prima dată când te gândești la faptul că nu sunt bărbat. Bineînțeles c-o să fiu în siguranță.

Nu se uita la ea; studia o hârtie plină cu cifre de pe birou.

— Mi-am pus inginerii să realizeze o estimare asupra costurilor podului, i-a spus el, și un calendar aproximativ pentru timpul de construcție necesar. Asta e ceea ce voiam să discut cu tine.

I-a întins hârtiile. Ea s-a așezat la loc, să le studieze.

O rază de lumină a căzut peste chipul ei și el i-a văzut linia subțire a gurii ferme și senzuale. Apoi ea s-a lăsat puțin pe spate și el a văzut doar o impresie a conturului ei și liniile întunecate ale genelor negre.

Oare? i s-a născut ideea în minte. Nu m-am gândit la asta încă de prima dată când te-am văzut? Oare nu m-am gândit numai la asta în ultimii doi ani?... Stătea nemișcat, privind-o. Asculta cuvintele cărora nu le îngăduise niciodată să se lege, cuvintele pe care le simțise, le cunoscuse, pe care totuși nu le înfruntase, pe care sperase să le distrugă, nelăsându-le să fie rostite nici măcar în gând. Acum, totul era atât de neașteptat și de uimitor, ca și cum i le-ar fi spus chiar ei... De când te-am văzut prima dată... Nimic în afară de trupul tău, de gura aceasta a ta și de felul în care mă privesc ochii tăi dacă... Prin fiecare frază pe care ți-am spus-o vreodată, prin fiecare întâlnire pe care ai crezut-o atât de sigură, prin importanța tuturor lucrurilor pe care le-am discutat... Ai avut încredere în mine, nu-i așa? Că o să-ți recunosc grandoarea? Că o să mă gândesc la tine așa cum meriți – ca și cum ai fi bărbat?... Nu crezi că știu cât de multe am trădat? Singura cunoștință strălucită a mea; singura persoană pe care am respectat-o; cel mai bun om de afaceri pe care-l cunosc; partenerul meu, aliatul meu într-o luptă disperată... Cea mai josnică dintre toate dorințele, ca răspuns pentru cea mai măreață ființă pe care-am întâlnit-o... Știi ce sunt eu? M-am gândit la asta pentru c-ar fi trebuit să fie de neconceput. Pentru nevoia aceasta degradantă, care n-ar fi trebuit să te atingă niciodată pe tine, nu am vrut niciodată pe nimeni altcineva în afară de tine... Nu știusem cum e să vrei asta până când te-am văzut pe tine prima dată. Și m-am gândit: nu eu, eu n-aș putea fi sfărâmat de... De atunci... vreme de doi ani... fără nicio clipă de răgaz... Știi cum e să vrei? Ai vrea să auzi ce am gândit când m-am uitat la tine... când stau treaz noaptea... când îți aud vocea trecând prin firele telefonice... când muncesc, dar nu pot s-o alung?... Să te cobor la lucruri pe care tu nu le poți concepe – și să știi că eu sunt acela care a făcut-o. Să te reduc la carnea ta, să te învăț o plăcere animalică, să văd că ai nevoie de ea, să văd că mi-o ceri, să-ți văd sufletul minunat captiv în obscenitatea propriei tale nevoi. Să te privesc așa cum ești tu, așa cum înfrunți lumea, cu o determinare curată și mândră – și-apoi să te văd în patul meu, să te supun la toate scamatoriile lipsite de glorie care mi-ar putea trece prin minte, la toate gesturile pe care le-aș pune în scenă numai

ca să te văd îngenuncheată și cărora li te-ai supune în numele unei senzații de nenumit... Te doresc – și blestemat să fiu pentru asta!...

Ea citea documentele, lăsată pe spate în întuneric – vedea reflexia focului mângâindu-i părul, coborându-i pe umăr, în josul brațului, până la pielea dezvelită a încheieturii.

...Știi la ce mă gândesc acum, în clipa asta?... La costumul tău gri și la gulerul tău descheiat... Arăți atât de tânără, de austeră, de sigură pe tine... Cum ar fi dacă ti-aș da capul pe spate, dacă te-aș pune la pământ, așa cum ești, în costumul ăsta oficial al tău, dacă ți-aș ridica fusta...

Și-a ridicat privirile spre el. Se uita în jos, la documentele de pe birou. După o clipă, el i-a spus:

— Prețul real al podului este mai mic decât am estimat inițial. Vei vedea că rezistența podului permite o eventuală construcție a unei a doua linii, pe care, cred, regiunea aceasta a țării o va cere în foarte puțini ani. Dacă împarți costurile pe o perioadă de...

El vorbea, iar ea se uita la chipul lui luminat de lampă, cu tot vidul acela negru al biroului în spate. Lampa era în afara câmpului ei vizual și i se părea ca și cum fața i-ar fi fost luminată de hârtiile de pe birou. Trăsăturile lui, s-a gândit ea, și claritatea rece, pătrunzătoare a vocii lui, a minții lui, a fermității lui față de un proiect unic. Chipul lui era precum cuvintele – ca și cum o singură linie armonioasă ar fi legat privirea lui calmă de mușchii fermi ai obrazului, până la curba descendentă, cumva disprețuitoare a gurii – linia unui ascetism nemilos.

***

Ziua a început cu veștile unui dezastru: un tren de mărfuri de la Atlantic Southern a lovit frontal un tren de pasageri, în New Mexico, într-o curbă strânsă din munți, împrăștiind vagoanele de marfă peste tot pe taluz. Vagoanele duceau cinci mii de tone de cupru, încărcate de la o mină din Arizona pentru fabricile Rearden.

Rearden i-a telefonat managerului general de la Atlantic Southern, însă răspunsul pe care l-a primit a fost:

— O, Doamne, domnule Rearden, cum am putea spune? Cum ar putea cineva spune cât de mult va dura să curățăm dezastrul acela? Unul dintre cele mai mari accidente pe care le-am avut... Nu știu, domnule Rearden. Nu mai există alte linii nicăieri în regiunea asta.

Linia e zdrobită pe un kilometru jumătate. A fost o alunecare de teren. Trenul nostru de salvare nu poate să ajungă până acolo. Nu știu cum o să punem vagoanele alea înapoi pe șine – sau când. Nu cred că mai devreme de două săptămâni... Trei zile? Imposibil, domnule Rearden!... Dar nu putem să facem nimic!... Dar cu siguranță le puteți spune clienților dumneavoastră că a fost o nenorocire! Ce dacă îi țineți pe loc? Nimeni nu vă poate acuza în cazuri de felul ăsta!

În următoarele două ore, cu ajutorul secretarei lui, a doi tineri ingineri din departamentul său de transport, al unei hărți și al telefonului, Rearden a aranjat ca un convoi de camioane să pornească spre locul accidentului și ca un tren de vagoane-buncăr să se întâlnească cu ele în cea mai apropiată gară a companiei Altantic Southern. Vagoanele-buncăr fuseseră împrumutate de la Taggart Transcontinental. Camioanele au fost închiriate de peste tot din New Mexico, din Arizona și din Colorado. Inginerii lui Rearden i-au vânat telefonic pe toți proprietarii de camioane și le-au oferit plăți în așa fel, încât aceștia să-și anuleze de îndată toate angajamentele.

Era a treia din cele trei încărcături de cupru pe care le aștepta Rearden; două comenzi nu fuseseră expediate: o companie ieșise din afaceri, cealaltă cerea în continuare amânări care nu erau de niciun folos.

A trebuit să se ocupe de problemă fără să-și întrerupă șirul de angajamente, fără să ridice vocea, fără vreun semn de efort, de nesiguranță sau de neliniște; acționase cu precizia fulgerătoare a unui comandant militar sub un atac neașteptat, iar Gwen Ives, secretara lui, a acționat ca un locotenent calm. Era o tânără până în treizeci de ani, al cărei chip de o calmitate armonioasă și impenetrabilă avea o calitate care semăna cu cel mai funcțional echipament de birou; era unul dintre angajații lui cu adevărat competenți. Maniera în care își îndeplinea atribuțiile exprima un fel de limpezime a rațiunii care putea considera prezența la slujbă a oricărui element emoțional ca fiind proba unei imoralități impardonabile.

Când starea de urgență s-a încheiat, nu i-a spus decât un singur lucru:

— Domnule Rearden, cred că ar trebui să le cerem tuturor furnizorilor noștri să circule via Taggart Transcontinental.

— Și eu mă gândesc la asta, i-a răspuns, apoi a adăugat: Sună-l pe Fleming în Colorado. Spune-i că îi fac o ofertă pentru cumpărarea minei aceleia de cupru.

S-a întors la birou și a vorbit cu administratorul lui pe o linie și cu managerul de achiziții pe alta, verificând fiecare dată și fiecare tonă de minereu disponibilă – nu putea să lase în voia sorții sau la cheremul altcuiva posibilitatea măcar a unei singure ore de întârziere în alimentarea turnătoriei. Fusese turnată ultima șarjă pentru linia John Galt când a auzit vocea domnișoarei Ives anunțându-l că afară e mama lui și că cere să-l vadă.

Ceruse familiei lui să nu vină niciodată la fabrică fără să-l anunțe. Era fericit că ei urau locul acela și că-și făceau rar apariția la birou. Ce simțise acum fusese un impuls violent să ordone ca maică-sa să fie scoasă afară. Cu toate astea, cu un efort mai mare decât cel pe care i-l ceruse problema trenului deraiat, a spus încet:

— Bine. Spune-i să intre.

Maică-sa a intrat cu o atitudine de defensivă agresivă. S-a uitat la biroul lui ca și cum ar fi știut ce înseamnă pentru el și ca și cum și-ar fi declarat resentimentele împotriva a tot ceea ce e de mai mare importanță pentru el decât persoana ei. I-a luat mult timp până s-a așezat pe fotoliu, aranjându-și și rearanjându-și poșeta, mănușile, pliurile rochiei, în timp ce mormăia:

— E lucru frumos când o mamă trebuie să aștepte în anticameră și să ceară permisiunea unei stenografe înainte să i se permită să intre să vadă ce face fiul ei care...

— Mamă, e ceva important? Sunt foarte pe fugă astăzi.

— Nu ești singurul care are probleme. Bineînțeles, e important. Crezi că mi-aș fi bătut capul degeaba să conduc până aici, dacă n-ar fi fost important?

— Ce s-a întâmplat?

— E vorba despre Philip.

— Da?

— Philip e nefericit.

— Păi?

— Crede că nu e corect să trebuiască să depindă de bunătatea ta și să trăiască din pomană și să nu fie niciodată capabil să numere măcar și un singur dolar al lui.

— Ei bine! a spus cu un zâmbet surprins. Am tot așteptat din partea lui să realizeze asta.

— Nu e bine pentru un bărbat sensibil să se afle într-o asemenea poziție.

— Cu siguranță, nu e.

— Mă bucur că ești de acord cu mine. Așa că trebuie să-i oferi o slujbă.

— O... ce?

— Trebuie să-i oferi o slujbă, aici, la fabrică, dar o slujbă frumoasă, curată, desigur, cu un birou și cu un oficiu și cu un salariu decent, unde să nu trebuiască să fie printre muncitorii tăi zilieri și furnalele lor urât mirositoare.

Știa că e adevărat ce aude; nu-i venea să creadă.

— Mamă, doar nu vorbești serios.

— Ba vorbesc foarte serios. Se întâmplă să știu ce vrea el, doar că e prea mândru să-ți ceară. Dar, dacă-i oferi asta și faci să pară că i-ai cere un favor – ei bine, știu că ar fi foarte fericit să accepte. De aceea a trebuit să vin și să vorbesc cu tine – ca el să nu știe că am aranjat cu tine.

Nu era în obișnuințele rațiunii lui să înțeleagă natura lucrurilor pe care le auzea. Un singur gând i-a trecut prin minte, ca un fulger, făcându-l incapabil să priceapă cum ar fi putut să scape așa ceva oricui privitor. Gândul a țâșnit din el ca un strigăt de consternare:

— Dar nu știe nimic despre afacerile cu oțel!

— Ce are asta a face? Are nevoie de o slujbă.

— Nu ar putea să-și facă treaba.

— Are nevoie să câștige încredere în sine și să se simtă important.

— Dar nu ar fi bun de nimic, oricum.

— Are nevoie să simtă că e dorit.

— Aici? La ce l-aș putea vrea aici?

— Angajezi o mulțime de străini.

— Angajez oameni care produc. Ce are el de oferit?

— E fratele tău, nu-i așa?

— Și ce are asta a face?

S-a uitat la el fix, nevenindu-i să creadă, și redusă la tăcere de uimire. Pentru o clipă, au stat și s-au uitat unul la celălalt, ca și cum s-ar fi aflat fiecare la un alt capăt al universului.

— E fratele tău, i-a spus, cu vocea unui fonograf recorder care repeta formula magică pe care nu-și permitea s-o pună la îndoială. Are nevoie de un loc în lume. Are nevoie de un salariu, ca să simtă că-și câștigă banii care-i parvin ca pe ceva ce i se cuvine, nu ca pe o concesie.

— Ca și cum i s-ar cuveni? Dar pentru mine nu valorează nici măcar o centimă.

— La asta te gândești prima dată? La profitul tău? Îți cer să-ți ajuți fratele și tu te gândești cum să faci bani de pe urma lui și că n-o să-l angajezi decât dacă valorează ceva pentru tine – asta e?

I-a văzut expresia din ochi și s-a uitat în altă parte, dar vorbea în continuare cu rapiditate, ridicând vocea:

— Da, firește îl ajuți – cum ai ajuta orice cerșetor de pe stradă. Ajutor *material* – asta e tot ce știi și tot ce înțelegi. Te-ai gândit vreodată la nevoile lui *spirituale* și ce înseamnă statutul lui pentru respectul lui de sine? Nu vrea să trăiască din cerșetorie. Vrea să fie independent de tine.

— Asta însemnând să primească de la mine un salariu pe care nu și-l poate câștiga prin munca pe care o face?

— Nu i-ai simți lipsa. Ai destul de mulți oameni care fac bani pentru tine.

— Îmi ceri să-l ajut să însceneze o asemenea înșelătorie?

— Nu trebuie s-o iei așa.

— E o înșelătorie sau nu e?

— De asta nu pot să vorbesc cu tine – pentru că nu ești uman. Nu ai milă, nu ai niciun sentiment pentru fratele tău, nicio compasiune pentru sentimentele lui.

— E o înșelătorie sau nu?

— Nu ai niciun fel de milă pentru nimeni.

— Crezi că o înșelătorie de felul ăsta ar fi cinstită?

— Ești cel mai imoral om de pe fața pământului – nu te gândești la nimic altceva decât la cinste! Nu simți niciun pic de dragoste!

Hank s-a ridicat, cu o mișcare rapidă și tensionată, mișcarea prin care se încheie o întrevedere și i se cere vizitatorului să-i iasă afară din birou.

— Mamă, conduc o fabrică de oțel, nu un bordel.

— Henry!

Strigătul de indignare din vocea ei era la adresa limbajului lui, nimic mai mult.

— Să nu mai vorbești niciodată cu mine despre o slujbă pentru Philip. Nu l-aș angaja nici să mătură cenușa. Nu i-aș da voie să intre în fabricile mele. Vreau să înțelegi asta, odată pentru totdeauna. Poți să încerci să-l ajuți în orice fel vrei, dar să nu mă mai lași vreodată să văd că te gândești la fabricile mele ca la o posibilă metodă.

Ridurile de pe pielea moale i-au tremurat într-o grimasă disprețuitoare.

— Ce sunt fabricile tale – un fel de sanctuar sau așa ceva?

— De ce... da, i-a răspuns încet, uimit de gândul ăsta.

— Nu te gândești niciodată la oameni și la îndatoririle tale morale?

— Nu știu ce crezi tu că este moralitatea. Nu, nu mă gândesc la oameni – cu excepția faptului că, dacă i-aș da o slujbă lui Philip, n-aș mai putea să dau ochii cu niciun om competent care să aibă nevoie de o slujbă și să o merite.

Ea s-a ridicat. Capul i se afundase între umeri, iar amărăciunea aceea justificată din glasul ei părea să împingă cuvintele până la el, la silueta lui înaltă și dreaptă:

— *Asta* e cruzimea ta, asta e rău și egoist în tine. Dacă ți-ai fi iubit fratele, i-ai fi dat o slujbă pe care n-ar fi meritat-o, chiar pentru motivul că n-ar fi meritat-o – *asta* ar fi fost iubire adevărată și bunătate și dragoste de frate. La ce altceva e bună dragostea? Dacă un om *merită* o slujbă, nu e nicio virtute în a i-o da. Virtute e să dai cui nu merită.

O privea ca un copil prins într-un coșmar bizar, doar faptul că nu-i vine să creadă făcându-l să nu se transforme în teroare.

— Mamă, i-a spus încet, nu știi ce spui. Nu pot să te disprețuiesc atât de mult încât să cred că vorbești serios.

Expresia de pe fața ei l-a uimit și mai tare decât restul: era expresia învinsului și totuși a unei viclenii bizare, alunecoase și cinice, ca și cum, pentru o clipă, ar fi deținut un fel de înțelepciune a vieții, care-și râdea de inocența lui.

Amintirea acelei expresii îi rămăsese în minte, ca un semnal de alarmă care-i spunea că a întrezărit o problemă pe care trebuia s-o înțeleagă. Dar nu putea să-și încerce puterile cu ea, nu-și putea forța mintea să accepte că merită să se gândească la așa ceva, nu putea să găsească altă soluție în afară de stânjeneala și de repulsia lui – și nici nu avea timp de pierdut, nu se putea gândi la asta acum, stătea deja față în față cu următorul vizitator, aflat în fața biroului lui – asculta un bărbat care se ruga pentru viața lui.

Bărbatul nu-și expusese cazul în termenii aceștia, dar Rearden știa că asta era esența. Ceea ce turnase bărbatul în cuvinte era doar o rugăminte pentru patru sute de tone de oțel.

Era domnul Ward, de la Ward Harvester Company din Minnesota. Era o companie fără pretenții, cu o reputație fără pată, felul acela de afacere care arareori se dezvoltă, dar nu dă greș niciodată. Domnul

Ward reprezenta a patra generație a unei familii care a fost proprietară a fabricii și-i dăduse tot ce avusese ea mai bun.

Era un bărbat pe la cincizeci de ani, cu o față pătrățoasă și impasibilă. Uitându-te la el, ai fi știut că el consideră la fel de indecent să-și lase chipul să exprime suferința ca și cum și-ar fi schimbat hainele în public. I-a vorbit într-o manieră simplă, tipică oamenilor de afaceri. I-a explicat că el a făcut întotdeauna afaceri, ca și tatăl său, cu unele dintre cele mai mici companii producătoare de oțel, care acum fuseseră preluate de Orren Boyle's Associated Steel. A așteptat pentru ultima lui comandă de oțel un an. În ultima lună s-a chinuit din răsputeri să obțină o întrevedere personală cu Rearden.

— Știu că fabricile dumitale funcționează la capacitate maximă, domnule Rearden, i-a spus, și știu că nu ești în situația să poți prelua comenzi noi, ceea ce ar însemna ca cei mai mari, cei mai vechi clienți ai dumitale să-și aștepte rândul, dumneata fiind singurul producător de oțel din țară decent – vreau să spun de încredere. Nu știu ce motiv să-ți ofer, în așa fel încât să vrei să faci o excepție în cazul meu. Dar nu-mi mai rămăsese nimic altceva de făcut decât să închid porțile fabricii pentru totdeauna, iar eu – a urmat o ușoară pauză în vocea lui – iar eu nu pot să văd cum se închid porțile... așa de ușor... așa că m-am gândit că ar trebui să vorbesc cu dumneata, chiar dacă n-am prea multe șanse... totuși, trebuia să încerc tot ce-i posibil.

Acesta era un limbaj pe care Rearden îl putea înțelege.

— Aș vrea să te pot ajuta, i-a spus, dar ăsta este cel mai nepotrivit moment pentru mine, din cauza unei comenzi foarte mari, foarte speciale, care trebuie să aibă întâietate în fața a orice.

— Știu. Dar ai să mă asculți, cel puțin, domnule Rearden?

— Firește.

— Dacă e o chestiune legată de bani, o să plătesc oricât îmi ceri. Dacă te pot recompensa în felul acesta, taxează-mă cât de mult vrei dumneata în plus, taxează-mă dublu față de prețul obișnuit, numai dă-mi oțelul. Nu-mi pasă dacă trebuie să-mi vând combinele în pierdere anul ăsta, numai să-mi țin fabrica deschisă. Am destul, personal, cât să merg în pierdere câțiva ani, dacă e nevoie, numai să rezist – pentru că, îmi imaginez, lucrurile nu mai pot merge în felul ăsta mult timp, condițiile trebuie să se îmbunătățească, trebuie, sau, altfel, o să...

N-a terminat. A spus apoi ferm:

— Trebuie.

— Trebuie, a zis Rearden.

Gândul la linia John Galt i-a trecut prin minte ca un acord pe sub sunetele încrezătoare ale cuvintelor. Linia John Galt mergea mai departe. Atacurile față de metalul lui încetaseră. Se simțea ca și cum, la kilometri depărtare, în celălalt colț de țară, el și Dagny Taggart stăteau într-un spațiu gol, cu toate drumurile deschise, liberi să-și termine treaba. O să ne lase în pace să o facem, s-a gândit. Cuvintele îi sunau în minte ca un cântec de război: „O să ne lase în pace".

— Capacitatea fabricii noastre este de o mie de combine pe an, a continuat domnul Ward. Anul trecut, am produs trei sute. Am obținut oțelul atât din licitații bancare, cât și implorând în stânga și în dreapta, din partea marilor companii, și mergând ca un mâncător de hoituri prin tot felul de locuri mizerabile. Ei bine, n-o să te plictisesc cu asta, numai că nu m-am gândit niciodată că o să trăiesc să ajung timpurile când o să trebuiască să-mi fac afacerile în felul ăsta. Și, în tot timpul ăsta, domnul Orren Boyle mă tot ducea de nas că o să-mi livreze oțelul săptămâna viitoare. Dar, oricum ar fi lucrat cu resursele, ele au mers la clienți noi ai lui, din niște motive pe care nimeni nu le menționează, doar că am auzit bârfe cum că ar fi vorba despre personaje cu oarecare susținere politică. Iar acum nici nu mai pot să ajung la domnul Boyle. Este în Washington, e acolo de mai mult de o lună. Și toată echipa lui nu-mi spune nimic altceva decât că nu mă pot ajuta, că nu-mi pot obține minereul.

— Nu-ți pierde timpul cu ei, a spus Rearden. N-o să obții nimic în felul ăsta.

— Știi, domnule Rearden, i-a spus pe tonul unei descoperiri pe care nici chiar el nu o putea crede pe deplin, cred că e ceva aiurea în felul în care-și conduce domnul Boyle afacerile. Nu pot să înțeleg unde încearcă să ajungă. Jumătate dintre cuptoarele lor nu funcționează, dar luna trecută s-au auzit toate poveștile alea extraordinare despre Associated Steel în toate ziarele. Despre producția lor? Nu, de ce – despre minunatul proiect locativ pe care îl pune la punct domnul Boyle pentru muncitorii lui. Săptămâna trecută, domnul Boyle a trimis la toate liceele filme despre cum se fabrică oțelul și ce mare utilitate are el pentru toată lumea. Acum, domnul Boyle a obținut un program radiofonic, au dezbateri despre importanța industriei metalurgice în economia

națională și continuă să spună că trebuie să menținem oțelăria ca un întreg. Nu înțeleg ce vrea să spună prin „ca un tot întreg".

— Eu înțeleg. Uită de asta. N-o să iasă basma curată.

— Știi, domnule Rearden, mie nu-mi plac oamenii care vorbesc prea mult despre cum tot ce fac e pentru binele celorlalți. Nu e adevărat și nici nu cred că e bine, chiar dacă ar fi adevărat. Așa că o să spun că am nevoie de oțel ca să-mi salvez propria afacere. Pentru că e a mea. Pentru că, dac-ar trebui s-o închid... ei bine, nimeni nu mai înțelege asta în zilele noastre.

— Eu, da.

— Da... Da, m-am gândit eu că ar trebui. Așa că, vezi, asta e prima mea grijă. Și totuși, sunt încă și clienții mei. Au făcut afaceri cu mine ani de zile. Se bazează pe mine. E aproape imposibil să facă rost de utilaje din altă parte. Știi cum începe să stea treaba, în afara Minnesotei, când fermierii nu mai pot ajunge la ele, când mașinile ți se strică în mijlocului sezonului de recoltare și nu există nici piese de schimb, nici posibilitatea să le înlocuiești... nimic în filmele domnului Orren Boyle despre așa ceva... Ei bine... Și-apoi mai este vorba și despre muncitorii mei. Unii dintre ei au lucrat pentru noi încă de pe vremea tatălui meu. Nu au unde să plece în altă parte. Nu acum.

Era imposibil, s-a gândit Rearden, să scoată mai mult oțel din fabricile unde fiecare cuptor, fiecare oră și fiecare tonă etau programate deja pentru comenzi urgente, pentru următoarele șase luni. Dar... linia John Galt, i-a trecut prin minte, dacă a putut să facă asta, poate să facă orice... Se simțea de parcă ar fi vrut să se ocupe de încă zece noi probleme în același timp. Se simțea ca și cum n-ar fi existat pe pământ ceva care să fie imposibil pentru el.

— Uite, i-a spus, apucând telefonul, lasă-mă să verific cu administratorul meu și să văd ce turnăm în următoarele câteva săptămâni. Poate găsesc o soluție să-ți împrumut câteva tone din comenzi și...

Domnul Ward și-a luat repede ochii de pe el, dar Rearden prinsese deja scânteia de pe fața lui. Înseamnă atât de mult pentru el, s-a gândit, și atât de puțin pentru mine!

A ridicat receptorul, dar l-a lăsat înapoi, pentru că ușa biroului s-a deschis, iar Gwen Ives s-a năpustit înăuntru.

Era cu neputință ca domnișoara Ives să-și permită o ieșire de felul ăsta sau ca tot calmul de pe fața ei să arate ca o nefirească schimonosire,

sau ca ochii ei să pară orbi, sau ca pașii ei să sune ca și cum o ultimă fărâmă de disciplină ar mai fi ținut-o să nu se clatine. I-a spus:

— Iertați-mă că vă întrerup, domnule Rearden, dar el știa că nu vede biroul, că nu l-a văzut nici pe domnul Ward, că nu vedea nimic altceva în afară de el. M-am gândit că trebuie să vă spun că Legislativul tocmai a votat Legea Egalității de Șansă.

Impasibilul domn Ward a fost cel care a strigat, privindu-l pe Rearden:

— O, Doamne, nu! O, nu!

Rearden s-a ridicat în picioare. Stătea într-o poziție neobișnuită, cu unul dintre umeri împins înainte. Nu trecuse decât o fracțiune de secundă. Apoi s-a uitat în jurul lui, ca și cum și-ar fi venit în fire, și a spus:

— Mă scuzați, iar privirea lui îi includea atât pe domnișoara Ives, cât și pe domnul Ward, și s-a așezat din nou.

— Nu am fost informați că legea a fost adusă pe ordinea de zi, nu-i așa? a întrebat cu o voce ținută în frâu și seacă.

— Nu, domnule Rearden. În aparență, a fost o mișcare surprinzătoare și nu le-a luat decât patruzeci și cinci de minute.

— Ai auzit de la Mouch?

— Nu, domnule Rearden, a zis accentuând „nu"-ul. Băiatul de serviciu de la etajul al cincilea a venit în fugă și mi-a spus că tocmai a auzit la radio. Am sunat la presă să verific. Am încercat să dau de domnul Mouch la Washington. La biroul lui nu răspunde nimeni.

— Când ai avut ultimele vești de la el?

— Acum zece zile.

— Perfect. Mulțumesc, Gwen. Insistă la biroul lui.

— Da, domnule Rearden.

A ieșit. Domnul Ward stătea în picioare, cu pălăria în mână. A mormăit:

— Cred că mai bine...

— Stai jos! s-a răstit Rearden tăios.

Domnul Ward s-a supus, uitându-se țintă la el.

— Avem afaceri de perfectat, nu? l-a întrebat Rearden. Domnul Ward nu putea să explice ce era emoția aceea care îi schimonosea gura când vorbea:

— Domnule Ward, de ce se întâmplă, printre altele, ca cei mai mari ticăloși de pe fața pământului să se lege de noi? O, da, pentru principiul nostru: „Afaceri ca și până acum". Ei bine, domnule Ward, afaceri ca și până acum!

A ridicat receptorul și l-a cerut pe administrator.

— Spune, Pete... Ce?... Da, am auzit. Putem. O să vorbim mai târziu. Ce vreau să știu acum este dacă-mi poți da cinci sute de tone de oțel în plus, peste programări, în următoarele câteva săptămâni... Da, știu... Știu că e greu... Dă-mi datele și cifrele.

Asculta, făcându-și niște însemnări pe o foaie de hârtie. Apoi a spus:

— Bine. Mulțumesc, și a închis.

A analizat câteva momente cifrele, calculând scurt pe marginea foii. Apoi și-a ridicat privirea.

— Perfect, domnule Ward, i-a spus. O să ai oțelul în zece zile.

După ce domnul Ward a plecat, Rearden a ieșit în anticameră. I-a spus domnișoarei Ives, pe un ton firesc:

— Sună la Fleming în Colorado. Va ști de ce am anulat opțiunea.

Ea a aprobat din cap, în semn de supunere. Nu s-a uitat la el.

S-a întors la următorul său vizitator și i-a spus, cu un gest de invitație către birou:

— Cum merge treaba? Intră.

O să se gândească la asta mai târziu, și-a propus; trebuie să o ia pas cu pas și să nu se oprească. Pentru moment, cu o limpezime nefirească, printr-o simplificare violentă, care făcea ca totul să pară ușor, în mintea lui nu mai era decât un singur gând: „Nu trebuie să mă oprească". Propoziția îi persista în minte, singulară, fără trecut și fără viitor. Nu se gândea ce era ceea ce nu trebuia să-l oprească sau de ce propoziția asta era de o importanță crucială. Îl luase în stăpânire și i se supunea. Mergea pas cu pas. Și-a dus până la capăt întâlnirile programate – așa cum fuseseră stabilite.

Era deja târziu când ultimul vizitator a plecat, iar el a ieșit din birou. Restul echipei lui plecase acasă. Domnișoara Ives stătea singură la biroul ei, într-o cameră goală. Stătea dreaptă și nemișcată, cu mâinile strânse în poală. Nu avea capul plecat, ci îl menținea într-o oarecare fixitate, iar expresia feței ei părea înghețată. Lacrimile îi curgeau pe obraji, în tăcere, fără ca vreun mușchi să i se miște pe chip, fără nicio împotrivire din partea ei, fără niciun control.

L-a văzut și i-a spus sec, cu vinovăție, scuzându-se:

— Îmi pare rău, domnule Rearden, fără să încerce inutil să-și ascundă chipul.

Rearden s-a apropiat de ea.

— Îți mulțumesc, i-a spus blând.

Ea și-a ridicat privirea, uimită.

Rearden i-a zâmbit.

— Dar nu crezi că mă subestimezi, Gwen? Nu crezi că e prea devreme să-mi plângi de milă?

— Aș fi putut să fac față la tot restul, i-a șoptit, dar ei spun – arătând cu degetul înspre ziarele de pe biroul ei – ei spun că e o victorie anti-lăcomie.

Rearden a izbucnit în râs.

— Înțeleg ca o astfel de maltratare a limbii să te facă furioasă, i-a spus. Dar altceva ce?

Uitându-se la el, linia gurii i se mai relaxase puțin. Victima pe care nu putea să o protejeze era chiar punctul ei de sprijin într-o lume care se dizolva.

I-a trecut ușor mâna peste frunte; era o nefirească ieșire informală din partea lui și o înțelegere mută a lucrurilor care nu sunt de râs.

— Du-te acasă, Gwen. Nu am nevoie de tine în seara asta. Și eu plec acasă imediat. Nu, nu vreau să mă aștepți.

Era trecut de miezul nopții când, încă așezat la birou, aplecat peste planurile podului pentru linia John Galt, s-a oprit deodată din lucru, pentru că emoția l-a izbit cu o lovitură bruscă – și căreia nu i-ar mai fi putut scăpa –, ca și cum s-ar fi spart un ecran anestezic.

S-a prăbușit, pe jumătate, încă păstrând o urmă de rezistență, și a stat, cu pieptul apăsat de marginea biroului, ca să se poată sprijini, cu capul lăsat în jos, ca și cum singurul lucru încă realizabil pentru el ar fi fost să nu lase să-i cadă capul pe birou. A rămas în poziția aceea câteva momente, conștient doar de durere, o durere atroce, fără conținut și fără margini – a stat așa, fără să știe dacă totul era în mintea sau în corpul lui redus la hidoșenia teribilă a durerii care-i oprise șirul gândurilor.

După câteva momente, trecuse. Și-a înălțat capul și a stat drept, tăcut, apoi s-a lăsat pe spate, în scaun. Vedea acum că, în amânarea acestui episod cu câteva ore, nu se făcea vinovat de evaziune: nu se gândise la asta pentru că nu era nimic de gândit.

Gândirea – și-a spus încetișor – este o armă pe care o folosești când trebuie să acționezi. Nu era posibilă nicio acțiune. Gândirea este un instrument cu ajutorul căruia faci o alegere. Nu-i mai rămăsese nicio opțiune. Gândirea îți fixează ținta și drumul pe care trebuie să-l urmezi

ca s-o atingi. Însă, în ceea ce privește propria lui viață, acolo unde fusese sfâșiat bucată cu bucată, nu avusese niciodată vreun cuvânt de spus, nici vreo cale de urmat, nici țintă, nici apărare.

Se gândea la asta cu uimire. Vedea pentru prima dată că nu-i fusese niciodată teamă, pentru că, în fața oricărei nenorociri, deținea un tratament omnipotent, acela de a fi capabil să acționeze. Nu, a reflectat el, nu o garanție a victoriei – cine poate să aibă vreodată așa ceva? –, numai șansa de a acționa, ceea ce e tot ce-i trebuie cuiva. Acum contempla, pentru întâia oară cu impersonalitate, miezul adevărat al groazei: să fii trimis la pierzanie cu ambele mâini legate.

Ei, atunci dă-i drumul înainte cu mâinile legate, s-a gândit. Du-te în lanțuri. Du-te. Nimic nu trebuie să te oprească... Dar un alt glas îi spunea cuvinte pe care nu voia să le audă, împotriva cărora se lupta din răsputeri, strigându-le tare și urlând împotriva lor: „Nu are niciun rost să te gândești la așa ceva... Nu e de niciun folos... La ce bun?... Renunță!".

Nu putea să se lepede de ele. Stătea nemișcat, aplecat deasupra schițelor podului pentru linia John Galt, și asculta cuvintele pe care le rostea o voce jumătate sunet, jumătate vedenie: „Au luat hotărârea fără el... Nu l-au sunat, nu l-au întrebat, nu l-au lăsat să vorbească... N-au fost constrânși nici măcar de datoria de a-l anunța – de a-l pune la curent asupra faptului că i-au făcut bucăți toată viața și că trebuia să fie pregătit să meargă mai departe ca un schilod..." Dintre toți cei vizați, oricine ar fi fost ei, din orice pricină, pentru orice nevoie, *el* a fost singurul pe care nu a trebuit să-l ia în calcul.

Pe semnul de la celălalt capăt al drumului era scris: „Minereu Rearden". Era agățat deasupra stivelor negre de metal... deasupra anilor și a nopților... deasupra unui ceas care storcea picături de sânge din el... sângele pe care bucuros și l-ar fi vărsat, cu toată exuberanța, ca plată pentru acea zi îndepărtată și pentru semnul acela deasupra unui drum... plată pentru efortul lui, pentru puterea, pentru mintea și pentru speranța lui... Totul distrus de bunul plac al unora care au stat și au votat... Cine știe cu ce intenții?... Cine știe cărei voințe au răspuns? – și ce motiv i-a pus în mișcare? la ce s-au gândit? care dintre ei, fără ajutorul nimănui, ar putea să aducă din inima pământului o bucată de minereu?... Totul distrus de capriciul unor oameni pe care nu i-a văzut niciodată și care niciodată nu au văzut acele stive de metal... Distrus, pentru că așa au decis ei. Cu ce drept?

A dat din cap. Există lucruri pe care nu trebuie să le vezi, s-a gândit. Există o obscenitate a răului care îl contaminează pe cel care privește. Există o limită pentru ceea ce poate un om să vadă. Nu trebuie să se gândească la asta, nici să se uite sau să încerce să învețe care e natura rădăcinilor lui.

Simțindu-se liniștit și pustiit, și-a spus că va fi mai bine a doua zi. O să-și ierte slăbiciunea acelei nopți, a fost ca lacrimile pe care ți le îngădui la o înmormântare și-apoi înveți cum să trăiești cu o rană deschisă sau o fabrică schilodită.

S-a ridicat și s-a îndreptat către fereastră. Fabricile păreau pustii și tăcute; vedea abia perceptibile erupții de roșu deasupra coșurilor negre, inele prelungi de fum, rețelele și diagonalele macaralelor și ale podurilor.

A simțit o singurătate apăsătoare, o singurătate pe care nu o mai cunoscuse niciodată. S-a gândit că Gwen Ives și domnul Ward ar fi putut să caute în el speranță, ușurare, împrospătare a curajului. *El* unde-ar fi putut să caute? O dată, și el, de asemenea, avea nevoie. Ar fi vrut să aibă și el un prieten căruia să-i permită să-l vadă suferind, fără prefăcătorii și fără bariere, pe umărul căruia să se lase numai pentru o clipă și căruia să-i spună: „Sunt foarte obosit", și unde să găsească un moment de odihnă. Dintre toți oamenii pe care-i cunoștea, exista vreunul pe care să și-l dorească lângă el acum? A auzit răspunsul în minte, imediat și șocant: Francisco d'Anconia.

Icnetul de furie l-a trezit la realitate. Absurditatea acestei dorințe l-a împins înăuntrul unei stări de calm. Asta primești – i-a trecut prin minte – când te complaci în slăbiciune.

A rămas la fereastră, încercând să nu se gândească la nimic. Dar continua să audă cuvintele acestea în minte: Minereu Rearden... Cărbune Rearden... Oțel Rearden... metal Rearden... La ce a folosit? De ce a făcut totul? De ce și-ar mai dori să facă vreodată ceva?

Prima lui zi la gurile minelor de minereu... Ziua în care a stat în bătaia vântului, uitându-se în jos la ruinele unei fabrici de oțel... Ziua în care stătea aici, în biroul acesta, la această fereastră, și se gândea că ar putea să facă un pod care să susțină o greutate incredibilă cu numai câteva bare de metal dacă s-ar combina un arc și o grindă, dacă s-ar folosi întăriturii diagonale pentru părțile superioare, curbate până la...

Și-a oprit gândul și a rămas nemișcat. *Nu* se gândise în ziua aceea să combine un arc și o grindă.

În clipa următoare, se afla deja la birou, aplecat deasupra lui, cu unul dintre genunchi pe scaun, fără să aibă timp să se gândească să se așeze, desena linii, curbe, triunghiuri, coloane de operații, peste tot – pe planurile de execuție, pe sugativă, pe scrisorile venite.

O oră mai târziu, apela la mare distanță, aștepta ca telefonul să sune lângă un pat dintr-un vagon de dormit de pe o linie de garare și spunea:

— Dagny! Podul ăsta al nostru – aruncă la gunoi toate documentele pe care ți le-am trimis, pentru că... Ce?... O, aia? La dracu' cu aia! Nu-ți bate capul cu ticăloșii ăia și cu legile lor! Uită! Dagny, ce ne pasă nouă? Ascultă-mă, știi șmecheria aia pe care ai botezat-o grinda Rearden, aia pe care ai admirat-o așa de tare? Nu face nici doi bani. Am descoperit o grindă care întrece tot ce s-a construit până acum! Podul tău o să ducă patru trenuri deodată, o să reziste trei sute de ani și o să te coste mai puțin decât cel mai ieftin podeț. O să-ți trimit proiectele în două zile, dar am vrut să-ți spun despre el imediat. Înțelegi, e o problemă legată de combinarea unui arc cu o grindă. Dacă luăm o întăritură diagonală și... Ce?... Nu te aud. Ai răcit?... De ce-mi mulțumești așa repede? Așteaptă până-ți explic.

Capitolul VIII

Linia John Galt

Muncitorul zâmbi, uitându-se la Eddie Willers, care se afla de cealaltă parte a mesei.

— Mă simt ca un fugar, i-a spus Eddie Willers. Cred că-ți dai seama de ce nu am mai fost aici de luni bune – și arătă înspre cafeneaua subterană. S-ar zice că sunt vicepreședinte acum. Vicepreședintele pe operații. Pentru numele lui Dumnezeu, nu o lua în serios! Am suportat cât de mult am putut, dar după aceea a trebuit să scap, măcar și pentru o seară... Prima dată când am venit aici la cină, după presupusa mea promovare, toți s-au holbat la mine în asemenea hal, că nu am îndrăznit să mă mai întorc. Păi, lasă-i să se holbeze. Tu nu o faci. Sunt încântat că nu contează foarte tare pentru tine... Nu, nu am mai văzut-o de două săptămâni. Dar vorbesc cu ea la telefon în fiecare zi, uneori chiar și de două ori pe zi... Da, știu cum se simte: îi place. Ce auzim noi prin telefon – unde sonore, nu? Păi, vocea ei sună de parcă s-ar transforma în unde luminoase – dacă înțelegi ce vreau să spun. Îi place să poarte bătalia asta îngrozitoare de una singură și să câștige... O, da, câștigă! Știi de ce n-ai mai citit nimic în ultima vreme despre linia John Galt în ziare? Pentru că merge atât de bine... Doar că... linia aceea din metal Rearden va fi cea mai măreață cale ferată construită vreodată, dar care o să fie rostul ei dacă nu avem locomotive destul de puternice pentru care să fie ea de folos? Uită-te numai la locomotivele astea cu aburi, cârpite, care ne-au rămas – abia dacă pot să se urnească destul de repede pentru niște șine de tramvai... Totuși există speranță. United Locomotive Works a dat faliment. Este cel mai bun lucru care ni s-a întâmplat în ultimele câteva săptămâni, pentru că fabrica lor a

fost cumpărată de Dwight Sanders. E un inginer tânăr, extraordinar, care deține singura fabrică bună de aeronave din țară. A fost nevoit să vândă fabrica de aeronave fratelui său, ca să poată să preia United Locomotive. S-a întâmplat asta datorită Legii egalității șanselor. Clar, e doar un aranjament între ei, dar poți să-l învinovățești? În orice caz, vor apărea motoare Diesel de la United Locomotive Works, așa cum se prezintă ea acum. Dwight Sanders o să pună treaba pe picioare... Da, ea se bazează pe el. De ce întrebi asta?... Da, e extrem de important pentru noi în momentul ăsta. Tocmai am semnat un contract cu el pentru primele zece motoare Diesel pe care le va construi. Când am sunat-o în legătură cu semnarea contractului, a râs și a spus: „Vezi, n-are de ce să-ți fie frică..." A spus-o pentru că știe – nu i-am spus niciodată, dar ea știe – că-mi este frică... Da, îmi este... Nu știu... Nu mi-ar fi frică dacă aș ști de ce – aș putea să fac ceva în legătură cu asta. Dar asta... Spune-mi, chiar mă disprețuiești pentru ca sunt vicepreședinte executiv?... Dar nu observi cât de corupt e totul?... Ce onoare? Nu știu ce sunt eu cu adevărat: un clovn, o fantomă, o dublură sau doar un figurant de râsul curcilor. Când stau în biroul ei, pe scaunul ei, la masa ei, mă simt mai rău de atât: mă simt ca un ucigaș... Desigur, știu că se presupune că sunt o dublură pentru *ea* – și asta ar fi o onoare – dar... mă simt de parcă, într-un mod oribil pe care nu îl pot nici descrie, sunt o dublură pentru Jim Taggart. De ce ar fi necesar pentru ea să aibă o dublură? A, și de ce trebuie să se ascundă? De ce au dat-o afară din firmă? Știi că a trebuit să se mute într-o cocioabă oarecare pe aleea din spate, peste drum de Express and Baggage Entrance? Ar trebui să arunci o privire odată, acolo e sediul John Galt, Inc. Deși toată lumea știe că ea e cea care conduce Taggart Transcontinental. De ce trebuie să ascundă ea treaba asta extraordinară pe care o face? De ce nu-i sunt recunoscători? De ce nu o lasă să se bucure de reușitele ei? – Iar eu sunt ăla care primește toate bunurile furate. De ce fac tot ce le stă în putere să-i facă imposibilă propria izbândă când ea e tot ce rămâne între ei și distrugere? De ce o chinuie pentru că le-a salvat viața?... Ce-i cu tine? De ce te uiți așa la mine?... Da, cred că înțelegi... E ceva în legătură cu toate astea, ceva ce eu nu pot nici să-mi imaginez – și e ceva cu adevărat diavolesc. De aceea mi-e frică... Nu cred că se poate ieși basma curată din așa ceva... Știi, e ciudat, dar cred că și ei știu, și Jim, și toți cei din jurul lui, și toată

lumea din firmă. Toată lumea are un aer vinovat și ticălos. Vinovat, și ticălos, și mort. Taggart Transcontinental e acum ca un om care și-a pierdut sufletul... care și-a trădat sufletul... Nu, ei nu-i pasă. Ultima dată când a fost în New York, a venit pe nepusă masă – eu eram în biroul meu – în biroul ei – și, deodată, ușa s-a deschis și a apărut ea. A intrat și-a zis: „Domnule Willers, caut o slujbă ca operator central, mi-ați da dumneavoastră șansa asta?". Am vrut să-i dau naibii pe toți, dar a trebuit să râd, eram atât de încântat s-o văd și ea râdea așa de fericită. Venise direct de la aeroport; purta pantaloni largi și o jachetă de aviator – arăta minunat: avea pielea arsă de vânt, era bronzată, de parcă tocmai s-ar fi întors din vacanță. M-a făcut să rămân unde eram, pe scaunul ei, și s-a așezat pe birou și a vorbit despre noul pod de pe linia John Galt... Nu. Nu, n-am întrebat-o de ce-a ales numele ăsta... Nu știu ce înseamnă pentru ea. Un fel de provocare, cred... Nu știu pentru cine... O, nu contează, nu înseamnă nimic, nu există niciun John Galt, dar îmi doresc să nu-l fi folosit. Mie nu-mi place – ție?... Ție îți place? Nu pari prea convins când o spui.

***

Ferestrele birourilor de la John Galt Line dădeau într-o alee întunecoasă. Privind în sus din biroul ei, Dagny nu putea să zărească cerul, ci doar zidul unei clădiri care se ridica în câmpul ei vizual. Era unul dintre zidurile laterale ale uriașului zgârie-nori Taggart Transcontinental.

Noul ei sediu era alcătuit din două camere situate la parterul unei construcții pe jumătate prăbușite. Clădirea încă exista, dar etajele superioare fuseseră declarate prea primejdioase ca să fie locuite. Chiriașii pe care-i adăpostea erau pe jumătate în faliment și păreau să trăiască, așa cum se și întâmpla, din inerția unui moment trecut.

Îi plăcea noua ei locație: economisea bani. Încăperile n-aveau mobilă sau angajați mai mulți decât era necesar. Mobila provenea din magazine de vechituri. Oamenii au fost cei mai buni dintre cei pe care i-a putut găsi. În timpul vizitelor ei rare la New York, n-avea timp să observe camera în care lucra; observa doar că-și îndeplinește scopul.

Nu știa ce a făcut-o să se oprească în seara aceasta și să privească picăturile mărunte de ploaie de pe fereastră și de pe zidul clădirii de dincolo de alee.

Era trecut de miezul nopții. Puținul personal plecase deja. Trebuia să fie la aeroport la 3 a.m., să plece spre Colorado. Mai avea puțin de lucru, numai câteva rapoarte de-ale lui Eddie de citit. Odată cu erupția spontană a tensiunii iscate de grabă, s-a oprit și n-a mai putut să continue. Rapoartele păreau să ceară un efort prea mare pentru ea. Era prea târziu să se ducă acasă și să doarmă și prea devreme să se ducă la aeroport. S-a gândit: ești obosită – și și-a scrutat starea cu o obiectivitate severă, disprețuitoare, știind că avea să treacă până la urmă.

A zburat spre New York fără să stea pe gânduri, într-o clipă, țâșnind prin controalele de la cursa ei la numai douăzeci de minute după ce a auzit un anunț scurt la știri. Vocea de la radio spunea că Dwight Sanders s-a retras din afaceri, brusc, fără niciun motiv. S-a grăbit spre New York, sperând să dea de el și să-l oprească. Dar, în timp ce zbura deasupra continentului, a simțit că n-o să-i mai dea de urmă.

Ploaia de primăvară se solidificase în aer, sub geam, ca o ceață subțire. Stătea și se uita la poarta deschisă de la sectorul primire Bagaje & Express al terminalului Taggart. Înăuntru era lumină ca ziua, peste barele de metal ale tavanului și peste câteva mormane de bagaje aflate pe cimentul uzat al podelei. Locul pare abandonat și mort.

A privit crăpătura ivită pe peretele biroului ei. Nu a auzit nimic. Știa că e singură în ruinele clădirii. Părea să fi fost singură în tot orașul. A simțit emoția pe care o ținuse în frâu ani de zile: o singurătate ce depășea momentul acela, tăcerea camerei și umeda, strălucitoarea pustietate a străzii; singurătatea unui deșert cenușiu, unde nimic nu merita să fie atins; singurătatea copilăriei ei.

S-a ridicat și a pășit către fereastră. Sprijinindu-și fața de geam, putea să vadă întreaga clădire a companie Taggart Transcontinental, liniile acesteia convergând abrupt spre vârful său îndepărtat din cer. S-a uitat în sus către fereastra întunecată a încăperii care fusese biroul ei. Se simțea de parcă era în exil și nu mai putea să se întoarcă vreodată, de parcă ar fi fost separată de clădire de ceva mai mult decât de o bucată de sticlă, de o perdea de ploaie și de durata câtorva luni.

Stătea într-o cameră plină de ghips fărâmițat, sprijinită de geam, privind în sus către forma de neatins a tot ceea ce iubea. Nu cunoștea natura singurătății ei. Singurele cuvinte care o denumeau erau: „Asta nu e lumea pe care mi-am imaginat-o".

Odată, când avea șaisprezece ani, uitându-se la un sector lung din calea ferată Taggart, la liniile care convergeau – la fel ca și liniile zgârie-norilor – spre un singur punct din depărtare, i-a spus lui Eddie Willers că ea a simțit mereu că șinele ar fi ținute în mâna unui om aflat dincolo de linia orizontului – nu, nu tatăl ei sau un alt bărbat de la birou – și că într-o zi îl va întâlni.

A dat dezaprobator din cap și a plecat de la geam.

S-a întors la biroul ei. A încercat să ia rapoartele. Dar, deodată, se prăbuși peste birou, cu capul lăsat pe unul dintre brațe. Nu o face, s-a gândit ea; dar nu s-a ridicat, oricum n-ar fi fost nicio diferență, nu era nimeni acolo să o vadă.

Asta era o dorință pe care ea nu și-a permis niciodată să o conștientizeze. Dădea piept cu ea acum. Se gândi: dacă emoțiile sunt răspunsul la ceea ce are lumea de oferit, dacă ea iubea șinele, clădirea și, mai mult: dacă iubea iubirea ei pentru acestea – mai existase totuși un răspuns, cel mai măreț, pe care ea l-a ratat. S-a gândit: să găsești un sentiment care să dureze, ca sumă a lor, ca expresia lor finală, scopul tuturor lucrurilor pe care le iubești pe pământ... Să găsești o conștiință ca a ei, care ar fi semnificația lumii ei, la fel cu ea ar fi a lui... Nu, nu Francisco d'Anconia, nu Hank Rearden, niciun bărbat pe care l-a cunoscut sau admirat vreodată... Un bărbat care exista doar în cunoștințele ei despre capacitatea de emoție pe care nu a simțit-o niciodată, dar pentru care și-ar fi dat viața să o poată încerca... S-a răsucit printr-o mișcare înceată, vagă, cu sânii presați de birou; simțea dorința în mușchi, în toți nervii corpului.

Asta vrei? E chiar așa de simplu? s-a gândit, dar știa că nu era simplu. Exista o legătură indestructibilă între pasiunea pentru munca sa și dorința din corpul ei, de parcă una i-ar fi dat dreptul la cealaltă, dreptul și sensul; de parcă una ar fi completat-o pe cealaltă, iar dorința nu i-ar fi niciodată satisfăcută decât de o ființă la fel de ieșită din comun.

Cu fața sprijinită în mână, a dat din cap, încet, în semn de negație. Nu ar fi găsit-o niciodată. Ideea ei despre cum ar fi putut să fie viața era tot ce va avea vreodată din lumea pe care a visat-o. Doar gândul acesta – și câteva momente rare, ca niște lumini ce se reflectă dinspre acea lume către ea: să știe, să țină, să continue până la final...

Și-a ridicat capul.

Pe trotuarul aleii, afară, a văzut umbra unui bărbat care stătea la ușa biroului ei.

Ușa era la câțiva pași distanță; nu putea să-l vadă sau să vadă felinarul stradal din spate, doar umbra bărbatului pe pietrele trotuarului. Stătea absolut nemișcat.

Era atât de aproape de ușă, ca un om care s-ar fi pregătit să intre, încât ea a așteptat ca el să bată la ușă. În schimb, a văzut umbra scuturându-se brusc, de parcă ar fi fost izbită, apoi s-a întors și a plecat. Când s-a oprit, a mai rămas doar conturul borurilor pălăriei și al umerilor lui pe trotuar. Umbra a rămas nemișcată pentru o secundă, s-a clătinat, apoi a crescut din nou când s-a întors.

Nu-i era frică. Stătea la birou, imobilă, privind uimită. El s-a oprit la ușă, după care s-a depărtat; stătea undeva în mijlocul aleii, apoi s-a plimbat nerăbdător și s-a oprit din nou. Umbra lui se balansa ca un pendul neregulat pe trotuar, descriind cursul unei bătălii mute: era un bărbat care se lupta cu sine să intre pe ușa aceea sau să dispară.

Ea a privit în continuare, cu o detașare stranie. Nu avea puterea să reacționeze în vreun fel, ci doar să observe. S-a întrebat cu indiferență, distant: cine e? O privise de undeva, din întuneric? O văzuse întinsă peste masă, prin fereastra neacoperită, luminată? Îi contemplase el singurătatea aceea dezolantă la fel cum ea o privește acum pe a lui? Nu a simțit nimic. Erau singuri în tăcerea unui oraș mort – i se părea că el era la kilometri depărtare, o reflexie a unei suferințe fără identitate, un tovarăș supraviețuitor a cărui problemă era la fel de îndepărtată de ea, precum a ei era pentru el. El se plimba, ieșind din raza ei vizuală, și se întorcea din nou. Ea stătea, privind – pe trotuarul strălucitor al unei alei întunecate – umbra unui chin neștiut.

Umbra a plecat încă o dată. Ea a așteptat. Nu s-a mai întors. Apoi, ea a sărit în picioare. Voise să vadă rezultatul luptei; acum, că el o câștigase – sau o pierduse –, ea era izbită de o nevoie subită, urgentă de a-i cunoaște identitatea și motivul. Fugise prin anticamera întunecată, deschise ușa și privi afară.

Aleea era pustie. Trotuarul se pierdea ascuțit în depărtare, ca o fâșie de oglindă umedă așezată sub câteva lumini depărtate. Nu se zărea nimeni. A văzut gaura întunecată a unui geam spart dintr-un magazin abandonat. Dincolo de el, se aflau ușile unor case vecine. Pe cealaltă parte a aleii, fâșiile de ploaie străluceau sub un bec care atârna deasupra spațiului întunecat al unei uși deschise care ducea către tunelurile subterane ale Taggart Transcontinental.

***

Rearden semnă documentele, le împinse pe masă și privi în altă parte, gândindu-se că nu va trebui să reflecteze la ele din nou și dorindu-și să ajungă acolo unde momentul acesta va fi fost lăsat departe, în urmă.

Paul Larkin s-a îndreptat către documente ezitând; arăta neajutorat.

— Este doar un amănunt legal, Hank, i-a spus. Știi că voi considera mereu zăcămintele acestea de minereu ca fiind ale tale.

Rearden a dat din cap încet; era doar o mișcare a mușchilor gâtului; fața lui era imobilă, de parcă ar fi vorbit cu un străin.

— Nu, i-a răspuns el. Ori dețin o proprietate ori nu o dețin.

— Dar... dar știi că poți avea încredere în mine. Nu trebuie să-ți faci griji pentru stocul tău de minereu. Am făcut o înțelegere. Știi că te poți baza pe mine.

— Nu știu. Sper să pot.

— Dar ți-am dat cuvântul meu.

— Nu am mai fost la cheremul cuvântului cuiva până acum.

— De ce... de ce spui asta? Suntem prieteni. Voi face tot ce dorești. Vei avea parte de întregul meu concurs. Minele sunt încă ale tale – ca și cum ar fi ale tale. Nu ai de ce să te temi. O să... Hank, care e problema?

— Taci.

— Dar... dar care e problema?

— Nu-mi plac asigurările. Nu vreau să aud niciun cuvânt despre cât de în siguranță sunt. Nu sunt. Am făcut o înțelegere pe care nu o pot aplica. Vreau să știi că-mi înțeleg pe deplin situația. Dacă intenționezi să te ții de cuvânt, atunci nu vorbi doar despre asta, fă-o.

— De ce te uiți la mine de parcă ar fi fost vina mea? Știi cât de rău mă simt pentru asta. Am cumpărat minele doar pentru că am crezut că te va ajuta – vreau să spun, am crezut că mai degrabă le-ai vinde unui prieten decât unui străin. Nu e vina mea. Nu-mi place deloc nenorocita asta de lege a egalității șanselor, nu știu cine stă în spatele ei, nu mi-am imaginat niciodată că o vor pune în aplicare, a fost așa un șoc pentru mine când...

— Nu contează.

— Dar eu doar...

— De ce insiști să vorbim despre asta?

— Eu..., insista vocea lui Larkin. Ți-am oferit cel mai bun preț, Hank. Legea spunea „compensație rezonabilă". Oferta mea a fost mai mare decât a oricui altcuiva.

Rearden se uită la documentele care încă stăteau pe masă. Se gândea la plata pe care aceste documente i-o dădeau pentru minele sale de minereu. Două treimi din sumă erau bani pe care Larkin i-a obținut printr-un împtrumut de la guvern; noua lege făcea rezerve pentru asemenea de împrumuturi, „astfel încât să ofere o oportunitate corectă noilor proprietari care nu au mai avut o șansă până în acel moment". Două treimi din rest erau un împrumut pe care el i l-a acordat lui Larkin, o ipotecă a propriilor sale mine pe care el a acceptat-o... Și banii de la guvern, se gândi el deodată, banii pe care i-a primit el acum ca plată pentru proprietatea sa, de unde veniseră? A cui muncă a făcut posibilă diferența?

— Nu trebuie să te îngrijorezi, Hank, i-a spus Larkin, pe un ton rugător și insistent. E doar o formalitate legală.

Rearden se întrebă vag ce voia Larkin de la el. Simțea că omul se așteaptă la ceva dincolo de actul material al vânzării, la niște cuvinte pe care el, Rearden, trebuia să le pronunțe, un gest care semăna cu o concesie pe care el se presupunea că trebuie să o acorde. Ochii lui Larkin, în acest moment de noroc absolut, aveau expresia grețoasă a unui cerșetor.

— De ce ar trebui să fii supărat, Hank? E doar o nouă formă de interdicție legală. Doar o nouă condiție istorică. Nimeni nu poate să facă ceva atâta vreme cât e vorba despre o condiționare istorică. Nimeni nu poate fi învinovățit. Dar există mereu o cale de compromis. Uită-te la toți ceilalți. Ignoră. Ei...

— Ei stabilesc niște figuranți pe care să-i poată controla, ca să conducă proprietățile care le-au fost smulse. Eu...

— La ce bun să folosești asemenea cuvinte?

— Aș putea la fel de bine să-ți spun – și cred că știi – că eu nu sunt bun la jocuri de genul ăsta. Nu am nici timpul, nici stomacul să plănuiesc vreo formă de șantaj prin care să te oblig la ceva și să-mi păstrez minele. Dreptul la proprietate e ceva ce eu nu împart. Și nu doresc să-l dețin prin intermediul lașității tale – printr-un efort constant de a fi mai deștept decât tine și de a te amenința cu ceva. Eu nu fac afaceri în felul acesta și nici nu am de-a face cu lașii. Minele sunt ale tale. Dacă

dorești să-mi acorzi întâietate la minereurile produse, o vei face. Dacă vrei să mă tragi pe sfoară, stă în puterea ta.

Larkin părea rănit.

— E foarte nedrept din partea ta, i-a spus el; era o ușoară, seacă nuanță de reproș deschis în vocea lui. Nu ți-am dat niciodată motiv să te îndoiești de mine. A luat documentele cu o mișcare repezită.

Rearden a privit documentele dispărând în buzunarul interior al sacoului lui Larkin. A văzut evazarea sacoului deschis, încrețiturile vestei trase direct peste proeminențe moi și o urmă de transpirație la subsuoara cămășii.

Fără să o caute în memorie, imaginea unui chip văzut cu douăzeci și șapte de ani în urmă îi apăru în minte. Era chipul unui preot pe lângă care trecuse, la un colț de stradă dintr-un oraș pe care nu și-l mai amintea. Își mai amintea doar zidurile întunecate ale unui cartier sărăcăcios, ploaia dintr-o seară de toamnă și răutatea fățișă a gurii bărbatului, o gură mică, deschisă pentru a striga în întuneric: „...cel mai nobil ideal – ca omul să trăiască pentru frații săi, ca cei puternici să muncească pentru cei slabi, ca cel care are posibilitatea să-l ajute pe cel care n-o are...".

Apoi l-a văzut pe băiatul care era Hank Rearden la optsprezece ani. Vedea tensiunea feței, viteza mersului, voioșia beată a corpului, exaltat de energia nopților nedormite, înălțarea mândră a capului, ochii limpezi, siguri, neîndurători, ochii unui bărbat care se îndrepta necruțător spre visul lui. Și vedea cum ar fi fost Paul Larkin la vremea aceea – un tânăr cu un surâs de copil bătrân, zâmbind lingușitor, fără bucurie, implorând să fie cruțat, rugându-se universului să-i dea o șansă. Dacă cineva i l-ar fi arătat pe acel tânăr lui Hank Rearden din acel timp și i-ar fi spus că acesta avea să fie scopul său, colectorul energiei tendoanelor lui dureroase, el ar fi...

Nu era un gând, era ca o lovitură de pumn în interiorul craniului. Apoi, când s-a putut gândi din nou, Rearden știa ce ar fi simțit băiatul care a fost el cândva: dorința de a călca peste ființa obscenă care era Larkin și de a fărâmița fiecare bucată umedă până la dispariție.

Nu mai avusese niciodată un astfel de sentiment. I-a luat câteva minute să realizeze că asta e ceea ce oamenii numesc ură.

A observat că, ridicându-se să plece și rostind un fel de salut, Larkin avea un aspect lezat, plin de reproș, bolnav, de parcă el, Larkin, ar fi fost cel rănit.

Când și-a vândut minele de cărbune lui Ken Danagger, cel care deținea cea mai mare companie de cărbuni din Pennsylvania, Rearden s-a întrebat de ce se simțea de parcă nu l-ar fi durut nimic. Nu simțea nicio ură. Ken Danagger era un bărbat pe la cincizeci de ani, cu o față dură, închisă; își începuse cariera lucrând ca miner.

Când Rearden i-a înmânat actul noii lui proprietăți, Danagger i-a zis impasibil:

— Nu cred că am menționat că orice cărbune vei cumpăra de la mine îl vei primi la prețul de cost.

Rearden s-a uitat la el uimit.

— E ilegal, i-a spus el.

— Cine o să afle ce fel de bani îți dau eu ție în propria ta sufragerie?

— Vorbești despre o reducere.

— Da.

— Asta e împotriva a vreo douăzeci și patru de legi. Te vor chinui mai rău decât pe mine dacă te vor prinde.

— Bineînțeles. Asta e garanția ta – ca să nu fii lăsat la mila bunelor mele intenții.

Rearden zâmbi; era un zâmbet de fericire, dar și-a închis ochii ca sub forța unei lovituri. După care a negat, dând din cap.

— Mulțumesc, i-a zis el. Dar eu nu sunt unul dintre ei. Nu mă aștept de la nimeni să lucreze pentru mine la prețul de cost.

— Nici eu nu sunt unul dintre ei, spuse Danagger furios. Uite, Rearden, nu crezi că eu știu ce primesc fără să merit? Banii nu te plătesc pentru asta. Nu în ziua de azi.

— Nu te-ai oferit voluntar să-mi licitezi proprietatea. Ți-am cerut să o cumperi. Mi-aș fi dorit să fie cineva ca tine în afacerile cu minereu să-mi preia minele. Nu a fost nimeni. Dacă vrei să-mi faci o favoare, nu-mi oferi reduceri. Dă-mi o șansă să-ți plătesc prețuri mai mari, mai mari decât va oferi oricine altcineva, ia-mi cât dorești, doar să fiu eu primul care ia cărbunii. Mă voi ocupa de partea mea. Doar lasă-mă să am cărbunii.

— Îi vei avea.

Rearden se întrebă, o vreme, de ce nu mai auzise nimic de la Wesley Mouch. Apelurile sale către Washington rămâneseră fără răspuns. Apoi a primit o scrisoare cu o singură propoziție care l-a informat că domnul Mouch și-a părăsit postul. Două săptămâni mai târziu, a citit

în ziar că Wesley Mouch a fost numit asistent coordonator la Biroul de Planificare Economică și Resurse Naționale.

Nu te mai gândi la nimic – își spusese Rearden, în liniștea multor seri, luptându-se cu izbucnirea neașteptată a acelui nou sentiment pe care el nu voia să-l simtă –, există un rău indescriptibil în lume, știi asta, și nu are niciun rost să stăruiești asupra detaliilor lui. Trebuie să muncești puțin mai mult. Doar puțin. Nu-i lăsa să câștige.

Grinzile și arcele podului din metal Rearden erau produse zilnic de uzina de laminat și erau transportate în zona liniei John Galt, unde primele forme de metal albastru-verzui erau deja fixate la locurile lor ca să poată cuprinde canionul, strălucind în primele raze de soare ale primăverii. Nu avea timp pentru durere, nici energie pentru furie. În câteva săptămâni, se terminase; junghiurile orbitoare de ură s-au oprit și n-au mai revenit.

Avea din nou același autocontrol plin de încredere în seara când l-a sunat pe Eddie Willers.

— Eddie, sunt în New York, la Wayne-Falkland. Vino să iei micul dejun cu mine mâine dimineață. E ceva ce mi-aș dori să discut cu tine.

Eddie Willers s-a dus la întâlnire cu un puternic sentiment de vinovăție. Nu-și revenise încă din șocul Legii egalității șanselor; îi lăsase o durere surdă, ca vânătaia negru-albăstruie a unei lovituri. Nu-i plăcea priveliștea orașului: arăta acum de parcă ar fi ascuns amenințarea unui necunoscut ostil. Îi displăcea să se întâlnească cu una dintre victimele Legii: se simțea aproape de parcă el, Eddie Willers, purta responsabilitatea pentru ea într-un mod teribil, pe care nu-l putea defini.

Când l-a văzut pe Rearden, sentimentul i-a dispărut. Nu era niciun indiciu care să sugereze o victimă în înfățișarea lui Rearden. Dincolo de ferestrele camerei de hotel, lumina soarelui primăvăratic de dimineață devreme strălucea pe geamurile orașului, cerul era de un albastru foarte palid care părea tânăr, birourile erau încă închise, iar orașul nu arăta de parcă adăpostea atâta cruzime, ci de parcă ar fi fost fericit, pregătit să se arunce în acțiune – în același fel ca Rearden. Arăta revigorat de un somn netulburat, era îmbrăcat într-un halat, părea grăbit să se îmbrace, nedorind să mai amâne jocul excitant al îndatoririlor sale de afacerist.

— Bună dimineața, Eddie. Îmi cer scuze că te-am trezit așa de devreme. E singurul moment pe care l-am avut. Trebuie să mă întorc în Philadelphia imediat după micul dejun. Putem vorbi în timp ce mâncăm.

Halatul pe care-l purta era din flanel albastru închis, cu inițialele „H R", brodate cu alb, pe buzunarul de la piept. Arăta tânăr, relaxat, ca acasă la el, în această cameră și în lume.

Eddie văzu un chelner care îi adusese micul dejun în cameră cu o îndemânatică eficacitate care l-a făcut să se simtă pregătit. S-a surprins plăcându-i prospețimea rigidă a feței albe de masă și lumina soarelui care strălucea pe argintărie, pe cele două boluri cu gheață pisată în care se afla sucul de portocale; nu știa că asemenea lucruri îi pot face o plăcere care să-l trezească la viață.

— Nu voiam să o sun tocmai pe Dagny, mai ales în legătură cu această chestiune, i-a spus Rearden. Are destule de făcut. Putem să stabilim totul în câteva minute, tu și cu mine.

— Dacă am autoritatea să o fac.

Rearden zâmbi.

— O ai.

Se aplecă peste masă.

— Eddie, care e starea financiară a companiei Taggart Transcontinental în momentul de față? Disperată?

— Mai rău de atât, domnule Rearden.

— Sunteți capabili să plătiți salariile?

— Nu chiar. Nu am dezvăluit informația presei, dar cred că toată lumea știe. Avem restanțe în tot sistemul, iar Jim nu mai poate oferi nicio explicație.

— Știi că prima plată pentru calea ferată din metal Rearden se va face săptămâna viitoare, nu?

— Da, știu.

— Atunci, hai să stabilim o amânare a plății. Vă voi acorda o amânare – nu va trebui să-mi plătiți nimic decât după șase luni de când va fi deschisă linia John Galt.

Eddie Willers și-a pus ceașca de cafea pe masă cu o bufnitură ascuțită. Nu putea să spună niciun cuvânt.

Rearden chicoti.

— Care e problema? Ai autoritatea să accepți, nu?

— Domnule Rearden... nu știu... ce să vă zic.

— Păi, să fii de acord e de ajuns.

— Bine, domnule Rearden, a spus Eddie cu o voce abia audibilă.

— Voi întocmi documentele și ți le voi trimite. Poți să-i spui lui Jim despre asta și să-i dai contractul să-l semneze.

— Da, domnule Rearden.

— Nu-mi place să am de-a face cu Jim. Ar irosi două ore ca să se convingă pe sine că m-a convins pe mine că-mi face o favoare dacă acceptă înțelegerea.

Eddie stătea jos fără să se miște, uitându-se în farfurie.

— Care e problema?

— Domnule Rearden, mi-ar plăcea... să vă mulțumesc... dar nu există nicio formă destul de adecvată să...

— Uite, Eddie. Ai însușirile unui bun om de afaceri, așa că ai face bine să înțelegi câteva lucruri simple. Nu există niciun fel de „mulțumesc" în situații de felul acesta. Nu o fac pentru Taggart Transcontinental. Este un lucru simplu, practic, egoist pentru mine. De ce să-mi iau banii acum de la tine când asta se poate dovedi o lovitură fatală pentru compania ta? În cazul în care compania ta n-ar fi bună de nimic, mi-aș colecta banii, și repede. Nu mă implic în acte de caritate și nu pariez pe incompetenți. Așa că am motive serioase să aștept. Pe lângă asta, ai probleme din cauza șinelor mele. Scopul meu este să văd că reușești.

— Tot vă datorez mulțumiri, domnule Rearden... pentru ceva mai măreț decât caritatea.

— Nu. Nu vezi? Tocmai am primit o sumă mare de bani... pe care nu o voiam. Nu o pot investi. Nu mi-e de niciun folos... Așa că, într-un fel, mă bucură că pot să întorc banii împotriva acelorași oameni – în aceeași bătălie. Mi-au dat posibilitatea să vă ofer o prelungire cu care să vă ajut să luptați împotriva lor.

L-a văzut pe Eddie tresărind, ca și cum ar fi atins o rană.

— Asta e cu adevărat oribil!

— Ce?

— Ce v-au făcut și ceea ce le faceți dumneavoastră în schimb. Vreau să spun..., se opri. Mă scuzați, domnule Rearden. Știu că acesta nu e un mod corect de a discuta afaceri.

Rearden zâmbi.

— Mulțumesc, Eddie. Știu ce vrei să spui. Dar uită. La naiba cu ei.

— Da. Doar că... domnule Rearden, pot să vă spun ceva? Știu că e complet nepotrivit și nu vorbesc ca un vicepreședinte.

— Spune.

— Nu e necesar să vă spun ce înseamnă oferta dumneavoastră pentru Dagny, pentru mine, pentru orice persoană decentă din Taggart

Transcontinental. Știți. Și știți că vă puteți baza pe noi. Dar... dar cred că e oribil că și Jim Taggart trebuie să beneficieze... că dumneavoastră trebuie să fiți cel care îi salvează și pe el, și pe oamenii ca el, după ce...

Rearden râse.

— Eddie, ce ne pasă nouă de oamenii ca el? Noi călătorim cu un expres și ei stau pe acoperiș, făcând mult zgomot în legătură cu faptul că sunt lideri. De ce ar trebui să ne pese? Avem destulă putere să-i tragem după noi, nu-i așa?

***

— N-o să reziste.

Soarele de vară lăsa pete de foc pe ferestrele orașului și scântei lucioase în praful de pe străzi. Coloane de căldură tremurau prin aer, ridicându-se de pe acoperișuri până la pagina albă a calendarului. Motorul calendarului mergea mai departe, marcând ultimele zile de iunie.

— N-o să reziste, au spus oamenii. Când o să treacă primul tren pe linia John Galt, calea ferată se va despica. N-o să ajungă niciodată la pod. Dacă o să ajungă, podul se va prăbuși sub locomotivă.

De pe pantele din Colorado porneau trenuri de marfă pe linia Phoenix-Durango, la nord de Wyoming și pe linia principală Taggart Transcontinental, la sud de New Mexico și pe linia principală Atlantic Southern. Coloane de vagoane se deplasau împrăștiindu-se în toate direcțiile de la sondele petroliere Wyatt către zone industriale din state îndepărtate. Nimeni nu vorbea despre ele. Din perspectiva publicului, vagoanele se mișcau la fel de silențios precum undele și, tot asemenea undelor, erau observate doar atunci când deveneau lumina unei lămpi electrice, căldura unei sobe, mobilitatea unei locomotive; dar fiind așa, nu erau observate, erau luate ca atare.

Calea ferată Phoenix-Durango avea sa-și încheie funcționarea pe douăzeci și cinci iulie.

— Hank Rearden este un monstru lacom, spusese lumea. Uitați-vă la averea pe care și-a făcut-o. A dat vreodată ceva în schimb? A dat vreun semn de conștiință socială? Bani, numai după asta umblă. Ar face orice pentru bani. Ce-i pasă lui dacă oamenii își pierd viața atunci când i se prăbușește podul?

— Familia Taggart a fost o bandă de vulturi vreme de generații, spuneau oamenii. E în sângele lor. Doar amintește-ți că fondatorul acelei familii a fost Nat Taggart, cel mai faimos ticălos antisocial care a trăit vreodată, care a secat țara doar ca să-și facă o avere pentru el. Poți fi sigur că un Taggart nu ar ezita să riște viețile oamenilor ca să obțină profit. Au cumpărat șine de calitate inferioară doar pentru că sunt mai ieftine decât oțelul – ce le pasă lor de catastrofe și de corpuri umane ciopârțite, după ce și-au colectat banii?

Oamenii o spuneau pentru că alți oameni o spuneau. Nu știau de ce astea erau spuse și auzite peste tot. Nu au dat sau cerut vreun motiv.

— Motivul, le spuse dr. Pritchett, este cea mai naivă superstiție.

— Sursa opiniei publice? a spus Claude Slagenhop într-un discurs la radio. Nu există nicio sursă a opiniei publice. Este un fenomen general spontan. Este un reflex al instinctului colectiv al minții colective.

Orren Boyle a dat un interviu pentru *Globe*, gazeta de știri cu cea mai mare circulație. Interviul s-a învârtit în jurul subiectului importantei responsabilități sociale a metalurgiștilor, accentuând faptul că metalul avea atâtea roluri esențiale atunci când viețile oamenilor depindeau de calitatea acestuia.

— Nu ar trebui, mi se pare mie, ca oamenii să fie folosiți în calitate de cobai la lansarea unui nou produs, spuse el. Nu menționase niciun nume.

— Păi nu, nu spun că podul s-ar prăbuși, spuse metalurgistul-șef de la Associated Steel la un program televizat. Chiar nu spun asta. Spun doar că, dacă aș avea copii, nu i-aș lăsa să meargă cu primul tren care va trece peste pod. Dar e doar o alegere personală, nimic mai mult, doar pentru că-mi plac foarte mult copiii.

— Nu pretind că invenția Rearden-Taggart se va prăbuși, scrise Bertram Scudder în *Viitorul*. Poate o va face, poate nu. Nu asta e important. Ceea ce este important este: ce protecție are societatea împotriva aroganței, a egoismului și a lăcomiei a doi individualiști neînfrânați ale căror registre sunt evident lipsite de acțiuni cu spirit patriotic? Aceștia doi, aparent, sunt pregătiți să parieze pe viețile tovarășilor lor în virtutea propriilor lor concepții încrezute despre puterea lor de judecată, împotriva majorității copleșitoare de experți recunoscuți. Ar trebui societatea să permită asta? Dacă lucrul ăla chiar se prăbușește, nu va fi prea târziu pentru a fi luate măsuri de precauție? Nu va fi ca și cum ai încuia grajdul după ce calul a scăpat? A fost mereu convingerea

acestei coloane că anumite rase de cai ar trebui înfrânați și încuiați, pe baza principiilor sociale generale.

Un grup care-și spunea „Comitetul Cetățenilor Dezinteresați" a colectat semnături pentru o petiție prin care cereau un studiu de un an pentru linia John Galt care să fie făcut de experți ai guvernului înainte ca primul tren să fie lăsat să circule. Petiția declara că semnatarii acesteia nu au alt motiv în afară de „un simț al spiritului civic". Primele semnături au fost acelea ale lui Balph Eubank și Mort Liddy. Petiției i s-a alocat un spațiu extins și multe comentarii în toate ziarele. Aprecierile pe care le-a primit au fost respectuoase, pentru că veneau din partea unor oameni dezinteresați.

Niciun spațiu nu a fost alocat de către ziare progresului construcției liniei John Galt. Niciun reporter nu a fost trimis să vadă amplasamentul. Politica generală a presei a fost declarată de un editor faimos în urmă cu cinci ani.

— Nu există fapte obiective, a spus el. Fiecare raport al unui fapt este doar părerea cuiva. Este deci inutil să scrii despre fapte.

Câțiva oameni de afaceri au apreciat că omul trebuie să se gândească și la posibilitatea că ar putea exista valoare comercială în metalul Rearden. Au inițiat un chestionar pe baza acestei întrebări. Nu au angajat metalurgiști care să examineze mostre, nici ingineri care să viziteze locul contrucției. Au făcut un sondaj public. Zece mii de oameni, garantați să reprezinte toate mentalitățile existente, au fost întrebați: „Ai călători pe linia John Galt?" Răspunsul, copleșitor, a fost: „Nu, domnuleee!"

Nicio voce nu s-a auzit în public în apărarea metalului Rearden. Și nimeni nu a dat vreo semnificație faptului că acțiunile Taggart Transcontinental creșteau pe piață, foarte încet, aproape pe furiș. Existau oameni care priveau și jucau precaut. Domnul Mowen cumpărase acțiuni Taggart pe numele surorii sale. Ben Nealy cumpărase pe numele unui văr. Paul Larkin cumpărase sub un nume fals.

— Nu cred în chestiunile care se dezvoltă controversat, spuse unul dintre aceștia.

— A, da, desigur, construcția se desfășoară conform programului, spuse James Taggart, ridicând din umeri, către Comitetul director.

— A, da, puteți avea încredere deplină. Se întâmplă ca draga mea soră să nu fie o ființă umană, ci doar un motor cu combustie internă, așa că lumea nu trebuie să se mire de succesul ei.

Când James Taggart a auzit un zvon cum că niște grinzi de pod s-ar fi despicat și s-au prăbușit, omorând trei muncitori, a sărit în picioare și a alergat către biroul secretarului său, ordonându-i să sune în Colorado. Aștepta, sprijinit de biroul secretarului, de parcă ar fi căutat protecție; ochii lui aveau privirea nefocalizată de panică. Totuși, gura lui se curbă subit aproape într-un zâmbet și spuse:

— Aș da orice să-i văd fața lui Henry Rearden acum.

Când a auzit că zvonul era fals, a spus:

— Slavă Domnului! dar vocea lui avea o notă de dezamăgire.

— Ei bine! le spuse Philip Rearden prietenilor săi, auzind același zvon. Chiar și el poate să dea greș, câteodată. Poate că extraordinarul meu frate nu este atât de extraordinar cum crede el.

— Dragă, îi spuse Lillian Rearden soțului ei, m-am certat ieri, la un ceai, cu niște femei care spuneau că Dagny Taggart ar fi amanta ta... Ah, pentru numele lui Dumnezeu, nu te uita așa la mine! Știu că e absurd și le-am făcut viața mizerabilă pentru asta. Doar că javrele alea prostuțe nu-și pot imagina niciun alt motiv pentru care o femeie ar sta împotriva tuturor pentru metalul tău. Bineînțeles că știu mai bine. Știu că Taggart este perfect asexuată și că nu dă doi bani pe tine – și, dragă, știu că, dacă ai avea vreodată curajul pentru așa ceva, pe care nu-l ai, nu te-ai îndrepta către o mașină de calcul în haine croite, te-ai îndrepta către vreo coristă feminină, blondă, care – ah, Henry, glumeam doar! – nu te uita așa la mine!

— Dagny, spuse James Taggart cu un glas suferind, ce se va întâmpla cu noi? Taggart Transcontinental a devenit atât de nepopulară!

Dagny râse, în euforia momentului, ca în orice moment, de parcă curentul minim pentru euforie era constant în ea și nu era nevoie de mult să-l pornească. Râdea cu ușurință, cu gura relaxată și deschisă. Dinții îi erau foarte albi, în contrast cu fața arsă de soare. Ochii ei aveau un aspect ieșit din comun, dobândit într-un decor deschis, ca și cum ar fi fost setați pentru distanțe spectaculoase. În ultimele ei câteva vizite la New York, el a realizat că-l privește de parcă nu l-ar vedea.

— Ce vom face? Publicul e atât de copleșitor împotriva noastră!

— Jim, îți aduci aminte de povestea care se spunea despre Nat Taggart? Se spunea că-l invidia doar pe unul dintre concurenții lui, pe cel care spunea: „La naiba cu publicul!". Își dorea ca el să fi zis asta.

În zilele de vară și în liniștea grea a serilor din oraș, erau momente când vreun bărbat singur sau vreo femeie singură – pe o bancă din

parc, la un colț de stradă, la o fereastră deschisă – vedea în ziare o mențiune scurtă a progresului liniei John Galt și se uita la oraș cu o săgetare neașteptată de speranță. Aceștia erau cei mai tineri, cei care simțeau că e genul de eveniment pe care ei doreau să-l vadă ocupându-și locul în lume – sau cei mai bătrâni, care văzuseră o lume în care genul acesta de evenimente se întâmplau. Nu le păsa de căi ferate, nu știau nimic despre afaceri, știau doar că cineva se luptă împotriva unor probabilități mici și câștigă. Nu admirau scopul luptătorului, credeau în vocile opiniei publice – și totuși, când citeau că linia se dezvoltă, simțeau o scânteie de moment și se întrebau de ce acest lucru face ca propriile lor probleme să pară mai ușoare.

În tăcere, necunoscută nimănui, cu excepția depozitului de marfă al companiei Taggart Transcontinental din Cheyenne și a birourilor de la linia John Galt de pe aleea întunecată, marfa venea și comenzile pentru vagoane se adunau grămadă – pentru primul tren care va traversa linia John Galt. Dagny Taggart a anunțat că primul tren va fi nu unul expres de pasageri, plin de celebrități și de politicieni, cum era tradiția, ci unul special de marfă.

Marfa venea de la ferme, din depozite de cherestea, din mine de pretutindeni din țară, din locuri îndepărtate a căror ultimă modalitate de supraviețuire erau fabricile din Colorado. Nimeni nu a scris despre aceste marfare, pentru că existau oameni care nu erau dezinteresați.

Linia Phoenix-Durango trebuia să se închidă pe douăzeci și cinci iulie. Primul tren de pe linia John Galt avea să circule pe douăzeci și doi iulie.

— Deci așa stă treaba, domnișoară Taggart, spusese delegatul Uniunii Mecanicilor de Locomotive.

— Nu cred că vă vom permite să conduceți acel tren.

Dagny stătea la biroul ei uzat, lângă peretele peticit al sediului. Spuse, fără să se miște:

— Ieși afară de aici.

Era o frază pe care bărbatul nu o mai auzise în birourile rafinate ale directorilor de cale ferată. Arăta derutat.

— Am venit să vă spun...

— Dacă ai ceva să-mi spui, ia-o de la început.

— Poftim?

— Nu-mi spune mie ce o să-mi permiți să fac.

— Păi, ce am vrut să spun este că nu o să permitem oamenilor noștri să vă conducă trenul.

— Asta e altceva.

— Păi, asta am hotărât.

— Cine a hotărât?

— Comitetul. Ce faceți este o încălcare a drepturilor omului. Nu puteți obliga oamenii să meargă la moarte – când acel pod se va dărâma – doar ca să facă bani pentru dumneavoastră.

Se întinse după o coală albă de hârtie și i-o înmână.

— Declar-o în scris, spuse ea, și vom semna un contract în acest sens.

— Ce fel de contract?

— Că niciun membru al Uniunii voastre nu va fi angajat vreodată să conducă o locomotivă pe linia John Galt.

— Păi... așteptați puțin... eu nu am spus niciodată...

— Nu vrei să semnezi un astfel de contract?

— Nu, eu...

— De ce nu, dacă știi deja că podul se va prăbuși?

— Vreau doar să...

— Știu ce vrei. Putere asupra oamenilor tăi prin slujbele pe care *eu* le dau lor – și asupra mea prin oamenii tăi. Vrei ca eu să furnizez locurile de muncă și vrei să faci imposibil ca eu să am vreun loc de muncă de furnizat. Acum îți voi da posibilitatea să alegi. Trenul va porni. Nu ai de ales în privința asta. Dar ai de ales dacă va fi condus de unul dintre oamenii tăi sau nu. Dacă alegi să nu-i lași, trenul oricum va circula, chiar dacă ar trebui să conduc eu însămi locomotiva. Atunci, dacă podul se prăbușește, nu va mai exista oricum nicio cale ferată. Dar dacă nu se prăbușește, niciun membru al Uniunii tale nu va avea vreodată un loc de muncă pe linia John Galt. Dacă tu crezi că eu am nevoie de oamenii tăi mai mult decât au ei nevoie de mine, alege în mod corespunzător. Dacă știi că eu pot conduce o locomotivă, dar ei nu pot construi o cale ferată, alege în felul acesta. Acum, vei interzice oamenilor tăi să conducă acel tren?

— Nu am spus că o vom interzice. Nu am spus nimic de interdicție. Dar... dar nu-i puteți obliga pe oameni să-și riște viața pe ceva ce nu a mai fost încercat de nimeni înainte.

— Nu voi obliga pe nimeni să facă asta.

— Ce aveți de gând să faceți?

— Voi cere un voluntar.

— Și dacă nu se oferă nimeni voluntar?

— Atunci va fi problema mea, nu a ta.

— Păi, lăsați-mă să vă spun că-i voi sfătui să refuze.

— Bine. Sfătuiește-i ce dorești. Spune-le orice vrei tu. Dar lasă decizia în mâna lor. Nu încerca să le interzici.

Anunțul care apărea în fiecare depou al sistemului Taggart era semnat „Edwin Willers, vicepreședinte executiv". Le cerea mecanicilor care erau dispuși să conducă primul tren pe linia John Galt să anunțe acest lucru la biroul domnului Willers, dar nu mai târziu de ora unsprezece, în dimineața de cincisprezece iulie.

Era unsprezece și un sfert în dimineața de cincisprezece iulie când telefonul a sunat în biroul ei. Era Eddie, telefonând de mai sus, din clădirea Taggart.

— Dagny, cred că ar fi bine să vii până aici. Vocea lui suna bizar.

Se grăbi peste drum, apoi prin holurile cu pardoseală de marmură, către ușa care încă avea numele „Dagny Taggart" scris pe panoul de sticlă. Deschise ușa.

Anticamera biroului era plină. Bărbații stăteau înghesuiți printre mese, sprijiniți de perete. Când a intrat, și-au scos pălăriile într-o liniște bruscă. Vedea capetele încărunțite, umerii musculoși, vedea fețele zâmbitoare ale personalului ei de la birouri și fața lui Eddie Willers în capătul încăperii. Toată lumea știa că nu trebuia să spună nimic.

Eddie stătea lângă ușa deschisă a biroului ei. Adunarea s-a dat la o parte pentru a-i face loc să ajungă la el. El și-a mișcat mâna, arătând spre cameră, apoi la o grămadă de scrisori și detelegrame.

— Dagny, fiecare dintre ei, spuse el. Toți mecanicii de la Taggart Transcontinental. Cei care au putut au venit aici, unii de departe, cum ar fi Chicago Division. Arătă către corespondență. Acolo sunt restul. Ca să fiu mai exact, sunt doar trei de la care nu am auzit nimic: unul, aflat în vacanță în pădurile din nord, unul în spital și unul e în închisoare pentru conducere neregulamentară a vehiculului său.

Ea se uită la oameni. Văzu surâsurile reținute de pe fețele solemne. Și-a înclinat capul în semn de recunoștință. A rămas nemișcată un moment, cu capul plecat, ca și cum ar fi acceptat un verdict, știind că verdictul i se aplica ei, fiecărui om din cameră și lumii de dincolo de zidurile clădirii.

— Mulțumesc, le-a spus.

Majoritatea bărbaților o văzuseră de multe ori. Uitându-se la ea, în timp ce-și înălța privirea, mulți dintre ei se gândeau – în mod surprinzător și pentru prima dată – că fața vicepreședintelui executiv era fața unei femei și era o față frumoasă.

Cineva din fundul mulțimii a țipat deodată, vesel:

— La naiba cu Jim Taggart!

O explozie i-a răspuns. Bărbații râdeau, aclamau și începură să aplaude. Răspunsul era cu totul disproporționat față de frază. Dar fraza le-a oferit scuza de care aveau nevoie. Păreau să-l aplaude pe vorbitor, într-o opoziție obraznică față de autoritate. Dar toată lumea din încăpere știa pe cine aclamă.

Dagny a ridicat mâna.

— E prea devreme, le-a spus, râzând. Mai așteptați o săptămână. Atunci va trebui să sărbătorim. Și credeți-mă, o vom face!

Au tras la sorți pentru cursă. Ea a ales o bucată de hârtie împăturită dintr-o grămadă care conținea toate numele lor. Câștigătorul nu se afla în sală, dar era unul dintre cei mai buni oameni din sistem, Pat Logan, mecanic pe Taggart Comet din divizia Nebraska.

— Contactează-l pe Pat și spune-i că a fost retrogradat pe un marfar, i-a spui lui Eddie. Adăugă nonșalant, ca și cum ar fi fost o decizie de ultim moment, dar nu păcăli pe nimeni: A, da, spune-i că voi face cursa asta cu el în locomotivă.

Un mecanic bătrân de lângă ea rânji și-i spuse:

— Mă gândeam eu că o veți face, domnișoară Taggart.

***

Rearden se afla în New York în ziua când Dagny i-a telefonat de la biroul.

— Hank, voi ține o conferință de presă mâine.

El râse cu zgomot.

— Nu!

— Ba da. Vocea ei suna serios, dar, ceea ce era periculos, puțin prea serios. Ziarele m-au descoperit deodată și pun întrebări. Le voi da răspunsurile pe care le vor.

— Distrează-te.

— O s-o fac. Ești mâine în oraș? Mi-ar plăcea să fii de față.

— Bine. N-aș vrea să ratez nimic.

Reporterii care veniseră la conferința de presă de la biroul liniei John Galt erau tineri care fuseseră instruiți să creadă că meseria lor constă în a ascunde lumii natura evenimentelor. Era datoria lor zilnică să servească audienței o figură publică care făcea declarații despre binele public, în fraze atent alese, în așa fel încât să nu aibă nicio semnificație. Treaba lor de zi cu zi era să arunce cuvinte puse împreună în orice combinație doreau, atâta timp cât cuvintele nu alcătuiau o secvență care să transmită un sens limpede. Nu puteau să înțeleagă interviul care li se acorda acum.

Dagny Taggart stătea la masa ei, într-un birou care arăta ca o pivniță de periferie. Purta un costum albastru-închis cu o bluză albă, care exprima o eleganță formală, aproape militară. Stătea drept și poziția ei era de o demnitate severă, doar un ton în plus de demnitate.

Rearden stătea într-un colț al camerei, întins pe un fotoliu desfundat, cu picioarele lungi aruncate peste un braț și cu trupul sprijinit de celălalt. Ipostaza în care se afla era de o dezinvoltură simpatică, doar puțin prea informală.

Cu o voce clară și monotonă, ca într-un raport militar, fără să consulte vreo notiță, uitându-se direct la public, Dagny recită părțile tehnologice care vizau linia John Galt, oferind cifre exacte despre natura șinelor, capacitatea podului, metoda de construcție, costurile. Apoi, pe un ton sec de bancher, a explicat perspectivele financiare ale liniei și a menționat profiturile mari pe care se așteaptă să le obțină.

— Asta e tot, spuse ea.

— Totul? întrebă unul dintre reporteri. Ne veți spune câteva cuvinte pentru public?

— Acesta a fost mesajul meu.

— Dar, la naiba – vreau să spun, nu aveți de gând să vă apărați?

— Împotriva a ce?

— Nu vreți să ne spuneți ceva care să vă justifice construcția liniei?

— Asta am făcut.

Un bărbat cu gura desenată într-un rânjet permanent întrebă:

— Păi, eu vreau să știu, după cum a declarat Bertram Scudder, ce protecție ne puteți oferi pe linie dacă nu e bună?

— Nu călătoriți pe ea.

Altul a întrebat:

— Nu ne veți spune motivele dumneavoastră pentru construcția liniei?

— V-am spus: profitul pe care mă aștept să-l obțin.

— Ah, domnișoară Taggart, nu spuneți asta! țipă un tânăr. Era nou, era încă onest în privința slujbei lui și simțea că o place pe Dagny Taggart, fără să știe de ce.

— Acesta nu e cel mai bun lucru pe care să-l puteți spune. Asta zice toată lumea despre dumneavostră, spuse el.

— Asta spun?

— Sunt sigur că nu ați vrut să sune așa și... și sunt sigur că vreți să clarificați.

— Păi, da, dacă doriți să o fac. Profitul mediu al căilor ferate a fost doi la sută din capitatul investit. O industrie care face atât de mult și păstrează atât de puțin ar trebui să se considere imorală. După cum am explicat, costurile pentru linia John Galt în raport cu traficul de care va avea parte mă fac să mă aștept la un profit de nu mai puțin de cincisprezece la sută din ce am investit. Desigur, orice profit de peste patru la sută este considerat un câștig exagerat astăzi. Voi face, cu toate acestea, tot ce e posibil ca linia John Galt să obțină un profit de douăzeci la sută, dacă e posibil. Acesta a fost motivul pentru care am construit calea ferată. M-am făcut acum înțeleasă?

Tânărul o privea fără nicio speranță.

— Nu vă referiți la obținerea unui profit pentru *dumneavoastră*, domnișoară Taggart, nu? Vreți să spuneți, pentru micii acționari, nu? a replicat cu încredere.

— Păi, nu. Se întâmplă ca eu să fiu unul dintre cei mai importanți acționari ai Taggart Transcontinental, așa că partea mea de profit va fi una dintre cele mai mari. Acum, domnul Rearden se află într-o poziție mai bună, pentru că nu are acționari cu care să-și împartă acțiunile – sau ați prefera să dați propria declarație, domnule Rearden?

— Da, cu plăcere, spuse Rearden. Întrucât formula metalului Rearden este secretul meu și dat fiind faptul că producția metalului costă mult mai puțin decât vă puteți imagina, mă aștept să obțin de pe urma publicului un profit de douăzeci și cinci la sută în următorii câțiva ani.

— Ce vreți să spuneți prin profitul de pe urma publicului, domnule Rearden? întrebă băiatul. Dacă e adevărat, după cum am citit în reclamele dumneavoastră, că metalul dumneavoastră va rezista de trei ori

mai mult decât oricare alt metal, la jumătate din prețul de producție, nu ar fi o afacere bună pentru public?

— A, ai observat asta? replică Rearden.

— Dumneavoastră sunteți conștient că vorbiți cu presa, nu-i așa? întrebă bărbatul cu rânjetul.

— Dar, domnule Hopkins, spuse Dagny cu o uimire politicoasă, este vreun alt motiv pentru care am vorbi cu dumneavoastră, dacă nu ați reprezenta presa?

— Vreți ca noi să citățm cuvintele pe care le-ați spus?

— Sper că mă pot încrede în voi că le veți cita exact. Puteți consemna cuvânt cu cuvânt?

Făcu o pauză să-i vadă cu creioanele pregătite, apoi dictă:

— Domnișoara Taggart spune – citat – „Mă aștept să fac o căruță de bani de pe urma liniei John Galt. Îi voi fi meritat." Închei citatul. Mulțumesc mult.

— Alte întrebări, domnilor? întrebă Rearden.

Nu mai erau întrebări.

— Acum trebuie să vă spun câteva cuvinte despre inaugurarea liniei John Galt, le-a spus Dagny. Primul tren va pleca din gara Taggart Transcontinental din Cheyenne, Wyoming, la ora patru după-amiaza, în data de douăzeci și două iulie. Va fi un marfar special, alcătuit din opt vagoane. Va fi condus de o locomotivă cu patru motoare Diesel de opt mii de cai-putere, pe care o închiriez de la Taggart Transcontinental pentru această ocazie. Va circula non-stop până la joncțiunea cu linia Wyatt, Colorado, circulând cu o viteză medie de o sută de mile pe oră. Poftim? întrebă ea, auzind sunetul lung și scăzut al unei fluierături.

— Ce spuneați, domnișoară Taggart?

— Am spus o sută de mile pe oră – pante, curbe și toate celelalte.

— Dar nu ar trebui, mai degrabă, să mențineți viteza sub cea normală decât să... domnișoară Taggart, nu aveți niciun fel de considerație pentru opinia publică?

— Ba am. Dacă nu era opinia publică, o viteză medie de șaizeci și cinci de mile pe oră ar fi fost suficient.

— Cine va conduce acel tren?

— Am avut chiar ceva probleme în legătură cu subiectul. Toți mecanicii de la Taggart s-au oferit voluntar să o facă. Precum au făcut și fochiștii, frânarii și conductorii. A trebuit să tragem la sorți fiecare

poziție din echipa trenului. Mecanic va fi Pat Logan, de la Taggart Comet, fochist – Ray McKim. Eu voi călători în cabina locomotivei împreună cu ei.

— Nu se poate!

— Vă rog să asistați la inaugurare. E pe douăzeci și două iulie. Presa este invitată stăruitor. Altfel decât eram obișnuită, am devenit un vânător de publicitate. Serios. Mi-ar plăcea să am reflectoare, reportofoane și camere de filmat. Sugerez să amplasați câteva camere pe lângă pod. Prăbușirea podului v-ar oferi niște cadre interesante.

— Domnișoară Taggart, întrebă Rearden, de ce nu ați menționat că și eu voi călători în locomotivă?

Se uită la el din partea cealaltă a săli, iar pentru un moment erau singuri, uitându-se unul la celălalt.

— Da, desigur, domnule Rearden, răspunse ea.

***

Nu-l mai văzuse până în momentul când se uitau unul la celălalt pe peronul gării Taggart din Cheyenne, pe douăzeci și două iulie.

Nu căuta pe nimeni când a intrat pe peron: totul era de parcă simțurile i-ar fi fost reunite în așa fel încât nu putea să distingă cerul, soarele sau vuietele unei mulțimi uriașe, ci percepea doar o senzație de șoc și de lumină.

Cu toate acestea, el a fost prima persoană pe care a văzut-o și nu putea spune cât timp a fost și singura. Stătea lângă locomotiva trenului John Galt, vorbind cu cineva din afara percepției ei raționale. Era îmbrăcat în pantaloni largi, gri și într-o cămașă, arăta ca un mecanic expert, dar lumea din jurul său se holba la el pentru că era Hank Rearden de la Rearden Steel. Deasupra lui a zărit, pe caroseria argintie a locomotivei, literele TT. Liniile locomotivei erau înclinate în spate, țintind spațiul.

Era distanță între ei și-i separa o mulțime de oameni, dar ochii lui s-au îndreptat către ea din momentul în care a apărut. S-au uitat unul la celălalt, iar ea știa că și el se simțea la fel. Asta nu avea să fie o aventură de cea mai mare importanță, de care depindea viitorul lor, ci, pur și simplu, ziua bucuriei lor. Treaba fusese făcută. Pentru moment, nu exista niciun viitor. Câștigaseră prezentul.

Doar dacă cineva se simte o ființă de o importanță covârșitoare, îi spusese ea cândva, se poate simți ușor. Orice ar fi însemnat cursa trenului pentru alții, pentru ei, propriile lor persoane erau obiectivul principal al acestei zile. Orice ar fi căutat alții în viață, dreptul lor la ceea ce simțeau acum părea a fi tot ceea ce-și doriseră să găsească. Era de parcă, de pe peron, și-ar fi spus-o unul altuia.

Apoi și-a luat privirile de la el.

Observă că și la ea se uitau oamenii cu aceeași stăruință, că erau oameni în jurul ei, că râdea și că răspundea la întrebări.

Nu se așteptase la o mulțime atât de mare. Umpluseră platforma, calea ferată, piața de dincolo de gară; stăteau pe acoperișurile vagoanelor de marfă de pe margini, la ferestrele fiecărei case vizibile. Ceva i-a atras aici, ceva din atmosferă, ceva ce, în ultimul moment, l-a făcut pe James Taggart să ia și el parte la inaugurarea liniei John Galt. Ea îi interzisese să participe.

— Dacă vii, Jim, i-a spus ea, o să te dau afară din propria ta gară. Ăsta e un eveniment pe care n-o să-l vezi.

Apoi l-a ales pe Eddie Willers să reprezinte Taggart Transcontinental la inaugurare.

A privit mulțimea și a simțit, simultan, uimire pentru că ei se uitau la ea, când acest eveniment îi aparținea în asemenea măsură, că niciun tip de comunicare cu ceilalți nu era posibil, și, de asemenea, un sentiment al sincronizării – pentru că ei trebuia să fi fost prezenți aici, deoarece priveliștea unei realizări este cel mai de preț cadou pe care o ființă umană îl poate face celor din jur.

Nu simțea niciun fel de furie față de nimeni de pe pământ. Lucrurile pe care ea le-a avut de suportat se retrăseseră acum într-o ceață exterioară, ca o durere care încă există, dar care nu mai are puterea să doară. Nimic din toate astea nu mai putea conta în fața realității acestui eveniment, pentru că ziua aceea avea o semnificație copleșitoare, acută și limpede, ca stropii de soare de pe argintiul locomotivei, și toți trebuiau să o vadă acum, nimeni nu mai putea să se îndoiască, iar ea nu mai putea să urască pe nimeni.

Eddie Willers se uita la ea. Stătea pe peron, înconjurat de conducătorii de la Taggart, de șefii de divizie, de lideri ai opiniei publice și de diverse oficialități care fuseseră convinse, mituite sau amenințate să emită un permis de circulație în interiorul localităților, pentru un

tren, cu o sută de mile pe oră. Pentru prima dată, pentru această zi și pentru acest eveniment, titlul de vicepreședinte devenise real pentru el și îl purta cu demnitate. Dar, în timp ce vorbea cu cei din jur, ochii lui continuau să o urmărească pe Dagny prin mulțime. Era îmbrăcată în pantaloni albaștri și cămașă, inconștientă de datoriile oficiale – i le lăsase lui, grija ei principală era acum trenul, ca și cum ea ar fi fost doar un membru al echipajului.

Ea l-a văzut, s-a apropiat și a dat mâna cu el; zâmbetul ei era o sumă a tuturor lucrurilor pe care nu și le spuseseră.

— Păi, Eddie, acum ești Taggart Transcontinental.

— Da, i-a răspuns solemn, cu o voce scăzută.

Reporterii, curioși, au tras-o de lângă el. Îi adresau și lui întrebări.

— Domnule Willers, care este politica Taggart Transcontinental în legătură cu această linie?

— Ei bine, Taggart Transcontinental este doar un observator dezinteresat, nu-i așa, domnule Willers?

A dat cele mai bune răspunsuri pe care le-a putut formula. Se uita cum bate soarele pe o locomotivă Diesel. Dar ceea ce vedea era soarele într-o poieniță din pădure și o fată de doisprezece ani care îi spunea că, într-o zi, va ajunge să conducă un sistem feroviar.

Se uita de la depărtare, în timp ce echipajul trenului stătea aliniat în fața locomotivei ca să facă față unei echipe strălucitoare de fotografi. Dagny și Rearden zâmbeau ca și cum ar fi pozat pentru fotografiile dintr-o vacanță de vară. Pat Logan, mecanicul, un bărbat scund, viguros, cu păr cărunt și cu o față enigmatică, poza într-o ipostază de indiferență amuzată. Ray McKim, fochistul, un tânăr uriaș, aspru, rânjea cu un aer de stânjeneală și, totodată, de superioritate. Restul echipajului arăta de parcă urma să facă o farsă înspre camerele foto. Un fotograf spuse râzând:

— Nu puteți să arătați și voi ca și cum ați fi condamnați la moarte, vă rog? Asta vrea editorul.

Dagny și Rearden răspundeau la întrebările presei. Nu exista nicio nuanță de persiflare în răspunsurile lor, nicio răutate. Erau fericiți. Vorbeau de parcă întrebările ar fost puse cu cele mai bune intenții. Inevitabil, într-un moment neobservat de nimeni acest fapt a devenit adevăr:

— Ce așteptați să se întâmple în cursul acestei călătorii? l-a întrebat un reporter pe unul dintre frânari. Credeți că veți ajunge la destinație?

— Cred c-o să ajungem, i-a spus frânarul, și tu crezi la fel, frate.

— Domnule Logan, aveți copii? Ați făcut vreo asigurare în plus? Mă gândesc doar la pod, să știți.

— Nu trece podul acela până nu ajung eu la el, răspunse Pat Logan cu dispreț.

— Domnule Rearden, de unde știți că șinele dumneavoastră vor rezista?

— Bărbatul care i-a învățat pe oameni cum să facă o tiparniță, spuse Rearden, *el* de unde a știut?

— Spuneți-mi, domnișoară Taggart, ce va susține un tren de șapte mii de tone pe un pod de trei mii de tone?

— Judecata mea, răspunse ea.

Oamenii de presă, care-și disprețuiau propria profesie, nu știau de ce se bucură astăzi de ea. Unul dintre ei, un tânăr cu câțiva ani de publicitate negativă în urmă și cu un aer cinic de două ori mai mare decât vârsta lui, spuse dintr-odată:

— Știu ce mi-aș dori eu să fiu: mi-aș dori să fiu un om care se ocupă de *știri*.

Limbile ceasului de pe clădirea gării arătau 3:45. Echipajul se porni către vagonul de serviciu de la capătul îndepărtat al trenului. Mișcările și zgomotele mulțimii erau copleșitoare. Fără vreo intenție conștientă, oamenii amuțiseră.

Dispecerul primise vești de la fiecare operator local de pe lungimea căii ferate, care șerpuia prin munți până la sonda petrolieră Wyatt la trei sute de mile distanță. Ieși din clădirea gării și, privind-o pe Dagny, dădu semnalul de liberă trecere. Stând lângă locomotivă, Dagny și-a ridicat mâna, repetând gestul lui în semn de ordin recepționat și înțeles.

Șirul lung de vagoane acoperite se întindea până în depărtare, sub forma unor dreptunghiuri conectate ca o coloană vertebrală. Când mâna conductorului s-a legănat prin aer, departe, la capăt, ea și-a mișcat mâna într-un semnal de răspuns.

Rearden, Logan și McKim stăteau tăcuți, ca la un semn de atenționare, lăsând-o pe ea să fie prima care urcă la bord. Când ea a început să urce treptele de pe partea laterală a locomotivei, un reporter s-a gândit să-i pună o întrebare pe care nu i-o adresase încă:

— Domnișoară Taggart, strigă el în spatele ei, cine este John Galt?

Ea se întoarse, ținându-se cu o mână de o bară de metal, suspendată pentru un moment deasupra capetelor din mulțime.

— Noi suntem! răspunse ea.

Logan o urmă în cabină, apoi McKim; Rearden se urcă ultimul, apoi ușa locomotivei se închise și fu asigurată.

Luminile semaforului erau verzi. Erau lumini verzi și între șine, jos, pe pământ, mergând până în depărtare, unde șinele făceau un viraj, iar la curbă se afla, de asemenea, o lumină verde, pe lângă vegetația verde a verii, care și ea arăta de parcă ar fi fost o lumină.

Doi bărbați țineau o panglică albă de mătase întinsă peste șine în dreptul locomotivei. Erau administratorul de la Divizia Colorado și inginerul-șef al lui Nealy, care au rămas la postul lor de muncă. Eddie Willers avea să taie panglica pe care cei doi o țineau și, astfel, era inaugurată noua cale ferată.

Fotografii l-au imortalizat cu atenție, cu foarfeca în mână, cu spatele la locomotivă. Avea să repete ceremonia de două-trei ori, au explicat ei, ca să le ofere o varietate de cadre; aveau o bucată de panglică nouă, pregătită pentru asta. Era pe punctul de a îndeplini sarcina, apoi se opri.

— Nu, spuse el brusc. Nu va fi o prefăcătorie.

Pe o voce de autoritate calmă, vocea unui vicepreședinte, ordonă, arătând către camere:

— Dați-vă mai în spate, mult mai în spate. Faceți o singură fotografie atunci când o tai, apoi dați-vă din drum, repede.

Au făcut cum li s-a spus, mișcându-se pripiți cât mai în spate pe linie. Mai rămăsese doar un minut. Eddie s-a întors cu spatele la camere și a rămas între șine, cu fața către locomotivă. Ținea foarfecele pregătit deasupra panglicii albe. Și-a dat jos pălăria și a aruncat-o pe margine. Se uita în sus, către locomotivă. O adiere albă îi mișcă părul blond. Locomotiva era un scut măreț, argintiu, care purta emblema lui Nat Taggart.

Eddie Willers își ridică mâna în timp ce limbile ceasului din gară ajunseseră la ora patru.

— Dă-i drumul, Pat! strigă el.

În momentul în care locomotiva porni, el tăie panglica albă și se dădu din drum.

Văzu de pe margine fereastra compartimentului plecând și pe Dagny care îi făcea cu mâna într-un salut de răspuns. Apoi locomotiva dispăru, iar el stătea și se uita la peronul aglomerat apărând și dispărând în timp ce vagoanele treceau pe lângă el.

***

Șinele albastru-verzui fugeau ca să se întâlnească, ca două jeturi care porneau dintr-un singur punct de dincolo de orizont. Traversele se topiră, pe când se apropiau, într-un curent neted care curgea pe sub roți. O dâră neclară se lipi de o parte a locomotivei, de jos, de pe pământ. Copacii și stâlpii de telegraf țâșneau într-o privelişte fugară și treceau de parcă ar fi fost trași înapoi. Câmpiile verzi se întindeau în urma lor, pierzându-se ușor în zare. La capătul cerului, unduirea prelungă a munților se mișca în sens invers, părând că aceștia urmăresc trenul.

Ea nu simțea nicio roată sub podea. Mișcarea era un zbor lin, cu o viteză susținută, ca și cum locomotiva ar fi fost suspendată deasupra șinelor, călătorind purtată de un curent. Nu simțea viteza. Era bizar ca luminile verzi ale semnalelor să-și continue apropierea și să treacă pe lângă ei, la fiecare câteva secunde. Știa că semnalele luminoase se aflau la distanțe de trei kilometri.

Acul vitezometrului din fața lui Pat Logan se menținea în dreptul cifrei 100.

Ea ședea pe scaunul fochistului și arunca din când în când câte o privire către Pat Logan. El stătea ușor aplecat în față, relaxat, cu o mână sprijinindu-i-se ușor pe accelerație, ca din întâmplare; dar privirea îi era fixată pe calea ferată din față. Avea dexteritatea unui expert, atât de sigură că părea firească, dar era îndemânarea unei concentrări uriașe, concentrarea asupra sarcinii a cuiva care are certitudinea absolutului. Ray McKim stătea pe o bancă în spatele lui. Rearden se afla în centrul cabinei.

Stătea, cu mâinile în buzunar, cu picioarele depărtate, bine ancorat în mișcare, privind înainte. Nu era nimic acum care să-i atragă atenția pe marginea drumului: se uita la șine.

Posesiunea, se gândi ea, uitându-se înapoi la el, nu existau oare oameni care nu cunoșteau nimic despre natura ei și care se îndoiau de realitatea ei? Nu, posesiunea nu era făcută din hârtii, sigilii, alocații și permisiuni. Acolo era, în ochii lui.

Sunetul care umplea cabina părea să facă parte din spațiul pe care-l traversau. Acolo erau bâzâitul înfundat al motoarelor – clinchetul mai ascuțit al multor bucăți care sunau în felurite suspine metalice – și muzica înaltă, subțire a panourilor de sticlă care tremurau.

Obiectele treceau fulgerător pe lângă ei – un rezervor de apă, un copac, o cocioabă, un siloz pentru cereale. Aveau o mișcare de ștergător de parbriz: urcau, descriind o curbă, și coborau la loc. Liniile de telegraf se întreceau într-o cursă continuă cu trenul, ridicându-se și coborând din stâlp în stâlp, într-un ritm egal, precum cardiograma unei bătăi de inimă înscrisă pe cer.

Se uită înainte, la zarea care topea șinele și distanța, o zare care ar putea în orice moment să se modeleze sub chipul unui dezastru. Se întrebă de ce se simțea mai în siguranță decât s-a simțit vreodată într-un vagon din urma locomotivei, mai în siguranță aici, unde se părea că, dacă ar apărea vreun obstacol, pieptul ei și parbrizul de sticlă ar fi primele care s-ar zdrobi de el. Zâmbi, pricepând răspunsul: era siguranța de a fi primul, cu vedere completă și cunoaștere completă a destinului cuiva – nu sentimentul orb de a fi tras în necunoscut de o putere necunoscută. Era cea mai măreață senzație pe care ți-o poate da existența: nu să ai încredere, ci să știi.

Foile de sticlă ale ferestrelor din cabină făceau întinderea câmpiilor să pară și mai vastă: pământul arăta la fel de deschis mișcării precum era deschis vederii. Totuși, nimic nu era îndepărtat și nimic nu era inaccesibil. Abia ce sesiză luciul unui lac aflat din fața lor – și în secunda următoare era în dreptul lor, apoi trecuseră de el.

Era un spațiu ciudat între atingere și vedere, se gândi, între dorință și îndeplinire, între – cuvintele se conectară acut în mintea ei, după o oprire tulburătoare – trup și suflet. Prima dată, viziunea, apoi forma fizică de a o exprima. Prima dată, gândul, apoi mișcare cu țintă clară pe linia dreaptă a unui singur drum spre un gol ales. Ar putea unul să aibă vreo semnificație fără celălalt? Nu era diabolic să-ți dorești fără să te miști – sau să te miști fără un scop? Invidia cui a fost, care s-a strecurat prin lume, chinuindu-se să le separe și să le folosească împotriva lor?

Dădu din cap. Nu voia să se gândească sau să se întrebe de ce lumea care rămăsese în urma ei era cum era. Nu-i păsa. Zbura departe de ea cu viteza de o sută de mile pe oră. Se îndreptă către geamul deschis de lângă ea și simți viteza vântului, fluturându-i părul de pe frunte. Se relaxă, fără a fi conștientă de nimic altceva decât de plăcerea pe care i-o oferea.

Cu toate acestea, mintea ei încă zburda. Frânturi de gânduri îi treceră prin conștiință, precum stâlpii de telegraf pe lângă șine. Plăcere

fizică? se gândi ea. Acesta e un tren făcut din oțel... călătorind pe șine de metal Rearden... pus în mișcare de energia motorinei care arde și a generatoarelor electrice... e o senzație fizică a unei mișcări fizice în spațiu... dar asta e cauza și semnificația a ceea ce simt eu acum?... Se numește plăcere josnică, animală – sentimentul acesta că nu mi-ar păsa dacă șinele s-ar rupe în bucăți sub noi acum – nu o vor face, dar nu mi-ar păsa, pentru că am trăit asta? O plăcere josnică, fizică, materială, degradantă a corpului?

Zâmbi, ochii ei se închiseră, iar vântul îi trecea prin păr.

Deschise ochii și observă că Rearden se uita în jos la ea. Era aceeași privire cu care se uitase la calea ferată. Își simți puterea de decizie înfrântă de o singură lovitură neclară, care-i făcuse orice mișcare imposibilă. Îi întâlni privirea, în timp ce se lăsa pe spate în scaun, iar vântul îi lipea materialul subțire al cămășii de trup.

Se uită în altă parte și își întoarse din nou privirea către imaginea pământului desfășurându-se în fața lor.

Nu voia să se gândească, dar fluxul gândului merse mai departe, precum bâzâitul motoarelor sub sunetele locomotivei. Se uită de jur împrejur în cabină. Plasa de metal delicat a tavanului, se gândi, șirul de nituri din colț, susținând fâșii de metal sudate împreună – cine le-a făcut? Forța brută a mușchilor bărbaților? Cine a făcut posibil ca cele patru cadrane și cele trei manete din fața lui Pat Logan să țină în frâu puterea incredibilă a celor șaisprezece motoare din spatele lor și să o transmită la controlul fără efort al mâinii unui om?

Aceste lucruri și capacitatea din care se năștea – era acesta țelul pe care oamenii îl considerau malefic? Asta era ceea ce ei numeau o problemă rușinoasă a lumii concrete? Era aceasta starea de a accepta să fii sclav al materiei? Era aceasta capitularea omului în fața corpului său?

Dădu din cap, de parcă și-ar fi dorit să arunce acest subiect pe geam și să-l lase să se fărâmițeze undeva, de-a lungul șinelor. Privi soarele de deasupa câmpiilor de vară. Nu trebuia să se gândească, pentru că aceste întrebări erau doar detalii ale unui adevăr pe care ea îl știa și-l știuse mereu. Lasă-le să treacă precum stâlpii de telgraf. Lucrul pe care îl știa era asemenea firelor de telegraf care zburau deasupra, într-o linie neîntreruptă. Cuvintele potrivite pentru asta, și pentru această călătorie, și pentru sentimentul ei, și pentru întreaga omenire de pe fața pământului erau: „E atât de simplu și atât de corect!"

Se uită afară, la întinderea țării. Devenise conștientă de ceva timp de figurile umane care apăreau cu o regularitate stranie pe marginea căii ferate. Dar treceau atât de repede că nu putea să le înțeleagă rostul până când, precum pătrățelele unei benzi de film, secvențe scurte se unire într-un întreg și înțelese. Calea ferată era păzită de la terminarea acesteia, dar ea nu angajase lanțul uman pe care îl văzuse întins afară. O figură solitară stătea la fiecare post de o milă. Unii erau tineri școlari, unii erau atât de bătrâni, că siluetele lor păreau încovoiate sub cer. Cu toții erau înarmați cu ce găsiseră, de la carabine scumpe la muschete antice. Cu toții purtau șepci de la căile ferate. Erau fiii angajaților de la Taggart și bărbați bătrâni care se pensionaseră după o viață întreagă de lucru pentru Taggart. Veniseră, nechemați, să păzească acest tren. În vreme ce locomotiva trecea pe lângă el, fiecare om în parte se îndrepta, cu rigoare, și-și ridica arma în semn de salut milităresc.

Când înțelese, pufni în râs, deodată, cu bruschețea unui plâns. Râdea, tremurând, ca un copil; sunetele ei erau ca niște suspine de ajutor. Pat Logan încuviință din cap, cu un zâmbet slab; observase garda de onoare cu mult timp în urmă. Se îndreptă către geamul deschis, iar mâna ei se mișcă în curbe mari de triumf, făcând cu mâna oamenilor de lângă șine.

Pe creasta unui deal din depărtare, văzu un grup de oameni și mâinile lor fluturând pe cer. Casele cenușii ale unui sat erau risipite pe o vale, ca și cum ar fi fost aruncate acolo cândva și uitate; liniile acoperișurilor se balansau deformându-se, iar anii șterseseră culoarea pereților. Probabil că acolo locuiseră generații după generații, cu nimic care să marcheze trecerea timpului lor în afară de mișcarea soarelui de la est la vest. Acum, acești oameni au urcat dealul ca să vadă o cometă cu vârf argintiu, care țâșnește peste câmpiile lor ca un claxon care sparge o liniște grea.

Când casele începură să fie din ce în ce mai dese și mai aproape de calea ferată, ea văzu oameni la ferestre, pe terase, pe acoperișuri îndepărtate. Văzu mulțimi care blocau drumurile la intersecțiile cu calea ferată. Drumurile dispăreau fluturând precum paletele unui ventilator, iar ea nu putea să distingă figuri umane, doar mâinile lor salutând trenul ca niște crengi fluturând în bătaia vântului. Stăteau sub semnalele luminoase roșii de avertizare, sub semnale scriind: „Opriți. Priviți. Ascultați."

Gara pe lângă care zburaseră, când treceau printr-un oraș cu o sută de mile pe oră, era o sculptură mișcătoare de oameni de pe peron până pe acoperiș. Văzu tremurul de mâini care salutau, de pălării care erau aruncate în aer, ceva care se lovi de partea laterală a locomotivei – un buchet de flori.

În timp ce milele se adunau în urma lor, orașele treceau pe lângă ei cu gări în care nu s-au oprit, cu mulțimi de oameni care veniseră doar să vadă, să aclame și să spere. Văzu ghirlande de flori pe sub streșinile înnegrite ale vechilor gări, flamuri roșu-alb-albastre pe pereții roși de vreme. Era ca în fotografiile pe care le văzuse – și invidiase – în cărțile școlare de istorie a căilor ferate, din era când oamenii se adunau să întâmpine prima cursă a trenului. Era ca pe vremea când Nat Taggart se mutase în cealaltă parte a țării, iar opririle sale pe drum erau marcate de oameni nerăbdători să vadă reușita. Vremea aceea, se gândi ea, a trecut; trecuseră generații, cu niciun eveniment de întâmpinat nicăieri, cu nimic de văzut, în afară de crăpăturile care se măreau an de an pe pereții construiți de Nat Taggart. Cu toate acestea, oameni veniseră din nou, așa cum veniseră pe vremea lui, atrași de aceeași chemare.

Se uită la Rearden. Stătea sprijinit de perete, nepăsător la mulțimile de oameni, indiferent la admirație. Observa performanța șinelor și a trenului cu concentrarea unui expert pentru care totul înseamnă interes profesional; înfățișarea sa sugera că ar da la o parte, ca irelevant, orice gând precum „Le place", pe când gândul care îi răsuna în minte era „Funcționează!".

Silueta lui înaltă, în costum format din pantaloni și cămașă gri, arăta ca și cum corpul său ar fi fost pregătit de acțiune. Pantalonii îi accentuau liniile lungi ale picioarelor, postura ușoară, fermitatea cu care-și ținea fără efort echilibrul, fiind pregătit să se arunce înainte în orice clipă; mânecile scurte accentuau forța mâinilor sale uscățive; cămașa descheiată îi lăsa la vedere pielea fermă a pieptului.

Își întoarse privirea, realizând deodată că s-a uitat la el mult prea des. Dar această zi nu era legată prin nimic de trecut sau de viitor – gândurile ei erau rupte de orice implicații; nu vedea nicio semnificație suplimentară, doar imediata imensitate a sentimentului că era întemnițată alături de el, sigilați fiind împreună în același cub de aer, proximitatea prezenței lui accentuând concretețea acelei zile, la fel cum șinele lui scoteau în evidență zborul trenului.

Se întoarse intenționat și se uită la el. El o privea. Nu-și întoarse privirea, ci se uită în ochii ei, rece și semnificativ. Ea îi zâmbi sfidător, nelăsându-l să conștientizeze semnificația completă a zâmbetului ei, știind doar că a fost cea mai tare lovitură pe care i-o putea arunca feței lui inflexibile. Simți o dorință subită să-l vadă tremurând, să-i smulgă un suspin. Își întoarse capul, încet, simțind un amuzament nesăbuit, întrebându-se de ce îi vine greu să respire.

Stătea rezemată pe spate în scaunul ei, privind înainte, știind că el era la fel de conștient de ea precum ea era de el. Simți plăcere în sfiala neobișnuită pe care i-o provoca. Când își încrucișa picioarele, când se lăsa pe mână sprijinindu-se de geam, când își dădea părul la o parte de pe frunte, fiecare mișcare a corpului ei era subliniată de un sentiment pentru care cuvintele nemărturisite erau: „El vede asta?".

Orașele fuseseră lăsate în urmă. Calea ferată trecea prin locuri care deveneau din ce în ce mai aspre și mai nepăsătoare, fără ca apropierea să mai fie posibilă. Șinele continuau să dispară după curbe, iar culmile dealurilor continuau să vină mai aproape, ca și cum câmpiile ar fi fost împăturite. Trasele stâncoase plate din Colorado înaintau către marginea șinelor, iar întinderile îndepărtate de cer treceau valuri de munți albăstrui.

Mult mai în față, au văzut un fuior de fum deasupra hornurilor fabricilor, apoi pânza unei centrale electrice și vârful singuratic al unei structuri de metal. Se apropiau de Denver.

Ea se uită la Pat Logan. El se aplecă un pic mai mult; văzu o ușoară încordare în degetele de la mână și în privire. Știa la fel de bine ca ea pericolele traversării unui oraș la viteza cu care călătoreau.

A fost un șir de minute, dar l-au simțit ca pe un întreg. Întâi, au văzut formele solitare, fabricile, rostogolindu-se peste parbrizul lor, apoi siluetele au dispărut în înceţoșarea străzilor, apoi o deltă de șine s-a împrăștiat în fața lor, precum gura unui coș de fum absorbindu-i prin gara Taggart, cu nimic altceva care să-i protejeze decât lumini verzi împrăștiate peste tot pe jos; de la înălțimea cabinei au văzut vagoane de marfă pe roți, trecând pe lângă ei la fel de repede ca panglicile plate ale acoperișurilor; gaura neagră a stației de tren zbură către fețele lor; se izbiră de o explozie de sunete, bătăile roților, panourile de sticlă ale unei arcade și țipetele de bucurie ale unei mulțimi care se legăna ca un lichid în întuneric printre coloane de oțel – zburau către o arcadă

radiantă, iar luminile verzi care atârnau pe cerul deschis, luminile verzi erau ca niște mânere de uși ale spațiului, deschizând ușă după ușă înaintea lor. Apoi, dispărând după ei, străzile sufocate de trafic, ferestrele deschise, ticsite cu figuri umane, sirenele care țipau și – din vârful unui zgârie-nori îndepărtat – un nor de fulgi de zăpadă de hârtie licărind prin aer, aruncați de cineva care a văzut trecerea unui glonț de argint printr-un oraș oprit să-l privească.

Apoi erau din nou afară, pe un povârniș stâncos și, cu o repeziciune șocantă, munții erau în fața lor, ca și cum orașul i-ar fi aruncat direct spre un zid de granit, iar o bordură subțire i-ar fi prins la timp. Erau agățați pe muchia unei stânci verticale, cu pământul rostogolindu-se sub ei și cu podoabe gigantice de bolovani întortocheați ieșind din pământ și blocând lumina soarelui, lăsându-i să călătorească printr-un apus albăstrui, fără nicio urmă de cer sau de pământ.

Curbele șinelor deveniseră cercuri rotitoare printre pereții care înaintau ca să-i îndepărteze de pe marginile lor. Dar calea ferată îi străpungea uneori, ori poate munții se dădeau la o parte, deschizându-se ca două aripi în vârful șinelor – o aripă verde, făcută din ace verticale, cu pini întregi servind ca fire pentru un covor gros – cealaltă brun-roșcată, făcută din stâncă goală.

Privi în jos pe geam și văzu marginea argintie a locomotivei atârnând deasupra unui spațiu gol. Cu mult mai jos, firul subțire al unui râu curgea de pe un prag pe altul, iar ferigile care atârnau în jos către apă erau vârfurile tremurătoare ale unor mesteceni. Văzu șirul de vagoane din spatele locomotivei șerpuind pe o pantă de granit, iar mile de versant accidentat mai în jos, văzu buclele de șină verde-albăstruie descolăcindu-se în urma trenului.

Un zid de piatră țâșni în sus în drumul lor, umplând parbrizul, întunecând cabina, atât de aproape încât părea că rămășița lor de timp nu i-ar mai fi lăsat să scape. Dar auzi scrâșnetul roților pe acea curbă, lumina veni năvălind înapoi, și văzu o întindere deschisă de cale ferată pe o stâncă îngustă. Stânca se termina în spațiu. Botul locomotivei era îndreptat direct către cer. Nu era nimic ce putea să-i oprească decât două fâșii de metal verde-albăstrui prinse într-o curbă de-a lungul stâncii.

Să iei violența izbitoare a șaisprezece motoare, se gândi ea, atacul a șapte mii de tone de oțel și marfă, să rezişti acesteia, să o apuci

și să o răsucești în jurul unei curbe, era fapta imposibilă făcută de două fâșii de metal, nu mai late decât mâna ei. Ce o făcea posibilă? Ce forță le-a dat unor aranjamente nevăzute de molecule puterea de care depindeau viețile lor și viețile tuturor oamenilor care așteptau cele optzeci de vagoane de marfă? Văzu mâinile și fața unui bărbat în lumina unui cuptor de laborator, deasupra lichidului albicios al unei mostre de metal.

Se simțea cuprinsă de o emoție pe care nu o putea controla, precum a unui lucru ce erupe. Se îndreptă către ușa compartimentului motor, o deschise spre un jet țipător de sunet și pătrunse în bătăile inimii locomotivei.

Pentru moment, era de parcă totul s-ar fi redus la un singur simț, simțul auzului, iar ceea ce a rămas din auzul ei era doar un țipăt lung, ascendent, descendent, ascendent. Stătea într-o cameră de metal sigilată ce se balansa, uitându-se la giganticele generatoare. Dorise să le vadă, pentru că sentimentul de triumf din ea era legat de ele, de dragostea ei pentru ele, de motivul meseriei pe viață pe care și-o alesese. În claritatea anormală a unei emoții violente, simțea că era pe punctul de a pricepe ceva ce nu a știut niciodată și trebuia să știe. Râse cu zgomot, dar nu auzi nimic; nimic nu putea fi auzit prin explozia continuă.

— Linia John Galt! zbieră ea, pentru amuzamentul de a-și simți vocea smulsă de la buze.

Se mișcă încet, pe lungimea compartimentul motor, printr-un pasaj îngust dintre motoare și perete. Simțea indecența unui intrus, de parcă ar fi pătruns în interiorul unei creaturi vii, sub pielea ei argintie, și i-ar fi văzut viața bătând în cilindri de metal gri, în bobine întortocheate, în tuburi sigilate, în rotirea convulsivă a lamelor în cuști de sârmă. Complexitatea imensă a situetei de deasupra ei era drenată de canale invizibile, iar violența care urla înăuntrul ei era condusă la ăcele fragile de pe ecrane de sticlă, în puncte verzi și roșii ce sclipeau pe panouri, în cabinete înalte, subțiri, inscripționate „Înaltă tensiune".

De ce a simțit mereu sentimentul acela exaltant de încredere când se uita la mașinării? se gândi. În aceste forme gigantice, două aspecte care țin de inuman erau evident absente: lipsa motivului și lipsa scopului. Fiecare parte a motoarelor era un răspuns încorporat pentru „De ce?" și „Pentru ce?" – precum pașii unui curs al vieții ales de genul de minte pe care ea îl venera. Motoarele erau un cod moral proiectat în oțel.

Ele *sunt* vii, se gândi ea, pentru că sunt forma fizică a acțiunii unei puteri vii – a acelei minți care a fost capabilă să înțeleagă întregul acestei complexități, să-i dea un scop, să-i dea o formă. Pentru o secundă, i se păru că motoarele erau transparente și că ea le vedea rețeaua sistemului nervos. Era o rețea de conexiuni, mai complexă, mai crucială decât toate sârmele și circuitele lor: conexiunile raționale făcute de acea minte umană care a dat formă oricărei părți din ele pentru prima dată.

Ele *sunt* vii, se gândi ea, dar sufletele lor le acționează prin telecomandă. Sufletul lor este în fiecare om care are capacitatea să egaleze această realizare. Dacă sufletul ar dispărea de pe pământ, motoarele s-ar opri, pentru că aceea e puterea care le face să meargă, nu cilindrii de oțel, care ar deveni pete de rugină pe pereții peșterilor fiarelor tremurătoare – puterea unei minți vii, puterea gândului, și a deciziei, și a scopului.

Își croia drum înapoi spre cabină, simțind că ar vrea să râdă, să îngenuncheze sau să își ridice mâinile, dorindu-și să poată elibera ceea ce simțea, știind că nu avea nicio formă de exprimare.

Se opri. Îl văzu pe Rearden stând în pragul ușii de la cabină. Se uita la ea ca și cum ar fi știut de ce fugise și ce simțise. Stăteau nemișcați, corpurile lor devenind priviri care se întâlniră în încăpere. Bătăile din ea erau una cu bătăile motorului – și se simțea de parcă amândouă ar fi provenit de la el; ritmul pulsant i-a anihilat voința. S-au întors în cabină, în tăcere, știind că a existat între ei un moment care nu trebuia menționat.

Stâncile din față erau de un auriu sclipitor, lichid. Fâșii de umbre se lungeau peste văile din urmă. Soarele cobora spre vârfuri în vest. Mergeau spre vest și în sus, spre soare.

Când au văzut coșurile industriale din valea îndepărtată, cerul se adâncise în culoarea verde-albăstruie a șinelor. Era unul dintre orașele noi din Colorado, orașele care au crescut ca o radiație a sondelor petroliere Wyatt. Văzu liniile ascuțite ale caselor moderne, acoperișuri plate, plăci mărețe de geamuri. Era prea departe ca să distingă oamenii. În momentul în care a crezut că ei nu vor privi trenul de la acea distanță, o rachetă țâșni dintre clădiri, se ridică deasupra orașului și explodă într-o fântână de stele aurii pe cerul întunecat. Oameni pe care nu-i putea vedea se uitau la linia continuă a trenului pe latura versantului și trimiteau un salut, o pană singuratică de foc în amurg, simbolul celebrării sau al unui mesaj de ajutor.

După următoarea curbă, într-o deschidere neașteptată asupra orizontului, văzu două puncte de lumină electrică, alb și roșu, joase, pe cer. Nu erau avioane – văzuse conurile de grinzi de metal care le susțineau – și, în acel moment, știu că erau sondele Wyatt Oil, vedea că șinele se îndreaptă la vale, că pământul se deschidea erupând, ca și cum munții ar fi fost dați la o parte, iar la fund, la baza dealului Wyatt, peste crăpătura întunecată a canionului, văzu podul din metal Rearden.

Zburau în jos, uitase de gradația grijulie, marile curbe ale coborârii gradate, se simțea de parcă trenul ar plonja în jos, cu capul înainte, privi podul cum creștea ca să-i întâmpine – un tunel mic, pătrat de dantelă metalică, niște grinzi încrucișate în aer, verde-albăstrui, și strălucind, atinse de raza lungă de lumină a apusului din vreo crăpătură a barierei munților. Lângă pod erau oameni, pata întunecată a unei mulțimi, dar nu se putea gândi la ei. Auzi sunetul crescând, accelerat al roților și un sunet, o muzică auzită în tandem cu ritmul roților continua să-i zdruncine mintea, crescând în volum – izbucnise brusc în cabină, dar știa că era doar în mintea ei: Concertul al Cincilea al lui Richard Halley, se gândi: l-a scris pentru asta? a cunoscut el un sentiment ca acesta? – mergeau mai repede, părăsiseră pământul, se gândi ea, aruncați de munți ca de pe o trambulină, călătoreau acum prin spațiu – nu e un test corect, se gândi ea, nu vom atinge acel pod; văzu fața lui Rearden deasupra ei, îl privi în ochi, iar capul ei se lăsă pe spate, în așa fel încât fața ei stătea nemișcată sub a lui; au auzit un zgomot răsunător de metal, au auzit o bătaie de tobe pe sub picioarele lor, liniile diagonale ale podului au trecut fluid pe lângă ferestre cu sunetul unei bare de metal târâte peste drugii unui gard – apoi ferestrele erau clare, abrute, mișcarea plonjonului lor îi împingea acum în sus pe un deal, sondele Wyatt Oil oscilau în fața lor; Pat Logan se întoarse, privind în sus către Rearden cu o urmă de zâmbet; iar Rearden a spus:

— Asta e.

Semnul de pe marginea unui acoperiș spunea: „Wyatt Junction". Se holbă, simțind că ceva nu era în regulă, până când și-a dat seama ce era: semnul nu se mișca. Cel mai puternic șoc al călătoriei era realizarea faptului că locomotiva stătea pe loc.

Auzi voci undeva, se uită în jos și observă că erau oameni adunați pe platformă. Apoi ușa cabinei a fost deschisă: știa că ea trebuie să fie prima care să coboare și se apropie de margine. Pentru o secundă, își

simți suplețea corpului, amețeala de a sta complet în aer liber. Apucă barele de metal și începu să coboare pe scară. Se afla la jumătatea drumului când simți palmele unui bărbat apucând-o strâns de coaste și talie, fusese desprinsă de scări, cărată prin aer și așezată pe pământ. Nu-i venea să creadă că tânărul care râdea înaintea ei era Ellis Wyatt. Fața tensionată, batjocoritoare pe care și-o amintea avea acum puritatea, neastâmpărul și bunăvoința vioaie a unui copil aflat în lumea pentru care fusese făcut.

Se sprijinea de umărul lui, simțindu-se nesigură pe pământul nemișcător, cu brațul lui în jurul ei, râdea, asculta lucrurile pe care el le spunea, răspundea:

— Dar nu știai că o vom face?

Peste o clipă, văzu fețele din jurul lor. Erau deținătorii de obligațiuni ale liniei John Galt, oamenii care erau Nielsen Motors, Hammond Cars, Stockton Foundry și toți ceilalți. A dat mâna cu ei și nu a fost niciun discurs; stătea lângă Ellis Wyatt, înclinându-se ușor, dându-și părul la o parte de pe ochi, lăsându-și dâre de funingine pe frunte. Dădu mâna cu oamenii din echipajul trenului, fără cuvinte, toți cu zâmbete pe față. Blițurile explodau în jurul lor și oamenii le făceau cu mâna de pe sondele de petrol de pe pantele munților. Deasupra capului ei, deasupra capetelor din mulțime, inițialele TT de pe emblema argintie erau lovite de ultima rază de soare.

Ellis Wyatt preluase controlul. O conducea undeva, mișcarea mâinii sale făcând o cărare pentru ei prin mulțime, când unul dintre oamenii cu camere de filmat se îndreptă către ea.

— Domnișoară Taggart, strigă el, ne veți da un mesaj pentru public?

Ellis Wyatt arătă către șirul lung de vagoane de marfă.

— A făcut-o deja.

Apoi stătea pe bancheta din spate a unei mașini, mergând prin curbele drumului de munte. Bărbatul de lângă ea era Rearden, șoferul, Ellis Wyatt.

Se opriră la o casă agățată pe marginea unei stânci, fără alte locuințe în preajmă, în vastitatea câmpurilor petrolifere împrăștiate pe coastele de sub ea.

— Păi, bineînțeles că rămâneți la mine acasă peste noapte, amândoi, spuse Ellis Wyatt în timp ce intrau. Unde credeați c-o să stați?

Ea râse.

— Nu știu. Nu m-am gândit la toate detaliile.

— Cel mai apropiat oraș e la o distanță de o oră cu mașina. Acolo s-a dus echipajul vostru: băieții voștri de la diviziunea locală dau o petrecere în onoarea lor. La fel face tot orașul. Dar i-am spus lui Ted Nielsen și celorlalți că nu vom avea niciun banchet pentru voi și niciun discurs. Numai dacă vreți voi.

— Dumnezeule, nu! spuse ea. Mulțumesc, Ellis.

Era întuneric afară când se așezară la cină într-o cameră care avea ferestre largi și câteva piese scumpe de mobilier. Cina era servită de o siluetă silențioasă într-o jachetă albă, singurul locatar al casei, un indian bătrân cu fața împietrită și cu maniere curtenitoare. Câteva puncte de foc erau împrăștiate prin cameră, prelingându-se pe geamuri și dincolo de ele: lumânările de pe masă, luminile de pe sonde și stelele.

— Crezi că acum ai mâinile pline? spunea Ellis Wyatt. Dă-mi un an doar și îți voi da ceva care să te țină ocupată. Două trenuri de cisterne pe zi, Dagny? Vor fi patru sau șase sau cât de multe îți dorești să umplu.

Mâinile sale trecură pe deasupra luminilor de pe munți.

— Asta? Asta nu e nimic în comparație cu ce am de gând. Arătă spre vest. Buena Esperanza Pass. La cinci mile de aici. Toată lumea se întreabă ce fac cu asta. Șist petrolifer. Acum câțiva ani au încetat să mai încerce să scoată petrol din șisturi, pentru că era prea scump. Păi stai să vezi procesul pe care l-am dezvoltat eu. Va fi cel mai ieftin ulei care-i va stropi în față vreodată și încă un stoc nelimitat, un stoc neatins, care va face cel mai mare zăcământ de petrol să arate ca o baltă cu noroi. Am comandat o conductă? Hank, noi doi va trebui să construim conducte în toate direcțiile către... Ah, îmi cer iertare. Nu cred că m-am prezentat când am vorbit cu tine la gară. Nici măcar nu ți-am spus numele meu.

Rearden rânji.

— L-am ghicit până acum.

— Îmi cer scuze, nu-mi place să fiu neglijent, dar eram prea entuziasmat.

— În legătură cu ce erai entuziasmat? întrebă Dagny, ochii ei îngustându-se amuzați.

Wyatt se uită în ochii ei pentru un moment; răspunsul lui avu un ton de intensitate solemnă, modulată în mod ciudat de o voce zâmbitoare.

— În legătură cu cea mai frumoasă palmă peste față pe care am primit-o și am meritat-o vreodată.

— Vrei să spui, pentru când ne-am întâlnit prima dată?

— Vreau să spun, pentru când ne-am întâlnit prima dată.

— Nu. Aveai dreptate.

— Aveam. Despre totul în afară de tine. Dagny, să întâlnești o excepție după ani de... Ah, la naiba cu ei! Vrei să pornesc radioul ca să auzim tot ce se spune despre voi doi în seara asta?

— Nu.

— Bine. Nu vreau să-i aud. Lasă-i să-și înghită propriile discursuri. Acum se cațără cu toții pe camionul cu orchestra. Noi suntem orchestra. Se uită la Rearden. Tu de ce zâmbești?

— Mereu am fost curios să văd cum ești.

— Nu am avut niciodată șansa să fiu cum sunt – exceptând seara asta.

— Locuiești aici singur, în felul ăsta, la mile depărtare de tot?

Wyatt arătă către geam.

— Sunt la câțiva pași de tot.

— Cum rămâne cu oamenii?

— Am camere de oaspeți pentru genul de oameni care vin să mă vadă pentru afaceri. Vreau cât se poate de multe mile între mine și toți ceilalți oameni.

Se aplecă pentru a le reumple paharele cu vin.

— Hank, de ce nu te muți în Colorado? La naiba cu New York și cu litoralul estic! Asta e capitala renascentismului. A doua Renaștere – nu a picturilor de ulei și a catedralelor, ci a sondelor de petrol, a centralelor energetice și a locomotivelor făcute din metal Rearden. Au avut parte de Era de Piatră și de Era metalelor, iar acum o vor numi Era metalului Rearden – pentru că nu există nicio limită pentru ceea ce metalul tău a făcut să fie posibil.

— Voi cumpăra câteva mile pătrate în Pennsylvania, spuse Rearden. Cele din jurul uzinelor mele. Ar fi fost mai ieftin să fi construit o filială aici, după cum voiam, dar știi de ce nu pot – și la naiba cu ei! O să-i înving oricum. Voi extinde uzinele – iar dacă ea poate să-mi ofere trei zile de rulare de marfare spre Colorado, intru în competiție cu tine pentru viitoarea capitală a Renașterii

— Dă-mi un an, spuse Dagny, de rulat trenuri pe linia John Galt, dă-mi timp să pun pe picioare sistemul Taggart – și îți voi oferi trei zile de rulare de marfare, pe o cale ferată din metal Rearden, de la un ocean la altul!

— Cine a spus cândva că are nevoie de un punct de sprijin? spuse Ellis Wyatt. Dă-mi o prioritate de trecere neobstrucționată și le voi arăta cum să miște Pământul!

Se întrebă ce-i plăcea la sunetul râsului lui Wyatt. Vocile lor, chiar și a ei, aveau o tonalitate pe care nu o mai auzise până acum. Când se ridicară de la masă, a fost șocată să observe că lumânările erau singura sursă de iluminat din cameră; se simțise de parcă stătuse într-o lumină violentă.

Ellis Wyatt își ridică paharul, se uită la fețele lor și spuse:

— În cinstea lumii, așa cum pare ea a fi acum!

Și-a golit paharul dintr-o singură mișcare.

Auzi bubuitul paharului spărgându-se de perete în aceeași clipă în care văzu mișcarea – de la arcuirea corpului său la destinderea brațului său, apoi la violența teribilă a mâinii sale care aruncă paharul prin cameră. Nu era gestul convențional al celebrării, ci era gestul unei furii rebele, gestul furios care e mișcarea ca substituent al unui țipăt de durere.

— Ellis, șopti ea, care e problema?

Se întoarse și o privi. Cu aceeași iuțeală violentă, ochii îi erau limpezi, fața îi era calmă; ce a speriat-o a fost să-l vadă zâmbind blând.

— Îmi pare rău, spuse el. Nu contează. O să încercăm să ne imaginăm că va dura.

Pământul era pătat de lumina lunii atunci când Wyatt îi conduse la al doilea etaj al casei pe o scară exterioară, în galeria deschisă spre care dădeau ușile camerelor oaspeților. Le-a urat noapte bună, iar ei îi auziră pașii îndepărtându-se pe scări. Lumina lunii părea să filtreze sunetele la fel cum filtra culoarea. Pașii s-au pierdut în depărtare, iar atunci când au încetat, liniștea avea calitatea unei solitudini care durase mult timp, ca și cum nu ar mai fi fost nicio persoană în imediata apropiere.

Nu s-a îndreptat către ușa camerei ei. El nu se mișca. La nivelul tălpilor lor nu se afla nimic decât o balustradă subțire și o bucată de spațiu. Armături ascuțite coborau, cu umbre ce imitau urmele de oțel ale sondelor petroliere, încrucișându-se brusc, linii negre peste petece de piatră încinsă. Câteva lumini, albe și roșii, tremurau în aer, ca picăturile de ploaie prinse pe colțurile grinzilor de oțel. În depărtare, trei picături mici erau verzi, aliniate de-a lungul căii ferate Taggart. După

ele, la capătul spațiului, la baza unei curbe albe, atârna un dreptunghi împânzit care era podul.

Simți un ritm fără sunet sau mișcare, o senzație de tensiune pulsantă, ca și cum roțile trenului John Galt încă s-ar mai fi învârtit. Încet, ca răspuns și ca împotrivire a unei chemări nevorbite, se întoarse ca să-l privească.

Privirea pe care o văzu pe fața lui o făcu să-și dea seama pentru prima dată că ea știuse că acesta va fi sfârșitul călătoriei. Acea privire nu era așa cum erau învățați bărbații s-o arate, nu era vorba de mușchi relaxați, de buze pline de dorință și de o foame lipsită de rațiune. Liniile feței sale erau trase ferm, oferindu-i o puritate stranie, o precizie ageră a formei, făcând-o curată și tânără. Gura lui alcătuia o linie serioasă, buzele erau ușor trase înăuntru, evidențiind conturul formei lor. Doar ochii îi erau încețoșați, pleoapele lor inferioare umflate și ridicate, privirea lor absorbită de ceea ce părea a fi ură și durere.

Șocul deveni o amorțeală ce se întindea prin corpul ei; simți o presiune puternică în gât și în stomac; nu era conștientă de nimic decât de o convulsie subită, care o împiedica să respire. Dar ceea ce simțea, fără cuvinte pentru asta, era: Da, Hank, da, acum, pentru că face parte din aceeași bătălie, într-un fel pe care eu nu-l pot numi... pentru că este ființa noastră, împotriva lor... capacitatea noastră extraordinară, pentru care ne torturează, capacitatea de a fi fericiți... Acum, în felul acesta, fără cuvinte sau întrebări... pentru că o vrem...

Era ca un gest de ură, ca lovitura tăioasă a unui bici învăluindu-i corpul: îi simți mâinile în jurul ei, își simți picioarele trase lângă el și pieptul lăsat pe spate sub apăsarea pieptului său, gura lui pe a ei.

Mâna ei se mișcă de la umerii lui la talie, la picioare, eliberând dorința nemărturisită a fiecărei părți din ea atingând-o pe a lui. Când și-a desprins gura de a lui, râdea fără niciun sunet, în semn de triumf, ca și cum ar fi spus: „Hank Rearden – austerul, inaccesibilul Hank Rearden al biroului ascetic, al întâlnirilor de afaceri, al negocierilor aspre – ți le aduci aminte acum? – mă gândesc la asta acum, pentru satisfacția de a ști că te-am adus aici". El nu zâmbea, fața lui era fermă, era fața unui dușman, i-a smucit capul și i-a apucat din nou gura, ca și cum i-ar fi făcut o rană.

L-a simțit tremurând și se gândi că acesta e genul de suspin pe care voise să-l smulgă de la el – abandonul prin reziduurile rezistenței lui

torturate. Totuși, știa, în același timp, că triumful era al lui, că râsul ei era tributul plătit lui, că ostilitatea ei însemna supunere, că scopul întregii ei puteri violente era doar ca să-i facă lui victoria mai glorioasă – îi ținea corpul lipit de al ei, ca și cum ar fi subliniat dorința lui de a o lăsa să știe că ea era acum doar o unealtă pentru satisfacerea dorințelor sale, iar victoria lui, știa, era dorința ei de a-l lăsa să o reducă la doar atât. Orice aș fi, se gândi ea, orice mândrie personală aș avea, mândria curajului meu, a muncii mele, a minții și a libertății mele – *asta* e ceea ce-ți ofer pentru plăcerile trupului tău, *asta* e ceea ce vreau să folosești, – și faptul că vrei să te folosești este cea mai mare recompensă pe care o pot primi.

Luminile ardeau în cele două camere din spatele lor. O apucă de încheietură și o trânti în interiorul camerei sale, făcând gestul să-i spună că nu avea nevoie de vreun semn de încuviințare sau de rezistență. Încuie ușa, privindu-i chipul. Stând dreaptă, uitându-se în ochii lui, își întinse mâna către lampa de pe măsuță și o stinse. El se apropie. Aprinse înapoi lumina, cu o singură mișcare disprețuitoare din încheietură. Îl văzu zâmbind pentru prima dată, un zâmbet lent, zeflemitor, senzual, care accentua scopul acțiunilor sale.

O ținea pe jumătate întinsă pe pat, îi smulgea hainele de pe ea, în timp ce fața ei era lipită de el, gura ei mișcându-se în jos pe linia gâtului său, în jos pe umeri. Știa că fiecare gest al dorinței ei pentru el îl lovea ca un pumn, că exista un fior de furie sceptică în el, cu toate acestea, știa că niciun gest nu-i va satisface lăcomia pentru fiecare dovadă de dorință din partea ei.

Stătea privindu-i de sus trupul gol, se aplecă, ea îi auzi vocea – era mai mult o declarație de triumf plin de dispreț decât o întrebare:

— Vrei?

Răspunsul ei a fost mai mult un gâfâit decât un cuvânt, ochii ei erau închiși, gura deschisă:

— Da.

Știa că ceea ce simțea pe pielea mâinilor era materialul cămășii lui, știa că buzele pe care le simțea pe gura ei erau ale lui, dar în restul corpului ei nu era nicio distincție între ființa lui și a ei, așa cum nu exista nicio barieră între trup și suflet. Prin toți pașii anilor din urma lor, pașii pe un drum ales prin curajul unei unice loialități: dragostea lor pentru existență, ales în conștiința faptului că nimic nu va fi de la

sine, că omul trebuie să-și facă propria dorință și propria îndeplinire, prin pașii de modelare a metalului, a șinelor și a locomotivelor – ei s-au mișcat prin puterea gândului că omul remodelează pământul pentru plăcerea lui, că spiritul omului dă sens materiei neînsuflețite, plăsmuind-o astfel încât să servească țelului ales. Drumul i-a dus într-un moment în care, ca răspuns pentru cele mai mari valori ale unuia, într-o admirație care nu poate să fie exprimată prin altă formă de tribut, spiritul unuia își face trupul să devină tribut, remodelându-l – ca dovadă, ca sancțiune, ca răsplată – într-o singură senzație de o așa intensitate că nicio altă sancțiune a existenței sale nu e necesară. El îi auzi geamătul din respirație, ea simți tremurul corpului său, în același moment.

Capitolul IX

Sacrul și profanul

Ea s-a uitat la benzile strălucitoare de pe pielea brațului ei, care îl acopereau, din loc în loc, ca niște brățări, de la încheietura mâinii până la umăr. Erau fâșii de lumină de la jaluzelele geamului unei încăperi străine. A văzut o vânătaie deasupra cotului ei, cu pete închise la culoare care fuseseră sânge. Brațul ei stătea pe pătura care îi acoperea corpul. Își simțea picioarele și șoldurile, dar restul corpului rămăsese doar o senzație de ușor, de parcă era întins liniștit într-un loc care arăta ca o cușcă făcută din raze de soare.

Întorcându-se spre el, s-a gândit: de la răceala lui, de la felul lui de a fi, o formalitate închisă în sticlă, de la mândria lui de a fi făcut să nu simtă nimic – la asta, la Hank Rearden, aflat în pat lângă ea, după ore în șir de o violență despre care nu puteau să vorbească acum, nici în cuvinte, nici la lumina zilei, dar care era în ochii lor, atunci când se uitau unul la celălalt, pe care voiau să o pomenească, să o accentueze, să o arunce unul spre celălalt.

El a văzut fața unei fete tinere, buzele ei schițând un zâmbet, de parcă starea ei naturală era una în care strălucea, o șuviță de păr căzând peste obrazul ei, până la curba umărului gol, ochii ei uitându-se la el de parcă era gata să accepte orice ar fi dorit să spună, așa cum ar fi fost pregătită să accepte și orice ar fi vrut el să facă.

S-a întins și a mutat șuvița de păr de pe obrazul ei, precaut, de parcă era fragilă. A reținut-o cu vârfurile degetelor și s-a uitat la fața ei. Apoi degetele i s-au încleștat brusc în părul ei și el a ridicat șuvița de păr până la buze. Felul în care își apăsa buzele pe ea era tandrețe, dar felul în care o țineau degetele lui era disperare.

S-a aruncat înapoi pe pernă și a rămas nemișcat, ochii îi erau închiși. Fața lui părea tânără, liniștită. Văzând-o pentru un moment fără urme de tensiune, a realizat dintr-odată cantitatea de nefericire pe care el o suporta; dar a trecut acum, s-a gândit ea, s-a terminat.

S-a ridicat fără să se uite la ea. Fața lui era lipsită de expresie și închisă din nou. Și-a ridicat hainele de pe podea și a început să se îmbrace, stând în mijlocul camerei, pe jumătate întors cu spatele spre ea. Se purta nu de parcă ea n-ar fi fost prezentă, ci de parcă nu conta că ea e prezentă. Mișcările lui în timp ce-și încheia cămașa, în timp ce-și încheia cureaua de la pantalonii largi aveau precizia rapidă a unei sarcini în desfășurare.

S-a lăsat pe spate pe pernă, uitându-se la el, bucurându-se să-l vadă mișcându-se. Îi plăceau pantalonii largi și tricoul gri – mecanicul specialist la linia John Galt, s-a gândit ea, în fâșii de lumină și umbră, ca un deținut după gratii. Dar nu mai erau gratii, erau crăpăturile unui zid pe care linia John Galt l-a spart, avertismentul în avans a ceea ce avea să-i aștepte afară, dincolo de jaluzele; s-a gândit la călătoria de întoarcere, pe noua cale ferată, cu primul tren din Wyatt Junction – călătoria înapoi spre biroul ei din clădirea Taggart, și la toate lucrurile care acum așteptau să fie câștigate de ea, dar era mai bine să lase asta să aștepte, nu voia să se gândească la asta, se gândea la prima atingere a gurii lui cu a ei – putea să o simtă, să o păstreze pentru un moment, când nimic altceva nu mai conta; a zâmbit provocator la fâșiile de cer de după jaluzele.

— Vreau să știi.

Stătea lângă pat, îmbrăcat, uitându-se la ea. Vocea lui o pronunțase cu precizie, cu mare claritate și fără nicio inflexiune. S-a uitat la el ascultătoare. El a spus:

— Ceea ce simt pentru tine este dispreț. Dar nu e nimic, comparativ cu disprețul pe care-l simt față de mine însumi. Nu te iubesc. Nu am iubit niciodată pe nimeni. Te-am dorit din primul moment în care te-am văzut. Te-am dorit în același fel în care cineva dorește o curvă – cu același motiv și în același scop. Am petrecut doi ani blestemându-mă, pentru că am crezut că ești deasupra oricărui fel de dorință. Nu ești. Ești un animal la fel de ordinar ca și mine. Ar trebui să detest faptul că am descoperit asta. Dar nu o fac. Ieri aș fi omorât pe oricine îmi spunea că ai fi capabilă să faci ce a trebuit eu să fac. Astăzi, mi-aș da

viața să nu las să fie altfel, să nu fii altceva decât curva care ești. Toată grandoarea pe care am văzut-o în tine nu aș da-o la schimb pentru obscenitatea talentului tău pentru senzația animală de plăcere. Am fost două ființe umane extraordinare, tu și cu mine, mândre de puterea noastră, nu-i așa? Ei bine, asta este tot ce a mai rămas din noi – și nu vreau nicio autoamăgire în legătură cu asta.

A vorbit lent, de parcă își bătea joc de propriile cuvinte. Nu era nicio urmă de emoție în vocea lui, doar încercarea fără viață de a face un efort; nu era tonul dorinței unui om de a vorbi, dar urâtul și chinuitul sunet al obligației.

— Mi se părea onorabil faptul că nu voi avea niciodată nevoie de nimeni. Am nevoie de tine. Faptul că mereu am acționat potrivit convingerilor mele era mândria mea. Am cedat unei dorințe pe care o detestam. Este o dorință care mi-a redus mintea, voința, ființa, puterea de a exista la o dependență abjectă față de tine – nici măcar nu față de Dagny Taggart pe care o admiram, dar față de corpul tău, de mâinile tale, de gura ta și de puținele secunde ale unei convulsii a mușchilor tăi. Niciodată nu mi-am încălcat cuvântul. Acum am încălcat un jurământ pe care l-am făcut pe viață. Nu am comis niciodată o faptă care trebuie ascunsă. Acum trebuie să mint, să mă furișez, să mă ascund. Orice am vrut, am fost liber să-l declar cu voce tare și să-l primesc în văzul întregii lumi. Acum, singura mea dorința e una pe care detest să o menționez până și mie însumi. Dar este singura mea dorință. O să te am pe tine – aș renunța la tot ce dețin pentru aceasta, la fabrici, la metal, realizarea vieții mele. O să te am pe tine la un preț cu mult mai mare decât prețul vieții mele: cu prețul respectului de sine – și vreau să știi asta. Nu vreau nicio prefăcătorie, nicio eschivare, nicio indulgență tăcută, cu natura acțiunilor noastre rămasă fără nume. Nu vreau nicio prefăcătorie legată de iubire, valoare, loialitate sau respect. Nu vreau nicio fărâmă de onoare rămasă pentru noi, să ne ascundem după ea. Niciodată nu am implorat milă. Am ales să fac asta – și o accept ca atare – și nu există nicio culme a virtuții la care nu aș renunța pentru aceasta. Acum, dacă vrei să mă plesnești, dă-i bătaie. Mi-aș dori să faci asta.

Ea a ascultat, șezând dreaptă, ținându-și pătura adunată până la gât, ca să-și acopere corpul. La început, îi văzuse ochii făcându-se negri, șocată, nevenindu-i să creadă. Apoi i se păru că ascultă cu atenție

mai mare, dar văzând mai mult decât fața lui, deși ochii ei erau fixați pe aceasta. Ea părea că studiază concentrată o revelație cu care nu se mai confruntase până acum. El se simțea de parcă o rază de lumină devenise mai puternică pe fața lui, pentru că-i vedea reflecția pe fața ei, în timp ce-l privea; a văzut șocul dispărând, apoi mirarea; a văzut că pe fața ei se așternuse o seninătate ciudată, care părea liniștită și strălucitoare în același timp.

Când s-a oprit, ea a izbucnit în hohote de râs.

Șocul pentru el fusese că nu auzea niciun fel de furie în râsul ei. Râdea natural, cu ușurință, într-un amuzament fericit, pentru a se descărca, nu așa cum râde cineva la soluția unei probleme, ci la descoperirea că nu a existat niciodată o problemă.

Și-a aruncat pătura cu o mișcare tensionată și voluntară a mâinii. S-a ridicat în picioare. Și-a văzut hainele pe podea și le-a aruncat de-o parte. Stătea în fața lui, dezbrăcată. A spus:

— Te vreau, Hank. Sunt mult mai animalică decât crezi. Te-am vrut din primul moment în care te-am văzut – și singurul lucru de care îmi e rușine este că nu am știut-o. Nu am știut de ce, timp de doi ani, cele mai minunate momente pe care le-am trăit au fost în biroul tău unde puteam să-mi ridic capul și să mă uit la tine. Nu știam ce simțeam în prezența ta, nici motivul. Știu acum. Asta este tot ce vreau, Hank. Te vreau pe tine la mine în pat – și ai scăpat de mine în restul timpului. Nu trebuie să te prefaci – să nu te gândești la mine, să nu simți, să nu-ți pese; nu vreau mintea ta, voința ta, ființa ta sau sufletul tău, atâta timp cât vei veni la mine pentru acea dorință, cea mai de jos, pe care o ai. Sunt un animal care nu vrea altceva decât senzația de plăcere pe care tu o disprețuiești – dar o vreau de la tine. Tu ai renunța la orice virtute importantă pentru ea, în timp ce eu – eu nu am la ce să renunț. Nu caut nimic și nu doresc să ating nimic. Sunt atât de josnică încât aș da la schimb cea mai frumoasă imagine din lume pentru imaginea figurii tale în cabina unei locomotive. Și dacă aș vedea asta, nu aș fi capabilă să fiu indiferentă. Nu trebuie să te temi că ești dependent de mine acum. Eu sunt cea care depinde de orice moft de al tău. Poți să mă ai oricând dorești, oriunde și în orice condiții. Ai numit asta obscenitate a talentului meu? Așa cum este, îți dă o mai mare putere asupra mea decât orice proprietate pe care o deții. Poți să mă folosești cum vrei tu, nu mi-e frică s-o recunosc – nu am nimic de protejat în fața ta și

nimic de păstrat. Crezi că asta e o amenințare pentru realizarea ta, dar nu este pentru a mea. O să stau la biroul meu și o să lucrez și, când lucrurile din jurul meu o să devină greu de suportat, o să mă gândesc că o să fiu în patul tău în noaptea aceea, ca recompensă. Ai numit-o depravare? Sunt mult mai depravată decât tine: tu o ții ca pe o vină și eu – ca pe o mândrie. Sunt mult mai mândră de ea decât de orice am făcut, mult mai mândră decât de construcția liniei. Dacă mi s-ar cere să-mi numesc cea mai mare realizare, aș spune: „M-am culcat cu Hank Rearden. Am meritat-o".

Când a aruncat-o pe pat, corpurile lor s-au întâlnit ca două sunete care s-au spart unul de celălalt în aerul încăperii: sunetul geamătului lui chinuit și cel al râsului ei.

***

Ploaia era invizibilă în întunericul străzilor, dar atârna ca franjurile strălucitoare ale unui abajur sub lumina din colț. Căutându-se prin buzunare, James Taggart a descoperit că și-a pierdut batista. A înjurat nu foarte tare, cu o maliție zitate plină de resentimente, de parcă pierderea, ploaia și faptul că-i era frig la cap alcătuiau conspirația personală a cuiva împotriva lui.

Era un strat subțire de noroi pe trotuare; el a simțit o substanță lipicioasă sub tălpi și un curent trecându-i pe la guler. Nu voia nici să meargă, nici să se oprească. Nu avea niciun loc unde să meargă.

Plecând de la birou, după întâlnirea cu Consiliul director, a realizat brusc că nu mai avea alte întâlniri, că avea o seară lungă în fața lui și pe nimeni care să-l ajute să-și omoare timpul. Primele pagini ale ziarelor strigau despre triumful liniei John Galt, radiourile strigaseră ieri și toată noaptea. Numele lui Taggart Transcontinental era peste tot în știrile principale pe tot continentul, ca și ruta lui, și a zâmbit ca răspuns la felicitări. A zâmbit, s-a așezat în capul unei mese lungi, la întâlnirea Consiliului, în timp ce directorii vorbeau despre creșterea acțiunilor Taggart pe piața bursei, în timp ce ei au cerut precauți să vadă înțelegerea cu sora lui – pentru orice eventualitate, au spus ei – și au spus că era în regulă, că era incontestabilă, nu era niciun dubiu că va trebui să cedeze linia pentru Taggart Transcontinental, au vorbit despre viitorul lor măreț și despre recunoștința pe care compania i-o datora lui James Taggart.

Se plimba cu capul în pământ, un strop de ploaie îi înțepa pielea de pe gât din când în când. Se uita în altă direcție ori de câte ori trecea pe lângă un stand de ziare. Ziarele păreau că strigă către el numele liniei John Galt și numele altcuiva, pe care nu voia să-l audă: Ragnar Danneskjöld. Un vapor plecat spre Republica Populară Norvegia cu o încărcătură importantă de mașini-unelte fuse capturat de Ragnar Danneskjöld noaptea trecută. Povestea aceasta l-a deranjat într-un mod foarte personal pe care nu-l putea explica. Sentimentul părea să aibă ceva în comun cu lucrurile pe care le simțise pentru linia John Galt.

Se întâmplă pentru că a răcit, s-a gândit; nu s-ar fi simțit în felul ăsta dacă nu avea o răceală; un om nu putea să fie în cea mai bună formă când era răcit; ce-ar fi putut face? ce se așteptau să facă în seara asta, să cânte și să danseze? a trântit nervos întrebarea către juriul necunoscut al stării sale de spirit fără niciun martor. A scotocit după batista lui din nou și a decis că mai bine s-ar opri undeva să cumpere un pachet de batiste de hârtie.

De-a lungul pieței care, mai demult, fusese un cartier agitat, a văzut geamurile luminate ale unui magazin de chilipiruri, încă deschis, din fericire, la ora asta târzie. Uite încă unul care va da faliment curând, s-a gândit în timp ce trecea de partea cealaltă a pieței; gândul îi aduse satisfacție.

Era o lumină orbitoare înăuntru, câteva vânzătoare obosite împrăștiate pe la tejghele și scârțâitul unei plăci de patefon care mergea pentru un singur client care stătea apatic într-un colț. Muzica înghiți notele stridente ale vocii lui Taggart: a cerut șervețele pe un ton care insinua că vânzătoarea era responsabilă pentru răceala lui. Fata s-a întors către raftul din spatele ei, dar s-a răsucit să arunce o privire la fața lui. A luat un pachet, dar s-a oprit, ezitând, studiindu-l cu o curiozitate neobișnuită.

— Sunteți cumva James Taggart? întrebă ea.

— Da! a izbucnit el. De ce?

— O!

Rămăsese fără aer ca un copil în fața unor artificii; se uita la el cu o privire pe care el o considera rezervată doar starurilor de cinema.

— V-am văzut fotografia în ziar azi dimineață, domnule Taggart, a spus ea foarte rapid, o ușoară emoție s-a văzut pe fața ei, dar a dispărut repede. Spunea ce realizare incredibilă este și cum dumneavoastră ați făcut totul, numai că n-ați vrut să se afle.

— O, a spus Taggart. Zâmbea.

— Arătați exact ca în fotografie, a spus ea surprinsă, și a adăugat: Cine s-ar fi gândit? Dumneavoastră venind aici, în persoană!

— Nu ar trebui să vin? Tonul lui era ușor amuzat.

— Adică, toată lumea vorbește despre asta, întreaga țară, și dumneavoastră sunteți omul care a făcut-o – și sunteți aici! N-am mai văzut niciodată o persoană importantă. N-am fost niciodată atât de aproape de ceva important, adică de nicio știre de ziar.

Nu mai avusese niciodată experiența în care să vadă că prezența lui dă culoare unui loc atunci când intră: fata nu mai arăta obosită, de parcă magazinul de chilipiruri devenise o scenă dramatică și minunată.

— Domnule Taggart, este adevărat ce au spus despre dumneavoastră în ziar?

— Ce au spus?

— Despre secretul dumneavoastră.

— Ce secret?

— Păi, au spus că, atunci când toată lumea se certa în legătură cu podul dumneavoastră, dacă va rezista sau nu, nu v-ați certat cu ei, ați luat-o doar înainte, pentru că știați că va rezista, atunci când nimeni altcineva nu voia să creadă asta – așa că linia a fost un proiect Taggart și dumneavoastră ați fost spiritul îndrumător din culise, dar ați ținut asta în secret, pentru că nu v-a interesat dacă primiți credit sau nu pentru asta.

Văzuse copiile multiplicate ale comunicatului pregătit de departamentul său de relații publice.

— Da, a spus el, este adevărat. Felul în care s-a uitat la el l-a făcut să simtă că într-adevăr era.

— A fost minunat din partea dumneavoastră, domnule Taggart.

— Întotdeauna vă amintiți atât de bine și cu atâtea detalii ceea ce citiți în ziare?

— Da, cred că da – toate lucrurile interesante. Era o spontaneitate proaspătă în vocea și în mișcările ei. Avea un păr cârlionțat maro cu tente de roșu, ochi mari, câțiva pistrui pe podețul nasului cârn. S-a gândit că, dacă cineva ar observa fața ei, ar spune că e atrăgătoare, dar nu era niciun motiv special pentru a fi observată. Era o față drăguță și comună, mai puțin privirea alertă, de o curiozitate nerăbdătoare, o privire care se aștepta ca lumea să ascundă un secret după fiecare colț.

— Domnule Taggart, cum este să fii un om grozav?

— Cum este să fii o copilă?

Ea a râs.

— Ei, minunat!

— Atunci stai mai bine decât mine.

— O, cum puteți să spuneți așa...

— Poate că ești norocoasă că nu ai nimic de a face cu marile evenimente din ziare. Mari. Ce e mare oricum?

— Păi... important.

— Ce e important?

— Dumneavoastră sunteți cel care trebuie să-mi spună, domnule Taggart.

— Nimic nu este important.

Ea s-a uitat la el nevenindu-i să creadă.

— Dumneavoastră, dintre toți oamenii, spunând asta în noaptea aceasta, dintre toate celelalte nopți!

— Nu mă simt minunat deloc, dacă asta este ceea ce vrei să știi. Niciodată nu m-am simțit mai puțin minunat.

Era suprins să o vadă studiindu-i fața cu o privire îngrijorată pe care nimeni nu i-o mai acordase până atunci.

— Sunteți extenuat, domnule Taggart, a spus ea cu seriozitate. Spuneți-le să se ducă dracului.

— Cui?

— Oricui vă supără. Nu este bine.

— Ce nu e bine?

— Că vă simțiți așa. Ați trecut prin multe, dar ați pus capac la toate, așa că trebuie să vă simțiți bine acum. Meritați asta.

— Și cum propui să mă simt bine?

— O, nu știu. Dar credeam că o să sărbătoriți în noaptea asta, o petrecere cu toate persoanele importante, și șampanie, și lucruri pe care să le primiți, cum ar fi chei ale orașelor, o petrecere așa, distinsă – în loc să vă plimbați singur, cumpărând batiste de hârtie, dintre toate lucrurile stupide!

— Mai bine dă-mi șervețelele alea, înainte să le uit de tot, a spus el, întinzându-i o monedă, cât despre petrecerea distinsă, te-ai gândit că poate nu vreau să văd pe nimeni în seara asta?

A cântărit întrebarea, serioasă.

— Nu, a spus, nu m-am gândit la asta. Dar văd de ce nu ați vrea.

— De ce? Era o întrebare la care el nu avea niciun răspuns.

— Nimeni nu este îndeajuns de bun pentru dumneavoastră, domnule Taggart, a răspuns ea simplu, nu ca o lingușire, ci doar așa.

— Asta e ceea ce crezi?

— Nu cred că-mi plac oamenii foarte mult, domnule Taggart. Majoritatea dintre ei, nu.

— Nici mie. Niciunul.

— Am crezut că un bărbat ca dumneavoastră... nu știți cât de răi pot fi și cum încearcă să te calce în picioare și să se urce în spatele tău, dacă îi lași. Credeam că marii oameni pot să se îndepărteze de ei și să nu trebuiască să fie pișcați de purici mereu, dar poate că am greșit.

— Cum adică, pișcați de purici?

— O, e doar ceva ce îmi spun când lucrurile devin complicate – că trebuie să îmi croiesc drum undeva unde nu o să mă simt pișcată ca de purici de tot felul de păduchi – dar poate că e la fel peste tot, numai că puricii devin mai mari.

— Mult mai mari.

A rămas tăcută, de parcă se gândea la ceva.

— E amuzant, a spus cu tristețe, gândindu-se la ceva.

— Ce e amuzant?

— Am citit o carte care zicea că oamenii mari sunt mereu nefericiți și, cu cât sunt mai mari, sunt tot mai nefericiți. Nu avea niciun sens pentru mine. Dar poate că este adevărat.

S-a uitat în altă direcție, fața ei fiind tulburată.

— De ce te îngrijorezi atât de mult pentru oamenii mari? a întrebat el. Ce ești tu, vreun fel de persoană care venerează eroi?

Ea s-a întors să se uite la el și el a văzut lumina unui zâmbet interior, în timp ce fața ei a rămas gravă și sobră; era cea mai elocventă și personală privire care îi fusese adresată vreodată, în timp ce ea răspunse cu o voce scăzută și impersonală:

— Domnule Taggart, ce altceva este de admirat?

Un sunet țiuitor, care nu era nici clopot, nici sonerie, s-a auzit dintr-odată și a continuat să se audă cu o insistență care te călca pe nervi.

Ea și-a scuturat capul, de parcă o trezise sunetul unui ceas cu alarmă, apoi a căscat.

— E timpul să închidem, domnule Taggart, a spus ea plină de regret.

— Du-te și ia-ți pălăria – te aștept afară, a spus el.

Ea se holbă la el de parcă, dintre toate posibilitățile vieții, aceasta era aceea pe care mereu a considerat-o de neconceput.

— Fără glumă? a întrebat în șoaptă.

— Fără glumă.

Ea s-a întors și a fugit ca fulgerul către ușa de la camera angajaților, uitând de tejgheaua ei, de treburile ei și de grija tuturor femeilor de a nu arăta niciodată nerăbdare atunci când acceptă invitația unui bărbat.

El a stat și s-a uitat la ea un moment, ochii lui s-au îngustat. Nu putea să dea nume sentimentului dinăuntrul lui – a nu-și identifica emoțiile era singura regulă pe care și-o fixase în viață; el doar simțea ceva – și acest sentiment era plăcut, singurul lucru pe care dorea să-l știe. Dar sentimentul era produsul unui gând căruia nu voia să-i dea glas. Cunoscuse adesea fete din clase inferioare, care puneau în scenă un număr rapid, prefăcându-se că îl admiră, lăsând afară o lingușeală lipsită de gust cu un scop evident; nici nu-i plăceau, nici nu-i displăceau; găsise un amuzament plictisitor în compania lor și le dăduse statutul de egale ale lui într-un joc pe care el îl considerase în regulă pentru ambii jucători. Această fată era diferită. Cuvintele nerostite din mintea lui erau: „A naibii prostuță, chiar vorbește serios".

Faptul că o așteptase nerăbdător, cât a stat în ploaie pe trotuar, faptul că era singura persoană de care avea nevoie în seara asta nu i se păruse o contradicție. Nu dăduse nume nevoii lui. Nevoia pe care nu o numise și pe care nu o rostise nu puteau să se ciocnească într-o contradicție.

Când a ieșit, a observat o combinație neobișnuită între timiditatea ei și faptul că-și ținea mereu capul sus. Purta o haină de ploaie urâtă, urâțită de o adunătură de bijuterii pe rever, și o pălărie micuță făcută din flori de pluș, plasate provocator printre buclele ei. În mod ciudat, faptul că-și ținea capul sus făcea ca vestimentația ei să pară atrăgătoare; scotea în evidență cât de bine știa să poarte până și lucrurile acelea.

— Vrei să vii la mine acasă și să bem ceva împreună? a întrebat el.

Ea a dat din cap tăcută, în mod solemn, de parcă nu avea destulă încredere în ea încât să găsească cuvintele potrivite pentru a accepta invitația. Apoi a spus, fără să se uite la el, parcă doar pentru ea:

— Nu voiai să vezi pe nimeni în seara asta, dar vrei să mă vezi pe mine...

Nu mai auzise un ton atât de solemn în vocea nimănui.

A fost tăcută cât a stat lângă el în taxi. Se uita la zgârie-nori. După o vreme a spus:

— Am spus că lucruri ca astea se întâmplă în New York, dar nu m-am gândit niciodată că o să mi se întâmple mie.

— De unde vii?

— Buffalo.

— Ai familie?

Ezită.

— Presupun. În Buffalo.

— Cum adică presupui?

— I-am părăsit.

— De ce?

— M-am gândit că, dacă vreau să ajung vreodată undeva, trebuie să mă îndepărtez de ei, de tot.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Nimic nu s-a întâmplat. Și nimic nu s-ar fi întâmplat vreodată. Asta nu puteam să suport.

— Cum adică?

— Păi, ei... ei bine, cred că trebuie să vă spun adevărul, domnule Taggart. Bătrânul meu tată nu a fost niciodată bun de nimic, și mamei nu-i păsa dacă este sau nu bun de ceva, și m-am săturat să mă tot arăt singura dintre cei șapte care era în stare să păstreze o slujbă, și restul din ei mereu fără noroc, într-un fel sau altul. M-am gândit că, dacă nu scap, mă prinde și pe mine – și voi putrezi de tot, ca toți ceilalți. Așa că mi-am cumpărat un bilet de tren într-o zi și am plecat. Nu am spus la revedere. Nici măcar nu știau că plec. A scos un chicotit delicat și suprins, gândindu-se la ceva.

— Domnule Taggart, a spus ea, a fost un tren Taggart.

— Când ai venit aici?

— Acum șase luni.

— Și ești doar tu?

— Da, a spus ea fericită.

— Ce voiai să faci?

— Păi, știți dumneavoastră – să devin cineva, să ajung undeva.

— Unde?

— O, nu știu, dar... oamenii fac lucruri în lumea pe care am văzut-o eu în fotografiile cu New Yorkul și m-am gândit – a arătat spre clădi-

rile imense de dincolo de picăturile de ploaie de pe geamul taxiului – m-am gândit: cineva a construit clădirile acelea, nu a stat și s-a plâns că bucătăria e murdară, și curge din acoperiș, și canalul e înfundat, și e o lume nenorocită și... domnule Taggart – și-a scuturat capul din pricina unui fior și s-a uitat direct la el – eram săraci lipiți pământului și nu dădeau doi bani pe asta. Nici măcar cât să ridice un deget. Nici măcar cât să golească coșul de gunoi. Și femeia de vizavi spunea că e de datoria mea să-i ajut, spunea că nu contează ce o să ajung eu, sau ea, sau oricare dintre noi, pentru că, oricum, ce putem face?

Dincolo de sclipirea din ochii ei, văzuse ceva înăuntrul ei care era rănit și dificil.

— Nu vreau să vorbesc despre ei, a spus. Nu cu dumneavoastră. Asta e – să vă întâlnesc pe dumneavoastră, adică – asta e ceea ce ei nu au putut să aibă. Asta e ceea ce nu vreau să împart cu ei. Este al meu, nu al lor.

— Câți ani ai?

— Nouăsprezece.

Când s-a uitat la ea în lumina sufrageriei lui, s-a gândit că ar arăta mai bine dacă ar mânca ceva; părea prea slabă pentru înălțimea și structura oaselor ei. Purta o rochie neagră, micuță și ponosită, pe care încerca să o camufleze cu brățările de plastic, de proastă calitate, care-i zdrăngăneau la încheietură. Stătea și se uita la camera lui de parcă era un muzeu unde nu avea voie să atingă nimic și trebuia să memoreze totul cu venerație.

— Cum te cheamă? a întrebat el.

— Cherryl Brooks.

— Așază-te.

A amestecat băuturile în tăcere, în timp ce ea a așteptat ascultătoare, stând pe marginea unui fotoliu. Când i-a întins paharul, ea a luat câteva înghițituri, apoi a ținut paharul strâns în mână. El știa că nu simțea ceea ce bea, că nu observa, că nu avea timp să-i pese.

A luat o înghițitură din băutura lui și a pus paharul jos, iritat: nu avea chef nici să bea. S-a plimbat prin cameră supărat, știind că ochii ei îl urmăreau, bucurându-se de asta, bucurându-se de senzația de imensă importanță pe care mișcările lui, butonii de la manșeta cămășii, șireturile lui, abajururile și scrumierele lui o căpătau în acea privire blândă a ei, care nu punea întrebări.

— Domnule Taggart, ce vă face atât de nefericit?

— De ce ți-ar păsa dacă sunt sau nu nefericit?

— Pentru că... ei bine, dacă dumneavoastră nu aveți dreptul să vă simțiți fericit și mândru, cine are?

— Asta vreau să știu și eu: cine are? S-a întors la ea brusc, cuvintele explodând ca și cum ar fi fost aprins un fitil. Nici măcar nu a inventat minereul de fier și cuptoarele înalte, nu-i așa?

— Cine?

— Rearden. Nu el a inventat topitura, și chimia, și comprimarea aerului. Nu avea cum să inventeze metalul lui fără mii și mii de alți oameni. Metalul *lui*! De ce crede că e al lui? De ce crede că e invenția lui? Toată lumea folosește munca altcuiva. Nimeni nu inventează niciodată nimic.

Ea a spus, confuză:

— Dar minereul de fier și toate celelate lucruri au fost toate acolo mereu. De ce nu a făcut altcineva acel metal?

— Nu a făcut-o cu niciun scop nobil, a făcut-o doar pentru profitul lui personal, niciodată nu a făcut nimic pentru orice alt motiv.

— Și ce e greșit în asta, domnule Taggart? Apoi a râs încetișor, de parcă găsise răspunsul unei ghicitori. – Asta e o absurditate, domnule Taggart. Nu vorbiți serios. Știți că domnul Rearden și-a *câștigat* toate profiturile, și la fel și dumneavoastră. Spuneți toate aceste lucruri ca să fiți modest, când toată lumea știe ce treabă bună ați făcut – dumneavoastră, domnul Rearden și sora dumneavoastră, care trebuie să fie așa o persoană minunată!

— Da? Așa crezi tu. Este o femeie dură și insensibilă, care-și petrece viața construind căi ferate și poduri, nu pentru vreun ideal măreț, ci doar pentru că îi place să facă asta. Dacă îi place, ce este de admirat la ceea ce face? Nu sunt așa sigur că e grozav – să construiești acea linie pentru toți industriașii prosperi din Colorado când sunt atâția oameni săraci în zone sărace care au nevoie de transport.

— Dar, domnule Taggart, dumneavoastră v-ați luptat să construiți acea linie.

— Da, pentru că a fost datoria mea – față de companie, față de deținătorii de acțiuni și de angajații noștri. Dar nu te aștepta să mă bucur de asta. Nu sunt așa sigur că e grozav – să inventezi acest metal complex când atât de multe națiuni au nevoie de fier pur; știai că oamenii din

Republica Populară China nici măcar nu au destule cuie ca să pună acoperișuri de lemn deasupra capetelor oamenilor?

— Dar... nu văd de ce e asta vina *dumneavoastră*.

— Cineva trebuie să se ocupe de asta. Cineva care vede dincolo de *portofelul lui*. Nicio persoană sensibilă în zilele de azi – când e atât de multă suferință în jurul nostru – nu și-ar dedica zece ani din viață pentru a arunca cu metal fals în lume. Ți se pare grozav? Ei bine, nu este niciun fel de abilitate superioară, e doar o piele ca scoarța pe care nu ai putea-o găuri nici dacă i-ai turna o tonă din propriul lui oțel peste cap. Sunt mulți oameni cu o abilitate mult mai mare în lume, dar nu citești despre ei pe primele pagini ale ziarelor și nu alergi să casti gura la ei la pasajul de cale ferată – pentru că ei nu pot să inventeze poduri care nu se prăbușesc într-o vreme când suferința umanității stă pe umerii lor.

Ea îl privea în liniște, plină de respect, nerăbdarea ei vioaie se mai calmase, privirea i se îmblânzise. El se simțea mai bine.

Și-a ridicat paharul, a luat o înghițitură și a chicotit la gândul brusc al unei amintiri.

— A fost amuzant totuși, a spus el, pe un ton mai ușor, pe tonul unei confesiuni făcute unui amic. Trebuia să-l fi văzut pe Orren Boyle ieri, când prima știre a venit prin radio de la Wyatt Junction! S-a făcut verde – vreau să zic, *verde*, culoarea unui pește care a stat pe uscat prea mult! Știi ce a făcut aseară, ca mod de a primi vești proaste? Și-a închiriat un apartament la hotelul Valhalla – și știi ce înseamnă asta – și, ultimul lucru pe care l-am auzit, era încă acolo azi, bând pe sub mese și pe sub paturi, cu câțiva prieteni aleși de el și cu jumătate din populația feminină de pe Amsterdam Avenue!

— Cine este domnul Boyle? a întrebat ea, stupefiată.

— O, un bleg gras, care tinde să se supraestimeze. Un tip deștept care devine prea deștept uneori. Trebuia să-i fi văzut fața ieri! Ce mi-a mai plăcut chestia asta. Asta – și doctorul Floyd Ferris. Spilcuitului ăluia nu i-a plăcut deloc, dar deloc! – elegantul doctor Ferris de la State Science Institute, cel care servește oamenii, cu vocabularul lui pus la punct – dar a primit veștile destul de bine, trebuie să spun, doar că-l puteai vedea zvârcolindu-se la fiecare paragraf – adică, acel interviu pe care l-a dat azi dimineață, unde a spus: „Țara i-a dat lui Rearden acel metal, acum ne așteptăm ca el să dea țării ceva în schimb". Asta a

fost destul de elegant, având în vedere cine câștigă bani ușor... ei bine, având în vedere asta, a fost mai bine decât Bertram Scudder – domnul Scudder nu s-a putut gândi la nimic altceva decât: „Nu am niciun comentariu", când tovarășii lui din lumea presei îl rugau să dea glas sentimentelor lui. „Nu am niciun comentariu" – de la Bertram Scudder, căruia nu i-a mai tăcut gura din ziua în care s-a născut, despre orice l-ai întreba sau nu l-ai întreba, poezie abisiniană sau starea toaletelor femeilor din industria textilă! Și doctorul Pritchett, bătrânul ăla neghiob, umblă peste tot și spune că știe sigur că nu Rearden a inventat metalul – pentru că el știe dintr-o sursă pe care n-o poate dezvălui, dar sigură, că Rearden a furat formula de la un inventator fără niciun ban pe care l-a omorât!

Chicotea fericit. Ea asculta ca la o lecție de matematică superioară, fără să înțeleagă nimic, nici măcar stilul limbajului, un stil care făcea ca misterul să pară mai mare, pentru că era sigură că nu însemna – venind de la el – ce ar fi însemnat oriunde altundeva.

Și-a reumplut paharul și l-a dat pe gât, dar buna lui dispoziție s-a dus repede. A alunecat într-un fotoliu, cu fața înspre ea, privind-o pe sub fruntea pleșuvă, ochii i s-au încețoșat.

— Vine înapoi mâine, a spus cu un chicotit lipsit de amuzament.

— Cine?

— Sora mea. Draga mea soră. O, o să creadă că e grozavă, nu-i așa?

— Nu vă place de sora dumneavoastră, domnule Taggart?

El a scos același sunet; sensul lui era atât de elocvent, încât ea nu avea nevoie de niciun alt răspuns.

— De ce? a întrebat ea.

— Pentru că se crede atât de bună. Ce drept are să creadă asta? Ce drept ar avea oricine să creadă asta? Nimeni nu e bun de nimic.

— Nu vorbiți serios, domnule Taggart.

— Vreau să spun, suntem doar niște ființe umane – și ce e o ființă umană? O creatură mică, urâtă, păcătoasă din naștere, putrezită în propriile oase – așa că smerenia este singura virtute pe care trebuie să o exerseze. Trebuie să-și petreacă viața în genunchi, implorând să fie iertat pentru existența lui murdară. Când o persoană crede că este bună, *atunci* este putredă. Mândria este cel mai rău dintre păcate, nu contează ce a făcut.

— Dar dacă un om știe că ceea ce a făcut e bine?

— Atunci trebuie să-şi ceară scuze pentru asta.

— Cui?

— Celor care nu au făcut-o.

— Nu... nu înţeleg.

— Bineînţeles că nu înţelegi. Trebuie ani de studiu în cea mai înaltă sferă a intelectului. Ai auzit vreodată de „Contradicţiile metafizice ale Universului", de dr. Simon Pritchett?

Ea şi-a scuturat capul, speriată.

— De unde ştii ce este bine, oricum? Cine ştie ce este bine? Cine ar putea vreodată să ştie? Nu există absoluturi – cum a demonstrat dr. Pritchett în mod incontestabil. Nimic nu este absolut. Totul este o problemă de opinie. Cum ştii că podul acela nu s-a prăbuşit? Doar *crezi* că nu s-a prăbuşit. Cum ştii dacă este vreun pod? Crezi că un sistem filosofic – ca cel al doctorului Pritchett – este doar ceva academic, puţin probabil, nepractic? Dar nu este. O, Doamne, şi încă cum nu este!

— Dar, domnule Taggart, linia pe care aţi construit-o...

— O, şi ce e acea linie, oricum? E doar o realizare materială. Are vreo importanţă? Există câtuşi de puţină măreţie în ceva material? Numai un animal josnic poate să caşte gura la acel pod – când sunt atât de multe lucruri mult mai măreţe în viaţă. Dar primesc vreodată lucrurile măreţe recunoaştere? O, nu! Uită-te la oameni. Toate acele proteste, şi plânsete, şi pagini din ziare despre nişte aranjamente şmechere ale unor frânturi de materie. Le pasă de vreo problemă mai nobilă? Acordă vreodată prima pagină a ziarelor vreunui concept al sufletului? Observă sau apreciază vreo persoană de o sensibilitate mai sofisticată? Şi te întrebi dacă e adevărat că un om măreţ este sortit nefericirii în această lume depravată! S-a aplecat privind-o intens şi concentrat.

— O să-ţi spun... o să-ţi spun ceva... nefericirea este definiţia virtuţii. Dacă un om este nefericit, cu adevărat nefericit, înseamnă că este o persoană superioară.

Vedea privirea confuză, anxioasă de pe faţa ei.

— Dar, domnule Taggart, aţi primit tot ce v-aţi dorit. Acum aveţi cea mai bună companie feroviară din ţară, ziarele vă numesc cel mai mare om de afaceri la momentul de faţă, spun că acţiunile companiei dumneavoastră au făcut o avere pentru dumneavoastră peste noapte, aveţi orice v-aţi putea dori – nu sunteţi fericit pentru asta?

În spaţiul scurt dintre întrebare şi răspuns, ea s-a simţit speriată, simţind o frică bruscă înăuntrul lui. A răspuns:

— Nu.

Ea nu știa de ce vocea ei coborâse la un șoptit:

— Spuneți că mai bine s-ar fi prăbușit podul?

— Nu am spus asta! a izbucnit el tăios. Apoi a ridicat din umeri și și-a fluturat mâna într-un gest de dezgust. Nu înțelegi.

— Îmi pare rău... O, știu că am atât de multe de învățat!

— Vorbesc despre o foame pentru ceva mult mai departe de acel pod. O foame pe care niciun bun material n-o s-o satisfacă.

— Ce, domnule Taggart? Ce este ceea ce doriți?

— O, aici este! În momentul în care întrebi „Ce este?", te afli înapoi în lumea crudă și materială, unde totul trebuie să fie etichetat și măsurat. Vorbesc despre lucruri care nu pot fi numite în cuvinte materialiste... tărâmurile mai înalte ale spiritului, pe care omul nu le poate atinge... Ce este orice realizare a omului, oricum? Pământul este doar un atom care se învârte prin Univers – ce importanță are podul acela în sistemul solar?

O bruscă și veselă privire de înțelegere îi limpezise ochii.

— Este minunat din partea dumneavoastră, domnule Taggart, să credeți că propria dumneavoastră realizare nu este destul de bună pentru dumneavoastră. Bănuiesc că nu contează cât de departe ați ajuns, veți vrea să mergeți tot mai departe. Sunteți ambițios. Asta este ceea ce admir cel mai mult: ambiția. Adică, să faci lucruri, să nu te oprești și să nu te dai bătut, să tot faci. Înțeleg, domnule Taggart... chiar dacă nu înțeleg toate gândurile acelea mari.

— Vei învăța.

— O, voi munci foarte mult ca să învăț.

Privirea ei de admirație nu se schimbase. El s-a plimbat de-a lungul camerei, mișcându-se în privirile ei ca într-o lumină blândă de reflector. S-a dus să-și reumple paharul. O oglindă atârna în nișa din spatele barului portabil. A aruncat o privire la propria lui figură: corpul înalt, distorsionat de o postură încovoiată, șleampătă, parcă într-o negare intenționată a grației omului, părul rărit, gura molatică și posomorâtă. L-a șocat brusc faptul că ea nu-l văzuse, de fapt, deloc: ceea ce văzuse ea era figura eroică a unui creator, cu umerii drepți și mândri și cu părul în vânt. A chicotit tare, gândindu-se că aceasta era o glumă bună, simțind vag o satisfacție care semăna cu o senzație de victorie: superioritatea de a o învăța ceva.

Sorbind din băutura lui, se uita la ușa dormitorului gândindu-se la sfârșitul obișnuit al unei aventuri de acest gen. S-a gândit că ar fi ușor: fata era mult prea uimită ca să-i reziste. A văzut bronzul roșiatic al părului ei strălucitor – în timp ce stătea cu capul plecat, sub lumină – și o fâșie de piele strălucitoare și fină de pe umăr. S-a uitat în altă direcție. De ce să se deranjeze? s-a gândit.

Picătura de dorință pe care o simțea nu era nimic mai mult decât o senzație de disconfort fizic. Cel mai ascuțit impuls în mintea lui, care-l bătea la cap să acționeze, nu era gândul la fată, ci la toți bărbații care nu ar fi ratat o ocazie ca asta. A recunoscut că era o persoană mult mai bună decât Betty Pope, poate că cea mai bună persoană care-i fusese oferită. Faptul că a recunoscut acest lucru îl lăsase indiferent. Nu simțea mai mult decât simțise pentru Betty Pope. Nu simțea nimic. Perspectiva de a simți plăcere nu își merita efortul; nu avea niciun interes să capete plăcere.

— Se face târziu, a spus el. Unde locuiești? Lasă-mă să-ți mai ofer o băutură și să te conduc acasă.

Când i-a spus „la revedere" în fața ușii mizerabile a unei pensiuni dintr-o mahala, ea a ezitat, luptându-se să nu întrebe ceea ce își dorea cu disperare să întrebe.

— Vă voi... a început, și apoi s-a oprit.

— Ce?

— Nu, nimic, nimic!

El știa că întrebarea era: „Vă voi vedea din nou?". Îi făcuse plăcere să nu răspundă, chiar dacă știa că îl va mai vedea.

L-a mai privit o dată, ca și cum poate ar fi fost ultima oară, și apoi i-a spus serioasă, cu voce scăzută:

— Domnule Taggart, vă sunt foarte recunoscătoare, pentru că dumneavoastră... vreau să spun, orice alt om ar fi încercat să... vreau să spun, doar asta ar fi vrut, dar sunteți mult mai mult de atât, o, mult mai mult!

S-a aplecat ușor spre ea, zâmbind interesat.

— Ai fi vrut asta? a întrebat.

S-a tras înapoi, gândindu-se terifiată la propriile ei cuvinte.

— O, nu m-am referit la asta! spuse cu răsuflarea întretăiată. O, Dumnezeule, nu băteam niciun apropo sau... sau...

S-a înroșit puternic, s-a întors și a fugit, dispărând pe scările lungi și abrupte ale pensiunii.

El a rămas pe trotuar, cu o senzație ciudată, puternică, neclară de satisfacție: simțindu-se de parcă a comis un act de virtute, de parcă se răzbunase pe fiecare persoană care a stat și a aplaudat de-a lungul celor 300 de mile ale liniei ferate John Galt.

***

Când trenul lor a ajuns în Philadelphia, Rearden a plecat fără să spună nimic, de parcă nopțile călătoriei lor de întoarcere nu meritau o recunoaștere în realitatea de la lumina zilei a platformelor aglomerate și a locomotivelor care treceau, realitatea pe care o respecta el. S-a dus la New York singură. Dar, mai târziu în seara aceea, soneria apartamentului a sunat și Dagny a știut că se așteptase la asta.

Nu a spus nimic când a intrat, s-a uitat la ea, făcând din prezența sa tăcută un salut mai intim decât cuvintele. Era o vagă sugestie de zâmbet de dezgust pe fața lui, deodată recunoscând și râzând de faptul că știa că ea așteptase la fel de nerăbdătoare ca și el. A stat în mijlocul sufrageriei, uitându-se încet în jurul lui; acesta era apartamentul ei, singurul loc din oraș care fusese punctul central a doi ani de chin, locul la care nu se putea gândi, dar o făcea, locul unde nu putea să intre, și acum intra cu dreptul neanunțat și firesc al unui proprietar. S-a așezat în fotoliu, întinzându-și picioarele înainte, iar ea a rămas în picioare în fața lui, aproape ca și cum avea nevoie de permisiunea de a sta jos și-i făcea plăcere să aștepte.

— Ar trebui să-ți spun ce treabă minunată ai făcut cu construirea liniei? A întrebat.

Ea s-a uitat la el uimită; niciodată nu-i mai făcuse complimente ca acelea; admirația din vocea lui era onestă, dar mai rămăsese o idee de batjocură pe fața lui și s-a simțit de parcă vorbea cu un scop pe care ea nu-l putea ghici.

— Mi-am petrecut toată ziua răspunzând la întrebări despre tine și despre linie, metal și viitor. Asta, precum și numărând comenzile de metal. Vin cu o viteză de mii de tone pe oră. Când a fost asta, cu nouă luni în urmă? – nu puteam să găsesc niciun răspuns nicăieri. Astăzi, a trebuit să-mi deconectez telefonul ca să nu ascult toți oamenii care voiau să vorbească personal cu mine despre urgenta lor nevoie de metal Rearden. Ce ai făcut azi?

— Nu știu. Am încercat să ascult raporturile lui Eddie; am încercat să mă îndepărtez de oameni; am încercat să găsesc material rulant să pun mai multe trenuri pe linia John Galt, pentru că programul pe care îl plănuisem eu nu va fi destul pentru afacerea care a eșuat în trei zile.

— O mulțime de oameni au vrut să te vadă astăzi, nu-i așa?

— Da.

— Ar fi dat orice doar pentru două cuvinte schimbate cu tine, nu-i așa?

— Da... presupun.

— Reporterii m-au tot întrebat ce fel de persoană ești. Un tânăr de la un ziar local tot spunea că ești o femeie grozavă. A spus că i-ar fi frică să vorbească cu tine, dacă ar avea vreodată șansa. Are dreptate. Acel viitor despre care toți vorbesc și de care toți se tem va fi cum l-ai făcut tu, pentru că tu ai avut curajul pe care nimeni nu și l-ar fi putut închipui. Toate drumurile către bogăție de care se agață pentru moment, puterea ta este cea care le-a deschis ochii. Puterea de a lupta împotriva oricui. Puterea de a nu recunoaște nicio altă dorință decât a ta.

I s-a tăiat răsuflarea: îi știa scopul. Stătea dreaptă, cu brațele pe lângă corp, cu chipul sever, cu o răbdare fermă; primea laudele ca pe niște insulte biciuitoare.

— Ți-au tot pus și ție întrebări, nu-i așa? – el vorbea concentrat, aplecându-se –, și se uitau la tine cu admirație. Se uitau de parcă stăteai pe vârful unui munte și ei puteau doar să-și dea jos pălăria în fața ta, de la o distanță mare. Nu-i așa?

— Da, a șoptit ea.

— Se uitau de parcă știau că nimeni nu putea să te abordeze sau să vorbească în prezența ta sau să atingă o cută a rochiei tale. Știau asta și este și adevărat. S-au uitat la tine cu respect, nu-i așa? Te-au admirat?

I-a luat brațul, a aruncat-o pe genunchii lui, întorcându-i corpul pe picioarele sale și aplecându-se să o sărute. Ea a râs fără sunet, râsul ei fiind sarcastic, dar ochii ei, pe jumătate închiși, erau învăluiți de plăcere.

Câteva ore mai târziu, când stăteau împreună în pat, mâna lui mișcându-se peste corpul ei, el a întrebat dintr-odată, împingând-o înapoi pe brațul lui și aplecându-se peste ea – și ea știa, după intensitatea feței lui, după gâfâiala care venea de undeva din vocea lui, deși vocea lui era scăzută și constantă, astfel încât întrebarea a ieșit din el de parcă era epuizat de orele de tortură pe care le-a petrecut cu ea.

— Cine au fost ceilalți bărbați care te-au avut?

S-a uitat la ea de parcă întrebarea era o imagine vizualizată în detaliu, o imagine pe care el o dispreţuia, dar nu voia să o abandoneze; ea auzea dispreţul din vocea lui, ura, suferinţa – şi o nerăbdare ciudată care nu era tortură; pusese întrebarea în timp ce-i ţinea corpul strâns lângă al lui.

Ea a răspuns cu voce egală, dar el a văzut o sclipire periculoasă în ochii ei, ca un fel de avertizare că l-a înţeles prea bine.

— A fost doar unul singur, Hank.

— Când?

— Când aveam şaptesprezece ani.

— A durat?

— Pentru câţiva ani.

— Cine era?

S-a tras înapoi, stând întinsă lângă braţul lui; s-a aplecat mai aproape, avea faţa bine îngrijită; l-a privit drept în ochi:

— Nu-ţi voi răspunde.

— L-ai iubit?

— Nu-ţi voi răspunde.

— Ţi-a plăcut să te culci cu el?

— Da!

Râsetul din ochii ei îl făcuse să sune ca o palmă peste faţa lui, râsetul confirmării că acesta era răspunsul de care îi era teamă, dar îl voia.

Şi-a încolăcit braţele în jurul ei, ţinând-o cu disperare, sânii ei apăsaţi pe el; a simţit durerea străpungând prin umerii ei, a auzit furia în cuvintele lui şi vocea îngroşată de plăcere:

— Cine era?

Nu a răspuns, s-a uitat la el, ochii ei erau întunecaţi şi ciudat de luminoşi, şi el a văzut că forma gurii ei, deformată de durere, era forma unui zâmbet batjocoritor.

A simţit-o cum se schimbă într-o formă de cedare, sub atingerea buzelor lui. Îi ţinea corpul de parcă violenţa şi disperarea felului în care o apucase putea să-i şteargă rivalul necunoscut de pe faţa pământului, din trecutul ei şi, mai mult de atât: de parcă putea să transforme orice parte a ei, chiar şi rivalul, într-un instrument de plăcere. Ştia, din nerăbdarea mişcărilor ei, în timp ce braţele ei îl ţineau, că acesta era felul în care ea voia să fie posedată.

***

Silueta unei bande rulante se mișca pe fundalul fâșiilor de foc din cer, ridicând cărbunele până în vârful unui turn din depărtare, de parcă mai multe chible negre străbăteau pământul într-o linie diagonală deasupra apusului de soare. Huruitul distant și dur se tot auzea pe lângă cârâitul lanțurilor pe care un tânăr în salopetă albastră le înfășura în jurul mașinăriei, fixându-le de vagoanele-platformă aliniate pe laterala companiei Quinn Ball Bearing din Connecticut.

Domnul Mowen de la compania Amalgamated Switch and Signal de peste drum stătea și se uita. S-a oprit să se uite, pe drumul spre casă de la propria lui uzină. Purta un palton subțire, întins peste figura lui scundă și îndesată, și o pălărie melon pe capul blond grizonat. Pentru prima dată, se simțea un pic din luna septembrie în aerul răcoros. Toate porțile de la clădirile uzinei Quinn stăteau deschise, în timp ce oameni și macarale mutau mașinăriile afară; ca și cum ai lua organele vitale și ai lăsa corpul, s-a gândit domnul Mowen.

— Încă unul? a întrebat domnul Mowen, gândindu-se la uzină, chiar dacă știa răspunsul.

— Hm? A întrebat tânărul, care nu-l observase stând acolo.

— Încă o companie care se mută în Colorado?

— Îhî.

— Este a treia din Connecticut în ultimele două săptămâni, a spus domnul Mowen.

— Și când te uiți la ce se întâmplă în New Jersey, Rhode Island, Massachusetts și peste tot pe coasta Atlanticului...

Tânărul nu se uita la el și nu părea să-l asculte.

— E ca un robinet care curge, a spus domnul Mowen, și toată apa se scurge în Colorado. Toți banii.

Tânărul a azvârlit lanțul și l-a urmărit cu atenție cum cade peste forma mare acoperită cu pânză.

— Ai crede că oamenii au câteva sentimente pentru statul lor natal, ceva loialitate... dar pleacă. Nu știu ce se întâmplă cu oamenii.

— E legea.

— Ce lege?

— Legea egalității de șansă.

— Cum adică?

— Am auzit că domnul Quinn făcea planuri acum un an să deschidă o ramură în Colorado. Legea a cam distrus asta. Așa că acum s-a răzgândit și s-a mutat acolo cu totul.

— Nu văd asta ca pe o justificare. Legea era necesară. E păcat. Firme vechi care au fost aici generații întregi. Trebuie să fie o lege...

Tânărul lucra repede, eficient, de parcă îi plăcea să facă asta. În spatele lui, banda rulantă continua să se ridice și să huruie pe fundalul cerului. Patru coșuri de fum stăteau ca niște catarge de steag, cu spirale de fum croindu-și drum încet în jurul lor, ca niște bannere lungi în strălucirea roșiatică a serii.

Domnul Mowen trăise cu fiecare coș de fum al acelei linii de orizont de pe vremea tatălui și bunicului său. Văzuse transportoarele de la geamul biroului său timp de 30 de ani. Faptul că Quinn Ball Bearing dispărea de peste drum de el părea de neconceput; știa despre decizia lui Quinn și nu-i venise să creadă; sau, mai bine spus, crezuse așa cum credea orice cuvinte auzite sau vorbite: ca pe niște sunete care nu aveau nicio legătură cu realiatea. Acum știa că era adevărat. Stătea lângă vagoanele-platformă pe laterală, de parcă încă mai era vreo șansă să le oprească.

— Nu este în regulă, a spus; vorbea cu orizontul îndepărtat, dar tânărul de deasupra lui era singura parte din el care îl putea auzi.

— Nu așa era pe vremea tatălui meu. Nu sunt o persoană importantă. Nu vreau să mă lupt cu nimeni. Ce se întâmplă cu lumea asta? Nu era niciun răspuns. Acum tu, spre exemplu, te iau și pe tine în Colorado?

— Pe mine? Nu. Eu nu lucrez aici. Sunt doar un muncitor în trecere. Am vrut doar să-i ajut să care lucrurile afară.

— Și ce o să faci când se mută?

— Nu am nici cea mai vagă idee.

— Ce o să faci dacă mai mulți dintre ei se mută?

— Vom trăi și vom vedea.

Domnul Mowen se uita în sus cu o privire stranie: nu putea să-și dea seama dacă răspunsul se aplica și pentru el sau numai pentru tânărul respectiv. Dar atenția tânărului era fixată pe treaba lui, nu se uita în jos. S-a mutat la formele acoperite ale următorului vagon-platformă, și domnul Mowen l-a urmat, uitându-se în sus la el, insistând asupra unui lucru:

— Am drepturi, nu-i așa? M-am născut aici. Mă așteptam ca atunci când cresc companiile vechi să fie aici. Mă așteptam să conduc uzina

așa cum a făcut-o și tatăl meu. Un om este o parte a comunității lui, are dreptul să se bazeze pe ea, nu?... Trebuie făcut ceva în legătură cu asta.

— În legătură cu ce?

— O, știu, crezi că asta e grozav, nu-i așa? – zarva aia de la Taggart și metalul lui Rearden, și acea goană după aur către Colorado, și acea petrecere continuă, plină de bețiii de acolo, cu Wyatt și oamenii lui extinzându-și producția ca un ibric care dă pe afară. Toată lumea crede că e grozav, asta e tot ce auzi peste tot unde mergi – oamenii sunt entuziasmați și-și fac planuri ca un copil de șase ani în vacanță – ai crede că e luna de miere națională pentru un fel de 4 Iulie permanent.

Tânărul nu a spus nimic.

— Ei bine, nu prea cred, spuse domnul Mowen cu voce scăzută, ziarele nu spun asta, sau – ia aminte – ziarele nu spun nimic.

Domnul Mowen nu primi niciun răspuns, doar zdrăngănitul lanțurilor.

— De ce pleacă toți în Colorado? a întrebat. Ce au ei acolo jos și noi nu avem?

Tânărul rânji: „Poate că este ceva ce aveți voi și nu au ei".

— Ce?

Băiatul nu a răspuns.

— Eu nu văd lucrurile așa. Este un loc înapoiat, primitiv, neiluminat. Nici măcar nu au un guvern modern. Este cel mai rău guvern dintre toate statele. Cel mai leneș. Nu face nimic, decât să dețină legile și departamentul de poliție. Nu face nimic pentru oameni. Nu ajută pe nimeni. Nu văd de ce toate companiile noastre cele mai bune vor să fugă acolo.

Tânărul a privit în jos, dar nu a răspuns. Domnul Mowen a oftat.

— Lucrurile nu sunt în regulă. Legea egalității de șansă părea o idee bună. Trebuie să existe o șansă pentru toată lumea. E mare păcat dacă oameni ca Quinn profită de asta într-un mod nedrept. De ce nu au lăsat pe altcineva să înceapă să producă rulmenți cu bile în Colorado?... Îmi doresc ca oamenii din Colorado să ne lase în pace. Acea topitorie Stockton nu avea niciun drept să intre în afacerea cu macazuri și semnalizatoare. Asta e afacerea mea de ani buni, am dreptul vechimii în afacere, nu este corect, este o competiție pe viață și pe moarte... și aștept de șase luni pentru o comandă de oțel de la Orren Boyle – și acum spune că nu poate să-mi promită nimic pentru că s-a dus dracului afacerea lui din cauza metalului Rearden, este o goană după metalul

ăla pe care Boyle trebuie să o oprească. Nu e corect ca Rearden să fie lăsat să distrugă afacerile altor oameni în felul ăla... și vreau să iau și eu metal Rearden, am nevoie de el, dar încearcă doar! Are o coadă de așteptare care s-ar întinde pe trei state – nimeni nu poate să ia nici măcar o bucățică din el, în afară de vechii lui prieteni, oameni ca Wyatt și Danagger. Nu e corect. E discriminare. Sunt la fel de bun ca oricine altcineva. Am și eu dreptul la partea mea din acel metal.

Tânărul s-a uitat în sus.

— Am fost în Pennsylvania săptămâna trecută, a spus, am văzut fabricile Rearden. Ăla este un loc aglomerat! Construiesc patru noi cuptoare cu vatră deschisă și mai urmează încă șase noi cuptoare, a spus, uitându-se înspre sud. Nimeni nu a mai construit un cuptor nou pe coasta Atlanticului în ultimii cinci ani. Stătea cu cerul în fundal, pe un motor acoperit, uitându-se la asfințit cu un zâmbet vag de nerăbdare și dorință, așa cum se uită cineva la imaginea îndepărtată a unei persoane iubite. Sunt ocupați, a spus.

Apoi zâmbetul lui a dispărut brusc; felul în care a izbit lanțurile fusese prima gafă a felului competent în care se mișca: părea o vibrație de furie.

Domnul Mowen se uita la linia orizontului, la transportoare, la roți, la fum – fumul care rămăsese plutind greoi și în liniște în aerul serii, întinzându-se într-o ceață lungă peste tot către New York, undeva dincolo de apusul soarelui – și a simțit că gândul la orașul New York într-un cerc de focuri sacre l-a liniștit, cercul de coșuri de fum, rezervoare de gaz, macarale și linii de înaltă tensiune. A simțit un curent de putere plutind prin fiecare construcție murdară de pe stradă; îi plăcea figura tânărului de deasupra lui, era ceva care-l liniștea în felul în care lucra, ceva care se amesteca cu linia orizontului... și, totuși, domnul Mowen se întreba de ce simțea că o fisură creștea undeva, distrugând zidul etern.

— Trebuie să facem ceva, a spus domnul Mowen, un prieten de al meu s-a retras din afaceri săptămâna treută – industria petrolieră; avea câteva sonde jos, în Oklahoma – nu putea să concureze cu Ellis Wyatt. Nu e corect. Trebuie să dea oamenilor mai de jos o șansă. Trebuie să fixeze o limită pentru capacitatea de producție a lui Ellis Wyatt. Nu ar trebui să i se dea voie să producă atât de mult încât să scoată pe toată lumea de pe piață... M-am blocat în New York ieri, a trebuit să-mi

las mașina acolo și să vin acasă cu un nenorocit de autobuz pentru navetiști, nu am putut să-mi iau niciun pic de benzină pentru mașină și au spus că e o scurgere de petrol în oraș... Nu e în regulă. Trebuie să facem ceva în legătură cu asta.

Uitându-se la linia orizontului, domnul Mowen s-a întrebat care era amenințarea nespusă și cine era distrugătorul.

— Ce vrei să spui? a întrebat tânărul.

— Cine, eu? a întrebat domnul Mowen. Nu aș ști. Nu sunt o persoană importantă. Nu pot să rezolv probleme de nivel național. Vreau doar să supraviețuiesc. Tot ce știu e că cineva trebuie să facă ceva în legătură cu asta... Nu e în regulă. Ascultă – cum te cheamă?

— Owen Kellog.

— Acultă, Kellog, ce crezi că se va întâmpla cu lumea?

— Nu v-ar interesa să știți.

Un fluier s-a auzit de pe un turn din depărtare, un fluier pentru schimbul de noapte, și domnul Mowen a realizat că se făcuse târziu. A oftat, încheindu-se la haină, întorcându-se pentru a pleca.

— Ei bine, lucrurile sunt făcute, a spus. Pașii au fost hotărâți. Pași constructivi. Legislativul a adoptat un proiect de lege, dând o putere mai mare biroului de planificare economică și resurse naționale. Au pus un bărbat foarte capabil pe post de coordonator-șef. Nu pot să spun că am auzit multe despre el, dar ziarele zic că este un om care trebuie urmărit. Numele lui este Wesley Mouch.

***

Dagny s-a uitat prin geamul de la sufrageria ei spre oraș. Era târziu și luminile arătau ca ultimele scântei rămase dintr-un foc de tabără.

Se simțea împăcată și-și dorea să-și țină mintea pe loc, pentru a lăsa emoțiile să o ajungă din urmă, să se uite la fiecare moment care a trecut pe lângă ea. Nu avusese timp să se gândească la faptul că era în spatele propriului ei birou, la Taggart Transcontinental; au fost atât de multe de făcut, încât a uitat că era o întoarcere din exil. Nu auzise ce a spus Jim despre întoarcerea ei sau dacă a spus ceva. Era o singură persoană a cărei reacție își dorea să o știe; sunase la Wayne-Falkland Hotel, dar señor Francisco d'Anconia, i s-a spus, plecase înapoi la Buenos Aires.

Și-a amintit momentul în care a semnat cu numele ei la sfârșitul unui document legal lung; era momentul care pusese punct liniei John Galt. Acum era linia Rio Norte de la Taggart Transcontinental din nou, cu excepția faptului că oamenii din echipă au refuzat să renunțe la nume. Ei, de asemenea, îi fusese greu să renunțe; s-a forțat să n-o numească linia John Galt și s-a întrebat de ce asta cerea un efort, de ce a simțit o urmă de tristețe.

Într-o seară, dintr-un impuls brusc, s-a dus la colțul clădirii Taggart pentru a se uita pentru ultima dată la biroul John Galt, Inc. din alee; nu știa ce voia – doar s-o vadă, s-a gândit. O platformă de lemn fusese așezată de-a lungul trotuarului; vechea clădire urma să fie demolată; a renunțat, într-un sfârșit. S-a urcat pe platformă și, în lumina felinarului care, mai demult, formase umbra unui străin de-a lungul trotuarului, s-a uitat pe geamul fostului ei birou. Nu mai rămăsese nimic din primul etaj; pereții despărțitori fuseseră doborâți, erau țevi sparte atârnând din tavan și un morman de pietriș pe podea. Nu era nimic de văzut.

L-a întrebat pe Rearden dacă venise cumva acolo într-o noapte din primăvara trecută și a stat la geamul ei, luptându-se cu dorința de a intra. Dar știa, dinainte să răspundă, că nu a făcut asta. Nu i-a spus de ce a întrebat. Nu știa de ce acea amintire încă o deranja uneori.

Dincolo de geamurile sufrageriei ei, dreptunghiul luminat al calendarului atârna ca o etichetă pentru expedierea mărfurilor pe cerul întunecat. Arăta 2 septembrie. A zâmbit sfidător, amintindu-și de lupta pe care a dus-o în timp ce el își schimba paginile: nu mai erau termene-limită acum, s-a gândit, nici bariere, nici amenințări, nici constrângeri.

A auzit o cheie răsucindu-se în ușa apartamentului; acela era sunetul pe care îl așteptase și pe care voise să-l audă în seara asta.

Rearden a intrat, așa cum intrase de mai multe ori, folosind cheia pe care ea i-o dădu, ca o înștiințare. Și-a aruncat pălăria și haina pe un scaun cu un gest care devenise familiar; purta negrul sobru al hainelor de seară.

— Bună, a spus ea.

— Încă aștept o seară în care nu te voi găsi aici, a răspuns.

— Atunci va trebui să telefonezi la birourile Taggart Transcontinental.

— În orice seară? Nicăieri altundeva?

— Ești gelos, Hank?

— Nu. Sunt curios cum ar fi să fiu.

A stat și s-a uitat la ea din capătul celălalt de cameră, refuzând să se apropie de ea, prelungind intenționat plăcerea de a ști că putea să o facă oricând vrea el. Purta fusta strâmtă și gri a unui costum office și o bluză transparentă, albă, croită ca o cămașă bărbătească; bluza era evazată deasupra taliei, punând în evidență fermitatea bine pusă la punct a șoldurilor ei; pe fundalul lămpii din spatele ei, putea să-i vadă silueta zveltă a corpului sub bluza evazată.

— Cum a fost banchetul? a întrebat ea.

— A fost bine. Am plecat cât de repede am putut. De ce nu ai venit? Ai fost invitată.

— Nu am vrut să te văd în public.

S-a uitat la ea ca și cum ar fi accentuat faptul că a înțeles întreaga însemnătate a răspunsului ei; apoi trăsăturile feței lui au luat forma unui zâmbet amuzat.

— Ai pierdut multe. Consiliul național al industriilor metalurgice nu va mai trece prin chinul de a mă numi invitat de onoare. Nu și dacă nu au încotro.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Doar o groază de discursuri.

— A fost un chin pentru tine?

— Nu... Da, într-un fel... chiar am vrut să mă bucur de asta.

— Să-ți aduc ceva de băut?

— Da, te rog.

Ea s-a întors să plece. A oprit-o, apucând-o de umeri din spate; și-a aplecat capul și a sărutat-o. Când el și-a ridicat capul, ea l-a tras în jos din nou cu un gest categoric de stăpânire, ca și cum și-ar fi clamat dreptul de a o face. Apoi s-a îndepărtat de el.

— Lasă băutura, a spus, nu o voiam neapărat – voiam doar să te văd pe tine servindu-mă.

— Atunci lasă-mă să te servesc.

— Nu.

A zâmbit, întinzându-se pe canapea, cu mâinile încrucișate sub cap. Se simțea ca acasă; acela era primul loc în care se simțea ca acasă.

— Știi, cea mai proastă parte a banchetului a fost că singura dorința a tuturor persoanelor prezente a fost să se termine, a spus el. Ce nu pot să înțeleg e de ce au vrut să vină, în primul rând. Nu trebuia să vină. Cu siguranță, nu de dragul meu...

A luat o tabacheră, i-a întins-o și apoi a ținut flacăra unei brichete la capătul țigării, în mod intenționat, pentru a părea că-l servește. A zâmbit ca răspuns la chicotitul lui, apoi a stat jos pe brațul unui fotoliu de pe partea cealaltă a camerei.

— De ce ai acceptat invitația, Hank? a întrebat. Mereu ai refuzat să li te alături.

— Nu voiam să refuz o ofertă de pace – când i-am bătut –, iar ei știu asta. Niciodată nu mă voi mai alătura lor, dar o invitație pentru a apărea ca invitat de onoare – ei bine, m-am gândit că sunt niște perdanți buni. M-am gândit că a fost generos din partea lor.

— Din partea *lor*?

— O să spui: din partea *mea*?

— Hank! După toate lucrurile pe care le-au făcut ca să te oprească!

— Am câștigat, nu-i așa? Așa că m-am gândit... Știi tu, nu am dat vina pe ei că nu au putut să vadă valoarea metalului mai repede – atâta timp cât au văzut-o într-un sfârșit. Orice om învață în felul lui și în ritmul lui. Sigur, am știut că va fi multă lașitate acolo, și invidie, și ipocrizie, dar m-am gândit că aceea va fi doar la suprafață; *acum*, când am ajuns la o concluzie; m-am gândit că motivul real pentru care m-au invitat a fost să mă felicite pentru metal și...

Ea a zâmbit în spațiul scurt al pauzei pe care a făcut-o; știa că propoziția pe care nu a rostit-o era: „...și pentru asta, i-aș ierta oricui și orice."

— Dar nu a fost, a spus el, și nu am reușit să găsesc motivul lor. Dagny, nu cred că au avut vreun motiv. Nu au organizat acel banchet ca să-mi facă mie plăcere, sau ca să câștige ceva de la mine, sau ca să facă impresie bună publicului. Nu a fost niciun fel de scop de genul ăsta, nicio semnificație. Nu le-a prea păsat când au acuzat metalul – nu le-a prea păsat nici acum. Nu le e prea teamă că o să-i scot de pe piață – nu le pasă destul nici măcar de asta. Știi cum a fost banchetul? De parcă auziseră că există valori pe care se presupune că trebuie să le cinstești și asta e ceea ce se face pentru a le cinsti, așa că au parcurs pașii – ca niște fantome ghidate de un fel de ecouri dintr-o lume mai bună. Nu... nu am putut să suport asta.

Ea a spus, cu fața încordată:

— Și nu crezi că ești generos!

El s-a uitat la ea; ochii i s-au luminat într-o expresie de amuzament.

— De ce te înfurie ei atât de mult?

Ea a spus, cu vocea scăzută pentru a ascunde sunetul de tandrețe:

— Pentru că ai fi vrut să te bucuri de banchet.

— Probabil că așa îmi trebuie. Nu trebuia să mă fi așteptat la nimic. Nu știu ce am vrut.

— Eu știu.

— Niciodată nu mi-au plăcut evenimentele de genul ăsta. Nu știu de ce m-am așteptat, de data asta, să fie diferit... Știi, am mers acolo simțindu-mă de parcă metalul a schimbat totul, până și oamenii.

— O, da, Hank, știu.

— Ei bine, a fost locul greșit în care să caut ceva... Îți amintești? Ai spus odată că celebrările ar trebui să fie doar pentru cei care au ceva de celebrat.

Punctul țigării ei aprinse s-a oprit în aer; stătea nemișcată. Niciodată nu i-a vorbit despre petrecerea aceea sau despre orice legat de casa lui. Într-un moment, a răspuns încet:

— Îmi amintesc.

— Știu ce voiai să spui... Știam și atunci.

A rămas tăcut; când a vorbit din nou, vocea lui era veselă.

— Cel mai rău lucru legat de oameni nu sunt insultele lor, ci complimentele. Nu am putut să tolerez complimentele făcute de ei în seara asta, mai ales când tot spuneau cât de mult are toată lumea nevoie de mine – ei, orașul, țara și lumea întreagă, presupun. Aparent, ideea lor de a fi pe culmile gloriei e să ai de a face cu oameni care au nevoie de tine. Nu suport oamenii care au nevoie de mine. S-a uitat la ea. Tu ai nevoie de mine?

Ea a răspuns serioasă:

— Cu disperare.

El a râs.

— Nu. Nu așa m-am referit. Nu ai spus-o în felul în care o fac ei.

— Cum am spus-o?

— Ca un comerciant care plătește pentru ceea ce vrea. Ei o spun ca niște cerșetori.

— Eu... plătesc pentru ce vreau, Hank?

— Nu face pe inocenta, știi exact la ce mă refer.

— Da, a șoptit; zâmbea.

— O, la dracu' cu ei! a spus fericit, întinzându-și picioarele, schimbându-și poziția pe canapea și savurând privilegiul de a se relaxa.

Nu sunt bun ca figură publică. Oricum, nu mai contează acum. Nu trebuie să ne pese de ceea ce văd sau nu văd. O să ne lase în pace. Avem drum liber. Care este următorul angajament, doamnă vicepreședinte?

— O cale ferată transcontinentală din metal Rearden.

— Cât de repede o vrei?

— Mâine dimineață. În trei ani o s-o primesc.

— Crezi că poți face asta în trei ani?

— Dacă John Galt... dacă linia Rio Norte se descurcă la fel de bine ca până acum.

— O să fie și mai bine. Ăsta e doar începutul.

— Am un plan de plată în rate deja conceput. Cum vin banii, o să încep să rup în bucăți linia principală, câte un sector, și o s-o înlocuiesc cu metal Rearden.

— Bine. Când vrei tu, începem.

— O să continui să mut șinele vechi pe liniile derivate – nu vor rezista prea mult dacă n-o fac. În trei ani, vei călători pe propriul tău metal către San Francisco dacă cineva vrea să-ți organizeze un banchet acolo.

— În trei ani voi avea fabrici care toarnă metal Rearden în Colorado, Michigan și Idaho. Ăsta e planul *meu*.

— Propriile tale fabrici? Filiale?

— Mda.

— Cum rămâne cu Legea egalității de șansă?

— Doar nu crezi că va mai exista peste trei ani, nu? Le-am mai demonstrat că tot ce e putrezit va fi îndepărtat. Toată țara e cu noi. Cine va vrea să oprească lucrurile acum? Cine va asculta fleacuri? Există un grup mai bun de bărbați care lucrează în Washington chiar în momentul ăsta. Ei vor respinge Legea egalității de șansă în sesiunea următoare.

— Sper asta.

— Am avut o perioadă groaznică, aceste ultime săptămâni, încercând să pornesc noile cuptoare, dar totul e pregătit acum, sunt în proces de construire, pot să rămân în spate și s-o iau mai ușor. Pot să stau la birou, să adun banii, să trândăvesc ca un vagabond, să mă uit la comenzile pentru metal curgând și fiind apreciate peste tot... Spune-mi care e cel mai bun tren pe care îl ai pentru Philadelphia mâine dimineață?

— O, nu știu.

— Nu știi? Care e rolul unui vicepreședinte? Eu trebuie să fiu la fabrică până la șapte mâine. Ai ceva care circulă în jur de șase?

— La cinci și jumătate este primul, cred.

— Mă trezești ca să ajung în timp util sau mai bine le spui să țină trenul pentru mine?

— Te trezesc.

Stătea uitându-se la el; el era tăcut. Părușe obosit când a intrat; expresia de oboseală dispăruse acum de pe fața lui.

— Dagny, a întrebat el brusc; tonul lui se schimbase, era un fel de notă ascunsă în vocea lui. De ce nu voiai să mă vezi în public?

— Nu vreau să fac parte din... viața ta oficială.

El nu a răspuns; peste-o secundă, a întrebat indiferent:

— Când ți-ai luat ultima dată o vacanță?

— Cred că acum doi... nu, trei ani.

— Ce ai făcut?

— Am plecat în munții Adirondack pentru o lună. M-am întors după o săptămână.

— Am făcut asta acum cinci ani. Doar că a fost în Oregon. S-a întins pe spate, uitându-se la tavan.

— Dagny, hai să facem o vacanță împreună. Hai să luăm mașina mea și să mergem undeva pentru câteva săptămâni, oriunde, doar să mergem, undeva unde nu ne cunoaște nimeni. Nu vom lăsa nicio adresă, nu ne vom uita în niciun ziar, nu vom atinge niciun telefon – nu vom avea niciun fel de viață oficială.

Ea s-a ridicat. S-a apropiat de el, oprindu-se lângă canapea, uitându-se în jos la el, în lumina lămpii din spatele ei; nu voia ca el să-i vadă fața care se străduia să nu zâmbească.

— Poți să-ți iei liber câteva săptămâni, așa-i? a întrebat el. Lucrurile merg ca pe roate acum. E în regulă să pleci. Nu vom mai avea altă șansă în următorii trei ani.

— Bine, Hank, a spus ea, forțându-și vocea să sune calmă și fără inflexiuni.

— Vii?

— Când vrei să plecăm?

— Luni dimineață.

— În regulă.

S-a întors să plece. El a prins-o de mână, a tras-o jos, i-a întors corpul ca să stea întins deasupra lui, a ținut-o nemișcată, într-o poziție inconfortabilă, așa cum a căzut, cu o mână în părul ei, apăsându-i

gura pe a lui, și cealaltă mână mișcându-se pe sub bluza ei subțire, de la omoplați la talie și până la picioare. Ea a șoptit:

— Și tu spui că n-am nevoie de tine.

S-a ridicat de pe el, dându-și părul de pe față. El stătea nemișcat, uitându-se la ea, și-a îngustat ochii, o scânteie cu un anumit interes se vedea în ochii lui, concentrați și ușor jucăuși. Ea s-a uitat în jos; una dintre bretelele furoului ei s-a rupt și furoul atârna pe diagonală, lăsând să i se vadă sânul sub bluza transparentă. Și-a ridicat o mână pentru a potrivi breteaua la loc. El i-a dat peste mână. A zâmbit ca o promisiune, ca un răspuns jucăuș. A mers încet, cu bună știință, de partea cealaltă a camerei și s-a rezemat de o masă, cu fața spre el, mâinile ei ținându-se de colțul mesei, umerii fiindu-i împinși în spate. Era un contrast care lui îi plăcea – severitatea hainelor ei și corpul pe jumătate dezbrăcat, administratorul companiei feroviare, o femeie care era a lui.

S-a ridicat; stând confortabil pe canapea, cu picioarele întinse înainte, cu mâinile în buzunar, se uita la ea cu privirea cu care evaluezi o proprietate.

— Ați spus cumva că vreți o cale ferată transcontinentală făcută din metal Rearden, doamnă vicepreședinte? a întrebat el. Și dacă nu vi-l dau? Pot să-mi aleg clienții acum și să cer orice preț doresc. Dacă asta ar fi fost acum un an, v-aș fi cerut să vă culcați cu mine în schimb.

— Mi-aș fi dorit să ceri asta.

— Ai fi făcut-o?

— Bineînțeles.

— Ca afacere?

— Dacă tu ai fi fost cumpărătorul. Ți-ar fi plăcut asta, nu-i așa?

— Dar ție?

— Da..., a șoptit.

S-a apropiat de ea, a apucat-o de umeri și și-a apăsat gura pe sânul ei prin bluza subțire. Apoi, ținând-o, s-a uitat la ea în liniște, un moment lung.

— Ce ai făcut cu brățara aceea? a întrebat el.

Nu mai vorbiseră despre ea; ea a trebuit să lase să treacă un moment ca să-și recapete stabilitatea în voce.

— O am, a răspuns.

— Vreau să o porți.

— Dacă cineva își dă seama, va fi mai rău de tine decât de mine.

— Poart-o.

Ea a adus brățara făcută din metal Rearden. I-a dat-o fără să scoată un cuvânt, uitându-se la el, lanțul verde-albastru strălucind în palma ei. Uitându-se în ochii ei, el i-a pus brățara la mână. În momentul în care încheietoarea a pocnit sub degetele lui, ea și-a aplecat capul și i-a sărutat mâna.

***

Pământul fugea sub capota mașinii. Desfășurându-se de pe dealurile curbate ale Wisconsinului, autostrada era singurul semn de muncă a omului, un pod nesigur care se întindea peste o mare de tufișuri, ierburi și copaci. Această mare se mișca încet, în nuanțe de galben și de portocaliu, cu câteva raze roșii țâșnind pe coastele dealurilor, cu pete de verde rămase în depresiuni, sub un cer albastru curat. Printre aceste culori de poză de pe o vedere, capota mașinii arăta ca piesa unui bijutier, cu soarele strălucind pe oțelul aliat cu crom și pe emailul negru reflectând cerul.

Dagny s-a rezemat de marginea geamului lateral, picioarele ei erau întinse înainte; îi plăcea spațiul deschis, confortabil al mașinii și căldura soarelui pe umerii ei; se gândea că drumurile de țară sunt frumoase.

— Ce mi-aș dori să văd, a spus Rearden, e un panou.

Ea a râs: el răspunsese gândului ei tăcut.

— Vânzând ce cui? Nu am văzut nicio casă sau o mașină de o oră.

— Asta e ceea ce nu-mi place. S-a aplecat puțin, cu mâinile pe volan; se încrunta. Uită-te la drumul ăla.

Fâșia lungă de beton era decolorată ca niște oase de un gri prăfuit lăsate în deșert, ca și cum soarele și zăpada au făcut să dispară toate urmele de cauciucuri, benzina și carbonul, toate semnele că drumul fusese circulat. Ierburi verzi se ridicau din crăpăturile colțuroase ale asfaltului. Nimeni nu folosise sau reparase drumul de mulți ani, dar crăpăturile erau puține.

— Este un drum bun, a spus Rearden, a fost construit să reziste. Cel care l-a construit trebuie să fi avut un motiv bun pentru care se aștepta să reziste traficului greu în anii ce umau.

— Da...

— Nu-mi place cum arată asta.

— Nici mie. Apoi a zâmbit. Dar cât de des am auzit oameni plângându-se că panourile strică imaginea regiunilor rurale. Ei bine, uite aici partea de regiune rurală care nu este stricată, pentru ca ei să o admire, și a adăugat: Aceștia sunt oamenii pe care-i urăsc.

Nu voia să apară neliniștea pe care o simțea ca pe o pojghiță subțire dedesubtul entuziasmului ei pentru ziua asta. Simțise acea neliniște câteodată, în ultimele trei săptămâni, la vederea drumurilor de țară derulându-se dincolo de capota mașinii. A zâmbit: capota fusese punctul de neclintit din câmpul ei de vedere, în timp ce pământul trecea pe lângă ei; capota fusese cea care avea centrul, punctul central, siguranța în lumea începătoare, care se dezintegrează... capota din fața ei și mâinile lui Rearden pe volan, lângă ea... a zâmbit, gândindu-se că ar fi fericită să lase asta să fie lumea ei.

După prima săptămână de hoinăreală, în care au condus la nimereală, în voia drumurilor necunoscute, el i-a spus într-o dimineață, pe când se pregăteau să plece:

— Dagny, odihna nu trebuie să aibă niciun scop?

Ea a râs, răspunzându-i:

— Nu. Ce fabrică vrei să vezi?

El a zâmbit – la o vină pe care nu trebuia să și-o asume, la explicațiile pe care nu era nevoit să le dea – și a răspuns:

— Este o mină de minereu abandonată pe lângă Saginaw Bay, despre care am auzit. Se spune că e epuizată.

Au condus prin Michigan către mină. Au mers pe marginile unei gropi goale, cu rămășițele unei macarale ca un schelet aplecându-se deasupra lor pe fundalul cerului și cutia cuiva pentru prânz huruind sub picioarele lor. Simțise un junghi de neliniște, mai înțepător decât tristețea, dar Rearden a spus vesel:

— Epuizată pe dracu! O să le arăt eu câte tone și dolari pot să fac din locul ăsta! În drumul înapoi spre mașină, a adăugat:

— Dacă aș putea să găsesc omul potrivit, i-aș cumpăra acea mină mâine dimineață și l-aș pregăti pentru a lucra la ea.

În ziua următoare, când conducea spre sud-vest, spre câmpiile din Illinois, el a spus brusc, după o tăcere lungă:

— Nu, va trebui să aștept până aruncă ăia la gunoi proiectul ăla de lege. Cel care ar putea să lucreze mina aceea nu ar avea nevoie de ajutorul meu. Cel care ar avea nevoie de mine nu ar valora niciun ban.

Ar putea să vorbească despre munca lor, așa cum au făcut întotdeauna, cu multă încredere că vor fi înțeleși. Dar niciodată nu vorbeau unul despre celălalt. El se comporta de parcă intimitatea lor pasionată era ceva fizic, care nu trebuia să se identifice cu comunicarea dintre două minți. În fiecare noapte, era de parcă ea se lăsa în brațele unui străin care o făcea să simtă fiecare fior de emoție din corpul lui, dar nu i-ar permite niciodată să știe dacă șocurile au ajuns la vreun răspuns înăuntrul lui. Ea dormea dezbrăcată lângă el și pe brațul ei era brățara din metal Rearden.

Știa că el ura chinul de a semna „domnul și doamna Smith" în registrele hotelurilor părăsite de pe marginea drumului. Erau seri când observa o ușoară încordare a gurii lui mici, din pricina furiei, în timp ce semna cu numele obișnuite pentru frauda obișnuită; furia pentru cei care făceau ca frauda să fie necesară. A observat, cu indiferență, felul în care funcționarii hotelului își dădeau seama de viclenie, ceea ce părea să sugereze că oaspeții și funcționarii erau complici la ceva rușinos și plin de vină: vina de a căuta plăcerea. Dar a știut că pentru el nu conta când erau singuri, atunci când a ținut-o aproape de el pentru un moment și a văzut că ochii lui păreau vii și nevinovați.

Au condus prin orașe mici, pe rute secundare, prin locuri pe care nu le-au mai văzut de ani. Se simțea neliniștită la vederea orașelor. Au trecut zile până când a realizat ce era ceea ce îi lipsise cel mai mult: un pic de vopsea proaspătă. Casele stăteau ca niște bărbați în costume necălcate, care și-au pierut dorința de a sta drepți: streșinile erau ca niște umeri lăsați, verandele strâmbe erau ca niște tivuri rupte, geamurile sparte ca niște petice, acoperite cu șindrile. Oamenii din stradă se holbau la mașina cea nouă, nu așa cum s-ar holba cineva la un peisaj rar, dar de parcă forma neagră și strălucitoare era ceva imposibil venit din altă lume. Erau puține vehicule pe stradă și majoritatea dintre ele erau trase de cai. Ea uitase sensul literal și întrebuințarea calului-putere și nu voia să-și amintească de ele.

Nu a râs în acea zi la intersecția de nivel când Rearden a chicotit, arătând cu degetul la un tren local, micuț, care venea clătinându-se de după dealuri, tras de o locomotivă antică, lăsând afară un fum negru prin coșul înalt.

— O, Dumnezeule, Hank! Nu e amuzant!

— Știu, a spus el.

Erau la o sută și ceva de kilometri și o oră distanță de ea când a spus:

— Hank, tu vezi Cometa Taggart fiind trasă de-a lungul și de-a latul continentului de o consumatoare de cărbuni de felul acela?

— Ce s-a întamplat cu tine? Adună-te!

— Scuze... doar că mă tot gândesc că nu ar fi de niciun folos noua mea cale ferată și cuptoarele tale noi, dacă nu găsim pe cineva care să producă motoare Diesel. Dacă nu găsim repede pe cineva.

— Ted Nielsen din Colorado e omul tău.

— Da, dacă găsește o cale să-și deschidă noua lui uzină. A investit mai mulți bani decât trebuia în linia John Galt.

— Dar aia s-a dovedit a fi o investiție bună, nu-i așa?

— Da, dar l-a ținut în loc. Acum e pregătit să meargă înainte, dar nu poate să găsească uneltele. Nu mai sunt ustensile mecanice de cumpărat, nicăieri, la niciun preț. Nu primește decât promisiuni și amânări. Străbate țara, căutând vechituri pe care să le recupereze de la fabrici închise. Dacă nu începe curând...

— Va începe. Cine îl va opri acum?

— Hank, a spus ea brusc, putem să mergem într-un loc pe care mi-aș dori să-l văd?

— Sigur. Oriunde. Ce loc?

— E în Wisconsin. Era acolo o mare companie de motoare, pe vremea tatălui meu. Aveam un circuit derivat care să-i servească, dar am închis linia – acum vreo șapte ani – când au închis fabrica. Cred că este una din zonele acum în paragină. Poate mai sunt ceva piese de mașină pe care le poate folosi Ted Nielsen. Poate i-a scăpat din vedere – locul este uitat și nu este niciun mijloc de transport către el.

— O să-l găsesc. Care era numele fabricii?

— The Twentieth Century Motor Company.

— O, da, sigur că da! Aceea era una dintre cele mai bune firme în tinerețea mea, poate cea mai bună. Îmi amintesc că era ceva ciudat legat de felul în care a ieșit din industrie... Nu mai știu ce se întâmplase.

Le-a luat trei zile de cercetare, dar au găsit acel drum decolorat, abandonat – acum mergeau printre frunzele galbene care străluceau ca o mare de monede aurii, către Twentieth Century Motor Company.

— Hank, dacă se întâmplă ceva cu Ted Nielsen? a întrebat ea brusc, în timp ce conduceau în tăcere.

— De ce să i se întâmple ceva?

— Nu știu, dar... ei bine, a fost Dwight Sanders. A dispărut. United Locomotives s-a terminat pentru moment. Și celelalte uzine nu sunt

în stare să producă diesele. Nu mai ascult de promisiuni. Și... și la ce folos o cale ferată fără forță motrice?

— O, la ce folos totul, dacă tot e să vorbum, fără ea?

Frunzele străluceau, legănându-se în vânt. Se întindeau pe kilometri întregi, de la iarbă la tufișuri și la copaci, cu mișcările și culorile focului; păreau să celebreze un scop îndeplinit, arzând neatinse de nimeni.

Rearden a zâmbit.

— E ceva ce trebuie să spun despre sălbăticie. Începe să-mi placă. O nouă țară pe care nu a descoperit-o nimeni. Ea a dat din cap bucuroasă.

— Este un teren bun – uită-te la felul în care crește totul. Aș da la o parte tufișul ăla și aș construi...

Apoi s-au oprit din zâmbit. Epava pe care o vedeau printre ierburile de pe marginea drumului era un cilindru ruginit cu bucățele de sticlă – rămășițele unei benzinării.

Era singurul lucru care se mai putea vedea. Pilonii acoperiți de funingine, bucata de beton și strălucirea sticlei mărunțite – care fuseseră o benzinărie – erau înghițite de tufișuri și nu se puteau observa decât dacă te uitai atent.

S-au uitat în altă direcție. Au mers mai departe, nevrând să știe ce altceva se mai ascundea sub ierburile kilometrice. Au simțit aceeași mirare, cântărită în greutate: mirare la cât de repede au înghițit ierburile și cât de mult.

Drumul se termina brusc la cotitura unui deal. Ceea ce mai rămăsese erau bucăți de beton ieșind dintr-o fâșie lungă, plină de gropi cu smoală și noroi. Betonul fusese zdrobit de cineva; nici măcar plantele nu puteau să crească pe fâșia de pământ rămasă. Pe culmea unui deal îndepărtat, un singur stâlp de telegraf stătea înclinat, cu cerul în spate, ca o cruce peste un mormânt încărcat.

Le-a luat trei ore și un cauciuc perforat să se târască cu viteză mică prin noroi, prin șanțuri, apoi prin urmele lăsate de roțile camioanelor, pentru a ajunge la amplasamentul care stătea în vale, dincolo de deal, cu stâlpul de telegraf.

Câteva case încă stăteau în epava a ceea ce fusese odată un oraș industrial. Tot ce se putuse mișca plecase, dar câteva ființe umane au rămas. Structurile goale erau dărâmături verticale; fuseseră mâncate nu de vreme, ci de oameni: plăci rupte la întâmplare, părți din acoperișuri care lipseau, găuri rămase în pivnițe părăsite. Era de parcă mâini nesăbuite au luat toate lucrurile de care aveau nevoie în mo-

mentul repsectiv, cu nicio intenție de a rămâne în viață în dimineața următoare. Casele locuite erau împrăștiate la întâmplare printre ruine; fumul din coșurile lor era singura mișcare vizibilă în oraș. O carcasă de beton, care fusese o școală, stătea la periferie; arăta ca un craniu, cu orbitele goale în care stăteau geamurile fără sticlă, cu câteva fire de păr rămase agățate, în forma unor cabluri rupte.

Dincolo de oraș, pe un deal din depărtare, stătea fabrica Twientieth Century Motor Company. Pereții ei, liniile acoperișului, coșurile de fum arătau echilibrate, de neînvins, ca o fortăreață. Ar fi părut intactă dacă nu ar fi fost un bazin argintiu de apă: bazinul era dărâmat într-o parte.

Nu au văzut nici urmă de drum către fabrică în kilometrii încălciți de copaci și de coaste de deal. Au mers până la prima ușă pe care au văzut-o să aibă un fir neînsemnat de fum care se ridica. Ușa era deschisă. O femeie bătrână se împletici până la ușă la auzul motorului. Era buhăită și gârbovită, desculță, îmbrăcată într-un costum făcut din pânza unui sac de făină. Se uita la mașină fără să fie surprinsă, fără curiozitate; era privirea goală a unei ființe umane care și-a pierdut capacitatea de a mai simți altceva în afară de oboseală.

— Puteți să-mi arătați drumul spre fabrică? întrebă Rearden.

Femeia nu a răspuns pe loc; părea să nu vorbească foarte bine engleză.

— Ce fabrică? a întrebat ea.

Rearden arătă cu degetul:

— Aia.

— Este închisă.

— Știu că e închisă, dar există vreo modalitate să ajungem acolo?

— Nu știu.

— Este vreun drum?

— Sunt drumuri în pădure.

— Vreunul pentru mașină?

— Poate.

— Ei bine, care ar fi cea mai bună rută?

— Nu știu.

Prin ușa deschisă, puteau vedea interiorul casei ei. Era un aragaz inutil, cuptorul lui, plin de zdrențe, servind drept comodă. Era o sobă făcută din pietre în colț, cu câteva buturugi arzând sub un cazan vechi și cu dâre lungi de funingine urcând pe pereți. Un obiect alb stătea sprjinit de piciorul mesei: era o chiuvetă de porțelan, ruptă din peretele unei băi, umplută cu varză ofilită. O lumânare de seu stătea într-o sticlă

pe masă. Nu mai rămăsese vopsea pe podea; scândurile au fost frecate până când s-au făcut de un gri șters ce arăta ca expresia vizibilă a durerii care se aflase în oasele persoanei care a stat aplecată și a spălat podeaua și a pierdut bătălia în fața murdăriei acum impregnate în scândură.

Câțiva copii în haine zdrențuite se adunaseră la ușă în spatele femeii, tăcuți, unul câte unul. S-au holbat la mașină, nu cu curioziatea specifică unui copil, dar cu tensiunea sălbaticilor gata să dispară la primul semn de pericol.

— Câte mile mai sunt până la fabrică?

— Zece, a spus femeia și apoi a adăugat: poate cinci.

— Cât de departe este următorul oraș?

— Nu există un alt oraș.

— Sunt și alte orașe pe undeva. Vreau să spun, cât de departe?

— Da. Undeva.

În locul neocupat de lângă casă au văzut zdrențe decolorate agățate pe sfoara de rufe, care era o bucată dintr-un fir de telegraf. Trei pui ciuguleau din legumele plantate în grădină; un al patrulea stătea cocoțat pe o bară de mărimea unei țevi. Doi porci se împleticeau într-un loc plin de noroi și deșeuri; poteca pe care mergeai de-a lungul mocirlei era făcută din rămășițe ale betonului de pe autostradă.

Au auzit un sunet ascuțit în depărtare și au văzut un om scoțând apă dintr-o fântână publică cu ajutorul unui scripete. S-au uitat la el cum mergea încet pe stradă. Căra două găleți care păreau prea grele pentru brațele lui. Nu puteai să-ți dai seama de vârsta lui. S-a apropiat și s-a oprit, uitându-se la mașină. Își arunca privirea când la străini, când în altă parte, suspicios și pe furiș.

Rearden a scos o bancnotă de zece dolari și i-a întins-o, întrebând:

— Ne-ați putea spune, vă rugăm frumos, care este drumul spre fabrică?

Bărbatul se holba la bani cu o indiferență aspră, fără să se miște, fără să ridice un deget, încă ținând cele două găleți. Dacă cineva voia vreodată să vadă un om lipsit de lăcomie, s-a gândit Dagny, aici era.

— Nu avem nevoie de bani pe aici, a spus.

— Nu munciți ca să aveți un trai bun?

— Ba da.

— Ei bine, ce folosiți în loc de bani?

Bărbatul a pus gălețile jos, de parcă tocmai își dăduse seama că nu trebuia să stea să se chinuie cu greutatea lor.

— Nu folosim bani, a spus el, doar facem schimb de lucruri între noi.

— Cum faceți schimb cu oamenii din alte orașe?

— Nu mergem în alte orașe.

— Nu păreți să aveți o viață ușoară pe aici.

— Ce înseamnă asta pentru dumneavoastră?

— Nimic. Doar curiozitate. De ce stați aici?

— Tatăl meu avea o alimentară aici. Doar că fabrica s-a închis.

— De ce nu v-ați mutat?

— Unde?

— Oriunde.

— De ce?

Dagny se holba la cele două găleți: erau două bucăți de tablă pătrate, cu mânere din sfoară; fuseseră canistre de ulei.

— Auziți, a spus Rearden, ne puteți spune dacă există vreun drum către fabrică?

— Sunt multe drumuri.

— Este unul pe care putem să-l urmăm?

— Bănuiesc.

— Care?

Bărbatul a cântărit problema cu seriozitate pentru câteva momente.

— Ei bine, acum, dacă faceți stânga pe lângă clădirea școlii, a spus el, și mergeți înainte până ajungeți la stejarul îndoit, acolo e un drum care e bun, dacă nu plouă vreo două săptămâni.

— Când a plouat ultima dată?

— Ieri.

— Este vreun alt drum?

— Da, puteți să mergeți în jos spre pășunea lui Hanson și peste păduri și apoi este un drum bun, solid acolo, și tot înainte până la pârâu.

— E vreun pod peste pârâu?

— Nu.

— Care sunt celelalte drumuri?

— Păi, dacă ceea ce doriți e un drum pentru mașină, e unul de partea cealaltă a terenului lui Miller, este pavat, este cel mai bun drum pentru mașină, trebuie doar să faceți dreapta pe lângă școală și...

— Dar drumul acela nu duce către fabrică, nu?

— Nu, nu către fabrică.

— În regulă, a spus Rearden, cred că va trebui să ne găsim singuri drumul.

A apăsat pe strater când o piatră a aterizat pe parbrizul lor. Era parbriz securizat, crăpături dispuse ca razele soarelui s-au împrăștiat de-a lungul parbrizului. Au văzut un huligan micuț, zdrențuit cum dispare după colț cu un râset isteric și râsul ascuțit al copiilor răspunzându-i din spatele unor geamuri.

Rearden și-a înăbușit o înjurătură. Bărbatul se uita plictisit de peste drum, încruntându-se puțin. Femeia bătrână s-a uitat în continuare fără nicio reacție. Stătea tăcută, uitându-se, fără vreun interes sau vreun scop, asemenea componentului chimic al unei plăci fotografice, absorbind formele vizuale care erau acolo pentru a fi absorbite, dar incapabilă de a-și face o opinie despre ceea ce vedea.

Dagny o studia de câteva minute. Corpul femeii, umflat și fără forme, nu arăta ca rezultatul îmbătrânirii și neglijenței: arăta de parcă era însărcinată. Ceea ce părea imposibil, dar, uitându-se mai îndeaproape, Dagny a văzut că părul ei cenușiu nu era cărunt și că erau puține riduri pe fața ei; doar privirea absentă, umerii aplecați, mișcările târșite dădeau impresia de senilitate.

Dagny s-a aplecat pe geam și a întrebat:

— Câți ani aveți?

Femeia s-a uitat la ea, fără resentimente, ci doar în felul în care cineva se uită la o întrebare fără sens.

— Treizeci și șapte, a răspuns.

Trecuseră de cinci clădiri dezafectate când Dagny a vorbit:

— Hank! a spus ea terifiată, femeia aceea e doar cu doi ani mai mare decât mine!

— Da.

— Dumnezeule, cum au ajuns în halul ăsta?

El a dat din umeri.

— Cine e John Galt?

Ultimul lucru pe care l-au văzut când părăseau orașul a fost un panou. Un desen încă se mai vedea pe fâșiile care se desprindeau, imprimat în griul decolorat care odată fusese culoare. Făcea reclamă la o mașină de spălat.

Pe un deal din depărtare, dincolo de oraș, au văzut silueta unui om mișcându-se încet, contorsionat de hidoșenia unui efort fizic dincolo de utilizarea adecvată a unui corp uman: împingea un plug cu mâna.

Au ajuns la fabrica Twentieth Century Motor Company peste două mile și două ore. Au știut, în timp ce urcau dealul: căutarea lor era

inutilă. Un lacăt ruginit era agățat de poarta intrării principale, dar geamurile imense fuseseră zdrobite în bucăți și locul îi era deschis oricui – marmotelor, iepurilor și frunzelor uscate care stăteau grămadă înăuntru.

Fabrica fusese golită acum mult timp. Utilajele de valoare au fost scoase afară prin mijloace civilizate – găurile bine făcute ale fundațiilor rămăseseră în betonul de pe jos. Restul fusese luat de hoți întâmplători. Nu mai rămăsese nimic, doar gunoaiele pe care și cel mai disperat vagabond le-ar fi găsit fără valoare, mormane de rămășițe ruginite, scânduri, bucăți de sticlă și de tencuială – și scările din oțel, construite ca să reziste și rezistând încă, spiralându-se către acoperiș.

S-au oprit în holul cel mare, unde o rază de lumină cădea în diagonală prin gaura din tavan și ecourile pașilor lor răsunau peste tot, dispărând în depărtare, prin rândul de camere goale. O pasăre țâșni din grinzile de oțel și zbură, zvâcnind din aripi, direct către cer.

— Mai bine ne-am uita prin ea, pentru orice eventualitate, a spus Dagny. Tu ia atelierele, eu iau anexele. Hai s-o facem cât mai repede posibil.

— Nu-mi place să te las să hoinărești pe aici singură. Nu știu cât sunt de sigure, oricare dintre podelele sau scările astea.

— O, prostii! Pot să-mi găsesc drumul printr-o fabrică – sau o epavă. Hai să terminăm cu asta. Vreau să plec de aici.

Când s-a plimbat prin curțile liniștite – unde pasarele de oțel încă îi stăteau agățate deasupra capului, urmărind linii geometrice perfecte de-a lungul cerului – singura ei dorință era să nu vadă absolut nimic, dar se forța să se uite. Era ca și cum ar fi fost nevoită să facă o autopsie unui corp pe care cineva îl iubea. Își muta privirea ca un reflector automat, cu dinții încleștați. Mergea repede – nu era necesar să facă pauze nicăieri.

S-a oprit în fața unei camere care ar fi fost laboratorul. O bobină de sârmă a făcut-o să se oprească. Bobina ieșea dintr-un morman de gunoaie. Nu mai văzuse niciodată o dispunere atât de aparte a firelor, și totuși îi părea familiară, de parcă încerca să-i amintească de ceva, vag și foarte îndepărtat. S-a întins spre bobină, dar n-a putut să o miște: părea a fi parte a unui obiect îngropat în morman.

Camera arăta de parcă fusese un laborator pentru experimente – dacă judeca bine după rămășițele distruse rămase pe pereți: multe generatoare electrice, bucăți de cabluri grele, circuite de plumb, tuburi de sticlă, cabinete încorporate, fără sertare sau uși. Era o mare cantitate

de sticlă, cauciuc, plastic și metal în grămada de gunoi, și așchii de un gri închis de la ceea ce fusese o tablă de scris. Bucăți de hârtie foșnind pe podea. Erau, de asemenea, rămășițe care nu fuseseră aduse acolo de proprietarul camerei: hârtii de la pop-corn, o sticlă de whisky, o revistă.

A încercat să scoată bobina din mormanul de gunoi. N-a putut s-o miște. Era parte dintr-un obiect mai mare. A îngenuncheat și a început să sape prin gunoi.

Se tăiase la mâini când s-a ridicat să se uite la obiectul pe care îl curățase, era acoperită de praf. Erau rămășițele distruse ale unui model de motor. Majoritatea părților lui lipseau, dar rămăsese destul cât să amintească forma și scopul inițial.

Nu mai văzuse niciodată un astfel de motor și nimic care să-i semene. A încercat să-i ghicească scopul, gândindu-se la fiecare tip de motor pe care-l știa și la fiecare lucru pe care componentele lui puteau să-l facă. Nimic nu se potrivea cu modelul. Arăta ca un motor electric, dar nu putea să-și dea seama cu ce fel de combustibil mergea. Nu era construit pentru abur, sau petrol, sau altceva din ce se gândea ea.

Icnetul ei nu era un sunet, ci un junghi care o împinsese în grămada de gunoi. Era în patru labe, târându-se peste epavă, apucând fiecare bucățică de hârtie pe care o vedea, aruncând-o apoi și căutând mai departe. Îi tremurau mâinile.

A găsit o parte din ceea ce spera că încă mai exista. Era o legătură subțire de pagini tipărite prinse împreună – rămășițele unui manuscris. Începutul și sfârșitul nu mai existau; bucățile de hârtie rămase sub suport arătau numărul de pagini pe care îl avusese odată. Hârtia era îngălbenită și uscată. Manuscrisul fusese o descriere a motorului.

Din anexa goală a centralei electrice a uzinei, Rearden a auzit-o țipând:

— Hank! suna ca un țipăt îngrozit.

El alergă înspre locul din care venea vocea ei. A găsit-o stând în mijlocul camerei – mâinile îi sângerau, ciorapii îi erau rupți, costumul plin de praf –, cu o adunătură de hârtii în mâna ei.

— Hank, a ce arată asta? l-a întrebat, arătând spre piesa de fier vechi de la picioarele ei; vocea ei avea tonul intens și obsedant al unei persoane care a fost lovită de un șoc, ruptă de realitate. A ce arată?

— Ești rănită? Ce s-a întâmplat?

— Nu!... O, nu contează, nu te uita la mine! Sunt bine. Uită-te la asta. Știi ce e asta?

— Ce ți-ai făcut?

— A trebuit să o scot de aici. Sunt în regulă.

— Tremuri.

— Și tu vei tremura, imediat. Hank! Uită-te la el! Uită-te și spune-mi ce crezi că e.

El a privit în jos, apoi a privit atent – în curând stătea pe podea, studiind obiectul, concentrat.

— Este un mod ieșit din comun de a asambla un motor, a spus el, încruntându-se.

— Citește asta, a spus ea, întinzându-i paginile.

El a citit, s-a uitat la ea și a spus:

— O, Dumnezeule mare!

Ea stătea pe podea lângă el și, pentru un moment, nu au mai putut să spună nimic altceva.

— A fost bobina, a spus ea.

Se simțea de parcă mintea ei o luase razna, nu putea să țină pasul cu toate lucrurile pe care această explozie neașteptată i le adusese, și cuvintele ei parcă se loveau unele de altele.

— A fost bobina cea pe care am observat-o mai întâi, pentru că am văzut desene ca ea, nu chiar, dar ceva de genul ăsta, acum ani buni, când eram la școală – erau într-o carte veche, se renunțase la ea acum mult, mult timp, dar îmi plăcea să citesc tot ce găseam legat de motoarele de tren. Acea carte spunea că era o vreme când oamenii se gândeau la el – au lucrat la el, au pierdut ani întregi pe experimente, dar nu au reușit să rezolve, așa că au renunțat la el. A fost uitat de generații. Nu credeam că vreun savant în viață s-ar gândi la el acum. Dar cineva s-a gândit. Cineva l-a rezolvat, acum, azi!... Hank, tu înțelegi? Acei oameni, acum mult timp, au încercat să inventeze un motor care să extragă energie statică din atmosferă, să o transforme și să creeze propria lui putere. Nu au reușit. Au renunțat. – A arătat către piesa distrusă. – Dar uite-l aici.

El a dat din cap. Nu zâmbea. Stătea și se uita la rămășiță, concentrat pe un gând de-al lui; nu părea să fie un gând fericit.

— Hank! Nu înțelegi ce înseamnă asta? Este cea mai mare revoluție în domeniul motoarelor de la motorul cu ardere internă – mai mare de atât! Nimicește tot – și face totul posibil. La dracu' cu Dwight Sanders și toți ceilalți! Cine va vrea să se uite la un Diesel? Cine va vrea să-și facă griji pentru petrol, combustibil sau schimbarea combustibilului? Vezi ce văd și eu? O locomotivă nou-nouță, la jumătate cât o singură

unitate Diesel și cu de zece ori mai multă putere. Un generator automat, funcționând pe câteva picături de carburant, fără niciun fel de limită în ceea ce privește energia. Cel mai curat, rapid și ieftin mijloc de mișcare conceput vreodată. Vezi ce ar putea asta să facă pentru sistemele noastre de transpot și pentru țară, în vreun an?

Nu era nicio sclipire de entuziasm pe fața lui. A spus încet:

— Cine l-a construit? De ce a fost lăsat aici?

— Vom afla.

A cântărit paginile în mâna lui, gândindu-se la ceva.

— Dagny, a întrebat, dacă nu găsești omul care a construit motorul, vei fi capabilă să reconstruiești motorul din ce a mai rămas?

Ea a tăcut un moment lung, apoi cuvântul a căzut ca și cum s-ar fi prăbușit ceva:

— Nu.

— Nimeni nu va face asta. El se gândise la tot. Motorul mergea, judecând dupa cele scrise aici. Este cea mai grozavă chestie pe care am pus ochii vreodată. A fost. Nu-l putem face să funcționeze din nou. Ca să suplinești ceea ce lipsește, avem nevoie de o minte la fel de bună ca a lui.

— Îl voi găsi, chiar dacă trebuie să las până și ultimul lucru de care mă ocup...

— Și dacă mai e în viață.

Ea a auzit nesiguranța din vocea lui.

— De ce spui așa?

— Nu cred că mai e. Dacă ar mai fi fost, și-ar fi lăsat invenția să putrezească într-un morman de gunoaie? Ar fi abandonat o realizare de mărimea asta? Dacă ar mai fi fost în viață, am fi avut locomotive cu generatoare automate acum mulți ani. Și nu ar fi trebuit să-l cauți, pentru că lumea l-ar fi cunoscut până acum.

— Nu cred că modelul a fost făcut acum atât de mult timp.

El s-a uitat la hârtia manuscrisului și la petele de rugină de pe motor.

— Acum vreo zece ani, aș spune. Poate puțin mai mult.

— Trebuie să-l găsim pe el sau pe cineva care l-a cunoscut. Asta e mai important...

— ...decât orice lucru deținut sau fabricat de oricine în ziua de azi. Nu cred că-l vom găsi. Și, dacă nu, nimeni nu va fi capabil să-i reproducă munca. Nimeni nu va construi motorul ăsta. Nu a rămas destul din el. E doar o pistă, o pistă fără nicio valoare, dar ar fi nevoie de

genul de minte care apare o dată la un secol pentru a-l încheia. Îi vezi pe proiectanții noștri de motoare încercând să facă asta?

— Nu.

— Nu mai e niciun proiectant de primă mână rămas. Nu a mai fost nimic nou în acest domeniu de ani buni. E o profesie care pare a fi pe moarte sau chiar e moartă.

— Hank, știi ce ar însemna motorul, dacă ar fi construit?

El a chicotit scurt.

— Aș spune: cam zece ani adăugați la viața fiecărei persoane din țara asta, dacă iei în considerare câte lucruri ar fi fost mai ușor de făcut și mai ieftin de produs, de câtă muncă silnică ar fi fost scutiți oamenii și cât de mult i-ar fi putut aduce munca oricui. Locomotive? Cum rămâne cu automobilele, vapoarele și avioanele cu un astfel de motor? Și tractoarele. Și centralele electrice. Totul conectat la o sursă inepuizabilă de energie, fără cheltuieli pentru combustibil, cu excepția câtorva bănuți necesari pentru a ține convertorul în funcțiune. Motorul ar fi putut să pună o țară întreagă în mișcare. Ar fi putut aduce becul electric în fiecare văgăună, până și în casele oamenilor pe care i-am văzut jos, în vale.

— Ar fi putut? Va putea. Voi găsi persoana care l-a construit.

— Vom încerca.

S-a ridicat brusc, dar s-a oprit pentru a se uita la rămășițele distruse și a spus, cu un chicotit care nu era unul de bucurie:

— *Aici* era motorul pentru linia John Galt.

Apoi a vorbit răstit, ca un administrator:

— Mai întâi, vom încerca să vedem dacă găsim biroul personalului aici. Ne vom uita prin arhivele lor, dacă a mai rămas ceva. Avem nevoie de numele inginerilor și al celor de la echipa de cercetări. Nu știu cine deține locul acesta acum și bănuiesc că proprietarii vor fi greu de găsit, pentru că nu ar fi lăsat locul ăsta să ajungă așa. Apoi vom merge în fiecare cameră a laboratorului. Mai târziu, vom lua cu noi câțiva ingineri și vom scotoci prin restul locului.

Au început, dar s-au orpit un moment în pragul ușii.

— Hank, motorul era cel mai valoros lucru din această fabrică, a spus ea, cu voce scăzută. Era mai valoros decât toată fabrica și tot ce conține ea. Și totuși a fost trecut cu vederea și lăsat între gunoaie. A fost un lucru pe care nimeni nu s-a obosit să-l ia.

— Asta e ceea ce mă sperie în legătură cu el, a răspuns el.

Nu le-a luat mult timp să găsească biroul personalului. L-au găsit

după semnul care rămăsese pe ușă, dar era singurul lucru rămas. Nu mai era nicio piesă de mobilier înăuntru, nicio hârtie, nimic în afara cioburilor de la geamuri.

Au intrat din nou în camera cu motorul. Târându-se în patru labe, au examinat fiecare bucățică din gunoiul care murdărea podeaua. Nu erau multe de găsit. Au pus de-o parte hârtiile care păreau să conțină notițe de laborator, dar niciuna nu făcea referire la motor și nu erau pagini din manuscris printre ele. Hârtiile de la pop-corn și sticla de whisky arătau ce fel de cete cotropitoare au trecut prin camera aceea, ca niște valuri care duc în adâncuri rămășițele distrugerii.

Au pus de-o parte câteva bucățele de metal care ar fi putut să aparțină motorului, dar erau prea mici ca să aibă vreo valoare. Motorul arăta de parcă părți din el ar fi fost rupte, probabil, de cineva care a crezut că poate să le adopteze pentru uzul obișnuit. Ceea ce rămăsese era prea neobișnuit ca să stârnească interesul cuiva.

Stând pe genunchii care o dureau, cu palmele sprijinite pe podea, a simțit furia dinăuntrul ei, furia dureroasă, neajutorată, ca răspuns pentru imaginea pângărită. Se întreba dacă scutecele cuiva atârnau pe o sfoară de rufe făcută din cablurile motorului, dacă roțile lui deveniseră scripetele pentru o fântână publică, dacă cilindrul lui era acum un ghiveci pentru mușcatele de pe pervazul geamului aparținând iubitei bărbatului cu sticla de whisky.

Se mai vedea o urmă de lumină pe deal, dar o ceață albastră se îndrepta înspre văi, și roșul și auriul frunzelor se împrăștiau către cerul colorat de lumina apusului.

Se făcuse întuneric atunci când au terminat. Ea s-a ridicat și s-a rezemat de cadrul gol al ferestrei pentru a respira puțin aer curat. Cerul era de un albastru-închis.

— Ar fi putut să pună toată țara în mișcare și pe jar.

S-a uitat în jos, spre motor. S-a uitat apoi pe geam. A gemut brusc, lovită de un fior, și și-a lăsat capul să-i cadă pe braț, apăsându-l pe cadrul geamului.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat el.

Ea nu a răspuns.

El s-a uitat pe geam. Dedesubtul lor, în vale, în noaptea care tocmai începea, tremurau câteva luminițe palide, care erau luminile lumânărilor de seu.

Capitolul X

Torța lui Wyatt

— Dumnezeu să se îndure de noi, doamnă! a spus un funcționar de la Arhive. Nimeni nu știe cine deține fabrica acum. Cred că nu va ști nimeni niciodată.

Funcționarul stătea la birou într-un oficiu de la parterul clădirii, unde praful zăcea în tihnă pe hârtiile arhivate și pe puținii vizitatori care intrau vreodată. Se uita la automobilul strălucitor parcat dincolo de geamul lui, în piața noroioasă care odată fusese centrul reședinței de district; privea cu o mirare apatică și îngândurată la cei doi vizitatori necunoscuți pe care-i primise.

— De ce? a întrebat Dagny.

El a arătat, neajutorat, către grămada de hârtii scoasă din arhive.

— Curtea de juri va trebui să hotărască cine o deține, lucru pe care nu cred că-l va putea face nicio curte. Dacă vreuna se va apuca de ea. Nu cred că va reuși.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Ei bine, a fost dată spre vânzare – Twentieth Century, vreau să spun. Twentieth Century Motor Company. A fost vândută de două ori, în același timp și unor proprietari diferiți. A fost un scandal mare la vremea aia, acum doi ani, și în prezent e doar – a arătat cu degetul – o adunătură de hârtii împrăștiate, așteptând pentru o audiere la curtea de juri. Nu văd cum un judecător ar putea să scoată vreun drept de proprietate din ea – sau orice drept.

— Îmi spuneți, vă rog, doar ce s-a întâmplat?

— Ei bine, ultimul deținător legal al fabricii a fost People's Mortgage Company din Rome, Wisconsin. Acela e orașul de pe partea cealaltă

a fabricii, la treizeci de mile înspre nord. Mortgage Company era un fel de dispozitiv gălăgios care făcea multă reclamă pentru credit accesibil. Mark Yonts era şeful. Nimeni nu ştia de unde vine şi nimeni nu ştie unde e acum, dar ceea ce s-a descoperit, în dimineaţa de după ce People's Mortgage Company a căzut, a fost că Mark Yonts vânduse fabrica Twentieth Century Motor unei adunături de ratați din South Dakota şi că, mai apoi, o dăduse ca garanţie suplimentară pentru un împrumut de la o bancă din Illinois. Şi, când au aruncat o privire la fabrică, au descoperit că fuseseră scoase afară toate maşinile şi au vândut-o bucată cu bucată, numai Dumnezeu ştie unde şi cui. Aşa că, se pare, locul e al tuturor şi al nimănui. Aşa stau lucrurile acum – cei din South Dakota, şi banca, şi avocaţii creditorilor de la People's Mortgage Company, toţi dându-se în judecată unii pe ceilalţi, toţi pretinzând că fabrica e a lor şi nimeni nu are dreptul de a lua nimic dinăuntrul ei, numai că nu mai e nimic de luat înăuntrul ei.

— Mark Yonts a făcut ceva cu fabrica înainte să o vândă?

— Vai, nu, doamnă! Era genul de om care nu ştia să gestioneze nimic. Nu voia să *facă* bani, doar să *primească* bani. Presupun că a şi primit – mai mult decât ar fi putut oricine să facă din fabrica aia.

Se întreba de ce bărbatul blond cu trăsături dure, care stătea cu o femeie în faţa biroului lui, se uita înverşunat pe fereastră la maşina lor, la un obiect mare acoperit cu o pânză, legat strâns sub acoperişul ridicat al portbagajului de la maşină.

— Ce s-a întâmplat cu arhivele fabricii?

— La care vă referiţi, doamnă?

— Arhivele pentru produsele lor. Cele... personale.

— O, nu a mai rămas nimic din alea acum. Au fost multe jafuri. Toţi proprietarii de până acum au pus mâna pe mobilier sau pe lucruri pe care le puteau căra afară de acolo, chiar dacă şeriful a pus un lacăt pe uşă. Hârtiile şi lucrurile de genul ăla le-au cărat vagabonzii din Starnesville, locul acela din vale, unde se trăieşte destul de greu în ziua de azi. Cel mai probabil că au ars lucrurile ca să facă focul.

— Mai este cineva care să fi lucrat în fabrică? a întrebat Rearden.

— Nu, domnule. Pe aici, nu. Toţi locuiau în Starnesville.

— Toţi? a şoptit Dagny; se gândea la ruine. Şi... inginerii?

— Da, doamnă. Acela era oraşul fabricii. Au dispărut cu toţii, acum mult timp.

— Vă amintiți cumva numele vreunora dintre ei?

— Nu, doamnă.

— Cine a fost ultimul administrator al fabricii? a întrebat Rearden.

— N-aș putea să vă spun, domnule. Au fost atât de multe probleme acolo, sus, și locul și-a schimbat conducerea de atât de multe ori, de când a murit Jed Starnes. El este cel care a construit fabrica. El a făcut toată partea asta de țară, cred. A murit acum doisprezece ani.

— Puteți să-mi dați numele tuturor proprietarilor de atunci?

— Nu, domnule. A fost un incendiu în vechiul tribunal, acum vreo trei ani, și toate arhivele vechi s-au dus. Nu știu cum ați putea să le dați de urmă.

— Nu știți cum a pus mâna acest Mark Yonts pe fabrică?

— Da, știu asta. A cumpărat-o de la primarul Bascom din Rome. Cum a cumpărat-o primarul Bascom, nu știu.

— Unde este primarul Bascom acum?

— Tot acolo, în Rome.

— Mulțumim foarte mult, a spus Rearden, ridicându-se. Îl vom contacta.

Erau la ușă când funcționarul a întrebat:

— Ce căutați, domnule?

— Îl căutam pe un prieten de-al nostru, a spus Rearden. Un prieten pe care l-am pierdut, care a lucrat acum ceva timp la fabrica aceea.

***

Primarul Bascom din Rome, Wisconsin, s-a lăsat pe spate în scaun; pieptul și stomacul lui schițau o formă de pară pe sub cămașa pătată. Aerul era un amestec de soare și praf, plutind greoi deasupra verandei casei lui. Și-a fluturat mâna, pe inelul lui strălucea un topaz de proastă calitate.

— Nu e nevoie, nu este nevoie, domnișoară, nu este nevoie absolut deloc, a spus el, ar fi doar o pierdere de vreme să încercați să chestionați oamenii pe aici. N-au mai rămas oameni din fabrică și nimeni nu și-ar aminti mare lucru despre ei. Atât de multe familii s-au mutat încât ceea ce a rămas este, pur și simplu, nefolositor, dacă și eu spun așa, pur și simplu, nefolositor, fiind primarul unei grămezi de gunoi.

A oferit scaune celor doi vizitatori, dar nu s-a supărat că domnișoara a preferat să stea în picioare lângă balustrada verandei. S-a lăsat pe

spate, studiindu-i silueta zveltă; marfă de bună calitate, s-a gândit; și apoi, bărbatul care era cu ea era evident bogat.

Dagny stătea și se uita la străzile Romei. Avea străzi, trotuare, stâlpi pentru felinare, chiar și un afiș care făcea reclamă la băuturi răcoritoare, dar arătau de parcă era doar o problemă de centimetri și ore până când orașul va ajunge la stadiul orașului Starnesville.

— Nu, n-au mai rămas arhive ale fabricii, a spus primarul Bascom. Dacă asta vreți să găsiți, domnișoară, renunțați. Este ca și cum ați alerga după frunze într-o furtună. Ca după frunze într-o furtună. Cui îi pasă de hârtii? Într-un timp ca ăsta, oamenii salvează obiecte solide, materiale, în stare bună. Trebuie să fii practic.

Prin ochiurile de geam, puteau să vadă sufrageria casei lui: erau covoare persane pe o podea strâmbă, un bar portabil cu fâșii de crom rezemat de un perete pătat de infiltrația de la ploaia de anul trecut, un radio scump cu o lampă cu gaz deasupra lui.

— Sigur, eu i-am vândut fabrica lui Mark Yonts. Mark era un tovarăș fain, un tovarăș fain, plin de viață, energic. Sigur, a aranjat câteva părți din fabrică, dar cine n-ar face-o? Bineînțeles, a mers puțin prea departe. La asta nu m-am așteptat. Am crezut că e suficient de inteligent încât să respecte legea – ce a mai rămas din ea în ziua de astăzi.

Primarul Bascom a zâmbit, uitându-se la ei cu o sinceritate calmă. Privirea lui era ageră, dar nu prea inteligentă, zâmbetul lui era bine intenționat, dar fără bunătate.

— Nu cred că sunteți detectivi, a spus el, și, chiar dacă erați, nu ar conta pentru mine. Nu am primit niciun procent de la Mark, nu m-a lăsat să iau parte la nicio afacere de a lui, nu am nicio idee unde a plecat acum.

A oftat.

— Îmi plăcea de omul ăla. Mi-ar fi plăcut să mai fi rămas. Chiar dacă nu punea preț pe predicile de duminică. Trebuia să trăiască, nu-i așa? Nu era mai rău decât restul lumii, doar mai deștept. Unii sunt prinși, alții nu – asta e singura diferență... Nu, nu știam ce o să facă cu ea când a cumpărat fabrica. Sigur, mi-a plătit puțin mai mult decât merită capcana aia explozivă. Sigur, mi-a făcut o favoare când a cumpărat-o. Nu, nu l-am presat deloc să o cumpere. Nu a fost necesar. Îi făcusem câteva favoruri înainte. Sunt destule legi care sunt ca făcute din cauciuc și un primar este în măsură să le întindă puțin pentru un prieten. Adică, ce naiba?

Numai așa te poți îmbogăți în lumea asta – a privit la mașina neagră și elegantă, așa cum trebuie să știți și dumneavoastră.

— Ne spuneați despre fabrică, spuse Rearden, încercând să se controleze.

— Ceea ce nu suport, spuse primarul, sunt oamenii care vorbesc despre principii. Niciun principiu nu a câștigat niciodată pâinea nimănui. Singurul lucru care contează în viață sunt bunurile solide, materiale. Nu e timp pentru teorii când totul se distruge în jurul nostru. Ei bine, eu – eu nu țintesc să mă duc la fund. Lasă-i să-și păstreze ideile și eu voi lua fabrica. Eu nu vreau idei. Vreau doar trei mese zdravene pe zi.

— De ce ați cumpărat fabrica?

— De ce investește toată lumea în afaceri? Ca să stoarcă tot ce poate fi stors din ele. Știu să recunosc o șansă bună când o văd. A fost pusă în vânzare pentru că a dat faliment și nimeni nu voia epava aceea. Așa că am luat-o pe nimic. Nu a trebuit nici să o țin prea mult – Mark mi-a luat-o de pe mâini în vreo două-trei luni. Sigur, a fost o afacere înțeleaptă, dacă eu spun asta. Niciun mare industriaș nu s-ar fi descurcat mai bine cu ea.

— Fabrica era în funcțiune când ați preluat-o?

— Nu. Era închisă.

— Ați încercat să o redeschideți?

— Nu eu. Eu sunt o persoană practică.

— Vă mai amintiți numele vreunora dintre oamenii care au lucrat acolo?

— Nu, nu i-am cunoscut niciodată.

— Ați mutat ceva afară din fabrică?

— Ei bine, vă spun eu. Am aruncat o privire împrejur – și ceea ce mi-a plăcut a fost vechiul birou al lui Jed. Bătrânul Jed Starnes. A fost om mare la vremea lui. Minunat birou, mahon bun. Așa că l-am luat acasă. Și un administrator, nu știu cine era, avea o cabină de duș în biroul lui, cum nu am mai văzut niciodată. O ușă de sticlă cu o sirenă sculptată în ea, o adevărată piesă de artă, și bună, de asemenea, mai bună decât orice pictură în ulei. Așa că am mutat și dușul aici. Ce naiba, eram proprietar, nu-i așa? Trebuia să câștig ceva de valoare de pe urma fabricii.

— Cine vindea fabrica pentru că dăduse faliment atunci când ați cumpărat-o dumneavoastră?

— O, acela a fost marele faliment al Bancii Naționale din Madison. Doamne, ce faliment! Aproape că a terminat tot statul Wisconsin – cu siguranță că a nimicit toată partea asta. Unii oameni spun că din cauza acestei fabrici de motoare a dat banca faliment, dar alții spun că s-a întâmplat doar să fie ultima picătură, care a pus capac, pentru că Banca Națională investea în nimicuri în trei sau patru state. Eugene Lawson o conducea. Bancherul cu suflet, i se zicea. Era destul de popular prin părțile astea, acum doi-trei ani.

— Lawson se ocupa de fabrică?

— Nu. El doar a făcut împrumuturi mari pentru fabrică, mai mult decât ar fi sperat să primească de la groapa aia de gunoi. Când fabrica a dat faliment, aceea a fost ultima picătură pentru Gene Lawson. Banca a dat faliment trei luni mai târziu. A oftat. I-a demoralizat destul de tare pe localnicii de pe aici. Toți aveau economiile făcute de o viață în Banca Națională.

Primarul Bascom s-a uitat plin de regret dincolo de veranda cu vedere înspre oraș. A arătat cu degetul la o figură de peste drum: era o servitoare căruntă, mișcându-se în genunchi și frecând scările unei case.

— Vedeți femeia aceea, spre exemplu? Erau oameni serioși, respectabili. Soțul ei era proprietarul magazinului de îmbrăcăminte. A lucrat toată viața lui ca s-o întrețină la bătrânețe și a și reușit, până să moară – numai că banii erau în Banca Națională.

— Cine se ocupa de fabrică atunci când a dat faliment?

— O, aceea era o corporație făcută peste noapte care se numea Amalgamated Service, Inc. Un balon de săpun uriaș. S-a înființat din nimic și s-a întors de unde a plecat.

— Unde sunt membrii ei?

— Unde sunt rămășițele unui balon după ce se sparge? Încercați să le dați de urmă în toată țara. Încercați.

— Unde e Eugene Lawson?

— O, el? El s-a dus de tot. Și-a luat o slujbă la Washington – la biroul de planificare economică și resurse naturale.

Rearden s-a ridicat prea repede, din cauza unui impuls de furie, apoi a spus, încercând să se controleze:

— Mulțumesc pentru informații.

— Cu plăcere, prietene, cu plăcere, a spus primarul Bascom cu calm. Nu știu ce urmăriți, dar, credeți-mă pe cuvânt, renunțați. Nu mai e nimic din fabrica aceea.

— V-am spus că ne căutam prietenul.

— Bine, faceți cum vreți. Trebuie să fie un prieten destul de bun, dacă ați trece prin atâtea pentru a-l găsi, dumneavoastră și domnișoara încântătoare care nu vă este soție.

Dagny a văzut cum fața lui Rearden se făcuse atât de palidă încât buzele deveniseră doar o trăsătură sculptată, care nu se distingea de pielea lui.

— Ține-ți... a început el, dar ea a intervenit.

— De ce credeți că nu sunt soția lui? a întrebat ea calmă.

Primarul Bascom părea surprins de reacția lui Rearden; făcuse o remarcă lipsită de răutate, doar ca un tovarăș de înșelătorie, arătându-și perspicacitatea față de partenerii lui aflați în aceeași situație.

— Domniță, am văzut multe la viața mea, a spus el cu bunăvoință, oamenii căsătoriți nu arată de parcă ar avea un dormitor în minte când se uită unul la celălalt. În această lume, ori ești neprihănit, ori te distrezi. Nu ambele, domniță, nu ambele.

— I-am pus o întrebare, a spus către Rearden în timp util pentru a-l face să tacă. Mi-a dat o explicație validă.

— Dacă doriți un sfat, domniță, a spus primarul, luați-vă un inel de logodnă de la magazinul de chilipiruri și purtați-l; nu știu sigur dacă va funcționa, dar ajută.

— Mulțumesc, a spus ea, la revedere.

Felul ei rigid, calm, tensionat de a fi a fost un ordin care l-a făcut pe Rearden să o urmeze înapoi la mașină, în tăcere.

Erau la mile depărtare de oraș când el a spus, fără să se uite la ea, cu vocea disperată și scăzută:

— Dagny, Dagny, Dagny... îmi pare rău!

— Mie, nu.

Câteva momente mai târziu, când a văzut privirea plină de control din nou pe fața lui, a spus:

— Niciodată să nu te mai enervezi pe un om care spune adevărul.

— Acel adevăr nu era treaba lui.

— Opinia lui nu era nici treaba mea, nici a ta.

El a spus printre dinți, nu ca un răspuns, dar ca și cum singurul gând care îi dădea bătăi de cap se transformase în sunete fără ca el să vrea asta:

— Nu te-am putut proteja de acel mic nemernic...

— Nu aveam nevoie de protecție.

El a rămas tăcut, fără să se uite la ea.

— Hank, când ești capabil să o iei mai ușor cu furia, mâine sau săptămâna viitoare, gândește-te la explicația acelui om și vezi dacă ești capabil să recunoști vreo parte din ea.

Și-a întors smucit capul spre a se uita la ea, dar nu spunea nimic. Când a vorbit, mult mai târziu, a fost doar ca să spună cu o voce obosită, fără inflexiuni:

— Nu putem să le spunem celor din New York și să-i chemăm pe inginerii noștri să caute prin fabrică. Nu putem să ne întâlnim cu ei aici. Nu putem să lăsăm să se știe că am găsit motorul împreună... Am uitat despre toate astea... Aici... în laborator.

— Lasă-mă să-l sun pe Eddie când dăm de un telefon. O să-l rog să trimită doi ingineri din echipa Taggart. Sunt aici singură, în vacanță, asta e tot ce știu ei și tot ce trebuie să știe.

Au condus două sute de mile până să găsească o linie de telefon interstatală. Când l-a sunat pe Eddie Willers, el a rămas fără aer, la auzul vocii ei.

— Dagny! Pentru numele lui Dumnezeu, unde ești?

— În Wisconsin. De ce?

— Nu știam cum să dau de tine. Mai bine te-ai întorce. Cât de repede poți.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic – deocamdată. Dar se întâmplă niște lucruri pe care... mai bine le-ai opri acum dacă poți. Dacă poate cineva.

— Ce lucruri?

— Nu ai citit ziarele?

— Nu.

— Nu pot să-ți spun la telefon. Nu pot să-ți dau toate detaliile. Dagny, o să zici că sunt nebun, dar cred că vor să extermineze Coloradoul.

— Mă voi întoarce imediat, a spus ea.

***

Sculptate în granitul Manhattanului, sub terminalul Taggart, erau tunelele care odată fuseseră folosite ca linii secundare, într-un timp când traficul mergea strună pe fiecare cale principală a capătului de linie la fiecare oră a zilei. Nevoia de spațiu se diminuase odată cu

trecerea anilor, cu diminuarea traficului, și tunelele secundare au fost abandonate, ca albia secată a unui râu; câteva lumini au rămas aprinse, ca niște petice albastre pe granitul de peste liniile lăsate să ruginească pe pământ.

Dagny a plasat rămășița motorului sub o arcadă a unuia dintre tunele; arcada conținuse un generator electric, care fusese scos din funcțiune acum mult timp. Nu avea încredere în tinerii din echipajul de cercetare Taggart; erau doar doi ingineri talentați printre ei, care puteau să aprecieze descoperirea ei. Împărtășise secretul ei cu cei doi și i-a trimis să caute în fabrica din Wisconsin. Apoi a ascuns motorul undeva unde nimeni nu va ști vreodată.

Când muncitorii ei au cărat motorul jos în tunel, era pe punctul de a-i umări pentru a încuia ușa din oțel, dar s-a oprit cu cheia în mână, de parcă liniștea și singurătatea au trimis-o brusc la problema pe care o avea de zile bune, de parcă ăla era momentul când trebuia să decidă.

Vagonul ei de serviciu o aștepta pe unul dintre peroane, atașat de capătul unui tren care pleca spre Washington în câteva minute. Avea o programare pentru o întâlnire cu Eugene Lawson, dar își spusese că o va anula și-și va amâna misiunea – dacă putea să se gândească la vreo măsură pe care putea să o ia cu privire la cele găsite în New York la întoarcera ei, lucrurile pentru care Eddie a implorat-o să lupte.

A încercat să se gândească la ceva, dar nu părea să găsească o cale de a lupta, nicio regulă pentru luptă, nicio armă. Neajutorarea era o experiență stranie, nouă pentru ea; niciodată nu i se păruse dificil să înfrunte lucruri și să ia decizii; dar nu se confrunta cu lucrurile – aceasta era doar o ceață fără forme bine definite, în care ceva tot încerca să ia o formă, dar se muta până să poată fi văzut, ca niște cheaguri în ceva nu foarte lichid, era ca și cum ochii ei puteau să vadă doar într-o parte și ea primea imagini încețoșate ale dezastrului care se îndrepta către ea, dar nu putea să-și mute privirea, nu avea o privire pe care să o mute.

Sindicatul mecanicilor de locomotivă cerea ca viteza maximă pentru toate trenurile de pe linia John Galt să fie redusă la șaizeci de mile pe oră. Sindicatul conductorilor de tren și al frânarilor cerea ca lungimea tuturor trenurilor de marfă de pe linia John Galt să fie redusă la șaizeci de vagoane.

Wyoming, New Mexico, Utah și Arizona cereau ca numărul de trenuri care circulă în Colorado să nu depășească numărul de trenuri care circulă în statele vecine.

Un grup condus de Orren Boyle cerea emiterea unei legi pentru menținerea traiului, care să limiteze producția de metal Rearden la o cantitate egală cu capacitatea de producție a oricărei alte fabrici de oțel.

Un grup condus de domnul Mowen cerea emiterea unei Legi a egalității făcute corect, care să aprovizioneze fiecare client care dorea asta cu o cantitate egală de metal Rearden.

Un grup condus de Bertram Scudder cerea emiterea unei Legi a stabilității publice, care să interzică firmelor de afaceri să se mute din statele lor.

Wesley Mouch, coordonator-șef la biroul de planificare economică și resurse naționale, emitea multe declarații, al căror conținut și scop nu puteau fi definite, exceptând cuvintele „împuterniciri excepționale" și „economie instabilă", care apăreau în text la câteva rânduri.

— Dagny, cu ce drept? a întrebat Eddie Willers, cu voce scăzută, dar cuvintele sunau ca un strigăt, cu ce drept o fac? Cu ce drept?

Ea l-a înfruntat pe James Taggart în biroul lui și i-a spus:

— Jim, asta e bătălia ta. Eu am luptat în a mea. Tu trebuie să fii un expert în a te ocupa de jefuitori. Oprește-i.

Taggart a spus, fără să se uite la ea.

— Doar nu te aștepți să schimbi economia națională după bunul plac.

— Nu vreau să am de a face cu economia națională! Vreau ca cei care se ocupă de asta să mă lase în pace – am o companie feroviară de condus și știu ce se va întâmpla cu economia ta națională dacă vreodată compania mea feroviară va da faliment.

— Nu trebuie să te panichezi.

— Jim, trebuie să-ți explic că venitul de la linia Rio Norte e tot ce avem ca să ne salveze de la colaps? Că avem nevoie de fiecare bănuț, de fiecare bilet, de fiecare vagon de marfă – cât mai repede? El n-a răspuns. Când va trebui să folosim și ultima rămășiță de energie din fiecare dintre motoarele noastre Diesel, când nu vom avea destul ca să dăm statului Colorado ceea ce are nevoie, ce se va întâmpla dacă reducem viteza și lungimea trenurilor?

— Ei bine, trebuie să fie ceva ce să putem spune împotriva punctului lor de vedere. Cu atât de multe companii feroviare care se închid și atâția oameni din companii rămași fără slujbe, ei cred că acele mile în plus pe care le-ai fixat pentru Rio Norte sunt o nedreptate – ei cred că nu este corect ca noi să primim toate beneficiile pentru acea cale ferată nouă, vor și ei o parte.

— Cine vrea o parte? În schimbul a ce? El nu a răspuns. Cine va suporta costurile a două trenuri care fac treaba unuia? El nu a răspuns. De unde vei obține vagoanele și locomotivele? El nu a răspuns. Ce vor face acei oameni după ce vor scoate Taggart Transcontinental din uz?

— Intenționez să protejez în totalitate interesele de la Taggart Transcontinental.

— Cum? Nu a răspuns. Cum, dacă ucizi statul Colorado?

— Mi se pare că, înainte de a ne îngrijora că dăm șansa unor oameni să se extindă, trebuie să arătăm puțină apreciere față de oamenii care au nevoie de o șansă pentru a supraviețui.

— Dacă ucizi statul Colorado, din ce vor supraviețui acei nenorociți de jefuitori?

— Întotdeauna te-ai opus fiecărei măsuri sociale. Îmi amintesc că ai prezis dezastrul atunci când am emis Legea împotriva competiției sălbatice – dar dezastrul încă nu a venit.

— Pentru că v-am salvat, proștilor! Nu vă voi putea salva de data asta! A ridicat din umeri, fără să se uite la ea. Și dacă nu vă salvez eu, cine să o facă? El nu a răspuns.

Ei îi părea că nu e real, aici, sub pământ. Gândindu-se la asta aici, știa că nu ar putea să joace niciun rol în bătălia lui Jim. Nu era nicio măsură pe care să o poată lua pentru oamenii cu gânduri incerte, cu motive nemenționate, cu scopuri nepropuse, cu moralitate nespecificată. Nu avea nimic să le spună – nimic nu ar fi fost auzit sau răspuns. Ce erau armele, s-a gândit ea, într-un domeniu unde motivul nu mai era o armă? Era un domeniu pe care nu putea să-l calce. Trebuia să îl lase în mâinile lui Jim și să se bazeze pe interesul lui propriu. Vag, simți fiorul unui gând care-i spunea că interesul propriu nu era motivația lui Jim.

S-a uitat la obiectul din fața ei, o carcasă de sticlă care conținea rămășițele unui motor. Bărbatul care a făcut motorul, s-a gândit deodată, gândul venind ca un strigăt de disperare. Pentru un moment, a simțit dorința arzătoare de a-l găsi, de a se înclina în fața lui și de a-l lăsa să-i spună ce să facă. O minte ca asta ar ști cum să câștige o astfel de bătălie.

S-a uitat în jurul ei. În lumea clară și rațională a tunelelor subterane, nimic nu era atât de urgent și de important ca îndatorirea de a găsi omul care făcuse motorul. S-a gândit: ar putea s-o amâne pentru a se certa cu Orren Boyle? sau pentru a ajunge la o înțelegere cu domnul Mowen? pentru a stărui pe lângă Bertram Scudder? A văzut motorul, întregit, transformat într-un motor care trăgea un tren de două sute de vagoane

pe o linie făcută din metal Rearden, cu 200 de mile pe oră. Când viziunea va fi cu putință, va renunța la ea pentru a-și pierde timpul târguindu-se pentru șaizezi de mile și șaizeci de vagoane? Nu se va coborî la un nivel la care creierul ei va exploda din cauza presiunii care îl forțează să nu se îndepărteze de incompetență. Nu se va supune regulii: nu țipa – taci – încetinește – nu-ți da toată silința, nu e nevoie.

S-a întors hotărâtă și a părăsit tunelul pentru a lua trenul către Washington.

I s-a părut, în timp ce se uita la ușa de oțel, că a auzit ecoul slab al unor pași. S-a uitat în sus și apoi în jos la curba întunecată a tunelului. Nu era nimeni în cale; nu era nimic în afară de un șir de lumini albastre strălucind pe zidurile de granit.

***

Rearden nu putea să se lupte cu grupurile care cereau adoptarea legilor. Alegerile posibile erau să se lupte cu ei sau să-și închidă fabricile deschise. Își pierduse rezervele de minereu de fier. Trebuia să se avânte numai într-una dintre bătălii. Nu era timp pentru amândouă.

La întoarcerea lui a aflat că un transport de minereu care fusese programat nu a fost trimis. N-a auzit niciun cuvânt, nicio explicație de la Larkin. Când a fost chemat în biroul lui Rearden, Lakin a apărut trei zile mai târziu decât fusese prgoramată întâlnirea, fără să ofere nicio scuză. A spus, fără să se uite la Rearden, cu gura strânsă într-o expresie de demnitate:

— Până la urmă, nu poți să comanzi oamenilor să vină în fugă în biroul tău la orice oră vrei.

Rearden a vorbit încet și cu atenție:

— De ce nu a fost livrat minereul?

— Nu voi fi acuzat, pur și simplu, nu voi fi acuzat de ceva ce nu am putut opri. Pot să conduc o mină la fel de bine cum poți și tu, chiar la fel de bine, am făcut tot ce ai făcut și tu – nu știu de ce trebuie să meargă ceva prost, pe neașteptate, mereu. Nu pot să fiu învinuit pentru ceva neașteptat.

— Cui ați livrat minereu luna trecută?

— Intenționam să vă livrez partea dumneavoastră, chiar intenționam, dar nu mi-aș fi iertat-o dacă pierdeam zece zile de producție luna

trecută din pricina furtunii din toată partea de nord a Minnesotei – intenționam să vă livrez minereul, ca să nu mă puteți învinui de nimic, pentru că intențiile mele au fost sincere.

— Dacă unul din cuptoarele mele cele mai productive cedează, o să pot să-l întrețin prin intermediul intențiilor tale?

— De aia nu poate nimeni să facă afaceri sau să vorbească cu tine – ești inuman.

— Tocmai ce-am aflat că, în ultimele trei luni, tu nu ai livrat minereu cu bărcile pe lac, l-ai livrat prin tren. De ce?

— Ei bine, am dreptul să-mi conduc afacerea cum cred eu de cuviință.

— De ce vrei să se plătească extracostul?

— De ce-ți pasă? Nu-l cer de la tine.

— Ce vei face când îți vei da seama că nu-ți permiți costurile de tren și că ai distrus livrarea cu vaporul?

— Sunt sigur că tu nu ai înțelege altceva decât dolari și cenți, dar alți oameni au și responsabilități sociale și patriotice.

— Ce responsabilități?

— Ei bine, cred că o cale ferată ca Taggart Transcontinental este esențială pentru bunăstarea națională și este de datoria oricărui cetățean să ajute ramura din Minnesota a lui Jim, care e în deficit.

Rearden s-a aplecat peste birou; începea să vadă legăturile unei succesiuni de întâmplări pe care n-o înțelesese niciodată.

— Cui ai livrat minereu luna trecută? a întrebat, iar respirația îi era regulată.

— Ei bine, până la urmă, e treaba mea personală, care...

— Lui Orren Boyle, așa-i?

— Nu poți să te aștepți ca oamenii să sacrifice întreaga industrie de oțel a țării pentru interesele tale egoiste și...

— Ieși afară, a spus Rearden. Vorbea calm. Succesiunea de întâmplari îi era clară acum.

— Nu mă înțelege greșit, nu am vrut să...

— Ieși afară.

Larkin a ieșit.

Apoi au urmat zilele și nopțile de căutare pe tot continentul prin telefon, prin cablu, prin avion – uitându-se după mine abandonate sau mine care erau gata să fie abandonate; zilele pline de conferințe repezite, agitate, ținute la mesele din colțurile neluminate ale restaurantelor rău

famate. Uitându-se peste masă, Rearden trebuia să decidă cât de mult ar risca să investească pe singura dovadă a feței unui om, a felului de a fi, a tonului vocii, urând situația în care trebuia să spere la sinceritate ca la un favor, dar riscând, lăsând bani pe mâini necunoscute, în schimbul unor promisiuni, împrumuturi anonime către proprietari falși sau mine care se prăbușesc – bani luați și dați pe furiș, ca un schimb între infractori, în anonimat, bani dați pe contracte de nerealizat – ambele părți știind că, în caz de fraudă, cei care au fraudat trebuiau pedepsiți, nu cei care au fost fraudați – dar dacă minereul curge în cuptoare, atunci cuptoarele vor continua să scoată un val de metal alb.

— Domnule Rearden, a întrebat directorul de aprovizionare de la fabricile lui, dacă continuați așa, unde va fi profitul dumneavoastră?

— O să ne revanșăm în tonaj, a spus Rearden obosit, avem o piață de vânzare enormă pentru metal Rearden.

Directorul de aprovizionare era un om în vârstă, cu păr cărunt, o față uscată și lăsată și o inimă care, spuneau oamenii, aparținea exclusiv îndatoririi de a stoarce și ultimul grăunte de valoare dintr-o monedă. Stătea în fața biroului lui Rearden, fără a spune nimic altceva, doar uitându-se direct la Rearden, la privirea lui rece și îngustă și zâmbind. Era cea mai compătimitoare pe care o văzuse.

Nu există niciun alt mod de a acționa, s-a gândit Rearden, așa cum făcea de zile și nopți întregi. Nu știa altă armă de luptă decât să plătească pentru ceea ce voia, să dea monedă pentru monedă, să nu ceară nimic fără să dea ceva în schimb, să nu ceară nimic de la oameni fără să dea la schimb produsul rezultat din munca lui. Care erau armele, s-a gândit el, dacă banii nu mai erau arme?

— O piață de vânzare enormă, domnule Rearden? a întrebat directorul de aprovizionare dezinteresat.

Rearden s-a uitat la el.

— Cred că nu sunt suficient de deștept încât să fac genul de afaceri care se impune în zilele de azi, a spus el, răspunzând gândurilor nevorbite care umblau prin biroul lui.

Directorul de aprovizionare și-a scuturat capul.

— Nu, domnule Rearden, este ori asta, ori cealaltă. Același creier nu poate să le facă pe amândouă. Ori ești bun la gestionarea fabricilor, ori ești bun la fuga către Washington.

— Poate trebuie să învăț metoda lor.

— Nu ați putea să o învățați și nu v-ar face niciun bine. Nu ați câștiga nimic în niciuna dintre afacerile alea. Nu înțelegeți? Dumneavoastră sunteți cel care aveți ceva ce poate fi furat.

Când a fost lăsat singur, Rearden a simțit un acces de furie, așa cum nu mai simțise până atunci, dureros și brusc, exact ca un șoc electric – furia care se năștea din gândul că nu poți să ajungi la o înțelegere cu răul, cu răul gol-goluț, în toată splendoarea lui, care nu are și nici nu caută justificare. Dar, când a simțit dorința să lupte și să omoare în legitimă apărare, a văzut fața grasă, rânjind, a primarului Bascom și a auzit vocea lui tărăgănată spunând: „Dumneavoastră și încântătoarea domnișoară care nu vă este soție".

Apoi, nicio cauză legitimă nu mai rămăsese și durerea pricinuită de furie se transforma în rușinoasa durere a supunerii. Nu avea niciun drept să condamne pe nimeni, s-a gândit el, să învinuiască pe nimeni, să lupte și să moară într-o veselie, cerând aprobarea virtuții. Promisiunile încălcate, dorințele nerostite, trădarea, înșelătoria, minciunile, frauda – era vinovat de toate. Ce formă de corupție nu putea el să sufere? Diplomele nu contează, s-a gândit el; nu te târguiești pentru bucăți de răutate.

Nu știa – prăbușindu-se pe scaunul de la birou, gândindu-se la onestitatea pe care nu putea să o mai ceară, la simțul justiției pe care-l pierduse – că onesitatea lui rigidă și crudul lui sens al justiției erau cele ce aruncau arma din mâna lui. S-ar fi luptat cu jefuitorii, dar focul și furia dispăruseră. Ar fi luptat, dar doar ca un mizerabil vinovat împotriva celuilalt. Nu pronunța cuvintele, doar durerea era echivalentul lor, durerea, urâta durere spunând:

— Cine sunt eu să arunc cel dintâi piatra?

Și-a lăsat corpul să cadă de-a lungul biroului... Dagny, s-a gândit el, Dagny, dacă ăsta e prețul pe care trebuie să-l plătesc, o să-l plătesc... Era încă afaceristul care crescuse fără nicio altă regulă decât cea a plății complete în schimbul dorințelor.

Era târziu când a ajuns acasă și s-a grăbit în liniște să urce scările către dormitor. S-a urât pe el însuși pentru că a fost nevoit să recurgă la furișat, dar o făcuse în majoritatea serilor de luni de zile. Imaginea familiei lui devenise de nesuportat pentru el; nu putea să-și dea seama de ce. Nu-i ura pentru ceea ce a fost făcut din vina lor, și-a spus, dar știa vag că nu asta era rădăcina urii sale.

A închis ușa dormitorului ca un evadat care a reușit să amâne momentul pedepsei. Se mișca cu precauție, dezbrăcându-se pentru a se așeza în pat: nu voia ca niciun sunet să-i dezvăluie prezența, nu voia niciun fel de contact cu familia lui, nici măcar în mintea lor.

Și-a pus pijamaua și s-a oprit să-și aprindă o țigară când ușa dormitorului se deschise. Singura persoana care putea să intre acolo fără să bată nu făcuse niciodată asta, așa că s-a holbat în gol pentru un moment, până să poată să creadă că Lillian era cea care intrase.

Purta un costum stil Empire de culoare chartreuse, fusta pliată curgea grațioasă din talia înaltă; la prima vedere nu puteai să-ți dai seama dacă era o ținută de seară sau un neglijeu; era un negliijeu. S-a oprit în ușă, liniile corpului ei formau o siluetă atrăgătoare pe fundalul luminos.

— Știu că nu ar trebui să fac cunoștință cu un străin, a spus ea cu voce domoală, dar trebuie: numele meu este doamna Rearden. Nu putea să-și dea seama dacă era sarcasm sau rugăminte.

A intrat și a trântit ușa cu un gest imperios, dar natural, un gest specific unui stăpân.

— Ce este, Lillian? a întrebat el încet.

— Dragul meu, nu ar trebui să destăinui atât de multe și atât de direct – s-a mișcat într-o manieră tacticoasă de-a lungul camerei, pe lângă patul lui și s-a așezat într-un fotoliu – și într-un fel atât de neplăcut. Mi-a fost făcut cunoscut faptul că trebuie să arăt că am un motiv întemeiat ca să-ți fur din timp. Ar trebui să fac o programare la secretara ta?

El stătea în mijlocul camerei, ținând o țigară între buze, uitându-se la ea, fără să răspundă.

Ea a râs.

— Motivul meu este atât de neobișnuit încât nu o să te gândești niciodată la el, dragul meu. Te superi dacă arunci câteva fărâme din atenția ta către un cerșetor? Te superi dacă stau aici fără niciun motiv?

— Nu, a spus el, dacă asta vrei tu.

— Nu am nimic serios de discutat – fără comenzi de milioane de dolari, fără afaceri transcontinentale, fără căi ferate, fără poduri. Nici măcar situații politice. Vreau doar să vorbesc, așa cum face o femeie, despre lucruri total neimportante.

— Așa să faci.

— Henry, nu e nicio modalitate mai bună de a mă opri, nu-i așa? Părea neajutorată, sinceră. Ce mai pot să fac după asta? Să presupunem că aș fi vrut să-ți spun despre noul roman pe care Balph Eubank îl scrie – mi-l dedică mie –, te-ar interesa asta?

— Dacă vrei adevărul – nici măcar puțin.

Ea a râs.

— Și dacă nu vreau adevărul?

— Atunci n-aș ști ce să spun, a răspuns el și a simțit sângele urcându-i-se la cap, ca o palmă peste cap, realizând dubla mârșăvie a unei minciuni spuse ca un protest către onestitate; a spus-o sincer, dar implica o laudă de sine asupra căreia nu mai avea niciun drept.

— De ce ai vrea asta dacă nu e adevărul? a întrebat el. De ce?

— Acum, vezi tu, *asta* e problema cu oamenii cinstiți. Nu ai înțelege-o – nu-i așa? – dacă aș spune că devotamentul real presupune să fii capabil să minți și să înșeli pentru a face altă persoană fericită, să creezi pentru el realitatea pe care o vrea dacă nu-i place cea care există deja.

— Nu, a spus el încet, nu aș înțelege.

— E chiar simplu. Dacă-i spui unei femei frumoase că e frumoasă, ce i-ai oferi? Nu e altceva decât un fapt și nu te-ar costa nimic. Dar dacă spui unei femei urâte că e frumoasă, corupi conceptul de frumusețe. A iubi o femeie pentru virtuțile ei nu înseamnă nimic. A câștigat asta, e plată, nu cadou. Dar să o iubești pentru viciile ei este un adevărat cadou, nemeritat. A iubi o femeie pentru viciile ei înseamnă să-ți distrugi toate virtuțile de dragul ei – și *ăsta* este adevăratul omagiu adus iubirii, pentru că-ți sacrifici conștiința, motivele, integritatea și stima de sine, care nu are valoare.

S-a uitat la ea imposibil. Suna ca o corupție monstruoasă care înlătura posibilitatea de a te întreba dacă cineva putea să vorbească serios în legătură cu asta; s-a întrebat doar dacă avea rost să spună ceva.

— Ce este iubirea, dragă, dacă nu sacrificiu? a continuat ea cu degajare, pe tonul unei discuții de recepție oficială. Ce este sacrificiul de sine dacă nu sacrifici ceea ce-ți este cel mai prețios și cel mai important? Dar nu mă aștept să înțelegi. Nu un puritan de oțel lustruit ca tine. Acesta este egoismul imens al puritanilor. Ai lăsa toată lumea să se prăbușească mai bine decât să te murdărești, așa imaculat cum ești și cu o singură pată de care ar trebui să fii rușinat.

El a spus încet, forțându-și vocea:

— Nu am spus niciodată că sunt imaculat.

Ea a râs.

— Și acum ce ești? Îmi dai un răspuns sincer, nu-i așa? A dat apoi din umerii ei goi. O, dragă, nu mă lua în serios! Vorbesc ca să nu tac.

Și-a stins țigara în scrumieră; nu a răspuns.

— Dragă, a spus ea, de fapt, am venit aici pentru că mă tot gândeam că am un soț și că vreau să văd cum arată în pijama.

L-a studiat cum stătea de partea cealaltă a camerei. Liniile înalte, drepte, îngrijite ale corpului erau evidențiate de culoarea albastru-închis a pijamalei.

— Ești foarte atrăgător, a spus ea. Arăți mult mai bine, în ultimele luni. Mai tânăr. Sau să zic mai fericit? Arăți mai puțin tensionat. O, știu că ești mai grăbit ca niciodată și că acționezi ca un comandant în timpul unui atac aerian, dar asta e doar de suprafață. Ești mai puțin încordat pe dinăuntru.

S-a uitat la ea surprins. Era adevărat, nu știuse asta, nu voia să o recunoască. S-a mirat de spiritul ei de observație. Îl văzuse atât de puțin în aceste ultime luni. Nu intrase în dormitorul ei de la întoarcerea din Colorado. S-a gândit că se va bucura de izolarea lor unul față de celălalt. Acum se întreba ce ar fi putut-o face atât de sensibilă față de o schimbare produsă înăuntrul lui – decât dacă era un sentiment mult mai puternic decât s-ar fi așteptat ca ea să simtă vreodată.

— Nu eram conștient de asta, a spus.

— E destul de bine, dragă – și surprinzător, din moment ce ai trecut printr-o perioadă dificilă.

S-a întrebat dacă asta trebuia să fie o întrebare. S-a oprit, de parcă aștepta un răspuns, dar nu a insistat și a mers mai departe zâmbind:

— Știu că ai tot felul de probleme la fabrică – și apoi, situația politică devine tot mai amenințătoare, nu-i așa? Dacă se adoptă legile despre care vorbesc toți, te va afecta destul de tare, nu-i așa?

— Da, mă vor afecta. Dar acesta e un subiect care nu te interesează *pe tine* deloc, Lillian, nu-i așa?

— O, mă interesează! Și-a ridicat capul și s-a uitat direct la el; ochii ei aveau privirea goală pe care o mai văzuse până atunci, o privire de mister cumva voluntar și o încredere în inabilitatea lui de a-l rezolva.

— Mă interesează foarte mult... deși nu din cauza unor posibile pierderi financiare, a adăugat cu blândețe.

El s-a întrebat, pentru prima dată, dacă ciuda ei, sarcasmul ei, felul ei laș de a arunca insulte protejate de un zâmbet nu erau chiar opusul a

ceea ce crezuse el mereu că sunt – nu o metodă de tortură, dar o formă ciudată de disperare, nu o dorință de a-l face să sufere, ci o confesiune a propriei sale dureri, un fel de a-și apăra mândria de soție neiubită, o pledoarie secretă – așa încât subtilul, aluziile, eschiva din felul ei de a fi, lucrul care implora să fie înțeles nu erau răutate pură, ci iubire ascunsă. S-a gândit la asta, înfricoșat. Făcea ca sentimentul de vinovăție dinăuntrul lui să fie mai mare decât crezuse vreodată că va fi.

— Dacă tot vorbim despre politică, Henry, m-am gândit la ceva amuzant. Partea pe care o reprezinți tu – care este acel slogan pe care îl folosiți voi atât de mult, mottoul pe care-l susțineți? „Sanctitatea contractului" – ăsta era?

A văzut privirea rapidă, intensă din ochii lui, primul răspuns că reușise să atingă ceva, și a râs cu glas tare.

— Continuă, a spus el, cu voce scăzută; avea sunetul unei amenințări.

— Dragă, pentru ce? din moment ce m-ai înțeles destul de bine.

— Ce voiai să spui? Vocea lui era precisă și dură și fără nicio urmă de sentiment.

— Chiar vrei să mă umilesc plângându-mă? E ceva banal și comun, cu toate că am crezut că un soț care are atâta mândrie de sine e diferit de un om inferior. Vrei să-ți amintesc că odată ai jurat că fericirea mea va fi scopul vieții tale? Și că nu poți să spui cu certitudine dacă sunt fericită sau nefericită, pentru că nici măcar nu știi că exist?

Le-a simțit ca pe o durere fizică – toate lucrurile care au venit lovindu-se de el. Cuvintele ei erau o rugăminte, s-a gândit, și a simțit senzația întunecată de vinovăție. A simțit milă, sluțenia rece a milei fără afecțiune. A simțit o ușoară furie, ca o voce pe care încerca să o înăbușe, o voce care striga în semn de repulsie: „De ce ar trebui să-mi pese de minciunile ei putrede? De ce ar trebui să accept tortura de dragul milei? De ce sunt eu cel care trebuie să care povara fără speranță de a încerca să se descotorosească de un sentiment pe care nu vrea să-l recunoască, un sentiment pe care eu nu-l știu și nu-l înțeleg și nu pot încerca să-l ghicesc? Dacă mă iubește, de ce nu spune așa, lașă nenorocită ce este, și să ne confruntăm amândoi cu asta?" A auzit altă voce, spunând mai tare: nu arunca vina pe ea, ăsta e cel mai vechi truc al tuturor lașilor; tu ești vinovat, nu contează ce face ea, nu se compară cu lucrurile de care ești tu vinovat; are dreptate – te bagă în boală, nu-i așa, faptul că știi cine are dreptate? las-o să te bage în boală, soț adulter nenorocit ce ești – ea e cea care are dreptate!

— Ce te-ar face fericită, Lillian? a întrebat el. Vocea lui nu avea niciun fel de ton.

Ea a zâmbit, lăsându-se pe spate în scaunul ei, relaxându-se; se uitase concentrată la fața lui.

— O, dragă! spuse ea, amuzată, dar plictisită. Asta e o întrebare de avocat fără scrupule. Fisura. Clauza de siguranță!

S-a ridicat, lăsându-și brațele să cadă și scuturându-se, întinzându-se, stând într-un picior, un gest de neajutorare, dar plin de grație.

— Ce m-ar face fericită, Henry? Asta e ce trebuie să-mi spui tu. Asta e ceea ce trebuia să fi descoperit pentru mine. Nu știu. Tu trebuia să creezi asta și apoi să-mi oferi mie ceea ce ai creat. Asta era încrederea, obligația, responsabilitatea ta. Dar nu vei fi primul om care va întârzia cu acea promisiune. E datoria cea mai ușor de abandonat. O, tu niciodată nu te-ai eschiva de la o plată pentru o încărcătură de minereu de fier care ți-ar fi livrată. Doar de la o viață te-ai eschiva.

Se mișca nonșalantă de-a lungul camerei, pliurile verzi-galbene ale fustei ei cădeau în valuri lungi în urma ei.

— Știu că cereri de felul acesta sunt nepotrivite, a spus ea. Nu am nicio ipotecă asupra ta, nicio cauțiune suplimentară, nici arme, nici lanțuri. Nu dețin nimic din tine, Henry, nimic în afară de onoarea ta.

El stătea și se uita la ea de parcă ar fi depus tot efortul de care era capabil să-și țină ochii îndreptați spre fața ei, să continue să o vadă, să îndure imaginea.

— Ce vrei? a întrebat el.

— Dragă, sunt atât de multe lucruri pe care le poți ghici tu însuți, dacă chiar vrei să știi ce vreau. De exemplu, dacă m-ai evitat atât de ostentativ luni întregi, nu aș vrea să știu motivul?

— Am fost foarte ocupat.

Ea a dat din umeri.

— O soție se așteaptă să fie prima grijă a existenței soțului ei. Nu știam că, atunci când ai jurat să părăsești toată lumea, nu includea și cuptoarele de topit.

S-a apropiat de el și, cu un zâmbet amuzat care părea să-i batjocorească pe amândoi, și-a înfășurat brațele în jurul lui.

Era rapidul, cumplitul gest instinctiv al unei tinere mirese la contactul spontan cu o curvă, gest cu care el i-a desprins brațele de pe corpul lui și a împins-o la o parte.

Stătea paralizat, șocat de brutalitatea propriei sale reacții. Ea se holba la el, fața ei era pură confuzie, fără mister, fără să se prefacă; orice calcule și-ar fi făcut, ăsta era un lucru la care nu se aștepta.

— Îmi pare rău, Lillian..., a spus el, cu voce scăzută, o voce sinceră care suferea.

Ea nu a răspuns.

— Îmi pare rău... sunt doar foarte obosit, a adăugat el, fără vlagă; era frânt de o triplă minciună, o parte din ea fiind lipsa de loialitate pe care nu suporta să o înfrunte; nu era lipsa de loialitate față de Lillian.

A chicotit scurt.

— Ei bine, dacă ăsta este efectul pe care munca îl are asupra ta, sunt în stare să accept asta. Te rog să mă ierți, încercam doar să-mi fac datoria. Nu sunt una din fufele acelea care depind de asta. Arunca cuvintele cu degajare, absentă, fără să se gândească. Mintea ei luase forma unui semn de întrebare, luând în considerare orice posibil răspuns.

A fost ultima ei propoziție cea care l-a făcut s-o înfrunte brusc, simplu, direct, nu în defensivă ca până acum.

— Lillian, pentru ce trăiești? a întrebat el.

— Ce întrebare crudă! Nicio persoană luminată nu ar pune-o.

— Ei bine, ce e ceea ce fac oamenii luminați cu viețile lor?

— Probabil că nu încearcă să facă nimic. Asta e cunoașterea rațională.

— Ce fac cu timpul lor?

— Cu siguranță că nu îl pierd confecționând țevi de instalație.

— Spune-mi, de ce tot faci aceste remarci la adresa instalațiilor de țevi? Știu că disprețuiești asta. Te-ai făcut înțeleasă acum mult timp. Nu înseamnă nimic pentru mine. De ce tot repeți asta?

El s-a întrebat de ce a afectat-o asta; nu știa în ce fel, dar știa că a afectat-o. S-a întrebat de ce știa cu certitudine că aia a fost ceea ce trebuia să zică.

Ea a întrebat cu voce înceată:

— Care este scopul interogatoriului tău brusc?

El a răspuns simplu:

— Mi-ar plăcea să știu dacă este ceva ce vrei cu adevărat. Dacă este, mi-ar plăcea să ți-l dau, dacă pot.

— Ți-ar plăcea să-l cumperi? Doar atâta știi – să plătești pentru lucruri. Scapi repede așa, nu? Nu, nu e atât de simplu. Ceea ce vreau eu nu e ceva material.

— Ce este?

— Pe tine.

— La ce te referi prin asta, Lillian? Nu te referi la sensul propriu.

— Nu, nu așa.

— Atunci cum?

Ea era la ușă, s-a întors, și-a ridicat capul să se uite la el și a zâmbit cu răceală.

— Nu ai înțelege, a spus ea și apoi a plecat.

Chinul care i-a rămas era conștiința faptului că n-ar vrea să-l părăsească niciodată și că el nu ar avea niciodată dreptul să plece – gândul că îi era dator măcar cu cea mai infimă formă de compasiune, de respect pentru un sentiment pe care nu putea nici să-l înțeleagă, nici să-l împărtășească; conștiința faptului că nu putea să aibă niciun alt sentiment pentru ea, în afară de un dispreț absolut, ciudat și inexplicabil, care nu putea fi doborât nici de milă, nici de reproș, nici de propriile lui pledoarii, și cel mai greu de suportat era repulsia față de propria lui condamnare, față de propria lui poruncă de a se considera mai josnic decât femeia pe care o disprețuia.

Apoi n-a mai contat pentru el, s-a pierdut totul într-un spațiu îndepărtat, lăsând doar gândul că era dispus să suporte orice, lăsându-l într-un stadiu care era și tensionat și liniștit, pentru că zăcea în pat, cu fața apăsată în pernă, gândindu-se la Dagny, la trupul ei subțire și sensibil, întins lângă el, tremurând sub atingerea degetelor lui. Și-a dorit ca ea să fie înapoi la New York. Dacă ar fi fost, s-ar fi dus acolo, acum, deodată, în toiul nopții.

***

Eugene Lawson stătea la biroul lui de parcă era la tabloul de comandă al unui avion care se pregătea să lanseze o bombă. Dar uita de asta uneori și, aplecându-se, mușchii i se slăbeau înăuntrul costumului, de parcă era supărat pe lume. Gura lui era singura parte din el care nu putea să stea închisă niciodată; era deranjant de proeminentă pe fața lui înclinată, atrăgând atenția oricărui ascultător: când vorbea, mușcătura trecea prin buza lui inferioară și carnea moale se întorcea pe toate părțile.

— Nu îmi e rușine cu asta, a spus Eugene Lawson. Domnișoară Taggart, vreau să știți că nu îmi e rușine de vechea mea slujbă de președinte al Băncii Naționale din Madison.

— Nu am făcut nicio aluzie că ar trebui să vă simțiți rușinat, a spus Dagny cu răceală.

— Niciun sentiment etic de vinovăție nu-mi poate fi atribuit, atâta timp cât am pierdut tot ce am avut atunci când banca s-a prăbușit. Mi se pare că aș avea dreptul să mă simt mândru pentru un astfel de sacrificiu.

— Eu am vrut doar să vă pun câteva întrebări despre Twentieth Century Motor Company, care...

— Aș fi bucuros să vă răspund la orice întrebare. Nu am nimic de ascuns. Conștiința mea e curată. Dacă ați crezut că acel subiect ar fi stânjenitor pentru mine, ați greșit.

— Voiam doar să mă interesez de oamenii care au deținut fabrica în vremea când dumneavoastră ați făcut un împrumut către...

— Erau oameni buni. Era un risc perfect rațional – chiar dacă, desigur, vorbesc în termeni umani, nu de bani gheață, lucru la care v-ați aștepta de la bancheri. Le-am asigurat împrumutul pentru cumpărarea fabricii, pentru că aveau nevoie de bani. Dacă oamenii aveau nevoie de bani, asta era de ajuns pentru mine. Nevoia era standardul meu, domnișoară Taggart. Nevoia, nu lăcomia. Tatăl și bunicul meu au construit Banca Națională din Madison ca să strângă o avere numai pentru ei. Eu am pus acea avere în serviciul unei idei mai nobile. Nu ședeam pe grămezi de bani și nu ceream garanții suplimentare de la oameni săraci care aveau nevoie de împrumuturi. Inima era garanția mea suplimentară. Desigur, nu mă aștept de la nimeni din țara asta materialistă să mă înțeleagă. Răsplata pe care am primit-o nu e ceva ce oamenii de talia dumneavoastră, domnișoară Taggart, ar aprecia. Oamenii care obișnuiau să șadă în fața biroului meu de la bancă nu ședeau ca dumneavoastră, domnișoară Taggart. Erau umili, nesiguri, plini de griji, le era frică să vorbească. Recompensele mele erau lacrimile de recunoștință în ochii lor, vocile tremurânde, binecuvântările, femeia care îmi săruta mâna atunci când îi promiteam un împrumut pe care îl ceruse în zadar în alte părți.

— Îmi spuneți, vă rog, numele oamenilor care dețineau fabrica de motoare?

— Fabrica aceea era esențială pentru regiune, absolut esențială. Aprobarea împrumutului era absolut justificată. Asigura slujbe pentru mii de muncitori care nu aveau alte surse de trai.

— Cunoașteți pe vreunul din oamenii care lucrau în fabrica aceea?

— Cu siguranță. Îi cunoșteam pe toți. Oamenii mă interesau, nu mașinăriile. Mă preocupa partea umană a fabricii, nu partea care ținea de înregistrarea banilor.

S-a aplecat nerăbdătoare deasupra biroului.

— Cunoașteți pe vreunul din inginerii care au lucrat acolo?

— Inginerii? Nu, nu. Eram mai democratic de atât. Muncitorii adevărați mă interesau pe mine. Oamenii comuni. Mă știau toți din vedere. Obișnuiam să trec prin ateliere și ei îmi făceau cu mâna și strigau: „Bună, Gene". Așa îmi spuneau – Gene. Dar sunt sigur că nu asta vă interesează pe dumneavoastră. E istorie acum. Dacă ați venit la Washington să vorbiți cu mine despre calea ferată – s-a îndreptat pentru scurt timp, apoi a revenit la poziția avionului de bombardament –, nu știu dacă vă pot promite vreo atenție specială, atâta timp cât trebuie să păstrez bunăstarea națională deasupra oricărui privilegiu privat sau interese care...

— Nu am venit să vorbesc cu dumneavoastră despre afacerea mea, a spus ea, uitându-se la el tulburată. Nu am această dorință.

— Nu? Părea dezamăgit.

— Nu. Am venit pentru informația legată de fabrica de motoare. Este posibil să vă amintiți numele vreunuia dintre inginerii care au lucrat aici?

— Nu cred că m-am interesat vreodată de numele lor. Nu am fost preocupat de parazitii de birou și de laborator. Eram preocupat de muncitorii reali – de oamenii cu mâini muncite care mențin fabrica pe picioare. Ei erau prietenii mei.

— Puteți să-mi dați câteva nume? Oricare, oricine a lucrat aici?

— Dragă domnișoară, a fost acum mult timp, au fost mii și mii, cum aș putea să-mi amintesc?

— Nu puteți să vă amintiți nici măcar unul, oricare?

— Cu siguranță, nu. Atâția oameni mi-au umplut mereu viața, încât nu se poate să te aștepți de la mine să-mi amintesc picături individuale din ocean.

— Erați familiar cu producția acelei fabrici? Cu felul de muncă pe care-l făceau – sau îl plănuiau?

— Desigur. M-am interesat personal de toate investițiile mele. Mergeam să inspectez fabrica foarte des. Făceau extrem de bine. Făceau minuni. Condițiile de acasă ale muncitorilor erau cele mai bune din țară, vedeam draperii de dantelă la fiecare geam și flori pe pervazul geamului. Toate casele aveau o bucată de pământ drept grădină. Construiseră o școală nouă pentru copii.

— Știți ceva despre munca din laboratorul de cercetare al fabricii?

— Da, da, aveau un laborator de cercetare minunat, foarte avansat, foarte dinamic, cu o viziune avansată și planuri mari.

— Vă... amintiți să fi auzit ceva despre niște planuri de a produce un nou tip de motor?

— Motor? Ce motor, domnișoară Taggart? Eu nu aveam timp de detalii. Obiectivul meu era progresul social, prosperitatea generală, relația interumană. Iubire, domnișoară Taggart. Asta e cheia către orice. Dacă oamenii ar învăța să se iubească unii pe alții, și-ar rezolva toate problemele.

Și-a întors capul, să nu-i mai vadă mișcările gurii.

O bucată de piatră cu hieroglife egiptene stătea pe un suport în colțul biroului; statuia unei zeițe hinduse cu șase brațe de păianjen stătea într-un ungher; și un grafic imens, plin cu detalii matematice care te derutează, ca un grafic de vânzări al unei unități de vânzare prin poștă, era agățat pe perete.

— De aceea, dacă vă gândiți la compania dumneavoastră feroviară, domnișoară Taggart – așa cum, desigur, sunteți în așteptarea unor posibile evoluții –, trebuie să vă atrag atenția că, deși bunăstarea țării este prima mea grijă, căreia nu aș ezita să-i sacrific profiturile nimănui, totuși niciodată nu mi-am acoperit urechile în fața unei pledoarii pentru milă și...

— Nu vreau să discut despre compania mea, a spus ea, încercând să-și păstreze vocea calmă și monotonă, cu toate că voia să țipe. Orice ați avea de spus legat de subiectul acesta, puteți să vorbiți cu fratele meu, domnul James Taggart.

— M-am gândit că în vremuri ca astea nu ați vrea să ratați o oportunitate rară să vă prezentați cazul înaintea...

— Ați păstrat cumva vreun dosar aparținând fabricii de motoare? Stătea drept, cu mâinile împreunate strâns.

— Ce dosare? Cred că v-am spus că am pierdut tot ce dețineam atunci când banca a dat faliment. Corpul lui se moleșise din nou,

iar interesul lui s-a dus. Dar nu mă supăr. Ce am pierdut a fost doar bogăție materială. Nu sunt primul om din istorie care suferă pentru un ideal. Am fost învins de lăcomia egoistă a celor din jurul meu. Nu am putut să înființez un sistem de fraternitate și iubire într-un stat micuț, într-o națiune de vânători de profit și de dolari. Nu a fost vina mea. Dar nu îi voi lăsa să mă bată. Nu pot fi oprit. Lupt – la o scară largă – pentru privilegiul de a-mi servi tovarășii. Dosare, domnișoară Taggart? Dosarul pe care l-am lăsat, când am plecat din Madison, este inscripționat în inimile celor săraci, care nu au avut nicio șansă înainte.

Nu voia să scoată niciun cuvânt care nu era necesar; dar nu s-a putut abține: tot continua să vadă imaginea servitoarei frecând scările.

— Ați văzut acea parte a orașului de atunci? a întrebat ea.

— Nu e vina mea! a urlat el. E vina celor bogați care încă mai aveau bani, dar nu voiau să îi sacrifice ca să-mi salveze banca și pe oamenii din Wisconsin! Nu puteți să dați vina pe mine! Am pierdut tot!

— Domnule Lawson, a spus ea, făcând un efort, vă amintiți cumva numele omului care conducea corporația care deținea fabrica? Corporația căreia i-ați împrumutat banii. Se numea Amalgamated Service, nu-i așa? Cine era președintele?

— O, el? Îmi amintesc de el. Numele lui era Lee Hunsacker. Un tânăr care merită toate laudele, care a suferit o înfrângere groaznică.

— Unde e acum? Îi știți adresa?

— Vai, cred că e undeva în Oregon. Grangeville, Oregon. Secretara mea poate să vă dea adresa. Dar nu știu de ce vă interesează... Domnișoară Taggart, dacă ceea ce aveți în minte e să încercați să-l vedeți pe domnul Wesley Mouch, permiteți-mi să vă spun că domnul Mouch pune mare preț pe opiniile mele în legătură cu căile ferate și alte probleme...

— Nu vreau să-l văd pe domnul Mouch, a spus ea, ridicându-se.

— Dar, atunci, nu înțeleg... Care e, de fapt, scopul venirii dumneavoastră aici?

— Încerc să găsesc un anumit om care lucra pentru Twentieth Century Motor Company.

— De ce doriți să-l găsiți?

— Vreau să lucreze pentru compania mea.

Și-a desfăcut larg brațele, uitându-se uimit și ușor indignat.

— În timpuri așa grele, când problemele cruciale au ajuns la un punct critic, ați ales să vă pierdeți vremea căutând un angajat? Cre-

deți-mă, soarta companiei feroviare depinde de domnul Mouch mai mult decât de orice angajat pe care l-ați putea găsi.

— O zi bună, a spus ea.

S-a întors să plece când el a zis cu voce ridicată și sacadată.

— Nu aveți niciun drept să mă disprețuiți.

Ea s-a oprit să se uite la el.

— Nu mi-am exprimat nicio opinie.

— Sunt absolut nevinovat, fiindcă mi-am pierdut banii, fiindcă mi-am pierdut toți banii pentru o cauză nobilă. Motivele mele au fost curate. Nu am vrut nimic pentru mine însumi. Nu am căutat nimic pentru mine însumi. Domnișoară Taggart, pot să spun cu mândrie că în toată viața mea nu am făcut niciun profit.

Vocea ei era joasă, fermă și solemnă:

— Domnule Lawson, cred că ar trebui să știți că, dintre toate afirmațiile pe care le poate face un om, aceasta este cea pe care o consider cea mai vrednică de dispreț.

***

— Nu am avut niciodată nicio șansă! a spus Lee Hunsacker.

Stătea în mijlocul bucătăriei, la o masă plină de hârtii. Trebuia să se bărbierească; tricoul lui trebuia spălat. Era greu să-i determini vârsta: fața lui plină arăta fină și fără pete, neatinsă de experiență; părul cărunt și privirea încețoșată arătau marcate de epuizare; avea patruzeci și doi de ani.

— Nimeni nu mi-a dat niciodată nicio șansă. Sper că sunt mulțumiți de ceea ce au făcut din mine. Dar să nu crezi că nu știu asta. Știu că am fost înșelat chiar de la naștere. Nu-i lăsa să își dea aere cât de buni sunt. Sunt doar o grămadă de ipocriți nenorociți.

— Cine? a întrebat Dagny.

— Toți, a spus Lee Hunsacker. Oamenii sunt ticăloși și nu trebuie să pretindem că nu e așa. Dreptate? Hm! Uită-te la asta! Brațul a făcut un cerc în jurul lui. Un om ca mine înjosit astfel!

Dincolo de geam, lumina amiezii arăta ca un amurg gri printre acoperișurile mohorâte și copacii dezgoliți ai unui loc care nu era sat, dar nici nu va putea deveni oraș niciodată. Amurgul și umiditatea păreau absorbite de pereții bucătăriei. Un morman de vase de la micul

dejun zăceau în chiuvetă; o cratiță cu mâncare înăbușită fierbea la foc mic pe aragaz, lăsând un abur care avea mirosul grețos al cărnii ieftine; o mașină de scris prăfuită stătea printre hârtiile de pe masă.

— Twentieth Century Motor Company, a spus Lee Hunsacker, a fost unul dintre cele mai strălucite nume din istoria industriei americane. Eu am fost președintele acelei companii. Dețineam fabrica aceea. Dar nu mi-au dat nicio șansă.

— Nu ați fost președintele Twientieth Century Motor Company, nu-i așa? Cred că ați condus o corporație care se numea Amalgamated Service.

— Da, da, dar e același lucru. Le-am preluat fabrica. Urma să ne descurcăm la fel de bine ca ei. Mai bine. Eram la fel de importanți. Cine naiba era Jed Starnes, oricum? Nimic decât un mecanic de garaj – știați că așa a început? – fără nicio experiență. Familia mea a fost una dintre cele mai vechi familii ale New Yorkului. Bunicul meu a fost membru al Legislativului național. Nu e vina mea că tatăl meu nu și-a putut permite să-mi dea o mașină când m-a trimis la școală. Toți ceilalți băieți aveau mașini. Numele familiei mele era la fel de bun ca al lor. Când am mers la facultate... – s-a oprit brusc – De la ce ziar ați spus că sunteți?

Ea își dăduse numele; nu știa de ce acum s-a simțit fericită că nu l-a recunoscut și de ce a preferat să nu îi amintească.

— Nu am spus că sunt de la un ziar, a răspuns ea. Am nevoie de niște informații despre fabrica de motoare pentru un scop personal, nu ca să le public.

— O... Părea dezamăgit. A continuat supărat, de parcă ea era vinovată de vreo insultă aruncată în mod intenționat către el. Credeam că poate ați venit pentru un interviu în avans, pentru că îmi scriu autobiografia. A arătat către hârtiile de pe masă. Și intenționez să scriu mult. Intenționez – o, la dracu! a spus el brusc, amintindu-și de ceva.

A alergat către aragaz, a ridicat capacul de pe cratiță și a început să amestece în mâncare, cu ură, fără să fie atent la ceea ce face. A azvârlit lingura udă jos, pe aragaz, lăsând grăsimea să se scurgă pe ochiurile de gaz, și s-a întors înapoi la masă.

— Da, o să-mi scriu autobiografia, dacă îmi dă cineva vreodată o șansă, a spus el. Cum pot să mă concentrez pe o muncă serioasă, când ăsta e genul de lucruri pe care trebuie să le fac? Și-a întors capul către aragaz. Prieteni, hm! Acei oameni cred că, doar pentru că m-au accep-

tat, pot să mă folosească ca pe un hamal din China! Doar pentru că nu aveam unde altundeva să mă duc. E ușor pentru ei, pentru prietenii ăștia buni ai mei. Niciodată nu pun mâna să facă nimic prin casă, doar stau în magazin toată ziua; o papetărie de doi bani – se poate compara ca importanță cu cartea pe care o scriu? Și ea merge la cumpărături și mă pune să am grijă de nenorocita ei de mâncare. Știe că un scriitor are nevoie de liniște și concentrare, dar îi pasă de asta? Știți ce a făcut azi? S-a aplecat încrezător peste masă, arătând către vasele din chiuvetă. A mers la piață și a lăsat toate vasele de la micul dejun acolo și a zis că le spală mai târziu. Știu ce a vrut. Se aștepta s-o fac eu. Ei bine, o păcălesc eu. O să le las tot acolo.

— Îmi permiteți să vă pun câteva întrebări în legătură cu fabrica de motoare?

— Nu cred că fabrica de motoare a fost singurul lucru din viața mea. Am avut mai multe poziții importante înainte. Am avut multe relații, de mai multe ori, cu întreprinderi care fabricau aparate electrocasnice, cutii de hârtie, pălării bărbătești și aspiratoare. Desigur, genul ăsta de lucruri nu îmi dădeau prea multe posibilități. Dar fabrica de motoare – aceea era șansa mea cea mare. Aia era ceea ce așeptam.

— Cum ați reușit să o câștigați?

— Mi-a fost predestinată. A fost un vis devenit realitate. Fabrica era închisă – dăduse faliment. Moștenitorii lui Jed Starnes au distrus-o destul de repede. Nu știu ce a fost cu exactitate, dar se petrecea ceva ciudat acolo, așa că a dat faliment. Oamenii de la compania feroviară și-au închis circuitul derivat. Nimeni nu voia locul ăla, nimeni nu făcea nicio ofertă pentru el. Dar acolo era, marea fabrică, cu tot echipamentul, toate mașinăriile, toate lucrurile care i-au adus milioane lui Jed Starnes. Acela era genul de situație pe care mi-o doream, genul de oportunitate care mi se cuvenea. Așa că am chemat câțiva prieteni și am format Amalgamated Service Corporation și am strâns niște bani. Dar nu aveam destui și ne trebuia un împrumut să ne ajute pentru început. Era o miză perfect sigură, eram bărbați tineri la începutul unor cariere grozave, plini de nerăbdare și de speranță pentru viitor. Dar credeți că ne-a încurajat cineva? Nu, nu au făcut-o. Vulturii aceia lacomi, îngropați în privilegii! Cum puteam să reușim în viață dacă nimeni nu ne dădea o fabrică? Nu puteam să concurăm împotriva aroganților ăstora care dețineau întregi lanțuri de fabrici, nu-i așa? Nu ni se cuvenea și nouă același lucru? Uf, să nu aud de justiție! Am

muncit ca un câine încercând să găsesc pe cineva care să ne împrumute bani. Dar nenorocitul de Midas Mulligan m-a supus la ceva infernal.

Ea s-a aplecat în față.

— Midas Mulligan?

— Da, bancherul care arăta ca un șofer de camion și se și purta întocmai ca unul.

— Îl cunoșteați pe Midas Mulligan?

— Dacă îl cunoșteam? Sunt singurul om care l-a înfrânt vreodată – nu că m-a ajutat asta cu ceva!

Din când în când, cu o bruscă senzație de stânjeneală, se gândea – așa cum se gândea la vapoarele abandonate găsite plutind pe mare sau la luminile apărute de nicăieri care strălucesc pe cer – la dispariția lui Midas Mulligan. Nu avea niciun motiv să simtă că trebuie să rezolve ghicitorile astea, decât că erau mistere care nu aveau de ce să fie mistere: nu puteau să fie fără motiv și, cu toate astea, nimeni nu putea să le explice.

Midas Mulligan fusese odată cel mai bogat și, de mai multe ori, cel mai contestat om din țară. Nu a suferit niciodată nicio pagubă cu nicio investiție făcută; tot ce atingea el se transforma în aur. E pentru că știu ce să ating, spunea el. Nimeni nu putea să dea de cap structurii după care se ghida atunci când investea: refuza afaceri care erau considerate fără niciun cusur și sigure, și punea sume enorme în afaceri care aveau multe riscuri și pe care niciun alt bancher nu le-ar fi putut gestiona. De-a lungul anilor, el a fost declanșatorul care a adus un neașteptat, spectaculos succes industrial în toată țara. El a investit în metalul Rearden de la început, ajutându-l astfel pe Rearden să cumpere fabricile de oțel abandonate din Pennsylvania. Când un economist l-a numit odată escroc curajos, Mulligan a spus: „Motivul pentru care tu nu te vei îmbogăți niciodată e pentru că tu crezi că ceea ce fac eu e escrocherie".

Se zvonea că trebuie să observi o anumită regulă nescrisă atunci când faci afaceri cu Midas Mulligan: dacă un solicitant pentru un împrumut își menționa vreodată nevoia personală sau orice sentiment personal, interviul se termina și nu i se mai dădea niciodată încă o șansă să vorbească cu domnul Mulligan.

„Dar sigur că pot", spunea Midas Mulligan când era întrebat dacă putea să numească o persoană mai a dracului decât omul cu o inima închisă în fața milei. „Bărbatul care folosește mizeria altuia ca armă a lui."

În această carieră lungă, a ignorat toate atacurile publice asupra lui, mai puțin unul. Prenumele lui fusese Michael; când un editorialist al

unei găști de filantropi l-a poreclit Midas Mulligan și eticheta i-a fost pusă ca o insultă, Mulligan a apărut la tribunal și a cerut să-și schimbe numele în Midas. Cererea a fost acceptată.

În ochii contemporanilor lui, el era omul care a comis păcatul capital: era mândru de averea lui.

Acestea erau lucrurile pe care Dagny le auzise despre Midas Mulligan; nu îl întâlnise niciodată. Cu șapte ani în urmă, Midas Mulligan dispăruse. Și-a lăsat casa într-o dimineață și nu s-a mai auzit de el de atunci. În ziua următoare, deponenții de la Mulligan Bank din Chicago au primit anunțuri care cereau să-și retragă fondurile, pentru că banca se închidea. În urma investigațiilor care au urmat, s-a aflat că Mulligan plănuise închiderea de dinainte și în detaliu; angajații lui doar urmau instrucțiunile. A fost cea mai ordonată abandonare a unei bănci pe care a văzut-o vreodată țara asta. Fiecare deponent și-a primit banii până la ultima monedă. Toate bunurile băncii au fost vândute, bucată cu bucată, unor instituții financiare. Când s-au liniștit apele, s-a descoperit că totul fusese cântărit foarte bine, până la ultimul ban; nu a mai rămas nimic, banca Mulligan dispăruse.

Nu s-a descoperit niciodată motivul lui Mulligan, destinul său sau cel al multelor milioane din averea lui. Omul și averea lui au dispărut și era ca și cum nu au existat niciodată. Nimeni nu a fost avertizat în legătură cu decizia lui și niciun eveniment nu putea fi urmărit pentru a o explica. Dacă își dorea să se retragă – s-au gândit oamenii –, de ce nu și-a vândut întreprinderea la un preț ridicat, așa cum putea să facă în loc să o distrugă? Nu era nimeni care să dea un răspuns. Nu avea nici familie, nici prieteni. Servitorii lui nu știau nimic: plecase de acasă în dimineața aia ca de obicei și nu s-a mai întors; asta a fost tot.

Era – se gândea Dagny – ceva imposibil în dispariția lui Mulligan, de parcă un zgârie-nori din New York a dispărut într-o singură noapte, nelăsând în urmă nimic altceva decât un teren gol la un colț de stradă. Un om ca Mulligan și o avere ca aceea pe care o luase cu el nu puteau să stea ascunse nicăieri; un zgârie-nori nu putea să se piardă, s-ar fi putut ridica deasupra oricărei câmpii sau oricărei păduri alese ca ascunzătoare; dacă ar fi fost distrus, nici măcar grămada de moloz lăsată-n urmă n-ar fi putut rămâne neobservată. Dar Mulligan plecase și, în cei șapte ani care au trecut de atunci, în grămada de zvonuri, bănuieli și teorii, povești din suplimentele de duminică și martori care

pretindeau că l-ar fi văzut în fiecare colț al lumii, nu s-a descoperit niciun indiciu pentru o explicație plauzibilă.

Printre poveștile acestea, era una atât de ridicol de contrară firii sale, încât Dagny a crezut că era adevărată: nimic din felul lui de a fi nu ar fi putut să dea nimănui motive să inventeze asta. Se spunea că ultima persoană care l-a văzut, în dimineața de primăvară când a dispărut, a fost o femeie care vindea flori pe o stradă din Chicago aproape de Mulligan Bank. Ea a povestit că el s-a oprit și a cumpărat un buchet din primii clopoței de anul acela. Fața lui era cea mai fericită față pe care o văzuse vreodată; avea privirea unui adolescent cu o nouă viziune asupra vieții: minunată și lipsită de obstacole, care se deschidea în fața lui; semnele de durere și tensiune, urmele pe care anii le lasă pe față, toate s-au șters și tot ce a mai rămas era o nerăbdare voioasă și pace. A luat florile supunându-se parcă unui impuls brusc, i-a făcut cu ochiul femeii, de parcă avea vreo glumă bună pe care voia să o împartă cu ea. A spus: „Știi cât de mult am iubit asta mereu – să fiu viu?" S-a uitat lung la el, confuză, apoi el a plecat, aruncând florile ca o minge în mâna lui – o siluetă deschisă, sigură, învelită în haina serioasă și scumpă a unui om de afaceri, dispărând în depărtare pe fundalul piscurilor clădirilor cu birouri și cu soarele primăverii strălucind în geamurile lor.

— Midas Mulligan era un nenorocit plin de vicii, cu semnul dolarului imprimat pe inimă, a spus Lee Hunsacker, în aburul înțepător al mâncării. Tot viitorul meu a depins de o jumătate de milion de dolari mizerabili, care erau doar niște bani mărunți pentru el, dar, când am solicitat un împrumut, m-a refuzat din prima – doar pentru că nu aveam cum să-i ofer o garanție suplimentară. Cum aș fi putut să fac așa ceva când nimeni nu mi-a dat niciodată nicio șansă la ceva măreț? De ce împrumuta bani altora, dar mie, nu? Era discriminare pură. Nici măcar nu-i păsa de sentimentele mele; a spus că eșecurile mele din trecut îmi descalificau și drepturile de proprietate asupra unui cărucior pentru legume, darămite asupra unei fabrici de motoare. Ce eșecuri? Nu aveam încotro, dacă o grămadă de negustori ignoranți au refuzat să coopereze cu mine în legătură cu niște cutii de hârtie. Cu ce drept îmi judeca el abilitățile? De ce planurile mele în legătură cu propriul meu viitor trebuiau să depindă de opinia arbitrară a unui monopolist egoist? Nu aveam de gând să înghit așa ceva. Nu aveam de gând să accept așa ceva fără să lupt. Am intentat un proces împotriva lui.

— Ce ați făcut?

— O, da, a spus el mândtru, am intentat proces. Sunt sigur că, în statele încuiate din partea estică, asta pare ciudat, dar statul Illinois are o lege foarte umană, foarte progresistă și care spune că pot să-l dau în judecată. Trebuie să spun că a fost primul caz de o așa natură, dar am avut un avocat foarte inteligent, care a găsit pentru noi o cale de victorie. A fost o lege economică de urgență care spunea că oamenilor le era interzis să discrimineze, indiferent de motive, o persoană într-o problemă care implică nivelul de trai. Era folosită ca să protejeze muncitorii și alți oameni ca ei, dar se aplica și pentru mine și partenerii mei, nu-i așa? Așa că am mers în instanță și am depus mărturie pentru ghinionul pe care l-am avut toți în trecut și l-am citat pe Mulligan spunând că nu aș putea să dețin nici măcar un cărucior pentru legume, și am dovedit că toți membrii corporației Amalgamated Service nu aveau deloc prestigiu, credit, nicio șansă să-și construiască un trai și, de aceea, cumpărarea fabricii de motoare era singura lor șansă la un trai mai bun, de aceea, Midas Mulligan nu avea niciun drept să ne discrimineze – și, de aceea, aveam dreptul să cerem un împrumut de la el, după cum spunea legea. O, am avut un caz perfect, dar bărbatul care a condus procesul a fost judecătorul Narragansett, unul dintre călugării aceia demodați ai sălilor de judecată, care gândesc ca matematicienii și nu simt niciodată partea umană în nimic. A stat doar acolo tot procesul, ca o statuie de marmură – ca o statuie din aia de marmură legată la ochi. La sfârșit, i-a rugat pe jurați să ajungă la un verdict în favoarea lui Midas Mulligan și a spus niște lucruri foarte dure despre mine și despre partenerii mei. Dar eu am făcut apel la o instanță superioară, care a anulat verdictul și a ordonat ca Mulligan să ne dea împrumutul în condițiile stabilite de noi. A avut trei luni la dispoziție în care să se supună, dar, înainte ca cele trei luni să expire, s-a întâmplat ceva ce nimeni nu poate să înțeleagă și el a dispărut din senin, și el, și banca lui. Nu a mai rămas niciun bănuț din banca aia ca să se strângă ce ni se cuvine. Am pierdut mulți bani pe detectivi, încercând să-l găsim – cine n-a făcut asta? – dar ne-am dat bătuți.

Nu – s-a gândit Dagny – nu, în afară de senzația dezgustătoare pe care i-o dădea, acest caz nu era mult mai rău decât orice alt lucru pe care îl suportase Midas Mulligan de-a lungul anilor. Suferise multe înfrângeri, în conformitate cu legile unei justiții similare, în conformitate cu reguli și edicte care îl costaseră sume mult mai mari de bani;

le-a suportat și a luptat, și a lucrat tot mai mult; era puțin probabil ca acest caz să-l distrugă.

— Ce s-a întâmplat cu judecătorul Narragansett? a întrebat ea involuntar și s-a întrebat apoi ce conexiune din subconștient a făcut-o să întrebe asta. Știa atât de puține despre judecătorul Narragansett, dar îi auzise numele și își amintise de el, pentru că era un nume care aparținea exclusiv nordului Americii. Acum realizase brusc că nu mai auzise nimic despre el de ani buni.

— O, s-a pensionat, a spus Lee Hunsacker.

— Chiar așa? Întrebarea a sunat aproape ca un icnet.

— Da.

— Când?

— O, după vreo șase luni.

— Ce a făcut după ce s-a pensionat?

— Nu știu. Nu cred că a mai auzit cineva ceva despre el de atunci.

S-a întrebat de ce arăta atât de terifiată. O parte din frica pe care o simțea era pentru că nu putea să-i găsească un motiv.

— Vă rog, povestiți-mi despre fabrica de motoare, a spus, făcând un efort.

— Ei bine, Eugene Lawson de la Banca Națională din Madison în sfârșit ne dăduse împrumutul ca să cumpărăm fabrica – dar el era doar un zgârie-brânză ordinar, nu avea destui bani ca să putem duce totul la bun sfârșit, nu a putut să ne ajute când am dat faliment. Nu era vina noastră. Noi am avut totul plănuit de la început. Cum am fi putut să conducem o fabrică dacă nu aveam nicio cale ferată? Nu ni se cuvenea o cale ferată? Am încercat să îi conving să redeschidă linia aia secundară, dar acei nenorociți de la Taggart Tran... s-a oprit. Spuneți, sunteți cumva una dintre acei Taggart?

— Sunt vicepreședintele Taggart Transcontinental.

Pentru un moment s-a uitat la ea stupefiat; putea să vadă lupta temerilor lui, umilința și ura în ochii lui tulburi. Rezultatul a fost un mormăit brusc:

— Nu am nevoie de mahări ca voi! Să nu credeți că îmi va fi frică de voi. Să nu vă așteptați să mă milogesc pentru o slujbă. Nu cer favoruri de la nimeni. Pun pariu că nu sunteți obișnuită să auziți oameni vorbind așa cu dumneavoastră, nu-i așa?

— Domnule Hunsacker, voi aprecia foarte mult dacă îmi dați informația de care am nevoie despre fabrică.

— Vă interesați cam târziu de asta. Care e problema? Vă supără conștiința? Voi l-ați lăsat pe Jed Starnes să devină putred de bogat din fabrica aia, dar nouă nu ați vrut să ne dați o păsuire. Era aceeași fabrică. Am făcut tot ce a făcut și el. Tocmai ne apucasem să producem tipul ăla de motor care îi adusese, ani în șir, o grămadă de bani. Și apoi un neica nimeni nou-venit de care nu mai auzise nimeni a deschis o fabrică ieftină în Colorado, cu numele de Nielsen Motors, și a scos un motor nou, aceeași clasă ca și modelul Starnes, la jumătate de preț! Nu am fi putut evita asta, nu-i așa? A fost în regulă pentru Jed Starnes, nu s-a întâmplat să apară niciun concurent distructiv pe vremea lui, dar ce era să facem? Cum am fi putut să ne luptăm cu acest Nielsen când nimeni nu ne-a dat niciun motor care să concureze cu al lui?

— Ați preluat laboratorul de cercetări Starnes?

— Da, da, era acolo. Totul era acolo.

— Și lucrurile lui?

— O, câteva dintre ele. Multe dintre ele au dispărut cât timp fabrica a fost închisă.

— Echipa de cercetare?

— Erau plecați.

— Ați angajat cercetători de-ai dumneavoastră?

— Da, da, câțiva – dar lăsați-mă să vă spun, nu aveam prea mulți bani de cheltuit pe lucruri ca laboratoarele când nu aveam destule fonduri să îmi ofer o pauză de odihnă. Nici măcar nu puteam să-mi plătesc facturile pe care le datoram pentru modernizarea și redecorarea absolut esențiale pe care a trebuit să le fac – fabrica era atât de oribil îmbătrânită din punctul de vedere al eficacității umane. Birourile directorilor aveau pereți de ghips goi și toaletă micuță și banală. Orice psiholog modern vă va spune că nimeni nu putea să își dea toată silința într-un ambient atât de depresiv. A trebuit să îmi aleg niște culori mai aprinse pentru biroul meu și o baie decentă și modernă cu o cabină de duș. Mai mult, am cheltuit o groază de bani pe o nouă cantină și pe o cameră de joc și o cameră de odihnă pentru muncitori. Trebuia să fim într-o dispoziție bună, nu-i așa? Orice persoană mai luminată știe că un om este făcut de factorii materiali din jurul lui și că mintea unui om e modelată de metodele lui de producție. Dar mulți oameni nu mai aveau răbdare până când legile determinismului economic vor acționa asupra noastră. Nu mai avusesem niciodată o fabrică de

motoare. Trebuia să lăsăm instrumentele să ne modifice mințile, nu-i așa? Dar nu ne-a dat nimeni timp.

— Puteți să îmi spuneți despre munca echipei dumneavoastră de cercetare?

— O, am avut un grup de tineri promițători, toți absolvenți de universități grozave. Dar nu m-a ajutat la nimic. Nu știu ce făceau. Cred că leneveau doar, cheltuindu-și tot salariul.

— Cine se ocupa de laboratorul dumneavoastră?

— La dracu', cum să îmi amintesc asta acum?

— Vă amintiți numele din echipa de cercetare?

— Credeți că am avut timp să întâlnesc fiecare persoană angajată?

— A menționat vreunul din ei vreun experiment cu un... model de motor cu totul și cu totul nou?

— Ce motor? Lăsați-mă să vă spun că un director de rangul meu nu se plimbă prin laboratoare. Îmi petreceam majoritatea timpului în New York și Chicago, încercând să strâng bani ca să ne meargă în continuare.

— Cine era managerul general al fabricii?

— Un tip foarte capabil cu numele de Roy Cunningham. A murit anul trecut într-un accident de mașină. Beat la volan, spun ei.

— Puteți să îmi dați numele și adresele vreunor asociați de-ai dumneavoastră? Oricine vă amintiți?

— Nu știu ce s-a mai întâmplat cu ei. Nu aveam starea necesară să le țin evidența.

— Ați păstrat vreunele dintre dosarele fabricii?

— Cu siguranță.

S-a ridicat nerăbdătoare.

— Pot să le văd?

— Firește!

Părea dornic să-i facă pe plac; s-a ridicat dintr-odată și s-a repezit afară din încăpere. Ce a pus jos în fața ei, când s-a întors, a fost un album gros de decupaje: conținea interviuri din ziare și autorizații de publicare pentru agenții lui de presă.

— Am fost și eu unul dintre marii industriași, a spus el mândru, am fost o personalitate națională, după cum vedeți. Viața mea va însemna o carte plină de semnificație profundă și umană. Aș fi scris-o cu mult timp în urmă, dacă aș fi avut instrumentele de producție necesare. A

lovit furios mașina de scris. Nu pot să lucrez pe nenorocita asta de chestie. Sare spații. Cum pot să găsesc inspirație și să scriu un bestseller, dacă mașina mea de scris sare spații?

— Mulțumesc, domnule Hunsacker, a spus ea. Cred că asta e tot ce ați putea să-mi spuneți. Nu știți cumva ce s-a întâmplat cu moștenitorii lui Starnes?

— O, au fugit să se ascundă după ce au distrus fabrica. Erau trei, doi fii și o fiică. Ultimul lucru pe care l-am auzit a fost că se ascundeau în Durance, Louisiana.

Ultima imagine pe care a avut-o cu Lee Hunsacker, în timp ce se întorcea să plece, a fost saltul brusc către aragaz; a luat capacul de pe oală și l-a scăpat pe podea, frigându-și degetele și înjurând. Mâncarea era arsă.

***

Puțin mai rămăsese din averea Starnes și încă mai puțin din moștenitorii Starnes.

— Nu va trebui să-i mai vedeți, domnișoară Taggart, a spus șeful poliției din Durance, Louisiana; era un om în vârstă, încet și cu o înfățișare fermă și o privire de amărăciune nedobândită din ranchiună, ci din fidelitate pentru standarde clare.

— Sunt tot felul de ființe umane în lume, sunt maniaci criminali – dar, cumva, cred că acești Starnes despre care vorbiți sunt ceea ce oamenii decenți nu ar trebui să vadă. Sunt de soi rău, domnișoară Taggart. Ursuzi și răi... Da, sunt încă în oraș – doi dintre ei. Al treilea e mort. Suicid. Asta a fost acum patru ani. Urâtă poveste. Era cel mai tânăr dintre cei trei, Eric Starnes. Era unul din acei oameni infantili care se plâng mereu de sensibilitățile lor când sunt mult trecuți de patruzeci de ani. El avea nevoie de iubire, asta era poziția lui. Era întreținut de femei mai în vârstă atunci când reușea să le găsească. Apoi a început să alerge după o fată de șaisprezece ani. O fată drăguță care nu voia să aibă de a face cu el. S-a căsătorit cu un băiat cu care era logodită. Eric Starnes a intrat în casa lor în ziua nunții și, când s-au întors de la biserică după ceremonie, l-au găsit în dormitorul lor, mort, în mizerie, cu venele tăiate... Acum eu zic că există iertare pentru un om care se sinucide în liniște. Cine poate să judece suferința altui om și limita de

suferință pe care o poate suporta? Dar omul care se sinucide, făcând un spectacol din moartea lui pentru a răni pe cineva, bărbatul care își dă viața pentru rău – nu există iertare, în loc să îți pară rău și să fii rănit pentru el, așa cum a vrut el să fii... Ei bine, acesta era Eric Starnes. Pot să vă spun unde să-i găsiți pe ceilalți doi dacă doriți.

L-a găsit pe Gerald Starnes într-o cameră a unui hotel ieftin. Stătea întins, pe jumătate răsucit, pe un pat pliant. Părul îi era încă negru, dar țepii albi de pe barba lui erau ca un val de ierburi peste o față goală. Era beat criță. Un chicotit fără niciun motiv se auzea în vocea lui când vorbea, sunetul unei răutăți statice, fără țintă.

— A dat faliment, fabrica cea mare. Asta s-a întâmplat cu ea. A crescut, apoi a dat faliment. Vă deranjează asta, domnișoară? Fabrica era putrezită. Toată lumea e putrezită. Se presupune că ar trebui să îmi cer scuze de la cineva, dar nu voi face asta. Mă doare-n cot. Oamenii se dau peste cap ca să facă spectacolul să continue când e totul stricat, negru și stricat, automobilele, clădirile și sufletele, și nu e nicio diferență, ori că e așa, ori că e altfel. Ar fi trebuit să vedeți ce fel de cărturari o luau razna când fluieram, când aveam paralele. Profesorii, poeții, intelectualii, eroii, iubitorii de frați. Oricum aș fi fluierat. M-am distrat de minune. Voiam să fac bine, dar acum nu mai vreau. Nu mai există niciun bine. Niciun nenorocit de lucru bun în universul ăsta. Nu mi-am propus să fac o baie dacă nu am chef, și cu asta basta. Dacă vreți să știți ceva despre fabrică, întrebați-o pe soră-mea. Pe draga mea soră, care a avut un stoc de rezervă de care nu s-au putut atinge, așa că a fost în siguranță, chiar dacă e în rangul celor care mănâncă hamburger, nu filet mignon à la Sauce Béarnaise, dar i-ar da un bănuț și fratelui ei? Minunatul plan care a dat faliment a fost atât ideea mea, cât și a ei, dar mi-ar da și mie un bănuț? Hah! Duceți-vă și aruncați o privire la ducesă, aruncați o privire. Ce-mi pasă mie de fabrică? Era doar o adunătură de fierăraie plină de ulei. O să vă vând toate amănuntele, drepturile și acțiunile mele – pentru o băutură. Sunt ultimul Starnes. Era odată un nume grozav, Starnes. O să vi-l vând. Credeți că sunt un vagabond împuțit, dar asta e valabil pentru toți ceilalți, și pentru doamnele bogate ca dumneavoastră. Voiam să fac un bine umanității. Hah! Să fiarbă toți în ulei. Ar fi distractiv. Să se înece. Ce contează? Ce mai contează?

Pe patul de alături, un vagabond ofilit cu părul alb se întorcea în somn, gemând; o monedă a căzut pe podea, zdrăngănind, din zdrențele

lui. Gerald Starnes a ridicat-o și a strecurat-o în buzunarul lui. S-a uitat la Dagny. Cutele de pe fața lui erau un zâmbet perfid.

— Vrei să-l trezim și să dăm drumu' la necaz? a întrebat el. Dacă vrei, o să spun că minți.

Bungalow-ul puturos, unde a găsit-o pe Ivy Starnes, era la marginea orașului, pe malul râului Mississippi. Fire de mușchi verde și ghemotoace de frunze stăteau atârnate și făceau vegetația bogată să arate de parcă saliva; numărul prea mare de draperii agățate în aerul stătut al camerei mici creau aceeași imagine. Mirosul venea de la colțurile neșterse de praf și de la tămâia arzând în borcane de argint la picioarele unor zeități orientale. Ivy Starnes ședea pe o pernă ca un Buddha în haine lălâi. Gura ei era o semilună strânsă, gura bosumflată a unui copil care cere lingușire, pe fața împrăștiată, palidă a unei femei trecute de cincizeci de ani. Ochii ei erau două băltoace cu apă lipsite de viață. Vocea ei avea picuratul monoton și calm al ploii:

— Nu pot să răspund la întrebările astea, fata mea. Laboratorul de cercetare? Inginerii? De ce mi-aș aminti ceva despre ei? Tatăl meu era cel preocupat cu astfel de probleme, nu eu. Tatăl meu era un om al dracului, căruia nu-i păsa de nimic altceva decât de afaceri. Nu avea timp pentru iubire, doar pentru bani. Frații mei și cu mine eram pe un cu totul alt plan. Țelul nostru nu era să producem dispozitive, ci să facem bine. Am adus un plan nou și grozav în fabrică. A fost acum unsprezece ani. Am fost înfrânți de lăcomie, de egoism și de esența, natura animalică a omului. A fost eternul conflict dintre spirit și materie, dintre suflet și corp. Nu au vrut să renunțe la corpurile lor, deși asta era tot ce ceream de la ei. Nu îmi amintesc de niciunul dintre oamenii ăia. Nu îmi pasă... Inginerii? Cred că de la ei a început hemofilia... Da, asta am spus: hemofilia – scurgerea lentă, pierderea de sânge care nu poate fi oprită. Ei au fugit primii. Ne-au părăsit, unul după altul... Planul nostru? Am pus în aplicare acel concept istoric nobil: de la fiecare după abilități, fiecăruia după necesități. Toată lumea din fabrică, de la femeie de serviciu la președinte, primea același salariu – minimul necesar. De două ori pe an, ne adunam toți la o întâlnire, uunde fiecare persoană își prezenta cererile pentru ceea ce credea că are nevoie. Votam pentru fiecare cerere și dorința majorității stabilea necesitățile fiecărei persoane și abilitățile fiecărei persoane. Venitul fabricii era distribuit în mod corespunzător. Răsplata era bazată pe

necesități, și amenzile pe abilități. Cei ale căror necesități erau votate ca cele mai importante primeau cel mai mult. Cei care nu produceau atât de mult cât se considera că pot erau amendați și trebuiau să plătească amenzile lucrând ore suplimentare fără plată. Ăsta era planul nostru. Era bazat pe principiul altruismului. Cerea ca oamenii să fie motivați nu de venitul personal, ci de iubirea pentru frații lor.

Dagny auzi o voce rece, de neînduplecat spunând undeva, înăuntrul ei: amintește-ți de asta, amintește-ți bine – nu foarte des poți vedea răul pur – uite la el, amintește-ți și, într-o zi, vei găsi cuvintele pentru a-i denumi esența... A auzit printre strigătele altor voci, care plângeau a neajutorare: nu e nimic, am mai auzit asta înainte, o aud peste tot, nu sunt decât aceleași vechi prostii – de ce nu pot să suport asta? nu pot să suport asta – nu pot să suport asta!

— Ce s-a întâmplat cu tine, fata mea? De ce ai sărit așa? De ce tremuri?... Ce? Vorbește puțin mai tare, nu pot să te aud... Cum a mers planul? Nu vreau să vorbesc despre asta. Lucrurile au ieșit foarte urât cu siguranță și din ce în ce mai rău în fiecare zi. M-a costat toată încrederea mea în natura umană. În patru ani, un plan conceput nu prin calcule reci ale minții, ci din iubire pură venită din inimă, a fost adus la sfârșit într-un dezastru de polițiști, avocați și proceduri de faliment. Dar mi-am văzut greșeala și am scăpat de ea. Am terminat cu lumea mașinăriilor, manufacturile și banii, lumea subjugată de materie. Învăț despre emanciparea spiritului, așa cum relevă marile secrete ale Indiei, dezlegarea de robia trupului, victoria asupra naturii fizice, triumful spiritului asupra materiei.

Prin privirea plină de o furie orbitoare, Dagny vedea o bandă lungă de beton care fusese un drum, cu ierburi ridicându-se din crăpături și cu figura unui om deformat de un plug de mână.

— Dar, fata mea, am spus că nu îmi amintesc... Dar nu știu niciunul din numele lor, nu știu niciun nume, nu știu ce fel de aventuri avea tatăl meu în acel laborator!... Nu mă auzi?... Nu sunt obișnuită să fiu întrebată într-o așa manieră și... Nu mai tot repeta asta. Nu știi alte cuvinte decât „inginer"?... Nu mă auziți deloc?... Ce se întâmplă cu dumneata? Nu, nu-mi place fața dumitale, ești... Lăsă-mă în pace. Nu știu cine ești, nu ți-am făcut niciun rău, sunt o femeie bătrână, nu te uita la mine așa, eu... Stai departe! Nu veni lângă mine sau strig după ajutor! Eu... Oh, da, da, îl știu pe ăla. Inginerul-șef. Da. Era șeful laboratorului. Da. William Hastings. Ăsta îi era numele – William Hastings.

Îmi amintesc. A plecat la Brandon, Wyoming. Și-a dat demisia în ziua de după ce am introdus planul. A fost al doilea care a demisionat... Nu. Nu, nu îmi amintesc cine a fost primul. Nu a fost cineva important.

***

Femeia care a deschis ușa avea părul cărunt și o înfățișare calmă, distinsă; lui Dagny i-a luat câteva momente să realizeze că ceea ce purta era o simplă rochie de casă de bumbac.

— Aș putea să-l văd pe domnul William Hastings? a întrebat Dagny.

Femeia s-a uitat la ea pentru un moment scurt; era o privire ciudată, iscoditoare și gravă.

— Puteți să-mi spuneți numele dumneavoastră?

— Eu sunt Dagny Taggart, de la Taggart Transcontinental.

— Oh, vă rog intrați, domnișoară Taggart. Eu sunt doamna William Hastings. Tonul măsurat și grav trecea prin fiecare silabă a vocii ei, ca o avertizare. Era amabilă, dar nu zâmbea.

Era o locuință modestă în suburbia unui oraș industrial. Ramuri dezgolite de copaci întretăiau cerul luminos, rece și albastru, pe deasupra scărilor care duceau spre casă. Pereții sufrageriei erau gri-argintii; lumina soarelui lovea suportul de cristal al unei lămpi, făcând o umbră albă; dincolo de o ușă deschisă, colțul unde se lua micul dejun era tapetat cu buline albe și roșii.

— Erați în afaceri cu soțul meu, domnișoară Taggart?

— Nu. Nu l-am întâlnit niciodată pe domnul Hastings. Dar aș vrea să vorbesc cu el despre o problemă de afaceri de o importanță crucială.

— Soțul meu a murit acum cinci ani, domnișoară Taggart.

Dagny și-a închis ochii; șocul întunecat și profund conținea concluzii pe care nu trebuia să le exprime în cuvinte: ăsta era omul pe care îl căuta ea, și Rearden avea dreptate – de asta fusese motorul lăsat într-o grămadă de gunoi.

— Îmi pare rău, a spus ea și pentru doamna Hastings, și pentru ea.

Umbra unui zâmbet de pe fața doamnei Hastings era plină de tristețe, dar fața nu avea nicio urmă de tragedie, îi dădea doar o imagine fermă, de resemnare și seninătate tăcută.

— Doamnă Hastings, îmi permiteți să vă pun câteva întrebări?

— Cu siguranță. Vă rog să luați loc.

— Știați cumva ceva despre munca științifică a soțului dumneavoastră?

— Foarte puține. Aproape nimic. Nu discuta acasă despre asta niciodată.

— A fost, la un moment dat, inginerul-șef de la Twentieth Century Motor Company?

— Da. A fost angajat la ei timp de optsprezece ani.

— Voiam să îl întreb pe domnul Hastings depre munca lui acolo și despre motivul pentru care a renunțat la ea. Dacă îmi puteți spune, aș vrea să știu ce s-a întâmplat în acea fabrică.

Un zâmbet jucăuș și trist a apărut pe fața doamnei Hastings.

— Asta mi-ar plăcea și mie să știu, a spus ea, dar îmi e teamă că nu voi ști niciodată. Știu de ce ce a părăsit fabrica. Era din cauza unei scheme revoltătoare pe care moștenitorii lui Jed Starnes au implementat-o acolo. Nu voia să lucreze în asemenea condiții și pentru asemenea oameni. Dar mai era ceva. Întotdeauna am simțit că ceva s-a întâmplat la Twentieth Century Motors, dar nu voia să-mi spună.

— Sunt extrem de nerăbdătoare să aflu orice indiciu îmi puteți oferi.

— Nu am nici cea mai vagă idee. Am încercat să ghicesc și m-am dat bătută. Nu pot să înțeleg sau să explic. Dar știu că s-a întâmplat ceva. Când soțul meu a părăsit Twentieth Century, am venit aici și și-a luat o slujbă ca șef al departamentului de inginerie de la Acme Motors. Era o companie plină de succes care creștea. Îi oferea genul de slujbă care îi plăcea. Nu era o persoană predispusă la conflicte interioare, fusese mereu sigur pe acțiunile lui și împăcat sufletește cu el însuși. Dar, un an întreg după ce am plecat din Wisconsin, s-a purtat de parcă era torturat de ceva, de parcă se lupta cu o problemă personală pe care nu o putea rezolva. La sfârșitul acelui an, a venit la mine într-o dimineață și mi-a spus că a demisionat de la Acme Motors, că se pensiona și că nu mai voia să lucreze nicăieri. Își iubea munca; era toată viața lui. Și totuși părea calm, încrezător în propriile puteri și fericit, pentru prima dată de când venisem aici. M-a rugat să nu îl întreb despre motivul deciziei lui. Nu am întrebat și nu am obiectat. Aveam casa asta, aveam economii, aveam destul cât să trăim decent pentru tot restul zilelor noastre. Am continuat să locuim aici, liniștiți și foarte fericiți. Părea să simtă o mulțumire sufletească profundă. Era senin și avea o stare de spirit ciudată, pe care nu o mai văzusem la el până atunci. Nu era nimic bizar în comportamentul sau activitatea lui –

doar că uneori, foarte rar, pleca fără să-mi spună unde mergea sau cu cine se întâlnea. În ultimii doi ani ai vieții lui pleca undeva pentru o lună, în fiecare vară; nu-mi spunea unde. Altfel, trăia cum a trăit mereu. Studia mult și își petrecea timpul cu cercetare științifică proprie, lucrând în pivnița casei noastre. Nu știu ce a făcut cu notițele lui și cu modelele experimentale. Nu era nici urmă de ele în pivniță, după moartea lui. A murit acum cinci ani, de o boală de inimă de care suferea de mult timp.

Dagny a întrebat deznădăjduită:

— Știați ce fel de experimente făcea?

— Nu. Știu foarte puține despre inginerie.

— Îl cunoșteați pe vreunul dintre prietenii sau asociații lui, care să știe ceva despre cercetările lui?

— Nu. Când era la Twentieth Century, lucra atât de mult, că aveam foarte puțin timp pentru noi și îl petreceam împreună. Nu aveam viață socială deloc. Nu a adus niciodată asociați de ai lui acasă.

— Când lucra la Twentieth Century, a menționat vreodată un motor pe care l-a făcut el, un model de motor cu totul și cu totul nou, care putea să schimbe cursul istoriei?

— Un motor? Da. Da, vorbea despre el foarte des. Spunea că era o invenție de o importanță de neconceput. Dar nu era el cel care l-a făcut. Era invenția unui tânăr asistent de al lui.

Văzând expresia de pe fața lui Dagny a adăugat, încetișor, sarcastic, fără reproșuri, doar cu un umor trist:

— Am înțeles.

— Oh, îmi pare rău, a spus Dagny, realizând că emoțiile ei au lovit-o direct în față și au devenit un zâmbet atât de evident ca un strigăt de eliberare.

— E în regulă. Înțeleg. E inventatorul acelui motor cel de care sunteți interesată. Nu știu dacă mai este sau nu în viață, dar nu am niciun motiv să cred că nu mai e.

— Mi-aș da jumătate de viață să știu că mai e – și să-l găsesc. Atât e de important, doamnă Hastings. Cine e?

— Nu știu. Nu-i știu numele și nu știu nimic despre el. Nu am știut niciodată oamenii din echipa soțului meu. Mi-a spus că avea un tânăr inginer care într-o zi va revoluționa lumea. Soțului mei nu-i păsa de altceva la oameni decât de abilitățile lor. Cred că ăsta era singurul om pe care l-a iubit vreodată. Nu a spus niciodată, dar puteam să-mi dau

seama, doar din felul în care vorbea despre acest tânăr asistent. Îmi amintesc – ziua când mi-a spus că motorul era gata – cum a sunat vocea lui când mi-a spus: „Și are doar douăzeci și șase de ani!". Asta a fost cam cu o lună înainte de moartea lui Jed Starnes. Nu a mai menționat motorul sau tânărul inginer după aceea.

— Nu știți ce a ajuns acest tânăr inginer?

— Nu.

— Nu puteți să îmi sugerați nicio metodă de a-l găsi?

— Nu.

— Nu aveți nicio idee, nicio pistă să mă ajutați să-i aflu numele?

— Niciuna. Spuneți-mi, motorul acela era incredibil de valoros?

— Mai valoros decât orice sumă de bani pe care aș putea să v-o dau.

— E ciudat, pentru că, vedeți dumneavoastră, m-am gândit la asta odată, la câțiva ani după ce am plecat din Wisconsin, și l-am întrebat pe soțul meu ce s-a întâmplat cu invenția aceea despre care spunea că e așa grozavă, ce s-a întâmplat cu ea. S-a uitat la mine foarte ciudat și a răspuns:

— Nimic.

— De ce?

— Nu voia să-mi spună.

— Puteți să vă amintiți de oricine altcineva care a lucrat la Twentieth Century? Orcine care îl cunoștea pe acel inginer? Vreun prieten de al lui?

— Nu, eu... Așteptați! Așteptați, cred că pot să vă ofer o pistă. Pot să vă spun unde să-l găsiți pe un prieten de al lui. Nu-i știu nici măcar numele, dar îi știu adresa. E o poveste ciudată. Mai bine aș explica cum s-a întâmplat. Într-o seară – vreo doi ani după ce am venit aici – soțul meu ieșea și aveam nevoie de mașină în seara aceea, așa că m-a rugat să îl iau după cină de la restaurantul de lângă gară; l-am văzut stând în afara restaurantului cu doi bărbați. Unul dintre ei era tânăr și înalt. Celălalt era bătrân; arăta foarte diferit. Încă i-aș recunoaste pe acei oameni oriunde; aveau genul de fețe pe care nu le uiți. Soțul meu m-a văzut și i-a părăsit. Au plecat către peronul gprii; venea trenul. Soțul meu a arătat către acel tânăr și a spus: „Îl vezi? Acela e băiatul despre care îți vorbeam" – „Cel care e marele inventator de motoare?" – „Cel care era".

— Și nu a mai spus nimic altceva?

— Nimic altceva. Asta a fost acum nouă ani. Primăvara trecută, am fost să-mi vizitez fratele, care locuiește în Cheyenne. Într-o după-amiază, a scos familia afară pentru o plimbare lungă cu mașina. Ne-am

dus în sus, către drumurile de țară sălbatice, sus, în Munții Stâncoși, și ne-am oprit la un birt de pe marginea drumului. Era un bărbat destul de aparte, cu părul cărunt, în spatele tejghelei. M-am tot holbat la el cât ne-a pregătit sendvișurile și cafeaua, pentru că știam că îl mai văzusem înainte, dar nu puteam să-mi amintesc unde. Am mers mai departe, eram la kilometri distanță de birt, când mi-am amintit. Mai bine ați merge acolo. E pe ruta 86, în munți, la vest de Cheyenne, lângă o așezare industrială micuță aproape de topitoria de cupru Lennox. Pare ciudat, dar sunt sigură că bucătarul din birtul acela este bărbatul pe care l-am văzut la gară cu tânărul idol al soțului meu.

***

Birtul stătea pe vârful unui munte greu de urcat. Pereții lui de sticlă răspândeau o pânză de luciu peste imaginea rocilor și pinilor care descreșteau în lumina apusului de soare. Era întuneric jos, dar o lumină liniștită, strălucitoare încă ardea în birt, ca într-o piscină mică lăsată în urmă de un reflux îndepărtat.

Dagny stătea la capătul tejghelei, mâncând un hamburger. Era cea mai bine pregătită mâncare pe care o gustase vreodată, produsul unor ingrediente simple și al unei măiestrii ieșite din comun. Doi muncitori își încheiau cina; ea aștepta plecarea lor. Îl studia pe bărbatul din spatele tejghelei. Era subțire și înalt; avea aerul distins potrivit unui castel vechi sau unui birou din interiorul unei bănci; dar calitatea lui deosebită venea de la faptul că făcea ca această distincție să pară adecvată aici, în spatele unei tejghele. Purta o jachetă albă de bucătar de parcă era un costum de gală. Era o abilitate de expert în felul lui de a lucra; mișcările îi erau ușoare, inteligente din punct de vedere economic. Avea o față slăbită și un păr grizonant care se îmbina perfect cu albastrul rece din ochii lui; undeva, dincolo de severitatea lui elegantă, era o notă de umor, atât de vagă că dispărea dacă cineva încerca să o deslușească.

Cei doi muncitori au terminat, au plătit și au plecat, lăsând fiecare ceva mărunțiș ca bacșiș. S-a uitat la bărbat în timp ce lua vasele, punea mărunțișul în buzunarul jachetei sale albe și a curățat tejgheaua, lucrând cu o precizie iute. Apoi, el s-a întors și s-a uitat la ea. Era o privire impersonală, care nu intenționa să o invite la conversație, dar a știut sigur că îi observase de mult costumul de New York, pantofii cu toc,

aerul de femeie care nu pierde vremea; ochii lui reci care o observau păreau să-i spună că știa că ea nu aparținea acestui loc și că el aștepta să-i descopere scopurile.

— Cum merge afacerea? a întrebat ea.

— Destul de rău. Vor închide topitoria Lennox săptămâna viitoare, așa că va trebui să închid în curând și eu și să merg mai departe. Vocea lui era clară, cordială.

— Unde?

— Nu m-am decis.

— Ce aveți în minte?

— Nu știu. Mă gândeam să deschid un nou garaj dacă pot să găsesc locul potrivit în vreun oraș.

— Oh, nu! Sunteți prea bun la slujba asta ca să o schimbați. Nu ar trebui să fiți altceva decât bucătar.

Un zâmbet ciudat a mișcat curba gurii lui.

— Nu? a întrebat el binevoitor.

— Nu! V-ar plăcea o slujbă în New York? S-a uitat la ea, surprins. – Vorbesc serios. Pot să vă ofer o slujbă la o companie feroviară imensă, ca șef al vagoanelor-restaurant.

— Pot să întreb de ce ați vrea să faceți asta?

A ridicat hamburgerul în șervețelul lui alb de hârtie.

— Ăsta e unul dintre motive.

— Mulțumesc. Care sunt celelalte?

— Nu cred că ați trăit într-un oraș mare sau că ați știut cât de mizerabil și dificil e să găsești oameni competenți pentru slujbe.

— Știu puțin despre asta.

— Ei bine? Ce spuneți atunci? V-ar plăcea o slujbă în New York cu zece mii de dolari pe an?

— Nu.

O luase valul din cauza bucuriei descoperirii și recompensării unei abilități. S-a uitat la el tăcută, șocată.

— Nu cred că m-ați înțeles, a spus ea.

— Ba da.

— Și refuzați așa o oportunitate?

— Da.

— Dar de ce?

— Asta e o problemă personală.

— De ce ați lucra așa când puteți avea o slujbă mai bună?
— Nu caut o slujbă mai bună.
— Nu vreți o șansă să vă ridicați și să faceți bani?
— Nu. De ce insistați?
— Pentru că urăsc să văd o abilitate risipită degeaba.
El a spus încet:
— Și eu.

Ceva în felul în care a spus-o a făcut-o să simtă legătura unei emoții profunde pe care o aveau în comun; încălca regula pe care și-o impusese, să nu ceară niciodată ajutor.

— Sunt atât de sătulă de ei! Vocea ei a luat-o prn surprindere: era un strigăt involuntar. Îmi e atât de dor de orice persoană care e capabilă să facă așa cum trebuie ceea ce face!

Și-a apăsat podul palmei de ochi, încercând să diminueze răbufnirea ei disperată pe care nu-și permitea să o aibă; nu cunoștea nici proporțiile ei, nici cât mai putea rezista.

— Îmi pare rău, a spus el cu voce joasă. Suna nu ca o scuză, ci ca o afirmație plină de compasiune.

S-a uitat la el. El a zâmbit și ea a știut că zâmbetul voia să distrugă legătura pe care și el o simțise: zâmbetul avea o urmă de sarcasm elegant. A spus:

— Dar nu cred că ați bătut drumul din New York doar ca să căutați bucătari de tren în Munții Stâncoși.

— Nu, am venit pentru altceva. S-a înclinat în față, cu ambele coate sprijinindu-se pe tejghea, simțindu-se calmă și din nou stăpânită, sesizând un adversar periculos.

— Știați cumva, acum vreo zece ani, un tânăr inginer care a lucrat pentru Twentieth Century Motor Company?

A numărat secundele acelei pauze; nu putea să definească felul în care se uita la ea, decât că era o privire plină de o atenție ciudată.

— Da, știam, a răspuns.
— Puteți să îmi dați numele și adresa lui?
— Pentru ce?
— Este extrem de important să-l găsesc.
— Pe bărbat? De ce este atât de important?
— Este cel mai important bărbat din lume.
— Serios? De ce?

— Știați ceva despre munca lui?

— Da.

— Știați că a ajuns la o idee cu cele mai extraordinare urmări?

A lăsat să treacă un moment.

— Pot să întreb cine sunteți?

— Dagny Taggart. Sunt vicepreș...

— Da, domnișoară Taggart, știu cine sunteți.

A spus-o cu o stimă impersonală. Dar arăta de parcă găsise răspunsul unei întrebări speciale pe care o avea în minte și nu mai era atât de surprins.

— Atunci știți că interesul meu nu este fără motiv, a spus ea. Sunt într-o poziție care ar putea să-i ofere șansa de care are nevoie și sunt pregătită să plătesc oricât dorește.

— Pot să întreb ce v-a stârnit interesul față de el?

— Motorul lui.

— Cum de știți de acest motor?

— Am găsit o rămășiță distrusă în ruinele fabricii Twentieth Century. Nu destul cât să poată fi reconstruit sau să se poată afla cum funcționa. Dar destul să știu că funcționa și că e o invenție care poate să salveze compania mea feroviară, țara și economia întregii lumi. Nu mă întrebați ce piste am urmărit încercând să dau de urma motorului și a inventatorului lui. Nu are nico importanță, nici măcar viața și munca mea nu sunt importante pentru mine acum, nimic nu este mai important decât faptul că trebuie să-l găsesc. Nu mă întrebați cum am ajuns la dumneavoastră. Sunteți finalul pistei. Spuneți-mi numele lui.

El ascultase fără să se miște, uitându-se direct la ea; atenția din ochii lui părea să acapareze fiecare cuvânt și să-l pună de o parte cu grijă, fără să-i ofere vreo idee în legătură cu scopurile lui. Nu s-a mișcat un timp îndelungat. Apoi a spus:

— Lăsați-o baltă, domnișoară Taggart. Nu-l veți găsi.

— Care e numele lui?

— Nu pot să vă spun nimic despre el.

— E încă în viață?

— Nu pot să vă spun nimic.

— Care e numele dumneavoastră?

— Hugh Akston.

Printre secundele lungi în care încercase să-și recapete gândirea, își tot spunea:

— Ești isterică... nu fi ridicolă... e doar o coincidență de nume – dar, în același timp, știa cu siguranță, cu o teroare inexplicabilă că era acel Hugh Akston.

— Hugh Akston? s-a bâlbâit ea. Filosoful?... Ultimul dintre avocații rațiunii?

— Dar sigur că da, a răspuns el bucuros. Sau primul dintre cei care s-au întors.

Nu părea surprins de șocul ei, dar părea să-l găsească inutil. Felul lui de a fi era simplu, aproape prietenos, de parcă nu simțea nicio nevoie să își ascundă identitatea și niciun resentiment că a fost descoperită.

— Nu mă gândeam că vreo persoană tânără îmi va recunoaște numele sau îi va atribui vreo semnificație în zilele noastre, a spus el.

— Dar... dar ce faceți aici? Și-a fluturat mâna către încăpere. Nu are nicio logică!

— Sunteți sigur?

— Ce-i asta? O scamatorie? O misiune secretă? Studiați ceva pentru un scop anume?

— Nu, domnișoară Taggart. Îmi câștig existența. Cuvintele și vocea lui erau simple și cinstite.

— Dr. Akston, eu... este de neconceput, e... Sunteți... sunteți un filosof... cel mai mare filosof în viață... un nume nemuritor... de ce ați face asta?

— Pentru că sunt un filosof, domnișoară Taggart.

Știa cu siguranță – chiar dacă se simțea de parcă abilitatea ei de a înțelege dispăruse – că nu va obține niciun ajutor de la el, că întrebările erau inutile, că nu-i va da nicio explicație, nici despre soarta inventatorului, nici despre soarta lui.

— Lăsați-o baltă, domnișoară Taggart, a spus el liniștit, de parcă încerca să-i dovedească faptul că-i poate citi gândurile, așa cum știa și ea că poate. E o misiune imposibilă, și mai imposibilă pentru că nu aveți nici cea mai vagă idee ce sarcină imposibilă v-ați ales. Aș vrea să vă scutesc de efortul de a încerca să născociți un argument, sau un truc, sau o pledoarie care să mă facă să vă dau informația pe care o căutați. Credeți-mă pe cuvânt: nu se poate. Ați spus că sunt sfârșitul pistei dumneavoastră. E o fundătură, domnișoară Taggart. Nu încercați să vă pierdeți toți banii și efortul pe o altă metodă, mai convențională, de investigație: nu angajați detectivi. Nu vor afla nimic. Puteți alege să ignorați avertizarea mea. Dar sunteți o persoană de o inteligență

superioară, capabilă să înțeleagă ce spun. Lăsați-o baltă. Secretul pe care încercați să îl aflați implică ceva mai mare – mult mai mare – decât invenția unui motor condus de electricitate atmosferică. Există doar o singură sugestie care să vă ajute pe care v-o pot oferi: prin esența și natura existenței, contradicțiile nu pot exista. Dacă credeți că e de neconceput ca invenția unui geniu să fie abandonată printre ruine și ca un filosof să vrea să lucreze ca bucătar într-un birt, verificați-vă premisele. Veți afla că una dintre ele e greșită.

Ea tresări: și-a amintit că mai auzise asta înainte și că Francisco o spusese. Și apoi și-a amintit că acest om fusese unul dintre profesorii lui Francisco.

— Cum doriți, dr. Akston, a spus ea. Nu voi pune întrebări. Dar îmi permiteți să vă întreb ceva, pe un subiect total diferit?

— Cu siguranță.

— Dr. Robert Stadler mi-a spus odată că, atunci când erați la Patrick Henry University, ați avut trei studenți care erau favoriții dumneavoastră și ai dânsului. Aceste minți strălucite de la care vă așteptați la un viitor grozav. Unul dintre ei era Francisco d'Anconia.

— Da. Un altul era Ragnar Danneskjöld.

— Printre altele – nu asta era întrebarea mea – care e al treilea?

— Numele lui nu ar însemna nimic pentru dumneavoastră. Nu e faimos.

— Dr. Stadler a spus că dânsul și cu dumneavoastră erați rivali din cauza acestor studenți, pentru că amândoi îi considerați fiii dumneavoastră.

— Rivali? El i-a pierdut.

— Spuneți-mi, sunteți mândru de felul în care acești trei au ajuns?

S-a uitat în depărtare, la focul apusului care murea pe stâncile îndepărtate; fața lui avea privirea unui tată care își privește fiii sângerând pe câmpul de luptă. A răspuns:

— Mai mândru decât aș fi sperat vreodată.

Era aproape întuneric. S-a întors brusc, a luat un pachet de țigări din buzunar, a scos o țigară, dar s-a oprit, amintindu-și de prezența ei, de parcă uitase de ea pentru un moment, și a întins pachetul către ea. A luat o țigară și a aprins un chibrit, apoi l-a scuturat, rămânând doar două puncte mici de foc în întunericul unei camere de sticlă și al kilometrilor de munți de dincolo de ea.

S-a ridicat, a plătit nota și a spus:

— Mulțumesc, domnule Akston. Nu vă voi mai deranja cu trucuri și pledoarii. Nu voi angaja detectivi. Dar cred că ar trebui să vă spun că nu mă voi da bătută. Trebuie să găsesc inventatorul acelui motor. Și îl voi găsi.

— Nu până în ziua în care va alege să vă găsească el – așa cum vrea.

Când mergea spre mașină, el a stins luminile din birt, a văzut cutia poștală de pe marginea drumului și a observat faptul că numele Hugh Akston stătea scris mare pe ea.

Conduse mult în jos pe drumul șerpuit și luminile birtului erau pierdute de mult când a observat că îi plăcea gustul țigării pe care i-o dăduse: era diferit de tot ceea ce fumase până atunci. A ținut mucul de țigară în fața luminii de pe bord, uitându-se după numele brandului. Nu era niciun nume, doar un semn. Printat în auriu pe hârtia subțire și albă stătea semnul dolarului.

L-a examinat curioasă: nu mai auzise de acel brand. Apoi și-a amintit de bătrânul de la terminalul Taggart și a zâmbit, gândindu-se că acesta era ceva de colecție pentru el. A stins țigara și a pus mucul în geantă.

Trenul cu numărul 57 stătea pe linie, gata să plece către Wyatt Junction; când a ajuns la Cheyenne, a lăsat mașina la garajul de unde o închiriase și s-a dus către peronul de la gara Taggart. Avea o jumătate de oră de așteptat pentru principala rută de est către New York. A mers până la sfârșitul peronului și s-a sprijinit obosită de felinar; nu voia să fie văzută sau recunoscută de angajații gării, nu voia să vorbească cu nimeni, avea nevoie de odihnă. Câțiva oameni stăteau îngrămădiți pe peronul pe jumătate părăsit; conversații animate păreau să aibă loc, și ziarele erau mai pline de informații ca de obicei.

S-a uitat la geamurile luminate ale trenului 57, dorind o scurtă eliberare la vederea unei realizări victoriose. Trenul 57 urma să pornească pe linia John Galt, prin orașe, prin serpentinele munților, peste semnalele verzi unde oameni au stat aplaudând și văile unde rachete s-au ridicat pe cerul de vară. Rămășițe de frunze răsucite erau agățate acum de ramurile de dincolo de acoperișul trenului, și pasagerii purtau blănuri și fulare, în timp ce se urcau la bord. Se mișcau cu naturalețea unui eveniment cotidian, cu siguranța că așteptau o operațiune care era de mult considerată ca fiind sigură... Am reușit – s-a gândit ea –, măcar atât am reușit.

Conversația întâmplătoare a doi bărbați undeva în spatele ei a fost adusă brusc în atenția ei.

— Dar legile nu ar trebui să fie emise așa, atât de repede.

— Nu sunt legi, sunt directive.

— Atunci e ilegal.

— Nu e ilegal, pentru că legislativul a emis o lege luna trecută care-i dă puterea de a promulga directive.

— Nu cred că directivele ar trebui să fie aruncate în oameni în felul acesta, din senin, ca un pumn în nas.

— Ei bine, nu e timp de pălăvrăgeală, când e vorba de o urgență națională.

— Dar nu cred că e corect și nu corespunde. Cum va reuși Rearden să facă asta, când aici scrie...

— De ce îți faci griji în privința lui Rearden? E destul de bogat. Poate să găsească o cale să facă orice.

Apoi a sărit la primul stand de ziare pe care l-a văzut și a luat un exemplar al ziarului de seară.

Era pe prima pagină. Wesley Mouch, coordonator-șef al biroului de planificare economică și resurse naționale, „cu o mișcare-surpriză", spunea ziarul, „și în numele unei urgențe naționale", a emis o serie de directive, care erau înșiruite într-o coloană din josul paginii.

Căile ferate din țară erau obligate să reducă viteza maximă a tuturor trenurilor la 100 de kilometri pe oră; să reducă lungimea tuturor trenurilor la șaizeci de vagoane; și să ruleze același număr de trenuri în fiecare stat al unei zone compuse din cinci state vecine, țara fiind divizată în astfel de zone pentru acest scop.

Fabricile de oțel din țară erau obligate să limiteze producția maximă de orice aliaj de metal la o cantitate egală cu producția altor aliaje de metal ale altor fabrici, plasate în aceeași clasificare de capacitate a uzinei, și să aprovizioneze toți consumatorii care își doresc să obțină aliajul de metal cu partea lor.

Tuturor organizațiilor industriale din țară, de orice mărime sau natură, le era interzis să se mute din locațiile lor prezente, mai puțin când le era dată o anumită permisiune să facă asta din partea biroului de planificare economică și resurse naționale.

Pentru a le compensa căilor ferate din țară costurile extra implicate și „pentru a amortiza procesul de readaptare", o amânare

a plăților care vizează toate obligațiunile companiilor feroviare – garantată sau negarantată, preschimbabilă sau nu – a fost declarată pentru o perioadă de cinci ani.

Pentru a asigura personalul cu fonduri pentru a aplica aceste directive, o taxă specială a fost impusă în statul Colorado, „statul cel mai capabil să ajute statele mai nevoiașe să suporte atacul oricărei urgențe naționale"; o astfel de taxă consta în cinci la sută din marile vânzări ale societăților comerciale ale statului Colorado.

Strigătul pe care l-a scos era unul pe care nu și-a mai permis să-l scoată până atunci, pentru că facea ca mândria ei să-i răspundă mereu înapoi, dar a văzut un bărbat stând la câțiva pași distanță, nu văzuse că e un cerșetor jerpelit, și a scos acel strigăt pentru că era un apel la judecată și el era o ființă umană.

— Ce vom face?

Cerșetorul a rânjit melancolic și a dat din umeri:

— Cine e John Galt?

Nu Taggart Transcontinental era teroarea principală din mintea ei, nu gândul la Hank Rearden, legat de o linie trasă în direcții diferite – era Ellis Wyatt. Distrugând tot ce a mai rămas, încărcându-i conștiința, fără să lase spațiu pentru cuvinte, timp să se gândească, ca un răspuns evident la întrebarea pe care nu începuse să o pună, stăteau două imagini: înfățișarea impecabilă a lui Ellis Wyatt în fața biroului ei spunând: „Distrugerea mea stă acum în mâinile tale; s-ar putea să trebuiască să plec; dar, dacă plec, mă voi asigura că vă iau pe toți ceilalți cu mine"; și violența mișcării circulare a corpului lui Ellis Wyatt când azvârlise un pahar pentru a-l sparge de perete.

Singura mustrare de conștiință pe care i-au lăsat-o imaginile a fost sentimentul că se apropie un dezastru de neînchipuit și sentimentul că trebuia să-l combată. Trebuia să ajungă la Ellis Wyatt și să îl oprească. Nu știa ce era ceea ce trebuia să oprească. Știa doar că trebuia să îl oprească.

Și întrucât, chiar dacă zăcea întinsă sub ruinele unei clădiri, sau nimicită de bomba unui atac aerian, atâta timp cât încă exista, știa că a acționa e principala obligație a unui om, indiferent de ceea ce simte, ea era în stare să alerge în josul peronului să vadă fața șefului de gară când îl găsea, era în stare să poruncească: „Țineți numărul 57 pentru mine!", apoi să fugă către o cabină telefonică în întunericul de dincolo de peron și să dea operatorului pentru telefoane de lungă distanță numărul de la casa lui Ellis Wyatt.

A stat, proptită de pereții cabinei, cu ochii închiși, și a ascultat scârțâitul mort al metalului care era sunetul unei sonerii sunând undeva. Nu aducea niciun răspuns. Sunetele continuau să vină în spasme bruște, ca un burghiu, prin urechea ei, prin corpul ei. Ținea strâns receptorul, de parcă, fără să-și dea seama, era singura formă de contact. Își dorea ca acea sonerie să sune mai tare. Uitase că sunetul pe care îl auzise nu era tonul de apel către casa lui. Nu știa că urla: „Ellis, nu! Nu! Nu!" – până când a auzit vocea rece a operatorului spunând:

— Abonatul apelat de dumneavoastră nu răspunde.

Stătea la geamul unui vagon al trenului cu numărul 57 și asculta huruitul roților pe șinele din metal Rearden. Ședea, docilă, lăsându-se purtată de mișcarea trenului. Luciul negru al geamului ascundea drumurile de țară pe care ea nu voia să le vadă. Era a doua ei cursă pe linia John Galt și încerca să nu se gândească la prima.

Cei care dețineau obligațiunile la linia John Galt, s-a gândit, și-au lăsat banii, economiile și realizările de peste ani în mâinle ei, era responsabilitatea ei de a-i apăra, pe munca ei și pe a lor se bazau – și a fost nevoită să-i arunce în capcana unui jefuitor: nu vor mai fi trenuri de marfă, linia John Galt fusese doar o conductă de drenaj care îi permisese lui Jim Taggart să facă o afacere și să bage averea lor, pe căi necinstite, în buzunarul lui, lăsându-i în schimb pe alții să-i distrugă calea ferată; obligațiunile liniei John Galt care, în dimineața aceasta, fuseseră mândre ocrotitoare ale siguranței și viitorului stăpânilor lor, au devenit, într-o oră, bucăți de hârtie pe care nu le-ar cumpăra nimeni, fără valoare, vără viitor, fără putere, afară de puterea de a închide ușile și a opri roțile ultimei speranțe a țării; Taggart Transcontinental nu era o plantă vie, hrănită de sângele pe care a lucrat ca să-l producă, ci un canibal devorând copiii nenăscuții predestinați succesului.

Taxa în Colorado, s-a gândit ea, taxa strânsă de la Ellis Wyatt pentru a plăti pentru traiul oamenilor ale căror slujbe urmau să îl țină legat și să-l facă incapabil să trăiască, cei cu ochii în patru să vadă că nu mai are trenuri, nici vagoane-cisternă, nici conducte din metal Rearden – Ellis Wyatt, privat de dreptul la autoapărare, lăsat fără glas, fără arme și, mai rău, făcut să fie obiectul propriei sale distrugeri, susținătorul propriilor lui distrugători, furnizorul mâncării și armelor lor – Ellis Wyatt înecându-se cu propria lui energie întoarsă împotriva lui, Ellis Wyatt care voise să creeze o sursă nelimitată de petrol obținut din șist bituminos și care vorbea de o a doua Renaștere.

Ședea aplecată în față, cu capul pe brațe, prăbușită pe marginea geamului, în timp ce serpentinele șinelor verzi-albăstrui, munții, văile, noile orașe din Colorado treceau pe lângă ea în întunericul nevăzut.

Smucitura bruscă a frânelor a aruncat-o înainte. Era o oprire neașteptată și peronul gării micuțe era aglomerat de oameni, toți privind în aceeași direcție. Pasagerii din jurul ei se lipeau de geamuri, holbându-se. A sărit în picioare, a alergat pe culoar, pe scări în jos, în vântul rece care mătura peronul.

În secunda dinainte să vadă și să își lase țipătul să acopere vocile din mulțime, a știut că aflase de mult ce era ceea ce trebuia să vadă. Într-o fisură din munți, luminând cerul, aruncând o strălucire care se mișca pe acoperișurile și pereții gării, dealul câmpurilor de țiței Wyatt era o flacără imensă.

Mai târziu, când i-au spus că Ellis Wyatt a dispărut, fără a lăsa în urma lui nimic altceva decât o pancartă pe care o bătuse în cuie la poalele dealului; când s-a uitat la scrisul de mână de pe pancartă, a simțit că aproape că a știut că acestea vor fi cuvintele:

„O las așa cum am găsit-o. Luați-o. E a voastră."

Ayn Rand

Revolta lui Atlas

VOLUMUL I

Noncontradicția

Americanul Nick Newcomen a condus 19.695 de kilometri, prin 30 de state americane, pentru a „scrie", cu ajutorul GPS-ului, un text ce se poate vedea cu programul Google Earth. Mesajul este *Citiți Ayn Rand*:

„Am făcut-o în primul rând pentru că sunt fan Ayn Rand. Dacă mai multă lume i-ar citi cărțile și i-ar lua ideile în serios, atât SUA, cât și lumea ar fi un loc mai bun, mai liber, mai prosper și noi am fi mai optimiști".

„Filosofia mea este, în esență, înțelegerea omului ca ființă eroică, al cărui scop moral e propria fericire, a cărui activitate nobilă sunt propriile realizări și propria productivitate, și al cărui singur absolut e rațiunea."

Ayn Rand

ISBN 978-997579886-0

49 RON / 144 MDL

CARTIER

Intră în cărți www.cartier.md